BESZÁMOLÓ
A HORTOBÁGYI NEMZETI PARK IGAZGATÓSÁG
2025. ÉVI SZAKMAI TEVÉKENYSÉGÉRŐL

Debrecen, 2026. 09. 02.

.....

Medgyesi Gergely Árpád

igazgató

A beszámolót jóváhagyom.

Budapest, 2026. 09. 02.

.....

Sipos Katalin

helyettes államtitkár

Tartalomjegyzék

1. Bevezetés 6

2. Személyi állomány 7

3. Oltalom alatt álló természeti értékek és területek adatai, információi 8

3.1. Országos jelentőségű védett, védelemre tervezett természeti, Natura 2000 és egyéb területek és ezek változásai 8

3.1.1. Országos jelentőségű, egyedi jogszabállyal létesített védett természeti terület (nemzeti park, tájvédelmi körzet, természetvédelmi terület, természeti emlék) 8

3.1.2. Országos jelentőségű, egyedi jogszabállyal létesíteni tervezett (védelemre tervezett) területek (nemzeti park, tájvédelmi körzet, természetvédelmi terület, természeti emlék) 10

3.1.3. „Ex lege" védett természeti területek 10

3.1.4. „Ex lege" védett természeti értékek (barlangok /kiépítések, műszaki beavatkozások, hasznosítási jelentések, dokumentációs tevékenységek, térképezések, állapotfelvételek, kezelési tervek, nagyobb feltárások) 11

3.1.5. Natura 2000 területek 12

3.1.6. Nemzetközi jelentőségű területek 23

3.1.7. Országos jelentőségű védett természeti területek speciális természetvédelmi kezelési tervű, meglévő és tervezett részterületei (például a földtani alapszelvények, földtani képződmények) 26

3.2. Terület nélküli, egyedi jogszabállyal védett és védelemre tervezett természeti értékek (Védett mesterséges üregek) 26

3.3. Egyéb, speciális területi kategóriák: 26

3.3.1. Erdőrezervátum 26

3.3.2. Országos Ökológiai Hálózat 28

3.4. Magas Természeti Értékű Területek 28

4. Kutatás és monitorozás (saját, illetve más szervvel végeztetett, külön megjelenítve) 29

4.1. Kutatás (tárgy, kutató, helyszín, forrása, forrás nagysága és főbb eredményei) 29

4.2. Monitorozás (tárgy, kutató, helyszín, forrása, forrás nagysága és főbb eredményei) 35

4.3. TIR-be betöltött és betöltésre előkészített adatok modulonként 82

4.4. Jelentési kötelezettség (EU, nemzetközi egyezmény, nemzetközi szervezet) 82

5. Természetvédelmi kezelési tevékenység 83

5.1. Természetvédelmi kezelések és Natura 2000 fenntartási tervek 83

5.1.1. Természetvédelmi kezelési tervek (meglévő, elmúlt évben készült, előkészített, kihirdetett) 83

5.1.2. Natura 2000 fenntartási tervek és céldokumentumok (elmúlt évben készült vagy felülvizsgált) 84

5.2. Élőhely-fenntartás, kezelés (élőhelyek és területegységek szerinti bontásban) 92

5.2.1. Az élőhelyeket érintő jelentősebb ökológiai állapotváltozások 92

5.2.2. Élőhely-fenntartási, kezelési tevékenységek ismertetése 105

5.3. Élőhely-rehabilitáció (helyszín, az élőhely típusa, forrása, kezdete, várható befejezése) 116

5.4. Fajmegőrzési tevékenységek (fajok és élőhelyek szerinti bontásban, feltüntetve a helyszínt) 120

5.4.1. A fajokat érintő jelentősebb ökológiai állapotváltozások 120

5.4.2. Fajmegőrzési tevékenységek ismertetése 142

5.4.3. Védett fajokkal kapcsolatos illegális cselekmények észlelése 149
5.4.4. Védett és közösségi jelentőségű fajok kártételei 153
5.5. Idegenhonos inváziós fajokkal kapcsolatos gyakorlati tevékenységek 155
5.6. Természetvédelmi mentőtevékenység 155
5.7. Körzeti erdőtervezési eljárásban való természetvédelmi kezelői részvétel 160

6. Saját vagyonkezelésű területeken folyó tevékenység 161
6.2. Területvásárlások, kisajátítások adatai (védettségi szint helyreállítás, elővásárlási jog, pályázatok) 161
6.2. Génmegőrzés 172
6.2.1. Génmegőrzési tevékenység ismertetése állatok esetében 172
6.2.2. Egyéb állatállomány, kezelésük 176
6.2.3. Génmegőrzési tevékenység ismertetése növények esetében 177
6.3. Saját vagyonkezelésben lévő erdőterületek kezelése 178
6.4. Vadászterületeken folyó vadállomány szabályozás 182
6.5 Halgazdálkodási vízterületek 185
6.5.1. Természetvédelmi és génmegőrzési szempontból különleges rendeltetésű halgazdálkodási vízterületek 185
6.5.2 Védett természeti területen található halastavak 187

7. Tájvédelem 188
7.1. Egyedi tájértékek (településenkénti kimutatás, változások) 188
7.2. Fejlesztési koncepciók és egyéb tervek véleményezése, közreműködés az elkészítésben 189
7.3. Település- és területrendezési tervek, valamint településképi arculati kézikönyv és településképi rendelet véleményezése, közreműködés az elkészítésben, adatszolgáltatás 189
7.4. Tájképvédelmi övezetek módosítása 190
7.5. Tájvédelmi jelentőségű beavatkozások 190

8. Projektek (természetvédelmi, informatikai, turisztikai stb. projektek célja, előrehaladása, eredményei, ld. mellékelt táblázat) 191

9. Jogi és ügyiratforgalommal kapcsolatos tevékenység 202
9.1. Ügyiratforgalom 202
9.1.1. Szakvéleményadás/adatközlés/jogsegély a hatóságok számára (természetvédelmi-, környezetvédelmi-, erdészeti-, földügyi hatóság, önkormányzat, MVH stb. bontásban) 203
9.1.2. Jelentési feladatok a Minisztérium számára: természetvédelmi szakmai főosztályok, Költségvetési, HEO stb. bontásban 206
9.1.3. Ügyfelekkel történő levelezés, egyeztetés 208
9.2. Szabálysértés 208
9.3. Természetvédelmi bírság 210
9.4. Büntető ügyek 214
9.5. Polgári és közigazgatási perek 219

10. Természetvédelmi Őrszolgálat 220
10.1. Alapadatok 220

10.1.1. Személyi feltételek ... 220
10.1.2. Technikai felszereltség, őrszolgálati irodák ... 221
10.1.3. Polgári természetőrök ... 223
10.2. Feladatellátás ... *223*
10.2.1. Hatósági feladatellátás ... 224
10.2.2. Együttműködés más hatóságokkal ... 227
10.2.3. Nem hatósági feladatok ellátása ... 228

11. Költségvetés és vagyon ... 241
11.1. Kiadások ... *241*
11.2. Bevételek ... *245*
11.3. Vagyon ... *249*
11.3.1 Befektetett eszközök ... 249
11.3.2 Forgóeszközök ... 249
11.4. Épületek ... *250*
11.5. Eszközök ... *251*

12. Bemutatás, oktatás, társadalmi kapcsolatok ... 255
12.1. Ökoturisztikai és környezeti nevelési infrastruktúra ... *255*
12.1.1. Látogató-, és oktatóközpontok ... 255
12.1.2. Tanösvények ... 256
12.1.3. Egyéb bemutatóhelyek (pl. tájházak, arborétumok, geológia, barlangi bemutatóhelyek) ... 257
12.1.4. Természetiskolai minősítéssel rendelkező helyszínek és programszolgáltatások ... 264
12.1.5. Szálláshelyek ... 265
12.1.6. Új ökoturisztikai és környezeti nevelési létesítmények ... 266
12.2. Ökoturisztikai és környezeti nevelési programok, szolgáltatások ... *266*
12.2.1. Szakvezetéses túrák, speciális túrák (pl. fotós túrák, kalandtúrák) ... 266
12.2.2. Nyílt nap, jeles nap, saját szervezésű rendezvények ... 266
12.2.3. Természetiskolai minősítésre tervezett létesítmény, ill. programszolgáltatás ... 267
12.2.4. Egyéb ökoturisztikai és környezeti nevelési programok, szolgáltatások (pl. természetvédelmi táborok, kulturális jellegű rendezvények, kézműves foglalkozások) ... 267
12.2.5. Kiadványok ... 274
12.2.6. Látogatóstatisztika ... 275
12.2.7. Környezeti nevelési statisztika ... 278
12.3. Társadalmi kapcsolatok ... *279*
12.3.1 Nemzeti Parki Termék Védjegyrendszer működtetése, védjegyhasználati pályázatok eredmények, védjegyes kitelepüléses-programok bemutatása, statisztika változásai ... 279
12.3.2. Natúrparkokkal való kapcsolat ... 279
12.3.3. Kommunikáció – hírlevelek, honlapok, rendszeres kiadványok ... 279
12.4. Tervezett fejlesztések ... *280*
12.5. Együttműködési megállapodások ... *280*
12.6. Fontosabb események ... *282*

13. Közfoglalkoztatás (személyi feltételek, elvégzett feladatok, eredmények, javaslatok) 282

13.1. Alapfeladatok, személyi feltételek 282

13.2. Elvégzett feladatok, eredmények 283

13.3. Tapasztalatok 283

13.4. Javaslatok 284

14. Belföldi és külföldi együttműködés 284

15. Ellenőrzés 287

15.1. Belső ellenőrzés 287

15.2. Külső ellenőrzés 292

16. Éves munka legfontosabb összefoglalása 293

17. Fontosabb célkitűzések a következő évre (munkaterv), külön részletezve a tervezett pályázatok ütemezését és megvalósítását 296

17.1. Pályázati forrás terhére tervezett fontosabb célkitűzések 296

17.1.1. A HNPI 2026. évben folyamatban lévő projektjei: 296

17.1.2. Elbírálás alatt lévő pályázat 2026-ban 300

17.1.3. Új pályázati lehetőségek 2026-ban 300

17.2. 2026. évi feladatok, célkitűzések 302

1. Bevezetés

Az éghajlati hatások változása magával hozta, hogy a vízhiány és a megelőzésére tett intézkedések mára már a közbeszéd részévé váltak. A védett természeti területeken évtizedek óta folyó vizes élőhely kezelések iránt is megnőtt a társadalmi érdeklődés. A Hortobágyi Nemzeti Park Igazgatóság működési területét érintően, főleg a közösségi média felületeken tapasztalható a társadalmi aktivitás növekedése. Ez az érdeklődés örvendetes, de a közérdekű és panasz bejelentések számának ugrásszerű növekedése, valamint ezek kezelése jelentős többletfeladatot ró ránk. Különösen megnőtt az az igény, egy-egy megoldandó helyzetben, hogy szinte folyamatos terepi jelenlétet biztosítsunk az ügy rendeződéséig.

Nagy áttörést jelentett az agrártámogatások igénybevételére vonatkozó szabályozás azon változása, mely a 15/2024-es AM rendelet módosításával támogatható területnek minősíti a vizes, vizenyős mezőgazdasági hasznosítású területeket, így a területhasználók és a vízügyi ágazat közötti érdekellentét is mérséklődött. A vízgazdálkodás terén tapasztalható szemléletváltás a „Vizet a tájba” programmal lépett magasabb szintre. A HNPI és az illetékes vízügyi igazgatóságok között egyre aktívabb a szakmai párbeszéd, ennek eredményeként a korábban költségesen árasztott vizes élőhelyekre tervezhetően, sok esetben díjmentesen sikerült több millió köbméter vizet juttatni.

Több szakmai rendezvény szervezésében, lebonyolításában volt részünk, ezek közül kiemelkedő volt a Természetvédelmi Őrök Országos Szakmai Találkozója, melynek helyszíne a Nyírség-Szatmár-Bereg Tájegység volt. A terepi programokat Bátorligeten, a konferenciát Nyíregyházán szerveztük meg. A nyári hőség ellenére a vendégként érkező természetvédelmi őr kollégák szakmai programjainkat nemcsak kitartóan, hanem nagy érdeklődéssel is kísérték.

Az Igazgatóság, ellátandó állami alapfeladatai mellett, az itt dolgozó munkavállalók számára egy közösségi tér is. Naponta szembesülünk azzal, hogy a generációs különbségek a szakmai munkát mennyire érzékenyen befolyásolják. Fontos és egyre inkább előtérbe kerülő feladatunk ennek a kezelése. Hiába a közös cél, a természetvédelem ügye, ha munkatársaink eltérő munkamódszere, kapcsolattartási gyakorlata önmagában nem teremti meg azt az egyensúlyt, ami a hatékony és eredményes munkavégzés feltétele, illetve nem követi a szervezeti kultúra norma és értékrendjét, elvárt magatartásformáját. A személyes munkatársi kapcsolatok javítása érdekében közösségi programokat szervezünk, ahol terepi természetvédelmi kezelési munkákat végzünk, melyben aktívan és örömmel vesznek részt az "irodába zárt" kollégák is. A múlt évben ilyen keretek között hulladékgyűjtés, gyurgyalag telep partfalának karbantartása, inváziós cserjefajok visszaszorítása és gyeptelepítés is történt. Hasonló kezdeményezés a „bioblitz” leltár, melynek során egy-egy védett természeti területen található összes megfigyelhető faj adatát rögzítik a résztvevők, ami a biotikai adatgyűjtés mellett egy jó és hasznos közösségformáló esemény is.

A szakmai sikerek mellett a legfőbb motiváló tényező, ha munkatársaink teljesítményét anyagi megbecsülésük is tükrözi. Ezért 2025 év végén 57 fő álláshely átsorolása mellett tudtunk bérkorrekciót végrehajtani.

2. Személyi állomány

A Hortobágyi Nemzeti Park Igazgatóság (továbbiakban HNPI vagy Igazgatóság) 2025. évi átlagos statisztikai létszáma 155 fő, **záró munkajogi létszáma 159 fő** volt, melyből 68 fő nő. A 40 év fölöttiek száma 109 fő, ebből 46 nő. Jogviszony megszüntetésére az elmúlt évben 10 esetben került sor.

A szakmai vezetők (főosztályvezető, osztályvezetők) létszáma 2025. december 31-én 15 fő, ebből 4 fő nő.

Az Igazgatóság szervezeti egységei a 2025. év december 31. állapotnak megfelelő záró létszámadatokkal:

	Szervezeti egység/Csoport	Kormánytisztviselő (Kit.tv.)/fő (tartós távollévőkkel együtt)	Munkavállaló (Mt.)/fő (tartós távollévőkkel együtt)	Ebből tartós távollét/fő
1.	Igazgatóság (főosztályvezetők, szakmai tanácsadók)	7	0	0
2.	Természetmegőrzési Osztály (TMO)	11	0	0
3.	Területkezelési Osztály (TKO)	20	9	2
4.	Pályázatkezelési Osztály (PKO)	8	0	1
5.	Ökoturisztikai és Környezeti Nevelési Osztály (ÖKO)	16	14	0
6.	Pénzügyi és Számviteli Osztály (PSZO)	6	0	0
7.	Jogi, Igazgatási és Birtokügyi Osztály (JIBO)	12	0	0
8.	Bihari-sík Tájegység (BTE)	5	0	0
9.	Hajdúság-Dél-Nyírség Tájegység (HDNYTE)	5	0	0
10.	Hortobágy Tájegység (HTE)	8	0	0
11.	Közép-Tisza-Jászság Tájegység (KTJTE)	9	10	0
12.	Nagykunság Tájegység (NTE)	6	0	0
13.	Nyírség-Szatmár-Bereg Tájegység (NYSZBTE)	11	2	0
Összesen:		124	35	3
Mindösszesen:		159		

A HNPI jelentős mértékben vesz részt a munkahely teremtési és a vidék lakosságának a megtartására irányuló állami célkitűzésekben, melyet az alábbi táblázat szemléltet:

1. A nemzeti park igazgatóságok részéről a védett természeti területek és a Natura 2000 területek természetvédelmi kezelése kapcsán **foglalkoztatottak száma** (fő)	
1.1. Kormánytisztviselők	115
1.2. Szerződéses munkavállalók	2
1.3. MTv munkavállalók	31
2. A védett természeti területek és Natura 2000 területek természetvédelmi kezelése kapcsán alkalmazott k**özfoglalkoztatottak száma** (fő)	4
3. A védett természeti területek és Natura 2000 területek természetvédelmi kezelése kapcsán az igazgatósággal írásos megállapodás alapján együttműködő **vállalkozások érintett munkavállalóinak becsült száma (fő)**	
3.1 Turisztikai szolgáltatók	20
3.2. Megbízott tervező/kivitelező vállalatok	22
3.3. Gazdálkodók, mezőgazdasági, erdészeti vállalkozások	310
3.4. Egyéb	52

3. Oltalom alatt álló természeti értékek és területek adatai, információi

3.1. Országos jelentőségű védett, védelemre tervezett természeti, Natura 2000 és egyéb területek és ezek változásai

3.1.1. *Országos jelentőségű, egyedi jogszabállyal létesített védett természeti terület (nemzeti park, tájvédelmi körzet, természetvédelmi terület, természeti emlék)*

A HNPI illetékességi területén lévő országos jelentőségű, egyedi jogszabállyal létesített védett és védelemre tervezett természeti területek összesítő adatait az alábbi táblázat tartalmazza:

Működési terület (ha)						
	Védett természeti terület		Ebből fokozottan védett (ha)	Változás a tárgyévben (ha)	Védelemre tervezett	
	Száma (db)	*Kiterjedése (ha)*			*Száma (db)*	*Kiterjedése (ha)*
Nemzeti park	1	80.367,29	12.923,03	0	1	24.629
Tájvédelmi körzet	4	55.532	4172	0	4	13.159
Természetvédelmi terület	20	6068	60	0	5	361
Természeti emlék	0	0	0	0	0	0
Összesen	**25**	**14.1967,29**	**17.095**	0	**10**	**38.149**

A Természetvédelmi Információs Rendszer (a továbbiakban: TIR) országos jelentőségű, egyedi jogszabállyal kihirdetett védett természeti területeket tartalmazó nyilvántartási részének felülvizsgálata és aktualizálása megtörtént. Ugyanígy a védetté nyilvánító, védettséget fenntartó jogszabályok mellékleteiben szereplő ingatlanok adatai és a TIR nyilvántartásában szereplő ingatlan adatok közötti ellentmondások megszüntetése, azok térképi fedvényeinek pontosítása és javítása érdekében kért felülvizsgálat az állami ingatlan-nyilvántartási térképi adatbázis és a megküldött segédanyagok felhasználásával, továbbá a helyben rendelkezésre álló információk alapján a természetvédelmi területek esetében megtörtént.

Név	Törzskönyvi szám	Kiterjedése (ha)	Ebből fokozottan védett (ha)
Hortobágyi Nemzeti Park (a továbbiakban: HNP)	97/NP/73	80367,29	8715
Baktalórántházi Erdő Természetvédelmi Terület	149/TT/77	310,52	36,6
Bátorligeti-legelő Természetvédelmi Terület	182/TT/86	23,4	23,4
Bátorligeti-ősláp Természetvédelmi Terület	18/TT/50	52,7	0
Fényi-erdő Természetvédelmi Terület	49/TT/54	297,7	0
Bihari-legelő Természetvédelmi Terület	184/TT/86	770,3	0
Cégénydányádi-park Természetvédelmi Terület	74/TT/60	14,28	0
Debreceni Nagyerdő Természetvédelmi Terület	249/TT/92	1092,1	0
Hajdúbagosi földikutya-rezervátum Természetvédelmi Terület	136/TT/76	265,7	0
Hencidai Csere-erdő Természetvédelmi Terület	222/TT/90	107,8	0
Kaszonyi-hegy Természetvédelmi Terület	244/TT/91	159,8	0
Kállósemjéni Mohos-tó Természetvédelmi Terület	52/TT/54	95	0
Kecskeri-puszta Természetvédelmi Terület	230/TT/90	1226	0
Tiszadobi-ártér Természetvédelmi Terület	148/TT/77	1021,2	0
Tiszadorogmai Göbe-erdő Természetvédelmi Terület	175/TT/84	171,9	0
Tiszaigari Arborétum Természetvédelmi Terület	133/TT/76	48,4	0

Név	Törzskönyvi szám	Kiterjedése (ha)	Ebből fokozottan védett (ha)
Tiszakürti Arborétum Természetvédelmi Terület	295/TT/00	59,4	0
Tiszatelek-Tiszaberceli-ártér Természetvédelmi Terület	164/TT/78	1021,3[1]	0
Tiszavasvári Fehér-szik Természetvédelmi Terület	142/TT/77	184,9	0
Vajai-tó Természetvédelmi Terület	268/TT/96	77,8	0
Zádor-Híd és környéke Természetvédelmi Terület	135/TT/76	88,5	0
Bihari-sík Tájvédelmi Körzet	284/TK/98	17095	0
Hajdúsági Tájvédelmi Körzet	201/TK/88	7068,66	911,22
Közép-tiszai Tájvédelmi Körzet	158/TK/78	9338,51	1260,32
Szatmár-Beregi Tájvédelmi Körzet	171/TK/82	22005,63	2695,65

3.1.2. Országos jelentőségű, egyedi jogszabállyal létesíteni tervezett (védelemre tervezett) területek (nemzeti park, tájvédelmi körzet, természetvédelmi terület, természeti emlék)

Újonnan létesítendő országos jelentőségű védelemre tervezett terület (nemzeti park, tájvédelmi körzet, természetvédelmi terület, természeti emlék bontásban):

- Tiszafüredi Kemény-kastély és parkja - 2,66 hektár.

Meglévő országos jelentőségű védett természeti terület bővítése (nemzeti park, tájvédelmi körzet, természetvédelmi terület, természeti emlék bontásban):

- Borsósi-tározó - 260 hektár

3.1.3. „Ex lege" védett természeti területek

2025-ben is több esetben vettünk részt *ex lege* védett láp, földvár és kunhalom egyedi hatósági határozattal történő lehatárolásában:

- Nyírmártonfalva 0425 hrsz.-ú földrészlet I. jelű területrészén 21.002 m^2, II. jelű területrészén 8138 m^2 *ex lege* védett láp kiterjedésének megállapítása. A láp összterülete: 29.140 m^2.
- Tiszakanyár 082/20 hrsz.-ú terület 68.508 m^2, 082/22 hrsz.-ú terület 74.835 m^2, 082/49 hrsz.-ú terület 69.239 m^2 *ex lege* védett láp kiterjedésének megállapítása.
- Nyíregyháza 01575/11c alrészlet területéből 4160 m^2, 01575/12a és c alrészletű terület 71.004 m^2 *ex lege* védett láp kiterjedésének megállapítása.

[1] 80/2007. (X. 18.) KvVM rendelet alapján megállapított kiterjedés.

- Pátroha 0339/7 hrsz.-ú terület 2,9738 ha, 0345/14 hrsz.-ú terület 2,5019 ha, 0357 hrsz.-ú terület 0,2243 ha, 0358/6 hrsz.-ú terület 2,3703 ha, 0358/7b hrsz-ú terület 1,3475 ha *ex lege* védett láp kiterjedésének megállapítása.
- Pátroha 0397/33 hrsz-ú terület 14.6718 m^2, 0397/37 hrsz.-ú terület 41.181 m^2, 0397/38 hrsz.-ú terület 48.845 m^2 *ex lege* védett láp kiterjedésének megállapítása.
- Demecser 045/5 hrsz.-ú ingatlanon található 1534 m^2 *ex lege* földvár kiterjedésének megállapítása.
- Karcag 02412/9b hrsz.-ú ingatlanon található „Telek-halom" 2448 m^2 *ex lege* kunhalom kiterjedésének megállapítása.
- Karcag 02379/3a hrsz.-ú földterületen 892 m^2, 02379/2 hrsz.-ú földterületen 844 m^2, 02366 hrsz.-ú földterületen 1025 m^2, 02365 hrsz.-ú földterületen 48 m^2 található „Vágott-halom" *ex lege* kunhalom kiterjedésének megállapítása. A kunhalom teljes területe: 2809 m^2.
- Berettyóújfalu 0197/29 hrsz.-ú ingatlan I. jelű területrészén 5684 m^2 *ex lege* védett kunhalom kiterjedésének megállapítása.

Az eljárások során összesen 5 db 44,5548 hektárnyi láp, 1 db 0,1534 hektárnyi földvár és 3 db 1,0941 hektárnyi kunhalom került lehatárolásra.

***Ex lege* védett természeti területek**	**Egyedi jogszabállyal védett természeti területen elhelyezkedő**		**Egyedi jogszabállyal védett természeti területen kívül elhelyezkedő**	
	Száma (db)	*Kiterjedése (ha)*	*Száma (db)*	*Kiterjedése (ha)*
láp	44	701	262	9106
szikes tó	13	492	101	4160
kunhalom	148	-	955	563, 7
földvár	6	-	46	-*
barlang	-	-	-	-
forrás	-	-	-	-
víznyelő	-	-	-	-

* - EOV középponti koordinátával jellemezve

3.1.4. „Ex lege" védett természeti értékek (barlangok /kiépítések, műszaki beavatkozások, hasznosítási jelentések, dokumentációs tevékenységek, térképezések, állapotfelvételek, kezelési tervek, nagyobb feltárások)

Az Igazgatóságunk működési területén jelenlegi ismereteink szerint barlang nem található.

3.1.5. Natura 2000 területek

HNPI működési területe: 1 747 744 hektár				
védett területegység	**száma (db)**	**kiterjedése (hektár)**	**tárgyévi változás**	
			száma (db)	**kiterjedése (hektár)**
NATURA 2000 KMT*	6	294.159	–	–
NATURA 2000 KTT, KJTT*	124	269.281	–	–

* A NATURA 2000 területek két típusa átfed, összkiterjedésük 366 993 hektár.

Különleges madárvédelmi területek (6 db)

SITECODE	**NÉV**
HUHN10001	Szatmár-Bereg
HUHN10002	Hortobágy
HUHN10003	Bihar
HUHN10004	Közép-Tisza
HUHN10005	Jászság
HUHN10008	Felső-Tisza

Különleges természetmegőrzési területek (24 db)

SITECODE	**NÉV**
HUHN20004	Felső-Sebes-Körös
HUHN20026	Nyírábrányi Káposztás-lapos
HUHN20027	Nyírábrányi Kis-mogyorós
HUHN20028	Csohos-tó
HUHN20029	Létavértesi Falu-rét
HUHN20030	Fülöpi láprétek
HUHN20031	Hanelek
HUHN20037	Bátorligeti-láp
HUHN20039	Piricsei Júlia-liget
HUHN20040	Apagyi Albert-tó
HUHN20041	Apagyi Falu-rét
HUHN20043	Paszabi kubikgödrök

HUHN20067	Csikós-lápos
HUHN20079	Pusztamizsei-erdő
HUHN20113	Kisvárdai gyepek
HUHN20120	Vajai-tároló
HUHN20122	Tócó völgye
HUHN20124	Daru-rét
HUHN20127	Kraszna menti rétek
HUHN20129	Nyírbogdányi rét
HUHN20131	Orosi gyepek
HUHN20133	Balkányi Libegős
HUHN20159	Tunyogmatolcsi Holt-Szamos
HUHN20160	Gőgő-Szenke

Kiemelt jelentőségű természetmegőrzési terület (100 db)

SITECODE	NÉV
HUHN20001	Felső-Tisza
HUHN20002	Hortobágy
HUHN20003	Tisza-tó
HUHN20005	Nagy-Széksós–Rakottyás
HUHN20006	Pocsaji csordalegelő
HUHN20007	Szentpéterszeg-hencidai gyepek
HUHN20008	Kismarja–Pocsaj–Esztári-gyepek
HUHN20009	Derecske–konyári gyepek
HUHN20010	Pocsaji-kapu
HUHN20011	Hencidai Csere-erdő
HUHN20012	Sándorosi tavak
HUHN20013	Közép-Bihar
HUHN20014	Kismarjai Nagy-szik
HUHN20015	Közép-Tisza

HUHN20016	Kék-Kálló-völgye
HUHN20017	Hajdúbagosi-legelő
HUHN20018	Mikepércsi Nyárfáshegyi-legelő
HUHN20019	Bánki-erdő
HUHN20020	Monostorpályi-legelő
HUHN20021	Halápi Álló-hegy
HUHN20022	Rauchbauer-erdő
HUHN20023	Hármashegyi-tölgyesek
HUHN20024	Martinkai-legelő
HUHN20025	Kőrises–Jónás-rész
HUHN20032	Gúti-erdő
HUHN20033	Debrecen-hajdúböszörményi tölgyesek
HUHN20035	Ömbölyi-erdő és Fényi-erdő
HUHN20036	Bátorligeti Nagy-legelő
HUHN20038	Újtanyai lápok
HUHN20042	Napkori legelő
HUHN20044	Jászdózsai Pap-erdő
HUHN20045	Kaszonyi-hegy–Dédai-erdő
HUHN20046	Gelénes–Beregdaróc
HUHN20047	Vámosatya-Csaroda
HUHN20048	Tarpa-Tákos
HUHN20049	Lónya-Tiszaszalka
HUHN20050	Kömörő-Fülesd
HUHN20051	Eret-hegy
HUHN20053	Magosligeti-erdő és gyepek
HUHN20054	Csaholc–Garbolc
HUHN20055	Rozsály–Csengersima

HUHN20056	Jánki-erdő
HUHN20057	Grófi-erdő
HUHN20058	Teremi-erdő
HUHN20059	Bika-rét
HUHN20060	Nyíregyházi lőtér
HUHN20062	Ófehértói lőtér
HUHN20063	Baktai-erdő
HUHN20064	Rohodi-legelő
HUHN20065	Nyírturai-legelő
HUHN20069	Hajdúszoboszlói szikes gyepek
HUHN20070	Darvasi Csiff-puszta
HUHN20071	Nyírmihálydi-legelő
HUHN20072	Bökönyi Közös-legelő
HUHN20073	Jászárokszállási szikesek
HUHN20074	Alattyáni Berki-erdő
HUHN20076	Borsóhalmi-legelő
HUHN20077	Jászfényszarui-erdő
HUHN20078	Jászsági Zagyva-ártér
HUHN20081	Újszász-jászboldogházi gyepek
HUHN20085	Jászapáti–jászkiséri szikesek
HUHN20089	Alsó-Zagyva hullámtere
HUHN20092	Hajdúszováti gyepek
HUHN20093	Kaba-földesi gyepek
HUHN20095	Lányi-legelő
HUHN20098	Dél-ásványi gyepek
HUHN20100	Gatály
HUHN20101	Bihari-legelő

HUHN20103	Berekböszörmény–körmösdpusztai legelők
HUHN20105	Csökmői gyepek
HUHN20106	Újfehértói gyepek
HUHN20107	Nagy-Vadas
HUHN20109	Sóstói-erdő
HUHN20114	Tiszalöki szikesek
HUHN20116	Tiszavasvári szikesek
HUHN20121	Czakó-tó
HUHN20125	Nyírgyulaji Kis-rét
HUHN20128	Nyírség-peremi égeresek
HUHN20134	Kállósemjéni Csordalegelő
HUHN20138	Aranyosi-legelő
HUHN20139	Szalóki Nagy-fertő
HUHN20140	Úrbéri-legelő
HUHN20141	Tiszaigar–Tiszaörsi Körtvélyes
HUHN20144	Kenderesi-legelő
HUHN20145	Kecskeri-puszta és környéke
HUHN20146	Hegyesbor
HUHN20148	Pásztói-legelő
HUHN20149	Mezőtúri Szandazugi-legelő
HUHN20152	Kunszentmártoni Bábockai-legelő
HUHN20153	Szelevényi Tó-köz
HUHN20154	Csépa-szelevényi gyepek
HUHN20155	Cserkei Nagy-fertő
HUHN20156	Tiszasasi Láp-legelő
HUHN20157	Tiszaugi Körtvélyes és Bokros
HUHN20158	Tiszakürt-tiszainokai gyepek

HUHN20161	Sámsoni úti Bellegelő
HUHN21162	Jászalsószentgyörgyi erdő
HUHN21163	Biri Nagy-rét
HUHN21164	Liget-legelő
HUHN21165	Penészleki gyepek

A HNPI működési területére eső Natura 2000 területek mintegy negyede rendelkezik hatósági táblával.

Az összes bemutató létesítmény (36) közül 16 érint Natura 2000 területet.

A tárgyévben futó projektek közül mindegyik érint Natura 2000 területet, több közülük célzottan közösségi vagy kiemelt közösségi jelentőségű állatfaj, vagy élőhelytípus megőrzését tűzte ki célul.

A Natura 2000 területek összesített adatait a következő táblázat tartalma

Terület kódja és megnevezése	**Kihelyezett tábla (db)**	**Területet érintő tanösvény vagy látogatóközpont megvalósulása (db)**	**Élőhely-rekonstrukció (ha)**	**Területet érintő projektek száma (db)**
Hortobágy (HUHN20002)	0	0	1) 121.110 2) 141.241 3) 2188 4) 207 5) 1774 6) 205	6db 1) LIFE19 NAT/LT/000898 - Éghajlati változásokhoz alkalmazkodó élőhelyek hálózatának kialakítása a kis lilik európai állománya számára 2) LIFE21-NAT-HU-LIFE SakerRoads -„A kerecsensólyom védelme az Észak-alföldi régióban” 3) LIFE24-NAT-HU-CitellusLIFE (101202727) Életképes ürgeállomány fennmaradásának biztosítása a Pannon régióban -"Ensuring the survival of a viable European Ground Squirrel population in the Pannonian region" 4) KEHOP_PLUSZ-3.2.1-24-2024-00008 -Fás vegetációval borított területek és kunhalmok természetvédelmi kezelésének fejlesztése 5) KEHOP_PLUSZ-3.2.1-24-2025-00021 - A Hortobágyi Öregtavak vízellátásának és természetvédelmi kezelésének fejlesztése

				6) HNPI élőhely-rekonstrukciós feladatainak támogatása (Malomháza, Kecskeri-puszta)
Jászság (HUHN10005)	0	0	1) 141.241	1 db 1) LIFE21-NAT-HU-LIFE SakerRoads - „A kerecsensólyom védelme az Észak-alföldi régióban”
Kaszonyi-hegy – Dédai-erdő (HUHN20045)	0	0	1) 1327 2) 15	2 db 1) LIFE17 IPE/HU/000018 -A pannon gyepek és kapcsolódó élőhelyek hosszú távú megőrzése az Országos Natura 2000 Priorizált Intézkedési Terv stratégiai intézkedéseinek megvalósításával (Long term conservation of Pannonian grasslands and related habitats through the implementation of PAF strategic measures) 2) KEHOP_PLUSZ-3.2.1-24-2024-00008 Fás vegetációval borított területek és kunhalmok természetvédelmi kezelésének fejlesztése
Tarpa-Tákos (HUHN20048)	0	0	1) 6351	1 db 1) LIFE17 IPE/HU/000018 - A pannon gyepek és kapcsolódó élőhelyek hosszú távú megőrzése az Országos Natura 2000 Priorizált Intézkedési Terv stratégiai intézkedéseinek megvalósításával (Long term conservation of Pannonian grasslands and related habitats through the implementation of PAF strategic measures)
Kömörő-Fülesd (HUHN20050)	0	0	1) 1944 2) 1929	2 db 1) LIFE17 IPE/HU/000018 - A pannon gyepek és kapcsolódó élőhelyek hosszú távú megőrzése az Országos Natura 2000 Priorizált Intézkedési Terv stratégiai intézkedéseinek megvalósításával (Long term conservation of Pannonian grasslands and related habitats through the implementation of PAF strategic measures) 2) ROHU00083 - (Acronym: TURRIVER 2023) Joint conservation management and

				public awareness of the natural values of protected areas along the Romanian and Hungarian course of the Tur River
Daru-rét (HUHN20124)	0	0	118	1 db 1) LIFE17 IPE/HU/000018 - A pannon gyepek és kapcsolódó élőhelyek hosszú távú megőrzése az Országos Natura 2000 Priorizált Intézkedési Terv stratégiai intézkedéseinek megvalósításával (Long term conservation of Pannonian grasslands and related habitats through the implementation of PAF strategic measures)
Hortobágy (HUHN10002)	0	0	1) 141.241 2) 121.110 3) 317 4) 1774 5) 205	5 db 1) LIFE21-NAT-HU-LIFE SakerRoads „A kerecsensólyom védelme az Észak-alföldi régióban” 2) LIFE19 NAT/LT/000898 - Éghajlati változásokhoz alkalmazkodó élőhelyek hálózatának kialakítása a kis lilik európai állománya számára) 3) KEHOP_PLUSZ-3.2.1-24-2024-00008 -Fás vegetációval borított területek és kunhalmok természetvédelmi kezelésének fejlesztése 4) KEHOP_PLUSZ-3.2.1-24-2025-00021 - A Hortobágyi Öregtavak vízellátásának és természetvédelmi kezelésének fejlesztése 5) HNPI élőhely-rekonstrukciós feladatainak támogatása (Malomháza, Kecskeri-puszta)
Pocsaji-kapu (HUHN20010)	0	0	1) 12	1 db 1) LIFE24-NAT-HU CitellusLIFE (101202727) Életképes ürgeállomány fennmaradásának biztosítása a Pannon régióban - "Ensuring the survival of a viable European Ground Squirrel population in the Pannonian region"
Hajdúbagosi-legelő (HUHN20017)	0	0	1) 205 2) 260	2db 1) "Ensuring the survival of a viable European Ground Squirrel

				population in the Pannonian region" 2) KEHOP_PLUSZ-3.2.1-24-2024-00008 Fás vegetációval borított területek és kunhalmok természetvédelmi kezelésének fejlesztése
Kék-Kálló-völgye (HUHN20016)	0	0	1) 68	1 db 1) LIFE24-NAT-HU CitellusLIFE (101202727) Életképes ürgeállomány fennmaradásának biztosítása a Pannon régióban - "Ensuring the survival of a viable European Ground Squirrel population in the Pannonian region"
Liget-legelő (HUHN21164)	0	0	1) 100	1 db 1) LIFE24-NAT-HU CitellusLIFE (101202727) Életképes ürgeállomány fennmaradásának biztosítása a Pannon régióban - "Ensuring the survival of a viable European Ground Squirrel population in the Pannonian region"
Martinkai-legelő (HUHN20024)	0	0	1) 25	1 db 1) LIFE24-NAT-HU CitellusLIFE (101202727) Életképes ürgeállomány fennmaradásának biztosítása a Pannon régióban - "Ensuring the survival of a viable European Ground Squirrel population in the Pannonian region"
Penészleki-gyepek (HUHN21165)	0	0	1) 8	1 db 1) LIFE24-NAT-HU CitellusLIFE (101202727) Életképes ürgeállomány fennmaradásának biztosítása a Pannon régióban - "Ensuring the survival of a viable European Ground Squirrel population in the Pannonian region"
Derecske-konyári gyepek (HUHN20009)	0	0	1) 3,5	1 db 1) LIFE24-NAT-HU CitellusLIFE (101202727) Életképes ürgeállomány fennmaradásának biztosítása a Pannon régióban - "Ensuring the survival of a viable European Ground Squirrel

				population in the Pannonian region"
Bátorligeti Nagy-Legelő (HUHN20036)	0	0	1) 74	1 db 1) LIFE24-NAT-HU CitellusLIFE (101202727) Életképes ürgeállomány fennmaradásának biztosítása a Pannon régióban - "Ensuring the survival of a viable European Ground Squirrel population in the Pannonian region"
Rohodi-legelő (HUHN20064)	0	0	1) 47	1 db 1) LIFE24-NAT-HU CitellusLIFE (101202727) Életképes ürgeállomány fennmaradásának biztosítása a Pannon régióban - "Ensuring the survival of a viable European Ground Squirrel population in the Pannonian region"
Penészleki-gyepek (HUHN21165)	0	0	1) 8	1 db 1) LIFE24-NAT-HU CitellusLIFE (101202727) Életképes ürgeállomány fennmaradásának biztosítása a Pannon régióban - "Ensuring the survival of a viable European Ground Squirrel population in the Pannonian region"
Csaholc-Garbolc (HUHN20054)	0	0	1) 3717	1 db 1) ROHU00083 (Acronym: TURRIVER 2023) Joint conservation management and public awareness of the natural values of protected areas along the Romanian and Hungarian course of the Tur River (A Túr folyó mentén fekvő romániai és magyarországi védett területek közös természetvédelmi kezelése és bemutató infrastruktúrájának fejlesztése)
Szatmár-Bereg (HUHN10001)	0	0	1) 15	1 db 1) KEHOP_PLUSZ-3.2.1-24-2024-00008 Fás vegetációval borított területek és kunhalmok természetvédelmi kezelésének fejlesztése
Tisza-tó (HUHN20003)	0	0	1) 110	1 db

				1) KEHOP_PLUSZ-3.2.1-24-2024-00008 - Fás vegetációval borított területek és kunhalmok természetvédelmi kezelésének fejlesztése
Hencidai Csere-erdő (HUHN20011)	0	0	1) 54	1 db 1) KEHOP_PLUSZ-3.2.1-24-2024-00008 - Fás vegetációval borított területek és kunhalmok természetvédelmi kezelésének fejlesztése
Közép-Tisza (HUHN10004)	0	0	1) 40	1 db 1) Pélyi Madárrezervátum élőhelyfejlesztése

Jelenleg előkészítési fázisban van a „KEHOP-4.1.0-15-2021-00098 Nyírségi és bihari vizes élőhelyek rehabilitációs programja (projekt-előkészítés)”, ezért egyelőre csak előzetes adatokat tudunk megadni az élőhelyrekonstrukciók területéhez, ezek az alábbiak:

Terület kódja és megnevezése	**Élőhely-rekonstrukció (ha)**
Derecske-konyári gyepek (HUHN20009)	618,43
Pocsaji-kapu (HUHN20010)	91,63
Közép-Bihar (HUHN20013)	733,85
Kaba-földesi gyepek (HUHN20093)	68,98
Bihari-legelő (HUHN20101)	598,55
Bihar (HUHN10003)	1451,07
Kék-Kálló-völgye (HUHN20016)	140,798
Monostorpályi-legelő (HUHN20020)	97,672
Nyírábrányi Káposztás-lapos (HUHN20026)	70,231
Nyírábrányi Kis-Mogyorós (HUHN20027)	45,767
Csohos-tó (HUHN20028)	153,787
Vajai-tároló (HUHN20120)	85,744
Kisvárdai gyepek (HUHN20113)	25,514

3.1.6. Nemzetközi jelentőségű területek

A nemzetközi jelentőségű területek összesített adatai:

Terület megnevezése	Kihelyezett tábla (db)	Területet érintő tanösvény vagy látogatóközpont megvalósulása (db)	Élőhely-rekonstrukció (ha)	Területet érintő projektek száma (db)
A) Hortobágy Ramsari Terület	-	6	4374	6
B) Felső-Tisza Ramsari Terület	-	-	-	-
C) Bioszféra-rezervátum	van	13	4374	6
D) Európa Diplomás Terület	-	-	-	-
E) Világörökségi terület	van	21	4374	6
F) UNESCO Globális Geopark	-	-	-	-

I. Ramsari területek

HNPI működési területe: 1 747 744 hektár		
védett területegység	**Ramsari terület neve**	**kiterjedése (hektár)**
	Hortobágy Ramsari Terület	32.037
	Felső-Tisza Ramsari Terület	26.871

A HNPI működési területére eső Ramsari területek nem rendelkeznek jelzőtáblával. Az összes bemutató létesítmény (36) közül 6 érint Ramsari területet. Az élőhely-rekonstrukciós tevékenységekkel érintett terület összesen mintegy 4374 hektár. A tárgyévben futó projektek közül 6 db érint Ramsari területet.

II. MAB bioszféra rezervátumok (a továbbiakban: MAB BR)

HNPI működési területe: 1 747 744 hektár		
védett területegység	**száma (db)**	**kiterjedése (hektár)**
	1	154.591

A HNPI működési területére eső MAB BR terület rendelkezik határ jelölő táblákkal. Az összes bemutató létesítmény (36) közül 13 érint MAB BR területet. Az élőhely-rekonstrukciós tevékenységekkel érintett MAB BR terület összesen mintegy 304 hektár. A tárgyévben futó projektek közül 3 db céloz meg MAB BR területet.

Részt vettünk az UNESCO Magyar Nemzeti Bizottság MAB (Man and the Biosphere) Szakbizottságának évi rendes ülésén 2023. október 3-án az, melyre *az UNESCO Magyar*

Nemzeti Bizottságról szóló 299/2021. (VI. 1.) Korm. rendelet 8. § (1) bekezdésének b) pontja, illetve ugyanezen szakasz (3) bekezdése alapján került sor. Részt vettünk 2023. szeptember 26-án az UNESCO Magyar Nemzeti Bizottság által szervezett, a Párbeszéd Házában az UNESCO-hoz való csatlakozásunk 75. évfordulója alkalmából tartott ünnepi rendezvényen.

Szeptemberben határidőre benyújtottuk az ún. **Process of Excellence** jelentéstételi feladathoz kapcsolódó tíz éves UNESCO jelentést a Hortobágy BR 2013-2023 időszakáról. A 10 év időtartamot felölelő jelentés (*Periodic_review_HortobagyBR_2023*) nem kizárólag abból a szempontból jelentős, hogy részletes beszámolót ad a 10 év területi, természeti változásaival kapcsolatos információkról, eredményekről, hanem abból a szempontból is, hogy a HBR státusza e jelentés elfogadásától függ. Az UNESCO Tanácsadó Testülete részletesen elemzi a benyújtott jelentést, a MAB Nemzetközi Koordinációs Bizottság (MAB ICC) elfogadással kapcsolatos döntése 2024-re volt várható.

III. Európa Diplomás területek

A HNPI működési területén Európa Diplomás terület nem található.

IV. Világörökségi területek

HNPI működési területe: 1 747 744 hektár	
védett területegység (ún. világörökségi helyszín)	**kiterjedése (hektár)**
"Hortobágyi Nemzeti Park – a Puszta"	74.670[2]

A „Hortobágyi Nemzeti Park – a Puszta”, egy pásztortársadalmak által formált kultúrtáj, amely máig hordozza a több ezer éves hagyományos tájhasználat ép és látható nyomait, példázva egyúttal az ember és természet közötti harmonikus kapcsolatot. Az UNESCO Világörökségi Bizottsága a „Hortobágyi Nemzeti Park – a Puszta” megnevezésű helyszínt HU-474rev azonosító számmal 1999-ben vette fel a Világörökségi Listára, kulturális örökség kategóriában.

Világörökségi gondnoksági kijelölés meghosszabbítása

A világörökségi gondnokságról szóló 32/2012. (V.8.) NEFMI rendeletben foglaltakkal összhangban a HNPI 2013-tól látja el a világörökségi gondnoksági feladatokat. A 7 éves gondnoksági megbízás 2019. december 31-én lejárt, amelyet a szakterületért felelős tárca 2022 decemberében 2027. december 31-ig meghosszabbított. A 2016-ban elkészült világörökségi kezelési terv dokumentáció kormányrendeletben történő kihirdetése egyelőre nem valósult meg.

A HNP VH világörökségi védőövezetének kijelölését célzó előkészítő feladatok

Az ennek előfeltételét jelentő jogszabály-módosítást (131/2007. (XII.27.) KvVM rendelet) az Agrárminisztérium Nemzeti Parki és Tájvédelmi Főosztálya (továbbiakban AM NPTF) előkészítette, a közigazgatási egyeztetések lezajlottak, ám a módosított rendelet nem lépett hatályba.

Jelentéstételi kötelezettségek

A harmadik időszaki jelentéstételi ciklusban (2018-2024) a 2023. július 31-i határidőre teljesítettük a 6 éves jelentéstételi kötelezettséget “Periodic Reporting” az UNESCO online

[2] A világörökségi helyszín jelölési dokumentációjában az szerepel, hogy a világörökségi helyszín körül 200 000 hektár védőövezet kerül lehatárolásra.

felületén **(Hortobágy National Park - the Puszta in the framework of the Third Cycle 2018-2024 of the Periodic Reporting exercise** in the Europe and North America region).

A világörökségről szóló 2011. évi LXXVII. tv. 7. § (2) g) bekezdésében, valamint a világörökségi területté jelölés hazai eljárásrendjéről, a világörökségi kezelési tervek tartalmi követelményeiről és elkészítésük rendjéről, a gondnokságokról, valamint a világörökségi területen az államot megillető elővásárlási jogról szóló 335/2019. (XII. 23.) Korm. 14.§ d) bekezdésében foglaltaknak megfelelően határidőre (2023. december 7.) benyújtottuk a „Hortobágyi Nemzeti Park – a Puszta" világörökségi helyszín világörökségi gondnoksági feladataival megbízott HNPI éves beszámolóját, melyet ebben az évben a 2019-2023 négy éves időszakra vonatkozóan kellett összeállítanunk.

A HNPI működési területére eső világörökségi terület rendelkezik jelzőtáblákkal. Az összes bemutató létesítmény (36) közül 16 érint világörökségi területet. A világörökségi helyszínen 5 tanösvény fut.

V. Geoprak

A HNPI működési területén geopark nem található.

VI. Csillagoségbolt park

A Hortobágyi Csillagoségbolt-Park 2011. január 31-én bekerült a nemzetközileg jegyzett csillagoségbolt-parkok közé ezüst minősítéssel. Mindez jelzi a terület különleges természeti adottságait, amihez különösen gazdag kulturális értékek is társulnak, hiszen a rézkor óta nyílt legelőtáj, melyhez töretlenül fennálló pásztorkultúra kötődik. Ennek része a kulturális csillagászati örökség is. Az UNESCO 2003-ban indította el a Csillagászat és Világörökség programot (http://whc.unesco.org/en/astronomy/), hogy csokorba gyűjtse azokat a világörökségi helyszíneket, melyeknek csillagászati vonatkozása is van, nem csak az épített és tárgyi emlékekre fókuszálva, de a még fennmaradt, a csillagos égbolthoz fűződő hagyományt is figyelembe véve ("Indigenous uses of Astronomy"). Ennek keretében a HNP 2018. őszén felkerült UNESCO-ICOMOS-IAU Astronomy and World Heritage listájára (https://www3.astronomicalheritage.net/index.php/showentity?identity=95&idsubentity=1)
.

A csillagoségbolt-parkot a Darksky International nemzetközi szervezet felügyeli, melynek a HNPI is tagja. Kötelezettségeink közé tartozik a fényszennyezettség folyamatos nyomon követése (öt mérőponton kézi Sky Qualtiy Meter-rel, Erdei Iskola folyamatos SQM mérés, Malomháza: all-sky kamera), a zavaró fényforrások felmérése, megszüntetése, világítás rekonstrukciók, az ökoturisztikai és környezeti nevelési programokban a csillagoségbolt-park értékeinek, a fényszennyezés természetvédelmi, tájvédelmi aspektusainak bemutatása, mely feladatoknak 2025-ben is eleget tettünk (a tevékenységekről részletesebben a beszámoló Hortobágyi Csillagoségbolt-parkhoz kötődő ökoturisztikai és szemléletformálási feladatok pontjában írunk).

A csillagoségbolt-park értékeinek védelmét szolgálja többek között, hogy Hajdú-Bihar Vármegye Területrendezési Tervében önálló övezetként definiálják, a HNP védőövezetének kijelöléséről szóló 45/2020 (IX.21.) AM rendelet pedig a védőövezetének kijelöléséről rendelkezik. A rendezési tervek véleményezése, a Természetvédelmi Őrszolgálat és a területi természetvédelmi hatósággal folytatott szakmai és hatósági együttműködése révén érvényesítjük a fenti előírásokat.

2025-ben is részt vettünk és előadást tartottunk a Planetáriumok és bemutató csillagvizsgálók szerepe az oktatásban XIII. workshopon (Zselic, Pécs). Az elmúlt évben is

kiemelten fontosnak tartottuk a nemzetközi kapcsolatok erősítését. Többek között részt vettünk a Systour projekt keretein belül Torinóban megtartott konferencián, az Erasmus programban résztvevő német diákok fogadásában, illetve számos, a DarkSky International által tartott online előadást hallgattunk meg.

3.1.7. Országos jelentőségű védett természeti területek speciális természetvédelmi kezelési tervű, meglévő és tervezett részterületei (például a földtani alapszelvények, földtani képződmények)

HNPI működési területe: 1 747 744 hektár		
Részterület	**Kiterjedés**	**Bennfoglaló védett terület**
Kaszonyi-hegy – földtani képződmény	3,5 ha	Kaszonyi-hegy TT
Pocsaji homokbánya – földtani képződmény	0,6 ha	Bihari-sík TK
Tarpai Nagy-hegy - földtani képződmény	4,5 ha	Szatmár-Beregi TK

3.2. Terület nélküli, egyedi jogszabállyal védett és védelemre tervezett természeti értékek (Védett mesterséges üregek)

A HNPI működési területén – jelenlegi ismereteink szerint – nem találhatóak védett mesterséges üregek.

3.3. Egyéb, speciális területi kategóriák:

3.3.1. Erdőrezervátum

Az erdőrezervátum védett erdőterület, fokozottan védett magterületből és védett védőzónából áll. A magterületen minden emberi tevékenységet végérvényesen beszüntetnek annak érdekében, hogy az erdő természetes folyamatai zavartalanul és hosszú távon érvényre juthassanak és azok megismerhetővé, tanulmányozhatóvá váljanak. Egyes természetvédelmi szempontból indokolt esetekben, amikor a természetes folyamatok veszélybe kerülnek ezektől eltérő beavatkozásokra szükség lehet. Jellemzően ilyen az inváziós fajok megjelenése az adott területen.

Az Erdőrezervátum program fő célja:

- az erdők természetes életének, változatos szerkezetének, hosszú távú folyamatainak, és gazdag élővilágának megismerése;
- a Magyarország tájait és jellemző erdőtársulásait képviselő erdőállományok - európai rendszerbe illeszkedő - országos hálózatának kialakítása és megőrzése;
- az ismeretek bemutatása és közvetítése a természetvédelem, az erdőgazdálkodás és a természeti értékeink iránt fogékony társadalmi csoportok felé.

Így a program hosszú távú gyakorlati haszna lehet, hogy a természetvédelmi célú erdőkezelés és a természetközeli erdőgazdálkodás a mai gyakorlatnál jobban építhet az erdő természetes folyamataira, az erdő spontán felújulására és természetes faállomány-szerkezetére, amelynek ugyanúgy része a famatuzsálem, a kidőlt, vagy álló holt fa, a koronaszintben megjelenő lék, a sok elegyfafaj, mint a nagy gazdasági értékkel rendelkező szálfa.

A HNPI működési területén található erdőrezervátumok a következők:

Név, kód	Összterület (ha)	Magterület (ha)	Kihirdető rendelet
Farkas-sziget 1. Erdőrezervátum, ER-23	74.7	24,3	15/2000. KöM rendelet (2000/66: 4072-4074.)
Farkas-sziget 2. Erdőrezervátum, ER-18	41	8,4	15/2000. KöM rendelet (2000/66: 4072-4074.)
Bockereki Erdőrezervátum, ER-19	215,8	60,1	15/2000. KöM rendelet (2000/66: 4072-4074.)
Dédai Erdőrezervátum, ER-20	72	19,7	15/2000. KöM rendelet (2000/66: 4072-4074.)
Tilos-erdei Erdőrezervátum, ER-22	62,3	22,3	15/2000. KöM rendelet (2000/66: 4072-4074.)
Baktai Erdőrezervátum, ER-24	36,6	28,4	15/2000. KöM rendelet (MK 2000/66: 4072-4074.)
Összesen	**502,4**	**163,2**	

A ***Fényi Erdőrezervátum*** **ER-21** a "tervezett" kategóriába tartozik, melynek esetében a tervezett erdőrezervátum egy részének nem védett jellege függesztette fel az erdő-rezervátumként való kihirdetését. A nem védett rész állami tulajdonú, a Nyírerdő Zrt. vagyonkezelésében van, Natura 2000 terület. (2024-ben a tervezett védőzóna Bátorliget 5I erdőrészlete a természetvédelmi célokkal ellentétesen tarvágásos véghasználatra került. Az ezt lehetővé tevő erdőterv módosítás és a tarvágás engedélyezése eljárásjogi hibákkal is terhelt volt. Emiatt a terület 2025-ben a média érdeklődését felkeltette, illetve az érintett államigazgatási szervek több egyeztetést is folytattak az ügyben.)

A Bockerek-erdőben (így a *Bockereki Erdőrezervátum*ban is) 2025 nyarán jelentős viharkárt szenvedett. Az ER területén (elsősorban a pufferzónában, a már korábban is lékes fahasználattal érintett részek közelében) fadőlések révén kiritkult foltok, lékek képződtek.

2025-ben a Nemzeti Biodiverzitás-monitorozó Rendszer (a továbbiakban: NBmR) programjához kapcsolódóan a „Természeti értékek védelme” szakmai keretből növénytársulástani felmérések történtek a *Tilos-erdei ER* szikes erdeirét (*Peucedano-Asteretum sedifolii)* állományában, azaz a szikes erdőssztyepp komplex egyik gyepes alkotójában. A sziki tölgyes erdőrezervátum pufferzónájában 2025 második felében kíméletes, irányított legeltetéses kezelési kísérlet is történt, szintén alapvetően a társuláskomplex alkotta élőhely gyepes részein.

3.3.2. Országos Ökológiai Hálózat

Az ökológiai hálózat elveinek alkalmazása segítséget nyújt, hogy a fejlesztések során a megye tájai ne veszítsék el kedvező adottságaikat, és a védett területek mozaikjain kívül is fennmaradjon az emberi tevékenység, a táj és a természeti adottságok harmóniája. 2018-ban megtörtént az Országos Ökológiai Hálózat övezeti lehatárolásának pontosítása a megyei területrendezési tervek felülvizsgálatához.

Fontos megjegyzeni, hogy az előző években jelzett jogszabályi ellentmondás az Országos Ökológiai Hálózat és a települési térségek kategóriái között (A megye területrendezési tervének jóváhagyásakor hatályos 2018. évi CXXXIX. törvény „Magyarország és egyes kiemelt térségeinek területrendezési tervéről" (a továbbiakban: MoTrT) 22.§ alapján) továbbra is életben van, és továbbra sincs megnyugtató megoldás a helyzet kezelésére.

A HNPI működési területén a 2025. évben az Országos Ökológiai Hálózat övezetében az alábbi módosítások történtek:

- Tisztaberek 062/3, valamint a 062/4 hrsz.-ú ingatlan egy része kivonásra került az Országos Ökológiai Hálózat ökológiai folyosó övezetből (5,8 ha került kivonásra).
- Gacsály 0180/11, 0180/13-14, valamint a Zajta 047/21a és a 047/21b hrsz.-ú ingatlanok csereterület részeként bevonásra kerültek az Országos Ökológiai Hálózat ökológiai folyosó övezetbe (7,34 ha került bevonásra így a fenti változással 1,5-al nőtt az ökológiai folyosó kiterjedése).
- Balmazújváros 0806/3a hrsz.-ú ingatlan esetében telekrendezés történt, így 376 m^2 terület az Országos Ökológiai Hálózat pufferterület övezetből magterület övezetbe került átvezetésre.
- Balmazújváros 0797/29h hrsz.-ú ingatlan esetében telekrendezés történt, így 376 m^2 terület az Országos Ökológiai Hálózat magterület övezetből pufferterület övezetbe került átvezetésre.

HNPI működési területe: 1 747 744 hektár		
védett területegység	**száma (db)**	**kiterjedése (hektár)**
magterület	2326	302 699
ökológiai folyosó	2696	148 857
puffer-terület	1481	285 131
Összesen:	4431	736 685

3.4. Magas Természeti Értékű Területek

A Vidékfejlesztési Program zonális természetvédelmi célprogramjai olyan konkrétan lehatárolt, ún. Magas Természeti Értékű Területeken (továbbiakban: MTÉT) támogatják a gazdákat a természetkímélő gazdálkodási módok kialakításában és fenntartásában, ahol a mezőgazdasági hasznosítás folytatása különösen fontos feltétele a biodiverzitás, a tájkép, valamint az épített és történeti értékek hosszú távú megőrzésének. Az MTÉT kifizetései olyan előre kijelölt területeken elérhetők, melyek természeti és táji adottságait annyira értékesek, hogy ott különleges földhasználati módok támogatása indokolt. A 2022-2024 közötti agrár-környezetgazdálkodási támogatási időszakban a HNPI működési területén az alábbi tematikus előíráscsoportokban kapnak kompenzációs támogatást gazdálkodók:

- gyep és szántó földhasználati kategória, alföldi madárvédelmi előírásokkal: 27.243,93 ha,
- szántó földhasználati kategória, kék vércsevédelmi előírásokkal: 339,81 ha,
- gyep földhasználati kategória, nappali lepkevédelmi előírásokkal: 1369,03 ha,
- gyep és szántó földhasználati kategória, túzokvédelmi előírásokkal: 32.993,81ha.

Összességében tehát 61.948,93 ha terület részesül MTÉT támogatási formában a HNPI működési területén. A területek természetvédelmi szakmai szempontú ellenőrzésében a HNPI együttműködő szervezetként adatokat szolgáltat a Magyar Államkincstár (a továbbiakban: MÁK) felé

2024. évben lezajlott a MTÉT-en előforduló védett természeti értékek megóvását szolgáló agrártámogatási rendszerek (a továbbiakban: AKG) felülvizsgálata. 2025. évben a nyertes pályázattal bíró gazdálkodók már az adott tematikus előíráscsomag kötelező és vállalt előírásainak megfelelő hasznosítást folytattak a területeiken, melyek betartását a TVŐ tagjai ellenőrizték.

HNPI működési területe: 1 747 744 hektár	
MTÉT terület neve	**kiterjedése (hektár)**
Hortobágy	122688
Bihari-sík	60005
Szatmár-Bereg	95061
Jászság	52987
Összesen:	**330741**

4. Kutatás és monitorozás (saját, illetve más szervvel végeztetett, külön megjelenítve)

4.1. Kutatás (tárgy, kutató, helyszín, forrása, forrás nagysága és főbb eredményei)

Flórián, H., Annamária, A., Szabolcs, B., (2025). Ancient cemeteries and abandoned villages in place names around Debrecen, Hungary. In M. Karabáš (Ed.), *31st EAA Annual Meeting (Belgrade Virtual, 2025) – Abstract Book* (p. 613). https://www.academia.edu/143879338/Ancient_cemeteries_and_abandoned_villages_in_place_names_around_Debrecen_Hungary

No	**Kutatási projekt tárgya**	**Kutató**	**Kutatás helyszíne**	**Kutatás forrása**	**Forrás nagysága (ezer Ft)**	**Kutatás főbb eredményei**
1.	Hortobágy víztesteinek lefolyás monitorozása, makró és mikró vízfolyások modellezése	Intespect KFt.; dr. Bakó Gábor, HNPI; Szabó Gyula, Konyhás Sándor,Moldován Orsolya, Balogh Szabolcs	Kapros-puszta, Máta, Kecskés, Kúngyörgy, Pentezug, Angyalháza, Borsós, Zám, Borzas	saját	50	Eddig elért főbbe eredményeinket, az Igazgatóságon lévő ügyiratok és nyilatkozatokhoz használjuk.

2.	HNPI területén kialakult tűzesetek adatbázisának összeállítása	Szabó Gyula, Balogh Szabolcs, Dr. Bertalanné Dr. Balázs Boglárka DE: Természetföldrajzi és Geoinformatikai Tanszék	HNPI működési területe	-	-	A HNPI működési területén történő tüzesetek adatbázisba foglalása, valamint térinformatikai alap adatbázis kiértékelése.
3.	HNPI területén belül elhelyezkedő régészeti lelőhelyek beazonosítása	Déri Múzeum, Nemzeti Régészeti Intézet, HNPI: Balogh Szabolcs	Debrecen, Józsa, Macs, Horti telek, Angyalházi telek, Cuca telek, Szepesi telek, Parlagi telek	-	-	A Nemzeti Régészeti Intézet és a HNPI közösen szervezett egy kutatást az egykori "nagy" Debrecen régészeti lelőhelyekre utaló helyneveinek tipologizálásával. Első sorban a szarmata temetőkre (apró laponyagok, tatárülések, testhalmok) és a középkori településekre (faluhelyek/telkek - Horti telek, Angyalházi telek, Cuca telek, Szepesi telek, Parlagi telek, stb. és a templomhelyekre: Köves-halom /Köv(ecs)es-laponyag helynevek) koncentráltunk. A kutatásból készített publikáció összefoglalója itt olvasható: https://www.academia.edu/143879338/ Ancient_cemeteries_and_abandoned_villages_in_place_names_around_Debrecen_Hungary
4.	A Lechner Nonprofit KFt. által létrehozott relatív belvízgyakorisági térkép pontosítása	Balogh Szabolcs, Szabó Gyula, Konyhás Sándor, Dr. Belényesi Márta Lechner Nonprofit Kft. Térbeli Szolgáltatások Igazgatóság	HNPI működési területe	-	-	A Lechner Nonprofit Kft. Térbeli Szolgáltatások Igazgatóság Űrtávérzékelési Osztály távérzékelési vezető szakértője keresette fel az igazgatóságot, hogy pontosítsák a Lechner Nonprofit Kft. Által

		Űrtávérzékelési Osztály távérzékelési vezető szakértője				létrehozott Relatív belvízgyakorisági térképet. Ehhez kérntek mintaterületeket és mintahelyszíneket ahol az általuk űrtávérzékelt adatokat referálják.
5.	Pacskó Viven doktorandusz gyephozammal foglalkozó doktorijának támogatása	Balogh Szabolcs, Pacskó Vivien ELTE doktorandusz, Lechner Nonprofit Kft. Űrtávérzékelési Osztály	-	-	-	Pacskó Vivien az ELTE doktorandusza keresett fel minket. Doktorija során a gyepes területeken történő gyephozamok távérzékeléssel történő becslésével foglalkozik. Kutatása során olyan mintaterületeket keres, amelyek több éve monitorozható adatokkal rendelkeznek (gyephozam, bálahozam, műholdas felvételek alapján történő monitorozás stb.). Megkeresése a HNPI magterületén történő saját vagyonkezelt gyepeinkből származó gazdálkodási adatokra koncentrálódott. Mivel a HNPI is szükségesnek ítéli az ilyesfajta predikciókat, ezért az együttműködést elkezdtük a doktorandusz hallgatóval.
6.	Madártani felmérések	Dr. Tóth Pál, Simay Gábor, HUN-REN Kutatóközpont	HNPI működési területe	saját	150	Az összefoglaló a táblázat alatt található
7.	A dunai galóca *(Hucho hucho)* felső-tiszai állományának felmérése Tiszabecs és Tiszacsécse között	Sallai Zoltán	Felső-Tisza	saját	500	Az összefoglaló a táblázat alatt található

8.	A Navad-patak, a Nyíres-tó, a Báb-tava, a Zsid-tó és a Bence-tó vegetációváltozásainak és tőzegmohaflórájuk változásának rövid megírását és tőzegmohás élőhelyeik regenerációjához javasolt természetvédelmi kezelések rövid leírása	Dr. Nagy János György	Navad-patak, Nyíres-tó, Báb-tava, Zsid-tó, Bence-tó	saját	150	Az összefoglaló a táblázat alatt található

A táblázat áttekintő beszámolójához és annak sorszámozásához igazodva a részletesebb beszámoló ismertetése:

6. Madártani felmérések, összefoglaló:

2025. év során tovább folytattuk a HUN-REN Kutatóközponttal kooperációban megvalósuló vízimadarak általi propaulum-terjesztéssel kapcsolatos vizsgálatainkat, melyet vírusok és mikrobiom vizsgálatával is kiegészítettük. A mintavételezéseket a Berettyóújfalu és Földes között elterülő Andaháza megnevezésű vizes élőhelyrekonstrukció területrészein, a derecskei Nagy-Nyomáson, a szerepi Sándoros, illetve Varjas területrészeken, a nádudvari Szelencés Sebes-ér területén, a nyíregyházi Szelkó-tavon, a Kék külterületén lévő vízálláson, Berettyóújfalu Peres területrészén, a Földeshez tartozó Joó-tanyai részeán, a Hortobágyi halastavaknál, Bakonszegen (K11), a balmazújvárosi Nagy-sziken, a nagyhegyesi Fecskeréten, a jászberényi Nagy-Kubikon, Bárándon, valamint a Tisza-tó körül (Tiszafüred, Tiszaszőlős, Abádszalók, Kisköre, Tiszanána, Sarud, Újlőrincfalva, Poroszló) végeztük, továbbá a debreceni szeméttelepen sirályfélék (Laridae), Hajdúszoboszló Angyal-háza térségében pedig havasi lilék (*Charadrius morinellus*) befogásának kísérletére is sor került.

Ezen kutatásunk során összesen 34 madárfaj 436 egyedét jelöltük meg, illetve vontuk be a kutatásunkba. Többségüket csupán alumínium vagy acél ornitológiai jelölőgyűrűvel láttuk el, vagy amennyiben rendelkezésünkre állt, színes jelölőgyűrűt is feltettünk a madarakra. Továbbá 2 egyedet GPS jeladóval is felszereltünk, melyek rengeteg jelentős adatot (területhasználat, vonulási útvonal) szolgáltatnak.

A Vízimadarak komplex terjesztési hálózatának vizsgálatával kapcsolatban 2025. évben egy cikket írtunk, melynek publikálása folyamatban van.

A fenti vizsgálatokkal párhuzamosan rendszeres madártani felméréseket is végeztünk, az Andaháza megnevezésű vizes élőhelyrekonstrukcióhoz tartozó területrészeken, Hortobágyon és Balmazújváros melletti Nagy-sziken, valamint Kisújszállás és Karcag közigazgatási területén költő fajok szaporodási sikerének pontosabb megismerése, valamint a költések eredményességét befolyásoló tényezők feltérképezése céljából. Ennek eredményeként az andaházai helyszínen három nagy godát (*Limosa limosa*) láttunk el GPS-

es jeladóval. További két sikertelen befogási kísérletünk (1 nagy goda és 1 piroslábú cankó) volt Kisújszállás mellett, illetve egy jeladót helyeztünk fel nagy godára Karcag külterületén, és egyet piroslábú cankóra (*Tringa totanus*) Nagy-sziken.

A fészkelési sikerekre vonatkozó előzetes eredményeinket 2025. évben egy rövid cikk formájában foglaltuk össze, mely közlésre benyújtásra került. A publikáció még nem került elfogadásra, illetve megjelentetésre

Szintén részben a fenti kutatásokat egészítik ki a székicsér (*Glareola pratincola*) és bíbic (*Vanellus vanellus*) élőhelyhasználatának megismerését szolgáló vizsgálataink. Kisújszállás és Karcag közigazgatási határában található rizstelepek és térségük jelentik a székicsér legjelentősebb fészkelőhelyeit a Kárpát-medencében, melyeken a bíbic, mint „társfészkelő" faj, szintén megtalálható. A fészkelési időszakban 8 bíbic és 9 székicsér (7 hím, 2 tojó) egyedet láttunk el GPS jeladóval, melyek segítségével számos új információt nyertünk a fajok viselkedésére, élőhelyhasználatára vonatkozóan.

7. A dunai galóca (Hucho hucho) felső-tiszai állományának felmérése Tiszabecs és Tiszacsécse között

2025 márciusában halfaunisztikai célú vizsgálatokat folytattunk Felső-Tiszán. A faunisztikai adatok gyűjtését egy akkumulátoros üzemű, pulzáló egyenáramot előállító halászgéppel végeztük, ami semmilyen maradandó sérülést nem okozott a kifogott halakban, azok rövid időn belül magukhoz tértek és elúsztak. A halászatokat csónakból végeztük. A gyűjtési helyeket GPS segítségével mértük be, a kapott EOV-koordinátákat egy asztali térinformatikai szoftverrel dolgoztuk fel. A faunisztikai adatok feldolgozását adatbázis-kezelő programmal végeztük. A fajonkénti egyedszámok, valamint a geokoordináták rögzítésére digitális diktafont használtunk.

Egy terepnapon, 4 mintaszakaszon, 6894 métert halásztunk végig elektromos halászgéppel, melynek során mindössze 9 faj 156 egyedét fogtuk és határoztuk meg. Vizsgálataink középpontjában elsősorban a közösségi jelentőségű, fokozottan dunai galóca állt, melyet nem sikerült megtalálnunk a korábbi lelőhelyein.

A kimutatott 9 faunaelemből 4 faj élvezi a hazai természetvédelem oltalmát – homoki küllő *(Romanogobio kesslerii)*, leánykoncér *(Rutilus virgo)*, sujtásos küsz *(Alburnoides bipunctatus)* és német bucó *(Zingel streber)* – továbbá 4 faj az európai jelentőségű Élőhelyvédelmi Irányelv függelékeiben is megtalálható: márna *(Barbus barbus),* homoki küllő *(Romanogobio kesslerii)*, leánykoncér *(Rutilus virgo)*, német bucó *(Zingel streber).*

8. A Navad-patak, a Nyíres-tó, a Báb-tava, a Zsid-tó és a Bence-tó vegetációváltozásainak és tőzegmohaflórájuk változásának rövid megírását és tőzegmohás élőhelyeik regenerációjához javasolt természetvédelmi kezelések rövid leírása

A Beregi-síkon öt tőzegmohás terület volt ismert: a Nyíres-tó, a Báb-tava, a Navad-patak láposodott medre, a Zsid-tó és a Bence-tó. Mivel mindegyikük tőzegmohás vegetációját erősen fenyegette az egyre szárazabb és melegebb klíma, így a HNPI fúrt kutakból igyekezett biztosítani a fenmaradásukhoz szükséges vízmennyiséget. 1987-ben megkezdődött a Báb-tava és a Nyíres-tó vízpótlása, 1994-ben a Zsid-tóé és a Navad-patak láposodott medréé, majd 2024-ben a Bence tóé. A vízpótlás hatására a Báb-tava és a Nyíres-tó tőzegmohás vegetációja gyorsan regenerálódni kezdett, a Navad-patakból a gyors vízszint emelés viszont kipusztította a tőzegmohákat az utolsó szálig. A Zsid-tavon is majdnem ugyanez történt, de ott egy kicsi tőzegmohás rész fel tudott emelkedni a víz felszínére és gyorsan terjed. A Bence-tóról a tőzegmohákat az 1998-ban bekövetkezett természetes hirtelen vízszint emelkedés pusztította ki. A kutak működése azonban nem volt folyamatos.

A Nyírest és a Bábot tápláló kút 1994-1995 között két évig, valamint 2019-2022 között három évig nem működöt. Mindkét alkalommal a lápok erősen kiszáradtak, gyomosodtak, égeresedtek. A víz újbóli rávezetésével a helyzet javult ugyan, de a megelőző állapotot nem érte el. A nyílt területek mérete folyamatosa zsugorodot, az értékes fajok száma és mennyisége csökkent. Eltűnt a Nyíres-tóról 1992-re a *Drosera rotudifolia*, 2017-re a *Sphagnum divinum*. A Zsid-tavon a tőzegmohás területek expanziója folyamatos, a *Comarum palustre* mennyisége viszont csökken. A Navad patakon és a Bence-tavon a *Typha latifolia*-s, *Glyceria maxima*-s és *Salix cienerea*-s úszólápok fokozatosan szorítják ki a *Stratiotes aloides* úszó gyepjeit.

Legjelentősebb természetvédelmi feladat a folyamatos magas vízszint biztosítása különösen a Nyíres-tavon és a Báb-taván. Az erőteljesebb vízszint ingadozásokat a másik három láp vegetációja jobban bírja. Javaslat olyan rendszer kidolgozása, amely meghibásodás esetén is azonnal vizet tud biztosítani. Hasonlóan jelentős horderejű feladat a nagytestű vadak kizárása, melyre a megoldás a villanypásztor, a vadállomány legalább havi gyérítése a lápokon, az automatikus vadriasztók felszerelése, és a vadak számára alternatív dagonyahelyek biztosítása. Az égerek és a békaszittyó inváziója a vízhiánynak és a taposásnak az indikációja. Az okok megszüntetését követően javasolt mindkét faj mechanikai eltávolítása és a hatás monitorozása. Fontos lenne a megritkult mohafajok gyarapítása helyben, és az eltűntek pótlása az Ukrajnai Fekete mocsárból. Ex situ fenntartó, szaporító és bemutatóhelyeket lehetne létrehozni Csarodán, Beregdarócon és Gelénesen, ami a fajvédelmi és pedagógiai célon túl a falvak közösségét is erősíthetné.

Kutatással kapcsolatos tevékenységek:

2025.02.28. I. Inváziobiológiai és ökobiztonság konferencia. Sarlóspuszta. 2025.Február 28-án többedmagammal résztvettünk a konferencián, ahol a workshop témákon belül aktív hozzászólói voltunk a felvetett problémáknak. https://invaziobiologia.hu/i-invaziobiologiai-es-okobiztonsag-konferencia-beszamolo/

2025.03.24-26. CEE InterLIFE Platform Meeting. Balmazújváros. 2025.03.24-26-ig a CEE InterLIFE Platform Meeting konferencián vettünk részt, ahol a wokshopok és az előadás közti beszélgetéseknél aktív résztvevők voltunk. https://abitrend.com/

2025.03.27-28. II. Debreceni Biodiverzitás Konferencia. Hortobágy. A konferencián hallgatóként vettünk részt. https://konferencia.unideb.hu/hu/ii-biodiversity-conference

2025.04.22-27. Earth Island Institute workshop. Hortobágy. A workshop központi témái a védett területek kezelése, interpretáció és kommunikáció, természetgyógyítás és öko-oktatás volt. A programot nemzetközi szakértők vezetésével szervezzték, és mintegy 30 nemzeti parkkal és öko-oktatással foglalkozó szakembert hívtak meg Nyugat-Ukrajna különböző területeiről, valamint a szomszédos Romániából, Csehországból és Magyarországról.

2025.04.30. Hortobágy Természetvédelmi Egyesület Balmaz-puszta helyreállítási terv megbeszélése. Balmazújváros. Szikes Vizes Élőhelyláncolat LIFE projekt keretében megbeszéltük a Balmaz-puszta Természet-helyreállítási Tervét.

2025.05.22. Biológiai Sokféleség Napja. Debrecen. A Debreceni Egyetem Botanikus kertjének csapata meghívta a HNPI GYTSZ-t. A kitelepülés sikeres volt, nagy volt az érdeklődés a LIFE IP GRASSLAND-HU (LIFE17 IPE/HU/000018) projekt iránt.

2025.06.12. LIFE IP GRASSLAND-HU (LIFE17 IPE/HU/000018) projekt keretében kommunikációs és konfliktuskezelési tréning. Budapest. A Magyar Madártani és Természetvédelmi Egyesület (a továbbiakban: MME) a GRASSLAND-HU LIFE projekt keretében társadalomtudományos szakemberek bevonásával kommunikációs és

konfliktuskezelési tréninget szervez a Természetvédelmi Őrszolgálat és a Gyepvédelmi Tanácsadó Szolgálat tagjai számára. A képzés célja, hogy a természetvédelmi szakemberek olyan konfliktuskezelési technikákat, illetve részvételi és társadalomtudományos módszereket sajátítsanak el, amelyek segíthetik az érintettekkel való kommunikációt, az esetleges konfliktusok megoldását, valamint a természetvédelem társadalmi vonatkozásainak mélyebb megértését.

2025.08.15-28. Rooted in Resilience II: Soil Sentinel Sites for Land Degradation, Climate and Biodiversity Action. Antwerpen, Belgium. Az UNESCO szervezésében egy olyan konferencia és megbeszélésre került sor, ahol a világ számos országából érkező talajtannal foglalkozó specialisták számára mutatták be a legújabb talajjal és talajtannal foglalkozó természetvédelmi lehetőséget. 42 ország és különböző világszervezet vett részt, amelyben a HNPI és a GRASSLAND LIFE IP, valamint Magyarországot Balogh Szabolcs kollégánk képviselte.

2025.10.25. Gazdatalálkozó. Hortobágy. A HNPI Behajtás eseményén, délelőtt során bemutatkozott a SakerRoads LIFE projekt, a Grassland IP LIFE projekt, a BugsBirds LIFE projekt, valamint a NAK előadásában a természet közeli gyepgazdálkodási módszerekről és a kapcsolódó támogatási lehetőségekről is hallhattak előadást a résztvevők.

2025.10.27. UNESCO MAB MNB 2025. évi rendes ülése. Budapest. A “Rooted in Resilience II: Soil Sentinel Sites for Land Degradation, Climate and Biodiversity Action”, Schelde Delta UNESCO Global Geopark in Antwerp, Belgium, 25-28 August 2025 című gyűlésről beszámoló tartása az UNESCO MAB MNB számára.

2025.11.14. WSY2025 picnic and soil awareness raising workshop. Püspökladány. A Magyar Talajtani Társaság és a Soproni Egyetem Erdészeti Tudományos Intézete által közösen beadott Word Soil of the Year pályázaton nyert Püsüökladányi Erdészeti kísérleti telepen lévő gleyosoil talajszelvény ünnepi bemutató eseményén vettünk részt, mint előadó, és mint kirándulás vezető.

4.2. Monitorozás (tárgy, kutató, helyszín, forrása, forrás nagysága és főbb eredményei)

No	Monitorozó projekt tárgya	Kutató	Monitorozás helyszíne	Monitorozás forrása	Forrás nagysága (ezer Ft)	Kutatás főbb eredményei*
1.	Egyenesszárnyúak felmérése országos koordináció	Dr. Nagy Antal	61 lokalitásban (ANPI: 10, BfNPI: 9, BNPI: 5, DDNPI: 6, DINPI: 4, FHNPI: 5, HNPI: 12, KMNPI: 3, KNPI: 5, ŐNPI: 2)	Természeti értékek védelme szakmai keret	300	Főbb eredmények a táblázat alatt olvashatóak.
2.	Nappali- és éjjeli lepke felmérés országos koordináció	Patalenszki Adrienn	54 lokalitásban (ANPI: 3, BfNPI: 6, BNPI: 8, DDNPI: 4, DINPI: 14, FHNPI: 4, HNPI: 7, KMNPI: 2, KNPI: 2, ŐNPI: 4)	Természeti értékek védelme szakmai keret	300	Főbb eredmények a táblázat alatt olvashatóak.
3.	Országos földikutya védelmi munka	Dr. Németh Attila, Dr.	Tócó-völgy, Bagamér: Malom-gát, Józsai-	Természeti értékek	1 000	Főbb eredmények a

		Csorba Gábor	legelő, Debrecen-Nyulas	védelme szakmai keret		táblázat alatt olvashatóak.
4.	Denevérgyűrűző Központ működtetése	Dr. Görföl Tamás, Dr. Csorba Gábor	Bakony, Belső-Somogy, Börzsöny, Budai-hegység, Debrecen, Duna, Erebe-szigetek, Geszner-ház, Kecskeméti-homokhátság, Keszthelyi-hegység, Kis-Balaton, Közép-Tisza, Mecsek, Pilis, Visegrádi-hegység	Természeti értékek védelme szakmai keret	1 000	Főbb eredmények a táblázat alatt olvashatóak.
5.	Mindennapi Madaraink Monitoringja	Dr. Szép Tibor, Nagy Károly	~1325 db 2,5*2,5 km-es mintaterület (UTM kvadrát)	Természeti értékek védelme szakmai keret	4 400	Főbb eredmények a táblázat alatt olvashatóak.
6.	Élőhelytérképezés	Dr. Szigetvári Csaba	O5x5-005 Berettyóújfalu, R5x5-112 Karcag számú NBmR 5x5 km-es mintanégyzetek	Természeti értékek védelme szakmai keret	2 200	Főbb eredmények a táblázat alatt olvashatóak.
7.	Közösségi jelentőségű élőhelytípusok monitorozása	Dr. Szigetvári Csaba	HNPI működési terület	Természeti értékek védelme szakmai keret	1 090	Főbb eredmények a táblázat alatt olvashatóak.
8.	Növénytársulások monitorozása (Erdős/gyepes/hínár/nádas társulás)	Dr. Szigetvári Csaba	HNPI működési terület	Természeti értékek védelme szakmai keret	1 010	Főbb eredmények a táblázat alatt olvashatóak.
9.	Edényes növényfajok monitorozása	Lesku Balázs	HNPI működési terület	Természeti értékek védelme szakmai keret	950	Főbb eredmények a táblázat alatt olvashatóak.
10.	Ürgék (*Spermophilus citellus*) monitorozása	Moldován Orsolya	Nyíregyháza (Simai úti volt katonai lőtér), Nagykálló (Harangod), Kállósemjén (Honcsokos), Sáránd (Városréti-legelő), Hajdúszoboszló (Gáti-legelő), Debrecen-Józsa	Természeti értékek védelme szakmai keret	50	Főbb eredmények a táblázat alatt olvashatóak.

11.	Ritka és telepesen költő madárfajok monitorozása	Katona József	HNPI működési terület	Természeti értékek védelme szakmai keret	500	Főbb eredmények a táblázat alatt olvashatóak.
12.	Denevérközösségek monitorozása	Dobrosi Dénes	Abádszalók, Bakonszeg, Baktalórántháza, Cégénydányád, Darvas, Debrecen, Ilk, Kishódos, Kisnamény, Nagyhódos, Nyíradony, Petneháza, Portelek, Tarpa, Tépe, Tiszaderzs, Tiszafüred, Tiszakürt, Vámospércs, Zsáka	saját NPI költségvetés	500	Főbb eredmények a táblázat alatt olvashatóak.
13.	Erdőlakó denevérfajok monitorozása	Dobrosi Dénes	Erdőtervezési körzetek	saját NPI költségvetés	1 000	Főbb eredmények a táblázat alatt olvashatóak.
14.	Hortobágyi lápi póc állományok felmérése	Sallai Zoltán	HNPI működési terület	saját NPI költségvetés	500	Főbb eredmények a táblázat alatt olvashatóak.
15.	Keresztes vipera (*Vipera berus)* felmérés	Somlai Tibor	Szatmár-Bereg	saját NPI költségvetés	400	Főbb eredmények a táblázat alatt olvashatóak.
16.	Kisemlős monitorozás bagolyköpet elemzéssel	Cserkész Tamás, Estók Péter és Kiss Csaba	HNPI működési terület	saját NPI költségvetés	920	Főbb eredmények a táblázat alatt olvashatóak.
17.	Közösségi jelentőségű lepkefajok felmérése	Pál Attila	Szatmár-Nagyecsedi és egyéb Erdőtervezési körzetek	saját NPI költségvetés	2 745	Főbb eredmények a táblázat alatt olvashatóak.
18.	Egyenesszárnyú közösségek felmérése	Dr. Nagy Antal	Újszentmargita: Tilos-erdő, Bátorliget: Cserepesi-legelő, Martinka: Martinkai-legelő	saját NPI költségvetés	450	Főbb eredmények a táblázat alatt olvashatóak.
19.	Közösségi jelentőségű egyenesszárnyú fajok felmérése	Dr. Nagy Antal	Gelénes-Beregdaróc, Hetefejércse-Gulács-Tivadar-Kömörő-Túristvándi-Fülesd, Lónya-Tiszaszalka,	saját NPI költségvetés	400	Főbb eredmények a táblázat alatt olvashatóak.

			Nagyhódos, Jánki-erdő			
20.	Szaproxilofág bogarak felmérése	Kovács Tibor	Szatmár-Nagyecsedi Erdőtervezési Körzet	saját NPI költségvetés	1 000	Főbb eredmények a táblázat alatt olvashatóak.
21.	Hortobágyi Nemzeti Park Igazgatóság Gerinctelen Állatvilága kötet előkészítéséhez kapcsolódó kutatások	Deli Tamás, Patalenszki Adrienn	HNPI működési terület	saját NPI költségvetés	2 000+200	Főbb eredmények a táblázat alatt olvashatóak.
22.	Natura 2000 élőhelytérképek aktualizálása	Lesku Balázs	Teremi-erdő (HUHN20058), Csaholc-Garbolc (HUHN20054)	saját NPI költségvetés	1 885	Főbb eredmények a táblázat alatt olvashatóak.
23.	Egyedi tájérték kataszterezése	Kiss Balázs	Kisléta, Nyírgelse	saját NPI költségvetés	100	Főbb eredmények a táblázat alatt olvashatóak.
24.	Sztyeplepke (*Paracossulus thrips*) populációk mennyiségi vizsgálata a HNPI területein	Pál Attila/Patalenszki Adrienn	Tiszafüred-Kócsi-puszta, Balmazújváros-Darassa, Újszentmargita-Cigány-hát	országos NBmR program + saját NPI költségvetés	400+50	Főbb eredmények a táblázat alatt olvashatóak.
25.	Magyar tavaszi-fésűsbagoly *(Dioszeghyana schmidtii*) mennyiségi vizsgálata (denzitás becslés)	Pál Attila/Patalenszki Adrienn	Újszentmargita: Tilos-erdő	országos NBmR program + saját NPI költségvetés	300+100	Főbb eredmények a táblázat alatt olvashatóak.
26.	Sárga gyapjasszövő (*Eriogaster catax*) mennyiségi vizsgálata	Pál Attila/Patalenszki Adrienn	Barabás-Kaszonyi-hegy	országos NBmR program + saját NPI költségvetés	200+40	Főbb eredmények a táblázat alatt olvashatóak.
27.	Nagy szikibagoly (*Gortyna borelii lunata*) mennyiségi vizsgálata	Pál Attila/Patalenszki Adrienn	Hencida: Csere-erdő	országos NBmR program + saját NPI költségvetés	300+10	Főbb eredmények a táblázat alatt olvashatóak.

28.	Vérfű hangyaboglárka (*Maculinea teleius*) mennyiségi vizsgálata (denzitás becslés)	Pál Attila/Patalenszki Adrienn	Kék-Kálló-völgy	országos NBmR program + saját NPI költségvetés	250+ 50	Főbb eredmények a táblázat alatt olvashatóak.
29.	Sápadt szemeslepke (*Lopinga achine*) monitorozás a 2025-ös országos NBmR nappali lepke program keretében	Pál Attila/ Patalenszki Adrienn	Beregdaróc: Dédai-erdő	országos NBmR program + saját NPI költségvetés	250+50	Főbb eredmények a táblázat alatt olvashatóak.
30.	Megalapozó dokumentáció élőhelytérképének aktualizálása	Lesku Balázs	Kömörő-Fülesd (HUHN20050), Magosligeti-erdő és gyepek (HUHN20053)	A 2024-ben szerződött feladat megvalósítása 2025-ben zárult, így ennek a teljesítésnek költségvonzata már 2025-ben nem volt.	0	Főbb eredmények a táblázat alatt olvashatóak.
31.	Halak és makrogerinctelenek felmérése	Sallai Zoltán	HNPI működési terület	A 2024-ben szerződött feladat megvalósítása 2025-ben zárult, így ennek a teljesítésnek költségvonzata már 2025-ben nem volt.	0	Főbb eredmények a táblázat alatt olvashatóak.
32.	Tócó halfaunisztikai felmérése	Nyeste Krisztián	Tócó-ér	saját	400	2025. évben ismét elvégeztük a Tócó halfaunisztikai felmérését, mely vizsgálatok több éves adatsora alkalmat teremt a víztest halállományá

						ban bekövetkező változások tudományos vizsgálatára.
33.	Lápi póc állományok felmérése, visszatelepítés	Nyeste Krisztián	Bihari sík, Szatmár-Bereg (Nyíres, Navat)	saját	400	Főbb eredmények a táblázat alatt olvashatóak.

A táblázat áttekintő beszámolójához és annak sorszámozásához igazodva a részletesebb beszámoló ismertetése:

1. Egyenesszárnyúak felmérése országos koordináció

Az NBmR keretében végzett egyenesszárnyú közösség és fajmonitoring, valamint Natura 2000-es fajmonitoring felmérések a különböző területeken 1998-2000 között kezdődően folynak több-kevesebb rendszerességgel. Az érintett projektek a védett és veszélyeztetett fajok megfigyelésére, valamint a szikesek, száraz gyepek és hegyi rétek közösségeinek monitorozására koncentráltak.

2025-ben összesen 61 lokalitásban (ANP: 10, BfNP: 9, BNP: 5, DDNP: 6, DINP: 4, FHNP: 5, HNP: 12, KMNP: 3, KNP: 5, ÖNP: 2) volt betervezve *Orthoptera* mintavétel az NBmR keretein belül. A tervezett felmérések közül 31 lokalitásban közösségek, 26-ban fajok vizsgálata, míg 4-ben fajok és közösségek együttes mintavétele volt tervezett.

A tervben szereplő felmérések közül a *Stenobothrus eurasius* Pilistetőn (DINP) élő, valamint az *Isophya costata* Harka: Harkai-láprét, Sopron: Halész-rét és Gyóró - Répaszer területén élő populációinak felmérése elmaradt. Az Ágota-pusztai (HNP) *Orthoptera* közösségek nem rendszeres monitorozásba tartozó felmérése szintén elmaradt. A KNP területén Kunpeszér, Tengelyúti-dűlő *Isophya costata* állományának felmérése a tervekkel ellentétben 2022-ben és 2025-ben sem valósult meg. A vizsgálatok későbbi pótlásáról, illetve a már többször nem vizsgált területek későbbi monitorozásáról a 2027-ben kezdődő új tervezési időszakban kell döntést hozni. A tervezetteken túl megvalósult a Tápió-vidék: Nagykáta, Bíbicfészek (DINP) közösségeinek a felmérése. A 2014-ig vizsgált terület felmérése később nem került a tervbe. 2025-ben helyi döntésre újra vizsgálva lett. Az *Isophya costata bobai* (Marcal-medence) (ŐNP) állománya szintén pluszban került vizsgálatra. A terület vizsgálata 2021-ben és 2024-ben volt betervezve, de 2021-ben és 2022-ben is vizsgálva lett, így a 2025-ös mintavétel a tervezett hároméves periódusnak megfelelő időben történt a 2022-est követően. A DDNP területén folyó vizsgálatokról nem kaptunk írásos beszámolót, azok teljesülését, így nem állt módunkban ellenőrizni.

A beérkezett jelentések alapján 2025-ben *Orthoptera* közösségek vizsgálatára 34 lokalitásban, míg közösségi jelentőségű egyenesszárnyú fajok vizsgálatára 22 lokalitásban került sor. A mintavételek minden esetben az aktuális protokollt alkalmazva történtek és minden vizsgált területen sikeresnek bizonyultak. Az eredmények alapján a közösségek és fajok állományaiban zajló közép és esetenként hosszútávú trendek rajzolódnak ki. A közösségek mezofil, mezo-higrofil és higrofil zárt gyepeket lakó fajai (thamnobiont és egyes chortobiont fajok) rendre visszaszorulóban vannak, ahogy a montán hatást jelző fajok is egyre csökkenő állományt mutatnak. Ezzel szemben megfigyelhető a xerofil, geo- és geo-chortobiont fajok előretörése. A változások okai részben makroklimatikus, a klímaváltozással összefüggő tényezők, másrészt antropogén hatások (pl: felhagyás,

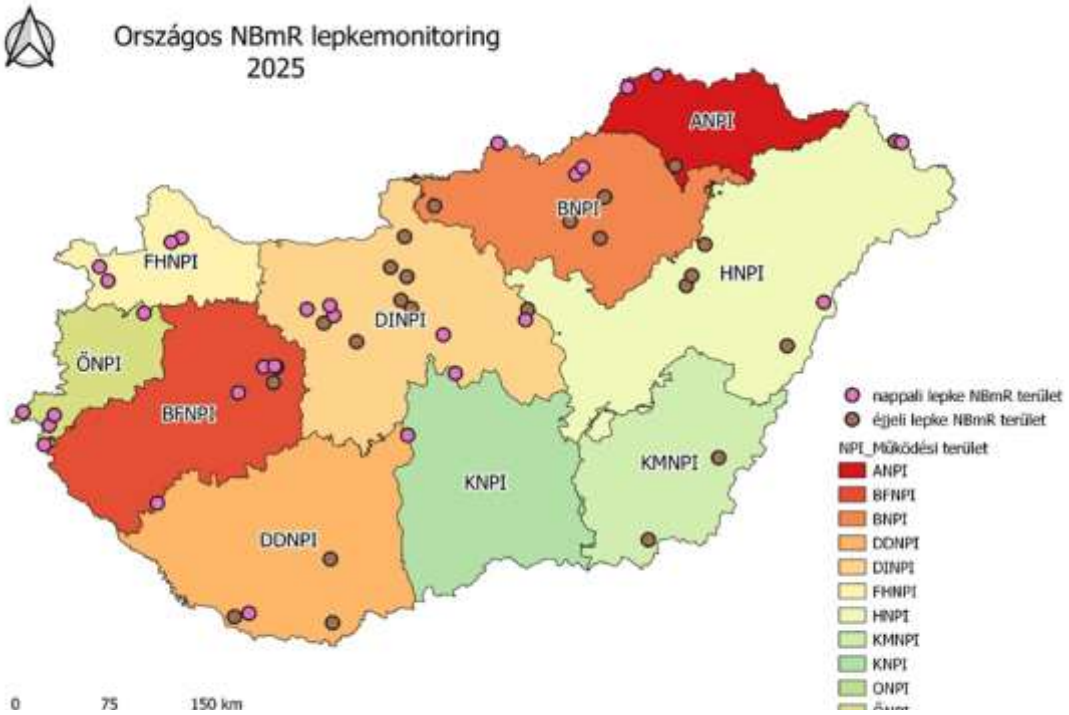
területhasználat módja, intenzitása stb.) is szerepet játszanak, melyek több esetben veszélyeztető tényezőként voltak azonosíthatók.

A részletes trendek feltárása, a kezelési és védelmi javaslatok megalapozása és tervezése a hosszú távú adatsorok aprólékos országos léptékű elemzésével valósítható meg.

2. Nappali- és éjjeli lepke felmérés országos koordináció

A nappali- és éjjeli lepkék monitorozásával kapcsolatos szakmai feladatokat és az országos NBmR program keretében megvalósuló terepi felmérések időbeli- és területi ütemezésének meghatározását, koordinálását a Szalkay József Magyar Lepkészeti Egyesület végezte a HNPI-vel partnerségi viszonyban. Az országos koordinátori feladatkör részeként továbbá megvalósult a kutatási jelentések adminisztratív ellenőrzése, szakmai értékelése és a keletkezett biotikai adatok összegyűjtése, validálása. Az országos nappali lepke monitoring programban a 2020. évben megkezdett módszertani fejlesztések további adaptálása mellett, az eddig vizsgált közösségi jelentőségű lepkefajok körét kibővítve zajlott a monitoring tevékenység. Új elemként, az európai standard módszerek közül a nappali lepke fajegyüttesek vizsgálatára kifejlesztett, időlimites pontszámlálás módszer is integrálásra került a programba. A nagyobb ráfordítást igénylő, intenzív mennyiségi vizsgálatoknál a korábban alkalmazott, minden évben, mindenhol végzett felmérések helyett, az uniós jelentési kötelezettségek ciklusidejéhez igazított területi és évenkénti rotáció is bevezetésre került.

Az országos éjjeli lepke NBmR program keretein belül 2020-tól vette kezdetét az éjjeli lepkék esetében is az egyes populációk hosszú távú mennyiségi monitorozása. Az egyes populációk kvantitatív felmérésén kívül módszertani megalapozó, illetve pontosító felmérések, illetve a teljes repülési időszakot lefedő, intenzív rajzásdinamikai vizsgálatok megvalósítására is sor került. Az ilyen típusú kutatásokhoz, minden érintett lepkefaj esetében – több lepkész szakértő véleményezését követően – kijelöltük az ún. „referenciapopulációkat” országos szinten.

1. ábra: Az országos NBmR lepkemonitoring program felmérési helyszínei 2025-ben

A 2025-ös évben összesen 14 nappali lepkefaj (8 közösségi jelentőségű) és 10 éjjeli lepkefaj (10 közösségi jelentőségű) populációjának vizsgálatára került sor. Az érintett lepkefajok elterjedésének pontosítását célzó jelenlét-hiány felmérések, továbbá az egyes populációk kvantitatív vizsgálatát jelentő egyedsűrűség és állománynagyság becslésére irányuló mintavételek a nappali lepke programban 29 mintavételi helyszínen, míg az éjjeli lepke programban 25 vizsgálati területen történtek, tehát országos szinten összesen 54 lokalitásban (ANPI: 3, BfNPI: 6, BNPI: 8, DDNPI: 4, DINPI: 14, FHNPI: 4, HNPI: 7, KMNPI: 2, KNPI: 2, ŐNPI: 4) valósult meg egységes NBmR protokollon alapuló felmérés. A 2025-ben tervezett monitoring programok során törekedtünk az országos reprezentativitásra, de az időbeli ütemezés és a területi rotáció figyelembevétele mellett előfordult, hogy egyes NPI-k működési területén nagyobb arányban valósult meg monitoring vizsgálat. Az országos NBmR lepkemonitoring program 2025-ös felmérési helyszíneit az 1. számú ábra mutatja.

2025-ben több szakértői értekezlet szervezése és lebonyolítása is megtörtént az országos koordinációs tevékenységek eredményeképpen, melynek során széleskörű lepkész szakértői részvétellel módszertani fejlesztésekre, a protokollok pontosítására és értékes szakmai tapasztalatcserére került sor.

3. Országos földikutya védelmi munka

A Vadonlesők Közössége Természetvédelmi Egyesület és a HNPI partnerségében „A földikutyák veszélyeztetett állományainak állapotfelmérése, áttelepítési helyszínek felmérése, esetlegesen példányok befogása és áttelepítése” című szerződésének értelmében, 2025-ben a magyar földikutya előfordulásainak két helyszínére koncentráltunk. Elsősorban amelyek a földikutya-védelem szempontjából példaértékűek, illetve kritikus jelentőségűek. Az egyik célterület a legelső, és az egyedszámváltozást tekintve legsikeresebb áttelepítési akció helyszíne Bagaméron; a másik pedig a jelenleg közvetlenül legfenyegetettebb populáció a Tócó-völgyében.

A bagaméri populáció helyzetével folyamatosan foglalkozunk, de túrásszintű, a területre helyezett rácsháló mentén, teljes állományfelmérés elvégzésére – több év után – csak most került ismét sor (2025 májusában). Az áttelepítéssel létrehozott állomány nagysága az elmúlt 10 évben legalább a hatszorosára nőtt, így a hazai természetvédelem egyik legsikeresebb aktív beavatkozásának tekinthetjük. A felmérés célja az volt, hogy átfogó képet kapjunk arról, hogy a 2013-as természetvédelmi beavatkozás során a védett területen, egyedek áttelepítése révén megalapított földikutya-állomány napjainkra hogyan lakta be az élőhelyet. A felmérés során 10.245 földikutyatúrást rögzítettünk.

A felmérések másik része 2025 májusában, a Tócó-völgy Különleges Természetmegőrzési Területen (HUHN20122) (Józsai-legelő), másrészt az E573 számú gyorsforgalmi út Tócón átívelő felüljárója alatt (Nyulasi-legelő), valamint Debrecen belterületén, a Tócó patak és a 35-ös út között fekvő gyepeken (Debrecen-Nyulas) történt. Az állományfelmérésekre a tavaszi aktivitási időszakban került sor, a Bagaméri-populáció felmérésével azonos módszert követve. A felvételezést követően az eredmények azt mutatták, hogy a Józsai-legelőn összesen mintegy 232-242 példány földikutya él. Az E573 számú gyorsforgalmi út Tócón átívelő felüljárója alatti gyepen (Nyulasi-legelő) mintegy 10 példány földikutya élhet.

Debrecen belterületén, a Tócó-patak és a 35 számú út között fekvő egykori mezőgazdasági területeken (Debrecen-Nyulas), ahol ma parlagokat és gyepeket találunk, a földikutyák becsült egyedszáma 93-96 példány. Ebből mintegy 32-35 példány a Tócó-patak és a vasút között, míg 60-61 földikutya a vasút és a 35-ös út közötti területen él.

A teljes Tócó-völgyben a felmérések során összesen 7 301 földikutya-túrás került rögzítésre. A földikutyák egyedszámbecslése során a túrások térbeli mintázata alapján határoltuk le az egyes egyedek területriumát; az ennek alapján becsült teljes egyedszámot (335-348 egyed) illetően fontos kiemelni, hogy az csupán a 2025 májusában aktivitást mutató egyedekre vonatkozik. Mivel azonban mindig vannak olyan példányok, amelyek akár hónapokig nem készítenek egyetlen túrást sem, a valós egyedszám ennél valamivel magasabb lehet.

4. Denevérgyűrűző Központ működtetése

A 2025-ös esztendőben összesen 24 faj 2544 egyedéről kapott a Magyar Denevérgyűrűzési Központ adatokat.

faj	hím	nőstény	ismeretlen	összesen
Barbastella barbastellus	85	37	1	**123**
Cnephaeus serotinus	25	53		**78**
Hypsugo savii	6	3		**9**
Miniopterus schreibersii	15	12		**27**
Myotis alcathoe	11	7	1	**19**
Myotis bechsteinii	418	205	1	**624**
Myotis blythii	21	20		**41**
Myotis brandtii	9	12		**21**
Myotis dasycneme	21	8		**29**
Myotis daubentonii	313	150		**463**
Myotis emarginatus	39	18		**57**
Myotis myotis	35	20	1	**56**
Myotis mystacinus	9	9		**18**
Myotis nattereri	204	72	1	**277**
Nyctalus leisleri	21	21	1	**43**
Nyctalus noctula	34	11	1	**46**
Pipistrellus kuhlii	40	44		**84**
Pipistrellus nathusii	2	1		**3**
Pipistrellus pipistrellus	42	62		**104**
Pipistrellus pygmaeus	104	75	2	**181**
Plecotus auritus	128	35		**163**
Plecotus austriacus	5	4		**9**
Plecotus austriacus/auritus		1		**1**
Rhinolophus ferrumequinum	5	13		**18**
Rhinolophus hipposideros	31	19		**50**
összesen	**1623**	**912**	**9**	**2544**

A befogott denevérek közül öt faj 43 egyedére került egyedi azonosító. Összesen egy gyűrűzött denevér lett visszafogva.

faj	Összesen
Myotis blythii	2
Myotis daubentonii	24
Myotis myotis	11
Nyctalus leisleri	4
Rhinolophus ferrumequinum	2
összesen	**43**

5. Mindennapi Madaraink Monitoringja

A feladatot elvégző Magyar Madártani és Természetvédelmi Egyesület jelentésének fő részei:

A szerződésben foglaltaknak megfelelően, elkészítettük a kért száz leggyakoribb faj esetében az országos szintű gyakorisági táblázatokat, valamint Európában a madártani monitoring vizsgálatokban az utóbbi években standard statisztikai eljárásként használt TRIM programcsomag (Pannekoek and Strien 2001) alkalmazásával elemeztük a Magyarország Madáratlasza (Szép et al. 2021) alapján gyakori (előfordulási gyakoriság >=5%) 128 fészkelő faj állományváltozását és trendjét azoknál a fajoknál, amelyek esetében elegendő adat állt rendelkezésre. Mindemellett, a hazai különböző vonulási stratégiájú fészkelő fajok biodiverzitás indikátor értékeit is megadtuk, a szerződésben vállaltakon felül.

Az eredmények alapján sokoldalú adatok állnak rendelkezésre a gyakori fajok országos-, regionális helyzetéről az utóbbi 27 év alapján. Az állományváltozások elemzése alapján feltártuk azokat a fajokat, ahol jelentős állományváltozás történt az utóbbi időszakban.

Az MMM keretében trendvizsgálatba bevont 128 faj elemzése alapján az 1999-2025 időszakban:

- Szignifikáns és erős, évi 5%-ot meghaladó, erős állománycsökkenést (P<0,05) állapítottunk meg 5 madárfaj esetében (haris, bölömbika, berki tücsökmadár, réti tücsökmadár, kerti poszáta). Ezen 4 faj közül a bölömbika és a berki tücsökmadár az utóbbi 14 évben is mérsékelt csökkenést mutat.

- Szignifikáns, mérsékelt, évi 5% körüli állománycsökkenést (P<0,05) állapítottunk meg 27 madárfaj esetében (fürj, fácán, kakukk, vadgerle, szárcsa, bíbic, sárszalonka, piroslábú cankó, dankasirály, kis kócsag, egerészölyv,tövisszúró gébics, mezei pacsirta, búbospacsirta, füsti fecske, nádirigó, cserregő nádiposzáta, rozsdás csuk, cigánycsuk, hantmadár, házi veréb, sárga billegető, zöldike, tengelic, csicsörke, csíz, sordély). E fajok közül az utóbbi 14 évben 4 faj esetében erős csökkenést (P<0,05) tapasztaltunk (dankasirály, házi veréb zöldike, csicsörke), 14 faj mutatott mérsékelt csökkenést (P<0,05) (fürj, kakukk, vadgerle, szárcsa, piroslábú cankó, dankasirály, egerészölyv, mezei pacsirta, búbospacsirta, nádirigó, házi veréb, zöldike, tengelic, csicsörke). A csökkenést mutató fajok közül 8 faj állománya volt stabil (fácán, bíbic, tövisszúró gébics, füsti fecske, cserregő nádiposzáta, rozsdás csuk, sárga billegető, sordély), míg a cigánycsuk esetében mérsékelt növekedést (P<0,05) tapasztaltunk.

- Stabil hazai állományt mutatott 28 faj az 1999-2025 időszakban (parlagi galamb, balkáni gerle, fehér gólya, szürke gém, barna rétihéja, kis fakopáncs, balkáni fakopáncs, kis őrgébics, sárgarigó, szarka, fenyvescinege, függőcinege, erdei pacsirta, molnárfecske, fitiszfüzike, foltos nádiposzáta, énekes nádiposzáta, kerti geze, nádi tücsökmadár, karvalyposzáta, seregély, fekete rigó, szürke légykapó, mezei veréb, barázdabillegető, erdei pityer,

citromsármány, nádi sármány). E fajok közül az utóbbi 14 év időszakában 7 faj mutat csökkenést (P<0,05) (balkáni gerle, szarka, fenyvescinege, függőcinege, fitiszfüzike, fekete rigó, mezei veréb). 11 faj állománya volt stabil (barna rétihéja, sárgarigó, foltos nádiposzáta, énekes nádiposzáta, nádi tücsökmadár, karvalyposzáta, seregély, barázdabillegető, erdei pityer, citromsármány, nádi sármány). Három faj esetében volt mérsékelt növekvő trend (P<0,05) (fehér gólya, erdei pacsirta, szürke légykapó).

- Szignifikáns és erős, évi 5%-ot meghaladó, erős állománynövekedést (P<0,05) állapítottunk meg egy faj az örvös galamb esetében, amely mérsékelt növekedést (P<0,05) mutatott az utóbbi 14 évben is.

- Szignifikáns mérsékelt állománynövekedést (P<0,05) állapítottunk meg 43 madárfaj esetében az 1999-2025 időszakban (bütykös hattyú, tőkés réce, kék galamb, gólyatöcs, nagy kárókatona, nagy kócsag, kuvik, búbosbanka, szalakóta, gyurgyalag, nyaktekercs, közép fakopáncs, nagy fakopáncs, fekete harkály, zöld küllő, hamvas küllő, vörös vércse, szajkó, vetési varjú, dolmányos varjú, holló, barátcinege, kék cinege, széncinege, őszapó, sisegő füzike, csilpcsalpfüzike, barátposzáta, kis poszáta, mezei poszáta, ökörszem, csuszka, rövidkarmú fakusz, énekes rigó, vörösbegy, fülemüle, örvös légykapó, házi rozsdafarkú, parlagi pityer, erdei pinty, meggyvágó, kenderike, bajszos sármány). E fajok közül az utóbbi 14 évben 5 faj állománya mutatott erős állománynövekedést (P<0,05) (búbosbanka, szalakóta, gyurgyalag, vetési varjú, ökörszem) 14 faj mérsékelt állománynövekedést (P<0,05) (kék galamb, nyaktekercs, nagy fakopáncs, vörös vércse, dolmányos varjú, holló, csilpcsalpfüzike, kis poszáta, mezei poszáta, rövidkarmú fakusz, énekes rigó, vörösbegy, fülemüle, bajszos sármány). 14 faj állománya volt stabil (tőkés réce, fekete harkály, szajkó, barátcinege, kék cinege, széncinege, őszapó, sisegő füzike, barátposzáta, csuszka, örvös légykapó, házi rozsdafarkú, erdei pinty, meggyvágó).

Az 1999-2025 időszakban szignifikáns csökkenést mutató 32 faj között az agrár élőhelyeket dominánsan hazánkban használó fajok aránya (63%) és a hosszútávon vonuló fajok aránya (41%) magas. A szignifikáns növekedést mutató 44 faj között ugyanakkor az agrár élőhelyeket használók aránya csak 25%, míg a hosszútávon vonuló fajok csak 23%, ami e két csoport fenyegetettségét jelzi.

Fontos, hogy a mezőgazdasági élőhelyekre jellemző fajok többségének esetében csökkenő tendencia mutatkozik a 1999-2025 időszakban, az utóbbi 14 év során ugyanakkor nem volt tapasztalható szignifikáns csökkenés az FBI indikátor esetében. Az erdei élőhelyekhez kötődő fajok esetében növekvő indexet mutatnak az adatok 1999-2025 között, azonban az utóbbi öt év során ezen indikátor korábban nem tapasztalt módon csökkenő jellegű, amely miatt az utóbbi 14 évben az erdei indikátor már stabil trendet mutat.

A 27 év alapján vizsgált állománytrendek a hosszútávon vonuló fajoknál mutatnak csökkenő változást, ellentétben az állandó fajokhoz, amelyeknél növekedő jellegű, míg a részlegesen/rövidtávon vonulókkal gyenge növekedés/stabil állomány volt a jellemző. Az utóbbi 14 év időszakában mindhárom vonulási csoport esetében stabil indikátor trendeket tapasztaltunk. Fontos megjegyezni, hogy a jelentésben feltárt változások értelmezése további specifikus elemző munkákat igényelnek, amelyhez az MMM adatbázis sokoldalú élőhelyi adatokkal szolgálhat.

Az erdei élőhelyek magyar biodiverzitás indikátora a mezőgazdasági indexnél nagyobb ingadozást és szignifikáns átlagosan évi 2,6% (SE=0,3, P<0,01) növekvő tendenciát mutatott. Az eltelt 27 év során az értéke 60,6%-el növekedett (minimum: 24,1%, maximum: 97.2%), az utóbbi 14 év során már stabil volt.

Az erdei élőhelyek EBCC biodiverzitás indikátora a mezőgazdasági indexnél nagyobb ingadozást, átlagosan évi 2,5% (SE=0,3, P<0,01) növekvő tendenciát mutatott. Az eltelt 27 év során az értéke átlagosan 47,4%-al növekedett (minimum: 14,9%, maximum: 79,8%), az utóbbi 14 év során ezen indikátor stabil volt.

Az erdei élőhelyek biodiverzitás indikátora esetében a 2017-ig terjedő időszakban tapasztalt növekvő tendenciától eltérően az elmúlt öt év során (2020-2025) enyhén csökkenő jellegű, amelynek jelentős szerepe van az elmúlt 14 év időszakában tapasztalt stabil trendre.

A hosszútávon vonuló fajok biodiverzitás indikátora a vizsgált 1999-2025 időszakban szignifikáns, átlagosan évi -0,7% (SE=0,3%, P<0.01) csökkenést mutatott. Az eltelt 27 év során e fajok állománya -22,9%-al csökkent (minimum: -6,2%, maximum: -39,6%). Az utóbbi 14 évben az indikátor stabil trendet mutat.

A részlegesen/rövidtávon vonuló fajok biodiverzitás indikátora a vizsgált 1999-2025 időszakban stabil értéket mutat. Az utóbbi 14 év időszakában is stabil trendet mutat.

Az állandó fajok biodiverzitás indikátora a vizsgált 1999-2025 időszakban nem szignifikánsan növekedett, évi 1,7%-al (SE=0,4%, P<0,05). Az eltelt 27 év során e fajok állománya 25.5%-al növekedett (minimum: -8,1%, maximum: 59,0%). Ezen indikátor az utóbbi 14 évben stabil trendet mutat.

A magyar MMM adatait is felhasználó, nemzetközi együttműködésben készült vizsgálatok alapján (Brlík et al. 2021, Gamero et al. 2017, Howard et al. 2023, Mason et al. 2019, Rigal et al. 2023, Stephens et al. 2016, Reif et al. 2024) megállapítható, hogy a tapasztalt változások hátterében a mezőgazdasági élőhelyeken bekövetkezett változások és a klímaváltozás hatásai játszanak főszerepet napjainkban.

6. Élőhelytérképezés

Élőhelytérképezés keretében a Berettyóújfalu O5x5_005 és a Karcag R5x5_112 számú NBmR 5x5 km-es mintanégyzetek élőhelytérképezésére, illetve újratérképezésére került sor.

A Berettyóújfalu O5x5_005 számú 5x5 km-es mintanégyzet az Alföldön, a Nagy-Sárrét és a Bihari-sík között a Berettyó-Kálló köze árteret is magába foglalva, 3 kistájat érintve helyezkedik el. Az ártéri síkon a folyók, medrek, a kötött, jelentős részben szikes talajok határozták meg az eredeti vegetációt, bár a terület nagy része már régóta mezőgazdasági művelés alatt áll. A táj képét így a sok évszázada folytatott mezőgazdálkodás határozza meg, az élőhelyek nagy arányban antropogén jellegűek. Uralkodóak a szántók, gyümölcsösök, nagyrészt telepített erdők kis arányban, illetve jellemzőek a kiterjedt gyepek beépített és/vagy infrastrukturális területek. Az erdősültség alacsony, természetközeli erdei élőhely gyakorlatilag nincs, bár a fás élőhelyek jelentős része őshonos fajokból áll. Agrártájként jellemzőek a (főleg akácos) fasorokkal kísért földutak, dűlőutak, csatornák. A kvadrátot átszelik aszfaltozott közutak, vasút és a Berettyó folyó szabályozott medre. A gyepek aránya nem kevés, szikesedő rétek (F2), mocsárrétek (D34, OB) és szikes legelők (F1a, F1b, néhol szép padkás szikesek, vakszikek), valamint löszgyepek (H5a) leromlott maradványai. A szárazodással előfordulnak gyepfeltörések, illetve a rétek leromlása, de érdemi kiterjedésben vannak szántóból visszagyepesített területek is. A szántók (T1) és az évelő szántóföldi kultúrák (főleg lucerna T2) foltjai mozaikosan váltakoznak. Helyenként jellemző a beépített területek közelmúltbeli terjeszkedése is. Inváziós fajok kiterjedt állományai nem jellemzőek, de több faj is jelen van és terjed /amerikai kőris *(Fraxinus pennsylvanica)*, akác (*Robinia pseudoacacia*), selyemkóró (*Asclepias syriaca),* aranyvesszők *(Solidago sp.),* parlagfű *(Ambrosia artemisiifolia),* fenyércirok *(Sorghum halepense*).

A Karcag R5x5_112 számú NBmR 5x5 km-es mintanégyzet szintén Alföldön, a Közép-Tiszavidék Szolnok-Túri-sík kistáján található. A felmért kvadrát összefüggő agrártáj, az élőhelyek túlnyomó részét a huzamosabb ideje folytatott mezőgazdálkodás határozza meg, az élőhelyek így nagy arányban antropogén jellegűek. Jelenleg is az eltérő adottságú szántóterületek a meghatározóak, de jelentős a többnyire másodlagos vagy féltermészetes, illetve parlag eredetű gyepek aránya is. A terület jelentős része régebbi rizskalitkákkal, csatornákkal és földutakkal szabdalt, a szántók és másodlagos gyepek ezeken belül találhatóak. Az egyéves és évelő (főleg lucerna) kultúrát tartalmazó szántók valamint parlagok elhelyezkedésében az előző felméréshez képest mozaikos átrendeződések történetek (más agrárterületekhez hasonlóan). Több parlaggyepet feltörtek, de szántók parlagon hagyása, visszagyepesedése is előfordul, arányaiban viszont a szántók kiterjedése nőtt. Az erdősültség minimális, a kvadrát DNy-i sarkában található érdemi, mesterségesen telepített erdőterület, bár faállománya meghatározóan őshonos (tölgy, főleg RC). Természetközeli erdei élőhely gyakorlatilag nincs. Új erdőtelepítések érdemi kiterjedésben nem történtek. A beépített területek, burkolt utak, vasút nem jellemző, viszont jelentős arányt képviselnek a korábbi rizskalitkák miatt is a földutak, csatornák. A jellegtelen parlaggyepek és ugarok mellett a természetesebb gyepek jórész jellegtelenebb szikes rétek és cickórós átmeneteik (F1b, F2), teljesen degradált löszgyep származékok csak töredékesen, mozaikosan maradtak fenn. A kvadrát DK-i részén a Kecskeri-víztározó kiterjedt (mesterséges) vizes élőhely, szélein zárt nádas (B1a) állományokkal. Inváziós fajok állományainak összkiterjedése viszonylag csekély (a jellemző szántó művelés és a szikes gyepek ennek kialakulását korlátozzák is), de a csatornák, földutak mellett több faj /gyalogakác (*Amorpha fruticosa),* selyemkóró *(Asclepias syriaca*)/ is láthatóan terjed. Több ponton is megfigyelhető a korábban vetett „energiafű" (*Elymus elongatus*) megjelenése és inváziós terjedése, amit szintén segítenek az utak, csatornák mezsgyéi. A gyepeken, parlagokon, mezsgyéken jellemző az ezüstfa (*Elaeagnus angustifolia*).

7. Közösségi jelentőségű élőhelytípusok monitorozása

A közösségi jelentőségű élőhelyek felmérésének keretében 13 mintavételi területen NBmR protokoll alapján történő extenzív adatlapos felmérésére került sor, amelyekből 1 db a monitoring keretében már ismételt felvételezés.

Erdei élőhelyeket 4 helyszínen vizsgáltunk:

- 91E0 – Kishódos
- 91F0 - Csaholc
- 91F0 – Vállaj
- 91I0 – Terem

Gyepes élőhelyeket 8 helyszínen mértünk fel:

- 1530 – Újszentmargita
- 1530 – Hajdúszoboszló
- 6250 – Nagyhegyes
- 6260 – Terem
- 6410 – Nyíregyháza-Oros
- 6440 – Csaholc
- 6440 – Nyíregyháza
- 7230 – Apagy

Vizes élőhelyeket 1 helyszínen mértünk fel:

- 3150 – Gávavencsellő

Az egyes felmért vegetációs egységek rövid összefoglaló értékelése:

Erdei élőhelyek:

91E0_HNPI_2025 (Kishódos 1/C): A kijelölt vegetációtípus ÁNÉR élőhelybesorolása: égerligetek (J5). A mintavételi vegetáció egyértelműen azonosítható volt, a felvételezés a vegetáció szempontjából megfelelő aszpektusban történt. A felső lombkoronaszint uralkodó fafaja a mézgás éger (*Alnus glutinosa*), amely leginkább a viszonylag magas átmérőkategóriában 31-60 cm) volt jelen, ami az állomány viszonylag idős voltára utal. Ugyancsak idős korosztályban van jelen a kocsányos tölgy (*Quercus robur*), amely szálanként, vagy kisebb csoportokban nem összefüggő felső lombkoronát alkot az éger felett. Alsó lombkoronaszint nem jellemző, de egyes fafajok – szilek, madárcseresznye – szórványosan megjelennek, inváziós fásszárúak nincsenek. A cserjeszint fejlett. A gyepszintben a tipikus, kedvező állapotot indikáló fajok száma és borítása (ezek részben láperdei, részben keményfaligetekre jellemző zárt erdei fajok) viszonylag alacsony (7 faj). Inváziós lágyszárúak nincsenek jelen, viszont magas borítást érnek el a magas tápanyagszintet indikáló gyom jellegű fajok. Védett fajok száma 1 (szálkás pajzsika – *Dryopteris carthusiana*). Állományszerkezeti értelemben a mintaterület viszonylag változatos, a holtfa mennyisége számottevő. Az állomány természetességi közepes (3), amit elsősorban a gyomok magas aránya indokol.

91F0_HNPI_2025a (Vállaj 1/B): A kijelölt vegetációtípus ÁNÉR élőhelybesorolása: keményfás ártéri erdők (J6). A mintavételi vegetáció egyértelműen azonosítható volt, a felvételezés a vegetáció szempontjából megfelelő aszpektusban történt. A lombkorona többszintes, igen változatos összetételű. Uralkodó fajok a kocsányos tölgy (*Quercus robur*), mellette jellemző a magyar kőris (*Fraxinus angustifolia subsp. danubialis*) és számos más természetes elegyfaj is gyakori. Sok az idős fa, változatos a korosztályeloszlás, és a holtfa mennyisége is számottevő. A cserje- és újulati szint is igen fejlett és változatos. A fásszárúak között inváziósként csupán az amerikai kőris (*Fraxinus pennsylvanica*) van jelen mérsékelt mennyiségben, viszont a hazánkban őshonos, de a Nyírségben nem tájhonos virágos kőris (*Fraxinus ornus*) igen erőteljes az újulati szintben, ami természetvédelmi szempontból nem kedvező. A szintezett lombkorona és az erős cserjeszint árnyalásában a gyepszint gyér, a tipikus, kedvező állapotot indikáló fajok száma és borítása (6 faj), meglehetősen alacsony, viszont Inváziós lágyszárúak nincsenek jelen, és a gyom jellegű fajok borítása is elhanyagolható. Védett fajok száma 1 (tojásdad békakonty – *Listera ovata*). Az állomány természetességi jó (4).

91F0_HNPI_2025b (Csaholc 1/A): A kijelölt vegetációtípus ÁNÉR élőhelybesorolása: keményfás ártéri erdők (J6). A mintavételi vegetáció egyértelműen azonosítható volt, a felvételezés a vegetáció szempontjából megfelelő aszpektusban történt. A lombkorona kétszintes: a kocsányos tölgy (*Quercus robur*) uralta felső szint alatt a mezei juhar (*Acer campestre*) és pár egyéb faj alkot sűrű második szintet. A cserjeszint viszonylag ritkás, de az élőhelyre jellemző. Az újulati szintben viszont az őshonos fajok mellett igen számottevő arányt képez a terjedőben levő fehér akác (*Robinia pseudoacacia*). Bár idős fák viszonylag nagy számban vannak jelen, az állományszerkezet szempontjából kedvezőtlen a holtfa mérsékelt aránya. A gyepszint közepesen dús, de a tipikus, kedvező állapotot indikáló fajok száma és borítása (5 faj), meglehetősen alacsony. A gyom jellegű fajok jelenléte magas, de nem tömeges. Védett fajok száma 1 (kétlevelű sarkvirág – *Platanthera bifolia*). Az állomány természetességi közepes (3), amit elsősorban az akác nagyarányú jelenléte, a gyepszint viszonylagos szegényessége, és az erős vadhatás indokol.

91I0_HNPI_2025 (Terem 67/A): A kijelölt vegetációtípus ÁNÉR élőhelybesorolása: alföldi zárt kocsányos tölgyesek (L5). A mintavételi vegetáció egyértelműen azonosítható volt, a felvételezés a vegetáció szempontjából megfelelő aszpektusban történt. A fiatal, nemrégiben gyérítésen átesett állomány lombkoronája egyszintes és ritkás, a kocsányos tölgy (*Quercus robur*) uralja, foltokban az erdei fenyő (*Pinus sylvestris*) jelentős arányával. Az újulati- és cserjeszint fajösszetétele változatos, a gyérítést követően erőteljesen fejlődik, viszont igen magas arányban vannak benne inváziós fásszárúak, főként a fehér akác (*Robinia pseudoacacia*). Az idős fák teljesen, a holtfa szinte teljesen hiányzik; az állományszerkezet igen szegényes. A gyepszint közepesen igen fejlett, de tömegében gyom jellegű fajokból áll. Ugyanakkor a tipikus, kedvező állapotot indikáló fajok száma – bár borításuk csekély – viszonylag magas (16 faj), Védett fajok száma 2 (szálkás pajzsika – *Dryopteris carthusiana*, epergyöngyike – *Muscari botryoides*). Az állomány természetességi közepes (3).

Gyepes élőhelyek:

1530-HNPI_2025a (Újszentmargita, Tilos-erdő): A kijelölt vegetációtípus ÁNÉR élőhelybesorolása: szikes rétek (F2). A mintavételi vegetáció egyértelműen azonosítható volt, az élőhelytípus megfelelően homogén állományában 16x16 m-es mintanégyzet volt kijelölhető. A felvételezés időpontja a protokollnak megfelelő optimális aszpektusra esett, ugyanakkor a hosszabb ideje tartó aszályos időjárás miatt a növényzet állapota kedvezőtlen volt. A mintakvadrátban uralkodó faj a réti ecsetpázsit (*Alopecurus pratensis*). A társulás viszonylag fajszegény, a részmintákban 7 edényes növényfajt detektáltunk. A teljes mintanégyzet fajkészlete közül összesen 3 karakterfajnak tekinthető, és a védett fajok száma is 2: sziki lórum (*Rumex pseudonatronatus*) és réti őszirózsa (*Aster sedifolius*). A vegetáció a felmérés alapján kiváló (5) természetességi állapotú, invázív vagy gyom jellegű fajok nincsenek jelen, de a kívánatosnál szárazabb talajú volt. Idén kíméletes legeltetést kapott, ezt megelőzően több éve legeltetve nem volt.

1530-HNPI_2025b (Hajdúszoboszló, Gólya-telek): A kijelölt vegetációtípus ÁNÉR élőhelybesorolása: szikes rétek (F2). A mintavételi vegetáció egyértelműen azonosítható volt, a 20x20 méteres mintanégyzet az élőhelytípus megfelelően homogén állományában kijelölhető volt. A felvételezés időpontja a protokollnak megfelelő aszpektusra esett, ugyanakkor a hosszabb ideje tartó aszályos időjárás miatt a növényzet állapota kedvezőtlen volt. A mintakvadrátban uralkodó faj a fehér tippan (*Agrostis stolonifera*) és a hernyópázsit (*Beckmannia eruciformis*), kisebb arányban réti ecsetpázsit (*Alopecurus pratensis*) és mocsári csetkáka (*Eleocharis palustris*). A társulás viszonylag fajszegény, a részmintákban 6 edényes növényfajt detektáltunk. A teljes mintanégyzet fajkészlete közül összesen 3 tekinthető karakterfajnak. A védett fajok száma 1: kisfészkű aszat (*Cirsium brachycephalum*). A vegetáció a felmérés alapján jó (4) természetességi állapotú, invázív vagy gyom jellegű fajok nem jellemzőek, de erősen kiszáradt volt. Legeltetéses kezelése általában véve megfelelő.

6250-HNPI_2025 (Nagyhegyes, Görbe-hát): A kijelölt vegetációtípus ÁNÉR élőhelybesorolása: síksági pannon löszgyepek (H5a). A mintavételi vegetáció egyértelműen, azonosítható volt, a felvételezés szempontjából optimális aszpektusban történt, A mintavételi vegetáció egyértelműen azonosítható volt, a felvételezés szempontjából optimális aszpektusban; a 20x20 méteres mintanégyzet megfelelően homogén állományban kijelölhető volt. A mintakvadrátban uralkodó fajok: pusztai csenkesz (*Festuca rupicola*) és a korai sás (*Carex praecox*). A társulás viszonylag fajgazdag, a részmintákban 25 edényes növényfajt detektáltunk, a teljes mintanégyzet fajkészletéből 7 tekinthető karakterfajnak.

Meglehetősen sok a zavarástűrő és generalista faj, gyomok viszont nem jellemzőek, a szegetális és ruderális fajok borítási értéke 1%. Özönnövény a mintaterületen nem került elő. A védett fajok száma 1 (gumós macskahere – *Phlomis tuberosa*). A vegetáció a felmérés alapján jó (4) természetességi állapotú.

6260-HNPI_2025 (Terem, Teremi-legelő): A kijelölt vegetációtípus ÁNÉR élőhelybesorolása: homoki sztyeprétek (H5b). A mintavételi vegetáció egyértelműen, azonosítható volt, a felvételezés szempontjából optimális aszpektusban történt, viszont a topográfiai adottságok miatt maximálisan 25x10 méteres mintaterületet lehetett megfelelően homogén állományban kijelölni. A mintakvadrátban uralkodó fajok: pusztai csenkesz (*Festuca rupicola*), korai sás (*Carex praecox*), keskenylevelű perje (*Poa angustifolia*). A társulás viszonylag fajgazdag, a részmintákban 20 edényes növényfajt detektáltunk, a teljes mintanégyzet fajkészletéből 9 tekinthető karakterfajnak. Meglehetősen sok a zavarástűrő és generalista faj, gyomok viszont nem jellemzőek, a szegetális és ruderális fajok borítási értéke 2%. Özönnövény a mintaterületen nem került elő. A védett fajok száma 0. A vegetáció a felmérés alapján közepes (3) természetességi állapotú.

6410-HNPI_2025 (Nyíregyháza-Oros): A kijelölt vegetációtípus ÁNÉR élőhelybesorolása: kékperjés rétek (D2). A mintavételi vegetáció nem volt tipikus és teljesen egyértelműen azonosítható, mivel átmeneti típust jelentett egy kiszáradó magassásos-zsombékos láprét és a kékperjés rét típusa között. A felvételezés optimális aszpektusban történt. A vegetáció fragmentáltsága és átmeneti jellegi miatt maximálisa 12x12 méteres mintanégyzet volt kijelölhető megfelelően homogén állományban. A mintakvadrátban uralkodó faj a mocsári sás (*Carex acutiformis*) és a nádképű kékperje (*Molinia arundinacea*). A társulás meglehetősen szegényes, a részmintákban mindössze 12 edényes növényfajt detektáltunk. A teljes mintanégyzet fajkészletéből összesen 2 tekinthető karakterfajnak. A védett fajok száma 0. A ruderális-szegetális elemek aránya viszont elhanyagolható és inváziós fajok sincsenek jelen. A vegetáció a felmérés alapján közepes (3) természetességi állapotú, mivel határozottan érzékelhető fajkészletében az általános elszegényedés, vélhetően a szárazodás okozta kedvezőtlen átalakulás.

6440_HNPI_2025a (Vállaj, Ló-kert): A kijelölt vegetációtípus ÁNÉR élőhelybesorolása: mocsárrétek (D34). A mintavételi vegetáció egyértelműen azonosítható volt, a felvételezés szempontjából optimális aszpektusban; a 20x20 méteres mintanégyzet megfelelően homogén állományban kijelölhető volt. A mintakvadrátban uralkodó faj a közönséges tarackbúza (*Elymus repens*) és a réti csenkesz (*Festuca pratensis*). A társulás viszonylag fajgazdag, a részmintákban 30 edényes növényfajt detektáltunk. A teljes mintanégyzet fajkészletéből összesen 10 tekinthető karakterfajnak. A védett fajok száma 0. A ruderális-szegetális elemek aránya jelentős, az összborítás 20%-át teszi ki, inváziós fajok kis mennységben jelen vannak. A vegetáció a felmérés alapján közepes (3) természetességi állapotú, mivel határozottan érzékelhető fajkészletében a bolygatás (érzékelhető módon az erős vadhatás), és szárazodás okozta kedvezőtlen átalakulás.

6440_HNPI_2025b (Csaholc, Erdő-dűlő): A kijelölt vegetációtípus ÁNÉR élőhelybesorolása: mocsárrétek (D34). A mintavételi vegetáció egyértelműen azonosítható volt, a felvételezés szempontjából optimális aszpektusban; a 20x20 méteres mintanégyzet megfelelően homogén állományban kijelölhető volt. A mintakvadrátban uralkodó faj a réti ecsetpázsit (*Alopecurus pratensis*), az indás pimpó (*Potentilla reptans*), és a bókoló sás (*Carex melanostachya*). A társulás kissé szegényes, a részmintákban 14 edényes növényfajt detektáltunk. A teljes mintanégyzet fajkészletéből összesen 9 tekinthető karakterfajnak. A védett fajok száma 0. A ruderális-szegetális elemek viszont teljes mértékben hiányoznak a mintaterületről és inváziós fajok sincsenek. A vegetáció a felmérés alapján jó (4)

természetességi állapotú, viszont határozottan érezhető a táji környezetében a szárazodással járó elszegényedés, a nedvességkedvelő fajok visszaszorulása.

7230_HNPI_2025 (Apagy, Albert-tó): A kijelölt vegetációtípus ÁNÉR élőhelybesorolása: lápi zsombékosok, zsombék-semlyék komplexek (B4). A 2019.06.24-án, KEHOP projekt keretében elkészült SZCS-HN-0248 kódú felvétel megismétlésének tekinthető, azonos koordinátákkal, ugyanabban a 14x14 méteres mintanégyzetben. A mintavételi vegetáció egyértelműen azonosítható volt, a felvételezés szempontjából optimális aszpektusban. A mintakvadrátban uralkodó fajok: mocsári sás (*Carex acutiformis*), nagy csalán (*Urtica dioica*). A társulás fajkészlete szegényes: a részmintákban 14 edényes növényfajt detektáltunk, melyek jelentős része generalista illetve zavarástűrő, ruderális elem. A teljes mintanégyzetben a karakterfajok száma mindösszesen 2, védett faj nincs jelen, viszont özönfaj sem volt a mintanégyzetben. A vegetáció a felmérés alapján közepes (3) természetességi állapotú. A 2019-es, előző felmérés során a részminták fajszáma kissé nagyobb volt (16), a karakterfajoké 3; inváziós fajok ekkor sem voltak jelen. Fontos változás, hogy 2019-ben három sásfaj volt az uralkodó (azaz a nagy csalán mennyisége ekkor még elhanyagolható volt), és akkor még jelen volt két fontos karakterfaj: a réti angyalgyökér (*Angelica palustris*) és a dárdás nádtippan (*Calamagrostis canescens*). Az élőhely állapota az elmúlt 6 esztendőben egyértelműen romlott. Valószínűleg a változás mögött a termőhely fokozatos kiszáradása, az aszály és csapadékmennyiség csökkenése a legfontosabb tényezők.

Vizes élőhelyek:

3150_HNPI_2025 (Gávavencsellő, Kacsa-tó): A kijelölt vegetációtípus ÁNÉR élőhelybesorolása: álló és lassan folyó vizek hínárnövényzete (Ac). A mintavételi vegetáció egyértelműen azonosítható volt, a felvételezés szempontjából megfelelő aszpektusban. A vegetációtípust magában foglaló tiszai holtág nagyrészt horgászvíz, összefüggő hínárnövényzete nincs, a hínárvegetáció a meder végein és kisebb foltokban jellemző. A 10x10 méteres szabályos mintavételi négyzet is a meder végén, a horgászattal bolygatott vízfelszíntől mocsári növényzettel elválasztott részen volt kijelölhető. Az aszályos, áradásmentes évben a meder vízszintje minimálisra csökkent. A mintaterületen (a felmérés idején) uralkodó faj a vízi rucaöröm (*Salvinia natans*), a vidrakeserűfű (*Persicaria amphibia*), az apró békalencse (*Lemna minor*) és a keresztes békalencse (*Lemna trisulca).* A társulás viszonylag fajgazdag, a részmintákban 9 edényes növényfajt detektáltunk, de nem csak hínárok fordultak elő. Összesen 1 tekinthető a mintavételi protokoll szerint karakterfajnak, viszont az összes faj jellemző az élőhelytípusra. Invázív vagy gyom jellegű fajok nincsenek jelen. A védett fajok száma 1: rucaöröm (*Salvinia natans*). A vegetáció a felmérés alapján jó (4) természetességi állapotú.

8. Növénytársulások monitorozása (Erdős/gyepes/hínár/nádas társulás)

A növénytársulások felmérésének keretében 2025-ben a HNPI működési területén, az NBmR protokollja alapján 11 társulás (1 erdős, 10 gyepes) 12 állománya került felmérésre.

Fás társulások monitorzását összefoglaló táblázat

Növénytársulás megnevezése		Felmérés helye	Teljesülés	Főbb eredmények, fontos információk
1.	*Salici pentandrae-Betuletum pubescentis* (babérfüzes nyírláp)	1. Piricse: Júlia-liget 2. Bátorliget: Bátorligeti-láp	igen	A piricsei állományokban jelen vannak és foltokban még meghatározóak a társulásra jellemző fajok, de az utóbbi évek szárazsága miatt egyértelműen kedvezőtlen folyamatok zajlanak. A babérfüzes nyírláp állományokban több inváziós faj is megjelent (ezek a szomszédos területeken korábban is jelen voltak) és jelentős mértékben terjedt. Szembetűnő a gyomok arányának erőteljes további növekedése 2025-ben. Ezen belül aggasztó az *Acer negundo* és néhány más inváziós faj terjedése. Az *Acer negundo* magoncai jelentős arányban jelen vannak a C szintben felvett mintakörökben, bár megvalósultak kezelési beavatkozások (*Acer negundo* magoncok, magszóró egyedek eltávolítása/ritkítása), ezt folytatni kell. A vízhiány miatt a tőzeges talaj bomlási folyamatai továbbra is jellemzőek, sőt erősödtek, ezt jelzi az eredetileg *Thelypteris palustris* és *Carex acutiformis* uralta aljnövényzetben az *Urtica dioica* jelentős arányú további térnyerése és már folyamatosnak mondható nagyszámú jelenléte. A szárazság miatt felgyorsuló szukcessziós folyamatokat jelzik az üde erdei/ligeterdei fajok arányának fokozatos növekedése is, illetve megdöbbentő a szárazságtűrő gyomfajok nagyszámú megjelenése. A bátorligeti babérfüzes nyírláp állományok már átmenetet mutatnak a ligeterdők felé. Az aljnövényzetben jelentős a társulás vonatkozásában tipikusnak nem mondható fajok aránya. Az általános szárazság szintén fokozza a nyírláp állományok aljnövényzetének átalakulását, ráadásul a bolygatott foltok regenerációja is nehézkes a gyomok jelentős aránya miatt. A lombkorona nyílása miatt a cserjeszint erősödik. Mindezek mellett az aszályos évek után ez az állomány láthatóan jobb állapotban maradt meg, vízellátása kevésbé rossz, az állomány érezhetően üdébb, „jobb” képet mutatott a piricseihez képest. Ennek magyarázata alapvetően a Bátorligeti-lápon történő mesterséges vízvisszatartása/vízpótlása, illetve a környező élőhelyek kedvezőbb, üdébb jellege és állapota lehet.

Gyepes társulások monitorozását összefoglaló táblázat

	Növénytársulás megnevezése	Felmérés helye	Teljesülés	Főbb eredmények, fontos információk
1.	*Achilleo-Festucetum pseudovinae* (cickórós füves szikespuszta)	Nádudvar (Szelencés)	igen	A társulás mintavételi területét 2022-ben kiszáradt, kilegelt állapotban az akkori kiterjedt pusztai tűz érintette. A növényfajok számában és összetételében látható 2023-as és 2024-es változást így ez tűzvész (és aszály) okozta, a zártnak mondható gyepszőnyeg felszakadozottsága nem állt még helyre, a *Festuca pseudovina* aránya alacsony, a borítás csekélyebb volt. 2025-ben a hűvös május után sokfelé jellemző volt a gyepalkotók, illetve egyéves fűfajok viszonylagos nagy aránya/borítása és „gyors" záródása, a csupasz felszínek csökkenése. A gyep látszólagos regenerációja 2025-ben jelentősen előrébb jutott, a *Festuca pseudovina* vitalitása és záródása is nőtt, illetve 2025-ben jelentős volt a bodorkák aránya. A mintavételi terület (a protokolltól eltérő) évenkénti felmérését továbbra is javasoljuk.
2.	*Acorelletum pannonicae* (magyarpalkás)	Nyíregyháza, Újfehértó: Nagy-Vadas-tó	igen	A társulás névadó- és egyben karakterfaja a magyar palka (*Acorellus pannonicus*). Állománya szikes tófenéki vegetációban alakul ki, rendszerint mozaikot alkotva a vakszik- szikfok és egyéb szikes társulások formáival. A szikes iszapnövényzet csoportjába tartozó társulás megjelenésében nem különleges az évenkénti összehasonlításban rendkívül változó kiterjedés, mert az éves vízborítási és időjárási viszonyok nagyon erősen befolyásolják a karakterfaj életképességét. Ugyanakkor a társulás 2025-ben (az előző évekhez hasonlóan) ismét NEM azonosítható, amit többszörös előzetes bejárás is megerősített, beleértve a mintavételi hely tágabb környezetét is. A terület vízellátása a társulás esetleges kialakulásához 2025-ben sem volt megfelelő. A tél végi és tavaszi hónapok (március kivételével) csapadékszegény volta, a rendkívül aszályos június, majd a továbbiakban is száraz, forró nyár ellehetelenítette a sziki iszaptársulás

				létrejöttét. Lényegében 2018-2020 között csak fragmentálisan jelent meg *Acorelletum pannonici* társulás, 2021-2025 között pedig már úgy sem. A társulás névadó fajának 2025-ben egyetlen példányát sem sikerült fellelni a mintavételi területen és annak szomszédságában. Ismert, korábbi években legnagyobb állományai helyén is évelő fajok (*Puccinellia limosa, Aster tripolium*) 2025-ben átlagosan 72% körüli borítású szikfok jellegű társulása állandósult, amelyben az *Acorellus pannonicus* mellett az egyéb, általában erre az aszpektusra jellemző egyéves fajok aránya is szokatlanul csekélynek mutatkozik az elmúlt 7 évben. 2018 és 2021 között emellett egyre nagyob teret nyertek a záródó szikes rétre és szikes mocsarakra jellemző fajok is (*Bolboschoenus maritimus, Agrostis stolonifera, Phragmites australis*), de egyelőre – valószínűleg az extrém aszályos 2022 és 2024 miatt – ez a folyamat egyelőre visszafordult vagy lelassult a mintaterületen Ismervén az *Acorelletum pannonici* társulás természetes évek közötti dinamikáját, ezt nem tekintettük a monitorozás akadályának. A vegetáció átlagos záródása a 2018-ban tapasztalt érték (ekkor 26%) többszörösére növekedett (2024: 62%, 2023: 71%, 2022: 53%, 2021: 66%, 2020: 74%, míg 2019-ben közel 63%). A tófenéki vakszikvegetáció több éve záródó mézpázsitos-sziki őszirózsás növényzetnek adta át a helyet. 2025-as felmérésünk idején a záródás nagyjából a megelőző évek maximumának közelében (72%) alakult. Degradációs jelenségként értelmezhetőek a területen az ismételten 2025-ben is áthaladó gépjárműnyomok, ez azonban megítélésünk szerint jelen intenzitásában nem befolyásolják érdemben negatívan társulás állapotát. Meglátásunk szerint, ha az aszályos évek hosszabb időn keresztül folytatódnak, a társulás idővel teljes mértékben eltűnik a területről. Az évelő sziki növényzet záródásában emellett közrejátszhat a legeltetéses használat hiánya. 2023-ban és 2022-ben egyszeri nyári kaszálás történt a mintavételi területen (2019-ben és 2021-ben nem történt érdemi gyephasználat, azt megelőzően juh legeltetése volt jellemző). 2024-ben és 2025-ben a mintaterületen nem láttuk nyomát kaszálásnak.

3.	*Agrostio-Beckmannietum eruciformis* (hernyópázsitos sziki rét)	Kunmadaras (Kunmadarasi-puszta, Kunkápolnás)	igen	A társulás 2025 nyarára teljesen kiszáradt állapotba került, csekély vízborítás csak tavasszal volt. A növényfajok között voltak a kiszáradást tűrők és gyomok, de a jellemző (vízkedvelő) fajok is jelen voltak, bár kiszáradt, apró formában vagy kisebb arányban. Tartós tendencia megállapítása egyelőre nem javasolt, de a folyamatos kiszáradás egyértelműen nyomon követhető.
4.	*Artemisio-Festucetum pseudovinae* (ürmös szikespuszta)	Nádudvar (Szelencés)	igen	A társulás mintavételi területét 2022-ben kiszáradt, kilegelt állapotban érintette az akkori kiterjedt pusztai tűz. A növényfajok számában és összetételében látható 2023-as változást vélhetően a 2022-es aszály és a pusztai tűzvész okozta. 2024-ben is érzékelhető volt az *Artemisia santonicum* arányának és általában a borításnak az alacsonyabb mértéke, hasonlóan a *Festuca pseudovina* kisebb vitalitásához (apró méret, kevés virágzat) és borításához. A 2025-ös hűvös május után az egyéves fűffajok aránya magasabb volt, a később kiszáradó gyep zártabb benyomást nyújtott, de ettől függetlenül a regeneráció láthatóan jelentősen előrébb jutott. Erősödött a csenkesz aránya és vitalitása is. A mintavételi terület (a protokolltól eltérő) évenkénti felmérését továbbra is javasoljuk.
5.	*Camphorosmetum annuae* (bárányparéjos vakszik)	Kunmadaras (Kunmadarasi-puszta)	igen	A bárányparéjos szolonyec vakszik növényzet társulást 2025-ben a felvételezést megelőző időszakban igen forró és aszályos időjárás érintette, de a felvételezés előtt érdemi csapadék is volt. A *Camphorosma* tövek vitalitása, mérete, borítása emiatt érezhetően nőtt. A kis fajszámú, speciális társulás növényfajainak számában és összetételében ugyanakkor jelentős változás nem történt, bár a tőrfű jelenléte kifejezettebb volt. Ugyanakkor továbbra is jellemzőnek mondható folyamat, hogy a tavaszi vízborítás elmaradásával/csökkenésével a társulásban helyenként fokozatosan nagyobb teret nyernek a gyepi fajok (pl. *Artemisia santonicum, Festuca pseudovina*).

6.	*Festuco vaginatae-Corynephoretum canescentis* (mészkerülő homokpuszta)	Hajdúsámson: Martinkai-legelő	igen	A társulás felvételezett állománya 2025-ben valamivel magasabb borításértékkel rendelkező kifejlődésben volt vizsgálható, de magasabb volt az egyéves fajok aránya is. Az inváziós fajok a nyílt homoki gyepben kis arányban, de folyamatosan jelen vannak, jelentős további térnyerésük egyelőre nem jellemző.
7.	*Peucedano-Asteretum sedifolii* (szikes erdeirét)	Újszentmargita: Tilos-erdő	igen	A társulás felvételezett állománya tipikus, bár erősen kiszáradt kifejlődésben volt vizsgálható. A névadó fajok jellemzően dominánsak (főleg a *Peucedanum officinale*), borításuk gyakran 80% feletti, de magasságuk 2025-ben elmaradt az átlagostól. Jelentős gyomosodás továbbra sem jellemző, a nád további előretörése sem érzékelhető. A cserjék/fák újulatai jelen vannak, helyenként számítani kell spontán cserjésedésre/erdősödésre.
8.	*Pholiuro-Plantaginetum tenuiflorae* (kígyófarkfű-vékony útifű társulás)	Kunmadaras (Kunmadarasi-puszta)	igen	A kígyófarkfű-vékony útifű társulásban 2025-ben a hűvös május révén a felmérési aszpektusban jellemző fajok vitalitása és AD értékei (a kevés csapadék ellenére) viszonylag magasabbak voltak ez előző évekhez képest. A névadó fajok *(Pholiurus pannonicus, Plantago tenuiflora)* folyamatosan jelen vannak, vitalitásuk/méretük és borítási értékeik tehát magasabbak voltak, és nem száradtak le idő előtt (különösen a tőrfű). Vízborítás idén sem volt jellemző, de minimális csapadék volt a tavaszi időszakban. Az apró *Festuca pseudovina* növények továbbra is jelen vannak, betelepülése elsősorban a tavaszi vízhiányokat és az élőhely kezdődő átalakulását mutatja, hasonlóan az idén felbukkanó bodorka fajokkal.
9.	*Potentillo arenariae-Festucetum pseudovinae* (homoki legelő)	Bátorliget: Cserepesi-legelő	igen	A társulás felvételezett állománya kevésbé tipikus kifejlődésben vizsgálható. A homoki gyep mozaikos, sztyepprét átmenetet is mutat. A korábbi bolygatások nyomai is kivehetőek. Az inváziós fajok a homoki gyepben folyamatosan jelen vannak. A társulást alkotó fajok számában és összetételében jelentős változás nem történt, de a mintaterület foltokban túllegeltetett (ami az előző évek szárazsága miatt relatív viszonylagos túllegeltetésnek mondható).

10.	*Pulsatillo hungaricae-Festucetum rupicolae* (nyírségi homoki sztyepprét)	Bátorliget: Bátorligeti-legelő	igen	A felvételezett állomány értékes, fajgazdag homoki sztyepprét. Feltűnő az inváziós fajok folyamatos térnyerése, bár az alapvető fajkészletben nagy változás nem történt. A hűvös 2025-ös május után a növényzet vitalitása jobb. A fajkészletben és arányaikban jelentős változás nincsen. Kíméletes legeltetés az állomány fenntartását szolgálja, de az előző évekhez hasonlóan a gyep egy része időszakosan (magfogásig) legelésből kizárt volt, ami érezhetően jót tett a legeltetett részekkel összevetve. Javasolt továbbra is a téli-tavaszi gyeppihentetés, a legeltetést csak nyár elején célszerű elkezdeni, és kerülendő a túllegeltetés.

9. Edényes növényfajok felmérése

Edényes növényfajok felmérését összefoglaló táblázat

	Faj neve	Felmérés típusa	Felmérés helye	Teljesülés	Főbb eredmények, fontos információk
1.	**Réti angyalgyökér *(Angelica palustris)***	A	Apagy, Bagamér-Álmosd – Daru-láp, Bátorliget – „Határ-rét”, Bátorliget – „Szénási-folyás mente”, Bátorligeti láp és közvetlen környéke, Bátorliget-Újtanya – „Bódvaj-mente”, Bátorliget-Újtanya – „Genyő-dűlő”, Biri, Fülöp - "Hanelek", Fülöp – Marci-legelő, Fülöp – Százholdas, Fülöp – Zöld Marci, Létavértes - „Falu-rét”, Napkor, Nyírábrány - "Nagyláprét" Káposztás-lapos, Nyírábrány - "Teleki-legelő", Nyíracsád – Buzita, Nyíracsád-Vámospércs - Jónás-rész, Kőrises, Nyírmártonfalva – „Borisz-dűlő”, Nyírmártonfalva, Debrecen – Lapos-dűlő/Haláp-szél, Nyírpilis - Gánástanyai-láp, Dudás-rét, Penészlek	100%	Hazánkban a faj csak a Nyírségben fordul elő. Korábbi adatai Bátorligethez kötődtek, az utóbbi 30 évben kerültek elő jelentős számú egyéb nyírségi állományok. Előfordulási helyei ősi lápterületek térségében vannak, de az állományok lápi élőhelyek közelében is megjelennek, gyakran átmeneti társulásokban, jellemzően láp- vagy egyéb üde réteken és azok peremein. A korábbi évekhez képest felmért egyedszáma a legtöbb területen csökkent, összegyedszáma is visszaesett, vélhetően az utóbbi évek szárazsága, élőhelyeinek degradációja miatt. A forró, aszályos 2025-ben további jelentős egyedszám csökkenés volt érzékelhető, és még nagyobb arányú volt a virágzó tövek számának visszaesése. A nagy állományok egyedszáma mindenhol

			– Bergel-tag, Penészlek – Kerek-nád, Penészlek – Pócsi-sziget, Petneháza - Daru-rét, Piricse - Júlia-liget, Terem – Dohányos-tanya, Terem-Nagyfenék – Medli, Terem-Nagyfenék – Irtás, Terem – Gesztenyés-allé, Terem – Teremi-tó, Újléta - Csohos-tó		csökkent, még a megfelelő kezelést kapó Bátorligeti-lápon és különösen a nyírábrányi Káposztás-laposon is, ahol a korábban (a kezelések javára írhatóan) lényegesen megugrott egyedszám is markánsan visszaesett. Az összállomány érdemi csökkenésének nagy részét ez jelentette. A kedvezőtlen tendencia nem csak a 2025-ös évre, hanem a közelmúlt szinte összes évére jellemző volt.
2.	**Kisfészkű aszat *(Cirsium brachycephalum)***	C2	Görbeháza: Malom-zugi-legelő (Nagy-Kapros), Hortobágy: Kadarcs	C2: 100%	A faj a szikesedő mocsarak, rétek karakterfaja. A kétéves növény állományadatai igen hektikusan változnak, elsősorban az adott évek csapadékjárásának függvényében. A HNPI működési területén elszórtan a Bereg-Szatmári síkon, a Rétközben és a Nyírségben, illetve a Hajdúságban is előfordul, míg a Hortobágyon és a Bihari-síkon hatalmas állományai élnek. 2025-ben a két kijelölt 1x1 km-es mintanégyzet felvétele történt meg. Az állományok egyedszámai igen tág határok között, hektikusan változnak, elsősorban az adott évek csapadékjárásának függvényében. Aszályos évek vagy száraz ősz után általában erősen csökken a virágzó tövek száma (de ez lokalitásonként eltérő lehet a helyi víz- és egyéb viszonyok függvényében). A 2025-ben aszályos, forró nyáron a legtöbb állomány egyedszáma csökkent, sok helyen kevesebb volt a virágzó hajtás, de az

					időjáráshoz képest nem volt mindenhol drasztikusan alacsony az egyedszám. Ugyanakkor az előző ősszel vízzel borított mélyedésekben mindkét felmérési területen 2025-ben jelentős állományok virítottak, bár az egyedek kisebb termetűek voltak és korábban elszáradtak, vitalitásuk csekélyebb volt. 2025-ben megtörtént a „C" típusú felmérés a két 1x1 km-es négyzetben, ahol mindkét területen jelentős, tízezres nagyságrendben virágzott. Így a kadarcsi négyzetben 20 ezer tő, míg a görbeházi Nagy-Kaproson mindösszesen 32 ezer tő élt (más években mindkét területen 100 ezer töves nagyságrendű állományok is voltak).
3.	**Kárpáti sáfrány *(Crocus heuffelianus)***	A	Magosliget, Tarpa: Téb-erdő, Garbolc: Túr-mente, Csaholc: Jármi-erdő, Tiszakerecseny	100%	A faj bereg-szatmári állománya az utóbbi időszakban stagnálónak mondható. Egyes években a virágzó tövek száma jelentős ingadozást mutathat, így a virágzó egyedek, illetve a nem virító (virágzás idején még nehezen számolható) egyedek így az összegyedszám között jelentős különbségek lehetnek. A magosligeti állomány a legnagyobb, sok milliós nagyságrendű, a tavaszi geofiton aszpektus egyik meghatározó tagja. A nagy egyedszám miatt csak nagyságrendi becslés adható, ez az utóbbi 15 évben stagnálónak tűnik, hasonlóan a Téb-erdő állományához. (Jelentősen változik viszont a virágzó tövek száma/aránya a teljes állományon belül, ez

					2025-ben az előző évekhez hasonlóan a legtöbb helyen alacsonyabb volt a korábbi évekhez képest.) A Lónyai-(Kerecsenyi-) erdőben lévő kis állomány valószínűleg korábbi mesterséges telepítés eredménye.
4.	**Kikeleti hóvirág *(Galanthus nivalis)***	E	HNPI területe Debrecen: Monostori-erdő, Monostorpályi: Csík-gát, Újléta: Kis-erdő	E	A HNPI működési területén élő állományok országos szinten nem, csak alföldi viszonylatban jelentősek. Biztosan előfordul a Bereg-Szatmári síkon és a Nyírségben. Beregi (Dédai-erdő) állománya jelentősebb, míg a többi lelőhelyen néhány tövestől százas vagy legfeljebb 1-2 ezer körüli populációi vannak. A számolt tövek alapvetően a virágzó töveket jelentik, így az ingadozás nem feltétlenül az egyedek, hanem az adott évben virágzó tövek számának ingadozását mutatják. 2025-ben a Debrecen: Monostori-erdő, Monostorpályi: Csík-gát és az Újléta: Kis-erdő állományainak felmérése történt meg. A fenti kis egyedszámú állományok egyedszámaiban jelentős eltérések csak a Csík-gátnál voltak, ott növekedés látható.
5.	**Magyar nőszirom *(Iris aphylla* subsp. *hungarica)***	E	HNPI működési terület Debrecen: Bánki-erdő, Debrecen: Nagy-tag, Vasútmente, Hármashegy, Debrecen: Rachbauer-erdő, Nyíracsád: Gúthi-erdő, Debrecen-Haláp: Álló-hegy, Hajdúbagos: Sűrű-tisztája, Hajdúböszörmény: Böszörményi-	E: 75%	Polikormonos növekedésű növényfaj. Hajtásszám/virágzó hajtásainak száma évente jelentős eltérést mutathat. A HNPI működési területén a Nyírségben élnek állományai, homoki erdősztyepp tölgyesekhez (és ezek helyén kialakított faültetvényekben) és homoki gyepeken jellemző. 2025-ben elsősorban a dél-nyírségi állományok felvételezése

			erdő/Város-erdő, Hajdúsámson: Savós-Gút, Nyíracsád: Jónás-rész, Újléta: Kis-erdő, Vámospércs: Bólya-dűlő, Nagykálló: Harangod		történt meg (kivétel a nagykállói állomány). Az előző felmérésekhez képest csökkenőnek mondható a virágzó hajtások száma, viszont a növény gyakran nem virágzik, illetve a virágzó hajtások száma évente jelentősen ingadozik. A korábbi években a hajtások, illetve a polikormonok felmérése történt, ezen adatok összevetése a virágzó hajtások számával nem ad releváns eredményt a tendenciák megállapításához. 2022-ben és 2025-ben is felmérésre kerültek a polikormonok számai. 2025-ben virágzó hajtás kevés volt, a polikormonok száma viszont valamivel magasabb, az állomány polikormonok tekintetében stagnáló, stabilnak mondható. A virágzó hajtások száma és a vitalitás viszont inkább negatív tendenciát mutat.
6.	**Heverő iszapfű *(Lindernia procumbens)***	E	HNPI működési terület	igen	Az utóbbi évek aszályos időjárása kimondottan kedvezőtlen számára, a faj nagyszámú jelenléte kizárólag a bő csapadékú, belvizekben gazdag években észlelhető. Felbukkanása és egyedszáma rapszodikus, erősen változó. A monitorozásra kijelölt korábbi mintavételi helyeken a faj jelenlétét nem tapasztaltuk, míg a Szatmári-síkon (Nagyar: Erge-hát) és a Bihari-síkon (Zsáka: Szarkas-lapos) két jelentősnek mondható (több ezer töves) állományt rögzítettünk 2019-ben, míg 2020-ban a Hortobágyi Nemzeti Parkban,

					Püspökladány térségében (Nagy-Kun-lapos) került elő kis állománya. 2021-ben Esztár külterületén került elő minimális egyedszámú lelőhelye. 2022-ben nem került elő. Új állományait jelezte Lévai Szabolcs Mezőtúr térségében 2023-ból és 2024-ben. 2025-ben ismert lelőhelye nem volt.
7.	**Mételyfű *(Marsilea quadrifolia)***	A	Nagyiván: Kunmadarasi-puszta, Paszab: Kubikgödör, Tiszacsege/Hortobágy: Kondás-tó, Karcag/Kisújszállás, Tisza-tó, Folyás, Hortobágy: Pentezug, Vásárosnamény: Bagi-szeg (Keskeny), Hajdúszoboszló: Gólya-telek	100%	A vízviszonyok (és a mocsári növényzet záródása) függvényében nagyon jelentős lehet a borításértékek ingadozása. A 2025-es száraz időjárás alapvetően gátolta kifejlődését a kiszáradó területeken, de a legnagyobb állományok mesterségesen (is) szabályozható vízszintű területeken élnek, ahol viszont kevesebb víz volt, ott lényeges borításcsökkenés is tapasztalható volt. A legnagyobb Kondás-tavi állomány esetében a mocsári növényzet felverődése már gátolta a kiterjedését, de továbbra is erős állománya él az elvégzett beavatkozások (élőhely-rekonstrukció: természetes jellegű halastavi parti zóna kialakítása és legeltetése) után. A Karcag/Kisújszállás közötti állományok a rizsföldi csatornákban azok nyári magasra emelt/pótolt vízszintjével jelentős segítséget kaptak. Új állomány a Gólya-telken került elő, a pentezugi közelében. Megfelelő vizes területek esetében a melegedő időjárással további spontán terjedése várható.
8.	**Tátogó kökörcsin**	A	Bátorliget: Nagy-legelő	100%	Hazánkban, így a HNPI működési területén is a

	(Pulsatilla patens)				fajnak egyetlen előfordulási helye ismert a Bátorligeti-legelőn. Ez az állomány is a kipusztulás szélére került, a néhány egyedes populációt mesterségesen nevelt növényekkel igyekszünk erősíteni/fenntartani. 2025-ben kora tavasszal ezek a tövek részben még virágoztak is, viszont az erősen aszályos nyáron vitalitásuk ismét csekély volt.
9.	**Magyar kökörcsin *(Pulsatilla pratensis* subsp. *hungarica/P. flavescens)***	A	Bagamér: Daru- hegyek, Bátorliget: Nagy-legelő és Fényi-erdő, Hajdúbagos: Hajdúbagosi-legelő, Hajdúhadház: Liget-legelő, Debrecen-Haláp: Álló-hegy, Martinka: Vermes-oldal, Létavértes, Kokad: Legelő-dűlő, Debrecen: Sámsoni úti lőtér, Geszteréd: Pincés-hegy	100%	Kárpát-medencei endemikus taxon, hazánkban biztosan csak az Igazgatóság működési területén fordul elő a Nyírségben. Néhány népesebb állomány mellett több csekély egyedszámú előfordulása is ismert. Egyes állományokat korábban ex situ szaporított egyedekkel is erősítettünk. Az egyedszámok többnyire stagnálnak, jelentős csökkenés 2025-ben az előző felméréshez képest nem volt, míg Hajdúbagoson emelkedést mértünk. Az összegyedszám nem csökkent tovább, sőt enyhe növekedés látható rövid távon. Ennek valószínűsíthető oka a kedvezőtlen, forró, aszályos időjárás ellenére a növény jobb szárazságtűrése mellett az, hogy több nagy állomány egyedszámának nagy visszaesése korábban bekövetkezett, illetve az aktív védelmi intézkedések, ex situ szaporítások utáni állománystabilizálások is éreztetik hatásukat. A korábban legnagyobbnak számító hajdúhadházi állomány egyedszámának nagyságrendnyi csökkenése sajnos tartós, de szerencsére további érdemi csökkenés nem volt (sőt kismértékű növekedés mérhető). A jelenleg legnagyobb bagaméri állomány korábbi növekedését részben a számlálás pontossága is

					„javította”, de az állomány – a nagyobbak közül – a debreceni Bellegelővel együtt jelenlegi nagyságában stabilnak mondható. A Bátorligeti-legelőn a nagy csökkenés után az állomány jelenleg stagnálónak mondható. A kokadi (már korábban minimálisra csökkent) állománya az élőhely teljes leromlása miatt vélhetően megszűnt, több felmérés során sem került elő. A magyar kökörcsin állománya összességében jelenleg stagnálónak mondható, enyhén emelkedő egyedszámmal.
10.	**Janka-tarsóka** ***(Thlaspi jankae)***	A	Jászdózsa: Tarna mente (Pap-erdő), Jászdózsa: Kis-Tarna mente, Tarna-szeg, Jászárokszállás	100%	A HNPI működési területe a faj elterjedési területének a szélét érinti, az Igazgatóság ismert Janka-tarsóka állományai Jászdózsa - Jászárokszállás térségére korlátozódnak. A hazai (és világ) állománynak kis töredéke található területünkön. Az országosan stabilnak mondható helyzetű faj nálunk a viszonylag kis egyedszám és a kis kiterjedésű lelőhelyek miatt sérülékenyek lehetnek, bár spontán terjedése és/vagy „új” állományok előkerülése is megfigyelhető. 2025-ben az egyedszámok alapvetően stagnáltak vagy kismértékben nőttek az előző felméréshez képest. A Tarna jobb parti (a közelmúltban előkerült, legjelentősebb egyedszámú) állomány termőhelyét néhány éve nagyrészt beszántották, viszont azóta regenerálódik az élőhely gyepje és a Janka-tarsóka állomány is. Emellett kisebb új állományok is előkerülnek Jászárokszállás mellett, így 2024-2025-ben is.

10. Ürge monitorozás

Az ürgepopulációk monitorozása a 2025-ös évben Simai úti volt katonai lőtér), Nagykálló (Harangod), Kállósemjén (Honcsokos), Sáránd (Városréti-legelő), Hajdúszoboszló (Gáti-legelő), Debrecen-Józsa területeken valósult meg, az NBmR protokollja alapján.

A vizsgált területek körül a Nyíregyháza-Simai úti volt katonai lőtéren csak kevés, ürge által keletkezett lyuk volt észlelhető, az állatok jelenlétére utaló egyéb nyom nem volt fellelhető. Kállósemjén - Honcsokos-ról a faj tartósan eltűnt, és a hajdúszoboszlói Gúti-legelőn, a kijelölt mintaterületen belül sem volt észlelhető az ürgék jelenléte. Sárándon, a Városréti-legelő területén az állatok jelenléte továbbra sem volt észlelhető. Ellenben a Nagykálló-Harangod területen élő populáció állománya továbbra is stabil, a korábbi szőrzethiány nem volt észlelhető az egyedeken, rendkívül barátságosak és gyakorlatilag mindennemű táplálékot elfogadnak.

A repterek felmérése továbbra is jelentős problémát jelent. A Nyíregyházi repülőtér esetében szóban jelezték, hogy nem található ürge a területen. A hajdúszoboszlói csak hétköznap, előzetes egyeztetés után felmérhető, 2025-ben 3-szor egyeztettem telefonon az ottani kapcsolattal, de mindhárom alkalom meghiúsult. Szóbeli közlés alapján van állat a kifutópálya területén.

11. Ritka és telepesen fészkelő madarak monitorozása

Az Igazgatóság a korábbi évek gyakorlatának megfelelően a 2025. naptári évben is az MME által kidolgozott protokollal összhangban végezte el a ritka, illetve telepesen fészkelő madárfajok célzott madártani felmérését.

A HNPI-n belül immár bevett gyakorlatnak tekinthető, hogy azon fajok esetében, amelyek költésre használt fészkeinek, illetve számukra kihelyezett mesterséges költőládáinak elhelyezkedése évről évre azonos pontokon történik (pl. rétisas, fehér gólya, fekete gólya, kerecsensólyom, szalakóta). A HNPI Természetvédelmi Őrszolgálatának munkatársai a fészkelési adatokat az OpenBioMaps (OBM) biotikai adatgyűjtő rendszer ún. „fészkelési form" felületén rögzítették. Ennek eredményeként az adatok feldolgozása, kinyerése és összesítése lényegesen hatékonyabban és gyorsabban valósulhatott meg.

A 2025. évben a csapadék mennyisége és időbeli eloszlása sajnos ismét kedvezőtlenül alakult, ami száraz évként jelentős kihívásokat jelentett a vizes élőhelyek és a hozzájuk kötődő fajok számára. A HNPI Természetvédelmi Őrszolgálata jelentős erőforrásokat fordított arra, hogy a tájban kora tavasszal még részben meglévő vizeket – ahol azt a vízkormányzásra alkalmas műtárgyak lehetővé tették – visszatartsa, illetve célzott árasztásokat is végrehajtott a kisvizes KEHOP, valamint egyéb pályázati források révén kialakított vízkormányzó műtárgyak segítségével. Az ilyen formán létrejövő víztestek (tízes-húszas nagyságrendben) kulcsfontosságúnak bizonyultak a fészkelő partimadarak és vízimadarak szempontjából a hamar kiszáradó tájban. Így talán kijelenthető, hogy az országos átlaghoz képest a HNPI törzsterülete viszonylag jó feltételeket kínált ezen természetvédelmi szempontból kritikusan fontos fajok számára. A ritka fészkelő récefajoknak (böjti réce, kanalas réce, nyílfarkú réce, cigányréce) és a fokozottan védett partimadaraknak (piroslábú cankó, nagy goda) is kerültek elő fészekaljai. A Természetvédelmi Őrszolgálat a Hortobágy Természetvédelmi Egyesülettel közösen a hortobágyi madártani kistájon célzott fészkelő úszóréce-felmérést folytatott; a vizsgálat aktualitását adta, hogy a 2025-ös évben a fokozottan védett státuszú böjti réce volt az év madara. A HNPI az MME Sirály- és Csérvédelmi Munkacsoportjával együttműködésben célzottan felmérte a működési területén fészkelő csér-, sirály- és szerkőtelepeket. Országos

szinten 2024-ben bizonyítottan kizárólag a HNPI működési területén költött a sztyeppi sirály, a kormos szerkő és a fehérszárnyú szerkő, továbbá a fattyúszerkő hazai költőállományának közel 90%-a is itt koncentrálódott. Fészkelés szempontjából jó éve volt a fokozottan védett réti fülesbagolynak, közel 80 revírje került elő a fajnak a tavalyi évben.

A fokozottan védett ragadozómadár-fajoknak (parlagi sas, rétisas stb.) költési szempontból közepes éve volt, míg a szalakótának és gyurgyalagnak kifejezetten kedvezett a száraz, meleg időjárás. A költő gémfélék is jelentős számban képviseltették magukat a halastavi gémtelepeken, 2025-ben is bizonyításra került az igen ritka batla fészkelése, illetve a kifejezetten déli-mediterrán elterjedésű pásztorgém is folytatta a térhódítását, s immár minimum 4 gémtelepen is költ a működési területünkön.

12. Denevérközösségek monitorozása

Az NBmR épületlakó denevérfelmérése során olyan épületeket vizsgáltunk át, amelyek a HNPI illetékességi területén vannak és a monitorozásra előzetesen kijelölt denevér kölykezőhelyek.

A felmérés során a következő denevérfajokkal találkoztunk: nagy patkósorrú denevér (*Rhinolophus ferrumequinum*), hegyesorrú denevér (*Myotis blythii*), csonkafülű denevér (*Myotis emarginatus*), kései denevér (*Eptesicus serotinus*) és szürke hosszúfülű-denevér (*Plecotus austriacus*).

- Nagy patkósorrú denevér – *Rhinolophus ferrumequinum*

Az utóbbi két évtizedben a HNPI illetékességi területén nagyobb kolóniáit a Szatmári-síkon, a Nyugat-Nyírségben és a Dél-Nyírségben találtuk. Ezek a kolóniák mára sajnos teljesen megszűntek és valószínűleg más helyekre költöztek. A 2019-ben Kisnaményban a kúria padlásán megtalált kolóniát idén ismét nem találtuk. Valószínűleg a padláson megtelepedett kuvik (*Athene noctua*) zavarja a kolóniát. Itt az idén egyáltalán nem találtuk az állatokat. A Túr mentén bizonyára van még kölykező kolóniája, hiszen az erdei ultrahangos mintavételezés során sikerült rögzítenünk egy ott elrepülő példány hangját. A Debreceni Klinika kolóniája is elköltözött valamilyen ismeretlen zavarás miatt. A Tépei Kisiskola padlásán egy nőstény példány tartózkodott a kölykével.

- Csonkafülű denevér – *Myotis emarginatus*

Épületek padlásain található a faj legnagyobb kölykező kolóniái. Az ország más részein ez a faj szinte mindenütt a nagy patkósorrú denevérrel együtt alkot közös kolóniát. A vizsgálati területünkön azonban ez nem így van, hiszen a nagy patkósorrú denevérekből álló kolóniák szétszéledtek, így a csonkafülű denevérek önálló csoportokat hoztak létre.

A kolóniák védelmét igyekszünk úgy biztosítani, hogy a baglyok bejutását speciális berepülőnyílások kialakításával akadályozzuk meg. A tiszafüredi felújítás miatt tavaly a nőstények száma 3 éve megfeleződött, de tavaly óta évente nő a nőstények száma. A Baktalórántházán található kolónia állománya stabil, sőt az idén kissé nőtt is a nőstények száma.

Debrecenben nem találtuk a faj kölykező kolóniáját, de a HNPI őrszolgálata segítségével Abádszalókon egy igen népes kölykező kolóniát sikerült beazonosítani Abádszalókon. Itt az idén 1350 nőstény kölykezett egy használaton kívüli lakóház lépcsőházában.

- Hegyesorrú denevér – *Myotis blythii*

Az épületlakó kolóniák sajnos az egész Alföldön fogyatkozóban vannak. Ennek legfőbb oka minden bizonnyal a gyöngybagoly (*Tyto alba*) állományának időszakos megerősödése.

Térségünkben is ez a ragadozó okozza a legnagyobb gondot. A hajdani nagy kolóniákból a baglyokat 7-8 évvel ezelőtt kizártuk, s talán ennek köszönhetően az, hogy a faj állománya 2013 óta emelkedő trendet mutat. A tavalyelőtt mért összes nőstények száma az azt megelőző 10 éves időszak maximumának 94%-át érte el. Tavaly ez az érték kicsit csökkent, és az idén is ezt nagyjából ezt az állománynagyságot mértük. A zsákai, a vámospércsi és a tiszafüredi kolóniák a legstabilabbak, melyek jelentős kiegyenlítő hatással vannak a helyi populációra. Mindezek mellett az ilki és a bakonszegi kolóniák tanyahelyeinek a védelme is jó esélyt adnak arra, hogy hosszútávon a faj helyi populációja erősödjön.

A jelentős épületlakó denevérkolóniák felmérését elvégeztük. Összesen 21 épület átvizsgálása történt meg. A felmért kölykező nőstények száma jelentősen nőtt a csonkafülű denevér (*Myotis emarginatus*) esetében. Egy újonnan felfedezett kolónia került be a vizsgált épületek közé, ahol a kölykező nőstény csonkafülű denevérek száma 1350 példány volt. A kolónia felkutatásában jelentős szerepe volt Kiss Ferenc természetvédelmi őrnek. A hegyesorrú denevér (*Myotis blythii*) 2025-ben mért állománya gyakorlatilag nem változott.

13. Erdőlakó denevérfajok monitorozása

2025-ben a HNPI illetékességi területén ismét a Szatmár-Nagyecsedi Erdőtervezési Körzetben végeztünk erdei denevér felmérő munkát, most a Túr menti erdőkben. 38 db erdőrészlet került kijelölésre, ahol a vizsgálatok elvégzését terveztük. Összesen 80 mintavételi pontról gyűjtöttünk denevérhangokat. A vizsgálatok egyik felét júniusban, másik felét pedig szeptemberben hajtottuk végre. A mintavételi pontokat úgy választottuk ki, hogy egy részük felújítandó lékekbe essen, a többi pedig érintetlen erdőrészekbe. A célunk az volt, hogy az állomány felmérésén túl arra is választ kapjunk, hogy a felújítás alatt lévő üres lékeket és fiatalosokat milyen intenzitással látogatják a denevérek.

Júniusban és szeptemberben összesen 30 db erdőrészletben, 80 mintavételi pontról gyűjtöttünk denevérhangokat. Összesen 23 denevérfajt sikerült kimutatnunk, melyek közül 5 fokozottan védett, 2 további faj pedig közösségi jelentőségű, vagy más néven Natura 2000-es faj. A leggyakoribb faj a szoprán törpedenevér (*Pipistrellus pygmaeus*). Ez nem meglepetés, hiszen az Alföld erdős tájain mindenütt ez a denevérfaj dominál. Az erdőben mozgó állatok többsége minden bizonnyal az itt lévő idős faegyedek faodvaiban és hasadékaiban tanyázik. A második leggyakoribb faj a korai denevér (*Nyctalus noctula*), majd őt követi a szürke-hosszúfülű-denevér és a kései denevér (*Eptesicus serotinus*). A fokozottan védett pisze denevér (*Barbastella barbastellus*) egyedsűrűségét tekintve a sorrendben a 8. helyen áll. Mindenütt viszonylag kis egyedszámban van jelen, de a mintavételi helyek 49 %-ánál rögzítettük a faj egyedeinek ultrahangját. Más alföldi erdőkhöz képest itt kimagasló ennek a fajnak az aktivitási értéke, ami valószínűleg az idős tölgy-kőris erdőknek köszönhető. Az öreg tölgyfák kérgei alatt, továbbá a hasadékokban és odvakban gazdag idős magyar kőrisek törzsében keresi búvóhelyét ez a denevérfaj. Ezeknek az idős erdőállományoknak és a hagyásfacsoportoknak a megőrzése segíti e fokozottan védett denevérfaj helyi populációjának a további fennmaradását.

Az erdei denevérek 2025. évi vizsgálata során statisztikai próbát végeztünk, hogy megtudjuk azt, mennyire látogatják az idős erdőkben a kivágott lékeket a bőregerek. A statisztikai elemzésre a T-próbát alkalmaztuk. Az eredmények azt igazolták, hogy egyes fajcsoportok kifejezetten szívesen látogatják az üres vagy éppen felújuló lékeket. A légivadász fajcsoportba tartozó *Nyctalus, Eptesicus* és *Vespertilio* fajok statisztikailag igazolható módon nagyobb aktivitással vannak jelen az ilyen nyílt területeken. Ez valószínűleg azzal magyarázható, hogy ezek a fajok legszívesebben a szabad légterekben, erdők, mezők és

vízfelületek fölött, általában 20-40 méter magasan vadásznak Számukra tehát jó táplálkozóhelynek számít a vágásterület.

A *Myotis* nemzetségbe tartozó denevérfajok vagyis az egérfülű denevérek fajcsoportja ellenben kifejezetten kerüli a kivágott lékeket. Nagyon szoros korreláció érték révén sikerült ezt igazolnunk. Más fajcsoportok tekintetében egyelőre nem sikerült korrelációt, igazolt hatást felfedezni az eltérő élőhelyi adottságok között.

A *Myotis* fajcsoporton belül a fajok fele a közösségi jelentőségű fajokhoz tartozik, melyből 3 fokozottan védett is. A légivadászok között nincsenek fokozottan védett vagy közösségi jelentőségű fajok. Tehát, ha a veszélyeztetettség, illetve a védettségi szint alapján kell választanunk, akkor nyilvánvalóan az érintetlen zárt erdőket előnyben kell részesítenünk a vágásterületekkel szemben. Ez persze nem azt jelenti, hogy az erdő felújítóvágása ökológiai szempontból mindenféleképpen káros és kerülendő, de arra mindenképpen felhívja a figyelmet, hogy a vágásterületek túlzott arányú alkalmazása veszélyt jelenthet egyes denevérfajok populációja számára.

14. Hortobágyi lápi póc állományok felmérése

2025 őszén halfaunisztikai célú vizsgálatokat folytattunk több Szatmár-beregi élőhelyen, a holtmedrekben, a lápokban, melyek egy részébe mindössze 1–2 éve került víz, korábban évekig ki voltak száradva. A faunisztikai adatok gyűjtését egy akkumulátoros üzemű, pulzáló egyenáramot előállító halászgéppel végeztük, ami semmilyen maradandó sérülést nem okozott a kifogott halakban, azok rövid időn belül magukhoz tértek és elúsztak. A halászatokat vízben gázolva és csónakból végeztük. A gyűjtési helyeket GPS segítségével mértük be, a kapott EOV-koordinátákat egy asztali térinformatikai szoftverrel dolgoztuk fel. A faunisztikai adatok feldolgozását adatbázis-kezelő programmal végeztük. A fajonkénti egyedszámok, valamint a geokoordináták rögzítésére digitális diktafont használtunk.

2025 novemberében összesen két terepnapon, 11 mintaszakaszon halásztunk elektromos halászgéppel, melynek során 11 faj 491 egyedét fogtuk és határoztuk meg. A kimutatott 11 faunaelemből 3 faj élvezi a hazai természetvédelem oltalmát – szivárványos ökle *(Rhodeus amarus)*, halványfoltú küllő *(Romanogobio vladykovi)* és a lápi póc *(Umbra krameri)* – ez a három faj egyben az európai jelentőségű Élőhelyvédelmi Irányelv függelékeiben is megtalálható.

A Halványban és a Nagyszegi-Holt-Tiszában a legnagyobb egyedszámban az inváziós ezüstkárász *(Carassius gibelio)* egyedeiből fogtunk. A második leggyakoribb fajnak mindkét holtmederben a szintén inváziós razbórát *(Pseudorasbora parva)* találtuk. A Palád-Csécsei-csatornában az euritóp küsz *(Alburnus alburnus)* mutatkozott a leggyakoribb halfajnak. A második legnagyobb egyedszámban ebben a víztérben is a razbóra került elő.

Az NBmR protokolljának megfelelően, továbbá az összehasonlíthatóság, valamint a tendenciák figyelemmel kísérése végett jelentésünkben megadtuk a leggyakrabban használt mintahelyenkénti diverzitási értékeket is. A legmagasabb fajszámot a Nagyszegi-Holt-Tisza egyik mintaszakaszán (NSZHT4TISCSE) értük el, összesen 8 faj egyedeiből fogtunk. A legtöbb halat a Palád-Csécsei-csatornában zsákmányoltuk, összesen 137 halegyedet.

A Simpson (D) és Shannon diverzitási index (H) alapján is a legmagasabb diverzitási értéket szintén a Nagyszegi-Holt-Tisza egyik tiszacsécsei mintaszakaszán (NSZHT3TISCSE) kaptuk, míg a Berger-Parker diverzitási index alapján a Palád-Csécsei-csatornában (PCSCS1TISKOR) értük el a legmagasabb értéket.

15. Keresztes vipera felmérés

Az idei év nehezen indult a viperák számára, kifejezetten lassú volt az előjövetel a telelésből. Most is a fekete, vagy időszakosan fekete, fiatal hím példányok jöttek elő elsőként, majd a nagy hímek és a nőstények. A nászidőszak elhúzódott, valószínűleg még júniusban is volt párzás.

Az élőhelyek állapota megfelelő volt, de vannak területek, ahol most is erős volt a dám tarolása miatti biotóp kiesés. Pár helyen tapasztaltunk drasztikus beszántást, ami a sávos élőhelyeken komoly veszélyeztető tényező. A Szatmári és Beregi tájegység szerencsére elég vizes, és sok lehetőség van a faj számára a vándorlásra, illetve az időszakosan sérült élőhelyek biztonságos elhagyására. Így továbbra is stabil az állomány. Jelentős változás nem várható.

Több jel mutat arra, hogy a faj – mint valószínűleg minden érintett faj – reagál a klímaváltozására. Ennek a folyamatnak a jobb megismerése, feltárása a további célunk. Igen látványos változás, amit a hím egyedeknél figyelhető meg, hogy a korábbi egy-másfél év helyett akár három, négy évig is, „nőstény", vagy kölyök színűek. (A hímek mintája fekete, fehér, szürke, vagy kékes alapon. A nőstények mintája barna, sárgás alapon, a kölykök alapszíne bordós.) Ezt a jelenséget, már évekkel ezelőtt észleltük, de akkor még fura esetként értékeltük. Mára a hímek harmada ilyen. Nem tudjuk, milyen előnyt jelent ez ezeknek az egyedeknek, de a változás mértéke miatt, feltételezhetjük, hogy határozott oka van. Ennek kiderítése is cél.

Összesen 15 helyszínen folytattunk bejárásokat, elsősorban nem a fajt kerestük, hanem a jelzett vizsgálati helyszíneket választottuk ki. A rendszeres terepi bejárásokat, a vegetáció növekedése miatt június elején befejeztük. Nem akartuk a biotópok állapotát taposással rontani. Így mindössze három mintavételi helyen észleltünk keresztes viperákat. A bejárások során összesen 11 példányt észleltünk, ezekből 9 hím, 1 nőstény, és 1 ivarilag nem meghatározott subadult példány volt. Ez a kor és ivar arány, az észlelési időszaknak megfelelő, mivel gyakorlatilag csak a telelés utáni, nász előtti időszakban volt megfigyelés.

16. Kisemlős monitorozás bagolyköpet elemzéssel

A Hortobágy területén a korábbi években és évtizedekben is végeztek bagolyköpet gyűjtéseket és elemzéseket, azonban a 2025-ben begyűjtésre került nagy mennyiségű, zömében régi minta alapján feltételezhető, hogy a mostanihoz hasonló, átfogó mintagyűjtés nem történt, legalábbis a terület belső részeit a mintagyűjtési akciók elkerülték.

A vizsgálat célja a Hortobágy teljes területén totális mintagyűjtés végzése 1) az NBmR éves, aktuális „Országos szintű bagolyköpet gyűjtésekre alapozott kisemlős monitorozás" alprojekt feladatainak végrehajtása miatt, 2) a magyar szöcskeegér (*Sicista trizona*) esetleges előfordulásának kimutatása, vagy a faj hiányának megfelelően alátámasztott igazolása.

A NBmR célra végzett bagolyköpetek gyűjtésénél törekedtünk rá, hogy a minta egész köpeteket tartalmazzon, mivel bizonyos indexeket csak az egész köpetekből kapott adatok alapján tudunk számítani, illetve az időbeli trendek megalkotásához szükséges a köpet keletkezési időpontjának legalább évre pontos ismerete. A felmérési területen lévő bagoly pihenőhelyeken a teljes mennyiségű bagolyköpetet begyűjtöttük, majd ezeket a köpeteket a NBmR ide vonatkozó protokollja alapján feldolgozzuk és elemezzük, ezáltal képet kapva a terület kisemlős közösségeinek összetételéről.

A felmérésben 15, a kitüntetett élőhelyeken található potenciális épületet vizsgáltunk át és 12 épületben találtunk bagolyköpeteket. felmérés jelenlegi teljes mintanagysága 2628

meghatározott táplálékállat, ami megfelelően reprezentálja a vizsgált terület kisemlős közösségét.

Az eredmények előzetes értékelése kapcsán kijelenthető, hogy a mintákból legnagyobb mennyiségben a mezei pocok (*Microtus arvalis*) maradványai kerültek elő. Ezt a rágcsálót minden gyűjtési helyen sikerült megtalálnunk. Szintén minden eddig vizsgált helyen kimutattuk a Hortobágyon előforduló összes cickányfajt. Ritkának tekinthető fajok közül a mogyorós pele (*Muscardinus avellenarius*) kettő helyen három példányban, az eurázsiai menyét (*Mustela nivalis*) egy helyen egy példányban történő kimutatása említhető meg. Egyéb ritka fajt, például magyar szöcskeegeret egyelőre nem találtunk.

17. Közösségi jelentőségű lepkefajok felmérése

Munkánk elsődleges célja volt a sápadt szemeslepke (*Lopinga achine*) elterjedésének pontosítása a HNPI működési területén, kiemelten a Szatmár-Nagyecsedi Erdőtervezési Körzetben. Ez új előfordulási helyeken történő jelenlét-hiány vizsgálatokkal, időlimites (15 perces) számlálásokkal („timed count") és vizuális megfigyeléssel valósult meg. További fontos feladatnak tekintettük, hogy információt gyűjtsünk az élőhelyek minőségéről, állapotáról és esetlegesen az adott populációk nagyságáról, illetve meghatározzuk a veszélyeztető tényezőket, valamint a megfelelő természetvédelmi intézkedéseket, szükséges élőhelykezelési tevékenységeket.

A 2025-ben megvalósított *Lopinga achine* felmérés során összesen 2190 rekordot gyűjtöttünk, így eredményeink nem csak a célfajra, hanem a vizsgált területek lepke-fajközösségének összetételére vonatkozóan is értékes adatokat szolgáltatnak. 12 mintavételi helyszínből 7 erdőben, ezeken belül pedig 110 pontban igazoltuk a *Lopinga achine* jelenlétét.

A vizsgált területek vonatkozásában általános tapasztalat volt, hogy a korábbi ismert lokalitások nagy része, ahol előfordult a lepkefaj (2013-ban és 2016-ban) megszűnt, záródott. Az idei évben érintett mintavételi helyszíneknél, ahol sikerült igazolni a faj előfordulását az alábbi tapasztalatok fogalmazhatóak meg:

- Jánkmajtis, Jánki-erdő: Jelenleg a még meglévő nyiladékokra, szegélyekre szorult vissza a faj és csak kis egyedszámban (6 példány) sikerült észlelnünk a Jánkmajtis 3/ÚT, 5/ÚT2, 5/B, 5/TN erdőrészletekben. Az eredmények alapján kijelenthető, hogy a faj hosszú távú fennmaradása itt bizonytalan és megfelelő erdészeti beavatkozásokkal (lékek, tisztások létesítése, nyiladékok tisztítása) szükséges lenne növelni a faj számára optimális élőhelyfoltok kiterjedését. A nyiladékokban veszélyeztető tényezőt jelent a gyalogakác (*Amorpha fruticosa*) terjedése.
- Csengersima, Géczi-erdő: Az egész kutatásunk folyamán itt regisztráltuk a legmagasabb egyedszámban a *Lopinga achine*-t! A Csengersima 5/A, 2/C, 3/B, 3/D, 3/E, 3/G, 4/ÚT elnevezésű erdőrészletekben igazoltuk a faj jelenlétét. A Géczi-erdő kiváló élőhelyi adottságokat biztosít az a lepkefaj számára, ami a hosszú távú fennmaradását is biztosítja. Itt nem tapasztaltunk kedvezőtlen irányú változást a 2013-as állapotokhoz képest.
- Szamosszeg, Grófi-erdő: A vizsgált erdőtagokban új előfordulási helyét igazoltuk a *Lopinga achine*-nek, mivel korábban innen nem volt ismert, viszont a Szamosszeg 42/E, 43/G, 40/B erdőrészletben csak nagyon alacsony egyedszámban detektáltuk. A faj hosszú távú fennmaradása viszont bizonytalan, mert terepbejárásunk során csak kevés tápnövényt találtunk és a potenciális élőhelyek, nyiladékok nagy része

záródott. Az élőhelyek minőségének javítása érdekében szükségszerű lehet a megfelelő szakmai iránymutatás mellett kivitelezett erdészeti beavatkozások megvalósítása (pl. tisztások, lékek nyitása, nyiladékok tisztítása), melyek elősegítenék az érintett erdőtagokba jutó napfény megfelelő mennyiségét.

- Kisszekeres, Borzovai-erdő: A Kisszekeres 7/C erdőrészletben előkerült néhány példány még ezeken a napsütéses tisztásokon találja meg életfeltételeit, de bejárásunk alapján kijelenthető, hogy a korábbi, 2015-ben megtalált élőhelyek nagy része záródott (pl. a Kisszekeres 7/D erdőrészlet). Itt még a *Carex brizoides* megtalálható több helyen, de már kis kiterjedésben és a lepke eltűnt ezekről a helyekről.
- Kömörő 1/C, 1/D, 9/C, 10/F, 5/F erdőrészletek: Felmérésünk során az 1/C erdőrészletben észleltük az egyetlen *Lopinga achine* példányt. A megfelelő élőhelyszerkezet fenntartása, illetve kialakítása (lékek létesítése, nyiladékok tisztítása) elengedhetetlen a faj itteni fennmaradása szempontjából. A 10/F és 9/C erdőrészletek fény-árnyék mozaikos részleteiben néhol szálanként megtalálható még a rezgősás, de a fajt már nem észleltük. A koronaszint gyorsan záródik. Az egykori adatpontok környékének alkalmas élőhelyfoltjait őrző részek leginkább közvetlenül az Öreg-Túr partján találhatók, az 1/C és 1/D erdőrészletekben. Az itteni középkorú elegyes kocsányos tölgyes állományok már erősen záródnak, de – részben a lékes felújítások miatt – néhol még éppen alkalmas, fény-árnyék mozaikos élőhelyrészleteket foglalnak magukban, ahol igen elszórtan ritkás rezgősás foltok is akadnak, de a célfajt nem találtuk.
- Túrricse 3/A, 3/F erdőrészletek: Noha a faj korábbi előfordulási adatai több erdőrészletet is érintettek, mi csak a 3/A és 3/F erdőrészletekben észleltük még néhány egyedét. Feltehetően alacsony egyedszámú, igen sérülékeny populáció maradt még fent. A megfelelő élőhelyszerkezet fenntartása illetve kialakítása (lékek létesítése, nyiladékok tisztítása) elengedhetetlen a faj itteni fennmaradása szempontjából.

A Fülesd 1/B, 2/A, 6/A, 6/D, 6/C, Fehérgyarmat 42/C, 42/D, Penyige 7/E, 7/D és Kishódos 14/A, 15/A erdőrészletekben végzett alapos terepi bejárás, a korábbi esetleges előfordulási adatok visszaellenőrzése, illetve az érintett erdőállományban további potenciális élőhelyfoltok bejárása ellenére sem került a *Lopinga achine*.

A kutatásunk elsősorban a Szatmár-Nagyecsedi Erdőtervezési Körzetre terjedt ki, de néhány olyan erdőterületet is bejártunk, ami kívül esett ugyan a körzet határain, viszont rendkívül ígéretes vizsgálati helyszínnek tűnt. Az előzetes pozitív várakozások beigazolódtak, ugyanis az alábbi erdőkben is új, eddig nem ismert *Lopinga achine* populációkat fedeztünk fel:

- Beregdaróc 47/B, 47/C, 48/A erdőrészletek: Az észlelt egyedszámok alapján kijelenthető, hogy egy nagy denzitású, erősnek tűnő populáció él ezen a területen. A lombkoronaszint záródása, a napfény-mozaikos habitatok és tápnövény állományok kiterjedése teljesen optimális a faj számára és a hosszú távú fennmaradását is biztosítja.
- Beregdaróc, Kiasszony-erdő: A mostani vizsgálatunk alkalmával azt tapasztaltuk, hogy egyre kevesebb a megfelelően benapozott optimális élőhely, ahol a lombkoronaszint záródása ideális lenne. A Beregdaróc 19/A, 19/B, 19/C erdőrészletekben sikerült több példányt is észlelnünk újabb, eddig ismeretlen

lokalitásokban, ahol még a Carex brizoides ugyan nagy kiterjedésben jelen van, de az élőhely folyamatosan záródik, így a lepkefaj hosszú távú fennmaradása bizonytalan. Az élőhelyek minőségének javítása érdekében szükséges lenne a megfelelő szakmai iránymutatás mellett kivitelezett erdészeti beavatkozások megvalósítása (pl. tisztások, lékek nyitása, nyiladékok tisztítása), melyek elősegítenék az érintett erdőtagokba jutó napfény megfelelő mennyiségét.

18. Egyenesszárnyú közösségek felmérése

A HNPI területén 2025-ben Hajdúsámson-Martinka: Martinkai-legelő és Újszentmargita: Tilos-erdő mintavételi területek egyenesszárnyú együtteseinek felmérése történt meg a NBmR keretében végzett rendszeres közösségi monitoring során. A mintavételekre három alkalommal került sor.

Bátorligeten 20, Martinkán 21, míg Újszentmargitán 15 faj esetén sikerült adatot begyűjteni. A fajgazdagság minden esetben hasonló volt a korábbi felvételek során mért adattal, de Bátorligeten és Újszentmargitán valamelyest csökkenés volt megfigyelhető.

A Bátorligeten vizsgált együttesek jóval nagyobb tömegességet mutattak, mint a korábbi vizsgálatok során. A fajkészlet kis mértékben változott a sáskák (*Caelifera*) dominanciája mind fajszám, mind egyedszámban egyértelmű volt. A területen két védett faj az *Acrida ungarica* és a *Gampsocleis glabra* volt jelen. 2025-ben legtömegesebb fajnak a *Calliptamus italicus* bizonyult, amit az *Euchorthippus declivus* és a *Dociostaurus brevicollis* követett. Ez átrendeződést jelent a korábbi dominancia sorhoz képest, amikor az *Omocestus haemorrhoidalis* bizonyult a legtömegesebbnek. Az euryök, gradációra is hajlamos *C. italicus* folyamatos előretörése az elmúlt években egyértelmű trendként azonosítható.

Martinkán az egyenesszárnyúak tömegessége 2025-ben átlagos volt. A fajkészlet változása a ritka fajokat érintette négy korábban fogott faj nem került a mintákba, míg a Conocephalus fuscus újként jelent meg a mintákban. A területen három védett faj a *Gampsocleis glabra,* az *Acrida ungarica* és a *Calliptamus barbarus* jelenléte volt kimutatható, azonosan a korábbi mintavételekkel. Mindhárom faj stabil állományt mutat a vizsgált élőhelyeken. A 2022-es év extrém aszályos időjárása az egyenesszárnyúak tömegességét jelentősen csökkentette 2020-hoz képest, ami 2025-re valamelyest kompenzálódott. Ezzel együtt a nyílt száraz élőhelyeket toleráló fajok (pl.: *Calliptamus italicus, C. bargabrus*) előretörése továbbra is megfigyelhető.

Újszentmargitán 518 egyed került a mintákba és szintén a fajkészlet mérsékelt változása volt megfigyelhető. A korábban regisztrált fajok közül hét nem került a mintákba, míg a *Calliptamus italicus* újként jelent meg azokban. 2025-ben a csökkenésben nagy szerepet játszhatott az 1. terület legeltetése, ami miatt mind a faj, mind az egyedszám jelentősen csökkent az augusztusi időszakra a korábbi mintavételekkel ellentétben. A mintaterületek összesített fajszáma egyre csökkenő trendet mutatott az elmúlt években. Az említett fajok mindegyike kis tömegességű. A két mintaterületen egy védett faj az *Acrida ungarica* jelenléte volt kimutatható. A területen az együttesek fennmaradását közvetlenül veszélyeztető tényezőt nem azonosítottam, azonban a területhasználat változása (korábban nem legelt terület legeltetése) hatással volt a vizsgált évjáratra.

A felmért területeken tapasztalt néhol jelentős, vagy annak tűnő változások beleillenek a nyílt gyepekre jellemző jelentős évjáratok közti fluktuációba, de a területhasználat és a klimatikus változások indukálta közepes és hosszabb távú trendek részei is lehetnek, azonban ezek feltárása további vizsgálatokat igényel.

A vizsgált együttesek összetétele rendre a hasonló élőhelyeken jellemző képet mutatta. A felmért fajkészlet és a területek védett fajainak stabil állománya miatt a vizsgált élőhelyek és együtteseik jelentős értéket képviselnek. A területek és együtteseiknek védelme, valamin állapotuk rendszeres nyomon követése fontos feladat és jó képet szolgáltat számunkra az egyre erősebben jelentkező és gyorsuló környezeti változásokról.

19. Közösségi jelentőségű egyenesszárnyú fajok felmérése

A HNPI illetékességi területén 2022-ben az *Isophya stysi* és az *Odontopodisma rubripes* lelőhelyeit érintő NBmR-hez kapcsolódó rendszeres felmérésekre került sor az alábbi területeken: Lónya-Tiszaszalka, Hetefejércse-Gulács-Tivadar, Túristvándi-Kömörő-Fülesd, Gelénes-Beregdaróc, Nagyhódos és Jánki-erdő. A felmérések a 2020-ban elfogadott monitoring tervnek megfelelő ütemezésben zajlottak. Az *O. rubripes* jelenléte minden említett területen, míg az *I. stysi* vizsgálata Túristvándi-Kömörő (Kömörői erdő), Fülesdi-erdő északi szegélye, Nagyhódos és Jánki-erdő lokalitásokban került elvégzésre.

Az *I. stysi* jelenléte a legtöbb korábban, 2019-ben, illetve 2022-ben mintázott élőhelyen kimutatható volt. A Jánki-erdő keleti szegélyén élő állomány mérete mintegy 1250 egyedre volt becsülhető, ami hasonló korábbi adattal. A Nagyhódos határában élő állomány mérete a korábbinál kisebb 1150 egyedre volt becsülhető. A 2019 óta csökkenő tömegesség részben a fenológiai különbségekkel magyarázható, de a terület szárazodása is szerepet kap benne. Mindkét terület jelentős stabil állomány él. Ez igaz a Fülesdi-erdő északkeleti szegélyén vizsgált élőhelyre is, ahol az állomány becsült mérete 2025-ben 1400 egyed volt. Ez szintén kisebb a 2022-ben mértnél. A Kömörői-erdő szegélyén a faj három korábban ismert élőhely folton nem került elő. A felmért két nagyobb lelőhely stabil állományt mutatott. A helyi állomány teljes mérete mindössze 510 egyedre volt becsülhető.

Az említett állományok esetén veszélyeztető tényezőként az élőhelyek klimatikus okok miatti szárazodása és a beerdősülés, becserjésedés jelölhető meg. Utóbbi a gyepek felhagyása miatt beindult szekunder szukcesszió és erdőgazdasági beavatkozások formájában egyaránt jelen van. A tapasztalt hatások és az ebből következő állományméret csökkenés legerősebben a Kömörői erdő állományát érinti.

Beregdaróctól keletre a fajnak egy kis elszigetelt állománya él, ami 2025-ben is megtalálható volt. Az állomány mérete itt mindössze száz körüli. Veszélyeztető tényezőként az izoláltság, a kis állományméret az élőhely szekunder szukcesszió miatti záródása egyaránt megjelölhetők. Az eddig ismert élőhely a faj hosszú távú fenntartására nem alkalmas.

Az *Odontopodisma rubripes* minden vizsgált területen általánosan elterjedtnek és néhol gyakorinak mutatkozott, a vizsgált élőhelyek rendre alkalmasak kisebb-nagyobb állományok fenntartására. A vonalas élőhelyek (árokpartok, csatornák, szegélyek biztosítják a nagyobb állományok közti összeköttetéseket. Kömörő-Túristvándi-Fülesd határában 70-ből 39 mintaterületen, Hetefejércse-Gulács-Tivadar határában 80-ból 54 mintaterületen, Gelénes és Beregdaróc térségében 70-ből 47 mintaterületen, Lónya és Tiszaszalka határában 91-ből 67 mintaterületen, Nagyhódosnál 18-ból 1, míg a Jánki-erdőnél 16-ból 10 mintaterületen volt kimutatható.

A faj erdőszélek cserjéseiben, árokpartokon, fátyoltársulásokban, cserjésedő réteken és legelők-kaszálók nedvesebb foltjain, mint elsődleges élőhelyein egyaránt előfordult, de sok helyen gyomtársulásokban, mezőgazdasági szegélyekben is kimutatható volt. Elsődleges és másodlagos akár degradált élőhelyeken is jól érzi magát.

Legfontosabb veszélyeztető tényezőnek a helytelen élőhelyhasználat, intenzív kaszálás, legelés cserjeirtás és az élőhelyek makroklimatikus okok miatti száradása tekinthetők.

Legnagyobb csökkenés a Nagyhódosnál vizsgált *Isophya stysi* élőhelyeken volt kimutatható a faj lokális állományaiban. Máshol mind a területi konstancia, mind a tömegesség stabilnak mutatkozott. A faj a gyepek nyíltabb kevésbé üde részeiről és intenzíven legeltetett területekről hiányzott legtöbb esetben.

A vizsgált állományok rendszeres, 3 évente zajló felmérése a változások és a veszélyeztető tényezők nyomonkövetése és a szükséges természetvédelmi beavatkozás tervezése érdekében egyaránt szükséges.

20. Szaproxilofág bogarak felmérése

Jelen kutatás elsődleges célja a védett és közösségi jelentőségű xilofág és szaproxilofág bogár jelölőfajok – *Rhysodes sulcatus, Lucanus cervus, Osmoderma eremita, Limoniscus violaceus, Cucujus cinnaberinus, Cerambyx cerdo, Rosalia alpina, Morinus funereus* – megtalálása, illetve adataik gyarapítása, állományaik nagyságának feltárása a Szatmári-sík erdeiben.

A munka során 27 xilofág és szaproxilofág bogárfaj 376 adata keletkezett, amelyből 287 adat konkrét tápnövényhez kötődik. A közösségi jelentőségű szaproxilofág bogárfajok közül hármat sikerült kimutatni (159 adat). Ezek a *Lucanus cervus* (82 adat), a *Cucujus cinnaberinus* (21 adat), és a *Cerambyx cerdo* (56 adat). További 17 szaproxilofág védett bogárfaj 193 adata is excel adatbázisba került: *Aegosoma scabricorne* (27 adat), *Aromia moschata* (2 adat), *Carabus cancellatus* (3 adat), *C. coriaceus* (2 adat), *C. granulatus* (2 adat), *Cerambyx scopolii* (35 adat), *Coraebus fasciatus* (2 adat), *C. undatus* (2 adat), *Dicerca aenea* (1 adat), *D. alni* (1 adat), *Dorcus parallelipipedus* (62 adat), *Gasterocercus depressirostris* (12 adat), *Oryctes nasicornis* (1 adat), *Platyscelis melas* (5 adat), *Saperda perforata* (5 adat), *S. scalaris* (7 adat), *Schizotus pectinicornis* (14 adat), *Trichoferus pallidus* (24 adat).

A fenti fajok közül a *Coraebus undatus*, az *Oryctes nasicornis* és a *Platyscelis melas* 50.000 Ft pénzben kifejezett természetvédelmi értékű. A kimutatott 27 fajból 4 (15%) szerepel a Berni Egyezmény Pán-Európai szaproxilofág gerinctelenekkel foglalkozó kutatási programjában, mint természetvédelmi szempontból fontos erdők kijelöléséhez használandó indikátor faj (GOOD & SPEIGHT 1996), alább felsorolva: *Cerambyx cerdo, Coraebus undatus, Cucujus cinnaberinus, Trichoferus pallidus*.

Az erdőkhöz kötődő bogárfauna kutatása során az a kialakult általános tapasztalat, hogy szinte mindenütt nagyon kis kiterjedésű, gyakran elszigetelt idős természetközeli állományok vannak, amelyekben a még meglévő biológiai sokféleség léte erősen fenyegetett. Sajnos ez az általunk vizsgált 25 mintavételi terület esetében sincs másként. Ezek az erdők részben védettek, részben Natura 2000 területek. Ennek ellenére bennük is számos helyen folyik erdőgazdálkodás, aminek országos szinten is megfigyelhető negatív hatásai a holtfa, az odvak, a böhöncök, a cserjeszint és az elegyfafajok hiánya; a tájidegen fajok jelenléte, a rövid vágásforduló, az elszigetelődés térben (pl.: mezőgazdasági területek, nagyterületű fiatalosok) és/vagy időben (egykorúság), a természetközeli idős állományok kis kiterjedése és összeomlása "utód nélkül" (vö.: Kovács 2014).

A Natura 2000, ritka, védett valamint a természetvédelmi szempontból fontos erdők kijelöléséhez használandó indikátor bogárfajok magas arányában megjelenő gazdagság (xilofág és szaproxilofág bogár biodiverzitás) a természetközeli idős erdőfoltok jelenlétének köszönhető a vizsgált területek nagy részének esetében (néhány gyenge kivétel: 1, 2, 3, 26, 27). Ennek fennmaradása az erdőterületek idős állományainak megmaradásával, valamint a fiatalabb, az erdő életének folytonosságát biztosító területek pufferzónaként történő

megtartásával biztosítható. Az erdészeti tevékenység egyedül ennek kiszolgálására korlátozódhat: a tájidegen fásszárúak eltávolítása, tarravágott területek őshonos, ide illő fajokkal történő erdősítése.

A WWF Magyarország 2016-ban publikált elemzése szerint a 180 évnél idősebb erdők területe országosan nem éri el az 1000 hektárt - ami az országos erdőterületeknek kevesebb, mint fél ezreléke! Bár ilyen korú fákból sajnos nagyon kevés van, a legfontosabb természetvédelmi feladat, hogy a vizsgált területek idős részei elérhessék, meghaladhassák ezt a kort, és őserdő jellegű maradványfoltokként tarthassák fenn a táj valamikori képét és biológiai sokféleségét. Ebben segíthet a kiemelt xilofág és szaproxilofág bogárfajok, mikrohabitatjaik, illetve élőhelyeik ismerete.

A szerző több mint három évtizedes tapasztalatai alapján azon a véleményen van, hogy a HNPI működési területén levő természetközeli erdei élőhelyeken be kell fejezni a fatermesztési célú erdőgazdálkodást és ezt fel kell váltania az élőhelyek és a még meglévő biológiai sokféleség megmaradását és növelését célzó, hosszútávú, természetvédelmi szemléletű erdészeti tevékenységnek, ahogy ezt korábban már megfogalmazta (Kovács & Gebei 2021). A fák és erdők védelme a jelenlegi globális klímaváltozás negatív hatásait is csökkenti.

21. Hortobágyi Nemzeti Park Igazgatóság Gerinctelen Állatvilága kötet előkészítéséhez kapcsolódó kutatások

A HNPI működési területén előforduló, természetvédelmi szempontból kiemelten jelentős gerinctelen taxonokat bemutató könyv előkészítését 2025-ben kezdtük el.

Összeállítottunk egy átfogó, alapos fajlistát a HNPI OBM adatbázisából történő adatszűrésekkel, illetve további forrásfeltáró munkát végeztünk a közösségi adatgyűjtésre épülő adatbázisok (pl. izeltlabuak.hu) adataiban és az egyéb kutatók leadott szakmai jelentéseiben. Elkezdtük felkutatni a rendelkezésünkre álló szakirodalmi forrásokat, faunisztikai adatközlő cikkeket, amelyekből újabb előfordulási adatokat, információkat gyűjtöttünk. Ezeket táblázatba rendeztük, majd minden érintett fajhoz kigyűjtöttük a keresési módszertant, az észlelés körülményeit, hogy ezek a későbbiekben is könnyen elérhető segédanyagot jelentsenek számunkra. Azoknál a fajoknál, amelyeknél nem rendelkeztünk recens adattal vagy fényképpel, ott havi lebontásban ütemezve beterveztük az adott faj keresésére irányuló terepi vizsgálatok lehetséges időintervallumát, elsősorban a rajzási/aktivitási időszakra vonatkoztatva.

Készítettünk egy részletes vázlatot a kiadványhoz, amelyben megterveztük az alapvető célokat, a tematikát, az egyes fejezetek felépítését, a lehetséges címet, a célközönséget és a grafikai munkálatokkal, megjelenéssel, lektorálással kapcsolatos ötleteket is összegyűjtöttük.

Hiányelemzést végeztünk a még releváns faunisztikai adatforrások terén és megállapítottuk azokat a lehetséges irányokat, amik hozzájárulhatnak a jövőben elkészítendő elterjedési térképekhez (pl. ERTI adatok).

Elkezdtük a fajbemutatók megírását, kidolgoztuk ennek szerkezeti felépítését, tagolását, részletességét.

Több szakértővel szakmai egyeztetéseket folytattunk, megterveztük az egyes csoportok és adott fajok felelőseit, akik várhatóan közreműködhetnek majd a munkafolyamatban, a tájegységi bemutatók, valamint fajbemutatók összeállítása során egyaránt. Közös tapasztalatcsere történt a NYSZBTE-ben egy személyes megbeszélésen. A régió bemutatásával kapcsolatos tájtörténeti eseményeket, geológiai- és állattani értékeket is

átbeszéltük. Megterveztük a feladatleosztást, az időbeli ütemezést és a képi illusztrációk, fotóanyagok technikai részleteit, valamint kivitelezését, meglévő fotók rendszerezését és szelektálását. 2025 október végére elkészült a tájegységet bemutató részletes leírás, amelyben átfogó ismereteket szerezhetünk a táj kialakulását meghatározó folyamatokról, botanikai értékekről, illetve a védett területekről és jellemző élőhelytípusokról.

A terepszezon kezdetét követően elkezdtük a terepi munkák kivitelezését is. A Szatmár-Beregben, a Bihari-síkon, Hortobágyon és a Nagykunságban malakológiai, xilofág rovar, tegzes, kérész, álkérész, szitakötő és lepke felméréseket végeztünk. Egyes, nehezen határozható fajokat begyűjtöttünk, megfotóztunk és az adott csoport szakértőinek továbbítottuk az anyagokat. Intenzív mintavételezést végeztünk Mezőtúron és rendszeres talajcsapdázással, illetve egyeléssel számos faunisztikai adatot gyűjtöttünk. Kiemelhető a 2025 áprilisi terepbejárás során felfedezett új ráncos gyászbogár (*Probaticus subrugosus*) élőhely, ahol sikerült nappal egy Mezőtúr-Kétpó közötti út mezsgyéjének egy kb. 100 m-es szakaszán megfigyelni a fajt. Faunisztikai vizsgálataink során a következő települések környékről gyűjtöttünk adatokat: Tarpa, Tiszabecs, Kisar, Nádudvar, Újszentmargita, Tiszacsege, Földes, Bakonszeg, Körösszegapáti, Körösszakál, Biharnagybajom, Tiszakerecseny, Tiszakóród, Barabás, Csaroda, Gulács, Jánd, Mezőtúr, Tiszafüred, Egyek, Újlőrincfalva, Bátorliget, Álmosd, Bagamér, Vámospércs és Nyírábrány. Megközelítőleg 40 nap terepnap alatt 1218 biotikai adatot regisztráltunk.

A nappali- és éjjeli lepke közösségeket kiemelten is vizsgáltuk egy-egy régióban, legtöbb esetben teljes fajlistákat készítettünk a terepi bejárások, személyes lámpázások és vödörcsapdás gyűjtések alkalmával. 2025 június végén, a Természettudományi Múzeum külsős lepkész szakértőjével kiegészülve, teljes lepkefaunisztikai vizsgálatot végeztük Bátorligeten, a láp és a homoki gyep területén egyaránt, illetve Piricsén, a Júlia-ligetben. A számottevő védett, fokozottan védett és faunisztikai ritkaságnak minősülő lepkefaj közül kiemelhető a keleti lápibagoly (*Arytrura musculus*) személyes lámpázás során történő kimutatása. Az új előfordulási adat azért is különösen jelentős, mert jelenlegi ismereteink szerint 1953-ban találták meg itt a fajt, utána eltűntnek lett nyilvánítva innen. Másik igazi lepkészeti szenzációnak minősült a 2025. július 22-én, Vámospércsen előkerülő vörös csüngőlepke (*Zygaena laeta*), aminek a sok éve tartó szisztematikus keresés ellenére, csak az idei évben sikerült igazolni a recens előfordulását a HNPI területén.

Az eddigi és még közeljövőben várható munkánk volumenét, illetve az élőhelyek komplexitását tekintve rövidtávú tervként az realizálódott, hogy a kiadvány összeállítását elsősorban csak egy csoportra vonatkozóan tudjuk megvalósítani, ez pedig a *Lepidoptera* taxon lesz, így az ezzel kapcsolatos további szerkesztői munkálatokat ebben az irányban fogjuk folytatni.

22. Natura 2000 élőhelytérképek aktualizálása

2025-ben két Natura 2000 területen történt élőhelytérkép aktualizálás, a körzeti erdőtervezéshez (Szatmár-Nagyecsedi erdőtervezési körzet) igazodóan. A térképezett területek alapvetően a Szatmári-síkon, illetve a vele határos nyírségi részeken találhatóak (az aktuálisan érintett erdőtervezési körzetnek megfelelően), erdei élőhelyeik aránya magas.

A HUHN20058 Teremi-erdő kiemelt jelentőségű természetmegőrzési terület teljes területének új/aktuális élőhelytérképe elkészült (912,5 ha).

A HUHN20054 Csaholc-Garbolc kiemelt jelentőségű természetmegőrzési terület részterületén, alapvetően az erdei élőhelyekkel fedett foltokon 1524,4 ha-on készült el az aktuális élőhelytérkép.

23. Egyedi tájérték kataszterezése

Az Igazgatóság 2025. évben Kislétán és Nyírgelsén végzett egyedi tájérték felmérést. Kisléta területén 13 db tájérték, míg Nyírgelse területén 14 db tájérték került rögzítésre.

24. Sztyeplepke (*Paracossulus thrips*) populációk mennyiségi vizsgálata a HNPI területein

2025-ben a tiszafüredi Kócsi-pusztán található vizsgálati területen a vegetáció magassága, a legeltetés időbeli ütemezése és intenzitása, illetve a jószágállás helyszíne is némileg eltért a korábbi évekhez viszonyítva. Már augusztus közepétől, egyidejűleg elég intenzíven legeltették a kijelölt kvadrátot, melynek hatására jelentős taposási kár keletkezett. 1 órás időlimites számlással próbálkoztunk, ami alatt 16 db bábbőrt találtunk, de azt tapasztaltuk, hogy a bolygatott talajfelszín, a vegetáció letaposása és a bábbőrök szétdarabolódása következtében a detektabilitás meglehetősen eltért az előző évektől, így megállapítható, hogy ezt az eredményt nem lehet beszámítani és a standard módszerrel történő felmérést nem lehetett megvalósítani. Annak érdekében, hogy mégis legyen információnk az állomány idei évi rajzásdinamikai jellemzőiről, illetve esetleges változásáról így egy szomszédos (kevesebb, mint 200 m-re lévő) *Phlomis* állományban is végeztük felmérést (ezt a területrészt 2024 óta vizsgáljuk párhuzamosan az NBmR kvadráttal). A 2 órás időlimites számlálás eredményeként kb. 100 m^2-en 87 db bábbőrt számoltunk, ami szinte azonos értéket mutatott a 2024-ben kapott adatokkal (86 db), de még mindig nagyságrendileg elmaradt az állománynagyság a 2020-as évben tapasztalhatóhoz képest (196 db bábbőr).

Az újszentmargitai Cigány-háton 2023-tól jellemző radikális csökkenés óta nem volt tapasztalható növekvő tendencia. Az idei évben is csak az akkor észlelt legalacsonyabb egyedszámban sikerült detektálni a bábbőröket és mindösszesen 3 db-ot találtunk.

A 2025-ös évben Darassán szintén nagyon alacsony egyedszámban találtuk a bábbőröket. Az eredmények teljesen megegyeztek a 2023-as évvel, amikor legalacsonyabb volt a denzitás érték. Idén is 23 db bábbőrt számláltunk, ami 0,23 egyed/m^2-es területegységre vonatkoztatott denzitás értéket jelent. A kissé csökkenő tendencia ellenére megállapítható, hogy a lepkefajnak itt közepes erősségű populációja él, amire a mérsékeltebb legeltetés (0,5 ÁE/ha) és a tápnövény állományok nagy kiterjedésű, mozaikos struktúrában jelenlévő állományai kifejezetten kedvező hatással vannak és ideális élőhelyi adottságokat jelentenek.

A jelentősen eltérő eredmények jól rávilágítanak, hogy a környezeti adottságok és gyepgazdálkodási módok mellett mekkora jelentősége lehet az adott évi csapadékmennyiségnek, a vegetációs időszakban jellemző csapadékeloszlásnak és a tápnövény állományok vitalitásának egy élőhelyen.

25. Magyar tavaszi-fésűsbagoly *(Dioszeghyana schmidtii*) mennyiségi vizsgálata (denzitás becslés) az újszentmargitai Tilos-erdőben

A faj rajzási időszaka idén – az előző évekhez hasonlóan – kissé korán kezdődött el (első észlelés: 2025. március 26.), de a rajzáscsúcs már az átlagos éveknek megfelelően alakult.

A kiválasztott mintavételi napok éjszakáján (április 04., április 13., április 16.) az időjárási körülmények hasonlóan ideálisan alakultak. A vizsgálat időszakában napközben 19-26°C közötti csúcshőmérsékleti értékek és napos, meleg idő volt jellemző. Már az első mintavételi alkalomnál (április 04.) a kökénybokrokon 80-90%-ban ki voltak nyílva a virágok és a vadkörte is virágzott. Az ideális háttérváltozók ellenére, összességében a vártnál jóval kevesebb *Dioszeghyana schmidtii* érkezett a kihelyezett csapdákba. A kvantitatív felmérés első éjszakán így összesen csak 26 példányt regisztráltunk. Ezt követően, április 5-től hidegbetörés volt a régióban, viharos széllel markáns hidegfront érkezett, így 20°C-ról, 4°C-

ra csökkent a nappali csúcshőmérséklet, reggelre pedig -3 és -4°C-ok voltak és április 10-én még havazott is, ami miatt stagnált a rajzás.

Az újabb felmelegedési periódus első napján, április 13-án (nappali csúcshőmérséklet 22°C) a relatív gyakoriság már kissé magasabb értékeket mutatott, mint az első mintavételnél. Az észlelt egyedszámok viszont még mindig nem emelkedtek szignifikánsan. A kihelyezett fénycsapdákba összesen 32 példány érkezett.

A harmadik mintavételnél, április 13-án következett be az egyedek szinkronizált kelése és a rajzás hirtelen felfutása, illetve az egyedszámok szignifikáns emelkedése. Sok új, friss kelésű nőstény is volt a populációban, a hímek egy része már kezdett kopottá válni. A három vödörcsapdával összesen 161 példányt fogtunk. A lepkefaj relatív gyakorisága is ekkor volt a legmagasabb és közel azonos arányt mutatott ezen az éjszakán mindhárom csapdában az összes macrolepidoptera egyedszámhoz viszonyítva (37,96%–46,15%).

A vizsgálat során a vödörcsapdákba érkezett *Dioszeghyana schmidtii*-k döntő többsége friss kelésű volt, csak néhány példány volt kopottabb állapotban. A szinkronizált kelés és rajzáscsúcs azonban csupán 3-4 nap alatt véget ért, az utolsó alkalomnál (április 16.) futott fel, mivel a mintavételek közti időszakban markáns hidegfront és jelentős lehűlés volt jellemző. Összességében viszont kijelenthető, hogy a kiválasztott mintavételi napokon ideális időjárási körülmények voltak és sikerült eltalálni azt a néhány napot, ami a faj rajzáscsúcsának idejét jelentette a régióban (kb. április 13–17-ig).

Mivel az idei évben történt először, standard módszerekkel kivitelezett kvantitatív felmérés, így összehasonlító adatsor korábbi évekből nem áll rendelkezésünkre. A 2022-ben végzett előzetes vizsgálat, melynek során kiválasztásra került a populáció és a 2025-ös eredmények alapján viszont kijelenthető, hogy a az újszentmargita Tilos-erdőben élő *Dioszeghyana schmidtii* populáció – a többi ismert állományhoz viszonyítva – közepes nagyságúnak minősíthető és az országos NBmR programban történő monitorozása hosszú távon is javasolt!

26. Sárga gyapjasszövő (*Eriogaster catax*) mennyiségi vizsgálata a barabási Kaszonyi-hegyen

A hernyófészkek kvantitatív felmérése során két különböző módszert alkalmaztunk. Az egyik módszer a transzekt menti számlálás volt, melynek során egy úttal párhuzamos, 700 méter hosszúságú lineáris útvonalon haladva kerestük a sűrű szövedékű hernyófészkeket a tápnövény egyedeken (galagonya, kökény). A másik módszer az időlimites számlálás volt, amikor adott időegység alatt (3x15 perc) fix tracklog (nem lineáris útvonal) mentén kerültek feljegyzésre a különböző fejlettségi stádiumban lévő hernyók alkotta szövedékek.

A hernyófészkek számlálását elsősorban a mintavételi terület délies kitettségű szegélyeiben, út mentén megjelenő cserjesorában, illetve egy zsombékos szerkezetű galagonyás-kökényes cserjésben végeztük. A felmérést 2025. április 30-án valósítottuk meg, a kökény virágzása utáni levélbontáskor.

A vizsgálati területen standard NBmR protokoll alapján végzett kvantitatív felmérés 2022-ben történt először, amikor egy mintavételi alkalommal összesen 136 darab *Eriogaster catax* hernyófészket találtunk. 2023-ban jelentősebb csökkenés volt tapasztalható az előző évhez képest (86 darab fészek). A 2024-es mennyiségi vizsgálat során újra emelkedett az észlelt hernyófészkek száma és egy alkalommal összesen 181 darab *Eriogaster catax* hernyófészket sikerült találni.

2025-ben negatív rekord következett be, ugyanis a két különböző mintavételi területen észlelt hernyófészkek száma minden eddiginél alacsonyabb volt, szignifikánsan csökkent ebben az évben, mindössze csak 71 hernyófészket detektáltunk.

Az eddigi kvantitatív vizsgálatok (2022-2025) eredményei alapján kijelenthető, hogy az állományban szélsőséges populációdinamikai változások jellemzőek egyes években és 2025-ben jelentős mértékben csökkent a denzitás, ami valószínűleg a kedvezőtlen időjárási tényezők (késő tavaszi fagyok) okozta negatív hatásnak és a hernyók nagyobb mortalitási arányának tudható be. Az országos viszonylatban még mindig magasnak minősülő egyedszámok viszont arra engednek következtetni, hogy a lepkefajnak továbbra is stabilan előforduló állománya van a területen, ellentétben a hazai populációk döntő többségével.

A felmérés eredménye alapján a Kaszonyi-hegy környezetében élő sárga gyapjasszövő (*Eriogaster catax*) populáció további hosszú távú monitorozása és kvantitatív mintavételekkel történő pontos nyomon követése kifejezetten javasolt az országos NBmR lepke monitoring programban.

27. Nagy szikibagoly (*Gortyna borelii lunata*) mennyiségi vizsgálata a hencidai Csere-erdőben

A hencidai Csere-erdőben végzett hernyórágás felmérések eredményei alapján kijelenthető, hogy az állományméret csökkenő tendenciát mutat (eltekintve a 2025-ös kismértékű növekedéstől). 2017-ben volt a legmagasabb az észlelt rágások száma (5 transzekten 230 db), míg a legalacsonyabb pedig 2024-ben (5 transzekten 94 db). Sajnos a 2017–2023 közötti időszakból nem rendelkezünk pontos mennyiségi adatokkal, de az eddig 4 alkalommal, standard módszerekkel elvégzett vizsgálat eredményei azt mutatják, hogy a populáció 2024-es „mélypontját” követően, kb. még mindig fele annyi a rágásnyomok száma 2025-ben, mint 2017-ben volt.

Továbbá, megjegyezhető, hogy a 2024-es évben országos szinten is rossz éve volt a fajnak és más NBmR vizsgálati területen is nagyon alacsony egyedszámokat tapasztaltak a rajzási időszakban a kutatók (pl. nagykátai Nyík-réten élő referenciapopuláción végzett vizsgálat eredményei). Az ingadozó rajzásdinamika hátterében valószínűleg klimatikus okok állnak. Egyrészt a 2022-től jellemző súlyos aszályos időszak és a gyakran még őszi hónapokban is jellemző extrém meleg nappali csúcshőmérsékleti értékek (25–28°C) is meglehetősen negatív hatással lehetnek az állományra és a tápnövények vitalitására. Másrészt az ilyen késő őszi fajoknál, már gyakran előfordul, hogy a repülési időszakban kifejezetten kedvezőtlen, nagyon hideg, fagyos periódusok a rajzás aszinkronitását eredményezik és negatívan befolyásolják az imágók aktivitását, illetve a nőstény lepkék peterakását, ami hosszabb időtávlatban csökkenő tendenciát eredményezhet a populációban. Ezen folyamatok kiértékeléséhez és a trendek pontos megállapításához azonban további vizsgálatok elvégzésére van szükség.

Az eddigi eredmények alapján azonban az is kijelenthető, hogy a területen élő nagy szikibagoly (*Gortyna borelii lunata*) populáció regionális szinten közepes erősségűnek minősíthető. Az élőhely védettségi státuszának (országos jelentőségű védett természeti terület) köszönhetően pedig hosszú távon is biztosított a faj fennmaradása.

28. Vérfű hangyaboglárka (*Maculinea teleius*) mennyiségi vizsgálata (denzitás becslés)

2025-ben öt napon keresztül (2025. augusztus 7–18-ig) végeztünk egy intenzívebb jelölés-visszafogásos vizsgálatot, amit megelőzött egy plusz terepi bejárás 2025. július 21-én, melynek alkalmával tájékozódtunk a rajzás kezdetéről és 1 hím példányt detektáltunk. A korábbi évekhez viszonyítva sajnos szignifikánsan csökkenő tendencia volt tapasztalható a

populációban. Az egyes mintavételek során nagyon alacsony egyedszámban sikerült észlelni a fajt, a köztes napokban alig volt friss kelés, a vizsgálat alkalmával többnyire a már jelölt egyedeket sikerült visszafogni, így a visszafogási arány is meglehetősen magas volt (54,5–85%). Ez a nagyon alacsony egyedszám és a rendkívül kevés fogási esemény nem tette lehetővé a statisztikai elemzést, tehát a Jolly-Seber modellel, illetve triple catch módszerrel történő populációbecslést sem. A rendelkezésre álló adatokból triple catch módszerrel próbáltunk ugyan becslést végezni (eltekintve a módszer pontatlanságától), hogy az adatok megközelítőleg összehasonlíthatóak legyenek a korábbi évekkel, de ez sem vezetett eredményre, ugyanis a populációméretet 9 egyedre becsülte, ami nem minősül értelmezhető eredménynek a rendkívül alacsony egyedszám miatt.

Ennek a drasztikusan csökkenő populációs trendnek az oka feltehetően az, hogy az élőhely minősége a csapadékmennyiség egyenlőtlen eloszlása, a hosszan tartó és egyre gyakoribbá váló aszályos periódusok, valamint az extrém meleg nyári időjárás (38–41°C) miatt jelentősen romlott. A lepkefaj számára megfelelő mikroklímájú habitatok gyors ütemben átalakulnak, a klímaváltozás negatív hatása miatt az ilyen biotópok teljesen vagy részlegesen kiszáradnak.

Ez a folyamat pedig hosszú távon kifejezetten káros hatású az állományok fennmaradása szempontjából, ugyanis a faj tápnövényét jelentő őszi vérfű (*Sanguisorba officinalis*) arányának és vitalitásának csökkenését idézheti elő, mely tényezők kedvezőtlenül befolyásolhatják a nőstény egyedek petézési lehetőségeit és a lárvák fejlődését, valamint negatív hatással lehetnek a lepkefaj hangyagazdái (*Myrmica* spp.) számára megfelelő speciális mikroklímára is.

A lepkefaj hosszú távú fennmaradása ezáltal nem biztosított a területen. A kedvezőtlen hatások mérséklése céljából nélkülözhetetlen lenne az optimális vízellátottság biztosítása, vízviszatartás következtében, valamint a megfelelő élőhelykezelési tevékenységek által az őszi vérfű (*Sangusiorba officinalis*) állományok terjedésének elősegítése és a változatos, mozaikos élőhelyszerkezet, illetve szegélystruktúra megőrzése.

29. Sápadt szemeslepke (*Lopinga achine*) monitorozás a 2025-ös országos NBmR nappali lepke program keretében

A beregdaróci Dédai-erdőben és a szomszédos erdőrészletekben korábban csak 2012-es szórványos előfordulásai adatai voltak ismertek a fajnak (HNPI biotikai adatbázisa alapján). 2021-ben történt meg a lepkefaj elterjedésének pontosítása és az itteni populáció hosszú távú monitorozásra történő kiválasztása. Ezt követően 2022-ben valósult meg az országos NBmR program keretein belül alkalmazott, egységes módszertanon alapuló kvantitatív felmérés.

A vizsgálat helyszínén a Beregdaróc településtől észak-nyugatra található Dédai-erdőben a felmérést három alkalommal végeztük. A transzekt teljes hossza 1200 m volt, amiből 800 m egy főnyiladék mentén, 400 m pedig egy ebből leágazó kisebb nyiladékon keresztül vezetett. Az egyes szakaszok kb. 100 m-esek voltak, a szakaszok száma 12 db volt. A mintavételi napok (június 04., június 07., június 12.) úgy lettek kiválasztva, hogy a repülési időszak rajzáscsúcsát lehetőség szerint lefedje és a mintavételezés során jellemző időjárási körülmények megfelelőek legyenek, de a június 5-től folyamatosan jellemző 31–33°C-os melegben az imágók nagyon hamar lerajzottak.

A vizsgálat első alkalmával a teljes szakasz lejárása során 58 példány észleltünk, míg a másodiknál csak 41 példányt. A rajzás intenzitása nagyon gyors csökkenést mutatott és az egyedek állapota is rövid időn belül kopottá, tépetté vált, ami feltehetően a folyamatos, hetekig tartósan magas hőmérsékletnek (30-33°C) volt köszönhető. Az utolsó mintavételnél

már csak 25 példányt regisztráltunk. Összességében kijelenthető, hogy a három alkalommal végzett mintavétel eredményeként 124 példányt sikerült megfigyelni a kb. 1200 m-es transzekten.

A felmérés során tapasztalt egyedszámok alapján megállapítható, hogy a beregdaróci Dédai-erdőben a sápadt szemeslepkének (*Lopinga achine*) egy országos szinten is kiemelkedően jelentős, magas egyedszámú populációja él.

Az eredmények sajnos a populáció méretének szignifikáns csökkenését mutatják, ugyanis a 2022-es évhez viszonyítva (560 példány) majdnem az 1/5-re csökkent le az állomány. Ehhez a drasztikusan csökkenő tendenciához feltehetően több kedvezőtlen hatású háttértényező is hozzájárult. Egyrészt a 2025 májusában tapasztalható hűvös, esős, tartósan nagyon hideg időjárás (15-16°C nappali maximum hőmérséklet) negatívan befolyásolhatta a fejlődési ciklust, az áttelelő lárvák és/vagy a bábok túlélését. Másrészt nem csak ezen a mintavételi területen, hanem a szatmár-beregi régió több erdőrészletében is jellemző, hogy a faj élőhelyét jelentő nyiladékok záródnak, a megfelelő szegélystruktúra és a lombkoronaszint záródása átalakulóban van, az aljnövényzetre kevesebb fény jut be, ezáltal a lárvák fejlődéséhez szükséges rezgő sás állományok (*Carex brizoides*) is eltűnőben, visszaszorulóban vannak. Ezek a negatív folyamatok hosszú távon a lepkefaj élőhelyi minőségének romlását, valamint a faj számára nem megfelelő, túlzottan árnyékos habitatok kiterjedésének növekedését fogja eredményezni, ami negatív populációs trendeket és további állománycsökkenési tendenciákat okozhat.

30. Megalapozó dokumentáció élőhelytérképének aktualizálása

2025-ben másik két Natura 2000 területen is történt élőhelytérkép aktualizálás, a körzeti erdőtervezéshez (Szatmár-Nagyecsedi erdőtervezési körzet) igazodóan. A térképezett területek alapvetően a Szatmári-síkon, illetve a vele határos nyírségi részeken találhatóak (az aktuálisan érintett erdőtervezési körzetnek megfelelően), erdei élőhelyeik aránya magas.

A HUHN20050 Kömörő-Fülesd kiemelt jelentőségű természetmegőrzési terület teljes területének új/aktuális élőhelytérképe elkészült (1943,5 ha), a 2024-ben elkezdett térképezés befejezésével.

A HUHN20053 Magosligeti-erdő és gyepek kiemelt jelentőségű természetmegőrzési terület teljes területének új/aktuális élőhelytérképe elkészült (560,2 ha), a 2024-ben elkezdett térképezés befejezésével.

31. Halak és makrogerinctelenek felmérése

A HNPI megbízásából 2025 márciusában halfaunisztikai célú vizsgálatokat folytattunk a Felső-Tiszán. A mintázásunk idején optimális időszakban és vízállás mellett tudtunk halászni egy áradást követően. Vizsgálataink középpontjában elsősorban a közösségi jelentőségű, fokozottan dunai galóca állt, melyet nem sikerült megtalálnunk a korábbi lelőhelyein.

A faunisztikai adatok gyűjtését egy akkumulátoros üzemű, pulzáló egyenáramot előállító halászgéppel végeztük, ami semmilyen maradandó sérülést nem okozott a kifogott halakban, azok rövid időn belül magukhoz tértek és elúsztak. A halászatokat csónakból végeztük. A gyűjtési helyeket GPS segítségével mértük be, a kapott EOV-koordinátákat egy asztali térinformatikai szoftverrel dolgoztuk fel. A faunisztikai adatok feldolgozását adatbázis-kezelő programmal végeztük. A fajonkénti egyedszámok, valamint a geokoordináták rögzítésére digitális diktafont használtunk.

Egy terepnapon, 4 mintaszakaszon, 6894 métert halásztunk végig elektromos halászgéppel, melynek során mindössze 9 faj 156 egyedét fogtuk és határoztuk meg. A kimutatott 9 faunaelemből 4 faj élvezi a hazai természetvédelem oltalmát – homoki küllő *(Romanogobio kesslerii)*, leánykoncér *(Rutilus virgo)*, sujtásos küsz *(Alburnoides bipunctatus)* és német bucó *(Zingel streber)* – továbbá 4 faj az európai jelentőségű Élőhelyvédelmi Irányelv függelékeiben is megtalálható: márna *(Barbus barbus)*, homoki küllő *(Romanogobio kesslerii)*, leánykoncér *(Rutilus virgo)*, német bucó *(Zingel streber)*.

A Felső-Tiszán a legnagyobb egyedszámban az euritóp küsz *(Alburnus alburnus)* egyedeiből fogtunk, kifogott egyedei több mint felét tették ki a zsákmánynak (58,3%). A vizsgálat során a második legnagyobb egyedszámban a fokozottan védett homoki küllő *(Romanogobio kesslerii)* került kézre. A harmadik leggyakoribb fajnak a védett sujtásos küsz *(Alburnoides bipunctatus)* mutatkozott.

33. Lápi póc állományok felmérése, visszatelepítés

Az év folyamán szintén folytatódott Igazgatóságunk működési területén a fokozottan védett lápi póc (*Umbra krameri*) élőhelyeinek felmérése, a faj jelenlétének megerősítése, a még meglévő állományainak természetvédelmi helyzetét leírása, valamint az inváziós nyomás felmérése céljából.

Természetvédelmi szempontból egy kedvező hír, hogy 2024. évben a Beregi-síkon található két láp, a Nyíres-tó és a Navat területére ex situ szaporított egyedekből több mint 300 példány került visszatelepítésre. A 2025-ös terepi monitorozás során mindkét helyszínen sikerült az adott évi szaporulatot kimutatni, ami igazolja a telepített állományok sikeres szaporodását. Az eredmények alapján a gondosan kiválasztott élőhelyeken végzett rekolonizáció hatékony eszköz lehet a faj hosszú távú megőrzésében.

4.3. TIR-be betöltött és betöltésre előkészített adatok modulonként

a) Biotika modul

2025-ben is folytattuk a biotikai adatgyűjtést OpenBioMaps (OBM) adatbázisunkba, ahol 84.203 rekord pontszerű adat került betöltésre.

b) Ingatlan modul

25453 földrészlet és 35.208 alrészlet adatait tároljuk a modulban. Ebből vagyonkezelésben lévő alrészletek száma 11.315 darab. A vagyonkezelésben lévő adatoknál a változások vezetése folyamatos és naprakész.

c) Vagyon modul

887 darab haszonbérleti szerződés adatait tároljuk 6188 rekord (2025.12.31.-ei állapot szerint)

d) Védett érték modul

Az igazgatóság működési területére vonatkozóan az NP, TK, TT, lápok és szikes tavak védettségi státuszának nyomon követése folyamatos a beérkező kormányhivatali határozatok alapján.

4.4. Jelentési kötelezettség (EU, nemzetközi egyezmény, nemzetközi szervezet)

2025-ben az elfogadott formátumnak megfelelő IAS jelentést szolgáltatta a HNPI (HNPI-00311-2/2025 i.sz. - 419 elterjedési és 101 beavatkozási/terület kezelési adat, illetve a HNPI-04655-2/2025 i.sz. – 40 elterjedési adat).

A 92/43/EGK irányelv 17. cikke szerinti, hatévente esedékes, 2025. évi országjelentés elkészítésében a rá eső feladatokat (biotikai adatok pontosítása, magyarázó adatlapok, térképek véleményezése) az igazgatóság teljesítette.

5. Természetvédelmi kezelési tevékenység

5.1. Természetvédelmi kezelések és Natura 2000 fenntartási tervek

5.1.1. Természetvédelmi kezelési tervek (meglévő, elmúlt évben készült, előkészített, kihirdetett)

No.	A védett vagy védelemre tervezett terület neve	A tervezési terület nagysága (ha)	Megalapozó dokumentáció	Részletes természetvédelmi kezelési terv	kezelési terv (jogszabályban megjelenő rész)
1	Bihari-legelő természetvédelmi terület	770,3	elkészült	elkészült	39/2007. (X. 18.) KvVM rendelet;
2	Cégénydányádi-park természetvédelmi terület	14,28	elkészült	elkészült	126/2011. (XII. 21.) VM rendelet;
3	Hajdúbagosi földikutya-rezervátum természetvédelmi terület:	265,7	elkészült	elkészült	53/2007. (X. 18.) KvVM rendelet;
4	Kaszonyi-hegy kőbányájának földtani képződményei, a Kaszonyi-hegy Természetvédelmi Terület részterülete (Barabás):	3,459	elkészült	elkészült	55/2015. (IX. 18.) FM rendelet;
5	Kaszonyi-hegy Természetvédelmi Terület:	159,8	elkészült	elkészült	15/1991. (XII. 24.) KTM rendelet;
6	Pocsaji homokbánya földtani képződményei feltárása, a Bihari-sík Tájvédelmi Körzet részterülete:	0,5741	elkészült	elkészült	55/2015. (IX. 18.) FM rendelet;
7	Tarpai Nagy-hegy földtani képződményei, a Szatmár-Beregi Tájvédelmi Körzet részterülete:	4,331	elkészült	elkészült	55/2015. (IX. 18.) FM rendelet;
8	Tiszaigari arborétum természetvédelmi terület:	48,4	elkészült	elkészült	14/2012. (II. 21.) VM rendelet;

No.	A védett vagy védelemre tervezett terület neve	A tervezési terület nagysága (ha)	Megalapozó dokumentáció	Részletes természetvédelmi kezelési terv	kezelési terv (jogszabályban megjelenő rész)
9	Tiszakürti Arborétum Természetvédelmi Terület	59,4	elkészült	elkészült	18/2005. (VII. 25.) KvVM rendelet.
10	Tiszafüredi Kemény-kastély parkja	2,66	folyamatban	folyamatban	folyamatban
11	Borsósi-tározó	260	folyamatban	folyamatban	folyamatban

5.1.2. Natura 2000 fenntartási tervek és céldokumentumok (elmúlt évben készült vagy felülvizsgált)

Két Natura 2000 területfenntartási terve egy pályázathoz („Túzok LIFE") kapcsolódóan 2008-ban készült el, ezek a következők:

- Hortobágy Különleges Madárvédelmi Terület (Ennek felülvizsgálatát végeztük el 2023-ban, jelenleg egyeztetés alatt áll)
- Bihar Különleges Madárvédelmi Terület.

A Jászság Különleges Madárvédelmi Terület fenntartási terve LIFE+ pályázat („Parlagi sas LIFE+") keretében 2013-ban készült el.

A Liget-legelő Kiemelt Jelentőségű Természetmegőrzési Terület (HUHN21164) fenntartási tervét a Honvédelmi Minisztérium Infrastrukturális Ügynökség megbízásából a HNPI 2007-ben elkészítette.

A Pásztói-legelő terület fenntartási terve a „Pannon szikes sztyeppék helyreállítása és megőrzése fenntartható gazdálkodással a Pásztói-legelő Natura 2000 területen" című LIFE projekt keretében készült 2015-ben.

A Felső-Tisza Kiemelt Jelentőségű Természetmegőrzési Terület (HUHN20001) bővítése fenntartási terve 2012-ben elkészült, az érintett társadalmi szervezetekkel, államigazgatási szervekkel, települési önkormányzatokkal, az érintett földrészletek tulajdonosaival és vagyonkezelőivel történt egyeztetés és a tervet a környezet- és természetvédelemért felelős helyettes államtitkár 2012 augusztusában jóváhagyta.

Szintén 2012-ben a Mezőgazdasági és Vidékfejlesztési Hivatalhoz 86 db Natura 2000 területegységre vonatkozó Natura 2000 fenntartási terv elkészítésére vissza nem térítendő támogatási igényt nyújtottunk be az Európai Mezőgazdasági Vidékfejlesztési Alapból a Natura 2000 területek fenntartási terveinek készítéséhez nyújtandó támogatás igénybevételének részletes szabályairól szóló 43/2012. (V.3.) VM rendelet értelmében. Ennek a forrásnak köszönhetően 2014-ben 86 db Natura 2000 fenntartási terv készült el és lett elfogadva:

Natura 2000 terület azonosító kódja	Natura 2000 terület neve
HUHN20001	Felső-Tisza
HUHN20003	Tisza-tó
HUHN20004	Felső-Sebes-Körös

Natura 2000 terület azonosító kódja	Natura 2000 terület neve
HUHN20005	Nagy-Széksós – Rakottyás
HUHN20006	Pocsaji csordalegelő
HUHN20007	Szentpéterszeg-hencidai gyepek
HUHN20008	Kismarja - Pocsaj - Esztári-gyepek
HUHN20009	Derecske - konyári gyepek
HUHN20010	Pocsaji-kapu
HUHN20012	Sándorosi tavak
HUHN20013	Közép-Bihar
HUHN20014	Kismarjai Nagy-szik
HUHN20016	Kék-Kálló-völgye
HUHN20018	Mikepércsi Nyárfáshegyi-legelő
HUHN20029	Létavértesi Falu-rét
HUHN20030	Fülöpi láprétek
HUHN20031	Hanelek
HUHN20036	Bátorligeti Nagy-legelő
HUHN20037	Bátorligeti-láp
HUHN20038	Újtanyai lápok
HUHN20039	Piricsei Júlia-liget
HUHN20040	Apagyi Albert-tó
HUHN20041	Apagyi Falu-rét
HUHN20042	Napkori legelő
HUHN20043	Paszabi kubikgödrök
HUHN20044	Jászdózsai Pap-erdő
HUHN20045	Kaszonyi-hegy - Dédai-erdő
HUHN20046	Gelénes – Beregdaróc
HUHN20048	Tarpa-Tákos

Natura 2000 terület azonosító kódja	Natura 2000 terület neve
HUHN20049	Lónya-Tiszaszalka
HUHN20053	Magosligeti-erdő és gyepek
HUHN20055	Rozsály – Csengersima
HUHN20059	Bika-rét
HUHN20060	Nyíregyházi lőtér
HUHN20062	Ófehértói lőtér
HUHN20064	Rohodi-legelő
HUHN20065	Nyírturai-legelő
HUHN20067	Csikós-lápos
HUHN20069	Hajdúszoboszlói szikes gyepek
HUHN20070	Darvasi Csiff-puszta
HUHN20071	Nyírmihálydi-legelő
HUHN20072	Bökönyi Közös-legelő
HUHN20076	Borsóhalmi-legelő
HUHN20078	Jászsági Zagyva-ártér
HUHN20081	Újszász-jászboldogházi gyepek
HUHN20085	Jászapáti - jászkiséri szikesek
HUHN20089	Alsó-Zagyva hullámtere
HUHN20092	Hajdúszováti gyepek
HUHN20093	Kaba-földesi gyepek
HUHN20098	Dél-ásványi gyepek
HUHN20100	Gatály
HUHN20103	Berekböszörmény - körmösdpusztai legelők
HUHN20105	Csökmői gyepek
HUHN20106	Újfehértói gyepek
HUHN20107	Nagy-Vadas

Natura 2000 terület azonosító kódja	Natura 2000 terület neve
HUHN20113	Kisvárdai gyepek
HUHN20114	Tiszalöki szikesek
HUHN20116	Tiszavasvári szikesek
HUHN20121	Czakó-tó
HUHN20122	Tócó-völgy
HUHN20124	Daru-rét
HUHN20125	Nyírgyulaji Kis-rét
HUHN20127	Kraszna menti rétek
HUHN20129	Nyírbogdányi rét
HUHN20131	Orosi gyepek
HUHN20133	Balkányi Libegős
HUHN20134	Kállósemjéni Csordalegelő
HUHN20138	Aranyosi-legelő
HUHN20139	Szalóki Nagy-fertő
HUHN20140	Úrbéri-legelő
HUHN20141	Tiszaigar - Tiszaörsi Körtvélyes
HUHN20144	Kenderesi-legelő
HUHN20146	Hegyesbor
HUHN20149	Mezőtúri Szandazugi-legelő
HUHN20152	Kunszentmártoni Bábockai-legelő
HUHN20153	Szelevényi Tó-köz
HUHN20154	Csépa-szelevényi gyepek
HUHN20155	Cserkei Nagy-fertő
HUHN20156	Tiszasasi Láp-legelő
HUHN20157	Tiszaugi Körtvélyes és Bokros
HUHN20158	Tiszakürt-tiszainokai gyepek

Natura 2000 terület azonosító kódja	Natura 2000 terület neve
HUHN20159	Tunyogmatolcsi Holt-Szamos
HUHN20160	Gőgő-Szenke
HUHN20161	Sámsoni úti Bellegelő
HUHN21163	Biri Nagy-rét
HUHN21165	Penészleki gyepek

2016-ban 13 db Natura 2000 terület fenntartási terve készült el, a „Természetvédelmi kártalanítás” című FM fejezeti kezelésű előirányzat keretéből finanszírozva. A lenti táblázatban feltüntetett tervek közül csak a Nyírábrányi Káposztás-lapos terület terve lett elfogadva 2017-ben.

A Natura 2000 terület azonosító kódja	A Natura 2000 terület neve
HUHN20015	Közép-Tisza
HUHN20017	Hajdúbagosi-legelő
HUHN20020	Monostorpályi-legelő
HUHN20021	Halápi Álló-hegy
HUHN20026	Nyírábrányi Káposztás-lapos
HUHN20035	Ömbölyi-erdő és Fényi-erdő
HUHN20057	Grófi-erdő
HUHN20058	Teremi-erdő
HUHN20063	Baktai-erdő
HUHN20120	Vajai-tároló
HUHN20128	Nyírség-peremi égeresek
HUHN21164	Liget-legelő

2017-ben további 24 db Natura 2000 terület fenntartási tervének készítése és társadalmi egyeztetése fejeződött be, melynek finanszírozás a „Természetvédelmi kártalanítás” című FM fejezeti kezelésű előirányzatból történt.

A Natura 2000 terület azonosító kódja	A Natura 2000 terület neve	2017-ben elkészült dokumentum típusa
HUHN20011	Hencidai Csere-erdő	fenntartási terv
HUHN20019	Bánki-erdő	fenntartási terv
HUHN20022	Rauchbauer-erdő	fenntartási terv
HUHN20023	Hármashegyi-tölgyesek	fenntartási terv

A Natura 2000 terület azonosító kódja	A Natura 2000 terület neve	2017-ben elkészült dokumentum típusa
HUHN20024	Martinkai-legelő	fenntartási terv
HUHN20025	Kőrises - Jónás-rész	fenntartási terv
HUHN20027	Nyírábrányi Kis-mogyorós	fenntartási terv
HUHN20028	Csohos-tó	fenntartási terv
HUHN20032	Gúti-erdő	fenntartási terv
HUHN20033	Debrecen -Hajdúböszörményi tölgyesek	fenntartási terv
HUHN20047	Vámosatya-Csaroda	fenntartási terv
HUHN20050	Kömörő-Fülesd	fenntartási terv
HUHN20051	Eret-hegy	fenntartási terv
HUHN20054	Csaholc - Garbolc	fenntartási terv
HUHN20056	Jánki-erdő	fenntartási terv
HUHN20057	Grófi-erdő	fenntartási terv
HUHN20073	Jászárokszállási szikesek	fenntartási terv
HUHN20074	Alattyáni Berki-erdő	fenntartási terv
HUHN20077	Jászfényszarui-erdő	fenntartási terv
HUHN20079	Pusztamizsei-erdő	fenntartási terv
HUHN20095	Lányi-legelő	fenntartási terv
HUHN20101	Bihari-legelő	fenntartási terv
HUHN20109	Sóstói-erdő	fenntartási terv
HUHN20145	Kecskeri-puszta és környéke	fenntartási terv
HUHN21162	Jászalsószentgyörgyi erdő	fenntartási terv

2018-ban befejeződött a HUHN20002 Hortobágy kiemelt jelentőségű természetmegőrzési terület kezelési intézkedéseket tartalmazó adatgyűjtése (azaz a megalapozó dokumentáció összeállítása), társadalmi egyeztetése, valamint fenntartási tervének készítése. Ennek finanszírozása is a „Természetvédelmi kártalanítás” című FM / AM fejezeti kezelésű előirányzatból történt.

A Natura 2000 terület azonosító kódja	A Natura 2000 terület neve	elkészült dokumentum típusa
HUHN20002	Hortobágy	megalapozó dokumentáció/fenntartási terv

Összegezve elmondható, hogy az Igazgatóság Natura 2000 hálózathoz tartozó összes természetmegőrzési területének fenntartási terve 2018-ra elkészült. A tervek részben lettek véglegesen elfogadva, részben ennek folyamata továbbra is zajlik.

2019-ben elfogadott tervek:

A Natura 2000 terület azonosító kódja	A Natura 2000 terület neve
HUHN20015	Közép-Tisza
HUHN20017	Hajdúbagosi-legelő
HUHN20020	Monostorpályi-legelő
HUHN20021	Halápi Álló-hegy
HUHN20120	Vajai-tároló
HUHN20128	Nyírség-peremi égeresek

2019-ben befejeződött a HUHN21164 Liget-legelő kiemelt jelentőségű természetmegőrzési terület társadalmi egyeztetése, valamint fenntartási tervének felújítása.

2020-ban elfogadott alábbi fenntartási tervek

A Natura 2000 terület azonosító kódja	A Natura 2000 terület neve
HUHN20011	Hencidai Csere-erdő
HUHN20035	Ömbölyi-erdő és Fényi-erdő
HUHN20058	Teremi-erdő
HUHN20063	Baktai-erdő
HUHN20032	Gúti-erdő
HUHN20033	Debrecen-Hajdúböszörményi tölgyesek
HUHN20047	Vámosatya-Csaroda
HUHN20050	Kömörő-Fülesd
HUHN20051	Eret-hegy
HUHN20054	Csaholc-Garbolc
HUHN20145	Kecskeri-puszta és környéke

2021-ben elfogadták az alábbi fenntartási terveket:

A Natura 2000 terület azonosító kódja	A Natura 2000 terület neve
HUHN20024	Martinkai-legelő
HUHN20028	Csohos-tó
HUHN20057	Grófi-erdő
HUHN21162	Jászalsószentgyörgyi-erdő
HUHN20073	Jászárokszállási-szikesek
HUHN20025	Kőrises-Jónás rész
HUHN20095	Lányi-legelő
HUHN20027	Nyírábrányi-Kis-mogyorós
HUHN20002	Hortobágy
HUHN20019	Bánki-erdő
HUHN20022	Rauchbauer-erdő
HUHN20023	Hármashegyi-tölgyesek
HUHN20056	Jánki-erdő
HUHN20074	Alattyáni-Berki-erdő
HUHN20077	Jászfényszariu-erdő
HUHN20079	Pusztamizsei-erdő
HUHN20101	Bihari-erdő
HUHN21164	Liget-legelő
HUHN20148	Pásztói-legelő

2021-ben elkészültek („Természeti értékek védelme” keretből), 2022-ben fogadták el (TMF/346/2022) az alábbi fenntartási terveket:

A Natura 2000 terület azonosító kódja	A Natura 2000 terület neve
HUHN10001	Szabolcs-Szatmár
HUHN10004	Közép-Tisza
HUHN10008	Felső-Tisza

2024-ben elkészültek, egységesítésre kerültek és elfogadásra kerültek az összes Natura 2000 terület kapcsán a terület specifikus célkitűzések. 2024-ben a Hortobágy Különleges Madárvédelmi Terület fenntartási tervének felülvizsgált verzióját elküldtük jóváhagyásra.

2025-ben a Natura 2000 fenntartási tervek Szakmai Bizottsága elvégezte a HUHN10002 Hortobágy fenntartási terv véleményezését. A visszajelzések alapján átdolgoztuk a felülvizsgált anyagot.

5.2. Élőhely-fenntartás, kezelés (élőhelyek és területegységek szerinti bontásban)

5.2.1. Az élőhelyeket érintő jelentősebb ökológiai állapotváltozások

Globális kitekintés

2025-ben a globális átlaghőmérséklet 14,97 °C volt, 0,59 °C-kal magasabb az 1991-2020-as átlagnál, és 0,13 °C-kal hidegebb, mint 2024., a feljegyzett legmelegebb év. A 2025-ös év 1,47 °C-kal magasabb volt az iparosodás előtti szintet képviselő 1850-1900-as átlaghőmérséklet becslésénél. 2025. a harmadik legmelegebb év a mérések kezdete óta. Míg 2025-ben nem érte el az iparosodás előtti szinthez képest 1,5 °C-kal magasabb hőmérsékletet, az ERA5 adatkészlet szerint a 2023-2025-ös átlaghőmérséklet meghaladta az 1,5 °C-ot. Ez az első hároméves átlag, amely ezt a műszeres időszakban elérte. Az említett három év átlaga 1,52 °C az ERA5 esetében és 1,50 °C a JRA-3Q esetében.

A 2023-2025-ös évek kiemelkednek az összes korábbi év közül. Ezért 2025-öt nemcsak hosszú távú kontextusban, hanem 2023. és 2024. mellett is tárgyaljuk. Az elmúlt 11 év (2015-2025) globálisan a legmelegebbeknek számítanak a mérések kezdete óta. 2025-ben a havi globális átlaghőmérséklet az év hat hónapjában, januártól áprilisig, valamint októberben és novemberben is meghaladta az iparosodás előtti átlagos hőmérsékleti szintet. Ez lezár egy szinte folyamatos, 21 hónapos sorozatot, amelyben a hőmérséklet 1,5 °C-kal magasabb volt az iparosodás előtti szintnél, 2023 júliusától kezdődően (az egyetlen kivétel 2024 júliusa).

Európa számára 2025. volt a harmadik legmelegebb év a feljegyzések szerint, 10,41 °C átlaghőmérséklettel, ami 1,17 °C-kal magasabb az 1991-2020-as referencia-időszak átlagánál. Ez 0,30 °C-kal alacsonyabb volt a 2024-es rekordnál (1,47 °C-kal az átlag felett), és csak 0,02 °C-kal hűvösebb, mint a 2020-as érték (1,19 °C-kal az átlag felett), amely a második legmelegebb év volt. Az évnek csak egyetlen hónapja, a március volt a legmelegebb Európában, az átlaghőmérséklet 6,03 °C volt, ami 2,41 °C-kal magasabb az 1991-2020-as márciusi átlagnál, és 0,26 °C-kal melegebb, mint az előző, legmelegebb, 2014-es március. A 2025-ös tél (2024 decembere és 2025 februárja között) volt a második legmelegebb az évszakban, 1,46 °C-kal az 1991-2020-as átlagnál, ami jelentősen hűvösebb, mint a legmelegebb európai tél 2020-ban (2,84 °C-kal az átlag felett).

Magyarország és a HNPI működési területe

A Magyar Meteorológiai Szolgáltató Nonprofit Zrt. (a továbbiakban: HungaroMet Zrt.) mérései alapján a 2025-ös év középhőmérséklete országos átlagban 1,0 °C meghaladta az 1991-2020-as éghajlati normált, amivel a hetedik legmelegebb a XX. század kezdetétől. A tíz legmelegebb évből hét az elmúlt 10 évben található. Az év középhőmérséklete síkvidéken az ország déli felén többnyire 12 °C felett alakult, az Alföld déli részén általában a 12,5 °C-ot is meghaladta. A Dunántúl nyugati felén és az északkeleti országrészben jellemzően 11 és 12 °C között alakult az éves középhőmérséklet. 10 °C alatti értékek csak a hegyvidékeken és fagyzugos völgyekben fordultak elő.

A 2025-ös év az átlagnál több, mint 2 °C-kal melegebb volt a január, a március, a június, a szeptember és a december. Országosan a június a második, a szeptember a nyolcadik, míg a március a tizedik legmelegebb volt 1901. óta. Az évszakok közül a nyár a hetedik legmelegebb lett a XX. század eleje óta. Csak három hónap (február, május, október) középhőmérséklete maradt el a szokásostól. Sajnos az évi középhőmérséklet országos átlaga 1901-től kezdődő hosszú idősor lineáris trendbecslése alapján 90%-os megbízhatósági szinten továbbra is szignifikánsan emelkedik a HNPI egész területén. Mint ahogy eddig is az elmúlt évek hőmérsékletében az egyes hónapok és tájegységek között markáns

különbségeket tapasztalhattunk. Az átlagos éves középhőmérséklettől való eltérés az NYSZBT +1.2 °C, HT + 1.2-1.5 °C, NT 1,5-1,7 °C, BT 1,7-1,9 °C, KTJT 1,5-1,7 °C.

Csapadék tekintetében 2025. újabb aszályos évnek minősült. Az előzetes adatok alapján a csapadék mennyisége országos átlagban 453,2 mm volt, ami 26%-kal elmarad az éghajlati normáltól (1991–2020-as átlag: 616,1 mm). Ezzel 2011, 2000 és 1971 után a negyedik legszárazabb év volt országosan a XX. század kezdetétől. Az éves csapadék csökkenés, így (nem szignifikáns) 5,6%-os csökkenést mutat a XX. század kezdete óta. 2025-ben az Alföldön sokfelé 350 mm alatt maradt, kisebb területen a 300 mm-t sem érte el az éves csapadékösszeg. Az Alföld középső részén, nagyobb területen a 2025-ös év a legszárazabb év lett 1901. óta.

Az év nagyobb részében a havi csapadékösszegek jelentősen elmaradtak. Januárban, februárban, áprilisban, júniusban, szeptemberben, októberben és decemberben is súlyos aszály volt jellemző. A június a legszárazabb, míg a december és a nyár a tízedik legszárazabb volt 1901 óta. Sajnos, a legnagyobb csapadékhiány éppen a legnagyobb pozitív hőmérsékleti anomáliát mutató hónapokban fordult elő. Az előzetes adatok alapján Tájegységenként is igen változatosan alakult a csapadékeloszlás. A NYSZBT átlagos éves csapadékösszegtől való eltérése -35-40%, HT -27-35%, NT -27-55%, BT -18-40%, KTJT -30-50%. A csapadékeloszlás részletes elemzése a HungaroMet Zrt. adatai alapján még nem történt meg, így megközelítő értékekkel tudtunk csak számolni.

Tavasz:

A 2025-ös tavasz középhőmérséklete országos átlagban 0,5 °C-kal haladta meg az 1991–2020-as éghajlati normált. A március 2,2 °C-kal, az április 1,3 °C-kal, míg május -2 °C-kal haladta meg az 1991–2020-as átlagot. A márciusi hónap az országos átlagot tekintve a 10. legenyhébb lett a XX. század eleje óta.

Csapadék tekintetében azonban az országos átlagban a szokásoshoz közeli mennyiséget mértünk, ugyanakkor az évszakos csapadékmennyiségben jelentős különbségek alakultak ki az egyes Tájegységek között. Az országos átlagos csapadék az éghajlati normál 103%, azaz 143,2 mm. A száraz telet követően a tavasz első hónapja csapadékosabb időjárást hozott. A márciusi csapadék országosan 105%-kal haladta meg az átlagot, amivel a 8. legcsapadékosabb március lett a XX. század eleje óta. A tavasz további része viszont szárazabb időjárással telt, az áprilisi csapadék 32%-kal, míg a májusi 30%-kal maradt el az 1991-2020-as átlagtól. Az évszak legnagyobb csapadékösszegét Miskolc Szentléleken (229,2 mm), a legkisebbet Pér repülőtéren (82,3 mm) mérték. A legcsapadékosabb területek a Dunántúl déli része és az Északi-középhegység hegyvidéki területei voltak helyenként 200 mm-t meghaladó csapadékkal. A legkevesebb csapadék az Alföld részén hullott a Nagykunság déli részén a Viharsarokban, valamint a Tiszántúl területein ahol 100 mm-nél kisebb évszakos csapadékösszeget. A fagyos napok száma ($T_{min} \leq 0$ °C) megegyezett az 1991–2020-as átlaggal, országos átlagban 15 fordult elő, téli nap ($T_{max} \leq 0$ °C) viszont nem volt (átlag: 1 nap). Nyári napból ($T_{max} \geq 25$ °C) a hűvös május miatt csak 9 adódott (átlag: 11 nap), míg hőségnap ($T_{max} \geq 30$ °C), ami általában 1 napon előfordul, idén tavasszal országos átlagban nem volt. Országosan 32 csapadékos nap (átlag: 30 nap) volt 2025 tavaszán.

A HNPI területén a tavaszi középhőmérséklet +10,9 - +12,3 °C között mozgott. Csapadék tekintetében igen változékony volt az Igazgatóság területe. A HNPI területén az elmúlt 3 hónap tekintetében a csapadékösszeg átlaga 138,42 mm. Természetesen ez az érték Tájegységenként és területenként igen nagy különbségeket mutat, érdemes megnézni a mellékletet. A tavaszi csapadékösszeg az Igazgatóság területén a 90 napos csapadékösszeg-

anomáliát tekintve nagyon érdekesen alakult. Egyedül Tisza folyó mentén lévő területeken Bodrogköztől délre haladva a Hortobágy (csapadékösszeg anomália 90 napos mérés alapján +51 mm!), a Nagykunság és a Hajdúság nyugati részén volt pozitív anomáliába.

A tavasz végére sajnos a HNPI 90%-án közepes aszályt volt érvényben. A súlyos aszály szint pedig már a Nagykunságban mérhető volt.

A tavaszi áradások elmaradtak idén, a Tisza vízgyűjtő területén, azaz a Szeged feletti mért hóvízkészlet 2024/25 telén az átlagos érték csupán 0,5 %-a, az utóbbi 20 év legalacsonyabbja volt. A 2025. március 19-ei adatok alapján a hóvízkészlet 1,5% volt megtalálható, azaz 0,021 km^3. Az országos mérések alapján sose volt még ilyen alacsony a Tisza állása a tavaszi áradások idején!

A HNPI talajvízszintjében óriási különbségek alakultak a 2024/25-ös tél és 2025-ös tavasz alatt. Bátorliget és Mátészalka között kialakul pozitív anomália +200 < cm fölötti értékeket mért. Azonban az Igazgatóság többi területén erőteljes talajvízszint csökkenés tapasztalható. A Nyírség egészén több mint 200 cm-el csökkent a talajvízszint, sőt Zsáka és Darvas, Füzesgyarmat háromszögében 300 cm-rel alacsonyabb értékeket is mértek, szintúgy Mesterszállás Öcsöd és Kungyalu háromszögében is. A HNPI átlagos talajvízszint csökkenése így 168,7 cm.

Nyár:

A HungaroMet Zrt. méréseik alapján a 2025-ös nyár országos átlagban 1,2 °C-kal haladta meg az 1991-2020-as éghajlati normált, és ezzel a 7. legmelegebb nyár lett 1901 óta. A pozitív hőmérsékleti rekordokkal záró nyári időjárás során a havi lebontásban extrém értékeket mérhettünk. A június 2,5 °C -kal, a július 0,7 °C -kal, míg az augusztus 0,5 °C -kal haladta meg az 1991-2020-as átlagot. A június a második legforróbb volt a XX. század eleje óta.

Csapadék tekintetében azonban az országos átlagban sokkal kevesebb mennyiséget mértünk. Az országos átlagos csapadék az éghajlati normál 57 %, azaz ~116 mm. Az évszak legnagyobb csapadékösszegét Sopronban mérték (309,3 mm), a legkisebbet Kakucson (39,6 mm). A legcsapadékosabb területeink ismét a Dunántúlon, valamint a hegyvidékeinken voltak. Ezeken a tájakon az évszak csapadékösszege többfelé meghaladta a 200 mm-t. A legkevesebb csapadék Dunántúl keleti részén és a Duna-Tisza közén, valamint a Körös-Maros közén mérték, a Nagykunsággal egybefüggve, valamint Hortobágy és a Hajdúság határán. Ezeken a területeken 100 mm alatt maradt az évszak csapadékösszege.

A forró nyár az éghajlati indexek értékén is megmutatkozik. A nyári napok száma (tmax ≥ 25 °C) országosan 78 (átlag: 66 nap), a hőségnapoké (tmax ≥ 30 °C) a szokásos kétszerese, 43 (átlag: 26 nap) volt idén nyáron. Forró nap (tmax ≥ 35 °C) országos átlagban 8 fordult elő, ami 5 nappal több a sokévi átlagnál. Országosan 21 csapadékos nap (átlag: 28 nap) volt.

A HNPI területén a nyári középhőmérséklet +21,1 - +23,1 °C között mozgott. Átlagosan 2,5 °C-kal volt melegebb az idei nyár. Csapadék tekintetében igen változékony volt az Igazgatóság területe. A HNPI területén az elmúlt 3 hónap tekintetében a csapadékösszeg 80-170 mm között mozgott. A nyári csapadékösszeg az Igazgatóság területén, így a 90 napos csapadékösszeg-anomáliát tekintve mindenhol mínuszban volt. Átlagosan a HNPI területeiről 80-40% csapadék hiány alakult ki. Sajnos az Igazgatóság nagyobb részére súlyos aszály értékek mutatkoztak, egyes mérések szerint nagyon száraz és az extrém száraz kategóriákba estek. (Forrás: met.hu)

Ősz:

Az HungaroMet Zrt. mérései alapján a 2025-ös ősz átlagban 11,5 °C volt, amely a 18. legmelegebb a mérések kezdete óta. A pozitív hőmérsékleti rekordokkal nyitó őszi időjárás során a havi lebontásban extrém értékeket mérhettünk. A szeptember 2,3 °C-kal, a november 0,4 °C-kal volt melegebb, míg az október 0,3 °C-kal volt hidegebb az 1991–2020-as átlaghoz képest.

Csapadék tekintetében azonban az országos átlagban az adatok alapján 130 mm, ami 18% kevesebb, mint az 1991-2020-as átlag. Az Északi- és a Dunántúli-középhegységben sokéves átlag kb. 130-150%-a hullott. A legnagyobb csapadékhiányt az Alföld déli részén tapasztaltuk, a megszokottnak az 50-60%-a érkezett, helyenként az 50%-ot sem érte el. A legkisebb háromhavi összeget mérő állomás Békéssámson volt (55,35 mm).

Érdekesség, hogy havi lebontást nézve azonban extrémitások is felfedezhetőek. A 2025-ös szeptember folyamán összességében szárazabb volt a megszokottnál, viszont jelentős különbségek adódtak az országon belül. A havi csapadékösszeg országos átlagban 40,7 mm volt, amely a sokévi átlag 69%-a. A szárazabb területek a Duna-Tisza közében, valamint délen találhatóak. Itt 25 mm alatt alakult a havi összeg. A legszárazabb térségekben 15 mm-nél kevesebb hullott, sőt 10 meteorológiai állomáson a 10 mm-t sem érte el az összeg. Októberben havi csapadékösszeg országos átlagban 30,5 mm volt, amely a sokéves normál 60%-a, így a 46. legszárazabb októbernek számít az elmúlt 125 év rangsorában. A csapadék eloszlásában jelentős területi és időbeli különbségek is voltak. A magasabb havi csapadékösszegek a Dunántúlon és az Északi-középhegységben adódtak, ezekben az országrészekben 30 mm feletti mennyiségeket mértünk. A száraz októbert követően novemberben már több csapadék érkezett. Országos átlagban 59 mm volt a csapadékösszeg, mely 21%-kal haladja meg a sokéves értéket. A hónap így a 46. legcsapadékosabb november lett 1901 óta. Novemberben az Alföld kapta a kevesebb csapadékot, míg a középhegységekben és a Dunántúl délnyugati részén nagyobb mennyiségeket mértünk. A legszárazabb tájakon (Duna-Tisza köze, Nyírség, Szatmári-sík) 40 mm alatt maradt a havi összeg, de a Berettyó-Körös vidéken is mindössze 50-60 mm hullott. Az éghajlati indexek értékén is megmutatkozik az egyes extrémitások. A nyári napok száma (Tmax ≥ 25 °C) országosan 16 (átlag: 11 nap), a hőségnapoké (Tmax ≥ 30 °C) 5 nap volt idén ősszel. Fagyos nap (Tmin ≤ 0 °C) országos átlagban 10 fordult elő. Országosan 30 csapadékos nap (átlag: 28 nap) volt. (met.hu)

A HNPI területén az őszi középhőmérséklet +10 - +12 °C között mozgott. Átlagosan 1 °C-kal volt melegebb az idei ősz. Csapadék tekintetében igen változékony volt az Igazgatóság területe. A HNPI területén az elmúlt 3 hónap tekintetében a csapadékösszeg 90-125 mm között mozgott. A novemberi többletcsapadék ellenére is az Igazgatóság területére átlagosan 70% csapadék hiányzott az ősz folyamán. A HungeroMet Zrt. mérései alapján az SPI6 meteorológiai aszály modellen az Igazgatóság területére az enyhén száraz kategóriájú területek mellett, az extrém száraz (Nagykunság déli része) területek is előfordultak az ősz folyamán.

December:

A HungaroMet Zrt. mérései alapján a 2025 decemberi hőmérséklet 2,5 fokos pozitív anomáliával zárt az 1991-2020-as átlaghoz képest. Az Alföldön mindenhol +3 °C felett alakult a felszíni hőmérséklet. A legalacsonyabb havi átlaghőmérsékletet (+1,0 °C) Szentgotthárd Farkasfa állomáson volt. A küszöbnapok értékei alapján szintén egy enyhe hónap körvonalazódik: fagyos napból (Tmin≤ 0 °C) országos átlagban 10 nap volt, amely fele a sokéves decemberi értéknek (20 nap). A hideg napok (Tmin ≤ -5 °C) és a téli napok

(Tmax ≤ 0 °C) száma 2 nap, illetve 1 nap volt, így jelentősen elmaradnak az 1991-2020-as normáltól (7-7 nap). Zord napot (Tmin ≤ -10 °C) 2019 decembere óta nincs, pedig a sokéves átlag ilyenkor 2 nap.

2025 december a szokásosnál szárazabban alakult, országos átlagban 14 mm csapadék hullott, amely a sokéves átlagnak mindössze 30%-a. Így az éghajlati rangsorban a 10. legszárazabb lett a december. A HungorMet Zrt. mérései alapján, 345 állomáson még a 10 mm sem érte el a csapadékösszeg és 155 helyen pedig az 5 mm sem. A Duna-Tisza közén, így a normál 10-20%-át, míg a legszárazabb északkeleti országrészben a 10%-ot sem érte el a havi összeg.

A HNPI területén 2,5-4 °C közötti középhőmérsékletet mérhettünk. Az ország keleti csücskében, a Szatmár-Beregi térségben +4 °C-os anomália alakult ki. A HNPI területének nagy részén az 5 mm körüli csapadékösszegek voltak a jellemzők. Ezzel messze elmaradt az országos átlagtól (1-10%).

I. Közép-Tisza-Jászság Tájegység

A 2025-ös évben a Tisza folyó vízállása eleve alacsony, -100 cm körüli szintről indult, majd némi tavaszi mederteltség után a vízszint ismét tartósan visszacsökkent és az év nagy részében -200 cm körül mozgott, több esetben -300 cm közeli értékek voltak mérhetőek. Az év végén is tartósan alacsony maradt a vízszint, a Tisza-tó novemberi leeresztését követően december végéig érdemi változás nem történt. Már januárban felszínre kerültek azok a mederben lévő homokpadok, zátonyok, amelyek jellemzően csak nyár végén, ősszel szoktak láthatóvá válni. Súlyos problémát jelentett és jelent, hogy a tartósan alacsony vízállás miatt a felszín alatti vízkészlet folyómederbe történő ürülése augusztus hónapig szinte folyamatosan megfigyelhető volt. A leglátványosabb és legnagyobb vízhozammal a bal parton, Szajol mellett a 342 fkm közelében észleltük. A Tiszán számos gázló láthatóvá vált. A kisgéphajóval történő közlekedés több helyszínen problémás volt, mert a vízoszlop magassága a keresztszelvényben alig haladta meg az 50 cm-t (366 fkm, 361 fkm, 355 fkm, 326 fkm). 2004 óta vezetett nyilvántartás alapján ez az év volt a legtartósabban alacsony vízállású, összevetve a többi év átlagával. A Zagyva vízállása is több szakaszon rendkívül alacsony volt. A probléma mérséklésére a vízügyi kezelő több beavatkozást eszközölt az év második felében. A jánoshidai és szolnoki Eresztőhalmi-holtág alsó végénél elhelyezkedő mederben elhelyezkedő kőgátak magasítását végezte a vízügyi kezelő. A jánoshidai kőgát helyreállítás néven zajlott le, az Eresztőhalmi-holtág alsóvégénél elhelyezkedő alacsony és erősen elmosott kőgát magasabbra építésével sikerült elérni, hogy a holtmeder vízzel tudjon megtelni. A beavatkozás hozadéka lett a hosszabb ideje szárazon álló holtág ismét élő vízzel történő feltöltése és stabil vízpótlásának megoldása. A pusztamizsei Zagyva szakaszon, a Natura 2000 terület déli határán újonnan létesített kőgát rövid időre jelentősebb vízszint emelkedést eredményezett a felső szakaszon, legalább egy kilométer hosszon. Többszöri tervezői és kivitelezői hibák miatt a Zagyva két alkalommal is elmosta a megépült kő művet, így a jobb parti irányba a Csátés csatorna segítségével tervezett vízkivezetés nem vált sikeressé. A kritikus nyári időszakban a Zagyva felső, Tájegységen kívül eső szakaszán történt vízkiemelések, különösen a Maconkai-víztározó miatt, eleve kevés vizet engedtek tovább jutni a mederben. A Jászfelsőszentgyörgy és Jászberény térségében végzett öntözési célú vízkiemelések, a szivattyúk térségében illegálisan, a vízszint emelése érdekében végzett kőgát építések, mederből történő vízkivezetések jelentősen és hátrányosan befolyásolták a Zagyva vízszintjét, vízjárását.

Sem a Zagyva, sem a Tisza folyón a 2025-ös évben nem vonult le olyan árhullám, amely a hullámtéri területekre kilépett volna.

A szentély holtágak a tárgy év során kiszáradtak. Az év elején minimális vízmennyiség volt tapasztalható a Szórói-Holt-Tiszában, de nyár elejére kiszáradt. A száraz és meleg nyári hónapokban teljesen kiszáradt a Csatló és a Kovácsi-Holt-Tisza, szinte egy időben. A Góitói-Holt-Tisza is kritikus vízvesztést szenvedett el, a meder 95%-a kiszáradt, egyedül az árvízvédelmi töltéshez legközelebb eső, legmélyebb szakaszán maradt sekély vízborítás. A Közép-Tisza-Vidéki Vízügyi Igazgatóság (a továbbiakban: KÖTIVIZIG) megpróbálkozott a Csatlói-Holt-Tisza szivornyával történő feltöltésével, de az eleve megcsúszott munkálatok eredményeként meginduló kis vízhozamú feltöltés több hónap után is csak arra volt elég, hogy a meder mélyebben fekvő részeit kezdje el feltölteni. A pityókai Kopolya év végére vesztett nagyobb mennyiségű vizet, drasztikusan összeszűkült a víztest. A tiszakürti Kis-Tisza eleve lecsapolt, száraz állapotban várta a tavaszt, de nem olyan magas vízszint a folyón, ami elérte volna a beeresztő műtárgyat. A Patkós holtág részben az év közben sikeresen átalakított Zsidófoki műtárgynak, továbbá a hódok áldozatos munkájának köszönhetően stabil és kedvező vízszintet tartott. Ez elsősorban a Hanyi-ér vízhozamából eredt. A hódok elgátolták a Hanyi-ér hullámtéri szakaszán a Tisza illetve a Sajfoki-csatorna irányába kanyarodó szakaszát és a vizet bekormányozták a hullámtérre, a Patkós irányába. Tevékenységüknek köszönhetően a part menti füzes és laposok mind sekély vízborítás alá kerültek.

A tél enyhe és jellemzően hómentes volt, januárban mindössze egy napon hullott 1 cm hó, ami gyorsan elolvadt. A tavasz a korábbi évekhez képest szelesebb volt. Az év során mindössze 303,7 mm csapadékot mértek Szolnokon.

A KÖTIVIZIG hullámtér bővítési munkáinak köszönhetően mesterségesen kialakított, zömében nem védett területen található, vizes élőhellyé alakított egykori anyagnyerő gödrök közül a szóró-pusztai stabilan tartotta a vizet. A Fokorú-pusztai vizes élőhely drasztikus vízvesztést szenvedett el, a meder fele kiszáradt. Az óballai laposok és vizes élőhely medrek szárazak voltak egész évben.

A KÖTIVIZIG „Vizet a tájba” elnevezésű programja során a nyár folyamán több ponton telepített folyamatosan működő, nagy teljesítményű szivattyúkat Csongrád és Tiszasas térségében a Mámai-holtág vízpótlását a több hónapig tartó, két szivattyúval igyekeztek megoldani. Érdemi vízmennyiséget nem tudtak a holtágba juttatni, gyakorlatilag a rengeteg befektetett energia árán a napi párolgási veszteség pótlását tudták megoldani. Szajolnál a Holt-Tisza vízpótlását szintén partrendezés és dízelszivattyú üzemeltetés révén oldották meg. Ennek egy második üteme volt a Tiszapüspöki felett helyreállított vízkivételi pont és szivattyúzás az őszi időszakban, ami aránylag rövid ideig tartott. Besenyszög-Fokorú-pusztánál szintén dízel szivattyúval történt vízpótlás a vizes élőhely területére, de tartós és komolyabb eredménye nem lett a munkának. Stabil vízkivételi pont Tiszavárkonynál és Tiszakécskénél történt.

Jelentős problémának tekintjük, hogy még a mentett oldalhoz képest sok tekintetben kedvezőbb állapotúnak tekinthető hullámtéri élőhelyeken is csak nagy elvétve, kifejezetten ritkán lehetett kétéltűek egyedeivel találkozni.

A száraz időjárási körülmények a legsúlyosabban az *ex lege* védelem alatt álló szikes tavainkat érintik. A Csépai-fertő és a Csukás-fertő hatodik éve teljesen száraz állapotú. A Cserkei-fertő medrében stabil volt a vízállás, a nyár végén lassú árasztást indítottunk a jelenleg jórészt legelő hasznosítású területeire is, ahol sekély elöntés alakult ki.

Az időjárási körülmények kedvezőtlenül hatottak számos kizárólag a hullámtérre jellemző értékes növényfajra és növénytársulásra. A tiszaparti margitvirág *(Chrysanthemum serotinum)* alig volt fellelhető a folyó menti élőhelyeken, a klasszikusnak tekinthető és erős

állományokkal rendelkező termőhelyeken is csak elvétve és kis egyedszámban mutatkozott. A debreceni torma (*Armoracia macrocarpa)* egyetlen tövét sem találtuk, hiszen élőhelyei mind szárazon álltak. A mentett ártérre és löszgyep jellegű mezsgyékre jellemző más olyan, a térségben különösen jelentős fajok, mint a fátyolos nőszirom *(Iris spuria)* és a macskahere (*Phlomis tuberosa)* is nagyon visszahúzódtak. A gyepeken természetességi állapotát és a növényzet stabilitását alapjában rontják az utóbbi évtizedben mind nagyobb területeken nehéz gépekkel végzett „kezelések", amiket rutinszerűen, általában rosszul időzítve végeznek, és még a talaj felső rétegét is roncsolják. Ez a határozottan természet- és környezetkárosító „kezelés" általánosan az értékes kétszikűek eltűnését, a gyomosodást és az olyan agresszív inváziós növények térnyerését segíti, mint például a selyemkóró (*Asclepias syriaca).*

A mentett oldali keménylombos faállományok – főként kocsányos tölgyesek – pusztulása 2025-ben tovább folytatódott. A talajvíz további süllyedése beláthatatlan károkat okoz a vegetációban. Az erdei orchideák közül kizárólag a kardos madársisak *(Cephalantera longifolia)* szórványos előfordulását lehetett dokumentálni az idén is.

A Tisza folyón történő halfaunisztikai vizsgálatok rámutattak arra, hogy a tartós alacsony vízszint a halakra is hatással van. A kis vízoszlop magasságot kerülik és a kanyarokban található mélyebb vermelőhelyeken sereglenek össze már a nyár folyamán is.

Az évek óta tartó csapadékmentes, nyári kánikula hatására nem csak a lágyszárú növényzet kiégését okozza, hanem a fásszárú növényzet is jelentősen megsínyli. A tavalyi évben a szürke nyarak ágletörései, széthasadása volt látványosan megfigyelhető, illetve a fűzek ősszel nem hullatták le a lombjukat, hanem a sokáig tartó enyhe időjárást és a későn érkező csapadékot kihasználva meghosszabbították a vegetációs időt az első fagyokig. 2025-ben a fűzek közül sok kihajtott ugyan, de nyár közepére teljesen kiszáradt, sőt, a gyengébb termőhelyen növő vagy rosszabb kondíciójú fekete nyaraknál is intenzív pusztulás jelentkezett.

A már rendszeresnek mondható csapadékhiány következménye, hogy a Jászságból gyakorlatilag eltűntek azok a nyílt, vizes élőhelyek, mely természetvédelmi szempontból kívánatosak lennének. A gyepeken található zsombékok, laposok egész évben szárazon vannak. A csapadékhiány elérte azt a mértéket, hogy már a mesterséges kubikok alján sem található nyílt vízfelület. A talajfelszínen hatalmas repedéshálózatok vannak, melyek nem ritkán 20-30 cm mélyek.

Jászkisér 0260/8 és 0274/6 kivett művelési ágú helyrajzi számokra a Jászsági főcsatornából lett víztömeg kivezetve a „Vizet a tájba" program keretein belül. Igazgatóságunk a program kivitelezésébe nem volt bevonva. Az így létrejött ideiglenes vizes élőhely kiterjedése a több tíz hektár. Az élőhely rontott, másodlagos élőhely, korábban bányaterület volt. Gyomos, ezüstfás, cserjés terület. Védett természeti értékről nincs információnk a területről. Az árasztással történő vizes élőhely kialakulása kedvező lehet a környező gyepek vízháztartása szempontjából.

II. Nagykunság Tájegység

2025-ben a lehullott csapadék mennyisége 420,9 mm volt Nagyivánban, ami jóval a sokéves átlag alatt van. A legcsapadékosabb hónap március volt (78,0 mm), míg a legszárazabb december (3,9 mm). A hó mennyisége minimális volt a téli hónapokban.

2025-ben a lehullott csapadék mennyisége 314,5 mm volt Nádudvar térségében, ami jóval a sokévi átlag alatt van. A legcsapadékosabb hónap július volt (54 mm), míg a legszárazabb június (0 mm). A hó mennyisége minimális volt a téli hónapokban.

Tisza-tó év elején az enyhe időjárásnak és egymást követő kis árhullámoknak köszönhetően tulajdonképpen nem volt un. „téli vízszinten”.

A gyepek fűhozama jól indult 2025-ben, köszönhetően a csapadékos márciusi és áprilisi időszaknak. Sok helyen kitartott a legelő közepes legeltetési intenzitás mellett, de sok helyen csak a laposok legeltetése oldotta meg a nyár végi, őszi legeltetést.

A vizes élőhelyek vízellátottsága gyenge volt az év kezdetén és az átlagon aluli csapadéknak köszönhetően meglehetősen gyorsan el kezdtek zsugorodni a tavasz folyamán. Általánosságban elmondható, hogy a legtöbb vizes élőhely a nyár elején száradt ki.

A tavaszi szárazabb időszaknak köszönhetően a Sarki-mocsár vízborítása a nyár közepéig tartott csak ki, a székicsér-gyülekezés időszakára meg is szűnt, úgyhogy gyülekezés 2025-ben itt nem is alakult.

Tavasszal és az ősz folyamán egyrészt a „Vizet a tájba” program keretében, másrészt saját forrásból sikerült ökológiai vízpótlást megvalósítani a Feketeréten. 2025-ben összesen 2,7 millió köbméter vizet sikerült be engedni a területre.

A nyár és az ősz folyamán is sikerült árasztásokat végeznünk a Tiszántúli Vízügyi Igazgatóság (a továbbiakban: TIVIZIG) közreműködésével a Kása-háton és a Mérges-érben. Ezek a vizes élőhelyek oázisként működtek az őszi periódusban, vízimadarak tízezrei használták ezeket táplálkozó-, illetve pihenőhelyül.

Az Ágotai Vészelzáró műbe 2 méter magasságban gerendát nem helyeztek be vízvisszatartás céljából. Vízpótlás több alkalommal történt a Salamon-zug-csatornába, egy alkalommal a Bökönyi-tanyánál, Holt-Köselybe TIVIZIG végzett vízpótlást.

A „Vizet a tájba” program lévén a Tarattyó úti mélyebb fekvésű részekbe is került árasztóvíz a nyár közepén, mely közel tizenkét hektáron biztosított kiemelt jelentőségű vízimadár-gyülekezőhelyet az ősz derekáig

III. Hortobágy Tájegység

Január hónap időjárása szokatlanul enyhe volt, kifejezetten télies körülmények csak elvétve jelentkeztek. Néhány hajnalban és reggel a hónap első harmadában fordult elő fagypont alatti hőmérséklet, de tartós hideg nem alakult ki. Két alkalommal esett hó, amely azonban egy, illetve két napon belül elolvadt. A talaj felső rétege alapvetően nedves volt, felszínén helyenként vízfoltok és tócsák jelentek meg, ugyanakkor a legtöbb élőhely továbbra is száraz vagy csak kisvizes állapotban maradt.

Február túlnyomó része a hónap első, enyhébb napjait követően télies időjárással telt. Éjszakánként rendszeresen előfordultak fagyok, több alkalommal –8 és –10 °C közötti hőmérsékletekkel, miközben nappal jellemzően +6–8 °C volt a maximum. Két alkalommal hullott hó, amely 1–2 napon belül elolvadt, és ennek nyomán helyenként átmeneti felszíni elöntések, tocsogók alakultak ki. A hónap során mintegy 17 mm-nek megfelelő csapadék érkezett (Szálkahalmi Őrház) vegyes halmazállapotban (hó, dér, zúzmara, eső). A február összességében az átlagosnál szárazabb volt, ennek következtében az élőhelyek vízszintje, valamint a felszíni elöntések a hónap végére szemmel láthatóan zsugorodtak. Az utolsó héten tavaszias felmelegedés kezdődött.

Március első fele az átlagosnál enyhébb időjárással volt jellemezhető, gyakran 15–20 °C közötti nappali maximumokkal, bár a hónap elején még előfordultak éjszakai fagyok. A Szálkahalmi Őrháznál összesen 52 mm csapadékot mértek, amely főként a hónap második felében hullott, és mintegy 15 mm-rel haladta meg az átlagot. Ez a csapadékmennyiség

jelentős mértékben kompenzálta a korábbi időszak élőhelyeinek száradását. A hónap közepén lehullott kisebb mennyiségű csapadék telítette a talajfelszínt, majd a hónap utolsó napjaiban érkező további esők látványos vízszint-emelkedést eredményeztek. Ennek hatására az élőhelyek a hónap végére telítődtek, a legtöbb lapos teljesen feltöltődött.

Április első hetében az átlagtól hűvösebb idő volt tapasztalható, a jellemzően északi-északkeleti szelek kapcsán, ugyanakkor a hónap második felét pedig enyhébb és melegebb időjárás jellemezte. A Szálkahalmi Őrháznál 25 mm esőt regisztráltunk, amelyből egy alkalommal hullott le jelentősebb mennyiség (15 mm). Ez rövid ideig jelentősnek tűnt, illetve a vegetáció fejlődését is felgyorsította a közben megérkezett 23-25 °C-os nappali maximum hőmérsékletekkel megtámogatva. A hónap végére azonban a talajfelszíni tocsogók teljesen kiszáradtak, illetve a nyílt vízi élőhelyek vízszintje is látványosan elkezdett apadni.

Május első fele az átlagosnál hűvösebb és szárazabb volt, ami a vizes élőhelyeken további jelentős vízszint-apadást eredményezett. Ennek ellenére a vegetáció fejlődése összességében jónak volt mondható, még a viszonylag alacsony, 10–15 °C-os nappali hőmérsékletek mellett is. A hónap utolsó tíz napja melegebb és csapadékosabb időjárással járt. A Szálkahalmi Őrháznál a hónap egészében 41 mm csapadékot regisztráltak, ugyanakkor az őrkerület különböző részein jelentős területi eltérések mutatkoztak: Elep térségében 50 mm feletti, míg Angyalháza déli részén 30–35 mm közötti mennyiség hullott. Az esőzéseket követően a növényzet fejlődése felgyorsult és a nem védett területeken, valamint a szántókon megkezdődtek a kaszálások, amelyek kapcsán a gazdálkodók jó terméseredményekről számoltak be mind gyep-, mind lucernaszéna tekintetében.

Júniusban a sokévi átlagtól eltérően rendkívül száraznak bizonyult. A Szálkahalmi Őrkerületben mindössze 8 mm csapadék hullott (a hónap elején és végén 4–4 mm), ami a szokásos mennyiség tizedét sem érte el, az őrkerület déli részein pedig ennél is kevesebb eső esett. A kánikulai hőmérséklet és a gyakran élénk szél tovább erősítette az aszály hatásait. Ennek következtében a hónap elejére a legtöbb vizes élőhely kiszáradt, a megmaradt vízfelületek vízszintje pedig a hónap végére jelentősen visszahúzódott. Teljesen kiszáradt többek között a Nyírő-rét nyugati fele, a Fecske-rét, a Fejér-tó, a Tárkány-lapos, a Nagyág-ér északi része, valamint a görbe-háti erek vizei, illetve a Tájegység más területeinek laposai is.

A júliusi időjárást az előző időszakhoz képest csapadékosabb, ám a hőség miatt továbbra is aszályos karakter jellemezte: a térségben 52 mm eső hullott, amely bár a tűzveszélyt mérsékelte és a legeltetett gyepeket helyenként kizöldítette, a vizes élőhelyek zsugorodását nem állította meg. A hónap második felének 33–36 °C-os hősége miatt az utolsó vizes élőhelyek teljesen kiszáradtak. A kritikus vízhiányt néhány lapos megmaradó vízfelületei enyhítették, ahol jelentős madárgyülekezés alakult ki.

Augusztusban a hónap egésze az átlagnál melegebb és szárazabb volt. Gyakran volt élénk, délies szél, amely fokozott szárító hatást fejtett ki az élőhelyekre. A hónapban teljesen kiszáradt a Borsós-rét, Beke-fenék és a Gyilkos-lapos. Szálkahalmi Őrháznál 21 mm csapadékot mértünk. Ez a mennyiség épp csak elverte az út porát, az élőhelyekben, vegetációban nem igazán volt mérhető a hatása. Ugyanakkor az őrkerület délebbi felén, lokálisan több csapadék hullott, így a korábban jól legelt részeken szemmel látható sarjnövekedés tapasztalható. A hónap végén megnyitották az Elepi-halastó/VIII-as medencéjének a zsilipjét, amely kapcsán megnőtt az Alsó-Kadarcs-csatorna vízszintje, amely így több helyen elkezdett kifolyni - így a Gyilkos-laposba is.

Szeptember első fele nyárias meleget hozott. Nem volt ritka a 30 °C-nál melegebb nappali hőmérséklet. A hónap második fele szelesebb és hűvösebb volt, ekkor több ízben volt csapadék, mely hatására a jól legeltetett részeken látványosan megsarjadt a növényzet. A Szálkahalmi Őrháznál 45 mm csapadékot regisztráltunk. Ennek nyomán néhány felületi elöntés kialakult, de a hónap utolsó hetében tapasztalt élénk északias szelek ezeket felszárították, ugyanakkor a növényzet láthatóan felfrissült. Az Elepi-halastó VIII-as tavát egész hónap során fokozatosan, de lassú mértékben csapolták, ennek hatására a hónap végére nagy felületű elöntések keletkeztek a Kis-Álomzugban és Görbe-hát területen (kb. 10-15 ha), amelyen már többezres daru éjszakázások voltak. A Nyírő-rétre bevezető csatornán lévő homokzsákos elkötést elbontva megkezdődött a víz beáramlása a területre. A hónap végre már látható felületen jelent meg a víz az erekben, kb. 3-5 ha területen.

Októberben a hónap egésze az átlagostól melegebb és szelesebb volt. A hónap első felében gyakran tapasztaltunk élénk és erős északkeleti irányú szelet, illetve a hónap második felében az átlagostól enyhébb időjárás mellett a délies áramlások voltak jellemzőek. Két ízben tapasztaltunk reggeli fagyot (-4 fok minimummal). A Szálkahalmi Őrháznál 22 mm csapadékot regisztráltunk, de ennek hatása elhanyagolható volt mind az élőhelyekre, mind a vegetációra egyaránt. Sőt, a szeles és enyhe időjárás jelentősen zsugorította a pusztai elöntések felületét a Nyírő-réten és a Görbe-háton. Hónap végére több marhatartó elhajtott a területről, de maradtak kint még szép számban gazdák – elsősorban juhokkal.

Novemberben a Szálkahalmi Őrháznál 39 mm csapadékot mértünk, ami normál esetben átlagos havi csapadéknak felel meg. Ugyanakkor ez a mennyiség csak a talaj felső néhány cm-ét itatta át, felszíni elöntések nem, vagy csak igen szerény mennyiségben jelentkeztek. Sem az élőhelyek, sem a vegetáció szempontjából nem tekinthető számottevőnek ez a mennyiség. Az időjárás az átlagostól enyhébb volt. A hónap első harmadában több ízben volt enyhe fagy reggelre, de a nappali hőmérsékletek minden esetben meghaladták 3-4 °C-ot. A novemberi átlagosnál enyhébb időjárás kapcsán sok gazda kinn tartotta a legelő állományát, de a hónap közepére a legtöbb juhnyájat beverték. A marhatartók a hónap utolsó hetében hagyták el a pusztákat. A Nyírő-réten, Görbe-háton és Kis-Álomzugban nőtt a beáramló víz mennyisége és ezáltal a felületi elöntés kiterjedése. Ennek oka, hogy az Elepi-halastó III-as és VII-es medencéjét egyszerre kezdték csapolni a hónap elején. Ráadásul a hónap eleji esők egyébként kis mennyisége telítette a talaj felső rétegét, ahol ezeken a helyeken látványosan kiterült a víz.

December nagyon száraz hónap volt, annak ellenére, hogy a hónap első felében gyakoriak voltak a ködös hajnalok, délelőttök, ill. két ízben egész nap sem szállt fel. A ködszitálásból heti 1 mm-nek megfeleltethető csapadék hullott, de a hasznosulása elhanyagolható volt (egész hónapban 4 mm, ami a havi átlag tizede), lévén a gyakori élénk szél szárító hatása jelentősebb volt. A hónap első felében sokkal inkább őszies időjárás volt a jellemző. Kifejezetten télies napokat a hónap utolsó hetében tapasztaltunk, a reggeli fagyok után azonban a nappali maximum hőmérsékletek fagypont felett alakultak. A kevés nyílt vizes élőhely felülete tovább zsugorodott.

IV. Bihari-sík Tájegység

A 2025. év időjárását az átlag alatti csapadékmennyiség, a csapadék térben és időben rendkívül egyenetlen eloszlása, valamint a tartósan magas hőmérséklet határozta meg. Az éves csapadékösszeg jellemzően 350-400 mm között alakult, ugyanakkor egyes területeken alig haladta meg a 300 mm-t, míg másutt rövid idő alatt, intenzív záporok formájában hullott le nagyobb mennyiség. Ezek a csapadékesemények a talaj mélyebb rétegeit nem tudták feltölteni, a lehullott víz jelentős része gyorsan elszivárgott vagy elpárolgott. A vegetációs

időszak során rendszeresen előfordultak extrém meleg időszakok, júniusban több alkalommal 35-37 °C feletti hőmérsékleti értékekkel.

A tél enyhe volt, tartós hó borítás nem alakult ki, a tavasz korán kezdődött, majd rövid időszakokra visszatérő hajnali fagyokkal tarkítva folytatódott. Márciusban több hullámban érkezett jelentősebb csapadék, amely átmenetileg megszüntette az extrém aszályos állapotot, és kedvezően hatott a gyepek fejlődésére. A vizes élőhelyeken rövid időre vízszint-emelkedés volt tapasztalható, azonban a korábban teljesen kiszáradt medrek csak csekély mennyiségű vizet tudtak megtartani. Áprilistól ismét meleg, csapadékszegény időjárás vált jellemzővé, amely a vízvesztési folyamatokat tovább gyorsította.

A nyári időszakban a rendkívüli aszály tovább fokozódott. A gyepek jelentős része már nyár elejére kiégett, a legelőkön, sok helyen ellehetetlenült a legeltetés. Szórványos zivatarok csak helyileg és rövid időre tudták enyhíteni a szárazságot. A július eleji viharok jelentős természeti károkat okoztak: idős faegyedek dőltek ki, egyes madártelepeken pusztulás történt.

Az ősz folyamán a száraz időjárás tovább folytatódott, csak elszórtan érkezett csapadék. Ezek hatására a gyepek sok helyen kisarjadtak, azonban természetes vízállás sehol nem alakult ki. November második felében ugyan csapadékosabb időszak következett, de a talajban felhalmozódott vízhiány miatt ez sem eredményezett érdemi javulást a felszíni vizek állapotában. Az év enyhe, ugyanakkor száraz időjárással zárult.

Különösen érzékenyen érinti az időjárás változás a kocsányos tölgy állományokat. Az év folyamán kiszáradás tovább folytatódott. Ez hosszútávon élőhely vesztéshez, rövidtávon, bizonyos helyszíneken baleset veszélyhez vezethet.

A vízgazdálkodási beavatkozásokat 2025-ben döntően az öntözési igények kielégítése határozta meg. A Sebes-Körösből és a Berettyóból több alkalommal történt vízkivétel, valamint Komádi térségében ideiglenes vízszintemelő műtárgy létesült a vízszint növelése érdekében. A műtárgyat kőgáttal és több szintben elhelyezett big-bag zsákokkal alakították ki, amelyeket az év végén eltávolítottak. Ennek ellenére mindkét folyó vízszintje hosszú távú összevetésben mintegy 1,5-2 méterrel elmarad a korábban megszokott szintektől.

A „Vizet a tájba” program keretében több csatornaszakaszon történt karbantartás, kotrás, fa- és cserjeirtási munka. A Szöcsköd-Komádi I-II. csatorna teljes hosszában (mintegy 10 km-en) zajlott növényzeteltávolítás, ugyanakkor a kotrási munkálatokat a kétéltűek, hüllők és halak vermelési időszakának közeledte miatt nem végezték el. Több helyszínen tapasztalat, hogy ezek a beavatkozások nem vezettek tartós vízmegtartáshoz, inkább a párolgó vízfelület növekedését eredményezték.

A csatornákban az öntözési időszak alatt gyakran megemelt vízszinteket tartottak fenn, amelyek helyenként kifutottak a környező gyepekre, kisebb kiterjedésű, átmeneti vizes foltokat hozva létre. Ezek az ideiglenes vízborítások természetvédelmi szempontból kedvező hatásúak voltak, azonban tartós megoldást nem jelentettek. A térség vízgazdálkodási sajátossága, hogy a vízfolyások döntő többsége határon túlról ered, és az utánpótlás évek óta hiányzik, így a vízvisszatartási lehetőségek erősen korlátozottak. Az Ér-csatorna esetében a leginkább szembetűnő, hogy a vízhiány és a román oldalon történő, egyre nagyobb mértékű vízvisszatartások nyomán a vízhozam jelentős csökkenés mellett a víz áramlási viszonyai is nagymértékben megváltoztak. Ez jól láthatóan rendkívül jelentős hatással van a vízfolyás medrében jelentkező eutrofizációs folyamatokra, valamint a közeli láp vízszintjére is. Már most láthatóan rendkívül negatív hatások jelentek meg, (fajok visszaszorulása, eltűnése) amely minden bizonnyal csak fokozódik a jövőben.

A Berettyó és a Sebes-Körös vízszintje is negatív rekordokat döntött, árhullámok nem voltak.

A belvízveszélyre hivatkozva a téli és kora tavaszi időszakban sem történt érdemi vízbevezetés a csatornákba.

Ez évben is emelkedő számban érkeztek öntözővíz kivételére, új rendszerek kiépítésére irányuló kérelmek. Egyre gyakrabban rétegvíz szivattyúzására épülő öntözésre vonatkozó igények is felmerültek. Az öntözőberendezések üzemeltetése a zavarás miatt különösen a túzokos élőhelyeken aggályos és a bizonytalan vízállású víztestek élővilágára gyakorolt hatás természetvédelmi szempontból kedvezőtlen. A természetvédelem érdekei, ezekben az esetekben ütköznek a gazdasági érdekekkel és a gazdálkodók igényeivel, a kérelmek pozitív elbírálása a természetvédelmi érdekek sérülését vonják maguk után.

V. Hajdúság-Dél-Nyírség Tájegység

2025-ben a vízhiány a Tájegységben nem mérséklődött, inkább fokozódott. A vizes élőhelyek túlnyomó része továbbra is száraz. Már a Vekeri-tó is egész évben szárazon állt. Kivételek a nem nyírségi tározók: Látóképi-tó, Álmosd-Kokadi-tározó. Debrecennél a Tócóban és a Kondorosban volt víz. A Tócóba a CIVAQUA Program folyamatos vízpótlást juttatott. A Konyári-Kálló létavértesi szennyvíztisztító alatti szakaszán is volt némi víz. A márciusi esők hatására megjelent sekély víz néhány helyen (pl. Hosszúpályi Kerek-fenék), de később azok is kiszáradtak.

Az éves csapadék mennyisége Debrecen térségében 477,2 mm körül alakult. Ez nem éri el az általagot. A talajvíz leszállt szintje tovább esett. Megítélésünk szerint az elmúlt 15 év során idén volt a legkevesebb víz a HDNYTE területén.

Júliusban néhány alkalommal viharok söpörtek át a Tájegységen, minek következtében a védett erdőterületeken is szórványos fák, facsoportok dőltek ki, ágak szakadtak le.

VI. Nyírség-Szatmár-Bereg Tájegység

Az elmúlt 12 hónapban vármegyei szinten 167 mm a csapadékhiány. A mérések óta a 4. legszárazabb év volt. A folyók szinte folyamatosan LKV alatt voltak. Gravitációsan a Felső-Tisza-Vidéki Vízügyi Igazgatóság (a továbbiakban: FETIVIZIG) szakemberei 400.000 m3 vizet tudtak kiengedni a korábbi évek több milliós mennyiségéhez képest. 6 tározót szivattyúsan is víz pótoltak az idén, így októberben 47%-os feltöltöttséget tudtak elérni.

Szatmárban a Túr mentén több alkalommal volt rendkívüli aszály, a legsúlyosabb 07.07-én. A belvízi elöntések száma minimális volt, mindössze 680 ha.

Vízminőségi kárelhárítás PET palackok miatt egy alkalommal volt Vásárosnamény külterületén a Tiszán, 145 m3 palackot távolítottak el májusban.

A „Vizet a tájba” program keretében 211 gazdálkodói felajánlás érkezett, sajnos nagy részük teljesíthetetlen volt.

Az erdők vízpótlása keretében a beregi Kőris-erdőbe vezettek jelentősebb mennyiségű vizet ideiglenes mederelzárással.

Tiszakóród külterületén a gazdálkodó felajánlásának eredményeként gyepet árasztottak, márciusban 50.000 m3 vízzel 15 ha kiterjedésben. Júniusban 41.150 m3 vízzel 10 ha kiterjedésben. A víz nem sokáig volt a területen, ezért a közvetlen természetvédelmi hatása nem volt jelentős.

Ebben az évben nem volt a Tiszán olyan árhullám, amely megtöltötte volna a hullámtéri holtmedreket. Az aszályvédelmi program keretében a Keskeny Holt-Tisza és a Rózsás-dűlői Holt-Tisza került feltöltésre. Június 6-án az aszályvédelmi program keretében elkezdték szivattyúval beemelni a vizet a Tiszából a Beregi tározó bevezető műtárgyánál, majd 20-án nyitották a vámosatyai osztózsilipet, így elindulhatott a víz az Észak-Beregbe. A feltöltés során a vizet a tiszakerecsenyi fenékküszöbig engedték (augusztus), majd fokozatosan töltődtek a mellékcsatornák. A vízpótlást szeptember közepén leállították.

A csapadékhiányos kora tavasz után a csapadékosabb periódus sem tudott megfelelő vízviszonyokat előállítani, pl. a Bockerek-erdőn a holtmedrekben, vagy a Göntében nem volt vízborítás, csak az általunk üzemeltetett műtárgyak tartották az erdő alatt a vizet. A csapadékhiány következtében a gyepek már júniusban elkezdtek felsülni.

A lápok vízpótlására márciustól-decemberig volt szükség, köszönhetően az aszályos időjárásnak. A kollégák és külsős szakember bevonásával sikerült a kapacitást növelni, de a távfelügyelet továbbra sem működik.

Július 7-8-án nagy erejű viharok vonultak át a térségen, jelentős károkat okozva. A legjelentősebb széltörések a nemes nyarasokban és a hullámtéren voltak. Tölgyeseink is szenvedtek károkat, főként a Bockerek-erdőn, Lónyai-erdőn és a Bagiszegi-erdőn, mintegy 16 ha-on.

A Kállósemjén külterületén lévő Mohos vízhiánnyal küszködik annak ellenére, hogy a mesterséges vízpótlás folyamatosan zajlott. Jól mutatja a probléma súlyosságát, hogy a térségi talajvízszint-csökkenés átlaga 8 kút vízszintjét vizsgálva 2010. szeptember – 2025. szeptember között 3,55 m. 2023. decemberében fejezték be a tavat tápláló kút melléfúrásos felújítását, melynek köszönhetően napi több mint 500 m³ víz pótolható a tóba. Ennek hatására 2024-ben a talajvízszint csökkenő trendje fordulni látszott, az átlagos talajvízszint 8 cm-rel újra nőni tudott. 2025 nyarán a leadott vízmennyiség azonban ismét lecsökkent (május végén az addigi érték felére), ez valószínűleg a rétegvíz intenzív (öntözés miatti) hasznosítása miatt történt. Kompenzálásként a szivattyút lentebb engedtük, a kitermelő csövet meghosszabbítottuk 12 m-rel augusztus 1-jén. Ez akkor azonban nem javított a kitermelhető víz mennyiségén. A szivattyú mélyebbre helyezéséhez a kutat is mélyíteni kellene. A kitermelt víz mennyiségét októberben tudtuk újra a megszokott mértékre emelni (október végén 30 Hz, november végén 32 Hz volt a teljesítménye). Jelenleg kb. 540 m³/nap vízleadó-képességgel működik a kút.

A hullámtéri medrek a téli csapadék hiánya miatt nem merültek meg a Tisza jóvoltából. A Beregi vízpótlási program megvalósítása során több holtmeder vízzel történő feltöltése került végrehajtásra. Ennek keretében vízpótlásban részesült a Boroszló-kerti Holt-Tisza, a Halvány-, a Vargaszegi-, valamint a Kiss Jánosnéi-holtmeder.

A Nyírségben a csapadékösszegek és eloszlás tekintetében, Bátorligeten a Fényi-erdő melletti Károlyi-folyáson keresztül nem érkezett olyan mennyiségű víz, amit az erdőre tudtunk volna vezetni és a lápon végzett vízkormányzás is csak részben fedezte a terület vízigényét.

A Gőgő-Szenke ebben az évben a Szamossályi-tározó felől a „Vizet a tájba” program finanszírozásával lett feltöltve Nagyszekeres és Penyige település külterületén, ahol megfelelő vízszint alakult ki. A Nagyszekeresi- és a Penyigei-tározó, valamint a Téglagyári halastó mobilszivattyús vízpótlását a Szamosból végezte a FETIVIZIG június végétől. Az átemelt víz a Szamossályi-tározón, a Szamossályi árapasztó csatornán és a Gőgő-Szenke osztózsilipen keresztül jutott a Gőgő-Szenke-főcsatornába, ahol a meder megtöltésén túl a

Nagyszekeresi-tározó, illetve a Penyigei-tározó töltésére is sor kerül. A szivattyúzást 2 géppel, a karbantartást is ide értve, napi 24 órában végezték. Itt a gravitációs vízátvezetés hatására kb. 7,5 km hosszú vízpótlási útvonalon töltődhettek fel a csatorna-medrek. A fehérgyarmati Téglagyári-halastó Szamossályi-Holt Szamos irányából, a Pünkösdi-csatornán keresztül kapott vízutánpótlást. Nyáron elkezdődött a Komlódtótfalu melletti szivattyús vízpótlás a Szamosból, a lokalizációs töltés melletti területek irányába. A nagy emelőmagasság miatt ez sokszor komoly technikai problémát okozott a FETIVIZIG munkatársainak. A halastavak megtöltése és a Csengersimai-tó feltöltése után engedték csak tovább a vizet a gémtelep irányába. Így a program végére csak tocsogósok alakultak ki az északabbra lévő tóegységekben, amelyek hamar ki is száradtak.

A Rétközben is súlyosbodott az aszályhelyzet, csatornák, holtágak száradtak ki, a tavak vízháztartása kritikus állapotra csökkent.

Fülesden a láprét mellett futó Cibere-csatornán épült vízvisszatartó műtárgy révén, az év végén jelentős mennyiségű vizet tudtunk visszatartani a mocsárréten.

A megépült Felső-Tiszai tározónak köszönhetően csapadékból származó és a Tiszából kivezetett vízből nagy felületű állóvizek keletkeztek (a Tiszakóródi-Halvány saját vagyonkezelt területünk is komoly vízmennyiséget kapott) és a csatornák is vízzel telitettek voltak.

A Vajai-tó medre ebben az évben szárazon állt. Jelenlegi forráshiány miatt a vízpótló kutat nem fogják üzemeltetni. A kora tavaszi csapadék a tómeder töltöttségét érdemben nem befolyásolta.

5.2.2. Élőhely-fenntartási, kezelési tevékenységek ismertetése

Az Igazgatóság működési területén a korábbi években elkezdett élőhelykezelési és fenntartási tevékenységeket folytattuk. 2025-ben a kezelési munkák egy jelentős részét saját forrás felhasználásával és/vagy saját kivitelezésben végeztük el. Az előző évhez hasonlóan a természetvédelmi hatóság által koordinált „állami védekezési" kezelési munkákat el tudtuk látni, elsősorban az invazív fajok állományának a csökkentése érdekében. A saját vagyonkezelésben lévő élőhelyek egy részén a bérlők segítségével történtek a kezelési munkák, a bérleti szerződésben rögzített feltételek szerint.

A beavatkozások legelő, rét, mocsár, nádas, valamint út művelési ágú területeken folytak, de visszagyepesedő szántón is végeztünk aktív kezelési munkákat. Minden évben visszatérő feladat az inváziós fajokkal fertőzött területek kezelése, amely zúzással, legeltetéssel, helyenként vegyszeres beavatkozással történt. A csapadékszegény időjárás, talajvízsüllyedés és az átlaghőmérséklet emelkedése különösen indokolttá teszi az ökológiai célú vízpótlásokat, vízkormányzásokat és a vízvisszatartást. Az Igazgatóság egész területén problémát okoz a vaddisznóállomány túrási kártétele. Szatmár-Beregben a sertéspestis eredményeként lecsökkent vaddisznó állomány lassú ütemű erősödésbe kezdett, a dám túlzott mértékű jelenléte komoly természetvédelmi problémákat eredményez. A védett és fokozottan védett természeti értékeink megőrzése érdekében több helyen vegyszeres riasztó anyagok kihelyezésével próbáltuk a károkozásukat csökkenteni.

I. Közép-Tisza-Jászság Tájegység

Borsóhalmi-legelőn a saját vagyonkezelésű csatornákon lévő vízvisszatartó műtárgyak kezelését végeztük, melyeket rendhagyó módon a nyár közepén a Vízügy a Zagyvából alulról kezdett megtölteni, így a legalacsonyabban lévő műtárgyaknál a lezárt pallókat meg

kellett bontani, hogy fel tudjon töltődni a csatorna. A feltöltés után ezeket visszazártuk, de néhány napon belül a víz eltűnt a csatornákból.

A Sakerroads Life keretén belül a Jászság SPA-n az MME tulajdonában lévő tanyahelyen megkezdtük az élőhely rehabilitációs tevékenységek mellett az élőhely fejlesztést is, az inváziós bálványfa irtásával, illetve Tiszakürti arborétumból hozott 90 facsemete (kocsányos tölgy, mezei juhar, kökény, galagonya és almafa) ültetésével.

A Tiszapüspökiben található birtoktesten (Nagy-szög eleje) a vegetációs időszak elején nem kezdődött meg a legeltetés, így az Igazgatóság felszólítást intézett a gazdálkodóhoz. Június hónapban kialakították a villanypásztort, amit szakaszoltan alkalmaztak, bár ezt is az elvárható mérték alatt. A korai behajtás után újabb felszólításra hajtottak csak ki, így az őszi időszakban történt legeltetés, bár nem a terület egészén, csak kis, lehatárolt részeken. A kaszálással nem volt jelentősebb probléma.

A jórészt mezsgyékben megbúvó, veszélyeztetett löszpusztagyep társulások általában magántulajdont képező földrészleteken találhatóak. A tulajdonosok hozzájárulásával, illetve közreműködésével végeztük az idén is a megfelelő beavatkozásokat. A kengyeli volgamenti hérics *(Adonis volgensis)* termőhelyének állapota a végletekig aszályos időjárás miatt korántsem optimális. A külön álló 2 öreg tőből csak az egyik hajtott ki, de nem virágzott. A nagyobb összefüggő állományból is hiányoztak (nem hajtottak ki) hajtásos, fiatal és öreg, virágos tövek is. A jelenlegi állomány összesen 44 tövet számlál, ami 13 öreg tőből és 31 fiatal hajtásos növényből áll. Tárgyévben nem került sor az élőhely égetéssel történő kezelésére, kizárólag mechanikai úton lettek eltávolítva a nem kívánatos biomassza elemek. A védőzónaként szolgáló, szomszédos szántóterület tulajdonosa az Igazgatósággal évenként felülvizsgált megállapodást felmondta a gyomosodásra utalva, így az intenzív művelés újfent veszélyeztető tényező marad. A Mezőtúron található csugari löszmezsgye zúzása után fennmaradt fás szárú biomassza lehordását a TMO kollégái segítségével elvégeztük a tél folyamán. A vegetációs időszakban a nád és a kökény sarjak elborították a területet, így azt a nyár végén a gazdálkodó lezúzta. E két intenzíven terjedő fajjal való küzdelem fogja meghatározni az elkövetkezendő évek kezelési gyakorlatát. A szajoli macskahere *(Phlomis tuberosa)* termőhely kaszálással került megtisztításra a terjedő kökény előtörésének megakadályozása érdekében. Az élőhely taposástól mentes, jó állapotú. A túl korai kaszálások nincsenek jó hatással a társulásra, ennek ellenére nincs rossz állapotban.

Tiszajenőn mindhárom birtoktesten történt legeltetés. A Felső-réten a vegyes (bivaly és szürkemarha) növendék gulya időben ki lett hajtva és a legeltetés intenzitása a villanypásztoros legeltetés ellenére ismét jónak mondható. Az Alsó-réten mindkét birtoktesten időben megtörtént a kaszálás, és a bálák is időben el lettek hordva. A haszonbérlő a sarjút idén is meglegeltette, sőt, ő a hosszabbított legeltetési idényre is megigényelte az engedélyt. Szeptemberben a haszonbérlő visszahajtotta a gulyát a Felső-rétre, de a sarjadó gyep csak két hétig volt elegendő az állatoknak.

A Tiszakürt külterületén található Szigetmajorban a gyepterületen a haszonbérlő augusztusban elvégezte az újra sarjadt gyalogakác *(Amorpha fruticosa)* visszaszorítását. A területen legelő bivalyok megfelelően visszatartották, leveleit lerágták, azonban a haszonbérlő a legelő szárazsága miatt júliusban elhajtotta az állatait, így a növények újrasarjadtak.

A Csépai-fertőn megbízási szerződéssel gazdálkodó kérésünkre a gyep túllegeltetését elkerülendő a villanypásztort a nádasba is bevezette. A gyep júliusra elérte a legeltetésben ideális állapotot, azon a jószág már többet nem igen tudott legelni. A fertő évek óta teljesen

száraz állapotban áll, így a régi nádas megbontását tartottuk természetvédelmi szempontból az ideálisnak. A haszonbérlő alacsony állategysége azonban a várt eredményt nem hozta el.

A Pélyi Patkós-holtág vízszintje egész évben stabil volt. A nyár második felében sikerült elérni, hogy a KÖTIVIZIG a Zsidófoki-zsilip táblájának a magasságát 20 cm-rel magasabbra alakítsa, a magasabb visszaduzzasztott vízszint elérése érdekében. Noha a csatornán annyi víz nem érkezett, hogy lényegi mennyiséget vissza lehessen duzzasztani, a Jászsági-főcsatornából mégis leadható víz a holtág töltése érdekében. A Hanyi-ér hullámtéri medrében a hódok által épített gát továbbra is szépen tartja a vizet, az állatok szükség szerint magasítják is, illetve a víz átszivárgás ellen, alaposan berakták sárral is a gátjaik oldalát. Ennek köszönhetően a holtág medre egész évben telített volt, sőt a part menti füzes is víz alá került.

Tiszabura mellett a Tisza hullámtérében található Káposzta-föld kezelését 2025-ben a HNPI kényszerült szárzúzással megoldani november hónapban. Ennek során a teljes terület kezelése megtörtént.

Pélyi Madárrezervátum fokozottan védett területén 2025-ben július és augusztus hónapok folyamán a földhaszonbérleti szerződésben meghatározott mértékig kaszálás történt a téli takarmányigény fedezésére. Augusztusban 120 példány szürkemarhát hajtott a területre a földhaszonbérlő, és november végén hajtott el a területről. A gyalogakáccal felnőtt területrészek szárzúzását, december végéig végzett el a földhaszonbérlő. A terület felső, földhaszonbérlet alá nem tartozó részein a gyalogakác szárzúzását az Igazgatóság a saját forrásának terhére végeztette el külső vállalkozó bevonásával. Megoldás a terület kezelésére az év végén körvonalazódott, amikor gazdálkodó kezdeményezte a terület egy éves megbízási szerződés keretében történő hasznosítását, legelőként.

A tiszaroffi Bodrogi-réten a földhaszonbérlő a jogszabályoknak és a HNPI gyepkezelési szabályzatának megfelelően, előzetes egyeztetést követően a megbeszéltek szerint végezte el a kaszálást. Ősszel tisztítókaszálást is végzett az újra hajtásnak eredt gyalogakác visszavágása érdekében.

A Fegyvernek-Nagykörű hullámtéri területein található gyepterületen természetvédelmi célú kezelői megállapodás keretében új szerződött gazdálkodó bevonásával történt területkezelés. A kaszálás, illetve az ősz folyamán a tisztító kaszálás is szabályosan, az előírásoknak és megbeszélteknek megfelelően történt.

A Tiszajenő melletti Nagy-rét gyepterületein a tárgyévben három birtoktesten történt legeltetés.

A Cibakháza melletti Telekmajor hullámtéri gyepterületének egy részén haszonbérlő kaszált, de a területen agresszíven terjeszkedik a gyalogakác, aminek szárzúzásáról a haszonbérlő gondoskodik.

A csongrádi Mámai-rét hullámtéri területein 2025-ben is természetvédelmi célú kezelői megállapodás keretében történt hasznosítás. Az egy éves megbízási szerződés keretében. A gátőr részben kaszálással, részben villanypásztoros rendszerben legeltetéssel kezelte a területet. A selyemkóró miatt több körben tisztítókaszálást végzett, előzetes egyeztetések lefolytatását követően.

II. Nagykunság Tájegység

2025 tavaszán 1 millió m^3 árasztóvizet juttattunk be a Kunkápolnási-mocsárba, majd később a nyár és az ősz folyamán is voltak kisebb-nagyobb mértékű vízbeeresztések.

2025 folyamán összesen 2,7 millió m^3 árasztóvizet juttatunk a Fekete-rétbe, és a kisebb laposok feltöltő csatornáiba.

A Kása-háton tavaszi és őszi árasztás is volt 2025-ben.

Vízvisszatartással érintett csatornákban nem jelent meg a víz. A Sáros-ér 0+200 műtárgyánál 3-3,3 méter körüli vízállások voltak jellemzőek. A Farkas-szigeti erdőben lévő Jóléti-tavak nyár közepére kiszáradtak. A Farkas-szigeti erdőben lévő 2 rönkgátnál nem történ vízvisszatartás, mert nem jelent meg víz. A Kisvizes KEHOP műtárgyai közül a Tárkány-ér, Kerülő-érnél nem volt víz, így nem volt mit visszatartani. A Salamon-zugi műtárgynál jelent meg víz vízpótlás hatására. Kerülő-ér, Salamon-ér, Meggyes-ér kiszáradt állapotban. A Borzasi-halastó, Kis-Rátánál lévő betétpallózásnál nem jelent meg víz. 2025.02.25 napon 2 méter magasságban betétpallózás történt medertározási céllal az Ágotai Vészelzáró műnél a TIVIZIG közreműködésével. Szükséges nagyobb mennyiségű csapadék, vízpótlás az átlagos állapotok elérése érdekében.

Salamon-zugi vízpótlás: traktoros vízpótlás történt május 08,09 napokon 20.000 m^3; augusztus 22,23,24,25,26,27,28 napokon TIVIZIG „Vizet a tájba" program keretében 16.200 m^3; szeptember 02,03 napokon 24.000 m^3; december 09,10,11,12,13 napokon 60.000 m^3. A vízpótlások hatására a Salamon-zugi-csatornában számottevő víz jelent meg. Az év folyamán több egyeztetés történt állandó vízkivételi megoldás, szivornya kialakítása kapcsán.

Holt-Kösely: „Vizet a tájba" program keretében a TIVIZIG 2025.06.20-08.31 között 52 nap 400.850 m^3 víz pótlása történt a Makkod-laposi szivattyúháznál. Szeptember hónapban a Holt-Kösely északi részén vízvisszatartási célú földmunka történt, mely során az egykori vízlevezetést szolgáló magaspart átvágások kerültek megszüntetésre.

Bökönyi-tanya: 2025.12.28-29. napokon traktoros szivattyús vízkivétel történt 25.000 m^3 mennyiségben. A Sáros-ér hullámterében összekötő csatorna kialakítása történt a víz ráfolyás érdekében. A Vastornyi-útig tartó ér és útárok feltöltése megtörtént. TIVIZIG-gel egyeztetve állandó vízkivételi megoldás kialakítása kezdődhet 2026-ban.

A Német-szigetben lévő vízvisszatartó műtárgy egész évben le volt zárva a csapadékvíz megtartása miatt. A Nagy Zádor-mocsár tavaszi árasztása március 3-28-ig történt, mely során 100.000 m^3 víz szivattyús kiemelése történt a Hortobágy-folyóból, a műtárgyban lévő elektromos búvárszivattyúkkal. Az árasztás hatására kb. 110 hektáros vizes élőhely alakult ki. Június végére a vízszint csökkenése már veszélyeztette a vízimadarak költési sikerét, ezért június 26-28-ig 30.000 m^3 szivattyús vízpótlásra került sor.

Őzes nyugati részén lévő mocsarat árasztottuk június 5. és december 31. között szivornyával. Az év végén kb. 18 hektár volt a vizes élőhely kiterjedése.

A Vadai-laposba a Német-éri-csatornából gravitációsan töltődött víz októbertől az év végéig. A mocsárban kb. 40 hektáros vízborítottság alakult ki. A lapostól délre lévő zsombékos területre szintén a Német-éri-csatornából töltődött víz, itt kb. 12 hektáros vizes élőhely alakult ki.

A csapadékvíz megtartása céljából a Sós-fertőnél a vízvisszatartó műtárgy egész évben le volt zárva. Január 15. és június 30. között, a Német-éri-csatorna magas vízállásakor kisebb megszakításokkal tudtunk árasztást végezni a mocsárba, mely hatására egy közepes vízállás alakult ki benne.

A Kunmadarasi-pusztán lévő C/3 jelű csatorna torkolatánál, a vízvisszatartó műtárgy egész évben le volt zárva a csapadékvíz megtartása miatt.

A Bence-fertő lecsapoló csatornáján elföldeltünk egy átjárót a Jámbor-tanya közelében, annak érdekében, hogy a víz lefolyását megakadályozzuk.

Május közepétől kezdve több, mint 120 hektár rizstelepi feketeugar lett kialakítva székicsérek és más partimadarak megtelepítése céljából a kisújszállási Nagyréten, ebben az évben két különböző helyszínen. Az élőhely-fejlesztést a kisújszállási mezőgazdasági társaság alakította ki kétszeres nehéztárcsázás és rögtörő hengerezés alkalmazásával.

Abádszalók külterületén 3, Tiszaszőlős külterületén 1, Tiszaszentimre környékén 2, partifecske és gyurgyalag fészkelését elősegítő fal rekonstrukciója (gépi segítséggel) fenntartása és folyamatos karbantartása pedig kézi erővel megtörtént, melynek hatására 6600 pár partifecske és 2400 pár gyurgyalag tudott költeni.

III. Hortobágy Tájegység

A Kis lilik LIFE pályázat keretén belül a Hortobágyi-halastó Bivalyos taván megvalósult a nádasodó részek szárzúzása. A beavatkozásra a kevés legelő bivaly miatt volt szükség, a legeltetési erély nem érte el hektáronként a 0,5 ÁE-t. Itt továbbra is indokolt lenne az 1 ÁE/ha legeltetési erély.

A Hajdúböszörmény (volt Bocskai Tsz) külterületi sertéstelepének a hígtrágya szikkasztójánál a töltést kaszáló személlyel történt egyeztetés hatására az itt fészkelő gólyatöcsök fészkeinek környékét nem kaszálták le az inkubációs időszakban. Fentieknek köszönhetően a költések sikeresnek bizonyultak.

A Virágoskúti tározók (I. és IV.) vizének csökkentését kértük augusztus legvégén. Szeptember közepén mindkettőre rányitottak, de a IV-es csökkentése nem volt elég hatékony. A hónap utolsó hetében már jobban rányitottak és 2,5 m^3/sec mennyiséggel folyt le a víz, így szeptember végére már megfelelő vízszintet állítottak be, amely alkalmassá tette a tavakat a daru (*Grus grus*) gyülekezéshez és éjszakázáshoz a későbbiekben.

Az árasztások, vízvisszatartások jelentősége az idei évben tovább nőtt. Halastavak „fáradt” vizét engedtük a Halas- és a Matyó-fenékbe. A Hortobágyi Halgazdaság Zrt.-n (a továbbiakban HHG Zrt.) keresztül, de más konstrukcióban került víz a Tornyi-domb melletti laposba, az Akadémiai libanevelőbe. Halastavi feltöltő csatornából „szökött” víz táplálta a Hármas laposát a kövesút mellett, valamint a Fülöp-lapost (hrsz Hortobágy 02116/1b) bár itt nem alakult ki 2025-ben jelentős vízfelület. Árkusnál, a Nyugati-híd melletti lapos a Nyugati-főcsatorna szivárgó vizéből táplálkozott 2025-ben is. Az Elepi-halastavak elhúzódó csapolása (lecsapoló rendszerek telítettsége) miatt az Alsó-Kadarcs-főcsatorna mentén 2025-ben is több helyen kiáramlott a víz a pusztai erek mentén. Kiterjedt felületeken jelent meg elöntés Nyírő-réten, Görbe-háton, Kis-Álomzugban és a Gyilkos-lapos területein. A felszíni elöntéseken egész ősszel (egészen november közepéig) rendszeres volt a darvak és vadludak tömeges jelenléte. A Kis-Álomzugban lévő gyilkos-laposi műtárgy továbbra is kiválóan ellátja a funkcióját. A terület vegetációja átalakult a műtárgy megépülése után a tartósabb vízborítás miatt. A felület kb. 60%-a nyílt vizű lett, kiváló élőhelyet biztosítva számos madárfaj számára (pl. gólyatöcs, feketenyakú vöcsök, kanalas és böjti réce). A felszíni elöntéseken egész ősszel (egészen november közepéig) rendszeres volt a darvak és vadludak tömeges jelenléte. Február folyamán, a Kecskési területen több, ökológiai célú árasztás történt. Első ütemben a Bárány-lapos és a Kunrókási-legelő irányába nyitottuk meg a zsilipeket. Ezután a Nánási-tanyánál található műtárgy, valamint a Boca-lapos esetében a zsilipek meg lettek nyitva a TKO munkatársának közreműködésével. A Boca-lapos vonatkozásában a tárgyi hónapban a hosszú-laposi ág elárasztása vette kezdetét annak érdekében, hogy a földhiány orvoslása a Kerek-lapos irányába ne ütközzön akadályba a

csatornába jutó víz miatt. A Hosszú-lapos árasztása február végével nem zárult le. Április 1-én megkezdődött a Boca-lapos kerek-laposi ágának ökológiai célú árasztása is. A laposban az előző hetek csapadékos időjárásának köszönhetően már jelentős vízmennyiség volt jelen, ugyanakkor a meder teljes feltöltésére is sor került a később várható száraz periódusok kedvezőtlen hatásainak mérséklése érdekében. 04.14-re a meder teljes mértékben feltöltődött, ezt követően a zsilipek elzárása megtörtént. Szeptember 9-29. közötti időszakban a Petenye kisvizes KEHOP-os műtárgyán keresztül megvalósult a terület árasztása. Ennek eredményeként kezdetben az Ökör-kúti-legelőn, majd később a Dögös-laposban is jelentős kiterjedésű vízborítás alakult ki. Az élőhely ökológiai állapotában bekövetkezett változások folyományaként a területen daru éjszakázóhely alakult ki.

A gyepek cserjésedésének megakadályozására több helyszínen történtek a legeltetés mellett fizikai jellegű beavatkozások. Február 12-én a TKO a 600-as csatorna mellett, a nagy-kecskési sarkadi járótól északra eső területrészen is gyalogakác (*Amorpha fruticosa*) szárzúzási beavatkozást hajtott végre, mintegy 4 hektár kiterjedésű területen. Az haszonbérlő saját szárzúzóval tisztított meg körülbelül 100 hektárt a bérleményük (Bagota) északkeleti és keleti területén az év elején. A Kis-Szeg területén a Kishortobágy 1740 Kft. tisztított meg egy nagyjából 150 hektár kiterjedésű legelőrészt külső vállalkozó segítségével október folyamán. A cserjeirtást egy speciális gép végezte, mely munka hozzávetőleg 15 napot vett igénybe. A Kis-szeg területén a haszonbérlő tisztított meg körülbelül 50 hektár gyepet saját szárzúzóval, néhány munkanap alatt. A Nyírő-réten kb. 2 hektár felületen végeztettünk szárzúzást, amely nyomán látványos, nyílt vízfelület alakult ki, így kiváló pihenőhelyet teremtve a darvak és vadludak nagyszámú csapatainak. A Kadarcs-aljban tisztító kaszálást végzett a terület haszonbérlője.

Február 12-13-án TKO a kecskési 600-as csatorna gátjain szárzúzási munkálatokat végzett, melyek során a kezelendő területen döntően gyalogakác (*Amorpha fruticosa*) volt jelen. A beavatkozás célja a vízfolyás menti közlekedés biztosítása, valamint a földhiányos területrészek feltárásának elősegítése volt.

Augusztus 10-15-e között nyitotta meg a villanypásztor adott szakaszát a gazdálkodó az újszentmargitai Tilos-erdő nyugati oldalán, ezáltal lehetővé téve a Margitai-legelőn táplálkozó szarvasmarhák és bivalyok számára az erdő szegélyzónájának legeléses és tipprásos kezelését. A beavatkozás az erdőssztyepp zóna nádasodó és siska nádtippannal elburjánzott vegetációjának óvatos kontrollját célozta, melynek hatásait figyeltük. Terv szerint szeptemberben - a nagy szikibagoly (*Gortyna borelii lunata*) rajzását megelőzően - a marhákat ismét kizártuk a területről, hogy majd a jövő év nyarán folytassák a megkezdett kezelést.

IV. Bihari-sík Tájegység

Berettyóújfalu, Andaháza: A rendkívüli aszály miatt a kisléptékű vízpótlást már késő tavasszal meg kellett kezdeni a vízimadarak költési sikerének növelése érdekében. A nyári időszakban folyamatos vízfrissítés történt, elsősorban a vízminőség javítása céljából, és csak másodsorban vízpótlási céllal. Ennek köszönhetően 2025-ben botulizmus nem jelent meg a területen. Kora ősszel a vízpótlás ismét megtörtént, azonban az őszi aszály miatt később további kisebb léptékű beavatkozásokra volt szükség. A területen összesen hat műtárgy kezelését és egy áteresz rendszeres tisztítását kellett elvégezni.

Berettyóújfalu, Palocsa: A költési időszak tavasszal közepes vízállással indult, azonban a tavasz végére – nyár elejére a terület nagy része kiszáradt. Nyár közepétől kisebb léptékű árasztásokkal sikerült kedvező élőhelyi feltételeket kialakítani a vízimadarak számára. Az

őszi csapadékok hatására ismét közepes vízállás alakult ki, azonban a tavaszi tapasztalatok alapján késő ősszel további árasztással növeltük a vízmennyiséget.

Derecske, Nagy-nyomás: A terület nem áraszthtató, azonban a záró műtárgy folyamatos ellenőrzése és megfelelő állapotban tartása kiemelt feladat. A műtárgyat az év során végig zárva tartottuk. Az év elején közepes vízállás alakult ki, amely tavasz második felére nagyrészt eltűnt, kedvezőtlenül befolyásolva a költéseket. Júliusban egy heves zivatar után átmenetileg kisebb vízállás jelent meg, amely rövid időn belül elszivárgott. Az őszi időszakban a meder végig szárazon állt, csak decemberre alakult ki alacsony vízállás.

Berettyóújfalu, Peres: A közalapítvány által kezelt, de a HNPI vagyonkezelésű területeket is érintő vizes élőhelyen a nádas kiterjedése a bivaly legeltetés hatására fokozatosan visszaszorult. Ezzel párhuzamosan a terület a partimadarak számára egyre jelentősebb költőhellyé vált. A vízállás az év során jellemzően közepes volt, a terület nyáron sem száradt ki, őszre is közepes vízállás maradt fenn.

Derecske 0450/1 hrsz.-ú terület visszagyepesedő részén a HNPI szárzúzást végzett a gyomosodás visszaszorítása és a gyepborítás helyreállításának elősegítése érdekében.

A kora tavaszi időszakban idén is elvégeztük kézi erővel két kisebb mocsárnál a vízvisszatartást, de sajnos az érintett helyeken a csapadékhiány miatt nem volt jelentősége.

A Hencidai- Csere-erdő tisztásán a visszagyepesedés elősegítése miatt újra cserjeirtást, szárzúzást végeztettünk vállalkozó bevonásával 0,3 ha területen.

V. Hajdúság-Dél-Nyírség Tájegység

Vízkormányzás, vízvisszatartás:

- Januárban egyeztettünk a vízügyi kezelővel a Hosszúpályi Fehértói-tározó feltöltéséről. A Konyári-Kállóban azonban olyan kevés víz volt, hogy a beterelt víz nem jutott el a leeresztő műtárgyig.
- Tavasszal a vámospércsi Jónásrész és a nyírábrányi Teleki-legelő zsilipjeit felkészítettük a vizek esetleges fogadására.
- Cserjeirtás erdészeti szárzúzóval
- Cserjésedett gyepek fenntartása érdekében erdészeti szárzúzóval kezeltettünk a HDNYTE területén 5 helyszínen összesen 4,9 ha területet.
- Cserjeirtást végeztettünk erdészeti szárzúzóval a létavértesi Siroki-réten 0,7 ha kiterjedésben.
- A bagaméri Kék-Kálló-völgy sztyeprétes buckája és a Kálló közötti területen végeztünk cserjeirtást erdészeti szárzúzóval összesen 2 ha területen elszórtan.
- Az újlétai Nagy-Ócsán erdészeti szárzúzóval kiszélesítettük a vérfű hangyaboglárkáknak szánt átjárót a rekettyefüzesben 0,1 ha-on. A keletkezett mulcsot is felgyűjtöttük.
- A bagaméri Silye-réten összekötöttük a nyírfás tisztást a hengeres sásos tisztással 8-10 méter szélességben erdészeti szárzúzással (0,1 ha), majd lehordtuk róla a zúzalékot.
- Haszonbérlők végeztek cserjeirtás erdészeti szárzúzó segítségével a bagaméri Kék-Kálló-völgyben és a létavértesi területen 2 ha kiterjedésben.

Szárzúzás gyomok és cserjésedés visszaszorítására:

- Szárzúzásos kezelésre a HDNYTE területén 16 helyszínen összesen 25,4 ha kiterjedésben került sor cserjésedés és gyomok visszaszorítása érdekében. Részletezve alább:
- Szárzúzást végeztünk a tájegységhez rendelt traktor segítségével a Monostorpályi-legelő 0198 hrsz.-ú részén a cserjésedés visszaszorítása érdekében, mintegy 3,5 ha kiterjedésben.
- Szárzúzással kezeltünk egy becsalánosodott tisztást a nyírábrányi Káposztás-laposon 0,2 ha kiterjedésben.
- Szárzúzást végeztünk Bagamérban a Fehér-föld szigeten 1 ha, a Silye-réten 0,1 ha, a Silye-rét feletti parlagokon 0,2 ha kiterjedésben.
- A Tájegységhez rendelt traktorral cserjésedést visszaszorító szárzúzást végeztünk a fülöpi Zöld Marci-legelőn 1,3 ha, a Káposztás-laposon 6 ha, a Jónásrészen 4 ha és a Keszler-tagban 0,2 ha kiterjedésben. Idén új területek is be lettek vonva a szárzúzásba: Nyíracsád 0119/a (4,5 ha), Nyírábrány 0286/2, 0305, 0307/1 (2,2 ha).
- A Monostorpályi 0196 és a 0198 hrsz.-ú legelő részein kisebb termetű cserjék szárzúzását hajtottunk végre 0,7 ha kiterjedésben.
- Szárzúzást végeztünk a Löszletörésen a lejtő tetején lévő védősávban (1,5 ha).

Kaszálás és cserjésedés visszaszorítása saját kezű kivitelezésben:

- Januárban és decemberben cserjésedés visszaszorítását végeztük el motoros kaszák és az Agria kisgép segítségével a Vámospércs-Nyíracsád határában található Jónásrészen, mintegy 2 x 0,3 ha kiterjedésben, valamint a nyírábrányi Káposztás-laposon 2 x 0,35 ha kiterjedésben védett növények élőhelyein.
- Lekaszáltuk az álmosdi Daru-láp kis kaszálóját motoros kaszákkal mintegy 0,2 ha kiterjedésben.
- Szárzúzást végeztünk az Agria kisgéppel a létavértesi Löszletörésen. A tavaszi héricses lejtőt kezeltük 7500 m2 kiterjedésben cserjésedés ellen.
- Kökény sarjak irtását végeztük el Bagamérban a Malom-gát sztyepprétes buckáján 200 m² kiterjedésben.

Vállalkozóval végeztetett kis területű kézi munkák:

- Vállalkozóval végeztettünk kisebb területű kaszálásokat, szénalehordást, cserjesarjak levágását több mint 53 helyszínen, ami összesen mintegy 20 hektárnyi területet érintett. Részletezve alább:
- Siska nádtippan kaszálás történt Bagamérban, a Malom-gáton (1000 m^2).
- Bagamérban lekaszáltattuk az élőhely-rekonstrukciós területet a Silye-réten (1000 m^2). A szénalehordás is megtörtént.
- Bagamér (Silye-rét): cserjesarjak visszavágása (25.000 m^2-ről, elszórtan).
- Kokad (Daru-láp): a pihenőhely környékének kaszálása. (2200 m^2).
- Létavértes (Löszletörés): 1000 db galagonyamagonc levágása, galagonyamagoncok göller ollós kivágása Rochel-törpezanót foltokból, és a sarjak elszállítása (400 m^2).
- Létavértes (Nagy-Ócsa, kékperjés): cserjesarjak visszavágása (500 tő).
- Létavértes (Löszletörés): cserjesarjak saraboló kaszálása, (8000 m^2).
- Létavértes (Böcsöntő): fáslegelő-telepítés sorközeinek kaszálása (7000 m^2).
- Újléta (Kis-erdő): fáslegelő-telepítés sorközeinek kaszálása (4000 m^2).
- Újléta (Kis-erdő): fásszárú sarjak visszavágása a kerítés mentén, mindkét oldalon, 1

km hosszan, 2-2 méter szélességben.
- Újléta (Kis-erdő): siska nádtippan kézi kaszálása, és kézi lehordása (15 helyen, 5300 m^2); szőlőskert fenntartása.
- Kokad, tanösvény pihenőhely kaszálása 0,2 ha kiterjedésben.
- Szeptemberben Bagamérban (Silye-rét): cserjesarjak visszavágása (25000 m^2-ről, elszórtan).
- Kokad (Daru-láp): a 2 esőbeálló térkőburkolatának mechanikai gyommentesítése, söprése. (50 m^2), a pallóút mentén a belógó gallyak visszavágása két oldalon (2*750 m hosszan), a nád levágása 1 méter szélességben, talajszintben. (500 m hosszan). A pihenőhely környékének kaszálása. (2200 m^2.)
- Létavértes (Böcsöntő): vízvisszatartó műtárgy töltésének kaszálása, fáslegelő-telepítés sorközeinek kaszálása (7000 m^2).
- Létavértes (Löszletörés): 1000 db, elszórtan elhelyezkedő galagonyamagonc levágása, galagonyamagoncok göller ollós kivágása Rochel-törpezanót foltokból, és a sarjak elszállítása (400 m^2). Cserjesarj-foltok saraboló kaszálása (8000 m^2.) Akácsarjak visszavágása letermelt facsoport helyén (2500 m^2).
- Létavértes (0985/1a): Akácsarjak visszavágása letermelt facsoport helyén (2000 m^2).
- Újléta (Kis-erdő): Fáslegelő-telepítés sorközeinek kaszálása (4000 m^2) Akác és késeimeggy-sarjak, alkörmösök visszavágása az egyhajúvirágos területén. (60000 m2-ről), fásszárú sarjak visszavágása a kerítés mentén, mindkét oldalon, 1 km hosszan, 2-2 méter szélességben.
- Újléta (kockaakácosok): akácsarjak visszavágása (2000 m^2)
- Álmosd (Daru-láp, kis kaszáló): a lekaszált széna kézi összegyűjtése, és elszállítása (3300 m^2)
- Létavértes (Löszletörés): szénagyűjtés és elszállítás. (7000 m^2)
- Létavértes (Nagy-Ócsa, kékperjés): kékperjés láprét kézi kaszálása, a széna kézi összegyűjtése és elszállítása (6000 m^2).
- Bagamér (Silye-rét): kékperjés láprét kézi kaszálása, a széna kézi összegyűjtése és elszállítása (2500 m^2).
- Újléta (Kis-erdő): siska nádtippan kézi kaszálása, és kézi lehordása. (5300 m^2).
- Újléta (Kis-erdő): gyep kézi kaszálása, és lehordása az egyhajúvirág termőhelyén (4000 m^2).
- Bagamér (Silye-rét): aranyvessző termések, virágzatok kézi összegyűjtése, elszállítása.

<u>Hulladékgyűjtés:</u>

- A „Te Szedd!” akció keretében 46 zsák kommunális hulladékot gyűjtöttünk össze a nyírábrányi Teleki-legelő település felőli részén, valamint egy púpos utánfutónyi gumiabroncsot is hulladéklerakóra szállítottunk.
- 4 zsáknyi hulladékot gyűjtöttünk össze a kokadi Daru-lápnál, 2,5 zsáknyit pedig a bagaméri Malom-gáton.
- Hulladékradaros bejelentés alapján szemetet gyűjtöttünk össze Bagamérban a 0243 hrsz.-ú területen. A gyűjtött hulladékot egyéb hulladékokkal együtt a szeméttelepre szállítottuk.

<u>Kidőlt fák ledarabolása:</u>

- Kerítésre dőlt fákat daraboltunk össze az újlétai egyhajúvirágosnál, illetve útra dőlt fát a kokadi területeknél, valamint a Kis-erdőben. Szintén kidőlt fákat daraboltunk le a nyírábrányi Káposztás-laposon és a nyíracsádi Jónásrészen, hogy az aranyvessző szárzúzását a traktor el tudja végezni (DL), majd az őszi szárzúzások előtt a Jónásrészen és a fülöpi Zöld Marci-legelőn, a Kokad 058/29-es hrsz.-ú területen, illetve a bagaméri Silye-réten.
- Az újlétai egyhajúvirágos kerítéséről ledaraboltuk a rádőlt fákat, és felszögeltük a levált dróthálót több szakaszon.

Egyéb:

- Az év végén területkezelési tevékenységeket készítettünk elő (fakitermelés, cserjeirtás a kokadi vagyonkezelt területeken, cserjeirtás a Silye-réten, a bagaméri sztyeprétes buckánál és a Siroki-réten). Nagy pontosságú GPS-szel kimértük a kitermelendő facsoport határait. Többször egyeztettünk az érintettekkel.
- Két kidőlt útlezáró táblát állítottunk vissza megszüntetett illegális utaknál a Bagaméri Malom-gáton.
- Az újlétai Nagy-Ócsán, a gyepes sásos kút közelében lévő, korábban erdészeti szárzúzóval kezelt nádas területet egy haszonbérlő birkáival megpróbáltuk meglegeltetni/megtapostatni, de a magas növényzet miatt az állatok nem mentek bele.
- A kérésünknek megfelelően alkalmi legeltetés történt a Silye-réten a szomszédos haszonbérlő marháival.
- A hajdúsámsoni Csikós-erdő melletti akác letermelésből származó gallyat a Martinkai-legelő széléről a haszonbérlők lehordták a területről.

VI. Nyírség-Szatmár-Bereg Tájegység

A LIFE IP pályázat finanszírozásával Petneháza, Daru-rét területrészen, a réti angyalgyökér *(Angelica palustris)* zsombékos, kékperjés élőhelyein (kb. 0,6 ha-on) egyszeri kézi kaszálás történt a Petneháza 0199/1 hrsz.-on. Az előző évekhez hasonlóan 3,3 km hosszúságban a területet végigkísérő csatorna mindkét partján évi kétszer történt kézi kaszálás. Több beavatkozási ponton történt további kézi kaszálás olyan helyszíneken, ahol azt a terület invazív növényfajai indokolták, jellemzően fák alatt és egyéb objektumok pl. villanyoszlop körül.

A LIFE IP pályázat finanszírozásával megtörtént a Kaszonyi-hegyen a Barabás 0693/1 hrsz.-en az akácsarjak kétszeri levágása, lehordása, a 0694, 0695/1, 0695/2, 0693/3 hrsz. kétszeri zúzása, a 0693/1 hrsz.-on erdőtelepítésünk egyszeri kaszálása, kétszeri akácsarj eltávolítása. A hegy alatti területek (0706/1b, 0707, 0710/1, 0711/1, 0712/1) egyszeri zúzása, kaszálása. A 0707 hrsz.-on cserjeirtás történt a gyepesítés kezelésének hatékonysága érdekében. A múlt évben kutricákba telepített, de elpusztult tölgycsemeték pótlása is megtörtént.

A fülesdi kornistárnicsos *(Gentiana pneumonanthe)* gyepen évi kétszeri zúzás révén a gyalogakácot *(Amorpha fruticosa)* visszaszorítottuk. A Cibere csatorna zúzása hidrot kaszával történt. A géppel nem kezelhető részeken kézi munkával vágattuk vissza a gyalogakác foltokat.

Tiszatelek- Tiszaberceli-ártér Természetvédelmi Terület: Gávavencsellő külterületén a Marót-zugi holtág halászati hasznosítója a Vasutas Sporthorgász és Természetvédő egyesület a vállalt kötelezettségének megfelelően a part menti gyalogakác *(Amorpha fruticosa)* sáv levágását elvégezte.

A Gávavencsellő 051a, 065/1a, 0104/b hrsz.-ú gyep művelési ágú területen vegyszeres irtást végeztünk közel 12 ha nagyságú területen.

A Tiszadobi-ártér Természetvédelmi Területen a Sós-sziki legelő állapota a tavalyi évhez viszonyítva javult. A területet lekaszálták és a fás-, lágyszárú vegetáció visszaszorítása is folyamatos.

A „Vizet a tájba" vízpótlás kapcsán a Marótzugi-holtág +100 cm vizet kapott augusztusban. Míg a „Vizet a tájba 2" aszályvédelmi akcióterv keretén belül Tiszadobon a Falusi-holtág 150 cm-el emelkedett októberben.

Bátorligeti-ősláp Természetvédelmi Terület: a lápréteken, valamint az erdei tisztásokon lágyszárú inváziós fajok állományainak mechanikai módszerekkel történő visszaszorítására irányuló kezeléseket végeztünk. A selyemkóró, illetve kanadai aranyvessző állományokat az év folyamán háromszori alkalommal kézi kaszálással akadályoztuk meg a virágzásban, szaporítóanyag érlelésben- és szórásban. A lekaszált növényzet le lett hordva. A munka során, több helyen érintetlenül hagytuk a zsombékosokat, a szibériai nőszirom *(Iris sibirica)* és az erdei kutyatej *(Euphorbia amygdaloides)* állományokat. A cserjeirtással érintett területrészeken a cserjék visszaszorító kaszálását is elvégeztük.

Bátorligeti-legelő Természetvédelmi Terület: a gyepkezelés részeként az akácsarj levágását a haszonbérlő végezte el, egyszeri alkalommal 8 ha területen.

Fényi-erdő Természetvédelmi Terület: a pusztai-tölgyes erdőtársulásaiban a korábbi években kibontott homokpuszta rétek, illetve tisztások kaszálását kétszeri alkalommal végeztük el 10 ha kiterjedésben. A Bátorliget 21/E erdőrész erdő felújítási kötelezettség alól kivont terület sarjmentesítését három alkalommal, összesen 4,5 ha területen végeztük el. A Bátorliget 21/F területrészen (erdőfelújítás alól kivont terület) gépi szárzúzást végeztünk mintegy 3 ha területen. A lekaszált növényzetet összegyűjtöttük és lehordtuk a területről. Inváziós fajok visszaszorítása (akác, kései meggy, bálványfa, gledicia) cserjevágással a Bátorliget 37/B, 20/A, I, K, 21/J, M, C, D, H, 22/B, 23/D, G, F, 24/B, G erdőrészletben, összesen 24,5 ha területen. Funkciójukat vesztett, megrongálódott vadvédelmi kerítéseket elbontottuk Bátorliget 22/I, 23/A, 24/C erdőrészletekben 1050 fm mennyiségben.

Cégénydányádi-park Természetvédelmi Területen kaszálással és zúzással tartottuk fenn a megfelelő gyepállapotot. A Tiszakürti Arborétum vezetőjével folytatott területbejárást követően gyümölcsfákat, páfrányfenyőt és sok cserjét telepítettünk. A cserjék és fák védelméről egyedi védőkerítéssel gondoskodtunk. A sírbolt körül cserjeszegélyt alakítottunk ki.

Túristvándi Rókás-legelőn a régi vadkizárásos területek felújítása a Tájegységben dolgozó munkások segítségével, folytatódott, valamint a felgyűlt szemét összeszedése a műút mentén megtörtént.

Túristvándi 0201/b gyepterületen a tisztítókaszálást elvégeztük, az akácújulatot visszavágtuk.

Az aszályos időjárás miatt márciustól decemberig szükség volt a lápok vízpótlására.

A Bábtaván és a Nyíres-tavon a kedvező időjárásnak köszönhetően januárban és februárban sikerült levágni és eltávolítani a felnővő égersarjakat és a kidőlt nagy égereket, valamint újabb égereket gyűrűztünk meg.

Szakértő útmutatása alapján, a Bábtaván és a Nyíres-tavon kaszálási kísérleti mintaterületek kialakítását végeztük a lápok fenntarthatósága érdekében.

A Kaszonyi-hegy Természetvédelmi Területen tavasszal elvégeztük a gyümölcsfák metszését, majd permetezését. Ősszel megtörtént a kidőlt és lehasadt fák eltávolítása és a gyümölcsös (0706/1a) kaszálása.

A gelénesi 088/5 hrsz.-ú saját vagyonkezelt területen a haszonbérlő folyamatosan végzi a tölgyújulatok védőkerítésének felújítását, valamint az elpusztult csemeték pótlása is megtörtént.

A Bockerek-erdőben található vadkizárásos kísérleti terület kerítésének folyamatos ellenőrzése és szükség szerinti javítása megtörtént.

Magas aranyvessző állomány visszaszorítása érdekében az apagyi Falu-réten 2025. augusztusában, saját vagyonkezelésű területen kézi tisztító kaszálást végeztettünk kb. 2 ha-on.

5.3. Élőhely-rehabilitáció (helyszín, az élőhely típusa, forrása, kezdete, várható befejezése)

Igazgatóságunk működési területén 2025-ben is több helyszínen zajlottak a természetvédelmi szempontból értékes élőhelyek helyreállítására irányuló projektek. A kezelési munkák egy része saját forrásból történt, a többi beavatkozás pályázati finanszírozás felhasználásával valósult meg. Az alábbiakban a jelentősebb beavatkozásokat soroljuk fel:

Pályázati finanszírozású beavatkozások:

A Kaszonyi-hegy Természetvédelmi Területen pályázat finanszírozásával fehér akác injektálással történő irtását végeztük. 0693/1 hrsz.-on a fehér akác sarjak eltávolítása után megtörtént az őshonos erdő telepítése a gyepként nem hasznosítható területrészen. A projekt azonosítója: LIFE IP GRASSLAND-HU (LIFE17 IPE/HU/000018), időtartama: 2019. január 1 – 2026. december 31.

A SakerRoads LIFE keretén belül a Jászság SPA-n MME tulajdonában lévő tanyahelyen megkezdtük az élőhely rehabilitációs tevékenységek mellett az élőhely fejlesztést is, az inváziós bálványfa irtásával illetve a Tiszakürti Arborétumból hozott 90 db facsemete ültetésével. Kocsányos tölgy, mezei juhar, kökény, galagonya és alma került ültetésre. Projekt azonosítószám: 101074704 Projekt acronym: LIFE21-NAT-HU-LIFE SakerRoads, Projekt időtartam: 75 hónap (2022. szeptember 01. – 2028. november 30.)

WWF pályázat Kállósemjén 0305/1 „a” alrészleten előkészítettük az erdőtelepítések helyszínét (pl. akácok eltávolítása, szántás, tárcsázás), vállalkozó elkezdte a fűmagkeverék begyűjtését, illetve a szomszédos alrészleten kb. 9 ha kiterjedésben erdészeti zúzást végeztettünk az aranyvessző visszaszorítása és a terület kaszálhatóvá tétele érdekében. Egyeztetések eredményeként a települési önkormányzat helyreállította a terület szélén vezető földutat, így elkerülhető lesz a gyepterületen történő közlekedés, amely főként esős időben volt megszokott és káros a kialakuló gyepstruktúrára. Projekt időtartam: 2025. január 1. - 2027. december 31.

Saját forrásból vagy bérlők segítségével megvalósuló beavatkozások:

Az Igazgatóságunk saját költségvetéséből megvalósuló élőhely-rehabilitációs tevékenységeinél a munkák várható befejezése a soktényezős változók miatt (pénzügyi lehetőségek, humánerőforrás rendelkezésre állása stb.) nem kellő biztonsággal tervezhető..

I. Közép-Tisza-Jászság Tájegység

A 2025. évben élőhely-rehabilitációs tevékenységek elsősorban élőhelykezelések keretében folytak.

Jászberény külterületén az MME által a SakerRoads LIFE pályázatból megvásárolt 1 ha-os tanyahelyen található kubik - melyet még annak idején szemét és sitt lerakására használtak - kitakarítása történt meg előkészítéseként a későbbi élőhelyfejlesztési akciók megvalósításainak.

Martfűn, a Szigeti-legelőn egy nem saját vagyonkezelésű gyepterületen az AKII, KÖTIVIZIG közreműködésével vizes élőhely kialakítására került sor. A Tiszához közelítő egykori ér vagy fok laposa került feltöltésre. Műtárgyak (zsilip) kialakítása is történt a martfűi csatorna ágán a víz megfelelő kormányzásához. Az elöntött terület tervezett mérete kb. 15 ha.

A cserkeszőlői Nagyfertőn végeztünk árasztást, közel 10 hektáros vízborítás alakult ki, aminek a partja a legeltetés hatására kedvező fészkelőhelyet nyújtott a bíbiceknek *(Vanellus vanellus).*

II. Nagykunság Tájegység

2025-ben az illetékes vízügyi igazgatóságokkal szoros együttműködésben sikerült a „Vizet a tájba" programcsomag keretében vizet kijuttatni többek között az egyek-pusztakócsi Fekete-rétbe, a Kunkápolnási-mocsárba, Kása-hátra, és a püspökladányi Salamon-zugba is. Így ezek a víztestek a jelenlegi száraz időszakban egy kritikus időintervallumban kaptak felbecsülhetetlen természetvédelmi értékű vízutánpótlást.

III. Hortobágy Tájegység

Hortobágy, Macska-telki-erdő területén inváziós fásszárú növényfajok – elsősorban amerikai kőris (*Fraxinus pennsylvanica*) - irtása történt meg nyár végén és ősz elején, állami védekezés keretében. 2025. októberében a HTE-TVŐ tagjai barázdált csenkesz *(Festuca rupicola)* és aratott társfajainak magjait vetették az erdészeti- és mélységi szárzúzással érintett mintegy 8 hektáros területen.

Hortobágy, Gyökérkúti-tavak közötti 2025-ben az Igazgatóság vagyonkezelésében álló terület legeltetése folytatódott, minek hatására az élőhely nyíltabbá vált, csökkent a náddal borított területek aránya.

A hajdúböszörményi Vidi-halom területén 2023-ban régészeti feltárás történt. A munkálatokat követően a halomtestet a közeli Vidi-zugi-halastó/VI. tóegységének építésekor keletkezett földdepó felhasználásával rekonstruálták 2024. februárjában. Ezt követően márciusban 8 fő (a Hajdúsági Múzeum, a HNPI és a HUN-REN munkatársai) részvételével 4,5 óra leforgása alatt a rekonstruált rész felszínét előkészítettük, majd barázdált csenkesz (*Festuca rupicola*) és egyéb szikes vázfajokkal tarkított magkeveréket vetettünk el. A gyepesítést a halom környékéről származó két szénabála ráhordásával takartuk be. Az akciót követő esőzések és a ráhordott széna nem engedte idő előtt kiszáradni a talajt, így a szénából és a vetésből származó magok nagy része ki tudott sarjadni. A gyomosodást a környéken legelő hajdúnánási gulya időszakos áthajtatásával szorítottuk vissza. 2025. tavaszán az előkészítés után maradt nagy rögöket törtük szét. Októberben egy erősen szikes rész talaj előkészítése (szárzúzóval) történt, melyet a magvetés és szénaráhordás (egy körbála) követett. Október elején ásóval elegyengettük a még rögös talajfelszínű pontokat, majd azokon és más kopárabb részeken összesen kb. fél zsáknyi (~50l) barázdált csenkesz magot szórtunk ki, a kopár és idén elsimított részekre nagyobb mennyiséget kijuttatva. Október közepén további simítás és egy újabb vetés következett, utóbbi az egész rekonstruált részen. A halmon kb. 90%-os a rekonstruált gyep borítása, gyomosodás csak kis mértékben volt. A felülvetést követően kisebb esőzések voltak.

Nádudvar, Sőre-hát területén vízvisszatartási célzatú földmunkálatok történtek. Az egykori öntözőrendszer csatornái összesen 6 ponton lettek elföldelve, 5-10 méter hosszúságban, így lassítva a vizek lefolyását a területről. A jövőben remélhetőleg pozitív hatással lesz a kivitelezés a környező gyepekre és laposokra (Ökör-lapos, Pap-lapos, Bika-ér).

A tiszacsegei Hármas-Kecskés-halom rendszerén a 2024-es évtől kezdődően a szántóföldi művelés alól felhagyott, mintegy 10 hektáros területen HTE-TVŐ tagjai közösségi feladatellátás keretében novemberben elvetették a korábbi évekből visszamaradt gyep szaporítóanyagot. A vetés kézi módszerrel történt, az előző héten két menetben előtárcsázott felületen. A kiszórt magmennyiség megközelítőleg 300–350 kg volt, döntően *Festuca rupicola* túlsúllyal. A hátas részek északi oldalain kiegészítésként *Taeniatherum caput-medusae* és *Aegilops cylindrica* magot is elszórtunk. Emellett a kijelölt terület nyugati és északi oldalsávján a megelőző évben kapott Élősorköz keverék (Lajtamag Kft.) megmaradt részét (kb. 4 kg) juttattuk ki, amely az alábbi fajokat tartalmazta: *Medicago lupulina, Lotus corniculatus, Trifolium repens, Plantago lanceolata, Daucus carota*, valamint egy további, pontosan nem azonosított faj magjait. A tervek szerint a vetést követően gépi lezárásra került volna sor, azonban a nyers talajállapot, valamint az azt követő csapadékos időjárás miatt a beavatkozás végül nem valósult meg.

A 2021 nyarán egy szupercella következményeként összeroskadt Bivaly-hodály romjainak eltakarításában történtek előrelépések a 2025-ös évben. Január folyamán a szilikát törmelék egy részének elszállítását végezték el, majd október folyamán a TKO további két pótkocsi törmeléket vitt el a területről. Novemberben, „tájegységi akció” keretében eltávolítottuk a gyepről a nádtető drótkötöző elemeinek azon darabjait, amelyeket a szarvasmarhák korábban szétrúgtak, illetve széthordtak.

2025 júliusában megkezdődött a görbeházi Kaproson az évekkel ezelőtt kiadott hatósági határozat alapján a KÖF-vezeték eredeti hálózatszakaszának a bontása. Ezt többszöri figyelemfelhívás eredményeképp könyvelhettük el a nyári időszakban. Először a vezetéksodronyt vitték el, majd a keresztkarokat szerelték le. Augusztusban folytatódott a hálózat átalakítás Kapros-pusztán, ahol a középfeszültségű elektromos légvezeték-hálózat egy - immár funkcióját vesztett - részének oszlopait távolították el az AB-Vill Kft. munkatársai. A munkavégzés során heti rendszerességgel kerestek minket és tájékoztattak, a kéréseket maradéktalanul teljesítették. A beavatkozás utolsó napja az esős időszak beköszönte előtt volt, így levonultak a munkaterületről a nehezebb munkagépekkel. A Kapros Görbeháza-Polgár közötti, 35-ös országos főúttal szinte párhuzamos szakasza immár nem a puszta közepén, hanem annak szélén, madárvédelmi kialakítású (tartó oszlopokon MFK3 oszlopfej szerkezetekkel) van jelen.

IV. Bihari-sík Tájegység

A Tájegységben legjelentősebb ilyen irányú tevékenység kapcsán a Természetvédelmi fejlesztési programok tekintetében a „KEHOP-4.1.0-15-2021-00098 - Nyírségi és bihari vizes élőhelyek rehabilitációs programja” tekintetében év közben kisebb területi finomításokkal foglalkoztunk, de nem történt érdemi előrelépés forráshiány miatt nem történt.

Derecske 0450/5 hrsz.-ú, HNPI vagyonkezelésű gyepen egy vízelvezető csatornában a víz elfolyását megakadályoztuk, melynek hatására egy kisebb szikes laposban a víz hosszabb ideig jelen volt. A csapadékszegény év miatt jelentős, tartós vízfelület kialakulására nem volt lehetőség.

Védett gyepeken, több helyszínen kisebb mértékű elszántásokat észleltünk, melyek határainak kijelölése és a szántóföldi művelés megszüntetése megtörtént. A területeken megindult a természetes visszagyepesedés folyamata.

Berettyóújfalu, Palocsa térségében a szabálytalan alakú védett gyepterületek határainak kijelölése, valamint a művelési gyakorlat többszöri egyeztetése és ellenőrzése történt meg, a visszagyepesedés állapotának folyamatos nyomon követése mellett. Augusztus hónapban szintén Palocsa térségében egy korábban nem árasztott területrészen több hektáros szikes lapost töltöttünk fel vízzel, azonban a víz néhány héten belül visszahúzódott.

Pocsajban kitűzésre kerültek a védett gyep és nádas művelési ágú területek elművelt részei. A Haszonbérlő szárzúzást végzett a területen a szántóföldi gyomok visszaszorítására a spontán visszagyepesedés elősegítésére, 0,3 ha kiterjedésben.

Berettyóújfalu, Andaháza területén egy mintegy 0,3 hektáros gyalogbodzás *(Sambucus ebulus)* folt kézi kaszálását végeztük el az állomány visszaszorítása és a gyepregeneráció elősegítése érdekében.

Sáránd, Városréti-legelő (094/5 hrsz.) területén a védett gyep villanypásztorral történő körülhatárolása valósult meg, ahol bivaly és magyartarka szarvasmarha legeltetés mellett megindult a visszagyepesedés folyamata.

V. Hajdúság-Dél-Nyírség Tájegység

Igazgatóságunk vagyonkezelésébe átvett Kamarás-halom rehabilitációja keretében április hónapban gyepvetést végeztünk a halom alján eddig szántóként művelt mintegy 1000 m² területen. A fő fűfaj barázdált csenkesz *(Festuca rupicola)* volt, de koloncos legyezőfű *(Filipendula vulgaris)* és egy pillangósokat is tartalmazó keveréket is kijuttattunk kisebb mennyiségben. A halomtesten taréjos búzafüvet *(Agropyron cristatum)* vetettünk még. Június végén lekaszáltuk a halom alján magkeverékkel bevetett területről a felnőtt gyomokat. A vetett fajok eddig nem keltek ki, bizonyára az aszály miatt. Szeptemberben a halom alján újra lekaszáltuk a parlagfüvet és megkentük a bálványfa és akác sarjakat vegyszerrel. Később nem védett löszös mezsgyékben lösznövények magjait és kevés (10 faj) palántáját gyűjtöttük, majd ezeket elültettük és elvetettük a halmon és mellette.

Kokadon folytattuk a nemrég a vagyonkezelésünkbe került terület helyreállítását. A 058/23 hrsz.-ú területen megtörtént a tavaly kivágott inváziós fák tuskóinak gépi visszamarása, és cserjék erdészeti szárzúzása 0,8 ha kiterjedésben. A 061/1 hrsz.-ú területen sarjak erdészeti szárzúzása történt 0,45 ha kiterjedésben (a terület északi szegélyében lévő hazai nyáras tisztásai). Nyáron a két helyszínen felsarjadt növényzetet mezőgazdasági szárzúzóval kezeltük ugyan ilyen kiterjedésben. Novemberben újabb szárzúzásokat végeztünk a Konyári-Kálló völgyének kokadi részén, a korábbi erdészeti szárzúzások helyén: Kokad 061/1 hrsz.-ú területen a szürke nyárasban lévő tisztásokon (1,2 ha), a Kokad 057/2 hrsz.-ú területen a lezúzott akácsarjas helyén (0,05 ha), és a 058/29 hrsz.-ú területen a letermelt kései meggyes/akácos helyén (0,5 ha). A cél a gyepek helyreállítása és haszonbérbe adás útján történő fenntartása.

Folytattuk Nyíracsád 0119 a hrsz.-ú, korábban bakhátasra művelt, aranyvesszős terület helyreállítását. Felaprítottuk és lehordtuk róla a nagyobb fadarabokat. A korábbi nehéztárcsás egyengetés után most könnyű tárcsával lett finoman elegyengetve 4,7 ha. Cél a terület kaszálhatóvá tétele, s ezzel az aranyvessző visszaszorítása.

VI. Nyírség-Szatmár-Bereg Tájegység

A Júlia-ligetben, Piricse 0297/7 hrsz.-ú területen található nyírláp erdőben inváziós fás szárú fajok (zöldjuhar, kései meggy) visszaszorítására irányuló élőhely-rehabilitációs munkát végeztünk (magtermő fák vegyszeres injektálása, magonc csemeték eltávolítása gyomlálással) mintegy 1 ha területen.

A Marót-zugban (Gávavencsellő 0103a hrsz.) 0,5 ha cserjés, fás vegetáció visszaszorítása megtörtént. A haszonbérlő végezte a munkálatokat.

A Remete-zugban (Gávavencsellő 051a hrsz. É-i részét) a haszonbérlő a kötelezésnek megfelelően a gyepet kitakarította.

Kisvizes műtárgyak pallócseréje és pallómagasítása Apagyon, Biriben és Petneházán.

A Tisza-Túr tározónál február folyamán az erősödő napsugárzás miatt beindult a napelempark áramtermelése, így lehetőség nyílt a csatornák vízzel való feltöltésére. Ez 02.12-től 02.24-ig működött, ezután a jegesedés miatt a vízpótlás leállt, úgyhogy a vízszint az elszivárgás miatt nullázódott.

Március elején a „Vizet a tájba” program keretében a zsilipek és a zsákos eltömítések segítségével sikerült elárasztani a Tiszakóród 090/2, 4, 5, a 088/4 hrsz.-ú ingatlanokat és környező gyepek jelentős részét. A hirtelen megjelent és százas nagyságrendben fészkelni szándékozó vízimadarak érdekében, mivel a tartós vízszint reálisan nem volt fenntartható, a lecsapolás 03.28-tól intenzíven megindult és ezzel látványosan megnőtt az ún. „Halvány” Holt-Tisza meder vízszintje. 03. 29-én 12-ről már 24-es, 03.30-án már 78-as vízszintet olvashattunk le. Június végén a kaszálások előtt újabb árasztásra került sor, így jelentősen megnőtt a szénahozam, ami az aszályos időjárás miatt lényegesen kevesebb lett volna. A terület tulajdonosa sávos kaszálást végzett, vadbúvó sávokat kialakítva.

Szakértő útmutatása alapján, a Bábtaván és a Nyíres-tavon kaszálási kísérleti mintaterületek kialakítását végeztük a lápok fenntarthatósága érdekében.

5.4. Fajmegőrzési tevékenységek (fajok és élőhelyek szerinti bontásban, feltüntetve a helyszínt)

5.4.1. A fajokat érintő jelentősebb ökológiai állapotváltozások

Az állapotváltozások két nagyobb kategóriába sorolhatóak. Az egyik csoportba a természeti rendszerek közvetlen emberi behatástól mentes változásai tartoznak, melyeket legjobb esetben is csak tüneti kezeléssel tudunk kompenzálni. A másik jelentős csoportot az ember által kiváltott, ún. antropogén hatások alkotják.

A.) Természetes változások

A több mint egy évtizede tartó nedvességhiány tárgyévben is alapjában határozta meg az élővilág diverzitási és denzitási jellemzőit. Az időjárási körülmények kedvezőtlenül hatottak számos kizárólag a hullámtérre jellemző értékes növényfajra és növénytársulásra. A tiszaparti margitvirág *(Chrysanthemum serotinum)* alig volt fellelhető a folyó menti élőhelyeken, a klasszikusnak tekinthető és erős állományokkal rendelkező termőhelyeken is csak elvétve és kis egyedszámban mutatkozott. A debreceni torma *(Armoracia macrocarpa)* egyetlen tövét sem találtuk, hiszen élőhelyei mind szárazon álltak. A mentett ártérre és löszgyep jellegű mezsgyékre jellemző más olyan, a térségben különösen jelentős fajok, mint a fátyolos nőszirom *(Iris spuria)* és a macskahere *(Phlomis tuberosa)* is nagyon visszahúzódtak.

A Tisza folyón történő halfaunisztikai vizsgálatok rámutattak arra, hogy a tartós alacsony

vízszint a halakra is hatással van. A kis vízoszlop magasságot kerülik és a kanyarokban található mélyebb vermelőhelyeken sereglenek össze már a nyár folyamán is.

A Tisza alacsonyan tetőző árhullámai elsősorban kisebb kiterjedésű friss szakadó partokat alakítottak ki, de nagyobbak szinte egyáltalán nem képződtek. Az ilyen helyekhez kötődő a parti fecskék *(Riparia riparia)* és jégmadarak *(Alcedo atthis)* költésére csak kevés helyen nyílt lehetőség.

Az évek óta tartó csapadékmentes, nyári kánikula hatására nem csak a lágyszárú növényzet kiégését okozza, hanem a fásszárú növényzet is jelentősen megsínyli. A tavalyi évben a szürke nyarak ágletörései, széthasadása volt látványosan megfigyelhető, illetve a fűzek ősszel nem hullatták le a lombjukat, hanem a sokáig tartó enyhe időjárást és a későn érkező csapadékot kihasználva meghosszabbították a vegetációs időt az első fagyokig. 2025-ben a fűzek közül sok kihajtott ugyan, de nyár közepére teljesen kiszárat, sőt, a gyengébb termőhelyen nővő vagy rosszabb kondíciójú fekete nyaraknál is intenzív pusztulás jelentkezett.

Több éve tartó tendencia a kétéltűek állományának csökkenése. A vöröshasú unka *(Bombina bombina)* és a mocsári béka *(Rana arvalis wolterstorffi)* mellett a barna ásóbéka *(Pelobates fuscus)* egyedeivel alig találkoztunk az év folyamán. Súlyos probléma a farkos kétéltűek, a gőtefajok igen alacsony egyedszáma, illetve hiánya még a klasszikus élőhelyeken is.

Főként a mocsarak, szikes tavak, zsombékosok, kisebb vízfolyások, mocsarak tekintetében a rendszeres (már több éve ismétlődő) kiszáradásuk már bizonyíthatóan a hozzájuk kötődő élővilág nagymértékű lecsökkenését, sajnos jó eséllyel az elvesztését okozza.

Leginkább veszélyeztetettek a halak mellett a kétéltűek (főként gőték, vöröshasú unka), hüllők (mocsári teknős), de azon fajok is melyeknek a táplálékbázisát képezik ezen, vízhez kötődő élőlények.

A védett növényeket érintő állapotváltozások a tárgyévben:

Közép-Tisza-Jászság Tájegység

A bugaci nőszőfű *(Epipactis bugacensis)* termőhelyeinek szúrópróba szintű visszaellenőrzése történt az ismert nagyobb állományokban. Az ellenőrzések elsősorban nem az állománynagyságra, hanem a növény megjelenésére terjedtek ki. Az ellenőrzött területeken mindenhol megtalálható, egy helyen került védőzóna kijelölése magbank megmaradásának érdekében a Jászfényszaru 97A erdő tagban.

A Jászságban megtalálható erdei orchidea fajok állományainak veszélyeztető tényezője az erdőgazdálkodás. A nyarasokhoz kötődő *Cephalanthera* fajok esetében az állomány végleges eltűnését jelentik az akácra történő fafajcserés átalakítások. A Jászfelsőszentgyörgy 44B nem védett, nem Natura 2000-es faültetvény letermelése történt, melyben a fehér madársisak *(Cephalanthera damassonium)* egyik legsűrűbb állománya volt található.

Az Alattyán–Szőlők külterületén lévő bíboros kosbor *(Orchis purpurea)* állomány visszaellenőrzését elvégeztük, nem tapasztalható állományváltozás.

A Jászságban a sziki boglárka *(Ranunculus lateriflorus)* a száraz körülmények ellenére a Jászberényi ismert néhány m^2-es termőhelyen tömeges virágzásba kezdett.

A csipkés gyöngyvessző (*Spirea crenata)* pusztamonostori és jászfényszarui állománya stabil.

Az újszászi, Abonyi út menti mezsgyében található törpemandula *(Amygdalus nana)* állomány a közút közelsége miatti terhelés ellenére stabil. Folyamatos odafigyelést igényel

a fokozódó közút menti növényzet irtások miatt.

Tavaszi hérics *(Adonis vernalis)* állománya a jászkiséri termőhelyen 500 feletti tőszámot mutat, a Jászberény közigazgatási mezsgyéjén található állomány szintén az átlagos 70-80 tő.

A Janka-tarsóka *(Thlapsi jankae)* állományának felmérését, pontos tőszámlálását az idei évben elvégeztük, részünkről az állomány meglétének ellenőrzése folyt, mely az ismert termőhelyeken nem mutatott hiányt.

Fekete kökörcsin *(Pulsatilla nigricans)* állománya az idei évben 29-tövet számlált.

Gumós macskahere *(Phlomis tuberosa)* állományai Jászdózsa és Jászárokszállás térségében lettek visszaellenőrizve, ahol az állományok meglétét tapasztaltuk.

A nagyobb sziki kocsord *(Peucedanum officinale)* állományok- Jászárokszállás 028/2 helyrajzi szám, Jászdózsa 0115/30 és Jászkisér 0122/11,12 helyrajzi számok esetében azt tapasztaltuk, hogy kora tavaszi időszakban lekaszálták, ami ebben a rendkívül aszályos időszakban a virágzó növények rosszabb vitalitásában látszott meg. Állományában nem történt látható változás.

Újszászon az Újszász-Jászboldogházi szikes gyepeken a 2024-ben feltalált nagy denzitású sziki varjúháj *(Sedum ceaspitosum)* sokkal kisebb intenzitásban volt jelen.

Nagy gombafű (*Androsace maxima*) újabb állományait találtuk Jásztelek és Alattyán között a Zagyva jobb parti töltés mentett oldali lábánál.

A kálmos *(Acorus calamus)* az ismert előfordulási helyeken fellelhető volt.

A Jászfelsőszentgyörgyi Öreg tölgyesben található epergyöngyike *(Muscari botryoides)* állománynál tőszámlálást végeztünk. 107 virágzó tövet sikerült felmérni.

A kengyeli volgamenti hérics *(Adonis volgensis)* populáció helyzete: a külön álló 2 öreg tőből 1 hajtott ki, de nem virágzott. A nagyobb összefüggő állományból is hiányoztak virágos és hajtásos tövek is. Az idén a szemmel látható állomány összesen 44 tövet számlál, ami 13 öreg tőből és 31 fiatal hajtásos növényből áll. Magkelés nyomai, illetve új fiatal növények sajnos nem kerültek elő.

A szajoli macskahere *(Phlomis tuberosa)* termőhelye és a populáció állapota javuló tendenciát mutat. A terjedő kökény előtörése ellen kaszálással védekezünk, a közlekedés, taposás megakadályozása sikeres volt egyelőre.

A sziki kocsord *(Peucedanum officinale)* rákóczifalvai állománya stabilnak mondható.

A Kétpóról Mezőhék felé tartó földút (Szentmártoni út) mezsgyéjében jelentős állományai találhatók a sáfrányos imolának *(Centaurea solstitialis)*. A termőhelyek teljes körűen felvételezésre kerültek az OBM adatbázisába. Ezek az útmezsgyében lévő állományok rendkívül kitettek az emberi hatásoknak, ennek ellenére ez a pionír növény látványosan virított.

A szennyes ínfű *(Ajuga laxmanni)* termőhelyén a kökény állomány jelentős része szárzúzó segítségével lett eltávolítva 2025. évben, a hátramaradt elszáradt biomasszát kézi erővel távolítottuk el. A nád és kökény intenzív hajtásának árnyékolása ellenére a növények hajtottak, és virágoztak.

Ismert több jelentős értéket képviselő botanikai érték és élőhelye Szolnok környékén. A szakállas csormolya *(Melampyrum barbatum)* viszonylag kis elszigetelt állománya található a Sas-halmi-dűlő vizes gödrének észak-nyugati sarkában. A faj nem védett, de jelentős. A

borzas csajkavirág *(Oxytropis pilosa)* és más, nem védett, de fontos löszfaj termőhelye a Sas-halmi-dűlő és a jászberényi vasútvonal találkozásának észak-keleti szegletében található kivett művelési ágú terület (anyaggödör). A macskahere *(Phlomis tuberosa)* viszonylag nagy, kiterjedt, eddig ismeretlen állományára hívták fel a figyelmünket a Szolnok-Zagyvarékas határánál lévő régi mezőgazdasági reptér gyepén. Mindhárom termőhelyről elmondható, hogy rendkívül veszélyeztetett antropogén behatások által. A hatósági beavatkozás elkerülhetetlen az élőhelyek védelme érdekében. Az állományok precíz felvételezése, dokumentálása a 2026. évben esedékes.

Eddig nem ismert hengeresfészkű peremizs *(Inula germanica)* állomány lett felvételezve Martfű és Tiszaföldvár határmezsgyéjén a Montág nevű részen. Az út szélén lévő maximum 2 m² területet kitevő termőhely rendkívül veszélyeztetett a közlekedés által.

A besenyszögi Vásártéren lévő sziki kocsord *(Peucedanum officinale)* állomány helyzete stabilnak tűnik, a terület kezelőjével történt egyeztetés eredményeként a kaszálások megfelelő időzítéséről és szakaszos elvégzéséről.

A hullámtéri területek jelentős védett növényének számító fátyolos nőszirom *(Iris spuria)* több helyen is jelen van a tájegységben, az Alsó-Zagyván, a Szandai-réten, a szolnoki szennyvízülepítőnél, a tiszajenői Nagy-réten, de állományai mindenütt megsínylették a talajban évek óta halmozódó és egyre intenzívebb nedvességhiányt. Virágzó tővel szinte sehol nem sikerült találkozni.

A tiszavárkonyi több ezer töves nyúlánk sárma *(Ornithogalum pyramidale)* állomány tárgyévben is szépen virágzott.

A tószegi Gerje-Perje összefolyásnál a kisfészkű aszat *(Cirsium brachycephalum)* állományban ismét nagyon gyenge virágzás volt tapasztalható.

A törpemandula *(Prunus tenella)* állományai Tószeg határában út és szántó mezsgyéjében fordulnak elő, így az elszántások és szemétlerakás veszélyeztetik legjobban. A tavalyi évben történt, talán vegyszerkisodródásnak tulajdonítható pusztulást kezdi kiheverni az állomány.

Nagykunság Tájegység

A pusztai tyúktaréj *(Gagea szovitsii)* ismert állományai stabilak, 2025-ben jó virágzása volt.

Az agárkosbort *(Anacamptis morio)* a tavalyinál kevesebb kb. 18.000 tő virított az Abádi-kosboros réten és a hozzá közel eső Tomaji-ligetben.

A mételyfű *(Marsilea quadrifolia)* állománya nem változott, a Kecskeri-pusztán korábban ismert állománya azonban továbbra sem volt észlelhető.

A macskahere *(Phlomis tuberosa)* ismert élőhelyein állományai stabilak.

A szártalan csüdfű *(Astragalus exscapus)* Tomajmonostora ás Abádszalók közötti legeltetett gyepen 90 egyed lett felmérve.

Hortobágy Tájegység

A gumós macskahere *(Phlomis tuberosa)* gyenge virágzását tapasztaltuk a tavalyi évben tájegységszerte. Az egyedek zöménél csak a tőleveleket lehetett megfigyelni, virágzás csak az állomány kb. egyötödénél volt tapasztalható.

A mételyfű (*Marsilea quadrifolia*) ismert állományai a száraz év ellenére az az összes élőhelyen stabilak voltak.

Henye kunkor (*Heliotropium supinum*): új helyen lett a faj azontosítva - a nagyhegyesi Fejér-tó leszáradt medrében 15 töves állományát fedeztük fel.

Sziki kocsord (*Peucedanum officinale*): az Angyal-házi szántók közötti gyepzárványban új állomány lett azonosítva.

Agárkosbor (*Anacamptis morio*): ismert állományai stabilak, a tavalyi száraz év miatt a faj virágzása nem volt kiemelkedő.

Magyar látonya (*Elatine hungarica*): a laposok, illetve mély fekvésű vizes élőhelyek leszáradásával megjelenő iszapfelszíneken, több helyen is voltak virágzó példányai.

Kisfészkű aszat *(Cirsium brachycephalum)*: az általános szárazság miatt nem volt jó éve a fajnak, csak a legmélyebb térszíneken volt szembetűnő a virágzása.

Bihari-sík Tájegység

A kora tavaszi geofitonok közül a pusztai tyúktaréj *(Gagea bohemica)* nagyon gyenge virágzást mutatott.

Az agárkosbor *(Orchis morio)* rendkívül nagy számban virágzott a Hencidai Csere-erdő melletti nem védett gyepen és a Berettyó gátrendszerén, hullámterében is.

A gyapjas gyűszűvirág *(Digitalis lanata)* biharnagybajomi állománya fennmaradt, azonban a virágzás intenzitása jelentősen elmaradt a kedvezőbb évekhez képest. Konyár melletti állománya nem volt látható ez évben sem.

A kisfészkű aszat *(Cirsium brachycephalum)* több területen erősen visszaszorult, ugyanakkor egyes élőhelyeken nagyobb egyedszámban jelent meg.

A macskahere *(Phlomis tuberosa)* és a réti őszirózsa *(Aster sedifolius)* állományai csökkenő tendenciát mutattak, a Hegyes-halmon és Hencida határában található Büdös-halom esetében az állomány nem változott.

A sziki kocsord *(Peucedanum officinale)* továbbra is jelen volt az ismert termőhelyeken, azonban mennyisége helyenként csökkent, virágzása gyér maradt.

Magyar zergevirág *(Doronicum hungaricum)* stabil állománya van a Hencidai Csere-erdőben azonban ez évben állománya erősödött a Berettyó gátrendszerén.

Hajdúság–Dél-Nyírség Tájegység

A zergeboglár *(Trollius europaeus)* idén nem virágzott a Jónásrészen, feltehetően a szárazság miatt.

A hajdúhadházi Liget-legelő magyar kökörcsin *(Pulsatilla flavescens)* állományában igen kevés növény virágzott.

A magyar nőszirmok *(Iris aphylla subsp. hungarica)* néhány szórvány, magányos polikormonját már nem sikerült fellelni az idei felmérés során.

A réti angyalgyökér *(Angelica palustris)* állományok felmérése során azt tapasztaltuk, hogy a létszám minden élőhelyén alacsony, illetve néhány kisebb élőhelyen nem is találtuk a növényeket, ami a térségi kiszáradás következménye.

Az újlétai egyhajúvirág *(Bulbocodium vernum)* állomány virágzó töveinek száma idén 1960 volt, ami alacsonyabb a tavalyinál (2706 tő).

Lakossági információ alapján új egyhajúvirág *(Bulbocodium vernum)* állomány lett meghatározva Létavértesről, a Kepecs-tag közeléből. 1108 virágot mutatott ki a számlálás. Ez jelenleg a második legnagyobb a HDNYTE területén.

A kikeleti hóvirág *(Galanthus nivalis)* monostorpályi állománya jelentősen nőtt, részben

sarjadás útján. A debreceni Monostori-erdőben 303 tő lett meghatározva, ami viszont csökkenést jelez.

Monostorpályiban a Kis-Pályi-ér mentén 15 tő tavaszi hériscset *(Adonis vernalis)* számoltunk, melyből 10 tő virágzott. Úgy tűnik, az állomány növekedésnek indult (a 2000-es évek elején már csak 1 virágzó tő volt). Ez annak az eredménye, hogy hosszú évek óta kaszálatlan védőterületet tartunk fenn számukra.

Álmosdon a Daru-lápon még kitart a rezes hölgymál *(Pilosella aurantiaca)*. Egyik helyen 2 tő, egy másikon kb. 25 tő virágzott.

A Nyírmártonfalva 134 B és TN erdőterületeken most meglepően nagy mennyiségű fehér zászpát *(Veratrum album)* mértünk fel az élőhely kiszáradása ellenére. A közelükben igen sok tojásdad békakonty *(Neottia ovata)* is előkerült, ami korábban nem volt ismert.

Egy jelentősebb fehér madársisak *(Cephalanthera damasonium)* állományt mértünk fel a debreceni Hármashegyi Tölgyesek Natura 2000 terület szomszédságában lakossági bejelentés alapján.

A Bagaméri-ér alsó szakaszán előkerült több új bugás sás *(Carex paniculata)*, illetve egy új élőhelye a lápi csalánnak *(Urtica kioviensis)*.

A Halápi-erdőben a Pércsi-ér mentén található legnagyobb debreceni gyepes sás *(Carex cespitosa)* állományból alig találtunk túlélő tövet. Az ezres nagyságrendű állomány túlnyomó része már kipusztult, a halott zsombékok maradványai látszanak még több helyen. Az élőhely régóta száraz és fásodik.

A nyírmártonfalvi rostostövű sásos lápunkban most mindössze 2 élő rostostövű sás *(Carex appropinquata)* zsombékot találtunk. A faj innen a szárazság miatt ki fog pusztulni. A gyepes sások *(Carex cespitosa)* még nagyobb számban élnek.

Nyírség- Szatmár- Bereg Tájegység

Magyar kökörcsin *(Pulsatilla pratensis subsp. hungarica)* a Bátorligeti-legelő Természetvédelmi Területen az előző évekhez hasonló mennyiségben virágzott, a legeltetési tevékenységet a faj megóvása érdekében irányítottuk.

Tátogó kökörcsin *(Pulsatilla patens)* a Bátorligeti-legelő Természetvédelmi Területen az előző évekhez hasonló mennyiségben virágzott, a legeltetési tevékenységet a faj megóvása érdekében irányítottuk.

Orchideafelmérés: Nyíribronyban, védettség alatt álló gyepen több ezres pompás kosbor *(Orchis elegans)* állomány lett meghatározva. Nyírtéti Új-dűlő-rétje *ex lege* lápon új adatként a hússzínű ujjaskosbor *(Dactylorhiza incarnata)* lett azonosítva.

Az őszi időszakban ágas tapló *(Grifola frondosa)* felmérést végeztünk a Sóstói-erdőben. A 2018-as évben az adatok nagy számából eredően, a gombával gyökérkapcsolt fák védelme érdekében azok egyedi, festékszórós jelölése mellett döntöttünk az erdőgazdálkodó egyetértésével. Ezt a munkát 2025-ben is folytattuk. Ebben az évben 6 új előfordulást rögzítettünk (összesen 209 egyedileg jelölt fát ismerünk). Ezzel a Sóstói-erdő országos szinten kiemelkedő ágas tapló előfordulások tekintetében. Ezen kívül a Baktai-erdő TT területén, a Ricsikai-, berkeszi és mándoki erdőkben is védett gombák felmérését végeztük, Berkeszen új helyen került elő ágas tapló, a Baktai-erdőben pedig a gyökeres álpereszke *(Pogonoloma macrorhizum)* termőtesteit találtuk meg új helyszínen. Az előző évekhez képest szinte alig jelentek meg gombák a megjelölt fákon. A felmérést szakértő segíti.

Védett gombák felmérése a Cégénydányádi-park TT, a Baktai-erdő, berkeszi erdők, Sóstói-

erdő, Simai úti és borbányai lőtér területén. Számos védett faj került elő: őzlábgalóca *(Amanita vittadinii)* 68 termőteste, tüskés sörénygomba *(Hericium cirrhatum)* első alföldi adata, csoportos csiperke *(Agaricus bohusii)* első nyírségi adata, laskapereszke *(Hypsizygus ulmarius)* foltos változata, ágas tapló *(Grifola frondosa)*, óriás bocskorosgomba *(Volvariella bombycina),* gyökeres álpereszke *(Pogonoloma macrorhizum*), lemezes pöfeteg *(Chlorophyllum agaricoides).*

A védett állatokat érintő állapotváltozások a tárgyévben:

Közép-Tisza-Jászság Tájegység

A tiszavirág *(Palingenia longicauda)* rajzása a 2025. évben a várakozásokkal ellentétben nem indult meg korán, holott a vízállás és a hőmérséklet alapján erre számítottunk. 2025. év kérészrajzásának egy fő jellegzetessége volt, hogy mind az előrajzást megelőző, mind az utórajzást követő kis egyedszámú repülések alig voltak megfigyelhetőek. A rajzás meglehetősen tömör, rövid időszakot ölelt fel, június 15-én jelentek meg az első egyedek, két nap múlva pedig már előrajzás történt, amit három egymást követő napon 18-án, 19-én és 20-án közepes illetve gyenge közepes intenzitású főrajzások követtek. A 21-én észlelt nagyon gyenge utórajzást követően pedig már nem lehetett repülő egyeket látni a bejárt szakaszokon.

A szürke gém *(Ardea cinerea)* 8 élőhelyen költött, összesen 230 pár fészkelését dokumentáltuk. Vörösgém *(Ardea purpurea)* esetében a 2025. évben 5 költőhelyről volt tudomásunk. Nagy kócsag *(Egretta alba)* esetében a 12 ismertté vált költőtelepén összesen 562 pár költését regisztráltuk. Kanalasgém *(Platalea leucorodia)* 64 pár költött a Cibakházi-Holt-Tiszán. Bakcsó *(Nycticorax nycticorax)* 52 pár költött a Cibakházi-Holt-Tiszán, legkevesebb 20 pár a Kengyeli-halastavakon, Kunszentmárton mellett a Vekeri-halastavakon 4 pár, Tiszaföldváron a Téglagyári-tavakon 30 pár költött. A Tiszapüspöki melletti Szajoli-Holt-Tiszán továbbá a szolnoki Sashalmi-dűlőben megfigyeléseink alapján 2025-ben nem költött a faj. Kis kárókatona *(Phalacrocorax pygmaeus)* minimum 2 pár költött a cibakházi vegyes gémtelepben.

41 rétisas *(Haliaeetus albicilla)* revírt és párt, illetve 44 fészket tartottunk nyilván. 38 pár foglalt fészket, 24 pár volt sikeres minimum 43 fiókát repítettek, 13 pár sikertelen volt, 3 revírben nem tapasztaltunk aktivitást, valószínűleg elhagyták azokat a madarak. A tiszasasi pár a jobb parton a KNPI működési területén költött. 97 parlagi sas *(Aquila heliaca)* aktív revírt tartottunk nyilván, ebből 7 revírben nem kezdetek költésbe a madarak vagy költőhelyet váltottak. 66 sikeresen költő pár, összesen 120 fiókát repített. 29 pár biztosan sikertelen volt, illetve 5 költőpár esetében nem történt fiókás korban ellenőrzés. Kerecsensólyom *(Falco cherrug)* tekintetében összesen 37 pár kezdett költésbe, 31 pár volt sikeres minimum 99 fiókát repített, 6 pár sikertelen volt, 1 pár esetében a fészekalj mentéséről kellett gondoskodni. 60 pár kék vércse *(Falco vespertinus)* költéséről van tudomásunk, melyek 156 fiókát repítettek. A Jászságban a legnagyobb kék vércse gyülekezőhely Jászberény külterületén található Legelő erdőn alakult ki, ahol a maximum szám elérte az 1100 egyedet. A hamvas rétihéja *(Circus pygargus)* a 2025. évben sem költött bizonyíthatóan a Tájegységben. 15 aktív barna kánya *(Milvus migrans)* revírt jegyeztünk, 10 pár biztosan sikeresen költött, minimum 11 fióka repült. Egy esetben Tiszapüspökinél vegyes barna kánya és vörös kánya pár költési próbálkozását észleltük, párzás és fészekanyag hordás történt, de aránylag késői stádiumban, a tojásrakásig nem jutottak el a madarak.

A szalakóta *(Coracias garrulus)* ellenőrzött állománya 90 pár körül alakult. Költés ellenőrzése 67 pár esetében történt.

25 pár fekete gólya *(Ciconia nigra)* volt revírben, illetve fészeknél 15 pár költését követtük nyomon. 13 fészeknél nem volt költés, 2 pár a revírben volt, de nem kezdett költésbe. 8 pár költött sikeresen, 18 fiókát röpítettek.

A réti fülesbagoly *(Asio flammeus)* költését Túrkeve térségében észleltük, de a Tájegységen kívül eső, KMNPI működési területéhez tartozó élőhelyeken. Besenyszögnél négy pár költését valószínűsítettük, két pár fészke lett felvételezve. A Jászságban a Borsóhalmi saját vagyonkezelésű területeken felmért 9 revírből 5 fészeket találtunk meg. Minimum 13 fióka repült ki, melyekre gyűrű is került. További 2 fiókát adoptáltunk természetes fészekbe, melyek a Mályi Madármentő állomásról érkeztek. Az év folyamán az észak Jászságban 120 kifejlett egyedet fogtuk meg és láttunk el jelölő gyűrűvel, ezt főképp az őszi-téli időszakban történt.

Négy vetési varjú *(Corvus frugilegus)* telepről volt tudomásunk, 64 pár fészkelését észleltük.

Nagy goda *(Limosa limosa)* költését nem sikerült igazolni a KTJTE-ben az év során.

A Mezőtúr belterületén, a Hortobágy-Berettyó belterületi szakaszán a 2025. évben 15 pár kormos szerkő *(Chlidonias niger)*, és 48 pár fattyúszerkő *(Chlidonias hybrida)* kezdett költésbe. Időjárási és vízállási anomáliák miatt a költési siker meglehetősen alul maradt a megelőző évekhez képest.

A partifecske *(Riparia riparia)* elsősorban nem védett területen, homokbányákban, depóniákban, építési területeken költ, a Tisza korábbi szakadófalai egyre inkább alkalmatlanok, kevés a friss és alkalmas költőhely.

Füleskuvik *(Otus scops)* állománya Jászságban továbbra is növekvő tendenciát mutat. Becsült állománya: 25-30 pár.

A magyar földikutya *(Nannospalax hungaricus)* mezőtúri élőhelyei zavartalanok voltak 2025-ben egyes élőhely foltok beépítését tapasztaltuk. Egy vállalkozó a Szolnoki úti élőhelyen elkerített és részben beépített kb. 1000 m²-t.

A Jászapáti mg-i repülőtéren az ürge *(Spermophilus citellus)* állományát továbbra is stabilnak tartjuk, 242 lakott kotorék adata lett rögzítve. Az MH. 86. helikopterbázis állományát kipusztultnak tekintjük.

A 245-403 fkm közötti Tisza szakasz hód *(Castor fiber)* állomány felmérése átnyúlt a 2025. év legelejére, a folyó medrében élő hódcsaládok száma stabilnak, legalább 220-ra tehető. 2025. januárjában Jászberény belterületén engedéllyel végezték a hódok befogását, majd elszállítását későbbi eliminálás céljából. A Zúgónál illetve a Potyka utcánál összesen 3 hód befogása valósult meg.

Az Újszász–jászboldogházi Natura2000 szikes gyepeken a homoki gyík *(Podarcis tauricus)*. újabb előfordulásai lettek azonosítva 2025-ben.

Nagykunság Tájegység

A sztyeplepke *(Paracossulus thrips)* esetében folytatódott a vizsgálat (TMO) a fajjal kapcsolatban, ami a Kócsi-pusztát és Egyek-pusztakócsot érintette.

A nagy szikibagolylepke *(Gortyna borelii lunata)* állománya a tiszaigari Körtvélyesen, a tiszaszentimrei részen és Nádudvar térségében stabil, speciális legeltetési módszerrel próbáljuk állományát erősíteni.

Tiszavirág *(Palingenia longicauda)* június közepén 2-3 napos közepes főrajzás volt megfigyelhető. Az előrajzás már tíz nappal előtte megkezdődött, utórajzás alig volt.

Partifecske *(Riparia riparia)* a tájegységben 7 telepben 7261 pár költött.

Gyurgyalag *(Merops apiaster)* 19 telepben 3157 pár költött.

Vörösnyakú lúd *(Branta ruficollis)* szórvány-előfordulások voltak, mivel a nagyobb tömegű nagy lilik *(Anser albifrons)* csapatok sem jelentek meg a tavaszi és az őszi szezonban. A tavaszi gyülekezés során 101 példány volt a legnagyobb csapat a Kunmadarasi-pusztán. A Kecskeri-tározón, Nagyrét és Márialaka térségében volt észlelés, maximum 3 példányos mennyiségben. Nagyiván és Tiszafüred térségében néhány példányt figyeltünk meg.

Kis lilik *(Anser erythropus)* a Tájegység karcagi, kisújszállási, kenderesi, nagyiváni, tiszafüredi, kunmadarasi vadlúd-táplálkozó és éjszakázó helyein kis számban rendszeresen előfordul, de 2025-ben kevés megfigyelése volt.

Rétisas *(Haliaeetus albicilla)* 15 pár költött, 1 sikertelen költés, 26 fióka. Parlagi sas *(Aquila heliaca)* 19 pár kezdett költésbe, 7 sikertelen költés, 32 fióka. Kerecsensólyom *(Falco cherrug)* 7 pár kezdett költésbe, 3 sikertelen költés, 11 fióka. Kékvércse *(Falco vespertinus)* 84 pár kezdett költésbe. Állománya több mint 10 %-al csökkent. Réti fülesbagoly *(Asio flammeus)* 12 fészek vagy revírt tartó pár került elő. Minimum 25 fióka. Tiszaörs és Kócsújfalu térségében nagy számban teleltek (2 csapatban 69 madár)

Nagy kócsag *(Ardea alba)* 428 pár költött 11 telepben a légifelmérések alapján. Kis kócsag *(Egretta garzetta)* a Nagy Darvas fenékben és a Fáséri telepben minimum 29 pár költött. Pásztorgém *(Bubulcus ibis)* a Tisza-tavon a fáséri vegyes gémtelepben min. 5 pár, míg a Kunkápolnási mocsárban 2 pár költött.

80 pár fehér gólya *(Ciconia ciconia)* költött sikeresen, 497 fiókáról van tudomásunk.

14 pár fekete gólya *(Ciconia nigra)* költött, 9 sikeres költésből 17 fióka.

Ugartyúk *(Burhinus oedicnemus)* két pár fészkelését regisztráltuk a Kunmadarasi-pusztán. Az egyik pár első fészkelése során két fiókát reptetett ki, míg a sikeres másodköltés során egy fiókát nevelt. Másik pár költése sikertelen volt.

Túzok *(Otis tarda)* jelentősebb telelő hely januárban és februárban Karcagon, Disznóréten volt, ahol maximum 36 tyúkot és 12 kakast figyeltünk meg gyepen, és repcén. Decemberben Karcagon, Disznóréten maximum 34 tyúk volt gyepen és mustár árvakelésen. Tavaszi, nyári időszakban Aranyos, Bengecseg, Sándorok, Álom-zug, Sulymos területekről vannak megfigyeléseink, biztos költésről nincs tudomásunk. Ősszel Álom-zugban 11-16 pld. tartózkodott egy gyomos szántón. Telelési mozgalmak még az év elején és 2025 második felében voltak.

Hegedűs-hát és a Sebes-ér térségében (maximum 25 példány) voltak. Tavasszal a klasszikus hegedűs-háti tyúkcsapat a kis-bucsai részen mozgott (maximum 123 példány), majd eltűntek, a karcagi térségben jelentősebb számú előfordulások az év végén már nem alakultak. Novembertől az év végéig a Göröngyösön jelentős gyülekezés volt szinte végig egy nagyobb repcén (max 127 pld). Költési időben a következő előkerülések voltak: Dusnok 1 sikertelen költés, pedig védőzóna lett meghagyva, Rév-halon környékén 1 sikertelen költés. Borzason 4 költésről volt tudomásom, Vastornyi-tábla, sávos vadföld, Bökönyi-tanya környéke. Itt egy csibés visszafigyelés történt. Lapos-szegben 1 sikertelen költés. Telelés során főleg Meggyes környéke, Ri-zug, Lapos-szeg területeken legtöbb 37 példány túzok volt jellemző.

112 pár szalakóta *(Coracias garrulus)* költött.

Székicsér *(Glareola pratincola)* a HNPI működést területén belül a Kisújszállás és Karcag

közigazgatási határában található rizstelepek és térségük jelentik a székicsér legjelentősebb fészkelőhelyeit a Kárpát-medencében, ezért megőrzésük kiemelt célfeladata az Igazgatóság fajvédelmi törekvéseinek. 2025-ben első példányok április 21-én jelentek meg a térségben. Az első tojásos fészekalj már május 4-én előkerült, ezután rendkívül gyorsan kezdtek kialakulni a költőtelepek a karcagi és kisújszállási részterületeken. 2025. július végéig 69 biztos költés ismeretére tettünk szert mely alapján a nagykunsági fészkelő populáció mérete 64-65±4 fészkelő pár volt, melyhez hozzá adódik a Kiskunságban tapasztalt 8-10 pár, így a hazai populáció becsült mérete az évben 72-75±4 fészkelő pár volt. A kelési siker aránya 87,5% körül alakult. A 2025-ös évben némileg kevesebb költőpár került elő a magyarországi fészkelő-helyeken, illetve a becsült fészkelő populáció mérete is kisebb az előző két évvel összevetve, de ez a fajra jellemző „fluktuáló" állomány-változásnak is betudható volt. A nyárközépi gyülekezés területileg két helyen oszlott el, így a célzott szinkronszámolások során a folyamatosan átmozgó egyedeket is figyelembe kellett vennünk, a maximum 115 példány volt egy számolási napon belül. A faj fészkelőhely-választási stratégiájának, fészkelési viselkedésének megismerését célzó vizsgálatok tovább haladtak 2025-ben is. Az év során lehetőségünk adódott adult 9 példány (7 hím, 2 tojó) műholdas nyomkövető eszközzel történő megjelölésére is, melyek már a fészkelési és gyülekezési szezonban is nagyon értékes adatokat közvetítettek számunkra a madarak napi mozgási mintázatairól.

Feketeszárnyú székicsér *(Glareola nordmanni)* esetében egy előfordulásáról volt tudomásunk június közepén.

Havasi lile *(Charadrius morinellus)* esetében az őszi vonulásuk során maximum 23 egyed észlelése szeptemberben a Bogárzó területén. A Kis-Csontos-háton is megjelent egy kisebb csapat szeptemberben, amelyekkel egy fiatal cankópartfutót *(Calidris subruficollis)* is megfigyeltünk szeptemberben.

A Mérges-érben, a Kása-háton a darvak *(Grus grus)* rendszeresen éjszakáztak. Október közepén voltak jelen a legnagyobb mennyiségben, amikor az őrkerület éjszakázóhelyein 12.700 madarat számoltunk, ami abszolút rekord volt. Átnyaraló példányok Őzesen és a Sós-fertőben éjszakáztak, számuk 100-300 pld. volt. Őszi vonuláskor Őzesen volt éjszakázás, maximum 7140 pld.

A Tájegységben a költő gólyatöcs *(Himantopus himantopus)* párok száma 44, ebből a Fekete-réten friss árasztáson min. 32 pár költött.

17 telepben összesen 2868 pár vetési varjú *(Corvus frugilegus)* költött.

Hortobágy Tájegység

A sztyeplepke *(Paracossulus thrips)* esetében a gyenge gumós macskahere virágzással korrelált a faj 2025-ös jelenléte - ismert előfordulási helyein sem mindenhol került elő.

A nagy szikibagoly *(Gortyna borelii lunata)* esetében a gyenge sziki kocsord virágzással korrelált a faj 2025-ös jelenléte - ismert előfordulási helyein sem volt mindenhol kimutatható.

A tiszavirág *(Palingenia longicauda)* gyenge rajzása volt megfigyelhető június közepén Tiszacsege térségében. A Keleti-főcsatorna balmazújvárosi szakaszán is észlelhető volt egy kb. 150 példányos rajzás.

A nagy tűzlepke *(Lycaena dispar rutilus)* szempontjából nagyon gyenge év volt - csupán elvétve lehetett találkozni a rovarfaj egyedeivel.

Délvidéki poszméh (*Bombus argillaceus*) 2025 év folyamán számos alkalommal volt megfigyelhető, az észlelések gyakorisága növekvő tendenciát mutat.

Az óriás ázsiai imádkozó sáska (*Hierodula tenuidentata*) hazánkban déli irányból terjedő inváziós faj immár a HNPI törzsterületén is bizonyítottan megjelent a tavalyi évben.

15 telepen 931 pár gyurgyalag *(Merops apiaster)* költött.

Vörösnyakú lúd *(Branta ruficollis)* esetében 106 különböző esetben figyeltük meg a faj egyedeit a tájegységben a tavalyi évben, jellemzően nagy lilik csapatokban. A legnagyobb megfigyelt csapat 43 példányból állt.

Kis lilik *(Anser erythropus)* esetében a tavaszi vonulás során a faj európai állománya március közepétől április közepéig a Hortobágyon tartózkodott maximum 108 példányos egyedszámban, ami a teljes európai populációt jelentette. A fennoskandiváv populáció őszi vonulása során mindössze két jeladós madár megjelenéséről van tudomásunk, azonban ezek nem kerültek szem elé, csak a műholdas jeladók koordinátái alapján áll rendelkezésünkre információ. A térségben mozgó hím példány a nagy lilik csapatok beáramlása előtt nyári lúd csapatokkal mozgott együtt. A Nyugat-szibériai populáció tagjai 10.10-től voltak jelen a tájegységünkben, (maximum 108 példány) és a korábbi években tapasztaltaknak megfelelően át is teleltek Kungyörgy-puszta térségében. Összességében a Tájegység területén több, mint 157 megfigyelési adata volt a fajnak.

Böjti réce (*Anas querquedula*): A Hortobágy Természetvédelmi Egyesület tagjai és a HNPI-TVŐ törzsterületi őrei a 2025-ös évben a teljes Hortobágy kistájon felmérték a ritka fészkelő úszóréce fajok állományát az adekvát élőhelyeken. A felmérés során a következő fajokról rögzítettek adatokat: böjti réce (*Anas querquedula*), kanalas réce (*Anas clypeata*) és nyílfarkú réce (*Anas acuta*). A cél az osztrák mintán alapuló rapid monitoring módszer tesztelése volt, ami elősegítheti a fokozottan védett státuszú böjti réce (*Anas querquedula*) fajvédelmi tervének elkészültét. A felmérés alapján 164 pár böjti réce fészkelését feltételeztük a Hortobágy kistájon.

24 pár rétisas *(Haliaeetus albicilla)* költött/kezdett fészkelésbe, 16 pár reptetett ki fiókát.

Parlagi sas *(Aquila heliaca)* esetében 18 pár kezdett költésbe, 4 költés sikertelen volt, 22 fióka repült ki.

Kerecsensólyom *(Falco cherrug)* esetében 12 pár kezdett költésbe, 8 pár reptetett ki fiókát.

Kék vércse *(Falco vespertinus)* esetében a faj felmérése alapján 180 pár fészkelését azonosítottuk 46 különböző lokációban. A faj őszi gyülekezése során soha nem látott mennyiségben gyülekezett a faj a Hortobágyon, a szeptember 24-én tartott szinkron során közel 8000 egyed gyülekezett a térségben, míg a Csécsalji-erdőnél lévő éjszakázóhelyen 5000-es nagyságrendű csapat éjszakázott.

Pusztai ölyv (*Buteo rufinus*) esetében mindössze egy fészkelő párról volt tudomásunk a Tájegységben 2025-ben. A Magdolna-pusztában fészkelő pár tojásai terméketlenek voltak.

Réti fülesbagoly *(Asio flammeus)* esetében 28 fészek vagy revírt tartó pár került elő. Becslés alapján minimum 40-50 pár fészkelt idén a Tájegységben.

24 telepen 727 pár nagy kócsag *(Egretta alba)* költött drónos légi felmérések alapján.

9 telepen 173 pár kis kócsag *(Egretta garzetta)* költött drónos légi felmérések alapján.

A Polgári-halastó V-ös gémtelepében, illetve a Hortobágyi-halastó II-es és IV-es gémtelepében minimum 8 pár pásztorgém *(Bubulcus ibis)* költött drónos légi felmérés alapján.

9 telepen 83 pár vörös gém (*Ardea purpurea*) költött drónos légi felmérések alapján.

4 telepen 75 pár üstökösgém (*Ardeola ralloides*) költött drónos légi felmérések alapján.

16 telepen 353 pár bakcsó (*Nycticorax nycticorax*) költött drónos légi felmérések alapján.

13 telepen 411 pár kanalasgém (*Platalea leucorodia*) költött drónos légi felmérések alapján.

A Polgári-halastó V-ös gémtelepében, illetve a Hortobágyi-halastó IV-es gémtelepében minimum 8 pár batla (*Plegadis falcinellus*) költött drónos légi felmérés alapján.

12 telepen 855 kis kárókatona (*Phalacrocorax pygmeus*) pár költött drónos légi felmérések alapján.

2 telepen mindössze 43 pár nagy kárókatona (*Phalacrocorax carbo*) költött drónos légi felmérések alapján.

A 2025-ös év pusztai vízviszonyai a feketenyakú vöcsöknek (*Podiceps nigricollis*) sem kedveztek költési szempontból: ennek ellenére a Hortobágyi-halastavon 121 pár fészkelt, míg a Nagy-Kaproson 6 pár-, a Nagy-Sziken 5 pár-, a Nagy-réten 12 pár-, a Kis-Álomzugban 4 pár fészkelt.

Vörösnyakú vöcsök (*Podiceps grisegena*) esetében elmondható, hogy a 2025-ös év pusztai vízviszonyai sem kedveztek a fajnak költési szempontból: csak a Hortobágyi-halastavon, illetve a Nagy-Kaproson fészkelt mindösszesen 4 pár.

176 pár fehér gólya *(Ciconia ciconia)* költött sikeresen, 488 fiókáról van tudomásunk.

A Tájegységben 4 pár fekete gólya *(Ciconia nigra)* költött,8 kirepült fiókáról van tudomásunk.

Ugartyúk *(Burhinus oedicnemus)* esetében két pár fészkelését regisztráltuk a Tájegységben. Az egyik pár a Fecske-rét térségében fészkelt (sikertelen költés), a másik pedig a Pentezugban (sikeres költés).

216 pár szalakóta *(Coracias garrulus)* költött.

Fehérszárnyú szerkő (*Chlidonias leucopterus*) esetében elmondható, hogy a 2025-es év egyáltalán nem volt kedvező a faj számára költési szempontból, azonban a Nagy-Kaproson, illetve a Nagy-Sziken 27 párja fészkelt. A tavalyi évben a faj ismert fészkelése országosan is kizárólag a Hortobágyra korlátozódott.

Fattyúszerkő (*Chlidonias hybrida*) esetében az országos állomány igen jelentős része a Hortobágyi Halastó (a továbbiakban: HHT) térségében koncentrálódik. A 2025-ös évben minimum 2385 pár fészkelt a Tájegységben. A HHT mellett a Nagy-Sziken, a Nagy-réten, a Kis-Álomzugban, az Ohati-halastavon és Nagy-Kaproson voltak fészektelepei.

A küszvágó csérnek *(Sterna hirundo)* két fészektelepe alakult ki a Tájegységben: a Hortobágyi-halastó VIII-as taván lévő újonnan kialakított platformon egy 53 páros, míg a Nagy-Sziken egy 11 páros kolóniája létesült.

Havasi lile *(Charadrius morinellus)* vonulása a tavalyi 2025-ben az átlagosnál gyengébb volt. A faj őszi vonulása során észlelt maximális egyedszáma 84 példány volt Angyal-háza területén. A tavaszi vonulás időszakban nem volt megfigyelése a fajnak.

A szinkronszámlálások tanúsága alapján az őszi vonulás során egyszerre itt tartózkodó darvak *(Grus grus)* rekordja az október 16-án végzett szinkronnap idején következett be, amikor 153.165 madarat észleltünk. Az idei évben is jelentős számú (26) kisebb-nagyobb daruéjszakázóhely alakult ki, ami jócskán megnehezítette a szinkronszámlálások megfelelő kivitelezhetőségét, többször volt példa arra, hogy egymáshoz közeli éjszakázóhelyek között kellett rövid időn belül mozognia az adott térségben felmérést végző személyeknek. A darus

szezon hosszan elhúzódó volt, még november legvégén is jelentős csapatokat lehetett megfigyelni, illetve ez volt az első olyan daruszezon, amikor többezres példányszámban telelt át a faj a Tájegységben (Virágoskúti-halastó). A legnagyobb gyülekező tömeg is a virágoskúti-halastavi éjszakázóhelyen mutatkozott, 2025.10.23-án 45.000 egyede lett detektálva a fajnak a daruszinkron során.

2025-ben hazánkban csak a HNPI működési területén fészkelt sztyeppi sirály (*Larus cachinnans*). A Tájegységben kizárólag a Hortobágyi-halastó VI-os és Kondás tavaiban található költőszigeteken. A drónos felmérések alapján minimum 236 pár költött itt.

2025-ben a Hortobágyi-halastó, a Nagy-rét és a Nagy-Kapros telepein a dankasirálynak (*Larus ridibundus*) minimum 706 párja fészkelt.

Minimum 137 pár gólyatöcs *(Himantopus himantopus)* kezdett fészkelésbe a Tájegység területén 2025-ben.

Nagy godának (*Limosa limosa*) mindösszesen 19 revírje került elő, legjelentősebb fészkelőhelye ezúttal is Fecske-rét környékén volt.

48 kisebb-nagyobb telepen összesen 11.927 pár vetési varjú *(Corvus frugilegus)* költött.

Bihari-sík Tájegység

Barna gyapjasszövő *(Eriogaster lanestris)* több területen tömegesen jelent meg. A nagyszámú fészek megjelenése feltehetően a tartós száraz időjárással és az ellenszervezetek csökkenésével áll összefüggésben.

Keleti rablópille *(Libelloides macaronius)* Zsáka külterületén történő megjelenése kiemelkedő jelentőségű adat, mivel ez az első igazolt előfordulása a HNPI működési területén.

A kétéltűek és hüllők szaporodási sikerét alapvetően korlátozta az időszakos víztestek gyors kiszáradása. Tartósan megfelelő élőhelyeket szinte kizárólag a Sebes-Köröshöz közeli csatornaszakaszok biztosítottak, ami az állományok térbeli koncentrálódásához vezetett.

A lápi póc *(Umbra krameri)* állománya továbbra sem mérhető, mivel nincsenek mintavételezésre alkalmas vizek.

Tiszai küllő *(Gobio carpathicus)* régi nevén fenékjáró küllő esetében a Hencidai Csere-erdő melletti Berettyó szakaszon nem sikerült kimutatni a fajt.

Vágó csík *(Cobitis taenia)* esetében szintén nagyon jelentős állománycsökkenés volt tapasztalható, ami szintén nem csak a vízhiány miatt jelentkezett.

A szivárványos ökle *(Rhodeus amarus)* jelentős állománya a Berettyó esetében több mintavételi helyen is megjelent. Jellemzően sok ivadék is megfogásra került.

Széles kárász (Carassius carassius) állományát vizsgáltuk egy Konyár Sóstó melletti magántó esetében. Ide Derecskéről (Báger) került az állomány. Sajnos az ezüstkárász is nagy számban jelen van a víztérben így a hibridizáció jól látható. Tipikus példányokat csak csekély számban tudtunk befogni.

A bakcsó *(Nycticorax nycticorax)* ismert fészkelő helye a Hajdúszoboszló határában, a Kösely mentén található, ahol vegyes gémtelepen legalább 6 pár költött. Emellett a bakonszegi K-XI-víztározón is kialakult egy telep, mintegy 20 pár részvételével. Nagy kócsag *(Ardea alba)* bakonszegi K-XI-víztározón található legnagyobb telepe, ahol állománya stabilizálódni látszik, ugyanakkor a hajdúszoboszlói telepen jelentős csökkenés volt tapasztalható. Összesen két telepen mintegy 165 pár költött. Vörös gém *(Ardea*

purpurea) Költése több területen valószínűsíthető, azonban állományának pontos felmérése nehézséget okoz. A bakonszegi K-XI-víztározón 7 pár, a hajdúszoboszlói Kösely mentén legalább 14 pár biztos költése vált ismertté. Szürke gém *(Ardea cinerea)* Állománya stabil. Hajdúszoboszló határában, a Kösely mentén több kisebb telepen összesen mintegy 21 pár költött, a bakonszegi K-XI-víztározón egy pár, míg a Füzesgyarmat térségében található telepen mintegy 80 pár fészkel.

Zsáka térségében az ismert fekete gólya *(Ciconia nigra)* pár ismét elfoglalta revírjét, azonban a költés a viselkedés alapján sikertelen volt. A madarak még a fiókák kirepülése előtt eltűntek a területről. Más területen egy pár sikeres költése vált ismertté.

Rétisas *(Haliaeetus albicilla)* a Tájegységben 7 pár sikeresen költött.

Parlagi sas *(Aquila heliaca)* állománya növekvő tendenciát mutat, 24 revír vált ismertté. Számos pár kezdett költésbe, azonban a júliusi vihar következtében több fészekalj megsemmisült, illetve sérült fiókák kerültek mentésre.

Hamvas rétihéja *(Circus pygargus)* összesen 8 pár fészkelését regisztráltuk. Több esetben mezőgazdasági területen költött, ahol védőzónák kijelölésével biztosították a sikeres fiókanevelést.

Kék vércse *(Falco vespertinus)* állománya jelentősen növekedett, 106 pár fészkelése vált ismertté. Elsősorban a vetési varjútelepek terjeszkedésével összefüggésben nőtt a fészkelési lehetőségek száma. A júliusi vihar több fészekaljat károsított.

A Tájegységben 14 kerecsensólyom *(Falco cherrug)* revírt tartunk nyilván, ebből több pár sikeresen költött. Hat pár összesen 18 fiókát repített ki. Két fiatal madár pusztulása is bekövetkezett. Állománya lassan növekszik, védelme továbbra is kiemelten fontos.

A túzok *(Otis tarda)* a Tájegység egyik kiemelt jelentőségű, fokozottan védett faja. Állományának alakulását és szaporodási sikerét az év során folyamatosan nyomon követtük. A dürgési időszak áprilisban zajlott, azonban a kedvezőtlen időjárás miatt összességében gyengének volt értékelhető, vontatott és elhúzódó jelleggel. A költési időszak során összesen 22 bizonyított fészkelést regisztráltunk. A megfigyelések alapján kilenc tojó nevelt sikeresen csibéket. Ugyanakkor több esetben történt mezőgazdasági munkavégzéshez köthető fészekpusztulás. Egy lucernatáblában végzett kaszálás során a legprecízebb odafigyelés és megelőző intézkedések ellenére is a tojó és két tojás is elpusztult. Az ilyen és hasonló esetek rámutatnak arra, hogy a faj szaporodási sikerét még szabályszerű gazdálkodás, támogatási programok mellett is jelentős kockázatok fenyegetik. Leginkább a szinkron számolások eredményei adnak támpontot az állomány becsléséhez, mely alapján növekvő egyedszámról beszélhetünk. Megfigyelhető a magterületekről újabb területek foglalása. A megfigyelések alapján az állomány több területen is jelen volt, és újabb élőhelyfoltokat is igénybe vett. A Derecske-Tépe közötti Kálló-part, Liliom-lapos közelében előkerült egy kakas. (Innen eddig csak történelmi adatai voltak a fajnak.) A téli túzokszinkron során 551 példány lett meghatározva a Biharban (míg az előző évben ez a szám 321 volt). Az adat értékét növeli, hogy Dévaványa térségében sem számoltak kevesebb madarat, tehát nem egyfajta, megszokott átmozgásról van szó. Megállapíthatjuk, hogy az állomány a Biharban egyértelműen gyarapodott. A költési időszakban Nagyrábé, Sáp és Szerep térségében is megfigyeltek költési aktivitást, több helyen sikeres fiókaneveléssel. Ősz végétől telelőcsapatok, Sárrétudvari és a Kemény tanya térségében egy mintegy 185 példányos csapat. A faj állományát továbbra is veszélyeztetik a légvezetékek. Komádi és Magyarhomorog határában vezetéknek ütközés miatt pusztulás történt, míg a madáreltérítőkkel ellátott vezetékszakaszokon nem volt ilyen esemény, ami a műszaki

védelem hatékonyságát igazolja. Összességében a túzok 2025. évi helyzete kedvezőnek értékelhető: az állomány növekvőnek mutatkozott, ugyanakkor a szélsőséges időjárás és a mezőgazdasági munkák továbbra is jelentős kockázatot jelentenek. A faj megőrzése érdekében kiemelten fontos a költőterületek védelme, a kaszálási gyakorlatok további finomítása és a veszélyes vezetékszakaszok madárvédelmi kezelése.

Ősszel Andaházán rendszeresen megfigyelhető volt a darvak *(Grus grus)* éjszakázása. Egyedszámuk elérte a 8500 példányt. Állománya növekvő, a térség fontos pihenőhelynek számít.

Az ugartyúk *(Burhinus oedicnemus)* rendkívül ritka fészkelő. Egy pár költött ismét Csökmő térségében, a már korábbi évekből ismert területen. Új költő pár nem került elő.

Tovább nőtt a gulipán *(Recurvirostra avosetta)* andaházi állománya (133 pár) igen jó költési (kelési) siker mellett.

A gólyatöcsnek *(Himantopus himantopus)* továbbra is legfontosabb fészkelő helye Andaháza (35 pár). Emellett csak szórványos költése ismert (3 pár). Állománya lassan csökken, de ez lehet csak a sorozatos száraz évek hatása.

Nagy goda *(Limosa limosa):* Egyik leginkább veszélyeztetett költőfajunk. Összesen 18 pár költött, ami valamelyest emelkedő trendet mutat. (Andaháza: 15 pár, Peres: 2 pár, Palocsa 1 pár). Ez, az élőhelyek közelsége miatt egy állománynak tekinthető.

Piroslábú cankó *(Tringa totanus)* néhány pár kivételével csak vizes élőhely-rekonstrukciós területeinken fészkel, ahol állománya stabil. Andaháza és tágabb térsége (Palocsa, Peres) nagyon jelentős költőterülete a fajnak. Ezen kívül Derecske, Nagy-Nyomás, ahol rendszeresen több pár is költ, de itt az egyre súlyosabb aszály helyzet miatt egyre kevésbé marad meg annyi víz, ami a sikeres fiókanevelést biztosíthatná.

A sárszalonka *(Gallinago gallinago)* esetében csak úgy, mint a korábbi években, egy revír tartó madarat találtunk Palocsán, mely a faj egyetlen rendszeres fészkelő helyének bizonyul a Tájegységben.

Dankasirály *(Chroicocephalus ridibundus)* két kisebb telepen 76 pár kezdett költésbe Andaházán. Bihari állománya 2022-től kezdve összezuhant, bár az idei eredmény enyhe emelkedést mutat.

A bakonszegi K-XI-víztározón minimum 45 pár sztyeppi sirály *(Larus cachinanns)* nevelt fiókákat idén.

Bár sárgalábú sirály *(Larus michahelis)* fiókák nem kerültek elő, min. 1 pár költése nagyon valószínű a bakonszegi K-XI-víztározón, sztyeppi sirály telepen.

Andaházán 14 pár küszvágó csér *(Sterna hirundo)* költött, közülük több sikeresen fiókát nevelt.

A vetési varjú *(Corvus frugilegus)* állománya dinamikusan emelkedik. 6721 pár, 19 telepen. Legnagyobb telepei Kabán (800 pár) és Berettyóújfaluban (715 pár) vannak.

A fogoly *(Perdix perdix)* esetében 13 pár/család jelenléte vált ismertté. Az ország egyik utolsó jelentős állományának tekinthető, helyzete kritikus, hosszú távú fennmaradása bizonytalan.

A szalakóta *(Coracias garrulus)* állománya az elmúlt évek növekedése után stabil, magas szinten maradt. Több odú megrongálódott a nyári viharok során, azonban ez nem okozott jelentős visszaesést.

7 telepen összesen 97 pár gyurgyalag *(Merops apiaster)* költése vált ismertté. Állománya dinamikusan növekvő tendenciát mutat, a Tájegység fontos élőhelyet biztosít számára.

Réti fülesbagolynak *(Asio flammeus)* kiemelkedően jó év volt, 21 revír vált ismertté. Több területen sikeres költés történt, állománya erősnek tekinthető.

Az ürgék *(Spermophilus citellus)* esetében az idei évben több helyen megismételtük a 2020-ban végzett transzekt menti számolásokat. Ennek ismeretében kijelenthető, hogy az állomány jelentős mértékben csökkent, de a felmérés helyszíneiről nem tűnt el. Ugyanakkor más területeken (korább élőhelyek) intenzív keresés ellenére sem került elő (Hencidai Csere-erdő, Derecske, Olcsúkúti-legelő északi része – bár itt kérdésesen lakott járatok előkerültek, de egyedet nem hallottunk/láttunk). Báránd melletti területen továbbra sincs nyoma. Szerepi területen egy régi adat nyomán egy nagyobb legelőt néztünk át, de ott sem került elő aktív jelenlétre utaló nyom.

Hajdúság–Dél-Nyírség Tájegység

A fokozottan védett vörös csüngőlepke *(Zygaena laeta)* jelenlétét mutattuk ki a Sámsoni úti Bellegelőn, majd a vámospércsi Villongón. Több mint 10 éve nem észleltük a fajt a Tájegységben.

Nem tudtunk vérfű hangyaboglárkát *(Maculinea teleius)* megfigyelni a bagaméri Kék-Kállóvölgyben, a létavértesi Falu-réten, illetve Kokadon a 058/23 hrsz.-ú területen. Az első két területről valószínűleg kipusztult a faj. Több ilyen élőhelyen a vérfű jelentős visszaszorulása figyelhető meg, minden bizonnyal a szárazság miatt van ilyen kevés növény.

A hajdúböszörményi Partos-réten nagy szikibagoly *(Gortyna borelii)* rágásnyomokat találtunk, majd októberben imágókat is megfigyeltünk. Ez eddig ismeretlen állomány volt.

Tízlábú rák felmérésre került sor a Kondoros-csatornán és a Király-csatornán huzamosabb ideig, de nem volt fogás.

A vizes élőhelyek évek óta tartó szárazsága miatt a kétéltűek, és természetesen a halak száma rendkívül alacsony a térségben. Ugyan ez igaz a mocsári teknősre *(Emys orbicularis).*

A fekete gólya *(Ciconia nigra)* szaporodási sikere idén rendkívül alacsony volt. Mindössze 2 pár repített sikeresen fiókát az általában ismert 8-9 fészekből (Monostorpályi: 2 fióka, a debreceni északi erdőtömbből került kézre egy kirepült fióka, de a fészek helye ismeretlen). A költések feltehetően a vizes élőhelyek kiszáradása miatt előállt táplálékhiány következtében maradtak el.

A fehér gólya *(Ciconia ciconia)* fészkek száma tovább nőtt a debreceni Tégláskert városrészben (idén 20 aktív fészek). Ez tovább növeli a közeli repülőtéren a gólyával való ütközés kockázatát.

Fattyúszerkő *(Chlidonias hybrida)* fészkeléséről nem tudunk a Tájegységben a korábban számára megfelelő vizes élőhelyek szárazsága miatt.

Haris *(Crex crex)* nem került elő a Tájegység területén.

Kerecsensólyomból *(Falco cherrug)* idén csak a hosszúpályi pár költött sikeresen.

Új rétisas *(Haliaeetus albicilla)* fészek került elő Nyíradonyban a Gúti-erdőben. A pár sikeresen repített 1 fiókát. A debreceni Vekeri-tótól délre levő fészekben nem volt költés, feltehetően a környező tavak kiszáradása miatt.

A felmérések szerint a gyurgyalagok *(Merops apiaster)* többsége a Tájegységben nem partfalakban kezd költésbe, hanem sík területen, földutak szélén ás ferde költőüreget.

Kirepült szalakóta *(Coracias garrulus)* családokat figyeltünk meg Mikepércsen, Hajdúbagoson, Hosszúpályiban, és Létavértesen is feltételezzük a költést. Úgy tűnik, dél felől kezd átterjedni az állomány a tájegységünkbe.

Hosszúpályi külterületén az Erdő-halom közelében túzok *(Otis tarda)* evezőtollat találtunk, de madarakat nem sikerült megfigyelni.

Hód előfordulása bizonyított az Álmosd-kokadi-tározón.

A Jónásrészi őrkerület ismert ürge *(Spermophilus citellus)* élőhelyeinek ellenőrzése során csak a nyírábrányi Kövendi-legelőn mozogtak az állatok, a többi élőhelyen nem lehetett ürgét látni.

Nyírség- Szatmár- Bereg Tájegység

Nagy szikibagoly *(Gortyna borelii)* felmérés, rágásnyomok keresése és vizuális megfigyelés az Eret-hegyi-legelőn és a Szalavényon, valamint Tiszadob Sósziki-legelőn, ahol 29 példány volt megfigyelhető.

Tiszavirág *(Palingenia longicauda)* Tivadarnál a legerősebb repülést június második felében tapasztaltuk. A megyében Tisza-szakasszal érintett őrkerületekben június közepétől figyelték a természetvédelmi őrök a tiszavirágzás alakulását. Vásárosnaményban és Tivadaron is június 27-én volt a legerősebb rajzás.

Fehér gólya *(Ciconia ciconia)* a megyében 194 településen 1358 gólyafészket ellenőriztünk, melyből összesen 1715 kirepült fiatal madarat regisztráltunk.

Fekete gólya *(Ciconia nigra)* 58 helyszínt ellenőriztünk, 11 helyen megszűnt a fészek, 21 helyen kezdtek költésbe a madarak, melyből 12 esetben volt sikeres a költés. Összesen 22 fióka repült ki.

Parlagi sas *(Aquila heliaca)* 9 helyszínen volt aktív fészek, melyekből négy költés volt sikeres, összesen 5 fióka repült ki.

Rétisas *(Haliaeetus albicilla)* 24 fészekből 14 volt aktív, sikeres költés 12 helyen volt, összesen 15 fiókát repítettek ki.

Kerecsensólyom *(Falco cherrug)* összesen 4 helyen kezdtek költésbe a párok, melyből 11 fióka repült ki.

Barna kánya *(Milvus migrans)* 2 pár kezdett költésbe a tájegységben, melyekből minimum 2 fióka repült ki. Kabasólyom *(Falco subbuteo)* egy fészkelő párt észleltünk, 3 fiókát neveltek fel.

Kék vércse *(Falco vespertinus)* 3 fészkelő párt észleltünk a térségben.

Erdei fülesbagoly *(Asio otus)* 119 településen, 192 felkeresett potenciális nappalozó helyen összesen 1835 példány telelő erdei fülesbaglyot számláltunk meg.

Uhu *(Bubo bubo)* 2 pár fészkelt a Tájegységben az idei évben is. A Kaszonyi-hegyen 2 fiókát nevelt fel a pár.

Kuvik *(Athene noctua)* 140 fészkelő párt észleltünk.

Szalakóta *(Coracias garrulus)* 40 költő párt regisztráltunk, melyből legalább 153 fióka repült ki.

Haris (*Crex crex*) 79 éneklő harishímet számoltunk (növekedés tavalyhoz képest, de torzíthatja a képet, hogy ebből 24 Dögén lett észlelve).

Szikipacsirta *(Calandrella brachydactyla)* az újfehértói élőhelyen nem észleltünk 2025-ben.

Gyurgyalag *(Merops apiaster)* és partifecske *(Riparia riparia)* gyurgyalag esetén 496 üreget (kb. 248 pár), míg partifecske esetén 5291 üreget (kb. 3175 pár) mértünk fel.

Vetési varjú *(Corvus frugilegus)* 16 fészektelepen 1445 fészkelő párt észleltünk.

Csóka *(Corvus monedula)* 5 helyszínen 54 pár jelenlétét tapasztaltuk.

Gémfélék felmérése: bakcsó *(Nycticorax nycticorax)* 2 helyszínen 44 fészkelő pár, kanalas gém *(Platalea leucorodia)* 3 helyszínen 30 fészkelő pár, kis kócsag *(Egretta garzetta)* 1 helyszínen 2 fészkelő pár, nagy kócsag *(Egretta alba)* 4 helyszínen 242 fészkelő pár, szürke gém *(Ardea cinerea)* 7 helyszínen 83 fészkelő pár, vörösgém *(Ardea purpurea)* 5 helyszínen 10 fészkelő pár. Bölömbikát *(Botaurus stellaris)* 4 helyszínen észleltünk.

B.) Antropogén hatások

KÖTIVIZIG hullámtér bővítési munkáinak köszönhetően mesterségesen kialakított, zömében nem védett területen található, vizes élőhellyé alakított egykori anyagnyerő gödrök közül a szóró-pusztai stabilan tartotta a vizet. A fokorú-pusztai vizes élőhely drasztikus vízvesztést szenvedett el, a meder fele száraz. Az óballai laposok és vizes élőhely medrek szárazak voltak egész évben.

A KÖTIVIZIG „Vizet a tájba” elnevezésű programja során a nyár folyamán több ponton telepített folyamatosan működő, nagy teljesítményű szivattyúkat Csongrád és Tiszasas térségében a Mámai-holtág vízpótlását a több hónapig tartó, két szivattyúval igyekeztek megoldani. Érdemi vízmennyiséget nem tudtak a holtágba juttatni, gyakorlatilag a rengeteg befektetett energia árán a napi párolgási veszteség pótlását tudták megoldani. Szajolnál a Holt-Tisza vízpótlását szintén partrendezés és dízelszivattyú üzemeltetés révén oldották meg. Ennek egy második üteme volt a Tiszapüspöki felett helyreállított vízkivételi pont és szivattyúzás az őszi időszakban, ami aránylag rövid ideig tartott. Besenyszög-Fokorú-pusztánál szintén dízel szivattyúval történt vízpótlás a vizes élőhely területére, de tartós és komolyabb eredménye nem lett a munkának. Stabil vízkivételi pont Tiszavárkonynál és Tiszakécskénél történt.

A nyár végén az Akolhát mellett elhelyezkedő mocsárrétre a Jászsági-főcsatornából lehetőség nyílt víz kiengedésére, amely a gyep többi részét is megárasztotta, a legeltetési idény végéig kedvező fűhozammal kényeztetve a földhaszonbérlő marháit.

A – bár antropogén – mesterséges csatornák az évben meglehetősen nagy igénybevételnek voltak kitéve a megnövekedett öntözővíz igények, a „Vizet a tájba” program, valamint egyéb vízügyi beavatkozások miatt.

Az árvízvédelmi töltések, nyári gátak, árokpartok karbantartási munkálatai során általános gyakorlat a kaszálás helyet a láncos zúzó használata, mely nem csak a növényzetet roncsolja szét a talajszintig, de minden egyéb élőlényt (rovarokat, hüllőket, kétéltűeket, madárfiókákat, kisemlősöket) is, sőt a talaj felső rétegét is roncsolja a talajélettel együtt. Ugyanezt a problémát tapasztaljuk az agrársivatagokban sokáig utolsó refúgiumként működő útmezsgyékben, utak vízelvezető árkai esetén is, ahol az útkarbantartók ugyanilyen nagyteljesítményű gépekre szerelt láncos zúzókkal pusztítanak minden élőlényt.

Jászkisér 0260/8 és 0274/6 kivett művelési ágú helyrajzi számokra a Jászsági főcsatornából lett víztömeg kivezetve a „Vizet a tájba” program keretein belül. Igazgatóságunk a program kivitelezésébe nem volt bevonva. Az így létrejött ideiglenes vizes élőhely kiterjedése a több tíz hektár. Az élőhely rontott, másodlagos élőhely, korábban bányaterület volt. Gyomos, ezüstfás, cserjés terület. Védett természeti értékről nincs információnk a területről. Az

árasztással történő vizes élőhely kialakulása kedvező lehet a környező gyepek vízháztartása szempontjából.

Tavasszal és az ősz folyamán egyrészt a „Vizet a tájba” program keretében, másrészt saját forrásból sikerült ökológiai vízpótlást megvalósítani a Fekete-réten. 2025-ben összesen 2,7 millió m³ vizet engedtünk be a területre.

A nyár és az ősz folyamán is sikerült árasztásokat végeznünk a TIVIZIG közreműködésével a Kása-háton és a Mérges-érben. Ezek a vizes élőhelyek oázisként működtek az őszi periódusban, vízimadarak tízezrei használták ezeket táplálkozó-, illetve pihenőhelyül.

Az Ágotai Vészelzáró műbe 2 méter magasságban gerendát helyeztek be vízvisszatartás céljából. Vízpótlás több alkalommal történt a Salamon-zug-csatornába, egy alkalommal a Bökönyi-tanyánál, Holt-Köselybe TIVIZIG végzett vízpótlást.

A „Vizet a tájba” program lévén a Tarattyó úti mélyebb fekvésű részekbe is került árasztóvíz a nyár közepén, mely közel tizenkét hektáron biztosított kiemelt jelentőségű vízimadár-gyülekezőhelyet az ősz derekáig.

A vízgazdálkodási beavatkozásokat 2025-ben döntően az öntözési igények kielégítése határozta meg. A Sebes-Körösből és a Berettyóból több alkalommal történt vízkivétel, valamint Komádi térségében ideiglenes vízszintemelő műtárgy létesült a vízszint növelése érdekében. A műtárgyat kőgáttal és több szintben elhelyezett big-bag zsákokkal alakították ki, amelyeket az év végén eltávolítottak. Ennek ellenére mindkét folyó vízszintje hosszú távú összevetésben mintegy 1,5-2 méterrel elmarad a korábban megszokott szintektől.

A „Vizet a tájba” program keretében több csatornaszakaszon történt karbantartás, kotrás, fa- és cserjeirtási munka. A Szöcsköd-Komádi I-II. csatorna teljes hosszában (mintegy 10 km-en) zajlott növényzeteltávolítás, ugyanakkor a kotrási munkálatokat a kétéltűek, hüllők és halak vermelési időszakának közeledte miatt nem végezték el. Több helyszínen tapasztalat, hogy ezek a beavatkozások nem vezettek tartós vízmegtartáshoz, inkább a párolgó vízfelület növekedését eredményezték.

A csatornákban az öntözési időszak alatt gyakran megemelt vízszinteket tartottak fenn, amelyek helyenként kifutottak a környező gyepekre, kisebb kiterjedésű, átmeneti vizes foltokat hozva létre. Ezek az ideiglenes vízborítások természetvédelmi szempontból kedvező hatásúak voltak, azonban tartós megoldást nem jelentettek. A térség vízgazdálkodási sajátossága, hogy a vízfolyások döntő többsége határon túlról ered, és az utánpótlás évek óta hiányzik, így a vízvisszatartási lehetőségek erősen korlátozottak. Az Ér-csatorna esetében a leginkább szembetűnő, hogy a vízhiány és a román oldalon történő, egyre nagyobb mértékű vízvisszatartások nyomán a vízhozam jelentős csökkenés mellett a víz áramlási viszonyai is nagymértékben megváltoztak. Ez jól láthatóan rendkívül jelentős hatással van a vízfolyás medrében jelentkező eutrofizációs folyamatokra, valamint a közeli láp vízszintjére is. Már most láthatóan rendkívül negatív hatások jelentek meg, (fajok visszaszorulása, eltűnése) amely minden bizonnyal csak fokozódik a jövőben. A Berettyó és a Sebes-Körös vízszintje is negatív rekordokat döntött, árhullámok nem voltak.

A belvízveszélyre hivatkozva a téli és kora tavaszi időszakban sem történt érdemi vízbevezetés a csatornákba.

Ez évben is emelkedő számban érkeztek öntözővíz kivételére, új rendszerek kiépítésére irányuló kérelmek. Egyre gyakrabban rétegvíz szivattyúzására épülő öntözésre vonatkozó igények is felmerültek. Az öntözőberendezések üzemeltetése a zavarás miatt különösen a túzokos élőhelyeken aggályos és a bizonytalan vízállású víztestek élővilágára gyakorolt hatás természetvédelmi szempontból kedvezőtlen. A természetvédelem érdekei, ezekben az

esetekben ütköznek a gazdasági érdekekkel és a gazdálkodók igényeivel.

A „Vizet a tájba” program, amely anyagi forrásokat biztosítva igyekszik főképp a mezőgazdálkodókat irányítani abba az irányba, hogy területet biztosítsanak vízmegtartás céljából. Több gazdálkodó ajánlott fel földet a program céljaira, azonban gyakorlati előrelépést, bármilyen terepen tapasztalható vízvisszatartásra irányuló tevékenységet nem minden esetben tapasztaltunk.

A mezőgazdaság ez évben is meghatározó hatást gyakorolt a Tájegység élőhelyeire. A tartós szárazság miatt a kaszálások kiterjedése csökkent, különösen a túzokos MTÉT programmal érintett területeken, ahol július 1. után sok helyen már nem volt gazdaságos a betakarítás. A lucernás területeken a kaszálás gyakran elmaradt, helyette szárzúzással „takarították le” az állományt.

Az agrártámogatások rendszere, mint élőhelyekre ható és azokat befolyásoló tényező. Az agrár-környezetgazdálkodási program (AKG) hatását mindenképpen pozitívnak értékelhetjük.

Az intenzív mezőgazdasági művelés továbbra is erős nyomást gyakorol a természeti területekre. Sajnos továbbra is tapasztalható a védett és Natura 2000 területek elszántása, a szegélyek elművelése. Ez évben is figyeltünk az elművelések megszüntetésére és az eredeti állapotok (ingatlan-nyilvántartási és élőhely tekintetében) visszaállítására. Felszólítások vagy egyeztetések hatására minden őrkerületben történt ilyen jellegű tevékenység. Új, egyre gyakoribb jelenség a korábban vízjárta laposok, mély fekvésű területek, sőt zsombékosok művelésbe vonása, amely esetenként „csak” kaszálást, súlyosabb esetben azonban tárcsázást, boronálást jelent, visszafordíthatatlan élőhely-károsodást okozva.

Az öntözési igények növekedése miatt egyre több fix öntözőberendezés létesül. Azokon a területeken, ahol a felszíni öntözés már hosszabb ideje zajlik, a talaj enyhe szikesedésének jelei figyelhetők meg.

Vonalas létesítmények: idén Komádi és Komádi-Dobaipuszta közötti műút mellett futó optikai légkábel lett kiváltva földkábellel. A tevékenység védett területet és értéket nem érintett.

A vízhiány a HDNYTE-ben nem mérséklődött, inkább fokozódott. A vizes élőhelyek túlnyomó része továbbra is száraz. Már a Vekeri-tó is egész évben szárazon állt. Kivételek a nem nyírségi tározók: Látóképi-tó, Álmosd-Kokadi-tározó. Debrecennél a Tócóban és a Kondorosban volt víz. A Tócó-patakba a CIVAQUA Program folyamatos vízpótlást juttatott. A Konyári-Kálló létavértesi szennyvíztisztító alatti szakaszán is volt némi víz. A márciusi esők hatására megjelent sekély víz néhány helyen (pl. Hosszúpályi Kerek-fenék), de később azok is kiszáradtak.

Gravitációsan a FETIVIZIG szakemberei 400.000m^3 vizet tudtak kiengedni a korábbi évek több milliós mennyiségéhez képest. 6 tározót szivattyúsan is víz pótoltak az idén, így októberben 47%-os feltöltöttséget tudtak elérni.

Vízminőségi kárelhárítás PET palackok miatt, egy alkalommal volt Vásárosnamény külterületén, a Tiszán, 145 m^3 palackot távolítottak el májusban.

A „Vizet a tájba” program keretében 211 gazdálkodói felajánlás érkezett, sajnos nagy részük a földrajzi adottságok miatt teljesíthetetlen volt.

Az erdők vízpótlása keretében a beregi Kőris-erdőbe vezettek jelentősebb mennyiségű vizet ideiglenes mederelzárással.

Tiszakóród külterületén egy gazdálkodó felajánlásának eredményeként gyepet árasztottak, márciusban 50.000 m^3 vízzel 15 ha kiterjedésben. Júniusban 41.150 m^3 vízzel 10 ha kiterjedésben. A víz nem sokáig volt a területen, ezért a közvetlen természetvédelmi hatása nem volt jelentős.

Ebben az évben nem volt a Tiszán olyan árhullám, amely megtöltötte volna a hullámtéri holtmedreket. Az aszályvédelmi program keretében a Keskeny Holt-Tisza és a Rózsás-dűlői Holt-Tisza került feltöltésre. Június 6-án az aszályvédelmi program keretében elkezdték szivattyúval beemelni a vizet a Tiszából a Beregi-tározó bevezető műtárgyánál, majd 20-án nyitották a vámosatyai osztózsilipet, így elindulhatott a víz az Észak-Beregbe. A feltöltés során a vizet a tiszakerecsenyi fenékküszöbig engedték (augusztus), majd fokozatosan töltődtek a mellékcsatornák. A vízpótlást szeptember közepén leállították.

A csapadékhiányos kora tavasz után a csapadékosabb periódus sem tudott megfelelő vízviszonyokat előállítani, pl. a Bockerek-erdőn a holtmedrekben, vagy a Göntében nem volt vízborítás, csak a mi általunk üzemeltetett műtárgyak tartották az erdő alatt a vizet.

A lápok vízpótlására márciustól-decemberig volt szükség, köszönhetően az aszályos időjárásnak. A kollégák és külsős szakember bevonásával sikerült a beregi lápi kutak kapacitást növelni, de a távfelügyelet gyakorlata továbbra sem működik.

A Kállósemjén külterületén lévő Mohos-tó vízhiánnyal küszködik annak ellenére, hogy a mesterséges vízpótlás folyamatosan zajlott. Jól mutatja a probléma súlyosságát, hogy a térségi talajvízszint-csökkenés átlaga 8 kút vízszintjét vizsgálva 2010. szeptember – 2025. szeptember között 3,55 m. 2023. decemberében fejezték be a tavat tápláló kút melléfúrásos felújítását, melynek köszönhetően napi több mint 500 m^3 víz pótolható a tóba. Ennek hatására 2024-ben a talajvízszint csökkenő trendje fordulni látszott, az átlagos talajvízszint 8 cm-rel újra nőni tudott. 2025 nyarán a leadott vízmennyiség azonban ismét lecsökkent (május végén az addigi érték felére), ez valószínűleg a rétegvíz intenzív (öntözés miatti) hasznosítása miatt történt. Kompenzálásként a szivattyút lentebb engedtük, a kitermelő csövet meghosszabbítottuk 12 m-rel augusztus 1-jén. Ez akkor azonban nem javított a kitermelhető víz mennyiségén. A szivattyú mélyebbre helyezéséhez a kutat is mélyíteni kellene. A kitermelt víz mennyiségét októberben tudtuk a megszokott mértékre emelni (október végén 30 Hz, november végén 32 Hz volt a teljesítménye). Jelenleg kb. 540 m^3/nap vízleadó-képességgel működik a kút.

A hullámtéri medrek a téli csapadék hiánya miatt nem merültek meg a Tisza jóvoltából. A Beregi vízpótlási program megvalósítása során több holtmeder vízzel történő feltöltése lett végrehajtva. Ennek keretében vízpótlásban részesült a Boroszló-kerti Holt-Tisza, a Halvány-, a Vargaszegi-, valamint a Kiss Jánosnéi-holtmeder.

A Gőgő-Szenke ebben az évben a Szamossályi-tározó felől a „Vizet a tájba” program finanszírozásával lett feltöltve Nagyszekeres és Penyige település külterületén, ahol megfelelő vízszint alakult ki. A Nagyszekeresi- és a Penyigei-tározó, valamint a Téglagyári halastó mobilszivattyús vízpótlását a Szamosból végezte a FETIVIZIG június végétől. Itt is a folyami felmérést, mederrendezést és a földmunkákat követően kezdődhetett meg a szivattyúállások kialakítása. Az átemelt víz a Szamossályi-tározón, a Szamossályi-árapasztó-csatornán és a Gőgő-Szenke osztózsilipen keresztül jutott a Gőgő-Szenke-főcsatornába, ahol a meder megtöltésén túl a Nagyszekeresi-tározó, illetve a Penyigei-tározó töltésére is sor került. A szivattyúzást 2 géppel, a karbantartást is ideértve, napi 24 órában végezték. Itt a gravitációs vízátvezetés hatására kb. 7,5 km hosszú vízpótlási útvonalon töltődhettek fel a csatorna-medrek. A fehérgyarmati Téglagyári-halastó Szamossályi-Holt Szamos irányából, a Pünkösdi-csatornán keresztül kapott vízutánpótlást. Nyáron elkezdődött

a Komlódtótfalu melletti szivattyús vízpótlás a Szamosból, a lokalizációs töltés melletti területek irányába. A nagy emelőmagasság miatt ez sokszor komoly technikai problémát okozott a FETIVIZIG munkatársainak. A halastavak megtöltése és a Csengersimai-tó feltöltése után engedték csak tovább a vizet a gémtelep irányába. Így a program végére csak tocsogósok alakultak ki az északabbra lévő tóegységekben, amelyek hamar ki is száradtak.

Fülesden a láprét mellett futó Cibere-csatornán épült vízvisszatartó műtárgy révén, az év végén jelentős mennyiségű vizet tudtunk visszatartani a mocsárréten.

A megépült Tisza-Túr tározónak köszönhetően csapadékból származó és a Tiszából kivezetett vízből nagy felületű állóvizek keletkeztek (a tiszakóródi Halvány saját vagyonkezelésű területünk is komoly vízmennyiséget kapott) és a csatornák is vízzel telitettek voltak.

A Vajai-tó medre ebben az évben szárazon állt, forráshiány miatt a vízpótló kutat nem tudják üzemeltetni. A kora tavaszi csapadék a tómeder töltöttségét érdemben nem befolyásolta.

A csapadékhelyzet miatt mindenhol különös jelentősége van a vízpótlásoknak. A HTE területén is jellemzően csak árasztások révén alakultak ki sekély, nyílt vizes élőhelyek.

A Kis-Álomzugban lévő Gyilkos-laposi műtárgy továbbra kiválóan ellátja a funkcióját. A terület az Elepi-halastó csapolása okán megtelő Alsó-Kadarcs-csatornából kap elöntést, amely aztán kiegészül a saját vízgyűjtőből összegyülekező vízmennyiséggel. A terület vegetációja átalakult az a műtárgy megépülése után a tartósabb vízborítás miatt. A terület kb. 60%-a nyílt vizű lett, kiváló élőhelyet biztosítva számos madárfaj számára (pl. gólyatöcs, feketenyakú vöcsök, kanalas és böjti réce).

Februárban a kecskési területen több, ökológiai célú árasztás történt. Első ütemben a Bárány-lapos és a Kunrókási-legelő irányába lettek megnyitva a zsilipek. Ezután a Nánási-tanyánál található műtárgy, valamint a Boca-lapos esetében lettek a zsilipek megnyitva. A Boca-lapos vonatkozásában, a tárgyhónapban a hosszú-laposi ág került elárasztásra annak érdekében, hogy a földhiány orvoslása a Kerek-lapos irányába ne ütközzön akadályba a csatornába jutó víz miatt. A Hosszú-lapos árasztása február végével nem zárult le. Április 1-én megkezdődött a Boca-lapos kerek-laposi ágának ökológiai célú árasztása. A laposban az előző hetek csapadékos időjárásának köszönhetően már jelentős vízmennyiség volt jelen, ugyanakkor a meder teljes feltöltése is megtörtént a később várható száraz periódusok kedvezőtlen hatásainak mérséklése érdekében. 04.14-én a vízkieresztés le lett zárva addigra a meder teljes mértékben feltöltődött, ezt követően a zsilipek elzárása megtörtént.

A szeptember 9. és 29. közötti időszakban a Petenye kisvizes KEHOP-os műtárgyán keresztül megvalósult a terület árasztása. Ennek eredményeként kezdetben az Ökör-kúti-legelőn, majd később a Dögös-laposban is jelentős kiterjedésű vízborítás alakult ki. Az élőhely ökológiai állapotában bekövetkezett változások folyományaként a területen daru éjszakázóhely alakult ki.

A Sőre-háton történtek vízvissztartási célzatú földmunkálatok. Az egykori öntözőrendszer csatornái összesen 6 ponton lettek elföldelve 5-10 méter hosszúságban, így lassítva a vizek lefolyását a területről. A jövőben remélhetőleg pozitív hatással lesz a kivitelezés a környező gyepekre és laposokra (Ökör-lapos, Pap-lapos, Bika-ér).

Árasztások valósultak meg a Rókáson, a pentezugi Fekete-réten, a zámi Halas-fenékben és a Parajoson is.

A Hortobágyi-halastó térségében az V. tó területén sikerrel zajlott a bivalylegeltetéses élőhelykezelés, a Bivalyos-tó és a Kis-Kondás területén a legeltetés kései kezdése miatt az

eredmény elmaradt a várttól.

A nagy goda (*Limosa limosa*) kritikus hazai helyzetének fényében jelentős fecske-réti állomány védelmében a HNPI szervezésében aktív fészekőrzés valósult meg a kiemelt monitorozás mellett.

A Kapros területén megtörtént a rendszeres természetvédelmi károkat okozó elektromos légvezeték bontása, áthelyezése.

A Nyírő-réten kb. 2 hektár felületen végeztettünk szárzúzást.

A Macska-telki-erdő területén IAS-keretben kb. 7 ha-on adventív fásszárúak eltávolítása, legelővé alakítása történt meg erdészeti és mélységi szárzúzózással, gyepvetéssel.

A Böszörményi-legelő és a Kisszeg bizonyos területein kb. 100 ha-on szárzúzást végeztünk a gyep helyreállítása céljából.

A tiszacsegei Hármas-Kecskés és közvetlen környéke – kb. 10 ha – szántó művelésűből gyeppé változott, a munkát a Tájegység tagjai végezték, a gyepvetőmag is a HNPI területeiről származott. Hasonló beavatkozás volt a Vidi halom területén.

A HTE-ben intenzíven zajlott a sakál, a róka, a borz, a dolmányos varjú, a szarka és a csapdázásos és lőfegyveres gyérítése, a vaddisznó vadászata.

5.4.2. Fajmegőrzési tevékenységek ismertetése

Állatfajok

Díszes tarkalepke *(Hypodryas maturna):* Rendelkezik elfogadott fajmegőrzési tervvel. /Védett, Élőhelyvédelmi Irányelv II., Élőhelyvédelmi Irányelv IV./

2025-ben célirányos kutatást fajjal kapcsolatban nem végeztünk. Élőhelyeit ellenőriztük, és 80 előfordulási adatot rögzítettünk. A faj egyedszáma sajnálatos módon évek óta csökkenő tendenciát mutat.

Nagy szikibagoly (*Gortyna borelii lunata*): Rendelkezik elfogadott fajmegőrzési tervvel. /Fokozottan védett, Élőhelyvédelmi Irányelv II.,Élőhelyvédelmi Irányelv IV./

A nagy szikibagoly állományait évről évre nyomon követjük az Igazgatóság számos területén.

A nagy szikibagoly lepke állományainak, illetve állománynagyságának nyomon követését évi rendszerességgel végezzük az óballai, rákóczifalvai és az újonnan fellelt újszászi kocsordosokban. A rákóczifalvai élőhelyen öt egyed rágását regisztráltuk 2025-ben, ami a 2024-es adatokhoz képest (31 felvett adat) jelentősen alacsonyabb érték. Az újszászi élőhelyen idén is meglehetősen kevés nyomát találtuk a lepkének. A faj jelenlétének nyomait júniusban megtaláltuk a besenyszögi tápnövény állományban, melynek helyzete jelentősen javult. 2025-ben több alkalommal történt egyeztetés a terület tulajdonosával és kezelőjével, melyek eredményeként úgy tűnik biztosítható a terület jellegének megőrzése. Felmérést végeztünk továbbá a tiszaigari Körtvélyesen, a tiszaszentimrei részen és Nádudvar térségében. Mindegyiknél elmondhatjuk, hogy az állomány viszonylag stabil, amit speciális legeltetési módszerrel próbáltunk erősíteni. A Biharban a tápnövény termőhelyeinek nagy része magántulajdonú gyepen található. Egyre több gazdálkodóval sikerül felvenni a kapcsolatot és velük egyeztetve a sziki kocsordos foltokat kaszálatlanul hagyni (Derecske, Telek). A faj egyik legnagyobb állományának otthont adó Hencidai-Csere-erdő területén ez évben sem volt kaszálás. Nagy szikibagoly felmérését (rágásnyomok keresésével és vizuális megfigyeléssel egyaránt) végeztünk Eret-hegyi-legelőn és a Szalavényon, valamint

Tiszadob, Sósziki-legelőn is, ahol 29 példány volt megfigyelhető. Ez utóbbi területekről 2025-ben 117 előfordulási adatot rögzítettünk. A faj sajnálatos módon évek óta romló tendenciát mutat.

Bánáti csiga (*Helicigona /Drobacia/ banatica*) Rendelkezik elfogadott fajmegőrzési tervvel. /Védett, Élőhelyvédelmi Irányelv II., Élőhelyvédelmi Irányelv IV./

Célirányos kutatás 2025-ben a fajjal kapcsolatban nem történt. Élőhelyeit ellenőriztük a Szatmár-Beregben, jelentős változást nem tapasztaltunk. 6 új előfordulást rögzítettünk az OBM-be a Felső-Tisza mentéről.

Barát és cigányréce *(Aythya ferina) (Aythhya nyroca)* Rendelkeznek elfogadott fajmegőrzési tervvel. A barátréce (*Aythya ferina*) /Védett, Madárvédelmi Irányelv II/A., Madárvédelmi Irányelv III/B./ és a cigányréce (*Aythya nyroca*) /Fokozottan védett, Madárvédelmi Irányelv I./

A két faj átvonuló állományának nyomon követése céljából mind a tavaszi, mind az őszi vonulás során, az országosan szervezett bukóréceszinkronokhoz csatlakozva, célzott felmérést végeztünk a HNPI működési területének alkalmas élőhelyein. Tavasszal a faji sajátosságnak megfelelően - mivel a barátréce *(Aythya ferina)* vonulási csúcsa korábbra esik - március közepén tartottuk a barátréce *(Aythya ferina)* vonuló populációadataira vonatkozó számolást. A felmérés során 84 különböző helyszínen a barátréce *(Aythya ferina)* 2898 egyedét figyeltük meg, míg a cigányréce *(Aythya nyroca)* esetében 567 példány került a távcsöveink elé. Az április közepén történő szinkronszámlálás során pedig a későbbi vonulási csúccsal jellemezhető cigányréce *(Aythya nyroca)* egyedeire fókuszáltunk. A felmérés során, 77 helyszínen, cigányrécéből *(Aythya nyroca)* 1036 egyedet -, míg barátrécéből *(Aythya nyroca)* 2021 egyedet jegyeztünk fel. A 2 faj közös szeptember közepi szinkronján 46 különböző helyszínen, 2708 barátréce *(Aythya ferina)* – és 304 cigányréce *(Aythya nyroca)* egyedet észleltünk. A HNPI-TVŐ az átvonuló állományokon túl a működési területén fészkelő párokról is igyekezett információt gyűjteni. A HNPI különböző tájegységeiben megfigyelt, fiókákat vezető tojók száma alapján elmondhatjuk, hogy barátréce *(Aythya ferina)* esetében minimum 72 pár, míg a cigányréce *(Aythya nyroca)* esetében minimum 86 pár fészkelt a működési területünkön a tavalyi év során.

Fehér gólya *(Ciconia ciconia)* Rendelkezik elfogadott fajmegőrzési tervvel. /Fokozottan védett, Madárvédelmi Irányelv I./

Védelme tekintetében alapvető a szaporodó állomány éves számlálása, monitoringja. Ezen túlmenően folyamatos egyeztetéseket végzünk az áramszolgáltatóval az áramütéses helyszínek átalakítását kérve. A fiatal madarak kirepülése alkalmával számos sérüléses eset következett be. Ezeket a madarakat összegyűjtjük és - szükség esetén állatorvosi segítségnyújtást követően – igyekszünk biztosítani a szabadba történő visszajutásukat. Az OPUS TITÁSZ Áramhálózati Zrt. (a továbbiakban: OPUS TITÁSZ Zrt.) előzetes oktatáshoz köti a magasban végzett, természetvédelmi célú munkavégzést is, melyen munkatársaink is részt vettek. A fehér gólyákat érintő áramütéses eseteket minden esetben feljegyzésben rögzítettük. A feljegyzések alapján az őrszolgálat-vezető javaslatot tesz a természetvédelmi szempontból is elfogadható hálózati beavatkozás mikéntjére az áramszolgáltatónak, mely kommunikációba a természetvédelmi hatóság is be van vonva. A NYSZBTE területén 194 településen 1358 gólyafészket ellenőriztünk, melyből összesen 1715 kirepült fiatal madarat regisztráltunk.

A NTE területén 180 pár költött sikeresen, 497 fiókáról van tudomásunk. A fehér gólya áramütéses eseteket külön feljegyzésben dokumentáltuk. Visszaellenőriztük és

dokumentáltuk az áramszolgáltató által a faj érdekében végzett beavatkozásokat. Az újonnan kihelyezett fészektartókhoz fészekalapot készítettünk gyalogakácból, amelyet jellemzően az OPUS TITÁSZ Zrt.-nek adtunk át kihelyezésre. 2025-ben mintegy 98 esetben kezdeményeztünk a fajjal kapcsolatban beavatkozást, melyek túlnyomó része megvalósult, a maradék pedig 2026/2027 során lesz elvégezve.

Továbbá a kisvárdai, ibrányi, nyíregyházi, nagyecsedi, debreceni és tiszafüredi hulladéklerakókon folytattunk a fehér gólyák megfigyelését. 2024. végén és 2025. elején a Debreceni Hulladéklerakónál megtörtént mintegy 800 méter nyomvonal hosszban a középfeszültségű elektromos szabadvezeték hálózat földkábeles kiváltása. Ibrányban nincs lakossági hulladék elhelyezés, ezért gólyák sem gyülekeznek. Augusztus közepére lezajlott a vonulás java, napi több száz madár váltotta egymást folyamatosan. Rekord számú áramütéses pusztulást és sérülést tapasztaltunk a vonulóknál Hajdúböszörmény, Polgár és Balmazújváros térségében. Ezek mind lengyel és szlovák gyűrűs példányok voltak.

Kis lilik *(Anser erythropus):* Rendelkezik elfogadott fajmegőrzési tervvel, melynek felülvizsgálata jelenleg is zajlik. /Fokozottan védett, Madárvédelmi Irányelv I./

A NTE karcagi, kisújszállási, kenderesi, nagyiváni, tiszafüredi, kunmadarasi vadlúd-táplálkozó és éjszakázó helyein kis számban rendszeresen előfordul, de 2025-ben kevés megfigyelése volt. Folyamatos monitoring tevékenységünk révén 12 alkalommal 27 példány kis liliket figyeltünk meg. Andaháza és Nagy-Nyomás területén a faj védelmét a pihenő és táplálkozó helyül szolgáló vizes élőhelyek fenntartásával valósítottuk meg, a faj kizárólag Andaházán került elő, ahol legnagyobb példányszáma 4 volt. Kezdeményezéseken és több esetben helyszíni és hatósági egyeztetéseken vettünk részt a javasolt vízivad kíméleti területek kapcsán Berettyóújfalu és Derecske térségében, HNPI kezelésű vizes élőhelyeken. A Hajdú-Bihar Vármegyei Kormányhivatal Agrárügyi Főosztály 2026. március 23. napján kiadmányozott határozatában Andaháza megjelölésű területrészt vadászati kíméleti területnek minősítette (2037. február utolsó napjáig).

A faj európai állománya 03.19-től 04.11-ig volt a Hortobágyon, maximálisan 108 egyeddel.

Az európai kis lilik állomány védelmét célzó pályázat keretein belül területkezelési céllal szárzúzás, majd legeltetés történt a Szálka-ér és a Fecske rét területén. Megtörténtek a Bivalyos és az Akadémia tóegységek területén a földmunkák, elmunkálására kerültek a vízelvezető árkok, a vízkormányzást lehetővé tevő műtárgyak elkészültek, 2025-ben pedig megvoltak az első üzemelések. A fajmegőrzési terv egyeztetett, részünkről véglegesnek tekintett verzióját 2024. novemberében elküldtük jóváhagyásra, 2025 márciusában elfogadták. A projekt címe: *Providing a climate resilient network of critical sites for the Lesser White-fronted Goose in Europe*. A projekt azonosítója: LIFE LWfG Climate Resilience LIFE19 NAT/LT/000898)", tervezett befejezése 2026. augusztus 31-re módosult

Kék vércse *(Falco vespertinus)*: Rendelkezik elfogadott fajmegőrzési tervvel. /Fokozottan védett, Madárvédelmi Irányelv I./

A hazai költő állományának mintegy harmada a működési területünkön költ.

A KTJTE-ben a 2025. évben összesen 60 pár kék vércse költéséről van tudomásunk, melyek 156 fiókát repítettek. Besenyszögön 9 pár költött sikeresen mesterséges költőládában a gazdálkodó által kezelt és felügyelt telepen. Túrkevén a Pásztói-legelőn 4 pár foglalt költőhelyet költőládában, ezek sikeresen költöttek. A Jászságban 9 kisebb telepen kezdtek költésbe: Jászberény közigazgatási területén 1 telepen, 10 pár, minimum 28 fiókát repített és további 7 fióka került repatriálásra melyek Biharból érkeztek egy vihar után. Jászboldogházán sok kisebb telepen összesen 52 pár, 147 fiókát repített. A Jászságban a

legnagyobb kék vércse gyülekezőhely Jászberény külterületén található Legelő erdőn alakult ki, ahol a maximum szám elérte az 1100 egyedet. A jászjákóhalmi Zagyva kék vércse telepen 20 új költőládát helyeztünk ki.

A NTE-ben 84 pár kezdett költésbe. Az előző évekhez képest a faj állománya több mint 10%-kal csökkent a Tájegységben. .

A Bihari-síkon a kék vércse állománya jelentősen növekedett, több mint 100 pár fészkelése vált ismertté. A fészkelőtelepeket és szoliter párokat idén is felmértük, a költőládák karbantartottuk és pótoltuk. Elsősorban a vetési varjútelepek terjeszkedésével összefüggésben nőtt a fészkelési lehetőségek száma. A júliusi vihar több fészekaljat károsított, 14 fiókát mentőhelyre kellett szállítani. Örvendetes módon, a horgasi területrészen tavaly megtalált kék vércse éjszakázó helyen a tavalyi 60 helyett a 750 példányt is meghaladta a madarak száma.

A NYSZBTE területén 3 fészkelő párt észleltünk.

Szalakóta *(Coracias garrulus)*: Rendelkezik elfogadott fajmegőrzési tervvel./ Fokozottan védett faj, Madárvédelmi Irányelv I/

A KTJTE-ben a szalakóta ellenőrzött állománya 90 pár körül alakult. Költés ellenőrzése 67 pár esetében történt. A Nagykunságban 112 pár költött. A bihari költőállományának több, mint 90%-a mesterséges odúkban költ. A mesterséges odúk karbantartása, a sérült vagy leesett odúk javítása és pótlása, valamint új odúk kihelyezése 2025-ben is folyamatos feladat volt. A faj állománya az elmúlt évek növekedése után stabil, magas szinten maradt. Több odú megrongálódott a nyári viharok során, azonban ez nem okozott jelentős visszaesést.

Szabolcsban 40 költő párt regisztráltunk, melyből legalább 153 fióka repült ki. A HDNYTE területén kirepült családokat figyeltünk meg Mikepércsen, Hajdúbagoson, Hosszúpályiban, és Létavértesen is feltételezzük a költést. Úgy tűnik, dél felől kezd átterjedni az állomány ezekre a területekre.

Túzok *(Otis tarda)*: Rendelkezik elfogadott fajmegőrzési tervvel. /Fokozottan védett, Madárvédelmi Irányelv I./

Folyamatosan gyűjtöttük a faj biotikai adatokat, nyomon követtük a dürgést, illetve fészkelő tyúkok keresését is végeztük. Részt vettünk a szinkronszámlálásokon. A Nagykunság területén jelentősebb telelő hely januárban és februárban Karcagon, Disznóréten volt, ahol egyszerre maximum 36 tyúkot és 12 kakast figyeltünk meg gyepen és repcén. Ugyanezen a területen decemberben a maximum 34 tyúk volt gyepen és mustár árvakelésen. Tavaszi, nyári időszakban Aranyos, Bengecseg, Sándorok, Álom-zug és Sulymos területekről vannak adataink, biztos költésről nincs tudomásunk. Ősszel Álom-zugban 11-16 pld. tartózkodott egy gyomos szántón. Telelési mozgalmak még az év elején és 2025 második felében a Hegedűs-hát és a Sebes-ér térségében (maximum 25 példány) voltak. Tavasszal a klasszikus hegedűs-háti tyúkcsapat a kis-bucsai részen mozgott (maximum 123 példány). Novembertől az év végéig a Göröngyösön jelentős gyülekezés volt szinte végig egy nagyobb repcén (max 127 pld). Sikertelen költést figyeltünk meg Rév-halon környékén és Dusnokon – utóbbi esetében védőzóna is volt hagyva. Borzason 4 költésről volt tudomásunk. Lapos-szegben 1 sikertelen költésről van információnk. Telelés során Meggyes környéke, Ri-zug és Lapos-szeg területeken legtöbb 37 példány túzok volt jellemző.

A Biharban a túzok állományának alakulását és szaporodási sikerét az év során folyamatosan nyomon követtük. A dürgési időszak áprilisban zajlott, azonban a kedvezőtlen időjárás miatt összességében gyengének volt értékelhető, vontatott és elhúzódó jelleggel. A költési időszak során összesen 22 bizonyított fészkelést regisztráltunk. A megfigyelések alapján kilenc tojó

nevelt sikeresen csibéket. Ugyanakkor több esetben történt mezőgazdasági munkavégzéshez köthető fészekpusztulás. Egy lucernatáblában végzett kaszálás során a legprecízebb odafigyelés és megelőző intézkedések ellenére is a tojó és két tojás is elpusztult, sajnos más területeken is tapasztaltuk a fészekaljak megsemmisülését. Ezek az esetek rámutatnak arra, hogy a faj szaporodási sikerét még szabályszerű gazdálkodás, támogatási programok mellett is jelentős kockázatok fenyegetik. Leginkább a szinkron számolások eredményei adnak támpontot az állomány becsléséhez, mely alapján növekvő egyedszámról beszélhetünk. Megfigyelhető a magterületekről újabb területek foglalása. A megfigyelések alapján az állomány több területen is jelen volt, és újabb élőhelyfoltokat is igénybe vett. Örvendetes például, hogy a Derecske-Tépe közötti Kálló-part, Liliom-lapos közelében előkerült egy kakas (06.10.) - innen eddig csak történelmi adatai voltak a fajnak. A 2025. évi téli túzokszinkron során 551 példány került elő a Biharban (az előző évben ez a szám 321 volt). Az adat értékét növeli, hogy Dévaványa térségében sem számoltak kevesebb madarat, tehát nem egyfajta, megszokott átmozgásról van szó. Az állomány a Biharban egyértelműen gyarapodott. A költési időszakban Nagyrábé, Sáp és Szerep térségében is megfigyeltünk költési aktivitást, több helyen sikeres fiókaneveléssel. Ősz végétől telelőcsapatok voltak jelen. Sárrétudvari és a Kemény tanya térségében egy mintegy 185 példányos csapat. A faj állományát továbbra is veszélyeztetik a légvezetékek. Komádi és Magyarhomorog határában vezetéknek ütközés miatt pusztulás történt, míg a madáreltérítőkkel ellátott vezetékszakaszokon nem volt ilyen esemény, ami a műszaki védelem hatékonyságát igazolja. Összességében a túzok 2025. évi helyzete kedvezőnek értékelhető: az állomány növekvőnek mutatkozott, ugyanakkor a szélsőséges időjárás és a mezőgazdasági munkák továbbra is jelentős kockázatot jelentenek. A faj megőrzése érdekében kiemelten fontos a költőterületek védelme, a kaszálási gyakorlatok további finomítása és a veszélyes vezetékszakaszok madárvédelmi kezelése.

Nyugati földikutya (*Nannospalax leucodon*): Rendelkezik elfogadott fajmegőrzési tervvel./Fokozottan védett

A mezőtúri élőhelyei zavartalanok voltak, jelentősebb problémát nem tapasztaltunk. A magyar földikutya élőhelyén, a Kunmadarasi repülőtéren, a faj biztos jelenlétére utaló túrást 2025-ben már nem találtunk. Élőhelyét rendszeresen ellenőriztük az estleges káros hatások elkerülése érdekében.

Területbejárást tartottunk a téglási földikutya élőhelyen. Az itt lévő horgásztó körül új kerítést készítettek. A tulajdonos figyelmét felhívtuk, az itt élő földikutyákra és a mellette található *ex lege* védett láp szélén lévő gyepre és az ezekkel járó korlátozásokra. Továbbá Józsán beépítésre szánt telkeknél a nyugati földikutya védelme érdekében elrendelt korlátozás fenntartásának tárgyában tartott hatósági szemlén vettünk részt, illetve a 35.sz. főút tervezett négysávosítása kapcsán is jeleztük a jelentős érintettségét a faj élőhelyének. A Nagyerdőt átszelő villanypásztán lévő földikutya túrásokat felmértük, valószínűleg 1 egyeddel kevesebb lehet.

Feltehetően valamikor a Tócó-ér és a Debreceni Köztemető között alkotott egy állományt. Ezeket a túrásokat idén is felmértük. 2-3 állat lehet mindössze. A terület állapotát tekintve pozitív, hogy az érintett földrészlet le lett zúzva, ezzel elősegítve a gyepvegetáció fennmaradását. A Martinkai-legelőn októberben felmértük az oda telepített nyugati földikutyák túrásait, és közel 300 túrás pontját rögzítettük

Közönséges ürge *(Spermophilus citellus)* Nem rendelkezik elfogadott fajmegőrzési tervvel. /Fokozottan védett, Élőhelyvédelmi Irányelv II., Élőhelyvédelmi Irányelv IV./

A Jászapáti mg-i repülőtéren az ürge állományát továbbra is stabilnak tartjuk, 242 lakott

kotorék adata került rögzítésre. A Magyar Honvédség 86. helikopterbázis területén lévő állományt kipusztultnak tekintjük. Az egyetlen megmaradt jászsági populáció azonban sérülékeny, ugyan jelenleg nincs tudomásunk aktuális beruházási tervről, de egy ilyen jellegű élőhelyvesztés komoly problémát jelenthet az állomány számára. A Nagykunságban a Kondás-hodály környéki ürge állománya stabil. Terepi megfigyelések alapján szinte bizonyos, hogy a faj állománya tovább csökkent a Biharban. 2025-ben több helyen megismételtük a 2020-ban végzett transzekt menti számolásokat. Ennek ismeretében kijelenthető, hogy az állomány jelentős mértékben csökkent, de a felmérés helyszíneiről nem tűnt el. Ugyanakkor más területeken (korábbi élőhelyek) intenzív keresés ellenére sem került elő (Hencidai Csere-erdő, Derecske, Olcsúkúti-legelő északi része – bár itt kérdésesen lakott járatok előkerültek, de egyedet nem hallottunk/láttunk). Báránd melletti területen továbbra sincs nyoma. Szerepi területen egy régi adat nyomán egy nagyobb legelőt néztünk át, de ott sem került elő aktív jelenlétre utaló nyom. Ürge élőhelyet ellenőriztünk a Veres-réten és a Bergel-tagban, nem tapasztaltunk ürge jelenlétére utaló jeleket. A nyírábrányi Kövendi-legelőn, illetve Vámospércsen a Villongóval szemben is észleltünk ürgéket. A nyírgyulaji Kis-réten 2025-ben ürgeállomány nem növekedett, inkább lassú csökkenést tapasztaltuk.

Számos hazai és nemzetközi partner összefogásával tartalék listáról mégis nyertes lett a faj és élőhelyeinek védelmét célzó Citellus LIFE pályázat. Ennek keretében főleg az élőhelyek kezelését (pl. cserjeirtás) szeretnénk megoldani, illetve a zárttéri szaporítás lehetőségének megteremtése a cél.

Daru (*Grus grus*): Nem rendelkezik elfogadott fajmegőrzési tervvel. /Védett/Madárvédelmi irányelv I. melléklet

A Mérges-érben, a Kása-háton rendszeresen éjszakáztak. Október közepén voltak jelen a legnagyobb mennyiségben, amikor 12.700 madarat számoltunk, ami abszolút rekord volt az őrkerületben. Átnyaraló példányok Őzesen és a Sós-fertőben éjszakáztak, számuk 100-300 pld. volt.

Őszi vonuláskor Őzesen volt éjszakázás, maximum 7140 pld. Ősszel Andaházán rendszeres éjszakázás volt megfigyelhető. Egyedszáma elérte a 8500 példányt. Állománya növekvő, a térség fontos pihenőhelynek számít.

Küszvágó csér (*Sterna hirundo*): Nem rendelkezik elfogadott fajmegőrzési tervvel. /Fokozottan védett/Madárvédelmi irányelv I. melléklet

A Madárfigyelő Szolnok Természetvédelmi Egyesület tagjaival együttműködve végeztük a küszvágó csérek mesterséges költőszigetének üzemeltetési feladatait. A Fokorúpusztai öblözet mesterségesen kialakított vizes élőhelyén - bár a Tisza áradásának hiánya vízdeficitet okozott - a költési időszak sikeresen befejeződött és azt a csökkent vízszint látszólag nem befolyásolta. 2025-ben 28 költő pár összesen 66 fiókát röptetett. A NTE területén a fajspecifikus fészekalapokat tavalyi évhez képest is továbbfejlesztettük. Egyedszámukban és költési sikerességükben is egyértelmű a pozitív változást eredményezett. A fészekalapokon 2x14 pár költött. Andaházán 14 pár költött és többnek is sikerült sikeresen fiókát nevelnie. A Fehérgyarmat melletti magán horgásztavon idén 14 pár fészkelt.

Lápi póc (*Umbra krameri*): Nem rendelkezik elfogadott fajmegőrzési tervvel. /Fokozottan védett/Élőhelyvédelmi irányelv II. melléklet

Állománya továbbra is alig mérhető, mivel nincsenek mintavételezésre alkalmas vizek. Ezért valószínűsíthető, hogy állománya egyes helyszíneken felszámolódott, Sajnos olyan tradicionális helyekről sincs adata, mint a pocsaji (Tövises) láp vagy az Ér. Az egyedüli igazolt előfordulás a biharkeresztesi Kis szárcsás, vagy TSZ tó.

A múlt évben a Nyíres-tóba és a Navat-patakba telepített állományból is sikerült visszafogni (2-2 példány), közülük egyikük ivadék volt, ami bizonyíthatja, hogy önfenntartó állományok alakulhatnak ki ezekben a lápokban. Az őszi visszafogások alkalmával a Nyíres-tóba 15 példány, a Navat-patakba 10 példányt helyeztünk ki a korábbi származási helyről. A 2023-ban kihelyezett kurta baingokból (*Leucaspius delineatus)* is sikerült visszafogni kb. 50 példányt a Nyíres-tóban. A Bábtaván sajnos ebben az évben csak amurgébet *(Perccottuus glenii)* fogtak a kutatók.

Középfeszültségű oszlop felmérés:

A HNPI-00891/2026-os adatszolgáltatásunk alapján 2025-ben 3712 oszlopot ellenőriztünk, 109 esetben regisztráltunk madárpusztulást, 65 faj, összesen 191 egyedét találtuk meg, köztük védett és fokozottan védett fajokét, melyek pusztulása a szabadvezeték hálózathoz köthető.

Növényfajok

Egyhajúvirág (*Bulbocodium vernum)*: Rendelkezik elfogadott fajmegőrzési tervvel. /Fokozottan védett/

Az újlétai egyhajúvirág állomány vizsgálata tovább folyt. A kitelepített talajnedvesség-mérőket szükség szerint feltöltöttük, adatait pedig rendszeresen letöltöttük, és továbbítottuk a kutatók számára (Ökológiai Kutatóintézet). Összesen 1960 virágzó tő volt idén. Az utolsó öt év virágzási eredményei: 1960, 2706, 2334, 1107, 654. A vegetatívan megjelenő tövek száma kismértékű emelkedést mutatott a tavalyi évhez képest, a 4 őskvadrátban összesen 167 növényt számoltunk. Az utolsó öt év eredményei: 167, 153, 149, 138, 115, vagyis öt éves távlatban monoton növekedik (az előző négy év monoton csökkenése után). A növekedés mértéke 45%-os a négy kvadrát alapján. A 20 kvadrátos, kutatók által végzett felmérés szintén monoton növekedő állományt mutat az elmúlt öt évre, 22 %-os növekedéssel.

Több alkalommal végeztünk megfigyeléseket az egyhajúvirágosban hangyák maggyűjtő tevékenységével kapcsolatban, illetve gyűjtöttünk is példányokat határozás céljából. Elvégeztük az egyes mintakvadrát felmérését. A HUN-REN kutatói felmérték a többi kvadrátot. A növények száma növekedést mutat. Novemberben kaszálást végeztünk néhány mintakvadrátban.

Lakossági információ alapján új egyhajúvirág állomány került elő Létavértesről, a Kepecs-tag közeléből. 1108 virágot mutatott ki a számlálás. Ez jelenleg a második legnagyobb a HDNYTE területén.

Magyar kökörcsin *(Pulsatilla flavescens)* Rendelkezik elfogadott fajmegőrzési tervvel/Fokozottan védett, Élőhelyvédelmi Irányelv: II. és IV./

A hajdúhadházi Liget-legelő magyar kökörcsin állományában igen kevés növény virágzott. A tövek számában némi emelkedés volt. Hajdúbagoson a szokatlanul enyhe őszi és kora téli időjárás hatására a magyar kökörcsin állományában bimbós, valamint magkezdeményes állapotú egyedek megjelenését figyeltük meg. A Martinkai-legelőn az előző évhez képest nem volt változás. A Bátorligeti-legelő Természetvédelmi Területen az előző évekhez hasonló mennyiségben virágzott, a legeltetési tevékenységet a faj megóvása érdekében irányítottuk.

Réti angyalgyökér *(Angelica palustris)*: Rendelkezik elfogadott fajmegőrzési tervvel. /Fokozottan védett, Élőhelyvédelmi Irányelv II., Élőhelyvédelmi Irányelv IV./

A LIFE IP pályázat finanszírozásával Petneháza, Daru-rét területrészen, a réti angyalgyökér

zsombékos, kékperjés élőhelyein (kb. 0,6 ha-on) egyszeri kézi kaszálás történt a Petneháza 0199/1 hrsz.-on.

Augusztus 19-ei területellenőrzés során az Apagy 095/19 hrsz.-ú terület (kb. 13,4 ha) frissen lekaszált állapotban volt. A területre vonatkozó kaszálási engedély szerint a terület július 15. és október 1. között nem kaszálható, így Igazgatóságunk a területileg illetékes hatóság részére jelezte a gazdálkodó tevékenységét. A faj egyedei a nem megfelelő időpontban végzett kaszálás miatt igen alacsonyak voltak, gyér virágzatot hoztak (a faj normális esetben ilyenkor kb. 1,5m magas száron több virágzatot is fejleszt). A gyenge virágzás kis mennyiségű magtermést eredményez, amely veszélyezteti a faj helyi populációjának hosszú távú fennmaradását.

Tátogó kökörcsin *(Pulsatilla patens)* Rendelkezik elfogadott fajmegőrzési tervvel. /Fokozottan védett, Élőhelyvédelmi Irányelv II. és IV./

A Bátorligeti-legelő Természetvédelmi Területen az előző évekhez hasonló mennyiségben virágzott, a legeltetési tevékenységet a faj megóvása érdekében irányítottuk.

Babérfűz *(Salix pentandra)* Védett,

A Böcsöntő műtárgyához telepített babérfüzek közül két példány hajtott ki, a lápszemben egy sem. Utóbbi helyen a vaddisznók károsították a növényeket.

Az álmosdi Daru-lápra telepített babérfüzeket nem sikerült megtalálni. A korábban telepítettek mindegyike kihajtott.

Nyírábrányban és Újlétán babérfűz gallyakat gyűjtöttünk tavasszal egy szaporítási akció számára. Előnevelt babérlevelű fűz csemetéket ültettünk el ősszel a nyírábrányi Káposztás-laposon és Teleki-legelőn.

5.4.3. Védett fajokkal kapcsolatos illegális cselekmények észlelése

Természetvédelmi oltalom alatt álló fajok, illetve nemzetközi természetvédelmi egyezmény hatálya alá tartozó fajok kapcsán észlelt illegális cselekmények összefoglalása. Részletezve a 9.3, illetve a 9.4 fejezetben lesznek az esetek.

Érintett Tájegység	**Illegális cselekmény ismertetése**	**Érintett faj/fajok**	**Egyed-szám**	**Cselek-mény megne-vezése**	**Példányok sorsa**	**Büntetés mértéke**
NYSZBTE	gondatlan-ságból elkövetett természet-károsítás vétsége	adult rétisas *(Haliaeetus albicilla)*	1 elpusztult példány	mérgezés gyanú	NÉBIH toxikológiai vizsgálatra átadva	Nyíregyházi Rendőrkapitányság Rakamazi Rendőrőrs nyomozás folyamatban (bűnügyek egyesítése). Természet-védelmi hatóság eljárása ennek okán érdemben nem zárult le.
	gondatlan-ságból elkövetett természet-károsítás vétsége	*(Haliaeetus albicilla)*	1 elpusztult példány	mérgezés gyanú	NÉBIH toxikológiai vizsgálatra átadva	Nyíregyházi Rendőr-kapitányság Rakamazi Rendőrőrs nyomozása folyamatban (bűnügyek egyesítése). Természet-védelmi hatósági eljárás érdemben nem zárult le.
	gondatlan-ságból elkövetett	parlagi sas (*Aquila heliaca*)	1 elpusztult pld	mérgezés gyanú	NÉBIH toxikológiai	Nyíregyházi Rendőr-kapitányság Ibrányi Rendőrőrs nyomozása

Érintett Tájegység	Illegális cselekmény ismertetése	Érintett faj/fajok	Egyed-szám	Cselek-mény megne-vezése	Példányok sorsa	Büntetés mértéke
	természet-károsítás vétsége				vizsgálatra átadva	folyamatban (bűnügyek egyesítése). Természet-védelmi hatósági eljárás nem lezárt.
	gondatlan-ságból elkövetett természet-károsítás vétsége	holló (*Corvus corax*)	1 elpusztult példány	mérgezés gyanú	NÉBIH toxikológiai vizsgálatra átadva	Nyíregyházi Rendőr-kapitányság Ibrányi Rendőrőrs nyomozása folyamatban (bűnügyek egyesítése). Természet-védelmi hatósági eljárás nem lezárt.
	gondatlan-ságból elkövetett természet-károsítás vétsége	egerészölyv (*Buteo buteo*),	1 elpusztult példány	mérgezés gyanú	NÉBIH toxikológiai vizsgálatra átadva	Nyíregyházi Rendőr-kapitányság Ibrányi Rendőrőrs nyomozása folyamatban (bűnügyek egyesítése). Természet-védelmi hatósági eljárás nem lezárt.
	gondatlan-ságból elkövetett természet-károsítás vétsége	barna rétihéja (*Circus aeruginosus*)	1 elpusztult példány	mérgezés gyanú	NÉBIH toxikológiai vizsgálatra átadva	Nyíregyházi Rendőr-kapitányság Ibrányi Rendőrőrs nyomozása folyamatban (bűnügyek egyesítése). Természet-védelmi hatósági eljárás nem lezárt.
	gondatlan-ságból elkövetett természet-károsítás vétsége	öreg parlagi sas (*Aquila heliaca*)	1 elpusztult példány	mérgezés gyanú	NÉBIH toxikológiai vizsgálatra átadva	Nyíregyházi Rendőr-kapitányság Ibrányi Rendőrőrs nyomozása folyamatban (bűnügyek egyesítése). Természet-védelmi hatósági eljárás nem lezárt.
	gondatlan-ságból elkövetett természet-károsítás vétsége	egerészölyv (*Buteo buteo*)	1 elpusztult példány	mérgezés gyanú	NÉBIH toxikológiai vizsgálat céljából átadva	Nyíregyházi Rendőr-kapitányság Ibrányi Rendőrőrs nyomozása folyamatban (bűnügyek egyesítése). Természet-védelmi hatósági eljárás nem lezárt.
	gondatlan-ságból elkövetett természet-károsítás vétsége	rétisas (*Haliaeetus albicilla*)	1 elpusztult példány	mérgezés gyanú	NÉBIH toxikológiai vizsgálatra átadva	Nyíregyházi Rendőr-kapitányság Ibrányi Rendőrőrs nyomozása folyamatban (bűnügyek egyesítése). Természet-védelmi hatósági eljárás nem lezárt.
	cselekmény nem minősített, feljelentés nem történt	parlagi sas (*Aquila heliaca*)	1 elpusztult példány	mérgezés gyanú	tetem vizsgálatra nem volt alkalmas	Feljelentés nem történt
	cselekmény nem minősített, feljelentés nem történt	fehér gólya (*Ciconia ciconia*)	1 élő példány	lőtt sebzés	Madárkórház Alapítvány	Feljelentés nem történt, természetvédelmi hatóság értesítve.

Érintett Tájegység	Illegális cselekmény ismertetése	Érintett faj/fajok	Egyed-szám	Cselek-mény megne-vezése	Példányok sorsa	Büntetés mértéke
					gyógykezelés alatt	
	cselekmény nem minősített	egerészölyv (*Buteo buteo*)	1 preparátum	nem ismert	NYSZBTE Tájegységközpontban elhelyezett	Feljelentés nem történt, természetvédelmi hatóság értesítve.
	fészkek jogellenes eltávolítása és az élőhely jelentős mértékű zavarása	molnárfecske (*Delichon urbica*) fészek	3 fészket vertek le	védett faj élőhelyének megszüntetése	fészek megsemmisült	Természetvédelmi hatóság természetvédelmi bírságot rótt ki.
	fészkek eltávolítása az élőhely jelentős mértékű zavarása	molnár fecske (*Delichon urbicum*)	3 fészket vertek le	védett faj élőhelyének megszüntetése	fészek megsemmisült	Természetvédelmi hatóság természetvédelmi bírságot rótt ki.
HTE	fokozottan védett élő szervezet egyedére elkövetett természet-károsítás bűntettének gyanúja	kis károkatona (*Phalacrocorax pygmeus*)	2 elpusztult példány	lőtt sebzés	A tetem a büntetőeljárás során lefoglalva. A HNPI Szálkahalmi Őrház fagyasztójában elhelyezve a hatósági határozat véglegessé válásáig.	Balmazújvárosi Rendőrkapitányság, mivel nem volt megállapítható a bűncselekmény elkövetése az eljárást megszüntette. A természetvédelmi hatóság bírságot rótt ki.
	fokozottan védett élő szervezet egyedére elkövetett természet-károsítás bűntettének gyanúja	kerecsen-sólyom (*Falco cherrug*)	1 elpusztult példány	lőtt sebzés	FÁNK gyógykezelés céljából. Átadva Sasközpontnak repatriálás miatt. Jelenleg folyamatban van a Bulgáriába történő visszaszállítás hatósági engedélyezési eljárása	Balmazújvárosi Rendőrkapitányság nyomozást megszüntette, nem volt megállapítható a bűncselekmény elkövetése. Természetvédelmi hatósági tájékoztatás nem érkezett.
	cselekmény nem minősített, nyomozás elrendeléséről	Erdei fülesbagoly (Asio otus)	1 elpusztult példány	lőtt sebzés	FÁNK-ban elhelyezve	Tiszavasvári Rendőrkapitányság Tiszadobi Rendőrőrs felé az Igazgatóság a feljelentést megtette.

Érintett Tájegység	Illegális cselekmény ismertetése	Érintett faj/fajok	Egyed-szám	Cselek-mény megne-vezése	Példányok sorsa	Büntetés mértéke
	értesítés még nem érkezett.					
KTJTE	fokozottan védett élő szervezet egyedére elkövetett természetkárosítás gyanúja	mocsári teknős (*Emys orbicularis*)	10 elpusztult példány	fokozottan védett fajok elpusztítása	Túrkeve, gyepmesteri telep fagyasztójában elhelyezve.	Mezőtúri Rendőrkapitányság az eljárást felfüggesztette, elkövető kiléte nem volt megállapítható.
	természet-károsítás bűntettének megalapozott gyanúja	tengelic (*Carduelis carduelis*),	13 élő egyed	illegális befogás, tartás	Sasközpont-ban elhelyzett	TVRK nyomozása jelenleg folyamatban van. Természetvédelmi hatósági eljárása nem lezárt.
	természet-károsítás bűntettének megalapozott gyanúja	csicsörke (*Serinus serinus*),	3 élő egyed	illegális befogás, tartás	Szabadon engedve, természetes élőhelyén.	TVRK nyomozása jelenleg folyamatban van. Természetvédelmi hatósági eljárása nem lezárt.
	természet-károsítás bűntettének megalapozott gyanúja	zöldike (*Chloris chloris*)	3 élő egyed	illegális befogás, tartás	Szabadon engedve, természetes élőhelyén	TVRK nyomozása jelenleg folyamatban van. Természetvédelmi hatósági eljárás nem lezárt.
	természet-károsítás bűntettének megalapozott gyanúja	kenderike (*Linaria cannabina*).	2 élő egyed	illegális befogás, tartás	Szabadon engedve természetes élőhelyén	TVRK nyomozása jelenleg folyamatban van. Természetvédelmi hatósági eljárás nem lezárt.
	természet-károsítás bűntettének megalapozott gyanúja	karvaly tetemet (*Accipiter ninus*)	1 elpusztult egyed	illegális befogás, tartás	Sasközpont fagyasztójában elhelyezve	TVRK nyomozása jelenleg folyamatban. Természetvédelmi hatósági eljárás nem lezárt.
	cselekmény nem minősített, nyomozás elrendeléséről értesítés nem érkezett.	egerészölyv (*Buteo buteo)*	1 elpusztult egyed	mérgezés gyanú	NÉBIH toxikológiai vizsgálat céljából átadva	Debreceni Rendőrkapitányság által elrendelt nyomozásról értesítés nem érkezett
	állatkínzás vétségének gyanúja	kuvik (*Athene noctua*)	1 elpusztult egyed	lőtt sebzés	Madárkórház Alapítvány gyógykezelés alatt.	Berettyóujfalui Rendőrkapitányság nyomozása folyamatban. Természetvédelmi hatóság eljárása nem lezárt.

Érintett Tájegység	Illegális cselekmény ismertetése	Érintett faj/fajok	Egyed-szám	Cselek-mény megne-vezése	Példányok sorsa	Büntetés mértéke
	cselekmény nem minősített, feljelentés nem történt.	kígyászölyv (*Circaetus gallicus*)	1 élő egyed	lőtt sebzés gyanúja	FÁNK gyógykezelés alatt	Feljelentés megtétele nem volt megalapozott az állatorvosi szakvélemény alapján.
	nem minősített	füsti fecske (*Hirundo rustica*) fészek	1 füsti fecske fészek	fészek leverése	fészek megsemmisült	Természetvédelmi hatósági eljárás eredménye nem ismert.

5.4.4. Védett és közösségi jelentőségű fajok kártételei

Természetvédelmi szempontból jelentős változás 2021-ben, hogy a Magyar Közlönyben megjelent az agrárminiszter 38/2021. (X. 21.) rendelete, mely a vadlúd vadászati idény Tiszántúlra vonatkozó időbeni korlátait helyezi hatályon kívül, illetve a nyári lúd esetén egy hónappal kitolja a vadászati idényt.

2025-ben tovább csökkent a megkeresések száma, mindössze 7 különböző esetben érkezett hozzánk megkeresés védett fajok mezőgazdasági kártétele miatt (tavaly 18, tavaly előtt 25 esetben, seregély, daru és varjú jellemzően), további 24 esetben (tavaly 11 tavalyelőtt 16 esetben) kértek idényen kívüli riasztáshoz, gyérítéshez engedélyt vadlúdcsapatok kapcsán (melyben a vadászható fajok mellett védett és fokozottan védett fajok is jelen voltak). Károkatona gyérítési, riasztási kérelem is érkezett 41 esetben, ami mérsékelt növekedés tavalyhoz képest; 2024-ben összen 38, míg 2023-ban 21 esetben keresték meg az Igazgatóságot ilyen fajte kérelemmel kapcsolatban.

Megjegyzendő, hogy tapasztalataink szerint a vadludak a megfelelő technológiával és időben elvetett gabonában általában nem tudnak nagy károkat okozni, mivel érkezésük idejére a csíranövények annyira megerősödnek, hogy a legelő libák nem tudják azokat kihúzni, csak a tetejét csípik le a növénynek, mely később ettől még jobban „bokrosodik", megerősödik. (Régen nem véletlenül legeltették a vetést, ha megfelelőek voltak a körülmények pl. fagyott talaj). Nagymértékű vadlúdkár abban az esetben fordulhat elő, ha a növények nem erősödtek meg eléggé, így azoknak nem csak lecsípi a tetejét a liba, hanem gyökerestül ki is húzza, ekkor a növény már nem tud regenerálódni. Ennek oka lehet az őszi aszály, a nem megfelelő vetéstechnológia (nem dolgozzák be a magokat a földbe, azok nem jutnak elég mélyre, így azokat a madarak a felszínről szedik össze, illetve a növény nem tud elég erősen gyökeret vetni), a túl késői vetés (emiatt a növény nem tud kellően megerősödni, mire a ludak ideérnek), illetve ha a talaj túl nedves (emiatt könnyen kihúzzák az állatok a növényt).

Ide sorolható még a hód (*Castor fiber*) jelenléte miatti problémakör. Bár az eurázsiai hód jelen van Igazgatóságunk működési területén szinte minden nagyobb vízfolyás mentén, jelenleg még nincs fokozott mértékű probléma az élettevékenységei kapcsán. Humánus és etikus elejtéséhez, illetve állományszabályozásához az engedélyező hatóság kérdésére jellemzően hozzájárultunk 2025-ben is.

Általánosságban az emberi jelenléttel járó riasztási tevékenységeket javasoljuk a hatóság részéről előírni, tapasztalataink szerint az emberi jelenlét az, ami a leghatékonyabb riasztó módszer.

A seregély *(Sturnus vulgaris)* nagyobb csapatokba a kora nyári időszakban verődik össze, s ilyenkor okozhat károkat jellemzően gyümölcsösökben. Különös körültekintést igényel a riasztásuk, mivel ugyanebben az időszakban szoktak megjelenni a védett pásztormadarak *(Pastor roseus),* akik a seregélyek rokonságába tartoznak és vegyülnek is a seregélycsapatokkal. 2025-ben említésre méltó pásztormadár jelenlétet nem tapasztaltunk

A vetési varjú *(Corvus frugilegus)* legjellemzőbb kártétele, hogy kiforgatja, kiveri az ún. „szög" fenológiai fázisban lévő kukorica vetőmagot, ezért az ismert kolóniák közelében kerülni kellene a kukorica vetését. Riasztásra a hagyományos, hanghatáson és vizuális elrettentésen kívül alkalmazható még madárriasztó eszköz (pl, műsas sziluett), azt azonban figyelembe kell venni, hogy a varjúfélék intelligensek, gyorsan tanulnak, így a rendszeres felügyelet nélküli, kiismerhető riasztási módok várhatóan hatástalanok lesznek. Viszont a kombinált, állandó őrzés mellett kivitelezett riasztás hatásos lehet.

A panasszal érintett faj

A panasszal érintett faj	A panaszban szereplő kártétellel érintett termény, állatfajta stb.	A panasz szerinti kártétel dátuma (amennyire meghatározható, legalább hónapra)	Termény esetén a kártétellel érintett terület nagysága (ha)	Állatállományban okozott kártétel esetén a károsított példányok száma	A panaszban szereplő kártétel panasz szerinti mértéke (Ft)
vadlúd fajok	jellemzően búza, árpa	március-április	nincs adat	-	nincs adat
vetési varjú	jellemzően kukorica, búza, napraforgó	március-augusztus	nincs adat	-	nincs adat
nagy károkatona	halállomány		-	nincs adat	nincs adat

Panasszal kapcsolatos intézkedések:

A panasszal kapcsolatos intézkedések	Volt-e helyszín-bejárás (I/N)	az NPI véleménye szerint a panasz szerinti kártétel (Ft) hány %-a valós (beleértve, hogy azt védett, közösségi jelentőségű faj okozta-e)	A tulajdonos által megtett megelőző intézkedés és ennek megfelelősége az NPI szerint
tájékoztatás, adott esetben idényen kívüli vadászati tevékenység támogatása	I	véleményünk szerint a kártétel a vetemény ezen fejlődési időszakában nem megállapítható és kérésünk ellenére gazdálkodói visszajelzés sem érkezett annak mértékéről betakarítás után	tapasztalatunk szerint a gazdálkodó rendszerint nem is próbálkozik riasztási tevékenységgel, hanem közvetlenül az illetékes vadászattársasághoz fordul
tájékoztatás és riasztási tevékenység engedélyezése	I	egyes esetekben valóban előfordulhat károkozás, azonban annak mértéke nem tisztázott	egyes esetekben valóban riasztási tevékenység ellenére is megfigyelhetőek madarak a veteményen, több esetben azonban későn kérik meg az engedélyt, illetve sokszor nem megfelelő szervhez (pl. mezőőri szolgálat) fordulnak a

			károkozás megelőzése érdekében
tájékoztatás, illetve riasztási és adott esetben gyérítési tevékenység támogatása	I	részben valóban történik károkozás, azonban annak mértéke véleményünk szerint eltúlzott gazdálkodói oldalról	rendszerint időről időre megkérik a riasztási és gyérítési engedélyt

5.5. Idegenhonos inváziós fajokkal kapcsolatos gyakorlati tevékenységek

A 2025-ös évre vonatkozó adatszolgáltatásra vonatkozó bekérő a Beszámoló írásáig nem érkezett meg. Az Igazgatóság munkatársai az előkészítést megkezdték.

5.6. Természetvédelmi mentőtevékenység

	mentett egyed	ebből fokozottan védett madár	emlős	ebből fokozottan védett emlős	egyéb gerinces
pld.	496	175	40	0	0

Az Igazgatóság 3 telephelyén szervezi a sérült, legyengült madarak és egyéb állatfajok gyűjtését, alapvető egészségügyi kezelését, repatriálását. A mentőtevékenységet a működési területünkön elsősorban a TVŐ tagjai látják el. Tárgyévben összesen 520 egyed lett beszállítva a három mentőközpontunkba. A leggyakoribb fajok a Sasközpontban: egerészölyv (15), kuvik (12), Górés-tanya madár mentőközpontban: fehér gólya (56), vörös vércse (159), Hortobágyi Vadasparkban: fehér gólya (36) és rőt korai denevér (36) voltak. A sérült állatok leggyakoribb bekerülési oka a végtagsérülések, valamint több esetben legyengült, fészekből kiesett fióka volt a mentés tárgya. A fokozottan védett fajokra vonatkozó adatokat a mentőközpontoknál részletezzük. A mentőtevékenység során a felhasznált munkaórára és a futott kilométerre vonatkozóan nyilvántartást nem vezetünk, a becslés alapjául a beszállított sérült állatok száma és a mentőközpontok őrkerületektől mért átlagos távolsága szolgált. Becsült munkaóra a fészkelési, fiókanevelési időszakban az átlag 20 munkaóra/hónap/őr. Becsült futott kilométer fészkelési, fiókanevelési időszakban az idei évben szintén átlag 300-350 km/hónap/őr.

Sasközpont: 2025-ben 13 faj, összesen 71 - különféle sérülést szenvedett – egyede lett beszállítva. Közülük 20 példány a TVŐ mentő tevékenysége révén. A mentett egyedek közül 32 példány felépülést követően el lett engedve, 29 példány elpusztult, 9 példány a Sasközpontban maradt, 1 példány a Fővárosi Állat és Növénykertben (a továbbiakban: FÁNK) kapott további állatorvosi segítséget. 6 fokozottan védett faj 30 egyedén tudtunk segíteni.

Sasközpont					
Státusz	**Madár**	**Ebből fokozottan védett madár**	**Emlős**	**Ebből fokozottan védett emlős**	**Egyéb gerinces**
2 pld. elpusztult, 2 pld. repatriálva	barna rétihéja				

Sasközpont					
Státusz	**Madár**	**Ebből fokozottan védett madár**	**Emlős**	**Ebből fokozottan védett emlős**	**Egyéb gerinces**
1 pld a Sasközpontban maradt	csóka				
4 pld. repatriálva, 9 pld. elpusztult, 1 pld. a Sasközpontban maradt	egerészölyv				
2 pld. elpusztult, 2 pld. repatriálva	erdei fülesbagoly				
4 pld. repatriálva, 2 pld. elpusztult, 2 pld. a Sasközpontban maradt	fehér gólya	FV			
1 pld. elpusztult, 1 pld. repatriálva	gyöngybagoly	FV			
11 pld. repatriálva, 1 pld. elpusztult	kék vércse	FV			
2 pld. a Sasközpontban maradt	kerecsensólyom	FV			
7 pld. repatriálva, 5 pld. elpusztult	kuvik	FV			
1 pld. elpusztult	nagy kócsag	FV			
1 pld elpusztult, 1 pld. továbbküldve kezelésre FÁNK, 2 pld. a Sasközpontban maradt	parlagi sas	FV			
1 pld. elpusztult	rétisas	FV			
4 pld. elpusztult, 1 pld. a Sasközpontban maradt, 1 pld. repatriálva	vörös vércse				

Górés-tanya madár mentőközpont: 17 faj 270 egyede érkezett 2025-ben az állomásra. Közülük 225 példányt engedhettek szabadon kollégáink, 11 példány nem élte túl a sérüléseit,

31 egyed a FÁNK-ban kapott további állatorvosi segítséget. 3 példány pedig a Hortobágyi Vadasparkba lett szállítva. 7 fokozottan védett faj 65 egyedén tudtunk segíteni.

Górés-tanya madár mentőközpont					
Státusz	**Madár**	**Ebből fokozottan védett madár**	**Emlős**	**Ebből fokozottan védett emlős**	**Egyéb gerinces**
1 pld. továbbküldve kezelésre FÁNK	barna rétihéja				
2 pld. elpusztult,13 pld. repatriálva, 4 pld. továbbküldve kezelésre FÁNK	egerészölyv				
6 pld. repatriálva, 1 pld. elpusztult, 3 pld. továbbküldve kezelésre FÁNK	erdei fülesbagoly				
1 pld. elpusztult, 46 pld. repatriálva, 8 pld továbbküldve kezelésre FÁNK, 1 pld. Hortobágyi Vadasparkban elhelyezve	fehér gólya	FV			
1 pld. elpusztult	fekete gólya	FV			
1 pld. repatriálva, 1 pld. elpusztult, 2 pld. továbbküldve kezelésre FÁNK	gyöngybagoly	FV			
1 pld. elpusztult	héja				
3 pld. repatriálva, 1 pld. továbbküldve kezelésre FÁNK	kabasólyom				
1 pld. elpusztult	karvaly				
1 pld. továbbküldve kezelésre FÁNK	kerecsensólyom	FV			
1 pld. továbbküldve kezelésre FÁNK	kígyászölyv	FV			

1 pld. továbbküldve kezelésre FÁNK, 4 pld. repatriálva	kuvik	FV			
3 pld. továbbküldve kezelésre FÁNK	macskabagoly				
2 pld. Hortobágyi Vadasparkban elhelyezve	molnárfecske				
1 pld. repatriálva	uhu	FV			
1 pld. elpusztult	vetési varjú				
151 pld. repatriálva, 2 pld. elpusztult, 6 pld. továbbküldve kezelésre FÁNK	vörös vércse				

Hortobágyi Vadaspark: 2025-ben 28 faj 155 egyedét láttuk el. Nagy részét, 132 egyedet természetvédelmi őrök szállították be. 33 példány szabadon lett engedve, 5 példány repatriálása folyamatban van, 96 példány tovább lett küldve kezelésre, 6 példány repatriálása nem lehetséges, a Hortobágyi Vadasparkban lettek elhelyezve, valamint 15 példány elpusztult. 10 fokozottan védett faj 61 egyedén tudtunk segíteni.

Hortobágyi Vadaspark					
Státusz	**Madár**	**Ebből fokozottan védett madár**	**Emlős**	**Ebből fokozottan védett emlős**	**Egyéb gerinces**
1 pld. repatriálva	balkáni gerle				
1 pld. elpusztult, 2 pld. továbbküldve kezelésre FÁNK	barna rétihéja				
1 pld. repatriálva	bütykös ásólúd				
1 pld. repatriálva	bütykös hattyú				
1 pld. Góréson elhelyezve, 11 pld. továbbküldve kezelésre FÁNK, 1 pld elpusztult, 1 pld. a Hortobágyi Vadasparkban maradt	egerészölyv				
2 pld. a Madárkórházban	erdei fülesbagoly				

Hortobágyi Vadaspark					
elhelyezve, 1 pld. továbbküldve kezelésre FÁNK, 1 pld. Góréson elhelyezve					
18 pld. repatriálva, 2 pld. repatriálása folyamatban, 3 pld. elpusztult, 13 pld továbbküldve kezelésre	fehér gólya	FV			
1 pld. repatriálása folyamatban, 1 pld. a Hortobágyi Vadasparkban elhelyezve	fekete gólya	FV			
2 pld. elpusztult	gyöngybagoly	FV			
1 pld. továbbküldve kezelésre FÁNK	gyurgyalag	FV			
1 pld. elpusztult	kanalasgém	FV			
1 pld. repatriálva	karvaly				
2 pld. továbbküldve kezelésre FÁNK, 1 pld. repatriálva	kék vércse	FV			
2 pld. repatriálva, 1 pld. repatriálása folyamatban			keleti sün		
3 pld. repatriálva, 6. pld. továbbküldve kezelésre	kuvik	FV			
1 pld. repatriálása folyamatban, 3 pld. Hortobágyi Vadasparkban elhelyezve	macskabagoly				
1 pld. továbbküldre kezelésre FÁNK			mezei nyúl		
1 pld. repatriálva	molnárfecske				
4 pld. továbbküldre kezelésre FÁNK	parlagi sas	FV			

Hortobágyi Vadaspark					
1 pld. továbbküldre kezelésre FÁNK	réti pityer	FV			
36 pld. továbbküldre kezelésre FÁNK			rőt koraidenevér		
1 pld. továbbküldre kezelésre FÁNK	sarlósfecske				
1 pld. elpusztult	törpegém	FV			
1 pld. továbbküldre kezelésre FÁNK	vetési varjú				
1 pld. továbbküldre kezelésre FÁNK	vörösnyakú lúd	FV			
1 pld. Hortobágyi Vadasparkban elhelyezve, 4 pld. elpusztult, 11 pld. továbbküldve kezelésre FÁNK, 1 pld. repatriálva	vörös vércse				

5.7. Körzeti erdőtervezési eljárásban való természetvédelmi kezelői részvétel

2025-ben három körzet erdőtervezése kapcsán végzett az Igazgatóság munkát (ebből két körzet teljes területével érintett).

- **Nyírbátori erdőtervezési körzet** (adatszolgáltatás, erdőterv részletszintű egyeztetése, véleményezése, részletszintű tárgyalások, erdőterv véglegesítés). A körzetben található a tervezett Fényi ER. Jelentős előrelépés: az érintett Natura 2000 területeken a jelölő élőhelyek arra alkalmas állományait tartalmazó erdőrészletek nagyrészt Natura 2000 elsődleges rendeltetést kaptak.
- **Szatmár-Nagyecsedi erdőtervezési körzet** (terepi felmérések, adatszolgáltatás, Natura 2000 elővizsgálat, erdőterv részletszintű előzetes véleményezése, egyeztetések). 2025-ben négy Natura 2000 területen (HUHN20050 Kömörő-Fülesd kjtt, HUHN20053 Magosligeti-erdő és gyepek kjtt, HUHN20054 Csaholc-Garbolc kjtt, HUHN20058 Teremi-erdő kjtt) történt élőhelytérkép aktualizálás, felújítás a körzeti erdőtervezéshez igazodóan. A térképezett területek alapvetően a Szatmári-síkon, illetve a vele határos nyírségi részeken találhatóak (az aktuálisan érintett erdőtervezési körzetnek megfelelően), erdei élőhelyeik aránya magas. Az újratérképezés az erdőtervezéshez jelentős segítséget nyújtott.
- Bugaci erdőtervezési körzet (adatszolgáltatás, erdőterv részletszintű egyeztetése, véleményezése, erdőterv véglegesítése).

A körzeti erdőtervezésben való – igen aktívnak minősíthető – közreműködés jelentős erőforrásokat kötött le az Igazgatóság részéről (szakmai tanácsadó, TVŐ érintett tagjai).

Az Igazgatóság emellett folyamatosan részt vesz az erdőtervek erdészeti hatóság által végzett módosításában, amennyiben erről értesül, vagy erre felkérést kap. Jelentős probléma, hogy az az érintett erdészeti hatóság nem, vagy csak részlegesen ismeri el természetvédelmi kezelőként a HNPI ügyféli státuszát, illetve csak részlegesen alkalmazza az ahhoz kötődő szabályozókat. Kiemelt gondot okoz a védett területeken és/vagy Natura 2000 területeken lévő erdők vagy természeti értéket tartalmazó erdők erdőterveinek megváltoztatása a HNPI ügyfélként való bevonása és értesítése nélkül. Hasonlóan problémás ezen területeket érintő fahasználati bejelentések/engedélyezések elmaradó közlése, illetve az aktuális erdészeti adattárhoz (ilyen módon az aktuális erdőtervhez) való hozzáférés hiánya is, ami jelentősen akadályozza a megfelelő természetvédelmi kezelői tevékenységet.

6. Saját vagyonkezelésű területeken folyó tevékenység

Saját vagyonkezelésű területek

Művelési ág	Tárgyévben vagyonkezelésbe került (ha)	Tárgyévben vagyonkezelésből kikerült (ha)	Összkiterjedés (ha)	Saját használatban		Használatba adva[3]	
				Ha	%	Ha	%
Szántó	0	0	5711,22	1418,19	25	4293,03	75
Rét	0	0	2512,11	679,39	27	1832,72	73
Legelő	0	0	75.990,76	6513,19	9	69.477,57	91
Kert	0	0	0,28	0,28	100	0	0
Szőlő	0	0	1,84	1,84	100	0	0
Gyümölcsös	0	0	3,08	3,08	100	0	0
Nádas	0	0	1655,49	1517,26	92	138,23	8
Halastó	0	0	1480,14	1345,15	91	134,99	9
Erdő	0	0	8184,2	8184,2	100	0	0
Fásított terület	0	0	99,61	77,48	78	22,13	22
Kivett	0	0	7387,14	5423,30	73	1963,84	27
Összesen:	**0**	**0**	**103.025,87**	**25.163,36**	**24**	**77.862,51**	**76**

6.2. Területvásárlások, kisajátítások adatai (védettségi szint helyreállítás, elővásárlási jog, pályázatok)

A HNPI a természet védelméről szóló az 1996. évi LIII. törvény 68.§ (6), (7) bekezdésén alapuló elővásárlási jogával élve megvásárolta a Magyar Állam javára a Létavértes külterület

[3] Természetvédelmi kezelés haszonbérlet, valamint megbízás formájában.

0984/5 és 0984/6 hrsz.-ú ingatlanokat. A területek országos jelentőségű természetvédelmi oltalom alá esnek, a Hajdúsági Tájvédelmi Körzet védettségének fenntartásáról szóló 130/2007. (XII. 27.) KvVM rendelet alapján, valamint az európai közösségi jelentőségű természetvédelmi rendeltetésű területekkel érintett földrészletekről szóló 14/2010. (V. 11.) KvVM rendelet értelmében a Csohos-tó részeként (HUHN20028) kiemelt jelentőségű természetmegőrzési területnek minősülnek. Az ingatlanok 2025.12.10. óta tartoznak a Magyar Állam 1/1 arányú tulajdonába és az Agrárminisztérium [a továbbiakban: AM (Nemzeti Földalap)] tulajdonosi joggyakorlása alá. A HNPI kérelmezte a területek vagyonkezelésbe vételét.

A Magyar Állam képviseletében eljáró AM és a HNPI között vagyonkezelési szerződés módosítás egy esetben történt, a Magyar Állam képviseletében eljáró Magyar Nemzeti Vagyonkezelő Zrt. és a HNPI között vagyonkezelési szerződés módosítás szintén egy esetben történt.

A 2025-ös évre vonatkozó, a HNPI vagyonkezelésébe tartozó területek változásai

A Magyar Állam képviseletében eljáró AM, mint Vagyonkezelésbe adó és a HNPI, mint Vagyonkezelő között 2025.12.23. napján kelt, VK-2016/82/ számú Vagyonkezelési szerződés módosítása vagyonkezelői jog részleges megszüntetése érdekében tárgyú megállapodás alapján a HNPI vagyonkezelői joga megszűnt a Kisszekeres 085/11 hrsz.-ú, legelő művelési ágú, 32,0875 ha területű, 155,61 Ak értékű ingatlanra vonatkozóan. Az agrárminiszter FÖGAF/746-5/2025. iktatószámú, 2025.12.18. napján kelt nyilatkozatával ezen ingatlant érintően jóváhagyta a vagyonkezelési szerződés részleges megszűnése érdekében a vagyonkezelési szerződés módosítását. Tekintettel arra, hogy az ingatlan-nyilvántartásban történő átvezetés 2026. évben történt meg, a fenti táblázatban a változás nem jelenik meg.

A Magyar Állam képviseletében eljáró Magyar Nemzeti Vagyonkezelő Zrt., mint Vagyonkezelésbe adó és a HNPI, mint Vagyonkezelő között 2025.12.30. napján kelt SZT-163163 számú Vagyonkezelési szerződés részleges megszüntetéséről tárgyú megállapodás alapján HNPI vagyonkezelői joga megszűnt a Nagyhegyes 0740 hrsz.-ú, kivett lakóház, udvar, gazdasági épület, raktár művelési ágú, 1,6096 ha területű, 0 Ak értékű ingatlanra, a Hortobágy 01989 hrsz.-ú, kivett saját használatú út művelési ágú, 0,7677 ha területű, 0 Ak értékű ingatlanra, a Hortobágy 01209/6 hrsz.-ú, kivett saját használatú út művelési ágú, 0,6760 ha területű, 0 Ak értékű ingatlanra, a Hortobágy 0250 hrsz.-ú, kivett saját használatú út művelési ágú, 1,6755 ha területű, 0 Ak értékű ingatlanra, a Hortobágy 01201 hrsz.-ú, kivett saját használatú út művelési ágú, 0,9444 ha területű, 0 Ak értékű ingatlanra, a Hortobágy 01194/2 hrsz.-ú, kivett saját használatú út művelési ágú, 0,4564 ha területű, 0 Ak értékű ingatlanra, a Hortobágy 0914 hrsz.-ú, kivett saját használatú út művelési ágú, 0,9874 ha területű, 0 Ak értékű ingatlanra, a Hortobágy 0368/2 hrsz.-ú, kivett saját használatú út művelési ágú, 4,7864 ha területű, 0 Ak értékű ingatlanra, továbbá a Hortobágy 0286/2 hrsz.-ú, kivett saját használatú út művelési ágú, 1,1132 ha területű, 0 Ak értékű ingatlanra vonatkozóan. Az agrárminiszter FÖGAF/683-1/2025. iktatószámú, 2025.10.21. napján kelt nyilatkozatával az ingatlanokat érintően jóváhagyta a vagyonkezelési szerződés részleges megszűnése érdekében a vagyonkezelési szerződés módosítását. Tekintettel arra, hogy az ingatlan-nyilvántartásban történő átvezetés 2026. évben történt meg, a fenti táblázatban a változás nem jelenik meg.

2025. évben a haszonbérleti szerződések és megbízási szerződések tekintetében alábbi változások voltak:

- 14 db haszonbérleti szerződést kötöttünk, melyek esetében a bérleti szerződés tárgyát érintő terület térmértéke nem haladja meg az 5 hektárt;
- 3 db haszonbérleti szerződést kötöttünk, melyek esetében a HNPI vagyonkezelésébe került ingatlanok vonatkozásában szükség volt a változásokkal egységes szerkezetbe foglalásra;
- 3 db haszonbérleti szerződés lett közös megegyezéssel megszüntetve;
- 1 db Polgári Jogi Társaság (a továbbiakban Pjt.) összesen 3 tagja esetében szükség volt a haszonbérleti szerződés módosítására tekintettel arra, hogy a tagok éltek a haszonbérleti szerződés szerinti felmondási jogukkal. A tagok által korábban használt területet a Pjt.-ben bennmaradó tagok tovább hasznosítják;
- 7 db haszonbérleti szerződés szűnt meg a haszonbérleti szerződés időtartamának lejárata miatt;
- 57 db haszonbérleti szerződés módosítását végeztük el;
- 147 db a 2010. évi LXXXVII. – a Nemzeti Földalapról szóló törvény (a továbbiakban: NFA. törvény) 18. § (5) bekezdés szerinti megbízási szerződést kötöttünk, 3 esetben a megbízási szerződés módosítására került sor;
- A haszonbérleti szerződésekben foglalt kötelezettségek ellenőrzése 2025. évben összesen 71 esetben történt. Ezt a feladatot a Birtokügyi Csoport (a továbbiakban: BICS) és a TVŐ tagjai együttesen végzi. Ennek eredményeként 30 db birtoktest esetén küldtünk ki felszólítást (ezek oka többnyire: legeltetésre való felszólítás, invazívok irtására való felszólítás, ENAR lista, AKG támogatói okirat hiánya).

A Tájegységekben megvalósult, vagy éppen elmaradt területkezelések kifejtése, indoklása, eredménye

A Tájegységeket érintő Élőhely-rehabilitációs, Élőhely-fenntartási, kezelési tevékenységek részletezésére a szakmai beszámoló 5.2. és 5.3 pontja tartalmazza, míg az idegenhonos inváziós fajokkal kapcsolatos gyakorlati tevékenység kifejtése az 5.5. pontban, míg a HNPI vagyonkezelésében álló erdőterületek kifejtése a 6.3. pontban történt meg, ezért ebben a pontban a HNPI-vel szerződött partnerek vonatkozásában teszünk megállapítást.

A haszonbérleti és megbízási szerződések esetében a speciális kezelési előírások során generálisan elmondható, hogy a gyepeken legeltetés és kaszálás, a szántókon szántóföldi növénytermesztés lett előírva. Amennyiben van kaszálásra vonatkozó területi, mennyiségi korlátozás, akkor az a szerződésben külön részletezésre kerül. A legeltethető állatok faja, állategységre vonatkozó előírások és a szántó területeken termeszthető növények lettek rögzítve, melyet a földhasználóknak be kell tartaniuk.

A BTE vonatkozásában elmondható, hogy a kiszáradás és az aszály továbbra is meghatározó volt a gyepek állapotát illetően. Az egyes csapadékosabb periódusok ellenére a gyepek ismét (már a nyár legelején) teljesen kisültek. Helyenként már megfigyelhetőek a növényzet átalakulásának jelei is. Tovább folytatódott a már évek óta látott tendencia, hogy a gazdálkodók egyre inkább rákényszerülnek az idényen túli legeltetésre. A legeltetési idény rendszeres kitolása hosszabb távon csak a legeltetési sűrűség (nyomás) egyidejű csökkentésével tűnik fenntarthatónak és a legtöbb helyen természetvédelmi szempontból elfogadhatónak. Évek óta jellemző, hogy több gazdálkodó is idő előtt kiegészítő takarmányozásra kényszerül a legeltetési időszakban. Az aszály következtében kevesebb területen kaszáltak. Sok haszonbérlő nem élt a kaszálási lehetőséggel a gyenge hozam miatt, hanem inkább az egész területét lelegeltette. A kaszálások súlypontja továbbra is a mélyebb fekvésű, sajnos gyakorta a zsombékos, rét jellegű társulásokra (magassásos) helyeződik át.

Ez a gyakorlat természetvédelmi szempontból nem elfogadható. A 2024-ben még rendkívül jellemző aszatosodás, bogáncsfajok terjedése ez évben nem volt fajsúlyos és általánosan jellemző a gyepekre. Ennek oka lehet, hogy szerencsés időben, megfelelő hőmérséklet mellett hullott csapadék úgy indította be az állományalkotó fűfajok növekedését, hogy azok „elnyomták" a szúrós gyomokat a fejlődésben. Egyes foltokban, jellemzően a löszösebb területeken, megjelent ugyan, de a gazdák tisztítókaszálásokat végeztek.

Az NYSZBTE területei egy részén gyeptelepítést terveztünk, melyek előkészítése (lucernavetés) már megtörtént. Legnagyobb kiterjedésű szántó átalakítási projektterületünk Kállósemjén külterületén található, valamint jelentős fejlesztéseket végzünk a LIFE IP pályázat finanszírozásával Petneháza, Barabás és Túristvándi külterületén.

A védett terület részét képező Kállósemjén 0305/1 hrsz.-ú „a" alrészleten 30 ha-os gyeptelepítést terveztünk, kisebb erdős területekkel és facsoportokkal. Ennek érdekében 2020-ban lucerna vetést írtunk elő a területen. Pályázati együttműködési szerződést kötöttünk a WWF Magyarországgal, melynek eredményeként 5 ha erdőt, 1000 m mezővédő erdősávot és 30 ha gyeptelepítést, bizonyos védett fajok célzott ültetésével hozunk létre 2025-2028 között. 2025-ben előkészítettük az erdőtelepítések helyszínét (pl. akácok eltávolítása, szántás, tárcsázás), vállalkozó elkezdte a fűmagkeverék begyűjtését, illetve a szomszédos alrészleten a 0305/1f kb. 9 ha kiterjedésben erdészeti zúzást végeztettünk az aranyvessző visszaszorítása és a terület kaszálhatóvá tétele érdekében. Egyeztetések hatására az önkormányzat helyreállította a terület szélén vezető földutat, így elkerülhető lesz a gyepterületen történő közlekedés, amely főként esős időben volt megszokott és káros a kialakuló gyepstruktúrára.

Szántóföldi növénytermesztés, élőhely-fejlesztés

Több saját vagyonkezelésű terület is haszonbérleti szerződéssel, vagy termőfölddel kapcsolatos hasznosítási kötelezettség teljesítésére irányuló megbízási szerződéssel hasznosításba van adva. A BTE vonatkozásában a TKO szervezi, koordinálja és irányítja a szántóföldi gazdálkodást.

Tájegységekre vetítve a fenti beszámoló az alábbiakkal egészül ki:

Hortobágyi Tájegység

A HNPI a Kis lilik LIFE keretében végeztetett szárzúzásos élőhely kezelést a Nyírő-réten (Nagyhegyes, 0724 hrsz.) szeptemberben, 5 ha felületen.

A Bivalyos-tavon 2025-ben 0,5-0,6 ÁE/ha legeltetési erély volt jellemző. Az állatok ilyen mennyiségben képtelenek voltak kilegelni a területet és azon megfelelő partimadár élőhelyet létrehozni. Ősszel a Kis lilik (Climate) LIFE terhére szárzúzást hajtottunk végre.

A Hortobágyi-halastóban (V-ös) a szezon elejétől bent voltak a bivalyok. A vegetáció erőteljes csökkenése után napközben a szomszédos Kunfényes területére jártak ki, ahol pásztorolva legeltették őket, majd éjjelre vissza lettek hajtva a tó területére. Így az állatok kondíciója is megfelelő volt, illetve a természetvédelmi kezelés is megvalósult.

A Nagy-szik esetében erőteljesebb legeltetés volt a Balmazújvárosi Róna Legeltetési Társulat Egyesület és a Hortobágy Természetvédelmi Egyesület szervezésében, melyet a vízvisszatartásból fakadó jobb fűhozam tette lehetővé.

A Szikes Vizes Élőhelyláncolat LIFE keretében a Hortobágy Természetvédelmi Egyesület végzett tipratásos legeltetési kezelést és a fás szárú növényzet eltávolítását 6 ha felületen a Nyári-járáson (Balmazújváros 0871 hrsz.) és 10 ha-on a Dankó-fenékben (Hortobágy 0869/a hrsz.).

A HNPI a Kis lilik LIFE keretében végeztetett szárzúzásos élőhely kezelést a Nyírő-réten (Nagyhegyes, 0724 hrsz.) szeptemberben, 5 ha felületen.

Vízpótlások voltak részben HHG Zrt. együttműködésével a Matyó-feneken, Tornyi-dombon, a Halas-fenékben és az Akadémia-libanevelőn. A Sőre-háton történtek vízvisszatartási célzatú földmunkálatok. Az egykori öntözőrendszer csatornái összesen 6 ponton lettek elföldelve 5-10 méter hosszúságban, így lassítva a vizek lefolyását a területről. A jövőben remélhetőleg pozitív hatással lesz a kivitelezés a környező gyepekre és laposokra (Ökör-lapos, Pap-lapos, Bika-ér). A Margitai Őrkerület összes áraszthatója víztestén kijuttattuk a maximális mennyiségű vizet: a tiszacsegei területeken tél végén, Újszentmargitán ősszel. Ugyancsak árasztottuk a Rókást és a Dinnyés-lapost is.

Fásszárú vegetáció irtása zajlott IAS állami védekezés keretében a hortobágyi Macska-telken 7 ha-on mechanikai zúzásos cserjeirtással, mélységi szárzúzással és gyepvetéssel.

Haszonbérlői cserjeirtás folyt Kónya térségében közel 1 ha kiterjedésben.

A Kis-Szeg területén a haszonbérlő tisztított meg mintegy 150 hektár kiterjedésű legelőrészt külső vállalkozó segítségével, október folyamán. A cserjeirtást egy speciális gép végezte, hozzávetőleg 15 munkanapot vett igénybe.

A Kisszeg területének déli részén a haszonbérlő év végéig kb. 50 hektár gyepet tisztított meg saját szárzúzóval, néhány munkanap alatt. A 2026. év elejére kb. 120 hektáron a teljes bérleményüket megtisztították.

A Böszörményi-legelőn haszonbérlő saját szárzúzóval tisztított meg körülbelül 100 hektárt a bérleményük északkeleti és keleti területén az év elején. A legeltetés és kaszálás mindegyik hazsonbérlő esetében is a megszokott módon történt.

Az állategészségügyi helyzet miatt Bagotán a Hollós-zug északi területén, a haszonbérlő bérleményén főként csak kaszálás történt, bár a szezon végéig legeltetett is, kis mennyiségű marhával. Részben ezért és saját érintettsége miatt egy másik haszonbérlő csupán ősszel, bő egy hónapra jelent meg a megbízási szerződéssel bérelt területen, míg volt olyan haszonbérlő is, akinek állománya nem volt jelen. Cserjeirtás, szárzúzás, kaszálás (az inváziós cserjés megtisztítása végett) nem történt. Haszonbérlőink a Tirimpótól délkeletre fekvő, újonnan kapott bérleményrészükön nem tudtak kaszálni, mert azt állításuk szerint egy volt haszonbérlő lekaszálta.

A Nagy-Kecskésen (Tiszacsege 0417/24a hrsz., haszonbérlő megbízási szerződéssel érintett területe) a TKO valósított meg gyalogakác (*Amorpha fruticosa*) szárzúzást mintegy 4 ha kiterjedésben. A munkavégzés hatékony volt, azonban a növény állománya a munkavégzés után az év további részében újra megerősödött.

A Hideglelősön (Tiszacsege 0432/6 és 0417/22 hrsz.) haszonbérlőnk valósított meg cserje szárzúzást a saját munkagépével 4-5 ha felületen. A célnövény a keskenylevelű ezüstfa (*Elaeagnus angustifolia*) és vadrózsa (*Rosa canina*) volt. A munkavégzés hatékony és látványos volt, 2026-ban pedig tovább fog folytatódni.

A Nagy-Kácsában az Ároktő 0275/a, 0289a és a 0291a helyrajzi számokkal jelölt területeken a haszonbérlő erdészeti szárzúzást végzett 18-20 hektár érintettségével. A cél a gyalogakác (*Amorpha fruticosa*) inváziós növényfaj visszavetése volt. Ugyanitt, a 0282a hrsz.-on szintén történt beavatkozás, mely azonban nem volt teljes körű, csak nagyjából 8-10 hektáron valósult meg, így néhány területen a nemkívánatos növény állományai megmaradtak, melynek irtását a jövőben pótolni kell.

A tiszacsegei Nagy-Kecskés-pusztán a Bivaly-hodály romjainak szelektálása, a használható faanyag és a szilárd építőanyag előző évben történt elszállítása után a kupacolt nád (nádtetőről származó) elszállítása is megoldódott.

Fontos tapasztalat, hogy évről-évre romlik számos hortobágyi erdőnek az állapota a kedvezőtlen termőhelyi adottságok mellé felsorakozó szélsőséges klimatikus hatások, valamint az elmúlt években egyre intenzívebbé váló növényi károsítók miatt. Az erdők jelentős része üzemtervezett, azaz a vonatkozó jogszabályi körülmények okán felújításuk kötelező, ugyanakkor a napjainkban őshonos, tájhonos fajokkal és szerkezetben nem kecsegtet sikerrel.

Bihari-sík Tájegység

A szerződések mellékletét képező speciális kezelési előírásokat a gyarapodó túzok állomány védelme érdekében határoztuk meg. A cserjék visszaszorítása érdekében szigorítottuk az előírásokat, a gazdálkodókat a munkák megkezdésére ösztönöztük. Egyes esetekben a HNPI felszólította a haszonbérlőket, természetvédelmi kezelőket a cserjeirtások határidőre történő elvégzésére.

A haszonbérlők figyelmét több terület esetében felhívtuk a tisztító kaszálások szükségességére.

Berettyóújfalu, Andaháza és Palocsa térségében rendszeres vízpótlást végeztünk. Ennek köszönhetően 2025-ben botulizmus nem jelent meg a területen. A területen összesen hat műtárgy kezelését és egy áteresz rendszeres tisztítását kellett elvégezni. Egyéb területeken a zsilipek üzemeltetése ellenére sem alakult ki tartósnak mondható vízborítás.

Berettyóújfalu, Peres: Közalapítvány által kezelt, de a HNPI vagyonkezelésű területeket is érintő vizes élőhelyen a nádas kiterjedése a bivaly legeltetés hatására fokozatosan visszaszorult. Ezzel párhuzamosan a terület a partimadarak számára egyre jelentősebb költőhellyé vált. A vízállás az év során jellemzően közepes volt, a terület nyáron sem száradt ki, őszre is közepes vízállás maradt fenn.

A Hencidai- Csere-erdő tisztásán a visszagyepesedés elősegítése miatt cserjeirtást, szárzúzást végeztettünk vállalkozó bevonásával 0,3 ha területen.

Berettyóújfalu, Andaháza területén egy mintegy 0,3 hektáros gyalog bodzás folt kézi kaszálását végeztük el az állomány visszaszorítása és a gyepregeneráció elősegítése érdekében.

Derecske 0450/1 hrsz.-ú terület visszagyepesedő részén a HNPI szárzúzást végzett a gyomosodás visszaszorítása és a gyepborítás helyreállításának elősegítése érdekében.

Az invazív növények irtását a bérlők, vállalkozók valamint HNPI munkagépe és a tájegység tagjainak a közreműködésével oldottuk meg. Legjelentősebb a keskenylevelű ezüstfa, amerikai kőris selyemkóró kanadai aranyvessző, magas tarackbúza szarvasi F1 hibrid és a bálványfa elleni védekezés volt. Az ezüstfa 4 helyszínen közel 1 ha kiterjedésben. Selyemkóró nyolc helyszínen több száz tő kiirtása. Amerikai kőris, kanadai aranyvessző és energiafű irtása egy-egy helyszínen valósult meg.

A derecskei Nagy-nyomás területén állami védekezés keretében lett elvégezve a bálványfa vegyszeres irtása (IAS program) 0,3 ha.

Védett gyepeken, több helyszínen kisebb mértékű elszántásokat észleltünk, melyek határainak kijelölése és a szántóföldi művelés megszüntetése megtörtént. Egyes

helyszíneken szárzúzások történtek. A területeken megindult a természetes visszagyepesedés folyamata.

Elmaradt természetvédelmi fejlesztési programok tekintetében a KEHOP-4.1.0-15-2021-00098.

Hajdúság-Dél-Nyírség Tájegység

A szerződésben foglalt kezelési előírások mentén végezték a területkezelést a földhasználók. 2025-ben a vízhiány a Tájegységben nem mérséklődött, a talajvíz szintjének csökkenése folytatódott. Az esők következtében a fűtermés viszonylag elfogadható volt, így a kaszálók és legelők hasznosítását most kevésbé korlátozta.

A vízvisszatartó műtárgyaink körül mindössze kettő zárása valósult meg tavasszal, mivel a csatornák túlnyomó részében nem volt víz. A két lezárt zsilipnél sem volt visszatartható vízhozam.

Az Igazgatóságunk vagyonkezelésébe vett Kamarás-halom rehabilitációja keretében gyepvetést végeztünk a halom alján eddig szántóként művelt mintegy 1000 m² területen, majd gyomirtó kaszálásokat végeztünk. A bálványfa és akác sarjakat vegyszerrel kezeltük. Később lösznövények magjait és kevés palántáját telepítettünk.

Folytattuk a Nyíracsád 0119 a hrsz.-ú, korábban bakhátasra művelt, aranyvesszős terület helyreállítását. Felaprítottuk és lehordtuk róla a nagyobb fadarabokat. A korábbi nehéztárcsás egyengetés után most könnyű tárcsával lett finoman elegyengetve 4,7 ha, és a felsarjadó aranyvessző szárzúzása is megtörtént. Cél a terület kaszálhatóvá tétele, s ezzel az aranyvessző visszaszorítása.

Megvalósítottuk a tavaly elmaradt beavatkozásokat. Kokadon folytattuk a nemrég a vagyonkezelésünkbe átvett terület helyreállítását. A 058/23 hrsz.-ú területen megtörtént a tavaly kivágott invazív fák tuskóinak gépi visszamarása, és cserjék erdészeti szárzúzása 0,8 ha kiterjedésben. A 061/1 hrsz.-ú területen sarjak erdészeti szárzúzása valósult meg 0,45 ha kiterjedésben. Nyáron a két helyszínen felsarjadt növényzetet mezőgazdasági szárzúzóval kezeltük ugyanekkora kiterjedésben. Novemberben újabb szárzúzásokat végeztünk a Konyári-Kálló völgyének kokadi részén, a korábbi erdészeti szárzúzások helyén: Kokad 061/1 hrsz.-ú területen (1,2 ha), a Kokad 057/2 területen a lezúzott akácsarjas helyén (0,05 ha), és a 058/29 területen a letermelt kései meggyes/akácos helyén (0,5 ha). A cél a gyepek helyreállítása és bérlő útján való fenntartása.

Cserjésedett gyepek fenntartása érdekében erdészeti szárzúzást végeztünk Létavértes, Újléta és Bagamér határában összesen 2,9 ha kiterjedésben. Bérlők végeztek cserjeirtás erdészeti szárzúzó segítségével a bagaméri Kék-Kálló-völgyben és a létavértesi területen 2 ha kiterjedésben.

Szárzúzásos kezelést a HDNYTE területein 16 helyszínen összesen 25,4 ha kiterjedésben végeztünk, a cserjésedés és gyomok visszaszorítása érdekében.

Egyéni vállalkozóval végeztettünk kisebb területű kaszálásokat, szénalehordást, cserjesarjak levágását, tanösvény karbantartást stb. több mint 53 helyszínen, ami összesen mintegy 20 hektárnyi területet érintett.

Kézi motoros kaszával és kisgéppel saját kezű kivitelezésben 2,3 ha területen végeztünk élőhely fenntartási munkát.

A Tájegység területén mintegy 53 helyen végeztük inváziós növényfajok irtását, összesen 55,1 ha kiterjedésben. Egy mechanikai irtást és egy másik, vegyszeres beavatkozásokat végző vállalkozást is igénybe vettünk a sajátkezű munkavégzés mellett.

Elmaradt beavatkozás az idei évben nem volt a Tájegységben.

Nagykunság Tájegység

2025 tavaszán 1.000.000 m^3 árasztóvizet juttattunk be a Kunkápolnási-mocsárba, majd később a nyár és az ősz folyamán is voltak kisebb-nagyobb mértékű vízbeeresztések.

2025 folyamán összesen 2,7 millió m^3 árasztóvizet juttatunk a Fekete-rétbe, és a kisebb laposok feltöltő csatornáiba. A Kása-háton tavaszi és őszi árasztás is volt 2025-ben.

Salamon-zugi vízpótlás: traktoros vízpótlás történt május 08,09 napokon 20000m^3; augusztus 22,23,24,25,26,27,28 napokon TIVIZIG „Vizet a tájba" program keretében 16200m^3; szeptember 02,03 napokon 24000 m^3; december 09,10,11,12,13 napokon 60000m^3. A vízpótlások hatására a Salamon-zugi csatornában számottevő víz jelent meg. Az év folyamán több egyeztetés történt állandó vízkivételi megoldás, szivornya kialakítása kapcsán.

Holt-Kösely területén a „Vizet a tájba" program keretében a TIVIZIG 2025.06.20-08.31 között 52 nap 400850m^3 víz pótlása történt a Makkod-laposi szivattyúháznál. Szeptember hónapban a Holt-Kösely északi részén vízvisszatartási célú földmunka történt, mely során az egykori vízlevezetést szolgáló magaspart átvágások lettek megszüntetve.

Bökönyi-tanya esetében traktoros szivattyús vízkivétel történt 25000 m^3 mennyiségben. A Sáros-ér hullámterében összekötő csatorna kialakítása történt a víz ráfolyás érdekében. A Vastornyi-útig tartó ér és útárok feltöltése megtörtént. TIVIZIG-gel egyeztetve állandó vízkivételi megoldás kialakítása kezdődhet 2026-ban.

A Német-szigetben lévő vízvisszatartó műtárgy egész évben le volt zárva a csapadékvíz megtartása miatt. A Nagy Zádor-mocsár tavaszi árasztása március 3-28-ig történt, mely során 100.000 m^3 víz szivattyús kiemelése történt a Hortobágy-folyóból, a műtárgyban lévő elektromos búvárszivattyúkkal. Az árasztás hatására kb. 110 hektáros vizes élőhely alakult ki. Június végére a vízszint csökkenése már veszélyezte a vízimadarak költési sikerét, ezért június 26-28-ig 30.000 m^3 szivattyús vízpótlás történt.

Őzes nyugati részén lévő mocsarat árasztottuk június 5 és december 31 között szivornyával. Az év végén kb. 18 hektár volt a vizes élőhely kiterjedése.

A Vadai-laposba a Német-éri csatornából gravitációsan töltődött víz októbertől az év végéig. A mocsárban kb. 40 hektáros vízborítottság alakult ki. A lapostól délre lévő zsombékos területre szintén a Német-éri csatornából töltődött víz, itt kb. 12 hektáros vizes élőhely alakult ki.

A csapadékvíz megtartása céljából a Sós-fertőnél a vízvisszatartó műtárgy egész évben le volt zárva. Január 15. és június 30. között, a Német-éri csatorna magas vízállásakor kisebb megszakításokkal tudtunk árasztást végezni a mocsárba, mely hatására egy közepes vízállás alakult ki benne.

A Bence-fertő lecsapoló csatornáján elföldeltünk egy átjárót a Jámbor-tanya közelében, annak érdekében, hogy a víz lefolyását megakadályozzam.

Május közepétől kezdve több, mint 120 hektár rizstelepi feketeugar lett kialakítva székicsérek és más partimadarak megtelepítése céljából a kisújszállási Nagyréten, ebben az

évben két különböző helyszínen. Az élőhely-fejlesztést a kisújszállási társaság alakította ki kétszeres nehéztárcsázás és rögtörő hengerezés alkalmazásával.

Abádszalók külterületén 3, Tiszaszőlős külterületén 1, Tiszaszentimre környékén 2, Tiszafüred külterületén 2 partifecske és gyurgyalag fészkelését elősegítő fal rekonstrukciója, fenntartása és folyamatos karbantartása megtörtént, melynek hatására 6600 pár partifecske és 2500 pár gyurgyalag tudott költeni.

Haszonbérleti szerződések tárgyát képező ingatlanokon az inváziós növényfajok elleni védekezés az előző évek gyakorlata szerint történt, főleg a haszonbérlők bevonásával. A területek utókezelése legeltetéssel történt. Gyalogakác kétszeri szárzúzása történt a Dorogmai Göbe erdőben két területen, összesen kb. 3 hektáron.

Sziki kocsordos területeken térbeli és időbeli legeltetési korlátozásokat alkalmaztunk a növény állomány és a nagy szikibagoly lepke állományainak védelme érdekében.

A 2024-es év után újra sok gyepterületen szúrós gyomok (bogáncs fajok, aszat fajok) jelentek meg, több gazdálkodót figyelmeztettünk ezeknek a fajoknak a visszaszorítását célzó tisztító kaszálásra.

Közép-Tisza-Jászság Tájegység

A földhaszonbérleti szerződések tárgyát képező ingatlanokon a területkezelést a földhaszonbérleti szerződésekben foglalt előírások alapján a jogosult földhasználók végezték. Az inváziós növényfajok, mint a selyemkóró, amerikai kőris, zöld juhar, gyalogakác elleni védekezés a haszonbérlők által jórészt legeltetéssel történt, kiegészítve tisztító kaszálással valamint mechanikai irtással, szárzúzással, összhangban a HNPI gyepkezelési szabályzatával és a földhaszonbérleti szerződésekben foglalt speciális előírásokkal, tárgyévnek megfelelő adottságok, valamint az illetékes természetvédelmi őrök útmutatásai alapján. A gazdálkodók a vállalt és előre egyeztetett kötelezettségeiknek eleget tettek.

A haszonbérleti szerződésekben foglalt kötelezettségek betartására irányuló haszonbérleti szerződések ellenőrzése során a HNPI az érintett haszonbérlőkkel minden esetben egyeztetett az ingatlanokon található inváziós növényfajok, például az amerikai kőris (*Fraxinus pennsylvanica*), zöld juhar (*Acer negundo*), gyalogakác (*Amorpha fruticosa*) és selyemkóró (*Asclepias syriaca*) mechanikai irtásának szükségszerűségéről, konkrét idejéről és módjáról.

Azon birtoktestek esetében, ahol a haszonbérleti szerződés az abban rögzített időtartamon belül megszűnt, ott a HNPI saját költsége terhére végeztette el külső vállalkozó bevonásával a szükséges területkezelési munkákat. Ezek elsődleges célja az inváziós növényfajok terjedésének kontrollja, továbbá a terület megfelelő állapotban tartása az esetleges földhaszonbérbe adáshoz. A 2025. évben az AM által az inváziós fajok visszaszorítására biztosított forrás terhére a Heves Vármegyei Kormányhivatal segítségével gyalogakác szárzúzását végeztettünk a Pély 0682/a, 0681/2a, 0681/2c, 0681/1c, 0675/1 hrsz.-ú ingatlanokon. Ugyanezen keretből kívántuk megvalósítani a Tiszabura 0371/1b és 0373/a hrsz.-ú területek teljes területén az özönnövények visszaszorítását, azonban a Jász-Nagykun-Szolnok Vármegyei Kormányhivatalnak az ajánlattételi eljárást idő hiányában nem sikerült eljutni a szerződéskötésig, ami miatt az ajánlattevő vállalkozók három hónap múlva visszavonták ajánlataikat a területen megváltozott állapotok miatt, így a két tiszaburai ingatlan kezelését a HNPI-nek saját forrásai terhére kellett megvalósítania.

Nyírség-Szatmár-Bereg Tájegység

A HNPI saját használatában lévő területein jellemző kezeléseink az inváziós, tájidegen, vagy nemkívánatos növényzet (fehér akác sarj, zöld juhar újulat, gyom, aranyvessző, siskanád tippan, selyemkóró stb.) visszaszorításában, tölgytelepítések védőkerítéseinek javításában nyilvánult meg.

A saját vagyonkezelésben lévő erdőkben a korábbi évben kiemelkedő makktermés lehetőséget adott arra, hogy a Tarpa külterületén lévő Téb-erdőben (17 lék kialakítása) és Nagy-erdőben (25 lék kialakítása) 2025-ben folytassuk a Pro Silva élőhelykezelési, erdőfelújítási munkáinkat.

A Tisza-Túr árapasztó tározó vízpótlásának eredményeként a Tiszakóród külterületén lévő, Halábor-szegi- Holt-Tisza (Tiszakóród 0107/7 hrsz.) saját vagyonkezelt területünk árasztása megtörtént.

A gelénesi 088/5 hrsz.-ú saját vagyonkezelt területen a bérlő folyamatosan végzi a tölgyújulatok védőkerítésének felújítását, valamint az elpusztult csemeték pótlása is megtörtént. Túristvándi 0269/a és 03/1 területrészeken tölgyújulatok védőkerítésének felújítása megtörtént, valamint az elpusztult csemeték pótlását is elvégeztük.

A Birhó-erdőtől NY-i irányban fekvő értékes, saját vagyonkezelésű gyepeket a haszonbérlők főként legeltetéssel (szarvasmarha), kis százalékban kaszálással művelik. Évekre visszanyúló probléma volt az inváziós gyalogakác intenzív terjedése, 2025-ben azonban a teljes területen alkalmazott tisztító zúzás, valamint a terület egy részén történő legeltetés jelentős előrelépést eredményezett.

Magosligeten az saját vagyonkezelt területeinken a helyi vadásztársaság helyett a haszonbérlő végzett élőhely-kezelési munkálatokat a gyepeken, illetve a szántóterületeken. Ebben az évben nem vonta művelésbe a szántókat vadföldként történő hasznosításra, minden bérelt területet kaszálással hasznosított. A munkát nyár közepétől végezték és két hét alatt a bálákat is elszállították.

A Júlia-ligetben, Piricse 0297/7 hrsz.-ú területen található nyírláp erdőben inváziós fás szárú fajok (zöldjuhar, kései meggy) visszaszorítására irányuló élőhely-kezelési munkát végeztünk (magtermő fák vegyszeres injektálása, magonc csemeték eltávolítása gyomlálással) mintegy 1 ha területen.

A Marót-zugban (Gávavencsellő 0103a hrsz.) 0,5 ha cserjés, fás vegetáció visszaszorítása megtörtént. A haszonbérlő végezte a munkálatokat. A Remete-zug (Gávavencsellő 051a hrsz.) É-i részét a haszonbérlő a kötelezésnek megfelelően rendbe rakta, kitakarította.

A Gávavencsellő 051a, 065/1a, 0104/b hrsz.-ú gyep művelési ágú területen vegyszeres irtást végeztünk közel 12 ha nagyságú területen az állami védekezés terhére, ebből a forrásból Apagy és Bátorliget külterületén is saját vagyonkezelt területrészeken értünk el jelentős eredményeket.

A Tiszavasvári 0181/9 hrsz. saját vagyonkezelésű területen a visszagyepesítés után a gyep helyreállása megfelelő ütemben haladt.

A Gávavencsellő 0103a hrsz.-ból elszántott gyepterület (kb. 1 ha) visszagyepesítése megfelelő ütemben haladt.

Magas aranyvessző állomány visszaszorítása érdekében az apagyi Falu-réten 2025. augusztusában, saját vagyonkezelt területen kézi tisztító kaszálást végeztettünk kb. 2 ha-on.

Az saját vagyonkezelt területeken, a vadászatra jogosult vadásztársaságok megkérték vadászati létesítmények telepítésére a vagyonkezelői hozzájárulást az Igazgatóságtól (Nyírtelek, Gávavencsellő), melyet meg is kaptak.

A nyírteleki saját vagyonkezelésű terület haszonbérbe van adva. A nádas visszaszorítása folyamatosan történik. A teljes területen szükséges lenne a legeltetés.

Az elmaradt kezelések közül említhető az erdőterületeken tervezett kezelési munkák egy része (fakivágás, erdőtelepítés, kerítésbontás és épités), melyek a közbeszerzési folyamat miatt néhány helyszínen megrekedtek.

Haszonbérleti szerződés, vagy megbízási szerződés keretében hasznosított területek

A szerződésben foglalt kezelési előírásoknak megfelelő és a gyep-és szántó kezelési szabályzatokban foglaltak szerinti gazdálkodás folyik a haszonbérbe- és megbízásba adott területeken, melyek többnyire gyepek, kis százalékban szántó hasznosítású területek. Utóbbin vadföld, lucerna, vetésforgó szerinti termelés folyik, míg a gyepeken legeltetés és kaszálás. A tisztító kaszálások elvégzésére, azok időbeli és térbeli eloszlására nagyfokú figyelmet fordít a TVŐ, a gyepterületek folyamatos növelése céljából. Az esetlegesen elmaradt munkálatokra szóló felszólításokra a gazdálkodók megfelelően reagáltak. Ahol a vadon növő, őshonos fák nem jelentek meg, ott kutricákba telepített tölggyel próbáltunk facsoportokat kialakítani. Több esetben kellett a kaszálások során a vadriasztó lánc hiányával vagy megfelelőségével kapcsolatban figyelmeztetni a gazdálkodókat. Általános gyakorlat az elmúlt években, hogy a géptulajdonosok a munkagépek hatékonyságát maximalizálni próbálták, a munkaszélesség növelésével, és a sebesség emelésével. Ez természetvédelmi szempontból kockázatokat jelent.

A HNPI 2025. évben a saját hasznosításban művelt területei közül 5710,32 hektár nagyságú területen igényelt támogatást. A támogatási rendszerekben szerepeltetett 909,48 hektár szántó művelési ágú terület, illetve 4800,84 hektár egyéb terület A szántók jelentős területén élőhely-védelmi célú (daru-, vadlúd táplálkozó területek, túzokvédelmi területek) gazdálkodás valósul meg, másrészt takarmánytermő területek, melyek a HNPI természetvédelmi kezelést szolgáló állatállományának téli takarmány bázisát adják.

Hasznosítási adatok szerint:

Megnevezés	**Igényelt terület (ha)**
Őszi búza	32,01
Kukorica	36,87
Állandó gyep (kaszált)	363,56
Állandó gyep (legeltetett)	4437,27
Köles	25,95
Homoki zab	29,66
Szemes cirok	27,11
Füves lucerna	96,5
Lucerna	276,07

Pihentetett terület (parlag)	12,53
Takarmány borsó	5,48
Ideiglenes gyep (kaszált)	142,97
Ideiglenes gyep (legeltett)	11,67
Vörös csenkesz	0,26
Méhlegelő	1,75
Őszi tritikálé	28,65
Talajtakarás nélküli pihentetett	12,53
Zöldugar	45,08
Keverék kultúra	124,40
Összesen	**5710,32**

A terület alapú támogatásokon kívül termeléshez kötött szálas fehérjenövény támogatást, anyatehén-, hízott bika-, anyajuh támogatást igényeltük 2025. év folyamán. Szálas fehérjenövény igénylést 257,46 hektárra adtunk be.

2024. novemberben kormány engedély alapján a HNPI a következő programozási időszak VP AKG kiírására pályázatot nyújtott be, melyhez a támogatói okiratot 2025. júniusában megkaptuk. A VP AKG támogatáshoz kapcsolódó beadott támogatási igénylés 2414,70 hektárra vonatkozott.

Megnevezés	**Igényelt terület (ha)**
MTÉT élőhely-védelmi gyep	2288,9959
Horizontális szántó	125,7056
Összesen	**2414,70**

2024. novemberben kormány engedély alapján a HNPI a következő programozási időszak VP ÖKO kiírására pályázatot nyújtott be, melyhez a támogatói okiratot 2025. júniusában megkaptuk. A VP ÖKO támogatáshoz kapcsolódó beadott támogatási igénylés 576,72 hektárra vonatkozott.

6.2. Génmegőrzés

6.2.1. Génmegőrzési tevékenység ismertetése állatok esetében

A HNPI állatállományának egyedszáma a tervezett mennyiségnek megfelelő. A magyar szürke szarvasmarha, a magyar házi bivaly, a hortobágyi racka juh, illetve a hortobágyi tulok állományunk védett természeti élőhelyek fenntartási feladatait látják el. A nemzeti kinccsé nyilvánított védett őshonos és veszélyeztetett állatfajták a természetes gyepeink természetvédelmi kezelési feladatait látják el. A génmegőrzési feladatkörben a hazai kutyafajták közül a komondor tenyésztésben veszünk részt.

Állattenyésztés

A HNPI állattartási és – tenyésztési tevékenysége természetvédelmi kezelési, génmegőrzési, természetvédelmi kutatási, élőhelyvédelmi (Pentezug projekt) és bemutatási célokat szolgál.

Gazdálkodásunkban jól elkülöníthető helyszínen tartunk magyar házi bivalyt, magyar szürke szarvasmarhát, hortobágyi fehér és fekete racka juhot. A hortobágyi tulok állományunk a Przewalski lovakkal együtt a Pentezugi Vadlórezervátumban végez természetvédelmi kezelési feladatot. Nagy hangsúlyt helyezünk a védett területek fenntartására és gondozására, valamint az őshonos állatok tartására, mely egyaránt szolgálja a génmegőrzési és terület-fenntartási / kezelési célokat.

2025. évben benyújtott támogatások:

Támogatási jogcím	Igényelt darabszám (db)
Húshasznú anyatehén támogatás	272 db
Termeléshez kötött hízottbika támogatás	26 db
Anyajuhtartás támogatás	564 db
Tenyészkos tenyésztésbe állítás	6 db
Őshonos állatok in situ támogatása	604 db

Hortobágyi tulok (Őstulok) marha

A hortobágyi gazdálkodási egység bio növénytermesztésével összhangban, ellenőrzési rendszer keretében folytatja a hortobágyi tulok tenyésztést is. Az „őstulok” (Hortobágyi tulok) állomány létszáma a 2025. évi záró adatok szerint 374 db. A Pentezug projekt keretében a törzsgulya a Pentezug - és Zám puszta 3000 hektáros bekerített részén „szuper extenzív” tartási módban, a Przewalski vadló állománnyal együtt végzi a területkezelési tevékenységet. A tenyésztésre nem szánt hímivarú állatok jelentős része ivartalanításra kerül, és két-három éves korban 450-500 kg körüli élőtömeggel lesznek vágóállatként értékesítve.

Törekszünk tartani az előző években beállított állatlétszámot, a születésekhez igazított mértékű árualap értékesítésével. A minősítés alapú válogatás, selejtezés eredményeként minőségileg jobb és homogénebb lett az állományunk. A bio minősítési eljárás eredményeként 2021. évben és az utána született borjak, már ökológiai gazdálkodásból származó tanúsítvánnyal rendelkeznek. A fajta elismertetéshez szükséges tenyésztési adatok gyűjtése továbbra is folyamatos.

Állomány adatok a 2025. évben:

Hortobágyi tulok	2025. záró létszám (db)	Tárgyévi állomány változás (db)
Tehén	126	+8
Üsző	121	+7
Tenyészbika	4	+2

Tinó	58	+11
Növendékbika	65	+19
Összesen	**374**	**+47**

Hortobágyi racka juh

A hortobágyi racka állomány Kungyörgy-pusztán természetvédelmi terület kezelési és bemutatási célokat szolgál. Az állomány nagysága 2025. év végén 661egyedből állt, melyből az anyajuh létszám 498 db.

A törzsállományunk anyalétszáma elérte a tervezett egyedszámot. A tenyésztői munkánk során nagy hangsúlyt fektetünk az állomány folyamatos szelekciójára (idős, nőivarú tenyészállatok értékesítése), a minőségi cserére saját szaporulatból származó, a tenyészcéloknak megfelelő fiatal állatok tenyésztésbe vételével.

A 2025-ös évi elletési időszak során 518 bárány született, így a korábbi évekhez hasonlóan 100%-ot meghaladó (103,8%) szaporulati mutatót értünk el.

A továbbtenyésztésre alkalmasnak ítélt nőivarú állatok egy része a tenyészutánpótlási célt szolgálja, de a növendék jerkék egy jelentős részét továbbra is tenyészállat növendékként értékesítettünk a gazdálkodói körben, magasabb értékesítési áron. Ebben az évben 7 kosbárányt szállítottunk be a Magyar Juh és Kecsketenyésztő Szövetség központi törzs kos nevelő telepére, de emellett mi is végeztünk tenyészkos nevelést, és értékesítettünk is tenyészkost. Valamint 4 fehér és 2 fekete tenyészkos lett átvéve vérfrissítés céljából.

Állomány adatok a 2025. évben:

Hortobágyi racka juh	**2025 záró létszám (db)**	**Tárgyévi állomány változás (db)**
Tenyészkos	27	-11
Anya	498	+62
Növendék jerke	65	-96
Bárány	54	-36
Ürü	17	+13
Összesen	**661**	**-68**

Magyar házi bivaly

A Magyar házi bivaly állományunk tartási helye Berettyóújfaluban a mintegy 130 hektáros Andaházi vizes élőhely.

A számukra szükséges téli takarmány mennyiséget a környező berettyóújfalui szántó és gyep területeken 2025-ban részben megtermeltük, ezért a Hortobágyi szántó és gyep területekről lettek átszállítva a szükséges takarmány mennyiségek.

A bivaly tartás legfontosabb területkezelési célja az Andaházi gyep-mocsár vizesélőhely legeltetése. A mintegy 25 éve tartó területkezelési projekt eredményei természetvédelmi

szempontból rendkívül kedvezőek, a terület diverzitására, a természetes élőhelyek állapotára igen pozitív hatással van.

2025. évben 4 db növendék üsző illetve 14 db idős tehén lett átszállítva a Hortobágyi Halastó vizes élőhelyre, ahol területkezelési-, valamint bemutatási feladatokat láttak el.

A bivaly állomány év végi záró létszáma 138 db. A 2025-es év elletési időszakában 44 db borjú született, így a szaporulati százalék 62,8 % volt. Az elmúlt évek tapasztalata alapján az állomány létszáma a rendelkezésre álló legelő terület (Andaháza) állateltartó képességének megfelelő. Az állategység fenntartása érdekében a növendék üszőket éves korban nem értékesítjük, hanem Hortobágyi vizes élőhelyen helyezzük el további egy évre.

Állomány adatok a 2025. évben:

Magyar házi bivaly	**2025. záró létszám (db)**	**Tárgyévi állomány változás (db)**
Tehén	70	-6
Tenyészbika	1	0
Üsző	41	+22
Növendék bika	26	+9
Összesen	**138**	**+25**

Magyar szürke marha

A HDNYTE-ben tartott magyar szürke marhaállomány év végi záró létszáma 106 db, mely a teljes legeltetési időszakban Hosszúpályi Fehér tó védett terület természetvédelmi kezelését látja el.

A jelenlegi állomány létszáma összhangban van a természetvédelmi-területkezelési igényekkel, az elmúlt időszakban a korcsoportok szerkezetének átalakítása történt meg. Így jelenleg az állományt az ideális szintre beállított tehénlétszám és több áruképes tinó jellemzi, melyek értékesítési szintjét a született borjak létszámához igyekszünk beállítani. Minőségi javulás elérését céloztuk meg, melynek keretében folyamatosan lecseréljük a meglévő tehén állományunkat „A” törzskönyvi besorolású tenyészállatokra. Ennek keretén belül 2025-ben 7 db „A” törzskönyves üszőt vásároltunk.

2025-ben 15 db borjú született, mely 65%-os szaporulati mutatót eredményezett.

Állomány adatok a 2025. évben:

Magyar szürke marha	**2025. záró létszám (db)**	**Tárgyévi állomány változás (db)**
Tehén	22	-1
Üsző	38	+9

Bika	1	0
Tinó	45	+2
Összesen	**106**	**+10**

Komondor

A nemzeti kutyafajtáink állami génbanki fenntartási programjának keretében a komondor fajtájú ebek beszerzésével vállaltuk a kitűzött célok betartását. A tenyésztési munkák során nagy hangsúlyt fektetünk a komondorok használati értékének fenntartására, melyet a tenyész kiválasztás során fokozottan figyelembe veszünk. Jelenleg 2 szuka és 1 kan kutya lát el telepőrzési feladatot.

Állományváltozás 2025-ben:

Magyar komondor	**2025. záró létszám (db)**	**Tárgyévi állomány változás (db)**
Kan	1	0
Szuka	2	-1
Összesen	**3**	**-1**

6.2.2. Egyéb állatállomány, kezelésük

Przewalski-vadló 2025. évi létszám:

- összesen: 269 db
- született: 16 db
- elhullás: 14 db
- transzport: 6 db

Przewalski-vadlovak kezelésével kapcsolatos belföldi és külföldi együttműködés, rendezvényeken való részvétel

- Szakmai látogatás és tapasztalatcsere a francia TAKH Przewalski-ló tartó területére
- Takhi Workshop Mongólia
- Khomyn-Tal Nemzeti Park (Mongólia) igazgatójának látogatása, Hortobágy
- 11 IUCN SCC Equid Specialist Group konferencia, Kenya
- Earth Island Institute ukrán természetvédelemben dolgozók interpretációs workshop, Hortobágy
- Nagytestű növényevők szállítása konferencia, Spanyolország
- Przewalski-lovakat tartó mongol nemzeti parkok munkatársainak szervezett terepi workshop, Hortobágy
- IUCN Oryx Konferencia, Abu Dhabi
- TAKH szervezet Spanyolországba történő vadlószállításán való szakmai aszisztáció

6.2.3. Génmegőrzési tevékenység ismertetése növények esetében

Növénytermesztés

A Tiszakürti Arborétumban anyatelepen őrzött körte- és almafajták:

S.szám	Őshonos gyümölcsfajta neve	S.szám	Őshonos gyümölcsfajta neve
1.	Citrom alma T.füred	20	Kécskei körte (azonosításra vár)
2.	London pepin	21	Kécskei körte (azonosításra vár)
3.	Jász vadóka	22	Kécskei körte (azonosításra vár)
4.	Kanadai renet	23	Kécskei körte (azonosításra vár)
5.	Szercsika	24	Méz ízű körte
6.	Masánszki	25	Tüskés körte
7.	Budai Domokos	26	Nyári vékony nyakas körte
8.	Asztracháni piros	27	Bogarasi azonosításra váró (HL féle)
9.	Kanadai kormos renet	28	Citrom körte
10.	Tombácz	29	Nagy elálló körte
11.	Nemes szercsika	30	Búzával érő (Búzás) körte
12.	Húsvéti rozmaring	31	Solymári cukorkörte
13.	Téli arany parmen	32	Solymári cukorkörte
14	Csillagos piros renet	33	Téli elálló körte (GNP.)
15	Téli fehér kálvil	34	Téli elálló körte (GNP.)
16	Kenézi piros	35	Erdélyi azonosításra váró
17	Nyári csíkos fűszeres	36	Erdélyi azonosításra váró
18	Kecskeméti vajalma	37	Erdélyi azonosításra váró
19	Kécskei körte (azonosításra vár)	38	Csíkos halasi óriás
20	Kécskei körte (azonosításra vár)	39	Téli banán
21	Kécskei körte (azonosításra vár)	40	Nemesóvári

A HNPI 2025. évben a saját hasznosításban művelt területei közül 5710,32 hektár nagyságú területen igényelt támogatást. A támogatási rendszerekben szerepeltetett 909,48 hektár szántó művelési ágú terület, illetve 4800.84 hektár egyéb terület. A szántók jelentős területén élőhely-védelmi célú (daru-, vadlúd táplálkozó területek, túzokvédelmi területek) gazdálkodás valósult meg, másrészt takarmánytermő területek, melyek az Igazgatóság természetvédelmi kezelést szolgáló állatállományának téli takarmány bázisát adják.

A terület alapú támogatáson kívül termeléshez kötött szálas fehérjenövény támogatást, anyatehén-, hízott bika-, anyajuh támogatást igényeltük 2025 év folyamán.

Szántókon termesztett főbb kultúrák 2025 évben a lucerna, füves lucerna, kukorica, takarmány borsó, őszi búza, tritikálé, zab, zaboskeverék, köles, méhlegelő, csenkesz és egyéb takarmánykeverékek voltak.

A saját hasznosításban lévő gyepterületek jelentős része a HNP, a Hajdúsági és a Bihari-sík TK területén találhatók. Itt a saját állatállomány legeltetésével (szürke marha, őstulok, bivaly, Przewalski ló, hortobágyi racka,) valósult meg a természetvédelmi kezelés. A szántóterületek egy részének művelését saját erő- és munkagépekkel végeztük. A saját erővel elvégzett mezőgazdasági munkák mellett a területek egy részénél szerződött vállalkozók igénybevétele is szükséges volt az év folyamán.

Jelenlegi szántó és gyepterületek a természetvédelmi, élőhely védelmi feladatok ellátásához és az állatállományunk biztonságos takarmány ellátásához szükségesek. A téli időszakra szükséges takarmány készletet teljes mértékben saját gazdálkodásból tudtuk biztosítani.

A saját használatban lévő területeken megtermelt takarmány mennyisége 2025. évben az alábbiak szerint alakult:

Előállított bála: 4826 db

Előállított szemes termény: 485,06 t

Az ökológiai gazdálkodás ellenőrzési rendszer keretében folytatunk növénytermesztési tevékenységét az Igazgatóság szántó területein.

6.3. Saját vagyonkezelésben lévő erdőterületek kezelése

A HNPI saját vagyonkezelésben lévő, erdőterv határozattal rendelkező erdőterületeinek nagysága a 2025. évben 8534,42 hektár, melyeken az erdőgazdálkodási munkálatok szakmai és közvetlen irányítását 2 fő erdőmérnök és 3 fő erdész technikus látta el.

A vagyonkezelt erdőterületek adatai:

HNPI vagyonkezelésben lévő erdőterületek[i]	**Terület (ha)**	**Erdőrészletek száma**	**Erdőtervezési körzetek száma**
Fokozottan védett természeti területen lévő erdő (nem Natura 2000 terület)	37,67	22	1
Fokozottan védett természeti területen és egyúttal Natura 2000 területen lévő erdő	1755,43	356	9
Országos jelentőségű védett természeti területen lévő erdő (nem Natura 2000 terület és nem fokozottan védett)	340,93	136	10
Országos jelentőségű védett természeti területen és egyúttal Natura 2000 területen lévő erdő (nem fokozottan védett)	4763	1285	17

Országos jelentőségű védett/ fokozottan védett természeti területen kívüli, de Natura 2000 területen lévő erdő	1239,54	305	12
Egyéb erdőterületek	397,85	97	8
Összesen	**8534,42**	**2201**	

Faállománytípusok, élőhelytípusok:

Evt.[4] 7. § (1) bek. szerinti a, b, c természetességi kategóriájú erdőrészletek		
Faállomány-típus (OEA[ii])	**Faállomány-típus területe (ha)**	**Előforduló élőhelytípusok felsorolása (Á-NÉR kód és Natura 2000 kód)**
Bükkösök	0	Nem releváns.
Gyertyános tölgyesek	311,04	K1a, G190
Tölgyesek	3059,62	L5, M3, M4, RA,91I0
Cseresek	8,76	L2b
Molyhos tölgyesek	0	Nem releváns.
Hazai egyéb kemény lombosok	312,7	J6, J5, RC, G1F0
Hazai nyárasok	1596,6	J4, RA, G1E0
Víztűrő egyéb lágylomb	236,12	J4, J2
Hazai egyéb lágylomb	195,12	RB
Erdei fenyves - ahol tájhonos	0	Nem releváns.
Felújítási kötelezettség alatt álló terület	60,1	KST-EL, K-EKL

Evt.[4] 7. § (1) bek. szerinti d, e, f természetességi kategóriájú erdőrészletek		
Faállomány-típus (OEA)	**Faállomány-típus területe (ha)**	**Előforduló élőhelytípusok felsorolása (Á-NÉR kód és Natura 2000 kód)**
Akácosok	469,9	S1, 91I0
Idegenhonos kemény lombosok	501,74	S3, S6, G1E0
Idegenhonos lágylomb	12,7	S3, S6, G1E0

[4] Az erdőről, az erdő védelméről és az erdőgazdálkodásról szóló 2009. évi XXXVII. törvény.

Nemes nyárasok és nemes füzesek	1262,46	S2, G1E0
Erdei-, fekete- és egyéb fenyvesek	26,84	S4, 91I0
Felújítási kötelezettség alatt álló terület	480,72	HNY,HNY-EL, KST,KST-EL, KST-K, K-EKL

Üzemmód szerinti területi arányok:

Evt.[4] 7. § (1) bek. szerinti a, b, c természetességi kategóriájú erdőrészletek		
Üzemmód		**terület (hektár)**
Vágásos üzemmód	Tarvágás	1938,95
	Fokozatos felújítóvágás	162,15
	Szálalóvágás	1,01
Vágásos üzemmód összesen		2119,01
Átalakító üzemmód		1514,42
Átmeneti üzemmód		82,11
Örökerdő üzemmód		10,8
Faanyagtermelést nem szolgáló üzemmód		170,28
Evt.[4] 7. § (1) bek. szerinti d, e, f természetességi kategóriájú erdőrészletek		
Üzemmód		**terület (hektár)**
Vágásos üzemmód	Tarvágás	2494,35
	Fokozatos felújítóvágás	41,34
	Szálalóvágás	0
Vágásos üzemmód összesen		3492,57
Átmeneti üzemmód		73,24
Örökerdő üzemmód		43,29
Faanyagtermelést nem szolgáló üzemmód		39,45

A természetvédelmi kezelési célokat szolgáló erdészeti tevékenység keretén belül az alábbi kiemelt feladatokat végeztük:

- Az éves és rendkívüli favágatási tervek, engedély-kérelmek, erdőművelési tervek elkészítése.

- A HNPI erdőgazdálkodói jogosultsága alá tartozó területeken a tervezési, irányítási, ellenőrzési munkák elvégzése.
- Közreműködés a területileg illetékes vármegyei kormányhivatal erdészeti osztályai által lefolytatott ellenőrzésekben, műszaki átadásokban.
- Határidős jelentések (erdészeti igazgatóság, AM) elkészítése.
- Fahasználatok, faértékesítések irányítása, szervezése, közreműködés a szerződések megkötésében.
- Folyamatban lévő erdősítés: 485,29 ha
- Fakitermések során a 2025. évben nettó 2469,65 m^3 faanyagot termeltünk ki.

A 2025-ös évben „Erdőterületeknek nyújtott *Natura 2000* kompenzációs kifizetések" című felhívás keretében 6942,76 ha területre vonatkozóan nyújtottunk be támogatási kérelmet.

A vagyonkezelésünkben lévő erdőkben folyó erdőgazdálkodási tevékenységek alapvető célja az idegenhonos fafajokból álló kultúrerdők, faültetvények állományainak véghasználata, valamint egyéb termelés keretében az őshonos fafajokból álló állományok invazív, idegenhonos fafajoktól való megtisztítása.

A 2025-ös évben végzett fahasználati tevékenység természetszerű természetességi besorolású erdőrészletek esetében ProSilva elvek alapján lékes fakitermelést végeztünk a Tarpa községhatárban elhelyezkedő úgynevezett Téb-erdőben, ahol két erdőrészletben 4,21 ha területen bontottuk meg az állományt. A beavatkozás célja a 2025-ben tapasztalható kiváló makktermésre alapozott természetes felújulás elősegítése.

Az Igazgatóság gazdálkodásában lévő természetszerű természetességű besorolású erdőrészletek szerkezete stabilnak mondható, invazív, idegenhonos fafajok megjelenése kevésbé tapasztalható.

A származék természetességi besorolású erdőrészletek szerkezete már kevésbé stabil, a nem ártéri területeken található erdőrészletekben több helyen pusztulási folyamatok figyelhetők meg. Leginkább érintettek a mesterségesen kialakított elegyetlen kocsányos tölgyesek, melyekben a záródás csökkenésével tömegesen jelennek meg invazív, idegenhonos fafajok.

A fapiaci helyzetre való tekintettel a 2025-ben átmeneti, kultúr és faültetvény természetességi besorolású erdőrészletekben az erdőterv által lehetőséget biztosító fakitermelések nem lettek végrehajtva.

A korábbi évek véghasználattal érintett kultúrerdők, faültetvények helyén a 2025-ös évben végzett 39,89 ha-nyi erdőfelújítás során a vonatkozó jogszabályban előírt csemeteszámmal törekedtünk az elegyes célállományok kialakítására. Az elültetett csemeték az adott erdőrészlet célállományának megfelelően 50%-ban főfafajból, 50%-ban elegyfafajokból tevődött össze. Elegyítés termőhelytől függően magyar kőris, mezei juhar, korai juhar, fekete nyár, vénic-szil, mezei szil, vadcseresznye, mézgás éger fafajokból állt.

A 2025. évi természetvédelmi célú erdőgazdálkodási tevékenység adatai

Tevékenység megnevezése	hektár	m^3	db
Erdősítési hátralékkal terhelt területek 2025. év végén	178,20	-	-
Erdősítési kötelezettséggel terhelt területek 2025. év végén	485,29	-	-
Csemete ültetés	39,89	-	-

Csemeteszükséglet	-	-	250.500
Ápolással érintett terület	53,40	-	-
Kitermelt famennyiség	-	2469,65	-
Értékesített famennyiség	-	2273,41	-
Raktáron kezelt famennyiség	-	0	-

6.4. Vadászterületeken folyó vadállomány szabályozás

Igazgatóságunk vadászati kezelése alá a 2017-2037-ig tartó üzemtervi időszakra három vadászterület tartozik, melyből a 16-755750-106 kódszámú vadászterület Jász-Nagykun-Szolnok Vármegyében, míg a 09-901750-108 és a 09-902250-108 vadászterületek Hajdú-Bihar Vármegyében helyezkednek el.

Vadászterület megnevezése	Hortobágyi vadászterület (kódszáma: 09-901750-108)
A vadászterület kiterjedése (ha)	55.162
Az állam vagyonkezelésében lévő terület nagysága (ha)	49.631
Az Igazgatóság vagyonkezelésében lévő terület nagysága (ha)	49.631
Földtulajdonosi közösség képviselője	Vajda Csaba
Haszonbérleti díj mértéke	150 Ft/ha/év

Vadászati év	Gímszarvas (db)		Őz (db)		Vaddisznó (db)	
	Terv	Teríték	Terv	Teríték	Terv	Teríték
2025-2026.	0	0	26	26	0	35

Vadászati év	Róka teríték (db)	Aranysakál teríték (db)	Borz teríték (db)	Dolmányos varjú teríték (db)	Szarka teríték (db)
2025-2026.	115	9	69	210	160

Vadászterület megnevezése	Ohati vadászterület (kódszáma: 09-902250-108)
A vadászterület kiterjedése (ha)	6.485
Az állam vagyonkezelésében lévő terület nagysága (ha)	4.911

Az Igazgatóság vagyonkezelésében lévő terület nagysága (ha)	2.965
Földtulajdonosi közösség képviselője	Nagy Lajos Roland
Haszonbérleti díj mértéke	150 Ft/év/ha

Vadászati év	Gímszarvas (db)		Őz (db)		Vaddisznó (db)	
	Terv	Teríték	Terv	Teríték	Terv	Teríték
2025-2026.	0	0	18	16	0	50

Vadászati év	Róka teríték (db)	Aranysakál teríték (db)	Borz teríték (db)	Dolmányos varjú teríték (db)	Szarka teríték (db)
2025-2026.	84	5	2	19	6

Vadászterület megnevezése	Nagyiváni vadászterület (kódszáma:16-755750-106)
A vadászterület kiterjedése (ha)	13.184
Az állam vagyonkezelésében lévő terület nagysága (ha)	11.910
Az Igazgatóság vagyonkezelésében lévő terület nagysága (ha)	11.706
Földtulajdonosi közösség képviselője	Gál Lajos
Haszonbérleti díj mértéke	150 Ft/ha/év

Vadászati év	Gímszarvas (db)		Őz (db)		Vaddisznó (db)	
	Terv	Teríték	Terv	Teríték	Terv	Teríték
2025-2026.	0	0	0	0	0	15

Vadászati év	Róka teríték (db)	Aranysakál teríték (db)	Borz teríték (db)	Dolmányos varjú teríték (db)	Szarka teríték (db)
2025-2026.	28	6	2	93	52

A vadállomány-szabályozásra jogosult személyek köre

Az Igazgatóság saját kezelésben lévő vadászterületein a hatályban lévő 9/2020. (XII.23.) AM utasítás szabályai szerint folytatható vadászati vadgazdálkodási tevékenység.

a) vadászatra jogosult hivatásos vadász állománya:

- a 09-901750-108 vadászterületen 13 fő hivatásos vadász
- a 09-902250-108 vadászterületen 2 fő hivatásos vadász
- a 16-755750-106 vadászterületen 4 fő hivatásos vadász

b) természetvédelmi szakszemélyzet, akik szakmai feladatként az Igazgatóságtól írásbeli megbízást kaptak vaddisznó, tarvad, róka, borz, aranysakál, nyest, nyestkutya, mosómedve, pézsmapocok, dolmányos varjú, szarka térítésmentes vadászatára, 3 fő.

c) bérvadászati szerződés alapján vadászó hazai egyesület vagy természetes személy:

- a 2025-2026 vadászati évben az Igazgatóság 5 bérvadászati szerződéssel rendelkezett

A hivatásos vadász állomány többsége kapcsolt munkakörű hivatásos vadász, a hivatásos vadász feladatkör természetvédelmi őr vagy erdészeti szakszemélyzet feladatkör mellé párosul.

A 2025-2026. vadászati évre benyújtott vadállomány becslési jelentést és éves vadgazdálkodási terveket az illetékes vadászati hatóságok elfogadták. Ezek az éves tervek alapozták meg a vadgazdálkodásunk tervszerűségét.

Határidőre benyújtottuk az előző évre vonatkozó, tényadatokat tartalmazó vadgazdálkodási jelentéseket és a vadelhullások adatait tartalmazó jelentéseket.

A vadászati évben kérelmünkre megkaptuk mindhárom kezelésben álló vadászterületünkre a varjúfélék és a borz idényen kívüli vadászatára vonatkozó hatósági engedélyt, és a vaddisznó, róka és aranysakál esetében az éjszakai vadászatok eredményes és biztonságos lebonyolításához szükséges fényszórós vadászatra vonatkozó engedélyeket.

Január és február hónapokban teljesítettük a terv szerinti vaddisznó diagnosztikai minta szolgáltatási kötelezettségünket.

Az időjárási és közlekedési lehetőségek függvényében egyéni vadászat keretében megkezdtük a területet foglalt rókák fokozott elejtését.

Március hónaptól a korábban aktualizált kotorék térképünk alapján elkezdtük a kutyás kotorékozást. A hivatásos vadászok baleset megelőzési oktatását, illetve a hatályos ASP szabályokra vonatkozó oktatást megtartottuk.

Vadászterületeinken a vadászható, ragadozó életmódot folytató fajok vadászata, ezen belül is csapdázása csaknem folyamatos. Egyes csapdaféleségek, mint például a visszatartó kábeles csapda, testszorító csapda vagy a létrás varjúcsapda alkalmazása egész éves, míg mások, mint pl. a Larsen varjúcsapdák alkalmazása a költési időszakra korlátozódik.

Április és május hónapokban a varjúfélék állomány szabályozására a lőfegyveres vadászat mellett ezeket az élve fogó Larsen csapdákat alkalmaztunk.

Április hónaptól, - amikor a pusztai közlekedési viszonyok már nem járnak a terület károsításának veszélyével -, egy régen alkalmazott, de napjainkra elfeledett vadászati módot elevenítettünk fel, nevezetesen a dolmányos varjú hívással történő vadászatának módszerét.

Ezzel a módszerrel a hivatásos vadász szakszemélyzet vadászterületeinken közel 100 példány dolmányos varjú elejtését hajtotta végre.

A vadászterületeinken következetesen több éve folytatott vadászható ragadozó gyérítés eredményeként látványosan csökkent a predációból származó fészek- fióka és utódkárosítás.

A mezei nyúl és a fácán, mint indikátor fajok esetében 2025. évben állomány növekedést tapasztaltunk.

Június hónaptól kezdődően figyelemmel kísértük a vadkárveszélyes mezőgazdasági termelvények állapotát, megelőzve a megmaradt vaddisznó állomány általi károsítást. Ezen túlmenően egy-egy kedvelt növénykultúra vonzáskörzetében lehetőség nyílt az ASP diagnosztikai elejtések megvalósítására is.

Vadászterületeink 2025-ben az ASP besorolás szerint a 09-901750-108 és a 09-902250-108 vadászterületek esetében fertőzött, a 16-755750-106 esetében magas kockázatú besorolásba kerültek.

A vaddisznó létszám az elmúlt 15 év átlagához viszonyítva 10-15%-ra csökkent, amelyből továbbra is a maximális vadászati nyomást alkalmazva megpróbáltuk teljesíteni a számunkra előírt diagnosztikai kilövéseket.

Az ASP-vel kapcsolatos közreműködési kötelezettségünk keretében eleget tettünk a téli időszakban heti egy, míg a nyári időszakban a heti két alkalommal történő ASP hullakeresési kötelezettségünknek és az ezzel kapcsolatos adatszolgáltatási és elszámolási feladatainknak.

A korábbi ellenőrzések során nyilvánvalóvá vált, hogy az Igazgatóságunk irányába támasztott ASP előírásokat mintaszerűen teljesítette.

Vadászterületeinken 2018. évtől érzékelt őz állomány csökkenés stagnálni látszik, illetve helyenként enyhe állománynövekedést tapasztaltunk.

A lecsökkent őzállományunk további védelme érdekében a 16-755750-106 vadászterületünkön az őzhasznosítást „0” szinten terveztük az éves vadgazdálkodási tervünkben. A 09-901750-108 és a 09-902250-108 vadászterületek esetében egy minimális szintű hasznosítást terveztünk, amely leginkább az egészségügyi elejtésekre korlátozódott.

Mindhárom vadászterületünk esetében elmondható, hogy az aranysakál állománya exponenciálisan növekszik. Vadászati stratégiája révén, azaz hogy családi kötelékben vadászik, a rókánál eredményesebb ragadozóvá teszi. Ennek következtében a sakál által elfoglalt területekről sok esetben abszolút eltűnik az őz és a mezei nyúl, de a vadászható zsákmányállatok mellett a védett természeti értékek is fokozottan veszélyeztetettek.

Álláspontunk szerint, az aranysakál eredményes állomány csökkentése a jövő vadgazdálkodásának egyik legnagyobb kihívása, függetlenül attól, hogy vadászható apró- vagy nagyvad, illetve védett faj védelme az alapvető cél.

6.5 Halgazdálkodási vízterületek

6.5.1. Természetvédelmi és génmegőrzési szempontból különleges rendeltetésű halgazdálkodási vízterületek

Természetvédelmi és génmegőrzési szempontból különleges rendeltetésű halgazdálkodási vízterület a Miskafoki-holtág (más elnevezés szerint: tiszacsegei Nagyerdei Holt-Tisza), a Hortobágy folyó 76 kilométeres szakasza és a Jánd és Olcsvaapáti külterületen fekvő Fótoskerti-holtág, a Gulács külterületén található Boroszló-kerti – Holt-Tisza, melyeken a halászati jogot (mint a Magyar Állam önálló halászati jogát) a HNPI gyakorolja.

Igazgatóságunk működési területén található különleges rendeltetésű vízterületek: Tiszadob külterületén elkerülhető Szelepi-morotva (víztérkód: 15-156-1-1), Magdolna-ér (víztérkód:09-0090-2-1), Tiszacsege nagymorotva (víztérkód: 09-0091-2-3) és a Sarkad sároséri csatorna (vítztérkód: 09.0092-2-2) nevű vízterek.

Különleges rendeltetésű halgazdálkodási vízterületek:

Megnevezés	**Víztérkód**	**Méret**
Miskafoki -holtág	05-028-1-1	20 ha
Hortobágy folyó	09-028-1-1	15,5 ha
Fótoskerti –holt Tisza	15-133-1-4	76 ha
Kunkápolnás mocsár	16-348-2-1	4000 ha
Boroszlókerti Holt-Tisza	15-113-2-1	20 ha
Szelepi -morotva	15-156-1-1	33,53
Magdolna ér	09-0090-2-1	11,06
Sarkad sároséri csatorna	09-0092-2-2	6,06
Tiszacsegei nagymorotva	09-0091-2-3	33,66

A Boroszlókert-Holt-Tisza természetvédelmi oltalom alatt álló terület. A halgazdálkodási jogot a HNPI gyakorolja. Hasznosítási célja az országos védettségi státusznak megfelelően a terület élővilágának megőrzése, élőhelyük megfelelő ökológiai állapotának fenntartása. Halgazdálkodási tevékenység ezért elsősorban a természetvédelmi kezelés részeként, a természetvédelmi érdekek fenntartása, illetve egy természetvédelmi szempontból kedvezőnek ítélt állapot elérése érdekében végezhető. Ez alapján az Igazgatóság célja a területen végbemenő folyamatok figyelemmel kisérése, a víztérre jellemző őshonos halfajok kedvező állományszerkezetének kialakítása. Emellett a holtág modell területként szolgálhat az elméleti és alkalmazott ökológiai kutatásokhoz. Horgászat csak a tűrőképességéhez igazított mértékben megengedhető.

A Miskafoki-holtág a Hortobágy folyó és Fótoskerti holtág nevű vízterek különleges rendeltetésű nyilvánítás oka a természetvédelmi érdekek érvényesítése volt. A halgazdálkodási vízterület megközelítésnek korlátozására a horgászat, halászat időben, illetve térben való korlátozása szükséges valamely kimagasló természeti érték megóvásához. A víztéren a haltelepítés végzése korlátozása vagy tilalma szükséges természeti értékek védelme miatt, valamint a halgazdálkodási vízterület természetes állapotú, ökológiai szempontból különösen sérülékeny.

Szelepi morotva, Magdolna-ér, Sarkad sároséri csatorna, Tiszacsegei nagymorotva különleges rendeltetésűvé nyilvánítását indokolta, hogy a HNPI működési területén található és a halgazdálkodási vízterületek természetes állapotúak és ökológiai szempontból sérülékenyek.

Kunkápolnás mocsár különleges rendeltetésűvé nyilvánítás oka a terület a HNP törzsterület részét képezi, azon belül is az egyik legkiterjedtebb mocsárrendszer, melynek mozaikos élőhelyeit védendő, a területen minden halgazdálkodási, halászati vagy horgászati tevékenységet szükséges tiltani. A terület kiemelkedő vízi- és partimadár fészkelő-,

táplálkozó- és pihenőhely. A terület különleges rendeltetésű halgazdálkodási vízterületté történő nyilvánítással hatékonyan biztosítható az értékes élőhelyek és fajok állományainak védelme. A mocsár elsősorban, mint élőhely rendelkezik kiemelt jelentőséggel. A horgászati és halászati tevékenység kizárásával biztosítható a víztér és környező területek háborítatlansága.

A Miskafoki-holtág hasznosítását az elmúlt évben a Tiszacsegei Horgász és Természetvédelmi Egyesület végezte.

A Hortobágy folyó 76 kilométeres szakaszán a víztér halászati hasznosításában közreműködik a Nádudvari Sporthorgász Egyesület és a Hortobágyi Horgász Egyesület. A Fótoskerti-holtágon nem folyik horgászati hasznosítás. A Boroszlókerti-Holt-Tisza horgászati hasznosításában a Tiszavirág Horgászegyesület működik együtt Igazgatóságunkkal.

A természetvédelmi halászati vízterületek hasznosítása során az együttműködés valamennyi horgász egyesülettel probléma mentes volt. A horgászati hasznosítás során a szabályok betartását a TVŐ rendszeresen ellenőrzi.

6.5.2 Védett természeti területen található halastavak

A HNP területén található halastavak közül a Hortobágyi Öregtavak és a Kónyai halastavak az Igazgatóság vagyonkezelésében állnak. A Kónyai halastó hasznosítása természetvédelmi célú haszonbérbeadás útján valósul meg. A nemzeti park területén található többi halastó rendszer a HHG Zrt. vagyonkezelésében és halászati hasznosításában áll (Polgári-Folyási halastavak, Gelej, Ohat-Gyökérkút, Csécs, Fényes, Kungyörgy, Malomháza, Balmazújváros-Virágoskút). Szintén a HNPI vagyonkezelésébe tartozik a Borsósi tározó, melyet haszonbérbe adott az Aranyponty Zrt-nek.

A hortobágyi Öregtavak tekintetében a halászati kezelés legfontosabb célkitűzése, hogy a terület státuszából adódó természetvédelmi célokat szolgálja, figyelemmel a terület kiemelt ökoturisztikai jelentőségére is. Az Igazgatóság kidolgozta az Öregtavak természetvédelmi halászati kezelésének hosszú távú koncepcióját, amely jellemző pillérei az extenzív haltermelési rendszer alkalmazása, több éves rotációban történő lehalászás és a terület „ökológiai termelési státuszának” fenntartásával (biogazdálkodás / extenzív gazdálkodás fenntartása).

A 2025 őszén a XI. tavat halásztuk le. A piaci méretű halakat tópartról kerültek értékesítésre.

<u>2025-ös évben értékesített hal mennyiségek:</u>

ponty:	65.400	kg
harcsa	2400	kg
kárász piaci	993	kg

Igazgatóságunk 2025-ös évben 88.157 kg kétnyaras 0,80 kg átlag tömegű tenyész pontyot vásárolt az tavak népesítéséhez.

7. Tájvédelem

7.1. *Egyedi tájértékek (településenkénti kimutatás, változások)*

2025-ig a HNPI által felmért települések és a felvett egyedi tájértékek száma (3478):

Ssz.	Település	egyedi tájérték (db)	Ssz.	Település	egyedi tájérték (db)	Ssz.	Település	egyedi tájérték (db)
1.	Álmosd	138	**41.**	Kishódos	47	**81.**	Szamosújlak	18
2.	Aranyosapáti	1	**42.**	Kisnamény	19	**82.**	Szatmárcseke	34
3.	Ártánd	11	**43.**	Kispalád	38	**83.**	Szorgalmatos	8
4.	Balmazújváros	124	**44.**	Kokad	17	**84.**	Tákos	11
5.	Bedő	48	**45.**	Konyár	1	**85.**	Tépe	25
6.	Beregdaróc	39	**46.**	Kölcse	12	**86.**	Tetétlen	11
7.	Beregsurány	38	**47.**	Kömörő	1	**87.**	Tiszaadony	14
8.	Berekfürdő	9	**48.**	Körösszakál	41	**88.**	Tiszabecs	26
9.	Bihardancsháza	7	**49.**	Kőtelek	16	**89.**	Tiszacsécse	34
10.	Bihartorda	13	**50.**	Kuncsorba	13	**90.**	Tiszacsege	105
11.	Biri	13	**51.**	Kunhegyes	27	**91.**	Tiszaderzs	40
12.	Bocskaikert	12	**52.**	Kunmadaras	29	**92.**	Tiszadorogma	16
13.	Bojt	11	**53.**	Lónya	6	**93.**	Tiszafüred	70
14.	Botpalád	25	**54.**	Magosliget	39	**94.**	Tiszaigar	28
15.	Cégénydányád	27	**55.**	Mánd	25	**95.**	Tiszakerecseny	7
16.	Csaholc	27	**56.**	Márokpapi	58	**96.**	Tiszakóród	15
17.	Csaroda	17	**57.**	Mátyus	8	**97.**	Tiszaörs	33
18.	Csataszög	2	**58.**	Méhtelek	17	**98.**	Tiszaszalka	12
19.	Darnó	19	**59.**	Mezőpeterd	11	**99.**	Tiszavid	8
20.	Debrecen	166	**60.**	Milota	22	**100.**	Tisztaberek	22
21.	Ebes	16	**61.**	Nádudvar	114	**101.**	Tivadar	14
22.	Egyek	63	**62.**	Nagyar	14	**102.**	Told	10
23.	Folyás	9	**63.**	Nagyhegyes	22	**103.**	Tomajmonostora	15

24.	Földes	25	**64.**	Nagyhódos	15	**104.**	Túristvándi	26
25.	Fülesd	20	**65.**	Nagyiván	53	**105.**	Túrricse	15
26.	Garbolc	10	**66.**	Nagykereki	11	**106.**	Újiráz	12
27.	Gelénes	17	**67.**	Nagykörű	1	**107.**	Újlőrincfalva	12
28.	Görbeháza	83	**68.**	Nagyszekeres	24	**108.**	Újszentmargita	25
29.	Gulács	38	**69.**	Nemesborzova	27	**109.**	Uszka	12
30.	Győröcske	4	**70.**	Nyíregyháza	86	**110.**	Vámosatya	40
31.	Gyügye	19	**71.**	Olcsvaapáti	22	**111.**	Vámosoroszi	31
32.	Hajdúböszörmény	71	**72.**	Örményes	11	**112.**	Vekerd	7
33.	Hermánszeg	28	**73.**	Panyola	20	**113.**	Záhony	15
34.	Hetefejércse	17	**74.**	Piricse	29	**114.**	Zajta	32
35.	Hortobágy	77	**75.**	Püspökladány	95	**115.**	Zsarolyán	19
36.	Hunyadfalva	2	**76.**	Rozsály	23	**116.**	Zsurk	12
37.	Jánd	39	**77.**	Sáp	32	**117.**	Furta	13
38.	Kálmánháza	17	**78.**	Sáránd	54	**118.**	Mezősas	9
39.	Karcag	99	**79.**	Sonkád	29	**119.**	Újléta	17
40.	Kisar	19	**80.**	Szamossályi	29	**120.**	Kisléta	13
						121.	Nyírgelse	14

Az Igazgatóság 2025. évben Kislétán és Nyírgelsén végzett egyedi tájérték felmérést. Kisléta területén 13 db tájértéket, míg Nyírgelse területén 14 db tájértéket felvételeztünk.

7.2. Fejlesztési koncepciók és egyéb tervek véleményezése, közreműködés az elkészítésben

A 2025-ös évben 6 település önkormányzata kereste meg az Igazgatóságunkat új településfejlesztési koncepció kapcsán. Ezeknek a kéréseknek eleget téve nyújtottunk iránymutatást a készülő dokumentumokhoz. Továbbá tájékoztatást adtunk a védett, és védelem alatt nem álló területekkel kapcsolatban, valamint az ezeken előforduló védett, fokozottan védett és közösségi jelentőségű botanikai és zoológiai értékekről. Ezenfelül az Igazgatóságunk véleményezte Szolnok és térsége Fenntartható Városfejlesztési Stratégiája című dokumentációt, valamint Nagykálló Város Települési Környezetvédelmi Programja 2025-2029. című dokumentációt is.

7.3. Település- és területrendezési tervek, valamint településképi arculati kézikönyv és településképi rendelet véleményezése, közreműködés az elkészítésben, adatszolgáltatás

A HNPI 2025. évben a Poszeidon irat- és dokumentumkezelő rendszerben 505 darab településrendezési eszközök módosítására irányuló eljárásról kapott értesítést, melyből 163

db megkeresés a környezeti vizsgálat szükségességének az eldöntésére irányult. A HNPI 276 esetben tett észrevételt, javaslatot vagy megjegyzést, illetve egy esetben tartotta szükségesnek a környezeti vizsgálat lefolytatását a településrendezési terv módosítása során. 2025. évben az Országos Ökológiai Hálózat módosításával kapcsolatban, két esetben keresték meg az Igazgatóságot. A Tisztaberek, Gacsály és Zajta településeket érintő módosítás egy eljárás keretében, míg a másik Balmazújvárost érintően zajlott; mindkét módosítás sikeresen ment végbe. A módosításokkal kapcsolatos változásokat 3.3.2. fejezet tartalmazza. A településrendezési eszközök, területrendezési tervek véleményezése során az Igazgatóság részére visszamutatásként megkapta az ebben résztvevők álláspontját, javaslatát. Ezenfelül a beérkező települési, önkormányzati, hatósági és minden egyéb megkeresést, amely településrendezéssel vagy adatszolgáltatással kapcsolatos volt teljesítettük. Mindezek mellett 2 db Településkép-védelmi rendelet (TKR) lett véleményezve.

7.4. Tájképvédelmi övezetek módosítása

A HNPI működési területén a 2025. évben nem történt pontosítás vagy módosítás a tájképvédelmi terület övezetében.

7.5. Tájvédelmi jelentőségű beavatkozások

Az infrastrukturális fejlesztésekнél fontos megjegyezni a még folyamatban lévő (M4), illetve városokat elkerülő utak (például 4-es főút négysávosítása Debrecen és Hajdúszoboszló között, Debrecen térségét érintő 353 sz. főút, 47. sz. főút, 481. sz. főút, valamint a 34. sz. főút fejlesztése Tiszafüred és Fegyvernek között, továbbá a 100. sz. vasútvonal Debrecen és Nyíregyháza közötti szakasz) engedélyeztetési eljárásait, melyekben az Igazgatóság részt vesz, és a természetvédelmi valamint tájképvédelmi érdekeket képviseli.

Várhatóan jelentős hatása lesz a Hajdúböszörmény Nyugati Ipari Park és a Hajdúdorog Déli Ipari Park fejlesztéseinek, valamint Debrecen Déli Gazdasági Övezet és a Nyíregyháza Déli Ipari Park további fejlesztéseinek.

2025. évben is jelentős tájképvédelmi problémaforrások a Tájképvédelmi területen és azon kívül is a nagyszámú és méretű tervezett napelemparkok (Nyíribrony, Nyírmada, Sáránd, Hajdúbagos, Mikepércs, Hajdúböszörmény, Piricse, Szászberek), melyek tájkép alakító hatásán túl az élővilágra és a környezetre gyakorolt hatásai még teljes körűen nem ismeretek, nem található releváns, független hazai vagy nemzetközi szakirodalom sem a témában. Az engedélyezési eljárásba jellemzően továbbra is már viszonylag vonják be a természetvédelmi ágazatot. Információink szerint 2030-ig mintegy 6000 MW-nyi termeléshez szükséges napelem-parkot terveznek országszerte, melyek természetvédelmi szempontból elfogadható elhelyezése a jövőben komoly problémaként fog megjelenni a természetvédelmi kezelőnél. Fejleményként megemlíthető, hogy a korábbi beruházások monitoring tervei kapcsán az Igazgatóság részt vett a véleményezésben és az általunk jelzett javaslatok túlnyomó többségében elő is lettek írva. A beérkező adatokról megállapítható, hogy nagyon sok taxonra vonatkoznak, a teljes értékű elemzésükhöz még a további évek adatsorai is szükségesek, jelenleg ezek vagy a beruházás előtti alapállapotra vonatkoznak, vagy a telepítés éveire, az üzemelésből adódó további hatások értékeléséhez sok évnyi adatra lesz szükség. Várhatóan az esetlegesen kimutatható negatív hatások is csak a következő évek telepítéseinél fognak tanulsággal szolgálni, a meglévő napelemparkok esetében pedig csak az üzemelést nem befolyásoló intézkedéseket lehet megtenni.

Jelentősebb tájvédelmi és természetvédelmi beavatkozásokhoz sorolható a távközlési adótornyok, radartornyok engedélyeztetései és a több tíz méteres silótornyok kapcsán indult eljárások.

2025. évben is egyre nagyobb problémát jelentettek az Országos Ökológiai Hálózat területi lehatárolásnak a módosítását, megváltoztatását és/vagy kivonását célzó igények.

2025. évben indult kormányzati kezdeményezés a „Vizet a tájba" program, amely a klímaváltozás hatásaira válaszolva a víz elvezetése helyett annak megtartását célozza. A cél a mezőgazdasági területek vízpótlása, a helyi vízkészletek növelése, valamint a kiszáradás elleni küzdelem a gazdák bevonásával. Igazgatóságunk több mint 300 területre vonatkozó megkeresést kapott, és a saját vagyonkezelésében álló területek közül is több, mint 13.000 hektárnyi területet javasolt bevonni. Ezek nagy része ismereteink szerint alacsony költségből alkalmassá tehető lenne a vízvisszatartás céljaira (kisebb áttöltésekkel, régi műtárgyak lezárásával, eltömedékelésével, depóniák kialakításával, helyreállításával jelentős eredményeket lehetne elérni). A felajánlott területek töredék részén megvalósultak vízutánpótlások, vízvisszatartások. A program céljaihoz (is) remekül illeszkedhetne a Hortobágy-folyó régóta tervezés alatt álló természetvédelmi célú rehabilitációja, ennek érdekében 2025-ben is többször egyeztettünk a vízügyi kezelővel. A beérkezett igényeket elviekben támogattuk, viszont kértük a tervezés további folyamatába (esetlegesen szükséges műtárgy építés, vízkivétel helye, időzítése, mennyisége) vonják be Igazgatóságunkat. Ilyen jellegű megkeresést 2025 évben nem kaptunk.

8. Projektek (természetvédelmi, informatikai, turisztikai stb. projektek célja, előrehaladása, eredményei, ld. mellékelt táblázat)

A HNPI 2025-ben összesen 16 megvalósítás alatt álló projektet kezelt, 7 projekt fenntartási időszaki feladatait látta el – KEHOP Plusz, TOP Plusz, LIFE, Interreg és egyéb támogatási konstrukciók, valamint KEHOP, GINOP konstrukciók keretein belül.

A KEHOP Plusz pályázati felhívásra benyújtott 5 db projekt közül 2 db szakmailag megfelelő értékelés mellett forráshiány miatt tartaléklistára került. Ugyancsak tartaléklistára került 1 db LIFE pályázat, míg egy pályázat nem nyert támogatást.

A 2025. évben kezelt projektek főbb eredményeit, előrehaladásait az alábbi táblázat tartalmazza:

Szerződésszám	Projekt címe	Típus	2025-ben elért eredmények vagy problémák
LIFE17 IPE/HU/000018	Pannon legelők és kapcsolódó élőhelyek a PAF stratégia intézkedéseinek implementálásával történő hosszútávú megőrzése	természet-védelmi	Az élőhelykezelési munkákhoz szükséges engedélyek korábbi évben beszerzésre kerültek. A cserjeirtásra és inváziós irtásra vonatkozó beszerzési eljárást 2025-ben is lefolytattuk, a megbízott vállalkozó a szukcesszió megfékezését (cserjeirtással, szárzúzással) 26 ha kiterjedésű területen, az inváziós fajok irtását 54 ha kiterjedésű területen végezte. 2023-ban szerződéskötésre került sor a Horizont Természetvédelmi és Tudományos Egyesülettel a Kaszonyi-hegy – Dédai-erdő, Tarpa-Tákos, Kömörő-Fülesd és Daru-rét Natura 2000 projektterületeken botanikai és

Szerződésszám	Projekt címe	Típus	2025-ben elért eredmények vagy problémák
			zoológiai vizsgálatok elvégzésére. A „mennyiségi fűhálós és talajcsapdás mintavételek a Daru-réten, faunisztikai adatgyűjtés a Tarpa-Tákoson” feladatrész adatgyűjtése 2025-ben megvalósult, kiértékelésére 2026 februárjáig kerül sor. Kommunikációs akciók közül kiemelendő, hogy a 2024-ben elkezdődött gazdálkodói előadás sorozat nagy sikert és érdeklődést ért el, ezért ezt a sorozatot 2025 őszén is folytattuk, 2026 tavaszáig tartó sorozattal. A Natura 2000 koordinátor (Gyepvédelmi Tanácsadó) munkája 2025-ben folyamatos volt. Petneháza osztatlan közös tulajdonának megosztása lezajlott, a projekt terület 1/1 vagyonkezelői jogát a HNPI megkapta. 2024. december 31-el lezárult a pályázat III. szakasza, a 2023-2024 periódus Interim Report jelentési kötelezettségünknek 2025. első negyedévében eleget tettünk, a beszámolót 2025-ben elfogadta a Támogató.
LIFE19 NAT/LT/000898	Éghajlati változásokhoz alkalmazkodó élőhelyek hálózatának kialakítása a kis lilik európai állománya számára	természet-védelmi, fajvédelmi	Az élőhely rekonstrukciós beavatkozásokat (2023. december – 2024. november) követően 2025-ben megkaptuk az Akadémia és a Bivalyos tóegységekre vonatkozóan az üzemeltetési engedélyeket. Fecske-rét, Szálka-ér, Bivalyos-tó és Akadémia projektterületeken, összesen 95 ha kiterjedésben, 2025 őszén élőhelykezelési munkák valósultak meg. A környezeti nevelési akció keretében az elkészült a mobil kiállítási anyaggal, valamint az oktatási segédanyagokkal a környezeti nevelő által szervezett tematikus kitelepülések folyamatosak, 2025-ban összesen 7 helyre jutottunk el, összesen 607 gyermek kapott betekintést a projektbe. A faj és a projekthelyszínek monitorozása folyamatos. 2025. augusztusban külföldi tanulmányúton vett részt a projektmenedzsment 6 tagja.

Szerződésszám	Projekt címe	Típus	2025-ben elért eredmények vagy problémák
101074704 LIFE21-NAT-HU-LIFE SakerRoads	Recovering the Saker Falcon population of the North-Hungarian Plain (A kerecsensólyom védelme az Észak-alföldi régióban)	természet-védelmi, fajvédelmi	A projekt 2022. szeptember 1-én indult az MME konzorciumvezetésével, melyben a HNPI a BNPI és a MAVIR Zrt. partnerként vesz részt. A projekt legfőbb célja, hogy a mortalitási okok feltérképezésével, élőhelyek kezelésével, táplálékkínálat növelésével a projektben szereplő SPA-k tekintetében (Jászság SPA, Heves SPA) 20%-os populációnövekedést érjen el a kerecsensólyom esetében. 2025-ben folytatódtak a kerecsensólyom revírek, fészkelések visszaellenőrzései a projektben meghatározott protokoll szerint a Hortobágy SPA és Jászság SPA területén. A jászberényi Sasközpontban a meglévő gépkocsitárolóhoz kapcsolódóan megvalósult a gépkocsibeállóként szolgáló féltető építése, mely az MME interaktív foglalkoztató buszának, a Raptormobilnak is fedett tárolási lehetőséget nyújt. 2025-ben 2 db szakmai workshop megrendezésére került sor, Hortobágyon (Gazdatalálkozó) és Jászberényben. Élőhelyfejlesztésekkel kapcsolatban több egyeztető tárgyalást kezdeményeztünk az önkormányzatokkal az Észak-Jászságban.
LIFE24-NAT-HU-CitellusLIFE (101202727)	Ensuring the survival of a viable European Ground Squirrel population in the Pannonian region (Életképes ürgeállomány fennmaradásának biztosítása a Pannon régióban)	természet-védelmi, fajvédelmi	A Herman Ottó Intézet konzorciumvezetésével 2024-ben benyújtott projekt tartaléklistáról nyert támogatást. A Támogatási szerződése (Grant Agreement) 2025.11.10-én került aláírásra. A projekt kezdete: 2025.12.01. Online egyeztetéseket kovetően a kick-off meeting 2026. januárban került megrendezésre. Közigazgatási és Területfejlesztési Minisztérium által közzétett, „2025. évben az egyes közvetlen irányítású uniós programok keretében megvalósuló projektek ÖNERŐKÖLTSÉGÉNEK hazai forrásból történő támogatásához”

Szerződésszám	Projekt címe	Típus	2025-ben elért eredmények vagy problémák
			című KTM-1-2025 felhívás kapcsán önerő támogatás igénylést nyújtottunk be, melyet támogatásra érdemesnek ítélt a KTM és 16.000.000 Ft támogatási összeget megítélt 2026. évre vonatkozóan.
ROHU00083 (Acronym: TURRIVER 2023)	Joint conservation management and public awareness of the natural values of protected areas along the Romanian and Hungarian course of the Tur River (A Túr folyó mentén fekvő romániai és magyarországi védett területek közös természetvédelmi kezelése és bemutató infrastruktúrájának fejlesztése)	természet-védelmi	A projekt 2025. március 18-án indult 2 partner részvételével, a HNPI konzorciumvezetésével, illetve az Erdélyi Kárpát Egyesület – Szatmárnémeti konzorciumi partnerrel. Első lépésként a projekt közbeszerzési eljárásainak lebonyolítására vonatkozóan kiválasztásra került a közbeszerzési tanácsadó, majd 2025 nyarán elindult a biotikai felmérésekre vonatkozó uniós közbeszerzési eljárás. A nyertes vállalkozóval, a Természet Felfedezése Alapítvánnyal 2025.09.03-án szerződést kötöttünk, feladatuk a projekt végéig tart. A saját teljesítésű felmérés megvalósításához kapcsolódóan terepi monitoring eszközök, illetve a környezeti nevelést elősegítő eszközök beszerzése valósult meg (3 db fényképezőgép szett, drón, hőkamera, fejlámpa, vízálló kamera, 2 db vadkamera, ill. projektor, terepi tablet, 2 db laptop). 2025.09.09-én megrendezésre került a projekt sajtónyilvános nyitórendezvénye. A projektbe betervezett élőhelyrekonstrukciós tevékenységekhez (fás legelő jelleg kialakítása, helyreállítása csemeteültetéssel, illetve makkvetéssel) kapcsolódóan a tulajdonosi hozzájárulás beszerzése folyamatban van, a beszerzési eljárásra ezt követően kerülhet sor 2026-ban. A projekt keretében beszerzendő 1 db gépjárműre vonatkozóan is lezajlott a közbeszerzési eljárás, a nyertes vállalkozóval 2025. decemberében megtörtént a szerződéskötés, a gépjármű átvétele 2026-ra várható. Megtörtént 70 db madárodú beszerzése, a kihelyezésük folyamatban van.

Szerződésszám	Projekt címe	Típus	2025-ben elért eredmények vagy problémák
			A cégénydányádi Kende-kúria részleges külső felújításához kapcsolódóan 2025 év végén megkezdődött a beszerzési eljárás az örökségvédelmi engedélyezési eljárás lefolytatására és a szükséges dokumentációk elkészítésére vonatkozóan.
KEHOP_PLUSZ-3.2.1-24-2024-00008	Fás vegetációval borított területek és kunhalmok természetdvédelmi kezelésének fejlesztése	természet-védelmi	A projekt támogatási szerződése 2025.02.13. dátummal lépett hatályba. 2025.03.27-én megrendezésre került a projekt sajtónyilvános nyitórendezvénye. A projektben szereplő eszközök közbeszerzésének lebonyolítására a Frontcore Consulting Kft. közbeszerzési tanácsadó került megbízásra. Az eszközbeszerzések kapcsán, a közbeszerzési eljárás megindítása előtt a műszaki tartalom összeállítása, előzetes piaci konzultáció lefolytatása és indikatív árajánlatkérések lefolytatása vált szükségessé. Ezek alapján a közbeszerzési eljárás is előkészítésre került, melyet az Irányító Hatóság és Közbeszerzési Felügyeleti Főosztály (KFF) előzetes ellenőrzésen jóváhagyott. Az előkészítés és előzetes piaci konzultáció elhúzódása miatt a projektben előzetesen meghatározott előkészítési mérföldkő határidejét módosítani kellett 2025. december 31-re, mely időpontra az előkészítési szakasz tevékenységei megvalósulhattak.
KEHOP_PLUSZ-3.2.1-24-2024-00014	A Természetvédelmi Őrszolgálat terepi jelenlétének fejlesztése a HNPI működési területén II.	természet-védelmi	2025.03.12-én kelt támogatási döntést követően, 2025.06.02-én a Támogatási Szerződés aláírása megtörtént. 2025.11.11-én megrendezésre került a projekt sajtónyilvános nyitórendezvénye. A projekt benyújtásával párhuzamosan, még 2024 decemberben megtörtént a tervező (TIM Kft.) kiválasztása, aki a TSZ hatályba lépését követően megkezdte a tervezési feladatokat a két őrszolgálati irodaház felújítása tekintetében. A projekt megvalósítása az Építési és Közlekedési Minisztériummal (ÉKM) közösen, konzorciumi együttműködésben történik, illetve az ÉKM, mint építtető is eljár. Az engedélyes és kiviteli terveket az ÉKM tervellenőrei

Szerződésszám	Projekt címe	Típus	2025-ben elért eredmények vagy problémák
			jogosultak áttekinteni, véleményezni, melynek eredményeként az engedélyes tervek 2025.08.22-én kerültek jóváhagyásra. A kiviteli tervek kidolgozása ezt követően indult el, a tervező 2025.09.19-én szállította le azokat. 2025 októbertől a kiviteli tervek ÉKM általi ellenőrzése zajlott. A projektben tervezett gépjárműbeszerzése 2025 nyarán előzetes piackutatással kezdődött. 2025.10.15-én megbízási szerződést kötöttünk közbeszerzési feladatok ellátására vonatkozóan az Imperial Tender Kft.-vel. Szerződéskötést követően megkezdődött a gépjárműbeszerzés közbeszerzési eljárásának előkészítése, valamint a közbeszerzési dokumentumok kidolgozása. Tekintettel az eljárás becsült értékére, az eljárás megindításához előzetes ellenőrzésre van szükség (IH, KFF), melyek 2025 decemberben indultak el.
KEHOP_PLUSZ-3.2.1-24-2025-00021	A Hortobágyi Öregtavak vízellátásának és természetvédelmi kezelésének fejlesztése	természet-védelmi	Pályázat 2025.02.13-én került beadásra, a támogatói döntés 2025.03.04-én született. A projekt támogatási szerződése 2025.03.24. dátummal lépett hatályba. 2025.04.22-én megrendezésre került a projekt sajtónyilvános nyitórendezvénye. A projekt jelenlegi előkészítési szakaszában megbízásra került az előkészítési, tervezési szakaszhoz kapcsolódó műszaki ellenőr cég (Tórusz Közmű Kft.) és a közbeszerzési tanácsadó cég (Imperial Tender Kft.), valamint az előzetes környezeti vizsgálati dokumentációt készítő szakértő (BioAqua Pro Kft.). Megkezdődött a kapcsolódó tervezési munkákat (engedélyes és kiviteli tervek) végző cég kiválasztására irányuló közbeszerzési eljárás lebonyolítása. A projektben az Építési és Közlekedési Minisztériummal (ÉKM) nem kíván részt venni konzorciumi partnerként vagy építtetőként, de a beruházást az Ábtv. (2023. évi LXIX. törvény az állami építési beruházások rendjéről) előírásai szerint szükséges megvalósítani.

Szerződésszám	Projekt címe	Típus	2025-ben elért eredmények vagy problémák
TOP_PLUSZ-6.1.4-23-HB2-2024-00001	Aktív turizmus fejlesztése Hajdú-Bihar Vármegyében	turisztikai	2025.01.09-én kelt támogatási döntést követően, 2025.09.05-én a Támogatási Szerződés aláírása megtörtént. A konzorciumvezető a Hajdú-Bihar Vármegyei Önkormányzat, konzorciumi tag az Aktív Magyarország Fejlesztési Központ Nonprofit Kft. (korábban Aktív- és Ökoturisztikai Fejlesztési Központ Nonprofit Kft.). A projekt előzményeire tekintettel 2025 őszén a tervezési közbeszerzési eljárás előkészítése a Madárszínház épület tervfelülvizsgálatára, tervkiegészítésére vonatkozóan kezdődött meg. A projektbe az Építési és Közlekedési Minisztérium (ÉKM), mint konzorciumi partner és építtető lépett be. A közbeszerzési eljárást az ÉKM bonyolítja.
TOP_PLUSZ-6.1.4-23-JN1-2024-00001	Az élő Tisza aktív turisztikai fejlesztése Jász-Nagykun-Szolnok vármegye	turisztikai	A Magyar Kajak-Kenu Szövetség, mint konzorciumvezető, valamint Tiszasüly Községi Önkormányzat, Közép-Tisza-vidéki Vízügyi Igazgatóság valamint a Jász-Nagykun-Szolnok Vármegyei Területfejlesztési Ügynökség Nonprofit Kft. konzorciumi partnerségében megvalósuló aktív turisztikai fejlesztési pályázat Támogatási Okiratát 2025. június 12-én írták alá a felek, mely pályázati megvalósulás 2025. szeptember 1-vel kezdődött. Első lépésként sor került a konzorcium indító megbeszélésére, majd a több körben egyeztettünk a várható ütemezéseket és pénzügyi kifizetéseket. A HNPI projektrészében a Tiszakürti Arborétum turisztikai fejlesztése valósul meg, mely során a meglévő pénztárhelyiség kávézóvá történő funkció bővítésére, a rossz állapotú kilátó bontására, mozgáskoordinációs tér kialakítására, tereprendezésre és új tanösvény fejlesztésére, valamint madárbisztró kialakítására kerül sor. A tervezési feladatokra 2025. október 28-án kötöttük meg a szerződést, a tervezési munka jelenleg is folyik. A kivitelezésre várhatóan 2026-ban kerül sor.

Szerződésszám	Projekt címe	Típus	2025-ben elért eredmények vagy problémák
TOP_PLUSZ-6.1.4-23-HE2-2024-00002	Heves vármegye Tisza-tavi komplex aktív turisztikai fejlesztése	turisztikai	A Heves Vármegye Önkormányzata, mint konzorciumvezető, valamint Gyerekreáció Sport- és Közösségfejlesztő Egyesület, Közép-Tisza-vidéki Vízügyi Igazgatóság valamint a Agria Térségfejlesztési Nonprofit Kft. konzorciumi partnerségében megvalósuló aktív turisztikai fejlesztési pályázat Támogatási Okirata 2025. november 14.-én lépett hatályba. A HNPI projektrészében kiválasztásra került a Faanyagvédelmi szakértői szolgáltatást végző vállalkozó, a Tisza-tavi tanösvény pallósorának megújítására vonatkozóan. A szakértői munka jelenleg is folyik.
TOP_PLUSZ-6.1.4-23-SB2-2024-00003	Aktív- és ökoturizmus fejlesztése Szatmár-Beregben I. ütem	turisztika	A HNPI konzorciumi partnerként részt vesz a Szabolcs-Szatmár-Bereg Vármegye Önkormányzata, mint konzorciumvezető által benyújtott és támogatásban részesült „Aktív- és ökoturizmus fejlesztése Szatmár-Beregben I. ütem” című, pályázati projekt megvalósításában a Magyar Kerékpáros Turisztikai Szövetség, a Felső-Tisza-vidéki Vízügyi Igazgatóság, Vásárosnamény Város Önkormányzata, valamint az Aktív Magyarország Fejlesztési Központ konzorciumi partnerekkel együttműködésben. A projekt támogatási szerződése 2025.07.30. dátummal lépett hatályba. Az előkészítési szakaszban a konzorciumvezető vármegye az ÉKM bevonásának a kérdését és az Ábtv. előírásaira vonatkozó szabályozásokat, mentesítési lehetőségeket vizsgálta meg. A hivatalos állásfoglalások megérkezéséig Igazgatóságunk a tervezési munkák (park tervezés, mosdó épület tervezés) beszerzésének előkészítését, valamint a közbeszerzési tanácsadó beszerzésének előkészítését kezdte meg, hogy a hivatalos állásfoglalások kézhezvételét követően a tervezési munkák minél hamarabb megkezdődhessenek.

Szerződésszám	Projekt címe	Típus	2025-ben elért eredmények vagy problémák
HNPI-10868/2024 WWF támogatás	Élőhely-rekonstrukciós feladatok Kállósemjén külterületén	természet-védelmi	A támogatás célja minimum 35 hektáron, a HNPIvagyonkezelésében lévő, Kállósemjén település közigazgatási területén (0305/1a, 0305/1b, 0305/1c hrsz) erdő telepítése, mezővédő erdősáv kialakítása, valamint fajgazdag gyepes élőhelyek létrehozása, továbbá azok utókezelésével összefüggő élőhely rekonstrukciós feladatok elvégzése. A Támogatási Okiratot 2024. december 19. napján írták alá a felek. 2025-ben tisztítási és élőhelykezelési feladatok valósultak meg a területen. Az év végére tervezett erdőtelepítés az engedélyek időigényes beszerzése miatt, átcsúszott 2026-ra.
HNPI-10867/2024 WWF támogatás	Pélyi Madárrezervátum élőhelyfejlesztése	természet-védelmi	Az élőhelyfejlesztés célja a Patkós-holtág vízmegtartó képességének javítása, vízparti erdőállomány természetességi fokának növelése, valamint természetes partszegély kialakítása Heves Vármegyében Pély külterület 0702/1a és 0702/1b hrsz ingatlanon. A Támogatási Okiratot 2024. december 19. napján írta alá az Igazgatóság. Ezt követően beszerzésre került a terület vonatkozásában az Előzetes Vizsgálati Dokumentáció elkészítésére vonatkozó szolgáltatási feladat, valamint közbeszerzési eljárás keretében került kiírásra a tervező kiválasztásáról szóló eljárás, mely jelenleg még bírálati szakaszban tart.
EOS-24/000270 MBH Bank Nyrt. támogatás	A székicsér (*Glareola pratincola*) fajvédelmi törekvéseinek bővítése jeladózással - geolokátorral - történő kutatás megvalósításán keresztül.	természet-védelmi, fajvédelmi	2024. június 13-án írta alá az Igazgatóság a székicsér (*Glareola pratincol*a) fajvédelmi törekvéseinek támogatásáról szóló Támogatási Szerződést, mellyel az MBH Bank természetvédelmi-kutatási célú tevékenységünket támogatta. A támogatás keretében geolokátoros nyomkövető eszközök és a szükséges tartozékok beszerzése és ezen jeladók üzemeltetése valósul meg 5 éves időszak vonatkozásában. A jeladók nyomon követésén túl, elengedhetetlen a megfelelő és folyamatos terepi jelenlét, melyet két természetvédelmi őr kolléga felügyel. 2024-ben 3, 2025-ben további 7 jeladó került megvásárlásra, melyből 6

Szerződésszám	Projekt címe	Típus	2025-ben elért eredmények vagy problémák
			jeladót sikerült felnőtt, költő madarakra helyezni. A 2025-ben visszaérkező madarak már adatot is szolgáltattak, valamint a költő és táplálkozó madarak útvonaláról is fontos információkat kaptunk. 2025. július 4-én sajtónyilvános terepi programot és tájékoztatót szerveztünk az MBH Bankkal közösen, majd 2025. november 25-én az MBH székházában került sor az eredményekről szóló beszámolóra. A projekt eredményeit a HNPI honlapján egy új aloldalon mutatjuk be az érdeklődőknek.
EXIMBANK 2025	HNPI élőhely-rekonstrukciós feladatainak támogatása (Malomháza, Kecskeri-puszta)	természetvédelmi	A támogatási szerződés 2025.11.03. dátummal lépett hatályba. A kapcsolódó előzetes vizsgálati dokumentáció elkészítése megrendelésre került. Közbeszerzési eljárás keretében került kiírásra a tervező kiválasztásáról szóló eljárás, mely jelenleg még bírálati szakaszban tart.

A HNPI 2025. évben az alábbi pályázatok benyújtásában vett részt:

Pályázati konstrukció	Benyújtott projekt azonosító száma	Benyújtott projekt címe	HNPI szerepe	Konzorcium vezető	Státusz
KEHOP-PLUSZ	KEHOP-PLUSZ-3.2.1-24-2025-00054	A Tiszadobi és a Tiszatelek-Tiszabercel ártér holtág-rendszerének vízpótlása	konzorcium-vezető	HNPI	Pályázat beadásra került: 2025. 06. 27. Tartaléklistára helyezve: 2026. 01. 13.
KEHOP Plusz-3.2.1	KEHOP-PLUSZ-3.2.1-24-2025-00057	Nyírségi és bihari vizes élőhelyek rehabilitációs programja	konzorcium-vezető	HNPI	Pályázat beadásra került: 2025. 06. 27. Tartaléklistára helyezve: 2026.02.09.

Pályázati konstrukció	Benyújtott projekt azonosító száma	Benyújtott projekt címe	HNPI szerepe	Konzorcium vezető	Státusz
LIFE-2025-SAP-NAT-NATURE	AT-LIFE CircAID (101293608)	Cross-border protection of Circus pygargus and Circus cyaneus: Alerting, Informing and Defending in Central Europe	konzorciumi partner	MME	Pályázat beadásra került 2025. 09. 23. Tartaléklistára helyezve: 2026.02.25.
Horizon Europe - SOILSCAPE	QCZMV	Treasured Earth - The subsurface landscape of the Puszta (HORTOSOIL)	főkedvezményezett	Nem releváns	Nem részesült támogatásban

HNPI-t érintő pályázati ellenőrzések összesítése 2025. évben:

Ellenőrzéseket végző szervezetek:

- Irányító Hatóság (Közigazgatási és Területfejlesztési Minisztérium Közlekedési, Környezeti és Energiahatékonysági Fejlesztési Programok Végrehajtásáért Felelős Helyettes Államtitkárság Helyszíni Ellenőrzési Osztály;
- Közigazgatási és Területfejlesztési Minisztérium Gazdaságfejlesztési Programok Végrehajtásáért Felelős Helyettes Államtitkárság;
- MÁK Helyszíni Ellenőrzési Főosztály Vidékfejlesztési Támogatások Ellenőrzési Osztálya, Állami Számvevőszék
- Európai Támogatásokat Auditáló Főigazgatóság

2025-ben 1 db ellenőrzés zajlott, amely érintette a Pályázatkezelési Osztályt.

Az ellenőrzés főbb adatait az alábbi táblázat tartalmazza:

Ellenőrzés időpontja	Projekt azonosítója	Az ellenőrzés tárgya (címe)	Ellenőrzés típusa	A külső ellenőrzést végző megnevezése	Intézkedést igénylő megállapítás
2025.07.03 -	nr.	„A természetes vizek védelmével kapcsolatos állami feladatok” - „Vizes élőhelyek védelme, rehabilitációja” c. ellenőrzés	Állami Számvevőszék 2025. évi ellenőrzési terve alapján vegzett ellenőrzés	Állami Számvevőszék	-

A 2025. évben kezelt 16 projekt főbb adatait (időtartam, forrás, célok, célterület, költségvetési adatokat) részletesen a beszámoló mellékletét képező projekt-táblázat tartalmazza.

9. Jogi és ügyiratforgalommal kapcsolatos tevékenység

9.1. Ügyiratforgalom

A HNPI, mint a Nemzeti Hírközlési és Informatikai Tanácsról, valamint a Digitális Kormányzati Ügynökség Zártkörűen Működő Részvénytársaság és a kormányzati informatikai beszerzések központosított közbeszerzési rendszeréről szóló 301/2018. (XII. 27.) Korm. rendelet 1. § (2) bekezdés b) pontja szerinti költségvetési szerv, az Egységes központi elektronikus irat- és dokumentumkezelési rendszert (a továbbiakban: EKEIDR, Poszeidon) állami licenszének használatára kötelezett intézmény. Ennek megfelelően az ügyvitel teljes folyamata 2025-ben is kizárólag a Poszeidon irat és dokumentumkezelő programban zajlott. A program használata során az idei évben is merültek fel nehézségek. A hibákat folyamatosan jelentettük az ugyfelportal.sdadms.hu oldalon. Az ügyiratokat továbbra is három iktatókönyvvel (ügyviteli, személyügyi és haszonbérleti) kezeljük. 2025-ben az előző évihez képest mérsékelten kevesebb megkeresés érkezett.

A 2025. évben a beérkezett küldemények száma 18.900 db, melyből papír alapon beérkezett küldemények száma 5058 db, míg az elektronikus úton beérkezett küldemények száma 13.842 db. Megállapítható, hogy a papíron beérkező iratok száma a tavalyi évhez képest jelentős csökkenést mutat. Egyéb belső irat iktatására 3067 esetben került sor.

A közfeladatot ellátó szervek iratkezelésének általános követelményeiről szóló 335/2005. (XII. 29.) Korm. rendelet szerint nem iktatandó küldemény (jellemzően tájékoztató, meghívó, reklámanyag, stb.) 109 érkezett az Igazgatóságra.

	Iktatókönyv típusa	**bejövő irat (db)**	**kimenő irat (db)**	**belső iktatás (db)**	**Összesen:**
1.	Ügyviteli	18.282	6614	2744	27.463
2.	Személyzeti	101	645	89	835
3.	Haszonbérleti	517	411	234	1339
	Összesen:	18.900	7670	3067	29.637

A szerződések és megrendelők iktatását az integrált ügyviteli programban (EOS) végeztük. 2025-ben 772 db szerződés rögzítésére került sor. A szerződések típusait tekintve különösen haszonbérleti, vállalkozási, megbízási, termékértékesítési, kártalanítási, adásvételi szerződések, illetve egyedi megrendelések.

Az ügyiratforgalom osztályonkénti megoszlását az alábbi táblázat szemlélteti:

Szervezeti egység megnevezése	Ügyiratforgalom lebonyolításában szervezeti egységen belül részt vevők száma (fő)	Ügyiratforgalom darabszám (db)
HNPI általános levelezés (igazgatás, szakértői levelezés)	5	870

Gazdasági igazgatóhelyettes	1	371
Jogi, Igazgatási és Birtokügyi Osztály	3	14.016
Természetmegőrzési Osztály	15	9161
Pályázatkezelési Osztály	6	785
Területkezelési Osztály	9	5004
Pénzügyi, Számviteli és Üzemeltetési Osztály	5	539
Ökoturisztikai és Környezeti Nevelési Osztály	13	150
Összesen:	**67**	**29.637**

Májusban az Igazgatóság központi irattárában a közfeladatot ellátó szervek iratkezelésének általános követelményeiről szóló 335/2005. (XII. 29.) Korm. rendelet vonatkozó rendelkezéseinek betartása mellett iratok selejtezésére került sor. Az iratselejtezési jegyzőkönyvek illetékes levéltári jóváhagyását és engedélyezés záradékkal történő ellátását követően az Igazgatóság szeptemberben az adatvédelmi és biztonsági előírások figyelembevételével gondoskodott 28 zsák (kb. 780 kg) irat megsemmisítéséről.

Az átmeneti irattárból a vonatkozó jogszabálynak és belső szabályozóknak megfelelően a 2018-as év ügyiratai átmozgatásra kerültek a központi irattárba.

9.1.1. Szakvéleményadás/adatközlés/jogsegély a hatóságok számára (természetvédelmi-, környezetvédelmi-, erdészeti-, földügyi hatóság, önkormányzat, MVH stb. bontásban)

2025-ben 5309 hatósági megkeresés érkezett, ami a tavalyi év megkereséseinek számával közel azonos számú megkeresést jelent. A korábbi évekhez hasonlóan továbbra is környezetvédelmi és természetvédelmi, földügyi, erdészeti, vízügyi, vadászati, egyéb engedélyezési eljárásokban, különösen védett állat- és növényfajok egyedeit, Natura 2000 területeket érintő ügyekben keresték meg a HNPI-t az eljáró illetékes kormányhivatalok természetvédelmi kezelői vélemény (adat, információ) adása érdekében.

A főbb ügytípusok nagyságrendjét az alábbi táblázat 2. része szemlélteti azzal a kitétellel, hogy erdészeti hatósági ügyekben Szabolcs-Szatmár-Bereg Vármegye és Jász-Nagykun-Szolnok Vármegye a Hajdú-Bihar Vármegyei Kormányhivatal Agrárügyi Főosztály illetékességi területéhez tartozik.

A hatóságok felől érkezett adatszolgáltatást kérő megkeresések minden esetben megválaszolásra kerültek.

Ügy típusa	Bejövő ügyiratforgalom (megkeresések száma - db)
Megkeresés (főként hatóságok, rendőrkapitányságok, kormányhivatalok, önkormányzatok)	5311
Birtokügyi feladatok/elővásárlási jog gyakorlása/haszonbérlettel kapcsolatos ügyek	12.811
Minisztériumi (AM) adatszolgáltatás	335
Pályázatokkal kapcsolatos ügyek	785
Településrendezési tervekkel kapcsolatos ügyek	249
Engedélyköteles tevékenységekkel kapcsolatos hatósági megkeresések, értesítések	1733

Hatóságok felől érkezett megkeresések	**5309**
Természetvédelmi hatóság:	***3216***
Hajdú-Bihar Vármegye	1293
Szabolcs-Szatmár-Bereg Vármegye	1111
Jász-Nagykun-Szolnok Vármegye	592
Bács-Kiskun Vármegye	36
Heves Vármegye	32
Borsod-Abaúj-Zemplén Vármegye	2
Csongrád-Csanád Vármegye	0
Pest Vármegye	150
Erdészeti hatóság:	***204***
Hajdú-Bihar Vármegye, Szabolcs-Szatmár-Bereg Vármegye, Jász-Nagykun-Szolnok Vármegye	204
Bács-Kiskun Vármegye	0
Heves Vármegye	0
Pest Vármegye	0
Borsod-Abaúj-Zemplén Vármegye	0
Vízügyi, vízvédelmi hatóság:	***131***

Vadászati-, halászati hatóság (Agrárügyi Főosztály Földművelésügyi Osztály):	***117***
Hajdú-Bihar Vármegye	83
Szabolcs-Szatmár-Bereg Vármegye	5
Jász-Nagykun-Szolnok Vármegye	25
Bács-Kiskun Vármegye	4
Heves Vármegye	0
Borsod-Abaúj-Zemplén Vármegye	0
Csongrád-Csanád Vármegye	0
Pest Vármegye	0
Földügyi hatóság:	***760***
Hajdú-Bihar Vármegye	581
Szabolcs-Szatmár-Bereg Vármegye	51
Jász-Nagykun-Szolnok Vármegye	120
Bács-Kiskun Vármegye	4
Heves Vármegye	2
Borsod-Abaúj-Zemplén Vármegye	2
Rendőrhatóságok:	***138***
Magyar Államkincstár - Mezőgazdasági és Vidékfejlesztési Hivatal:	***198***
Agrárminisztérium (Nemzeti Földalap):	***72***
Nemzeti Élelmiszerlánc-biztonsági Hivatal:	***50***
Építészeti hatóságok:	***81***
Örökségvédelmi hatóságok:	***33***
Önkormányzatok:	***309***

9.1.2. Jelentési feladatok a Minisztérium számára: természetvédelmi szakmai főosztályok, Költségvetési, HEO stb. bontásban

A HNPI-nek az AM, mint irányító szerv felé több előirányzott adatszolgáltatási kötelezettsége van, melyeket szervezeti egységenkénti bontásban az alábbi táblázat szemléltet:

Szervezeti egység megnevezése	Jelentés típusa	Jelentéstétel gyakorisága
Jogi, Igazgatási és Birtokügyi Osztály	előző évi haszonbérleti helyszíni ellenőrzésről jelentés és az adott évi helyszíni ellenőrzési terv megküldése	évente 1 alkalommal
	vagyonkezelési adatszolgáltatás megküldése	évente 1 alkalommal
	jelentés villanypásztor telepítési kérelmekre adott vagyonkezelői hozzájárulásokról	heti 1 alkalommal
	álláshely nyilvántartásról és a nem rendszeres személyi juttatásról szóló jelentés megküldése	havonta 1 alkalommal átlagosan
	tájékoztató sajtó nyilvános eseményekről	eseti jelleggel
	sajtóiroda felé történő engedélykérelmek küldése	eseti jelleggel (kb. heti 5)
	adatszolgáltatás sajtóval foglalkozó munkatársak kapcsán	évente 1 alkalommal
	adatszolgáltatás sajtónyilvános rendezvényekről	évente 1 alkalommal
	személyi jellegű nem rendszeres kifizetések esetén engedélykérés, tájékoztatás megküldése	alkalmanként
	üres álláshelyek jelentése	heti 1 alkalommal
	jelentés a folyamatban lévő peres ügyek státuszáról	heti 1 alkalommal
Ökoturisztikai és Környezeti Nevelési Osztály	látogatólétszám statisztika lejelentése (környezeti nevelésben részt vettek, és az ökoturisztikai létesítmények összesített látogatószáma)	évente 1 alkalommal
	adatszolgáltatás környezeti nevelés és ökoturisztikai témakörökben	eseti jelleggel
	védjegyhasználattal kapcsolatos adatszolgáltatás	évente 1 alkalommal
Pályázatkezelési Osztály	OBMR (beruházásokkal kapcsolatos) adatszolgáltatás	évente 4 alkalommal
	beruházás-tervezés	évente 1 alkalommal
	KEHOP+ pályázatok ütemezésével kapcsolatos adatszolgáltatás	évente 1 alkalommal
	adatszolgáltatás sajtónyilvános rendezvényekről	évente 1 alkalommal

	LIFE pályázatok önerő támogatás szakmai és pénzügyi beszámolójának elkészítése	évente 1 alkalommal
Pénzügyi, Számviteli Osztály	éves szakmai pénzügyi szöveges beszámoló készítése	évente 1 alkalommal
	éves szakmai beszámoló készítése (Az AM KGR rendszeren keresztül hagyja jóvá)	évente 1 alkalommal
	időközi költségvetési jelentés készítése (Az AM KGR rendszeren keresztül hagyja jóvá)	havonta 1 alkalommal
	negyedéves mérleg készítése (Az AM KGR rendszeren keresztül hagyja jóvá)	évente 4 alkalommal
	minimálbér, garantált bér, bérkompenzáció felmérés, elszámolás benyújtása	évente 2 alkalommal
	elemi költségvetés készítése (tervezés, feltöltés)	évente 2 alkalommal
	felhasználási terv készítése, és megküldése KM rendszeren keresztül	havonta 1 alkalommal
	támogatási okiratok költségtervének elkészítése, módosítások, beszámolók készítése	évente cc. 5 alkalommal
	keretszámla-adatszolgáltatás benyújtása	havonta 1 alkalommal
	deviza-prognózis készítése	havonta 1 alkalommal
	tartozás-állomány felmérése	havonta 1 alkalommal
	maradvány elszámolás, előzetes felmérés készítése	évente 2 alkalommal
	belső ellenőrzéshez kapcsolódó tervezés, külső és belső ellenőrzések nyilvántartásának megküldése	évente 3 alkalommal (szoftverben folyamatosan)
	gazdasági tárgyú képviselői kérdések megválaszolása	alkalmanként
	teljesítményarányos bevétellenyitás készítése	alkalmanként
	előirányzat módosítás elvégzése	havonta több alkalommal
	egyéb nem rendszeres adatszolgáltatások (többletbevétel)	alkalmanként
	előirányzat és teljesítésigazolás rendelkezések	folyamatos
Természetmegőrzési Osztály	TIR jelentés benyújtása	évente 1 alkalommal
	inváziós fajok elterjedéséről és kezeléséről szóló jelentés készítése, beavatkozási terv készítése	évente 1 alkalommal
	ország jelentés készítése az Élőhelyvédelmi irányelv 17. cikkelye alapján	6 évente

	„Természeti értékek védelme” (TEV) szakmai és pénzügyi beszámoló	évente 1 alkalommal
	SDF, Natura 2000 státuszú élőhelyekről és fajokról szóló jelentések megküldése	évente 1 alkalommal
	KFO felmérések (középfeszültségű oszlopok felmérése) TVŐ-vel közösen	évente 1 alkalommal
	"Természeti értékek védelme" szakmai és pénzügyi beszámoló	évente 1 alkalommal
	rendkívüli esemény bejelentése	eseti jelleggel
Területkezelési Osztály	vadgazdálkodási jelentés készítése	évente 1 alkalommal
	Terv-Tény adatszolgáltatás benyújtása (mezőgazdaság, halászat, erdőgazdálkodás)	évente 1 alkalommal
	vagyonkezelési beszámolóhoz mezőgazdasági vonatkozású adatszolgáltatás	évente egy alkalommal
	vadászati haszonbérleti díj elszámolás	évente 1 alkalommal
Természetvédelmi Őrszolgálat	őrszolgálati jelentés készítése	évente 1 alkalommal
	havi minisztériumi jelentés készítése	havonta 1 alkalommal

A fent felsorolt, rendszeresen megküldendő jelentéseken felül a 2025. évben is minden osztályhoz érkeztek további szakterületeket érintő megkeresések, amiket a szervezeti egységek prioritásként kezeltek.

9.1.3. Ügyfelekkel történő levelezés, egyeztetés

A HNPI a digitális államról és a digitális szolgáltatások nyújtásának egyes szabályairól szóló 2023. évi CIII. törvény alapján digitális szolgáltatás nyújtására köteles szervként elsősorban elektronikus úton kommunikál.

A postai úton érkezett küldemények főként a termőföldek hasznosítására irányuló szerződések előkészítésével, megkötésével és ellenőrzésével kapcsolatos dokumentumok, valamint kaszálási bejelentő lapok.

A honlapunkon is közzétett központi e-mail címre (hnp@hnp.hu) érkező levelek ügymenete szabályozottan, az iratkezelő rendszerbe integráltan történik. Az ügyintézők saját e-mail címükre érkező leveleket direkt módon, közvetlenül tudják érkeztetni és iktatni a Poszeidonban. Az e-mailen érkezett levelek rendszerint e-mail formában kerülnek megválaszolásra.

Az ügyfelekkel, gazdálkodókkal folytatott személyes egyeztetésekre, zömmel helyszíni szemlék, terepi bejárások, szerződéses kötelezettség(ek) ellenőrzése, vagy szerződések aláírása alkalmával került sor.

9.2. Szabálysértés

Védett és/vagy fokozottan védett madarak sérelmére elkövetett illegális pusztítás, csapdázás és/vagy kereskedelem ügyében szabálysértési hatósági eljárás kezdeményezése a

szabálysértésekről szóló 2012. évi II. törvény (a továbbiakban: Szabs. tv.) alapján 2025. évben nem történt.

Ebben az évben működési területünkön továbbra is az illegális fahasználat eredményezte a legtöbb jogsértést. Ezen cselekmények feltérképezésének leghatékonyabb módját, a veszélyeztetett térségekben, amelyek változatlanul a Közép-Tiszai Tájvédelmi Körzet, a Szatmár-Beregi Tájvédelmi Körzet, a Tiszatelek-Tiszaberceli- ártér Természetvédelmi Terület és a Tiszadobi-ártér Természetvédelmi Terület élőhelyei, ahol az illetékes rendvédelmi szervekkel, mint a Tiszai Vízirendészeti Rendőrkapitányság (a továbbiakban: TVRK), a közös szolgálatellátás biztosította. Az intézkedések eredményessége érdekében a jogsértő személyekkel szembeni hatósági fellépés rendőrségi eljárási cselekmény foganatosítása mellett történt.

A Szabs. tv. 39. § (2) bek. f) pontja alapján a természetvédelmi őr helyszíni bírság kiszabására jogosult. 2025-ben a HNPI TVŐ önállóan nem alkalmazott a Szabs. tv. 83. pontja szerinti helyszíni bírságot. A TVRK-val történő közös szolgálatellátás során 14 db helyszíni bírság lett kiszabva.

Közös szolgálatellátás:

Eljáró szerv	**Szabálysértési tényállás**	**Alkalmazott intézkedés/szankció**	**Esetszám**
TVRK	ár- és belvízvédelmi szabálysértés	helyszíni bírság	4
TVRK	tulajdon elleni szabálysértés	helyszíni bírság	1
TVRK	vízi közlekedési szabályok megsértése	helyszíni bírság	1
TVRK	egyéb szabálysértési tényállások	helyszíni bírság	8

A HNPI működési területéhez tartozó víztereken jogosulatlanul horgászó személyekkel és orvhalászati, orvhorgászati tevékenységet végzőkkel szembeni intézkedések továbbra is közösen, a Magyar Országos Horgász Szövetség (a továbbiakban: MOHOSZ) területi halőri szolgálatot ellátó munkatársaival, valamint az illetékes rendvédelmi szervek (TVRK) közreműködésével történtek.

Ezen együttműködések eredményei a következőek: 12 esetben a TVRK munkatársai tettek feljelentést.

A feljelentések: 4 esetben jogosulatlan horgászat; 4 esetben vízi közlekedés szabályok megsértése; 2 esetben védett éti csiga gyűjtése miatt; 2 esetben egyéb jogsértések miatt.

Közös szolgálatellátás:

Eljáró szerv	**Közigazgatási jogsértés**	**Alkalmazott intézkedés/szankció**	**Esetszám**
TVRK	vízi közlekedési szabályok megsértése	feljelentés	**4**
TVRK	jogosulatlan horgászat	feljelentés	4
TVRK	védett éti csiga gyűjtése	feljelentés	2
TVRK	egyéb jogsértések miatt.	feljelentés	2

A TVŐ a rendőrséggel összesen 89 esetben vett részt közös szolgálatban a szabálysértések megelőzése érdekében. Fahasználatok, erdei melléktermékek gyűjtése, szállítása 75 személy esetében, horgászati tevékenység jogszerűségének ellenőrzése 265 személy esetében, halászat jogszerűségének ellenőrzése 70 esetben történt meg a TVŐ részéről.

A TVŐ által észlelt egyéb jogsértések esetében a védett természeti értékeket sértő vagy veszélyeztető jogellenes cselekmények kimerítették a Büntető törvénykönyvről szóló 2012. évi C. törvény 242. vagy 243. § szerinti természetkárosítás törvényi tényállását (v.ö. 9.4.).

A Szabs. tv. által nevesített elkövetési magatartások vonatkozásában a TVŐ tagjai 2025 évben 81 esetben (72 esetben természetvédelmi szabálysértés; 2 esetben veszélyeztetés kutyával; 4 esetben erdőrendészeti szabálysértés és 3 esetben erdei haszonvételek jogosulatlan gyakorlása szabálysértés) alkalmaztak figyelmeztetést. A jogsértések köre hasonlóan az elmúlt évekhez elsősorban természetvédelmi célokkal össze nem egyeztethető tevékenységek, különösen a szemetelés, a tiltott helyen tartózkodás, erdőrendészeti szabálysértések, tulajdon elleni szabálysértés, engedély nélküli tűzrakás, védett faj élőhelyének zavarása, valamint veszélyeztetés kutyával tényállás okán.

A TVŐ tagjai régészeti lelőhelyek megóvása, károsításának megelőzése érdekében 148 esetben, 188 helyszínen végeztek ellenőrzéseket. Intézkedésre okot adó jogsértő cselekmény észlelése 2025. évben nem volt.

A rendőrséggel történt közös szolgálatellátás során Natura 2000 területeken fahasználat ellenőrzése közben történt igazoltatás eredményeként 1 esetben körözött személy elfogása történt.

A TVRK munkatársai a közös szolgálatellátások alkalmával 2 esetben tettek feljelentést egyéb szabálysértési tényállás megvalósulása okán.

A TVŐ munkatársa 1 esetben országos jelentőségű védett természet területen 3 személyt ért tetten, engedély nélküli technikai sportot végeztek (terepmotoroztak). Az eredményes intézkedéshez rendőrségi segítséget kért, a 3 személyt visszatartotta érkezésükig. A tevékenység több jogsértést valósított meg, szabálysértési feljelentés megtétele mellett, közigazgatási hatósági eljárás kezdeményezése is történt.

A TVŐ munkatársa 1 esetben falopáson tetten ért személyt a rendőrség értesítése mellett, előállított. A jogsértés okán szabálysértési feljelentést a rendőrség megtette.

A TVŐ munkatársa 2 alkalommal segítséget nyújtott a TVRK munkatársainak védett faj beazonosításában (éti csiga), helyszín beazonosításban és a csigák leszámolásában (2747 pld és 3774 pld), a feljelentés megtételéhez.

9.3. Természetvédelmi bírság

A természet védelméről szóló 1996. évi LIII. törvény alapelveivel összhangban, céljainak érvényesülése érdekében védett természeti értéket, területet veszélyeztető, sértő jogellenes cselekmények miatt 63 esetben kezdeményeztünk hatósági eljárást, melyek természetvédelmi-, hulladékgazdálkodási-, vadászati-, halászati-, agrárügyi-, talajvédelmi- illetve erdészeti hatóságnál indultak. Védett, fokozottan védett faj jelenléte, fészkelése miatt 28 esetben kezdeményeztünk hatósági felhívást/korlátozást.

2025. évben a HNPI működési területén az illetékes vármegyei kormányhivatalok környezetvédelmi, természetvédelmi és hulladékgazdálkodási főosztályaihoz az elmúlt évekhez hasonlóan alábbi ügykörökben fordultunk természetvédelmi bírság kiszabását/szankció alkalmazását kezdeményezve:

- fokozottan védett faj élőhelyének károsítása, megszüntetése;
- védett madárfaj élőhelyének, fészkelő-, költőhelyének veszélyeztetése, megsemmisítése;
- engedély nélküli fakivágás védett/Natura 2000 területen;

- engedély nélküli gyepfeltörés védett / Natura 2000 területen;
- engedély nélküli legeltetés védett természeti területen;
- engedély nélküli kaszálás védett természeti területen;
- engedély nélküli vegyszeres gyomirtás védett / Natura 2000 területen;
- védett/Natura 2000 természeti területen hulladék, szennyvíz elhelyezése;
- védett természeti területen engedély nélküli gyűjtés;
- védett/Natura 2000 természeti területen engedély nélküli égetés;
- védett és fokozottan védett állat/növényfajok veszélyeztetése, elpusztítása,
- Natura 2000 gyepterületen szerves trágya elhelyezése;
- engedély nélküli gépjárművel közlekedés védett természeti/Natura 2000 (gyep) területen;
- Natura 2000 gyep/erdőterületen technikai jellegű (cross motor, quad) sporttevékenység végzése;
- szabálytalan csapda (létrás-csapda) használat, védett faj veszélyeztetése, elpusztítása.

Védett és fokozottan védett madárfajokat ért jogsérelem nem minden esetben alapozta meg és merítette ki a természetkárosítás, állatkínzás törvényi tényállását, illetve bizonyítottság hiánya okán – bár megtörtént a területi természetvédelmi hatóság értesítése -, a rendelkezésre álló információk, adatok és tények nem voltak elégségesek a hatósági eljárás megindításához.

2025. július 23-án egy kisvárdai gazdálkodó sms-ben értesítette a NYSZBTE területileg illetékes őrkerület-vezetőjét, hogy tritikálé aratása közben egy elpusztult ragadozó madár tetemét találta, amelyről fényképeket is küldött és megadta a pontos helyet. A megjelölt helyszínen, ami Kisvárda közigazgatási határához tartozó külterületi ingatlan, a természetvédelmi őr megtalálta a madarat. A madár teteme már régi volt, erősen oszlott állapotban, a tollazat alapján azonban egy immatur parlagi sas (*Aquila heliaca*) hullott el. A maradványokat alaposan megvizsgálta, a jobb szárny evezőtollain vágásos sérülés látszott, a lábai görcsben álltak (5-6. számú mellékletek). Középfeszültségű vezetéksor és oszlop a legközelebb 602 méterre volt a tetemtől. A jelölt hely pár 100 m-es körzetét bejárta, de más elhullott állatot nem talált. A történtekről a szolgálati felettes értesítése mellett a madármérgezésekre vonatkozó protokollnak megfelelően járt el, az MME méreg- és tetemkereső kutyás egységének vezetőjét is értesítette. A tetem állapota miatt vizsgálatra nem volt alkalmas. A további kutatások során újabb egyedek nem kerültek elő. A természetvédelmi hatóság értesítése megtörtént.

2025. augusztus 1-én a KTJTE őrkerület-vezetője bejelentést kapott egy Karcag külterületén feltalált sérült ragadozómadárról. A természetvédelmi őr által azonosított fokozottan védett kígyászölyv (*Circaetus gallicus*) fizikai állapota arra utalt, hogy sérülését a közelben található középfeszültségű elektromos hálózat okozhatta. A madarat a Górés-tanya madár mentőközpontba szállítottuk, ahonnan további vizsgálatok és gyógykezelés céljából a FÁNK vette át. A mentőközpont vezetőjéhez érkezett az a tájékoztatás, mely szerint az előzetes vizsgálatok sörét okozta sebzésre utaltak. A kígyászölyv állapotával, a vizsgálat eredményeivel kapcsolatban írásban megkerestük a FÁNK-ot. Az általuk kiadott szakvélemény tartalmazta, „*az idegentestek szilánkjai feltételezhetően akár lövedék is lehet, illetve a sérülés helyszíne nem feltétlenül egyező a megszerzés helyével”*. Az esettel kapcsolatban rendelkezésünkre álló tények, adatok és vizsgálati eredmények feljelentés megtételét nem alapozták meg. A természetvédelmi hatóság értesítése megtörtént.

2025. augusztus 7. napján a NYSZBTE vezetője lakossági bejelentést kapott, mely szerint Tyukod külterületéhez tartozó ingatlanon egy sérült fehér gólyát (*Ciconia ciconia*) láttak. A tájegységvezető a sérült madarat megtalálta, az állat bal szárnya törött volt, vérzett, további gyógykezelés céljából a nyírbátori állatmentőhelyre szállította. A madarat onnan továbbszállították a Madárkórház Alapítványhoz. Az állatorvos a törött végtag kezelése során talált a szárnyban egy lövedéket. A lövés körülményeiről nem állt rendelkezésünkre információ, a madarat külterületen fogta be a természetvédelmi őr. A bejelentő által adott tájékoztatás alapján, illetve a helyszínen a fehér gólya begyűjtésekor, nem merült fel lövésre, az állat szándékos elpusztítására utaló körülmény. Ezt figyelembe véve, valamint azt mérlegelve, hogy a helyszínen a madár befogását követően a természetvédelmi őr olyan intézkedést, mely érdemben elősegítette volna a történtek tisztázását nem tudott megtenni, ezért Igazgatóságunk feljelentést nem tett. A területi természetvédelmi hatóságot értesítettük.

2025. december 20-án a NYSZBTE területileg illetékes őrkerület-vezetője lakossági bejelentést kapott azzal kapcsolatban, hogy Nyíregyházán egy tízemeletes házsor egyik szeméttároló helyiségében, az ott lévő egyik kukában egy kidobott ragadozómadár preparátumot találtak. A helyszínen meghatározott madár, egerészölyv (*Buteo buteo*) volt, a preparátumon egyedi jelölést vagy feliratot nem talált. A kitömött madár Cégénydányádra, a TE központjába lett elszállítva. Az őrkerület-vezető olyan intézkedést, mely érdemben elősegítette volna a történtek tisztázását nem tudott tenni, így feljelentés megtétele nem volt megalapozott. A területi természetvédelmi hatóságot értesítettük.

A védett és fokozottan védett madárfajokat érintő illegális cselekmények esetében 2025. évben jelentősen megnövekedett a közérdekű lakossági bejelentések száma. Az állampolgárok az előző évekhez képest fokozottabban figyeltek a közvetlen lakókörnyezetükben élő természeti értékekre.

2025. május 27. napján a KTJTE tájegységvezetője telefonon bejelentést kapott egy szolnoki lakostól, hogy lakóhelyén a ház kapualjában kábel vezetés közben levertek egy füsti fecske (*Hirundo rustica*) fészket. A tájegységvezető a helyszínen megállapította, hogy jól látható a fészek nyoma a kapualj sarkában és alatta a friss meszelés, illetve az épület sarkánál a fészek maradványai is előkerültek egy gödörből. Fióka vagy tojás nem volt a törmelék között. A bejelentő elmondása alapján a fészek öt éve épült és kb. 2 hete kezdték el újra építeni a madarak. Feltehetőleg a fecskefészket egy új kábelcsatorna felhelyezése miatt távolították, melynek végén egy elosztódoboz lett felszerelve. A bejelentő értesítésünk mellett a Telekom Ügyfélszolgálatával is felvette a kapcsolatot, választ azonban megkeresésünkig nem kapott. A bejelentésről és az általunk tapasztaltakról a területi természetvédelmi hatóságot értesítettük.

2025. június 11. napján lakossági bejelentés érkezett a NYSZBTE területileg illetékes őrkerület-vezetőjéhez azzal kapcsolatosan, hogy Nyíregyháza belterületén található épület árkádja alól az épület felújítása során fecskefészkeket távolítottak el. A helyszínen a természetvédelmi őr az épület árkádja alatt 8 fecskefészek helyét észlelte. A munkát végző társaság egyik alkalmazottja kérdésére elmondta, hogy a felújítás során 3 fészket távolítottak el, a többi valószínűleg korábban esett le. A levert fészekanyagot nem tudta megmutatni, mert azt a helyszínről, ömlesztve egyéb hulladékkal elszállították. Az eltávolított fecskefészkek szerinte nem voltak lakottak. A molnárfecske (*Delichon urbica*) védett faj, fészkének eltávolítása csak hatósági engedély birtokában végezhető, így a területi természetvédelmi hatóságot értesítettük. Az épületen található, de a felújítás során nem érintett részeken lévő egyéb molnárfecske fészek aktívak voltak. A munkát végző társaság alkalmazottjának felelőssége megállapítható volt a hatósági eljárás során, ezért a Szabolcs-

Szatmár-Bereg Vármegyei Kormányhivatal Környezetvédelmi, Természetvédelmi és Hulladékgazdálkodási Főosztálya (a továbbiakban: SZSZB VMKH KTHFO) 87.500 Ft. természetvédelmi bírsággal sújtotta, a fészkek jogellenes eltávolítása és az élőhely jelentős mértékű zavarása okán. A határozat véglegessé válásáról értesítés az Igazgatóság részére nem érkezett.

2025. június 30. napján, elektronikus úton érkezett az Igazgatósághoz lakossági bejelentés azzal kapcsolatban, hogy Tiszatelek belterületén egy épületről 9 olyan fecskefészket vertek le, amelyben már költés is volt. A területi természetvédelmi hatóságot értesítettük. A hatósági helyszíni szemle megállapította, hogy az épület déli, utcafront felőli oldalán 4 ép állapotú fecskefészek volt látható, a keleti oldalán 1 fecskefészek, az ingatlan udvar felőli oldalán 8 fészek helye, ezen felül 5 ép fészek volt látható. Az épület északi oldalán, a fészkek alatti részen, több helyen ürülék, fészekmaradvány volt. A fészek forma, a sártapasztás helyei alapján molnár fecske (*Delichon urbicum*) fészkeket vertek le. Az ingatlan tulajdonosa a hatósági eljárás során elismerte kb. 4-5 héttel előtte vert le 3 fészket az épületről. A SZSZB VMKH KTHFO a védett faj fészkeinek jogellenes eltávolítása és élőhelyének jelentős zavarása miatt 87.500 Ft természetvédelmi bírságot rótt ki. A határozat véglegessé válásáról az Igazgatóság felé értesítés nem érkezett.

A hulladékgazdálkodási hatóság kijelöléséről szóló 124/2021. (III. 12.) Korm. rendelettel 2022. év márciusától a jegyző helyett a hulladékgazdálkodási hatóság feladat és hatáskörét a kormányhivatalok (területi hulladékgazdálkodási hatóság) vették át. A HNPI működési területéhez tartozó területek esetében hulladékgazdálkodási hatóság felé 26 esetben kezdeményeztünk hatósági eljárást, védett természeti területen, Natura 2000 hálózat részét képező területen történő kommunális hulladék, építési törmelék illegális elhelyezése miatt. Tárgyi ügyekben kiadott hatósági kötelezések végrehajtását a TVŐ tagjai helyszíni bejárásaik során minden esetben ellenőrizték. 2025. évben tapasztalataink szerint, továbbra is erősödik az a folyamat - az önálló hulladékgazdálkodási hatóság felállításával -, hogy a kötelezések végrehajtása a korábbi időszak eredménytelenségei után az önkéntes jogkövetés irányába javuló tendenciát mutat. Sajnálatos módon változatlanul komoly gondot jelent, hogy a hatósági kötelezés eredményeként eltávolított hulladék, a legtöbb helyszínen újratermelődött. A megnövekedett illegális hulladéklerakás minden esetben a védett státuszú, Európai Unió által kiemelt oltalmat élvező területek környezeti terhelését okozza, mely területek között továbbra is nagy számban fordul elő olyan helyszín, ami egyben az Igazgatóság saját vagyonkezelésben, saját hasznosításban lévő, vagy bérbeadással hasznosított ingatlana. Az illegális hulladéklerakó helyek felszámolását a HulladékRadar alkalmazás is segíti.

2025. évben a HNPI működési területéhez tartozó illetékes természetvédelmi hatóságok az általunk kezdeményezett, természetvédelmi érdeket sértő hatósági ügyek érdemi lezárásaként, a kiadott kötelezéseket minden esetben, a természetvédelmi bírságot megállapító határozatokat az előző évekhez hasonlóan eseti jelleggel küldték meg. A természetvédelmi hatóságok részéről általános gyakorlatnak mondható, hogy az általános közigazgatási rendtartásról szóló 2016. évi CL. törvény (Ákr.) 10. § rendelkezése értelmében azon határozatokat küldik meg, melyekben az Igazgatóság, mint természetvédelmi kezelő ügyfélnek minősül, tehát jogát, vagy jogos érdekét az ügy közvetlenül érinti. Az ügyfél részére bírságot kiszabó határozat nem tartalmaz olyan érdemi rendelkezést, amely természetvédelmi kezelői mivoltunk szerinti ügyféli jogállást biztosít. A területi természetvédelmi hatóságokkal évenként több alkalommal megtartott egyeztetések, eseti jelleggel az adott ügyben történő ügyfélkénti bejelentkezés révén a jogsértés tényén alapuló, bírságot kirovó határozatok megküldésének a gyakorlata továbbra is pozitív irányt mutat. A

HNPI részére a Szabolcs-Szatmár-Bereg Vármegyei és a Jász-Nagykun-Szolnok Vármegyei természetvédelmi hatóság a természetvédelmi bírságot kirovó határozatokat kézbesítette. Fokozottan védett faj elpusztítása okán természetvédelmi bírságot kirovó határozatát a Pest Vármegyei Kormányhivatal Országos Környezetvédelmi, Természetvédelmi és Hulladékgazdálkodási Főosztálya megküldte az Igazgatóság részére.

Nyilvántartásunkban a természetvédelmi bírságok összege 2025. évben az alábbi vármegyei bontásban szerepel.

Területi természetvédelmi hatóság	**Természetvédelmi bírság összege (HUF)**
Hajdú-Bihar Vármegyei Kormányhivatal	-
Szabolcs-Szatmár-Bereg Vármegyei Kormányhivatal	1.457.500
Jász-Nagykun-Szolnok Vármegyei Kormányhivatal	550.000
Pest Vármegyei Kormányhivatal Országos Környezetvédelmi, Természetvédelmi és Hulladékgazdálkodási Főosztály	800.000
Természetvédelmi bírság összesen	**2.807.500**

2025. évben természetvédelmi érdeket sértő cselekmény okán, közigazgatási szankcióként jogszerű magatartásra figyelmeztetés a természet védelméről szóló 1996. évi LIII törvény 80. § (5a) bekezdés rendelkezése értelmében már nem volt alkalmazható.

9.4. Büntető ügyek

2025. évben az Igazgatóság működési területén védett és/vagy fokozottan védett madarakkal elkövetett illegális pusztítás, csapdázás és vagy/kereskedelem ügyében az alábbi esetekben indult büntetőeljárás a Büntető Törvénykönyvről szóló 2012. évi C. törvény 242-243. § szerinti természetkárosítás miatt.

Az Igazgatóság által tett feljelentések, illetve a nyomozati szakban a TVŐ közreműködésével végrehajtott eljárási cselekmények (kutatás) esetében továbbra sincs egységes joggyakorlat. A működési területünkhöz tartozó rendőrkapitányságok - természetvédelmi kezelői státuszunkból adódó egyéb érdekeltkénti speciális sértetti pozíciónk ellenére -, esetlegesen vonják be az Igazgatóságot a büntetőeljárásokba, ennek hiányából fakadóan az ügyek érdemi lezárásáról nem minden esetben értesülünk.

Nyírség-Szatmár-Bereg Tájegység

2025. február 5. napján a délelőtti órákban a Tájegység területileg illetékes őrkerület-vezetője lakossági bejelentést kapott arról, hogy Szabolcs külterületén egy elpusztult sast találtak. A Nyíregyházi Rendőrkapitányság Rakamazi Rendőrőrs munkatársaival helyszínre érkező természetvédelmi őr mérgezés jeleit mutató 1 pld. adult rétisas (*Haliaeetus albicilla*) tetemét azonosította. A rendőrség lefolytatta a helyszíni szemlét, nyomrögzítés megtörtént. Az őrkerület-vezető értesítette a szolgálati felettesét. A madarat a madármérgezésekre vonatkozó protokoll előírásai szerint a Nemzeti Élelmiszerlánc-biztonság Hivatal (NÉBIH) Állategészségügyi Diagnosztikai Igazgatóság részére eljuttattuk. A Rakamazi Rendőrőrs gondatlanságból elkövetett természetkárosítás vétsége miatt rendelt el nyomozást. A természetvédelmi hatóságot tájékoztattuk a történtekről.

2025. február 27. napján az MME méreg- és tetemkereső kutyás munkatársa Szabolcs községhatárába érkezett a 2025. február 5. napján megtalált mérgezés gyanús eset okán. A kutya egy újabb példány rétisas tetemét találta meg. A madár a földön feküdt hason, a lábai

görcsbe húzódva, mérgezés tipikus jeleit mutatta. Ezt követően a természetvédelmi őr értesítette a szolgálati felettesét és a madármérgezésekre vonatkozó protokoll szerint járt el. A Nyíregyházi Rendőrkapitányság Rakamazi Rendőrőrs munkatársa a helyszíni szemlét lefolytatta. Az őrkerület-vezető a madarat begyűjtötte és gondoskodott a NÉBIH felé történő eljuttatásáról. A tetem 5-10 méter sugarú környezetében egy róka és egy baromfi teteme is előkerült. A baromfi és róka tetemek nagyon régiek voltak. A baromfi tetem is be lett gyűjtve. A korábban észlelt és a jelenlegi helyszín kb. 520 m-re voltak egymástól. Feltehetőleg ez az utóbb feltalált példány is a korábbi időszakban pusztulhatott el. A Rakamazi Rendőrőrs gondatlanságból elkövetett természetkárosítás vétségének gyanúja miatt elrendelt nyomozást. A területi természetvédelmi hatóságot tájékoztattuk a történtekről.

2025. március 11. napján a területileg illetékes erdész telefonon értesítette a Tájegység őrkerület-vezetőjét, hogy Balsa külterületén 1 pld elhullott parlagi sas (*Aquila heliaca*) tetemét találta. A madár egy földút menti akácfasor tövében volt, a földön, a hátán feküdt, szárnyai a test mellett, lábai görcsbe húzódva. A mérgezés tipikus jeleit mutatta a tetem, így a természetvédelmi őrszolgálati felettesét értesítette és a madármérgezésekre vonatkozó protokoll szerint járt el. Nyíregyházi Rendőrkapitányság Ibrányi Rendőrőrs munkatársai érkeztek a helyszínre, akik lefolytatták a helyszíni szemlét. A parlagi sas tetemen gyűrű nem volt, 50-100 méter sugarú környezetében más állat, tetem nem volt fellelhető. A Nyíregyházi Rendőrkapitányság Rakamazi Rendőrőrs gondatlanságból elkövetett természetkárosítás vétsége miatt rendelt el nyomozást. A tetemet a NÉBIH részére eljuttattuk. A természetvédelmi hatóság értesítése megtörtént.

2025. április 8. napján a délutáni órákban a területileg illetékes vadásztársaság hivatásos vadásza értesítette a Tájegység területileg illetékes őrkerület-vezetőjét, hogy 3 pld elhullott madártetemet talált Balsa külterületén. Az első helyszínen 3 pld. madártetem volt fellelhető: holló (*Corvus corax*), egerészölyv (*Buteo buteo*), barna rétihéja (*Circus aeruginosus*). A madarak egy 100 m sugarú körön belül helyezkedtek el, a földön, hason feküdtek, szárnyaik széttárva, lábaik görcsbe húzódva, mérgezés tipikus jeleit mutatták. A természetvédelmi őr dokumentálta a helyszínt és fotókat készített. Ezt követően távcsővel megvizsgálták a terület körüli szántókat, akkor észleltek még egy tetemet. Egy elpusztult öreg parlagi sas (*Aquila heliaca*) tetemet találtak az előző helyszíntől K-i irányba. A madár a földön, hason feküdt, szárnyai széttárva. Az őrkerület-vezető szolgálati felettesét értesítette és a madármérgezésekre vonatkozó protokollnak megfelelően, felvette a kapcsolatot a Nyíregyházi Rendőrkapitányság Ibrányi Rendőrőrsével. A talált madártetemek közül egyiksen sem volt gyűrű. A tetemek 50-100 méter sugarú környezetében más állat, tetem, csali nem volt fellelhető. A természetvédelmi őr a rendőrség helyszíni szemléjét követően a tetemeket begyűjtötte, gondoskodott a NÉBIH részére történő eljuttatásukról. Az Ibrányi Rendőrőrs gondatlanságból elkövetett természetkárosítás vétsége miatt rendelt el nyomozást. A természetvédelmi hatóság értesítése megtörtént.

2025. április 14. napján az MME méreg- és tetemkereső kutyás egységének munkatársa a 2025. április 8. napján fellelt tetemek okán Balsa térségébe érkezett. Ennek eredményeként a kutya segítségével 1 pld egerészölyv (*Buteo buteo*), 1 pld. réti sas (*Haliaeetus albicilla*), 3 pld. róka (*Vulpes vulpes*), 1 pld. baromfi és 1 pld. házi macska elhullott teteme lett azonosítva. A madármérgezésekre vonatkozó protokollnak megfelelően a természetvédelmi őr értesítette szolgálati felettesét és a rendőrséget. A rendőrség által lefolytatott helyszíni szemlét követően az őrkerület-vezető a tetemeket begyűjtötte és gondoskodott a NÉBIH részére történő eljuttatásukról. Az elhullott állatok testén külsérelmi, idegen tárgytól származó nyom nem volt látható. Az állatok elhullása az elsődleges adatok alapján azonos

időszakra tehető, 1-2 hónapos tetemek voltak. Nyíregyházi Rendőrkapitányság Ibrány Rendőrőrs gondatlanságból elkövetett természetkárosítás vétsége miatt rendelt el nyomozást. A területi természetvédelmi hatóságot tájékoztattuk.

A Nyíregyháza Rendőrkapitányság Ibrányi Rendőrőrs a 2025. február-április hónapokban fellelt tetemek okán ismeretlen tettes ellen gondatlanságból elkövetett természetkárosítás vétsége miatt elrendelt nyomozások esetében a bűnügyek egyesítéséről határozott. A NÉBIH részleges vizsgálati eredményei karbofurán mérgezést állapítottak meg. A nyomozás jelenleg folyamatban van.

Hortobágyi Tájegység

2025. április 27. napján a Tájegység területileg illetékes őrkerület-vezetője a reggeli órákban az Akadémia-halastó/III. halastó töltéséről vízen úszó két vízimadár tetemét észlelte. A tetemeket az élénk szél, a tó délny-i irányába a nádas szélére sodorta. A begyűjtött tetem, fokozottan védett kis kárókatona (*Phalacrocorax pygmeus*) fajhoz tartozott. Egy adult és egy másodéves példány. A begyűjtött tetemek még frissek voltak, a tetem mozgatásakor vérzés volt tapasztalható, a szemek élénk tekintetűek, nem állt be a hullamerevség. A helyszínen egy személy tartózkodott, aki a Hortobágyi Halgazdaság Zrt. megbízásából nagy kárókatona (*Phalacrocorax carbo*) gyérítést és riasztást végzett, a töltés keletebbre eső szakaszán. Ezt követően a természetvédelmi őrszolgálati felettesét értesítette, majd a 112-es segélyhívószámon a bejelentést megtette. Időközben a helyszínre érkezett még egy természetvédelmi őr. A területen tartózkodó személyt tájékoztatták az észlelt tetemekről és a begyűjtés tényéről. Kérdésre bemutatta a nála lévő acél sörétet tartalmazó lőszereket, a kilőtt lőszerek hüvelyek fellelhetőségéről azt nyilatkozta, hogy bedobta a nádasba. Felhívták a figyelmét arra, hogy ezzel szemetelést hajtott végre védett területen. Innen együtt átmentek a tavak központjában lévő ún. Halkeltető épületébe, ahol a beírókönyvet és az egyéb hivatalos iratokat ellenőrizték. A beírókönyvben bejegyzetként az érintett időpontban az intézkedés alá vont személy neve szerepelt. Később a Balmazújvárosi Rendőrkapitányság járőrei, majd nyomozói is megérkeztek ide, és a megkezdett intézkedést átvették. A madártetemeket lefoglalták. A Madárkórház Alapítvány által elvégzett röntgen vizsgálat az egyik tetemből sörétszemet mutatott ki. A tetemek később a HNPI Szálkahalmi Őrház fagyasztójába lettek elhelyezve. A jogsértéssel érintett ingatlan a HNPI működési területe, HNP törzsterülete, országos jelentőségű védett terület, amely a Natura 2000 hálózat részét képezi. A terület a Magyar Állam tulajdonában, AM (Nemzeti Földalap) tulajdonosi joggyakorlásában, a HHG Zrt. vagyonkezelésében áll. Vadászatra jogosult a HNPI. A kárókatona riasztása és gyérítése tárgyában kiadott hatósági határozat jogosultja a HHG Zrt. így a területi természetvédelmi hatóság értesítése megtörtént. A Pest Vármegyei Kormányhivatal Országos Környezetvédelmi, Természetvédelmi és Hulladékgazdálkodási Főosztálya a 2 egyed kis kárókatona elpusztítása okán 800.000 Ft természetvédelmi bírsággal sújtotta a társaság megbízásából gyérítést végző személyt. A határozat indoklásában szerepel, hogy „*a Rendőrkapitányság 09080/138/2025. bü. számon tájékoztatta a Kormányhivatalt, hogy 2025. június 2. napján a rendelkezésre álló adatok, illetve bizonyítási eszközök alapján nem volt megállapítható bűncselekmény elkövetése, így az eljárást megszüntette.*” A természetvédelmi bírságot kirovó határozat véglegessé válásáról értesítés az Igazgatóság részére még nem érkezett.

2025. július 19. napján a területileg illetékes őrkerület-vezető a borsósi szántók (Hortobágy) területén egy kerecsensólymot *(Falco cherrug)* vett észre, mely az autótól 10-15 m távolságra a földön ült, közeledésre láthatóan sérült szárnnyal, futva menekült. A madarat sikerült befogni. Az egyik szárnyon apró vérzéses sérülés volt látható. A madár a viselkedése és a kondíciója alapján szállíthatónak látszott. Az állatot a Górés-tanyai madár

mentőközpont vette át. A madár gyűrűt viselt, felirata BULGARIA BAN SOFIA 6-98763, illetve fehér színes gyűrűt 2X jelöléssel. A madár feltalálásának helyszíne HNPI vagyonkezelésében levő, kivett terület. A mentőhely vezetője a madár sérülése okán azonnal a FÁNK történő szállítás mellett döntött. A FÁNK főállatorvosa 2025. július 21. napján, elektronikus úton értesítette Igazgatóságunkat arról, hogy az elvégzett vizsgálat lőtt sebzést állapított meg. A történtek okán az Igazgatóság feljelentést tett. A természetvédelmi hatóság értesítése megtörtént. A Balmazújvárosi Rendőrkapitányság fokozottan védett élő szervezet egyedére elkövetett természetkárosítás bűntette miatt rendelt el nyomozást. A rendőrhatóság mivel a rendelkezésre álló adatok, illetve bizonyítási eszközök alapján nem volt megállapítható a bűncselekmény elkövetése, az eljárást megszüntette. A határozat indoklásában szerepel *„Az eljárásban foganatosított nyomozati cselekmények alapján nem állapítható meg az, hogy a kerecsensólyom sérülése mikor, hol és milyen körülmények között keletkezett, így az sem állapítható meg kétséget kizáróan, hogy a sérülés kialakulása gondatlan vagy szándékos, bűnös emberi magatartásra vezethető vissza.”*

2025. november 14. napján a Tájegység őrkerület-vezetője lakossági bejelentést kapott arról, hogy egy szárnysérült erdei fülesbaglyot (*Asio otus*) találtak egy tiszadobi ingatlan előtt. Munkatársunk felvette a kapcsolatot a Bejelentővel, aki Tiszagyulaháza központig elvitte a madarat. Elmondása szerint az utcájukban télen gyakran 80-100 példány bagoly is összeverődik a magas tujákon. A természetvédelmi őr a sérült madarat átvette, a szárnytőnél vérző sebet észlelt, ami átlőtt szabályos lyuknak tűnt, de ezt leszámítva az állat jó kondicióban volt. A madarat az Igazgatóság mentőközpontjába, a Hortobágyi Vadasparkba szállítottuk, ahonnan sérülése okán 2025. november 21-én állatorvosi kezelés céljából a FÁNK-ba került. A főállatorvos 2025. december 4-én, a 251121/2 mentőhelyi azonosítóval ellátott madárral kapcsolatban elektronikus úton tájékoztatta a mentőközpont szakmai vezetőjét, hogy az erdei fülesbagolynál lőtt sérülés volt észlelhető, légpuska lövedéket távolítottak el az érintett végtagból. A madár a szakszerű állatorvosi ellátás ellenére pár nap után elpusztult. Az Igazgatóság a Tiszavasvári Rendőrkapitányság Tiszadobi Rendőrőrs felé a feljelentést megtette. A nyomozás elrendeléséről értesítés még nem érkezett. A területi természetvédelmi hatóság tájékoztatása megtörtént.

Közép-Tisza-Jászság Tájegység

2025. április 25. napján Túrkeve város polgármestere telefonon tájékoztatta a tájegységvezetőt arról, hogy a város belterületén, az újonnan épített Pákász-ösvény mellett ismeretlen személy egy vödörből legalább 10 példány elhullott fiatal mocsári teknőst *(Emys orbicularis)* borított ki a közterületre. A történtekről lakossági bejelentést kaptak. Időközben közvetlenül a Tájegység részére is megérkezett járókelőktől az értesítés. Később kapta a tájegységvezető telefonon azt a tájékoztatást, mely szerint a település gyepmestere a tetemeket begyűjtötte és a telep fagyasztójában elhelyezte. A történtekkel kapcsolatban a tájegységvezető egyéb, az ügy tisztázását segítő információt nem tudott beszerezni a bejelentőktől kapott fényképeken kívül. A Mezőtúri Rendőrkapitányság Bűnügyi Osztály természetkárosítás gyanúja miatt rendelt el nyomozást. A rendőrhatóság a 2025. augusztus 21. napján kiadmányozott határozatában a fokozottan védett élő szervezet egyedére elkövetett természetkárosítás gyanúja miatt ismeretlen tettessel szemben folytatott eljárását felfüggesztette, mivel a nyomozásban az elkövető kiléte nem volt megállapítható. Az ügyben az elkövető kilétének felkutatása érdekében a tanúkihallgatások, a kamerafelvételek, a kiterjesztett adatgyűjtés sem vezetett eredményre.

2025. október 22. napján Igazgatóságunk megkereséssel fordult a Szolnoki Rendőrkapitánysághoz. A tájegységvezetőhöz eljuttatott közösségi hálózati felületen (Facebook oldal) az volt látható, hogy egy szolnoki lakos kalitkákat, kanárikat és élve befogó

eszközöket árul. A fényképeken azt is megfigyeltük, hogy a kalitkában lévő madarak létszáma okán a rossz tartási körülmények miatt, akár állatkínzás gyanúja is felmerülhet. Az intézkedéshez kértük a rendőrhatóság közreműködését. Összehangolt akció keretében a TVRK nyomozói és rendőrjárőrei 2025. december 4. napján kutatást elrendelő határozat birtokában érkeztek az időközben ismertté vált szolnoki címre. A Tájegység tagjai közreműködésével megtartott házkutatás során több különböző méretű kalitkában öt madárfaj engedély nélkül tartott egyedét találták. Összesen 37 példány védett madárfaj egyedét azonosították, 15 példány csíz (*Spinus spinus*), 13 példány tengelic (*Carduelis carduelis*), 3 példány csicsörke (*Serinus serinus*), 3 példány zöldike (*Chloris chloris*), 2 példány kenderike (*Linaria cannabina*). A helyszínen találtak egy karvaly tetemet (*Accipiter ninus*) is, melynek fején sérülés látszott, tollain pedig több helyen egérragasztószerű anyag volt. A helyszínen nemcsak több madárbefogásra alkalmas lecsapódó ketreccsapdát és lépvesszőt találtak, hanem két légpuskát a hozzá való lőszerekkel. A védett madarakat és a madárbefogásra alkalmas eszközöket, valamint 15 db kalitkát és a két légpuskát a lőszerekkel együtt a rendőrség lefoglalta. Az intézkedés alá vont személyt előállították. A lefoglalt állatokat a HNPI részére átadták őrzés céljából. A lefoglalt madarak közül egy törött szárnyú és egy csonkolt lábú egyedet valamint 8 zártgyűrűs (valószínűleg fogságban született) egyedet a Sasközpontba szállítottunk, a többi 27 egyed fizikai állapota indokolta, hogy minél hamarabb természetes élőhelyükre kerüljenek vissza, így azokat szabadon engedtük. A karvaly tetemet további vizsgálatok elvégzése céljából szintén a Sasközpont vette át. A tengeliceket a Sasközpontban tartjuk továbbra is. Az állatorvosi vizsgálat nem mutatott ki a karvaly esetében elhullás okára utaló jeleket. Külső jelek alapján valamilyen trauma hatására pusztulhatott el a madár. A tetemet a Sasközpont fagyasztójában tároljuk. A történtek okán a TVRK Bűnügyi Osztály természetkárosítás bűntettének megalapozott gyanúja miatt elrendelt nyomozása folyamatban van. A területi természetvédelmi hatóság értesítése megtörtént.

Hajdúság-Dél-Nyíraég Tájegység

2025. június 11. napján a délutáni órákban a Madárkórház Alapítvány állatorvosa értesítette telefonon a Tájegységvezetőt, arról, hogy feltehetően mérgezésben elpusztult egerészölyv (*Buteo buteo*) tetemét találták meg Hajdúsámson külterületén. A madár mellett egy elhullott házi liba teteme is volt. Szolgálati felettesének utasítását követően egyeztetve az állatorvossal a területileg illetékes őrkerület-vezető a helyszínre indult. A Bejelentővel és az állatorvossal a Hajdúsámson-Martinka Debreceni út és Nyugati utca sarkán találkoztak, onnan elvezette a helyszínre munkatársunkat. A tetemek még a helyszínen voltak, így a természetvédelmi őrszolgálati felettesét értesítve, a madármérgezésekre vonatkozó protokoll szerint járt el. A 112-es segélyhívón a bejelentést megtette. A Debreceni Rendőrkapitányság kiérkező bűnügyi technikusai a helyszíni szemlét elvégezték, dokumentálták a helyszínt, fényképeket készítettek. A madarakat, bűnjelkezelésüket követően az őrkerület-vezető begyűjtötte és gondoskodott a NÉBIH részére történő továbbításukról. Az állati tetemek feltalálási helye rét művelési ágú ingatlan, amely nem áll természetvédelmi oltalom alatt, nem része a Natura 2000 hálózatnak. A madártetemen egyedi azonosító nem volt. A területi természetvédelmi hatóság tájékoztatása megtörtént. A NÉBIH által 2026. október 7. napján kiadmányozott eredményközlő szerint a toxikológiai vizsgálatok karbofurán mérgezést mutattak ki, a liba esetében a testfelületen is kimutatható volt a hatóanyag. A Debreceni Rendőrkapitányság elrendelt nyomozásról értesítés nem érkezett, a toxikológiai vizsgálat eredményét a nyomozóhatóságnak megküldtük. A természetvédelmi hatóságot értesítettük. A természetvédelmi őrt tanúként kihallgatták. Az ügy jelenlegi állása nem ismert.

Bihari-sík Tájegység

2025 október 16. napján a Madárkórház Alapítvány igazgató főállatorvosa elektronikus úton értesítette Igazgatóságunkat arról, hogy mentőállomásukra Berettyóújfalu belterületéről beszállított sérült kuvik (Athene noctua) vizsgálatát követően lőtt sebzést állapított meg. A röntgenfelvételen látszottak az ólomrepeszek árnyékai, a képeken a 4,5 mm bemeneti és kimeneti nyílások. A bemeneti nyílásban a bevitt tollak egyértelműen bordázott, szoknyás légfegyver lövedékre utaltak. Az értesítés tartalmazta, a madár életben van, jelenleg kezelés alatt áll. Az Igazgatóság az ügy előzményei ismeretében a feljelentést megtette. A Berettyóújfalui Rendőrkapitányság Bűnügyi Osztály értesítése szerint 2025. november 3. napján nyomozást rendelt el állatkínzás vétségének gyanúja miatt. A nyomozás jelenleg folyamatban van. A természetvédelmi hatóságot tájékoztattuk.

9.5. Polgári és közigazgatási perek

1. **Magánszemély jogosult kérelmére a közjegyző 11034/Ü/30912/2023/2. ügyszámon (2023. szeptemberében) fizetési meghagyást bocsátott ki a HNPI-vel, mint kötelezettel szemben, mely fizetési meghagyás ellen HNPI törvényes határidőn belül ellentmondással élt.**

Az ellentmondás folytán perré alakult eljárásban a Debreceni Járásbíróság a 8.P.22.354/2023/33. számú ítéletével a felperes keresetét 2024. december hó 11. napján elutasította.

A Debreceni Törvényszék 3.Pf.20.105/2025/8. számú másodfokú ítélete az elsőfokú bíróság ítéletét részben megváltoztatta, és kötelezte a HNPI-t 2.323.766 Ft (kétmillió-háromszázhuszonháromezer-hétszázhetvenhat forint) tőke és annak kamatainak kifizetésére, mely jogerős ítélet 2025.04.17. napján érkezett az Igazgatósághoz. HNPI az ítéletben foglaltakat megfelelően teljesítette.

2. **Magánszemély felperes a Vásárosnaményi Járásbíróság előtt végrehajtási igénypert indított, mely perbe az Igazgatóság 2024-ben XX. rendű alperesként lépett be.**

Az Igazgatóság ellenkérelmében a kereset elutasítását és felperes perköltségben való marasztalását kérte.

A bíróság megállapította, hogy felperes keresete nem alapos. A Vásárosnaményi Járásbíróság 3.P.20.076/2023/177. számú ítéletével, 2024. június 3. napján a keresetet elutasította.

Felperes jogorvoslati kérelmet nyújtott be, melyben kérte az elsőfokú ítéletben meghatározott perköltség csökkentését. Nyíregyházi Törvényszék 2025. január 15. napján, a 4.Pf.20.877/2024/27. számú jogerős ítéletében egyebek mellett az Igazgatóság vonatkozásában a felperes által fizetendő perköltséget leszállította, egyúttal a másodfokú perköltség arányos megfizetésére kötelezte az Igazgatóságot. Beszámítást követően felperes nem fizette meg az Igazgatóság felé a fennmaradt tartozását, ezért az Igazgatóság végrehajtási eljárást kezdeményezett, mely eljárásban a követelése kiegyenlítést nyert.

3. **Magánszemély felperes Debreceni Járásbíróság előtt indított peres eljárást szerződés érvényességének megállapítása ügyében magánszemély I. rendű alperes ellen, mely perben HNPI, mint egyik tulajdonostárs, III. rendű alperesként vesz részt, és felperes kereseti kérelmét nem ellenzi.**

10. Természetvédelmi Őrszolgálat

10.1. Alapadatok

10.1.1. Személyi feltételek

Felsőfokú végzettségű természetvédelmi őr (fő)	Középfokú végzettségű természetvédelmi őr (fő)	Összesen (fő)
38	1	39

2025 év elején 38 fő volt a teljes létszám. KTJTE: 6, NTE: 6, HTE: 7, BSTE: 5, HDNYTE: 5, NYSZBTE: 9 fő.

A KTJTE létszáma 6 fő természetvédelmi őr, dr. Tallósi Béla 2025. júniusban nyugdíjba vonult. A Tiszazugban található I/4. számú őrkerületbe a HDNYTE-ből Utassy Bence természetvédelmi őr kolléga érkezett.

A NTE létszáma 2025-ben nem változott.

A HTE létszámában 2025-ben egy személycsere és egy új felvétel történt. Gyömbér Zsolt május végi távozását követően a megüresedett helyre Kordás Sándor érkezett. Sándor a Hortobágyi Vadaspark munkatársa volt az elmúlt években, 2025 augusztusától látja el a Szelencési Őrkerület természetvédelmi őri feladatait. Nyár végén munkahelyi átszervezés révén nyílt lehetőség a Polgári Őrkerületben az őri státusz betöltésére, ahová Bőtiné Solymos Laura érkezett. Visszaállhatott a HTE 8 természetvédelmi őrrel történő feladatellátása.

A BTE létszáma 2025-ben nem változott.

A HDNYTE-ben az év során két hónap kivételével 5 fő természetvédelmi őr teljesített szolgálatot. Utassy Bence május végével a KTJTE-be távozott. Bence munkáját a V/5. jelű Hajdúbagosi őrkerületben augusztusi kezdéssel Hamvas Máté vette át.

A NYSZBTE-ben 2025. év elején 9 fő természetvédelmi őr kezdte meg a szolgálatot. A VI/1 szatmári őrkerületben továbbra sincs őr foglalkoztatva, a felmerülő feladatokat a szomszédos őrkerületekből átcsoportosítással és feladatmegosztással látjuk el.

Az év végén a teljes létszám 39 fő. KTJTE: 6, NTE: 6, HTE: 8, BTE: 5, HDNYTE: 5, NYSZBTE: 9 fő.

TVŐ állományába nem tartozó, Tájegységekhez rendelt személyi változások:

KTJTE-ben 14 fő a Tiszakürti Arborétum főállású dolgozója.

A NTE-ben Górés-tanya és a Kemény kastély személyi állományával együtt október 1-től átkerült az ÖKO kötelékébe.

Novemberben nyugdíjba vonult Gyarmathy István, a HTE munkatársa, aki elsősorban a Hortobágyi Csillagoségbolt-Park ügyintézője volt – számos egyéb tevékenysége mellett.

BTE-ben alkalmi munkavállalót a Tájegység központ takarítási feladataira foglalkoztattunk (havi két alkalom).

NYSZBTE-ben Nagy Renáta látta el a kúria bemutatási feladatait, illetve a turisztikai, környezeti nevelési munkákat. Feladatellátást 2025. február 10-től határozott idejű munkaszerződéssel Prosenszki Róbert segítette, azonban április 25-én közös megegyezéssel a foglalkoztatása megszűnt. A megüresedett helyre új munkatárs érkezett, Bohács József 2025. október 30. napjától töltötte be munkakört. Az általános fenntartási, karbantartási

kötelezettségeinket vállalkozó bevonásával, Dancs Attila és Mizser Dávid segítségével tudtuk biztosítani. A Tájegységközpont épületét és a Bátorligeti kutatóház és kiállítótér épületének takarítási feladatait 1 fő alkalmi munkavállaló, Kormos Lászlóné segítségével és 1 fő közmunkás, Bodó Imréné alkalmazásával oldottuk meg.

10.1.2. Technikai felszereltség, őrszolgálati irodák

Jármű ellátottság

Ebben az évben csoportos járműfejlesztésre a szervezeten belül nem volt lehetőség.

KTJTE: dr. Tallósi Béla szolgálati SYM-136 forgalmi rendszámú Suzuki Vitara gépjárművét Utassy Bence vette át.

HTE: Új gépkocsit nem kapott a Tájegység. Tar János által használt Suzuki Jimny (MFE-201) Bőtiné Solymos Laura kapta, így minden természetvédelmi őr rendelkezik szolgálati autóval. Az év során motorkerékpár jogosítványt szerzett Szilágyi Attila, aki az ULB-828 frsz.-ú Yamaha TW 125 szolgálati motorkerékpár használatával erősíti a terepi feladatok megvalósítását.

BTE: Az LMA-342 forgalmi rendszámú Suzuki Jimny 2025-ben tetőcsomagtartóval lett ellátva, mely nagyban megkönnyíti a túzok megfigyelést.

HDNYTE: Az RWA-714 forgalmi rendszámú Lada Niva gépjárművet Hamvas Máté vette át.

NYSZBTE: JGD-912 forgalmi rendszámú Land Rover Defender 110 gépjármű 2025-ben folyamatos javításokon esett át, így Homoki Károly felváltva használta a KEU-074 forgalmi rendszámú Ford Ranger terepjáróval, ami később, 2025. október 8-án Megyesi Ferenc vett át.

NTE: Nem volt változás a gépjármű állományban.

A gépkocsipark átlagos életkora magas, esetenként jelentős költséggel járó javítások szükségesek.

Nagyon súlyos probléma, hogy a szervizelés továbbra is sok esetben elhúzódott, emiatt több Tájegységben hónapokig nem lehetett használni egy-egy terepjárót, ami a feladatellátás hatékonyságát jelentősen rontotta.

Természetvédelmi őrök terepi szolgálati eszközeinek változása

Minden természetvédelmi őr, szolgálati maroklőfegyverét lecseréltük. A régi Fég P9M marokfegyverek helyett AREX Delta gen. 2 Tactical fegyvereket, hord tokot, taktikai övet és tártokot vettünk át.

KTJTE: Wilhelm Ákos Sándor kapott egy Genesis távcsövet és Utassy Bencének átadta használt Minox távcsövét. dr. Tallósi Béla nyugdíjba vonulásával eszközeinek egy részét leselejteztük, a használható, jó állapotú terepi eszközöket jelenleg Utassy Bence használja. A kutatási eszközök a Tájegységközpont nevére lettek írva.

BTE: Canon 7D fényképező gép átadása (Canon USM 17-42 mm) Papp Rolandnak. Simay Gábor telefonja le lett cserélve egy Xiaomi Redmi Note 13 LTE 8/256 GB készülékre tNitecore HC35 fej- egyben kézi lámpát kapott minden természetvédelmi őr. JBL Clip 4 BLK (SG) és JBL Charge 5 (GL) Bluetooth, terepen is használható hangszórókat vettünk át.

HTE: Az év végén Kordás Sándor és Tihanyi Gábor számára a ragadozómadár védelmi tevékenységek elvégzéséhez jelentős ipari alpinista felszerelés beszerzését valósította meg az Igazgatóság.

HDNYTE: Utassy Bence számára alpin felszerelés és egy reflexíj lett beszerezve. Utassy Bence átvett Szabó Gyulától 11 db Audiomoth hangrögzítő eszközt a denevér kutatásokhoz. Utassy Bence 3 db micro SD kártyát vett denevér felmérésekhez. Demeter László 1 db Manfrotto állványt vett át Tihanyi Gábortól, amit később Hamvas Máténak adott át.

NYSZBTE: A Tájegység tagjai 2025-ben a ROHU00083 pályázat keretein belül több szolgálati eszközt vehettek át. Habarics Bélához egy Samsung Galaxy Tab Active5 5G zöld, terepi tablet, egy Canon EOS R6 MII váz, Canon RF 100-500 MM f/4,5-7,1 L IS USM objektív, Hikmicro Falcon FQ35 kézi hőkamera, egy GOPRO HERO12 Black sportkamera, egy Petzl Actik Core 600 Lumen fejlámpa, egy Niteforce ezmail 20 mp vadkamera, File Attilához egy Canon SX 70 HS fényképezőgép, Barna Péterhez Canon EOS R50 váz, Canon RF-S 18-45 mm objektív, Canon RF-S 55-210 mm objektív, Gilányi Gáborhoz egy Xiaomi Redmi Note 13 LTE 8/256 GB mobiltelefon, Herczeg Ferenchez Xiaomi Redmi Note 13 LTE 8/256 GB mobiltelefon és egy Niteforce ezmail 20 mp vadkamera került. Habarics Béla átadta Filep Attilának a SAMSUNG Galaxy Tab Active2 T395 8.0 16 GB tabletet. A Grassland LIFE keretein belül beszerzett DJI Mini 4 Pro Fly More Combo drón szett szintén Habarics Béla vette át.

Természetvédelmi őrök irodai szolgálati eszközeinek változása

Jelentős változás nem történt. A szolgálat ellátásához szükséges eszközök rendelkezésre állnak.

BSTE: Mazsu István és Simay Gábor új Lenovo ThinkPad L16 Gen1 Notebook típusú laptopot vett át.

NYSZBTE: Habarics Béla egy új HP EliteBook 6 Gli 16 típusú laptopot vett át.

HTE: Katona József a kis lilik LIFE pályázatból egy új Asus Expertbook B3604 laptopot kapott, illetve márciusban egy új Xiaomi Redmi13 mobiltelefont vett át használatra.

Őrszolgálati irodák

A Tájegységközpontként működő őrszolgálati irodák munkavégzésre alkalmasak, rendelkeznek a hatékony feladatellátáshoz szükséges technikai eszközökkel. Az informatikai eszközök és perifériák (asztali PC, fénymásoló, szkenner, nyomtató, monitor stb.) jellegükből adódóan amortizációs időn túl folyamatos cserére szorulnak.

A KTJTE vonatkozásában a Szolnok Rezeda utca 20. sz. alatti Tájegységközpont jó állapotú és jól felszerelt. A Jászberényben található Sasközpont jó állapotú és jól felszerelt. A Sasközpontban a garázsépülethez csatlakozóan 7x8m-es területen új féltető kialakítása történt meg a SakerRoads Life pályázat keretén belül. Emellett a tetőtéri ablakokra beépített fényzáró roló és szúnyogháló lett téve, mely a nyári extrém felmelegedést enyhíti. A beruházás a működtető költségterhére készült. A Tiszakürti Arborétumban az épületekhez kötődő karbantartások, fenntartási munkák közül, a szolgálati lakáson nyílászáró csere, belső felújítási munkák zajlottak, ahová az év második felében Utassy Bence természetvédelmi őr költözött be.

NTE-ben a nagyiváni szolgálati lakás állapota közepes, a salétromosodás és a nyersülés továbbra is fennáll. Több helyen válik a vakolat belül és kívül is egyaránt. A nyílászárók huzatosak. A fűtési szezon kezdetén a gázkazán meghibásodott.

BTE: Az irodákban 2 asztali számítógép használható, egyikük felújítása (SSD csere) megtörtént.

Egyenruha ellátás

A HNPI, mint munkáltató, köteles az általa működtetett Természetvédelmi Őrszolgálat részére a rendészeti feladatokat ellátó személyek, valamint a fegyveres biztonsági őrök ruházati ellátására vonatkozó részletes szabályokról szóló 70/2012. (XII. 14.) BM rendelet alapján alap és utánpótlás ruházati ellátást biztosítani. A 2024. évi beszerzés során a büntetés-végrehajtási szervezet részéről a központi államigazgatási szervek és a rendvédelmi szervek irányában fennálló egyes ellátási kötelezettségekről, a termékek és szolgáltatások átadás-átvételének és azok ellentételezésének rendjéről szóló 44/2011. (III. 23.) Korm. rendelet, illetve a büntetés-végrehajtási szervezet részéről a büntetés-végrehajtásért felelős miniszter vezetése, irányítása vagy felügyelete alá tartozó szervek irányában fennálló ellátási kötelezettségről, a fogvatartottak kötelező foglalkoztatása keretében előállított termékekről és szolgáltatásokról, azok átadás-átvételéről és az ellentételezés rendjéről szóló 9/2011. (III. 23.) BM rendelet előírásainak megfelelően a TVŐ-i egyenruházati beszerzési igényét megküldtük a Büntetés-Végrehajtás Gazdasági ellátó Intézete részére. 2025-ben a büntetés-végrehajtási szervezet nem vállalta az igények teljesítését, engedélyezte az egyenruházat saját hatáskörben történő beszerzését.

A 70/2012. (XII. 14.) BM rendelet 2. melléklet I.A)-C) pontja szerinti viseletelemek vételezése tárgyában 2025-ben is szabályos beszerzési eljárást folytattunk le, melynek eredményeként az Igazgatóság az ALPIN Sportszergyártó és Kereskedelmi Korlátolt Felelősségű Társasággal (rövidített név: ALPIN Kft.) áprilisban adásvételi szerződést kötött. A tételek gyártási folyamata során a vállalt teljesítési határidő lejártáig, azaz december 15-ig összesen 4 szállítmány érkezett. A 2025. évi megrendelésnek a 75%-a teljesült, mely a tavalyi 61%-os teljesítéshez képest kedvezőbb, azonban nem teljes. A kimaradt tételek megrendeléséről az idei évben ismételten gondoskodunk.

A 70/2012. (XII. 14.) BM rendelet 2. melléklet I. E) pontja szerinti kiegészítő szolgálati felszerelések beszerzése több szállítótól történt.

2025-ben összesen 38 fő természetvédelmi őr részesült egyenruha ellátásban. Az Igazgatóság tavaly egyenruházati elemek beszerzésére 7.621.598 forintot fordított, melyből az Alpin Kft. részére 5.961.266 Ft lett kifizetve, a fennmaradó 1.660.332 Ft a kiegészítő szolgálati felszerelés költsége, melyből 1.440.000 Ft lábbeli, 220.332 Ft hátizsák és irattartó övtáska vásárlás.

10.1.3. Polgári természetőrök

A HNPI TVŐ munkájában polgári természetőr nem vesz részt. Nem tervezzük polgári természetőr felvételét.

10.2. Feladatellátás

A személyi állomány létszáma a ránk váró munka mennyisége szempontjából nem elegendő. Az utóbbi években felgyorsult egy bizonyos fluktuáció is, de a folyamatosan megnövekedő feladat helyenként már érezhetően a teljesítmény rovására megy.

A járművek használhatósága szempontjából legnagyobb gond, hogy a szerződéses partnereinknél a javíttatások sok esetben hosszú időt vesznek igénybe. Sajnos nem egy természetvédelmi őr van a testületben, akinek a szolgálati autóját akár 3-4 hónapnyi időt meghaladóan kellett nélkülöznie. Ez a munkavégzést továbbra is helyenként ellehetetleníti.

A közös szolgálatszervezés szempontjából a korábbi években megszokott együttműködések voltak 2025-ben is a leggyakrabban előforduló feladat ellátási megoldások. A KTJTE állománya heti rendszerességgel folytatott célzott területellenőrzéseket TVRK járőreivel közös járőr- és figyelőszolgálatok formájában. Ezzel a szervezettel a NYSZBTE együttműködése is folyamatos. A HDNYTE dolgozói alkalmilag közös szolgálatokat láttak el a Debreceni Rendőrkapitánysággal.

Az illegális fahasználatok aránya általánosságban nem növekedett.

Az orvhalászati tevékenységek továbbra is jellemzőek a Tisza folyón, és elsősorban a gazdasági jelentőséggel bíró halfajokra irányulnak. A védett halfajokra elsősorban a folyamatos és intenzív szonár használat az, ami károsan hat, különösen az elmúlt két évben tapasztalható rendkívül nagymértékű magán- és közösségi kikötő fejlesztési folyamatok, valamint a megnövekedett kisgéphajó létszámnak és forgalomnak az eredményeként.

A Tisza-tavon a horgászat és horgászhely ellenőrzés, szemetelés és motorhasználat ellenőrzése 2025-ben jelentős idő ráfordítással zajlott. Fattyúszerkő, küszvágó csér, gyurgyalag, partifecske telepeknél a költések zavartalansága miatt, a természetfotósok fokozott ellenőrzésére is hangsúlyt fektettünk.

A Natura 2000 és JFGK ellenőrzések a munkaidő tetemes részét igénybe vették, bár a 2025-ös év talán némileg enyhülést hozott ebben a tekintetben az előző évekhez képest. Különösen nagy energiát köt le azonban ez a feladat azoknál a kollégáknál, akik természetvédelmi őri feladataik mellett végeznek MTÉT-koordinátori feladatokat. Ez helyenként már veszélyezteti a természetvédelmi őri alap feladat ellátást.

A védett területen elkövetett illegális hulladék elhelyezés és terepmotorozás továbbra is nehezen kezelhető problémát jelent.

10.2.1. Hatósági feladatellátás

Feladatellátásunk során az alábbi ügytípusokban fejtettünk ki hatósági tevékenységet (zárójelben területi utalásokat teszünk egy-egy ügytípusban érintett helyszínekre a teljesség igénye nélkül):

Horgászati és halászati tevékenység ellenőrzése. (Tisza, Szamos, Túr, Kadarcs-Karácsonyfoki-csatorna, Árkus-csatorna, Hortobágy-folyó, Nádudvar, Miska-foki-holtág, Nyugati-főcsatorna stb.)

A TVRK munkatársaival együttműködésben több, mint 80 alkalommal végeztünk megelőzési, felderítés célú hatósági feladatokat a Tisza folyó védett hullámtéri területein.

Vízi közlekedés, illetve vízi sportok természetvédelmi szempontból kockázatos változatainak a figyelemmel kisérése (Tisza).

Nagy kárókatona *(Phalacrocorax carbo)* gyérítés ellenőrzése, helyenként gyomortartalom vizsgálatok a védett halfajok fogyasztására vonatkozó ismeretek megszerzése miatt (Kisköre, Jászkiséri Halas Kft, HHG Zrt., Felső-Tisza, Szamos).

Illegális, illetve természetvédelmi érintettségű fahasználatok ellenőrzése, erdészeti egyeztetések. Ide értendőek azok a beruházások is, amelyek erdei élőhelyek megváltozásával járnak.

Kiemelten ellenőriztük az országosan védett és Natura 2000-es területeken zajló gazdálkodási tevékenységeket: ennek keretében rendszeresen vizsgáltuk a kaszálások idő- és térbeli megvalósulását és szabályszerű végrehajtását, a téli legeltetések szabályszerűségét,

valamint a HNPI gyep- és szántókezelési előírások betartását. Pozitív tapasztalatként jelent meg, hogy a vadriasztó lánc alkalmazása a kaszálások során már általános gyakorlattá vált.

Részt vettünk a HNPI Látogatási Szabályzatának betartatásában, a Hortobágyi-halastavon. Folyamatos volt a belépő kártyák ellenőrzése, amely során megállapítható, hogy az online jegyvásárlási lehetőséggel sokat javult a fegyelem a látogatók részéről.

Terepmotorozás és kvadozás ellenőrzése (Létavértes).

Úszóművek engedélyezésével kapcsolatban bejárások, egyeztetések (Tiszapüspöki).

Illegális hulladéklerakók felderítése, valamint több esetben aktív közreműködés ezek felszámolása érdekében. Hulladékradar bejelentéseket is tettünk, illetve foglalkoztunk az onnan érkező információk alapján ismertté vált ügyekkel.

Gyepek, valamint lápi élőhelyek ökológiai állapotának megváltoztatása (szántás, tárcsázás, égetés stb.) miatt számos alkalommal kellett intézkedést foganatosítanunk.

Áramütött és vezetéknek ütközött madarakkal, illetve a szolgáltató által üzemeltetett vonalas létesítményekkel kapcsolatos hatósági tevékenység. Itt említendő a fehér gólya védelmével kapcsolatos munka és az év folyamán tervezett KFO felmérések is. A feljegyzéseket Tihanyi Gábor kapja, aki közvetlen ügyintézés során jár el az áramszolgáltatók és a hatóság képviselőinél az ügyekben. 2025-ben 98 esetben történt a hálózat átalakítására javaslattétel.

Számos esetben védett és fokozottan védett fajok mérgezése okán tettünk büntetőfeljelentést, kezdeményeztünk hatósági eljárást.

Őrzési szolgálatot teljesítettünk a kárpáti sáfrány *(Crocus heuffelianus)* és tavaszi tőzike *(Leucojum vernum)* virágzásának idején, valamint a tiszavirágzás periódusában.

Feljegyzéseket készítettünk a fokozottan védett és telepesen fészkelő madarak költése kapcsán a természetvédelmi és az erdészeti hatósági eljárásokhoz.

Célzott terület ellenőrzéseket tartottunk gyógynövény- és gomba gyűjtés jogszerűségének ellenőrzése valamint az illegális tevékenység visszaszorításának érdekében.

Védett, fokozottan védett és/vagy közösségi jelentőségű növény- és állatfajok egyedeit és/vagy élőhelyét közvetlenül érintő beruházásoknál hatósági ügyintézést foganatosítottunk.

Részt vettünk számos természetvédelmi érintettségű fejlesztési projekt (útépítések, csatorna kotrások, vasúti fejlesztések, napelemparkok, egyéb építőipari beruházások stb.) tervezési szakaszában véleményezőként, valamint kivitelezési szakaszban ellenőrzési jogkörrel.

A természetvédelmi hatósággal folytatódott a KTJTE-ben található kunhalmok ellenőrzése, amelynek célja az *ex lege* státusz földrészlet szintű ingatlan-nyilvántartási bejegyzése.

Ex lege lápkihirdetéssel kapcsolatban javaslatcsomagot állítottunk össze és részt vettünk a láplehatárolás hatósági folyamatában.

Fényszennyezéssel kapcsolatban kezdeményeztünk hatósági ügyeket.

Több alkalommal vettünk részt helyszíni hatósági ellenőrzésen vármegyei kormányhivatalok ügyintézőivel gólyafészkek eltávolítása/kihelyezése, fecskefészkek eltávolítása tárgyú ügyekben.

Számos esetben intézkedtünk denevérekkel kapcsolatos ügyekben.

Vízivad vadászat és teríték ellenőrzésében működtünk közre.

A HNPI Látogatási Szabályzatának betartatását ellenőriztük.

Jelentős számú a védett állat vagy vadászható vadfaj mezőgazdasági kártétele kapcsán kezdeményezett hatósági eljárásban való közreműködésünk.

Természetes vizek (folyók, patakok, csatornák, tavak, holtágak) szennyezésével kapcsolatos ügyek intézését végeztük. (A működési terület számos pontján.).

A természetvédelmi hatóság által kiadott helyreállítási határozatokat ellenőriztük az Igazgatóság működési területének számos pontján.

Feljegyzések, jegyzőkönyvek készítése a terepi munka során tapasztalt jogsértő tevékenységekről (a külön megjelenített ügycsoportokon túl is).

Natura 2000 jogcímen igényelt mezőgazdasági támogatások, illetve JFGK ellenőrzése.

MTÉT területek támogatásához kapcsolódó ellenőrzések.

Közigazgatási határozatok végrehajtásának, az abban foglalt előírások teljesülésének ellenőrzése.

Hatósági táblák pótlása, karbantartása.

Januárban és februárban a HTE és NTE érintettségével műveleti felderítő előkészületeket tartott a Magyar Honvédség esetleges katonai feladat ellátás okán.

Az ősz folyamán a KTJTE bevonásával zajlott a Magyar Honvédség Adaptive Hussars 2025 elnevezésű nemzetközi hadgyakorlata Vezseny és Martfű között, Tiszán kivitelezett átkeléssel egybekötve. A hadgyakorlat előkészületi munkáiban a TVŐ aktívan közreműködött. Védett természeti területet kis kiterjedésben érintett a gyakorlat.

Egyeztető tárgyalásokon vettünk részt Besenyszögnél és Mezőtúrnál tervezett szélerőművek kapcsán.

Az M4 gyorsforgalmi főút építésével, a felvonulási utak és a nyomvonalak természetvédelmi szempontú felülvizsgálatában 2025-ben folytatódott a szakfelügyelet ellátás az építésvezető Dunaaszfalt Zrt. képviselőivel. A helyszíni egyeztetések jellemzően fa-és cserjeirtásokról, békakerítés elbontásának időpontjáról, szóltak és jellemzően probléma nélkül zajlottak le az egyeztetett beavatkozások.

Az „M49 gyorsforgalmi út, M3 autópálya – Ököritófülpös közötti szakasz (PST kód.: A049.01.73.)” megnevezésű munka megvalósításában láttunk el szakfelügyeletet. Szakfelügyelet ideje: 2023. március 1. - 2026. szeptember 30.

2025. október 8-án Kisszekeres külterületén területbejáráson vettünk részt. A bejárás célja a Magyar Állam tulajdonában lévő, Igazgatóságunk vagyonkezelésében álló 085/1 hrsz.-ú terület szemlézése volt a Magyar Honvédség Összhaderőnemi Műveleti Parancsnokság szervezésében. A honvédség által megjelölt Kisszekeres 085/1 hrsz.-ú terület természetvédelmi szempontból nem bizonyult megfelelőnek a terület elhelyezkedése, vízviszonyai, védett fajok érintettsége [nagy szikibagyoly *(Gortyna borelii),* sziki kocsord *(Peucedanum officinale)*] miatt, ezért 3 új lehetséges helyszínt tekintettünk meg a bejárás során. A Fülesd 0134 hrsz. és 0162/3a hrsz. a tervezett tevékenység szempontjából nem tűnt megfelelőnek, azonban a Kisszekeres 085/11 hrsz. jónak bizonyult. Az MH Összhaderőnemi Műveleti Parancsnokság parancsnokát tájékoztattuk arról, hogy a terület a Magyar Állam tulajdonában, az Agrárminisztérium (Nemzeti Földalap) tulajdonosi joggyakorlásában, a HNPI vagyonkezelésében van. Továbbá azt is közöltük, hogy az érintett ingatlan országos jelentőségű védett természeti terület, a Szatmár-Beregi Tájvédelmi Körzet részeként, valamint Natura 2000 hatálya alá tartozik (HUHN10001 KMT, HUHN20050 KJTT). A szükséges engedélyezési eljárások elindultak. A Kisszekeres 085/11 hrsz. területen megépült

a lokátor, hozzá kerítés és bejáró készült. Az Igazgatóság az ingatlant visszaadta az MNV Zrt. részére. Az engedélyezési eljárás év végéig nem zárult le.

10.2.2. Együttműködés más hatóságokkal

A TVŐ az év során is több alkalommal látott el közös szolgálatot a TVRK. Szabálysértési tényállások: ár- és belvízvédelmi szabálysértés, tulajdon elleni szabálysértés, erdőrendészeti szabálysértés, vízi közlekedési szabályok megsértése miatt. A szolgálatok jelentős része bűnmegelőzési és ellenőrzési célzatú volt. Egy esetben illegálisan befogott és tartott védett pintyfélék ügyében hajtottunk végre sikeres akció szolgálatot, amelynek eredményeként egy szolnoki lakossal szemben természetkárosítás miatt indult büntetőeljárás.

A területileg illetékes rendőrkapitányságokkal is végeztünk közös szolgálatokat ellenőrizve a védett területeken folytatott fahasználatot és horgászati tevékenységet. Az akciók jelentős része bűnmegelőzési célzatú volt. A kialakult tűzesetek során folyamatosan együtt működtünk a vármegyei katasztrófavédelmi igazgatóságokkal, a helyszínen segítettük a tűzoltók munkáját, részt vettünk a tűzvizsgálatokban (Hortobágy, Nagykunság, kenderesi Kolbaszéki-halastavak). Március hónapban Berettyóújfalui Rendőrkapitányság Hosszúpályi Rendőrőrsének munkatársaival közös akciót szerveztünk a HTK körzet részét képező Monostorpályi-legelőn illegálisan közlekedő crossmotorosok elfogására. Az akció 3 személy tettenérésével sikeres volt. A rendőrség közigazgatási és közlekedési szabálysértési eljárásokat kezdeményezett. Házkutatásban vettünk részt, a Nyírbátori Rendőrkapitányság előtt természetkárosítás miatt folyamatban lévő eljárásban. Nyírgelsén preparátumok lettek lefoglalva: 2 zerge koponya, 1 barna medve teljes alakos (BNPI részére lett átadva), 2 erdei szalonka, 1 molnárgörény.

Július elején közös szolgálatot láttunk el a Balmazújvárosi Rendőrkapitányság és a Hajdú-Bihar Vármegyei Rendőrkapitányság Idegenrendészeti Alosztályával. A feladat a Balmazújváros és közigazgatási határához tartozó nagyobb állattartó telepeken harmadik országbeli munkavállalók célzott keresése, személyazonosságuk és tartózkodási engedélyük érvényességének ellenőrzése volt.

A vármegyei kormányhivatalok környezetvédelmi, természetvédelmi és hulladékgazdálkodási főosztályaival előtt folyamatban lévő táj- és természetvédelmi hatósági ügyekben leginkább, ügyféli jogállással vettünk részt. Leggyakrabban adatot szolgáltatunk, véleményezünk, illetve bejelentéseket teszünk, valamint ellenőrizzük a határozatok végrehajtásának megtörténtét. Közösen több alkalommal vettünk részt helyszíni egyeztetéseken és bejárásokon, melyek fő témái védett területen történő fakivágások, fásításból történő fakitermelések, úszóműlétesítések, üdülőövezeti fejlesztések, denevérvédelmi intézkedések, kunhalmok védelme, gyepfeltörés, fehér gólya fészkekkel és erdei fülesbagoly gyülekezőhelyekkel kapcsolatban felmerült megkeresések voltak.

A vármegyei kormányhivatal agrár- és vidékfejlesztést támogató főosztályokkal (volt MVH) való együttműködés keretében a Natura 2000 területeken történő gazdálkodást és a jogszabályokba foglalt gazdálkodási követelmények (JFGK) megfelelőségét ellenőriztük elsősorban az arra kijelölt ügyfelek esetében.

A vármegyei kormányhivatalok munkatársaival örökségvédelmi ellenőrzéseken vettünk részt, egyeztetéseket folytattunk vízivad kíméleti területek kijelölésével kapcsolatban, valamint körzeti erdőtervek, fásításban tervezett fakitermelések kapcsán.

A vízügyi igazgatóságokkal hatósági engedélyezési ügyekben, területkezelések kapcsán folyamatos együttműködésre törekedtünk. Ebben az évben irodai és terepi egyeztetéseket folytattunk a működési területünkön megvalósuló vízpótlásokkal kapcsolatban.

Számos esetben közreműködünk rendőrségi eljárások nyomozati szakaszában, ez a legtöbb esetben helyszíni szemlén, tanúkihallgatáson való részvételt jelentette. Legjellemzőbb ügytípusok a gyepeket érintő jogsértő cselekmények, illegális hulladékkezelés, jogellenes horgászati és halászati cselekmények, illetve jogosulatlan fahasználatok.

Mérgezéses esetek kapcsán – mivel a HNPI látja el a toxikológiai vizsgálatok országos koordinációját - folyamatos a kapcsolattartás a Nemzeti Nyomozó Iroda munkatársaival és a területileg illetékes rendőrkapitányságokkal.

Ennek okán szintén folyamatos a kapcsolattartás a NÉBIH a toxikológiai vizsgálatokkal kapcsolatban.

A környezeti bűncselekmények felderítése céljából létrejött NEST munkacsoporton belül a Természetvédelmi témacsoportba delegált résztvevőként van jelen Juhász Tibor, aki az érintettekkel tartja a kapcsolatot a madármérgezések kapcsán. Az év folyamán az Agrárminisztériumban összehívott témacsoport ülésen előadást is tartott.

Egyeztetést szerveztünk az AM, a természetvédelmi-, örökségvédelmi hatóság és a természetvédelmi hatóság részvételével a nyilvántartásban nem szereplő, illetve újonnan fellelt kunhalmok védelmével kapcsolatban.

Határrendészeti kirendeltség munkatársaival rendszeresen együttműködünk a határátkelőhelyeken védett és/vagy nemzetközi védelem alatt álló növény- és állatfajok engedély nélküli kivitelével és/vagy behozatalával kapcsolatos ügyekben.

Áramhálózati madárvédelmi ügyekben feltártuk a problémát okozó helyszíneken a körülményeket és javaslatot tettünk az OPUS TITÁSZ Zrt., valamint az MVM ÉMÁSZ Áramhálózati Kft. felé a természetvédelmi szempontból indokolt és szükséges beavatkozás mikéntjéről a természetvédelmi hatóság egyidejű értesítése mellett.

Alkalmanként közös szolgálatot láttunk el a településen működő mezei őrszolgálatokkal is.

A NÉBIH Állami Halőri Szolgálat, illetve a MOHOSZ munkatársaival a működési területünkön lévő folyókon, kisebb vízfolyásokon láttunk el közös járőrszolgálatot a halászat és a horgászati tevékenység ellenőrzésében.

Vadászati ügyekben együttműködtünk a tájegységi fővadászokkal.

Az Országos Polgárőr Szövetséggel is több közös szolgálatot végeztünk.

10.2.3. Nem hatósági feladatok ellátása

Tudományos és kutatási tevékenység

Az országos és regionális monitoring tevékenységekben vettünk részt (VVM, MMM, RTM, MAP), pl. az országos túzok, sas, erdei fülesbagoly, kékes rétihéja, barátréce – cigányréce, kék vércse, daru és vadlúd szinkron felmérésekben dolgoztunk. A fehér gólya költőállomány felmérését elvégeztük.

Natura 2000 jelölő madárfajok állományfelmérését végeztük.

Középfeszültségű oszlop felmérést (KFO) végeztünk az Igazgatóság működési területén, továbbá folytatódott az MVB és az ún. A-idom madárvédelmi pilot szerelvények tesztelése is.

Közép-Tisza-Jászság Tájegység

A Tisza alacsony vízállása lehetővé tette a TK területén élő hód *(Castor fiber)* állomány felmérését, amelyet már több éve, rendszeresen elvégzünk. Az adatfelvételezés a kotorékok

és egyéb életjelek dokumentálását jelenti. A feladatot szolgálati kisgéphajóval végeztük. Az illetékességi területünkhöz tartozó Tisza szakasz hód populáció felmérése áthúzódott az előző évről. A folyó medrében élő hódcsaládok száma meghaladja a 220-at.

A Tájegység speciális élőhelyein (Mezőtúr, Túrkeve) a túzokra *(Otis tarda)* jellemző időszakos élettevékenységeit (telelőhelyek, dürgés, kotlás, fiókás tyúk, stb.) rendszeresen nyomon követtük.

Elektromos halászgéppel (szák és fenékháló) történő halfaunisztikai adatgyűjtéseket végeztünk különböző vízterületeken.

Az illetékességi területünkön húzódó országos közutakon elvégeztük az elgázolt bagolyfajokkal kapcsolatosan adatgyűjtést, ennek eredményeként már 21 éves adatsor áll rendelkezésünkre.

A nagy szikibagoly állományainak, illetve állománynagyságának nyomon követését évi rendszerességgel elvégezzük.

Részt vettünk a Jászságban megrendezett BioBlitzen, ahol főleg a jászberényi Zagyva szakaszon végeztünk halfaunisztikai adatgyűjtést.

Halfaunisztikai adatgyűjtést végeztünk a HDNYTE területén, a Tócó folyásában. A vizsgálat az elmúlt éveknek megfelelő protokoll szerint folyt.

Elektromos halászgéppel történő halfaunisztikai adatgyűjtést végeztünk a Biodiverzitás napok keretein belül a Hortobágy-Berettyón.

A Tájegység határait túllépve 2021. óta folyik egy kutatómunka az *ex lege* védelem alá tartozó kunhalmok vonatkozásában. A munka lényege, hogy HNPI nyilvántartásában nem lévő, illetve oda újonnan bekerült halmok dokumentálása, nyilvántartásba vétele megtörténjen, ezáltal védelembe részesüljön.

Középfeszültségű vezeték oszlopsorok felmérését végeztük KFO tábor keretén belül a Sasközpontban, ahol civil önkéntesek segítségével mértük fel a kijelölt oszlopszakaszokat.

Sasközpontban repatriált parlagi sasok GPS jeladós jelölését végeztünk három madár esetében.

Kijelölt jászsági mintaterületen, parlagi sas fészkekben, drónnal történő tojásszám vizsgálatot végeztünk, előre meghatározott protokoll alapján.

Elvégeztettük a Sasközpontban tartott vadmacska genetikai vizsgálatát, mely alapján kiderült, hogy hibrid egyedről van szó. A tartási, bemutatási engedélyt megkaptuk az állatra.

BioBlitz-et tartottunk a Jászfelsőszentgyörgyi Zagyva menti területeken.

Részt vettünk a Sakerroads Life mintaterületén a kerecsensólyom fészekaljak GPS jeladós jelölésein, az egész projektterületen.

Segítség nyújtása a DDNPI számára az első sikeresen költő parlagi sas pár fiókáinak GPS jeladós jelölésében.

2025-ös évben tíz helyszínen üzemeltettünk vadkamerát a Jászság különböző erdőiben, fás területein. A kameracsapdák alapvetően a jászsági vadmacska *(Felis silvestris)* állomány monitorozására lett kihelyezve. A korábbi évekkel (2023, 2024) ellentétben, ebben az évben már nem került potenciálisan vadmacska, vagy legalább hibrid egyed a kamera elé. A felvételek között azonban számos más védett fajt is meghatároztunk, melyek biotikai adat formájában lettek az OBM-be felvételezve.

A jászapáti Mezőgazgasági repülőtéren elvégeztük az NBMR protokollja szerinti ürge *(Spermophilus citellus)* kotorék számlálást. 242 lakott kotorék bejáratot rögzítettünk.

Drónos élőhely- és állapotfelmérést végeztünk Tiszai holtágakon az aszály dokumentálásának céljából. Az aszályos év következtében a holtágak kiszáradtak.

A Tájegység területén a szárazföldi makrogerinctelen fajokra vonatkozó rendszeres adatgyűjtésnek a szélsőséges nedvességhiány miatt, számos korábbi célterületen nem voltak olyan látványos eredményei, mint a korábbi években. A korábbi években különleges eredményeket szolgáltató, Tisza télvégi áradásakor kimosott rovaranyag átvizsgálása a folyó áradásának elmaradása miatt nem volt lehetséges. Az ilyen adatgyűjtés másik hatékony módszere az éjjeli fényre történő mintavételezés, melyre több alkalommal került sor pl. a Tiszakürti Arborétumban, valamint a Csépai-fertőn.

Felmértük a kertészeti tündérrózsa telepeket (60+ folt).

A nagykunsági székicsér *(Glareola pratincola)* és más fészkelő partimadárfajok fészkelési szokásainak, költési sikerének megismerésére és védelmére irányuló kutatásban vettünk részt. A nagykunsági területek mellett a Felső-Kiskunságban fészkelő állomány feltérképezését, gyakorlati védelmét is személyesen segítettük.

A nagykunsági agrárkörnyezetben fészkelő bíbic *(Vanellus vanellus)* állomány gyakorlati védelmében, valamint műholdas jeladóval történő felszerelésében vettünk részt.

Közreműködtünk az Ökológiai Kutatóközpont Vízi Ökológiai Intézetének kutatásában, melynek célja az endemikus bodrogközi víziászka *(Proasellus pribenicensis)* elterjedési területének pontosítása volt. A fokozottan védett Pélyi Madárrezervátum mocsárrét jellegű élőhelyei mellett az Akolháti mocsárréten és Szolnok alatt történtek mintavételek. Az endemikus Porasellus fajt sikerült kimutatni a Tájegység vizeiből.

A Hortobágyi Madárvonuláskutató Állomás működésében elsősorban, mint madárgyűrűzők vettünk részt. Több alkalommal tartottunk bemutató madárgyűrűzést az érdeklődő látogató közönségnek, illetve a gyűrűzőállomás tudományos célú madárgyűrűzési tevékenységét segítettük.

A jászfelsőszentgyörgyi Zagyva mentén lezajlott a CES-állandó ráfordítású gyűrűzés.

Hortobágy Tájegység

Az országos és regionális monitoring tevékenységekben vettünk részt (VVM, MMM, RTM, MTT), pl. az országos túzok, sas, erdei fülesbagoly, kékes rétihéja, bukóréce (barátréce cigányréce), kék vércse, sirály, daru és vadlúd szinkron felmérésekben dolgoztunk.

A fehér és fekete gólya, rétisas, parlagi sas, kerecsensólyom, szalakóta ismert költőhelyet ellenőriztük, újonnan előkerülteket rögzítettük az OBM megfelelő adatlapján.

Elvégeztük a Natura 2000 jelölő madárfajok állományfelmérését.

A HTE működési területén 2025-ben mindösszesen 34.573 biotikai adat lett rögzítve.

A HTE működési területén megtörtént, a közutakon gázolt élőlények monitoringja (Roadkill).

Az egyéb felmérések közül a középfeszültségű oszlop felmérést (KFO) végeztünk a HTE működési területén.

Folytatódott az MVB és az ún. A-idom madárvédelmi pilot szerelvények tesztelése is.

Kései pitypang *(Taraxacum serotinum)* felmérését végeztük el a hajdúböszörményi Csordalegelőn a helyi védetté nyilvánítási eljáráshoz.

Partimadár, valamint Ritka és Telepesen fészkelő madarak felmérése történt a Tájegység területén. 2025-ben kiemelten koncentrálva a sirály telepekre, küszvágó csér telepekre. Illetve a Hortobágy kistáj tekintetében a Hortobágy Természetvédelmi Egyesület tagjaival a ritkább úszóréce (böjti, kanalas, nyílfarkú réce) fajokra történt felmérés.

A kék vércse *(Falco vespertinus)* szinkron felmérési időpontban (09.24) 5500 példány, (09.15) 5600 példány, a jelenleg ismert legnagyobb éjszakázó mennyiség egy helyen (Csécsalji-erdő).

Kis lilik (*Anser erythropus*) monitoring, szeptember és április között. Fokozott figyelemmel a Skandináv és a Nyugat-szibériai állományokra vonatkozóan, az adatok alapján térben és időben elég jól elhatárolható területhasználattal.

CES-gyűrűzésben részt vettünk a HVÁ-n.

HUN-REN Ökológiai Kutatóközpont Vizes Élőhelyek Funkcionális Ökológiai Kutatócsoport jóvoltából négy nagy goda (*Limosa limosa*) befogását végeztük a Fecske-réten, a madarakra színes gyűrűkombináció és műholdas jeladót tettünk.

A nagy goda (*Limosa limosa*) védelmét szolgáló LIFE program előkészítését segítendő, a Hortobágy Természetvédelmi Egyesület tagjaival közösen a költési sikert növelő, fészekvédő elemek lettek kihelyezve és tesztelés céljából a TE területén.

Kanalasgém (*Platalea leucorodia*) színes gyűrűs jelölése történt a Hortobágyi-halastavak /IV. gémtelepén.

Nagy szikibagoly (*Gortyna borelii lunata*) hernyórágás- és imágó felmérést végeztünk.

A DE Élvonal projekt keretén belül partimadár monitoringot végeztünk a Hortobágyi-halastó Bivalyos, Kis-kondás és az V-ös tavon.

Rétisas (*Haliaeetus albicilla*) Kutatási Projekt (RKP) keretében egyrészt tollmintát gyűjtöttünk a gyűrűzés során kézbe került fiókákból későbbi genomikai vizsgálatok számára, másrészt kameracsapda rendszert üzemeltettünk a fészkelések egy részének nyomon követésére.

A MATE (Gödöllői Egyetem) Phd-hallgatójával kis lilik és egyéb lúdfajok táplálkozási viselkedés vizsgálathoz nyújtottunk szakmai segítséget.

Herpetofaunisztikai adatok gyűjtöttünk és töltöttünk fel az OBM-be.

A vizes élőhelyek restaurációinak és kezeléseinek kétéltűekre gyakorolt hatásait vizsgáltuk. Az adatbázis 12 évet ölel fel.

„Legelőtó projekt” keretében 7 éves adatbázissal dolgoztunk, structural equation modeling elemzéseket végeztünk és részt vettünk annak kiértékelésében.

„Kisvizes projekt” keretében terepi felméréseket végeztünk és részt vettünk az eredmények kiértékelésében.

Tavaszi közúti kétéltű elütések felmérését végeztük a 33-as főközlekedés út hortobágyi szakaszán.

Mester Béla az alábbi 2025-ben megjelent cikkben volt társszerző:

Szabolcs M, Mizsei E, Mester B, Lengyel S. 2025. Male-biased road mortality of eastern green lizards (*Lacerta viridis*) in Northeast Hungary. Salamandra 61 (2): 263–266. ISSN 0036–3375. (IF: 1,2)

Nagykunság Tájegység

A TE részt vett a kunhalmok vegetációdinamikáját célzó kutatás terepi munkában.

Borza Sándor az alábbi 2025-ben megjelent tudományos publikációkban volt társszerző:

Deák, B., Bede-Fazekas, Á., Süveges, K., Tölgyesi, C., Kelemen, A., Bede, Á., Valkó, O. (2025): Ancient mounds, modern refuges: Out-of-production sites on kurgans support rare weeds in agricultural landscapes. *Agriculture, Ecosystems & Environment, 394,* 109902.

Süveges, K., Valkó, O., Kelemen, A., Tölgyesi, C., Bede, Á., Godó, L., Deák, B. (2025): Rare and Data-Deficient Weed Flora of East Hungarian Kurgans-A Large-Scale Survey. *Acta Botanica Hungarica, 67(4),* 457-488.

Zalai, T., Borza, S., Lukács, B. A., & Végvári, Z. (2025): The influence of grazing intensity and wetland availability on breeding shorebird populations in a Eurasian steppe. *Global Ecology and Conservation, 59,* e03557.

Godó, L., Valkó, O., Borza, S., Ferenc, A., Kiss, R., Lukács, K., & Deák, B. (2025): Effects of mound building and caching by steppe mouse (Mus spicilegus Petényi) on the vegetation in agroecosystems. *Agriculture, Ecosystems & Environment, 379,* 109359.

Kiss Ádám a Juhász-Nagy Pál Doktori Iskola hallgatójaként terepi adatgyűjtést, mintavételezéseket végezett a székicsér-költőhelyeken székicsérekkel és társfészkelő partimadár-fajokkal kapcsolatban. Ezek mellett partimadár-kutatással kapcsolatban koordinálta a működési terület más részein végzett monitoring vizsgálatok menetét is.

Kiss Ádám doktori témájával kapcsolatban több hazai és nemzetközi szimpóziumon és konferencián vett részt és tartott előadást (Biodiversity doctoral Program, Biodiverzitásvédelmi Konferencia).

Madárgyűrűző tevékenységet végeztünk a TE több helyszínén. Kutatási céllal végzett jelölések elsősorban székicsért és bíbicet érintettek.

Új tevékenységként elkezdtük a székicsérek és bíbicek műholdas nyomkövető eszközökkel történő ellátását. 2025-ben 9 adult korú székicsért és 7 bíbicet tudtunk jelölni. A székicsér-jeladók beszerzése pályázatból valósult meg.

Országos vadmacska kutatási projekt munkáját segítettünk, mely során vadmacska szőrmintát küldtünk genetikai vizsgálat céljából.

Heti rendszerességgel végeztünk gyurgyalag, partifecske, küszvágó csér monitoringot.

Új madárvédelmi berendezések (MVB) tesztelése egész évben folyamatos volt.

Bihari-sík Tájegység

Pocsolyalakó rákokat két alkalommal mértünk fel kutatói segédlettel Pocsaj, Kismarja, Hencida, Furta és Zsáka külterületén.

Fullánkos hártyásszárnyú fajok kutatása közben, a debreceni Bellegelőn történt területbejárás, melynek eredményeként a fokozottan védett vörös csüngőlepke *(Zygaena laeta)* két példányát azonosítottuk, így újra lett recens előfordulási adata a fajnak a HNPI működési területén.

BioBlitz-en vettünk részt a Jászságban, ahol hal és rovar faunát mértünk fel.

Közös biotikai felmérésen vettünk részt Hencida és Esztár külterületén a Tájegység tagjaival (ürgefelmérés, Csere-erdő, Botanika, rovarok, madarak: Kis-csere és Körtvélyes erdő).

Folytatódott a Bihari-sík fullánkos hártyásszárnyú faunájának felmérése, mely során több, országosan ritka fajt is azonosítottunk

Közös területbejárást tartottunk malakológus részvételével Kismarja és Pocsaj külterületén, vertigo csigafajok keresése, éjszakaráncos gyászbogár keresése céljából. Utóbbit új helyen nem azonosítottuk.

Szintén közös területbejárást tartottunk malakológussal Mezősas és Pocsaj külterületén, árgusszemű cincér és egyéb védett bogárfajok keresése céljából.

XXV. Magyar Biodiverzitás Napokon vettünk részt Túrkevén.

Hamvas rétihéja fészkelések felmérését végeztük el az MME Hamvasrétihéja-védelmi Munkacsoportjával.

Ürgefelmérést végeztünk transzektek mentén Derecskén és Tépén, valamint lyukakat kerestünk Hencidán a TMO bevonásával.

Andaházán az év során több alkalommal vízimadarak jelölését végeztük.

Magyar zergevirág állományát mértük fel Hencidán, a Kis- Csere területen.

Halfajok állományviszonyait mértük fel, elektromos halászgéppel halásztunk több alkalommal.

Két napos XXI. Haltani Konferencián vettünk részt Tiszafüreden.

Egyeztetés, adatközlés botanikussal, régebbi növénytelepítések, tervezett könyv kapcsán.

Hajdúság-Dél-Nyírség Tájegység

Megjelent Demeter László újabb florisztikai cikke a Tájegységre vonatkozóan: Demeter L. (2025): A Dryopteris borreri előfordulásai és más kiegészítések a Dél-Nyírség páfrányflórájához (Pteridopsida). – Kitaibelia 30 (2): 177–186.

Demeter László társszerző egy védett fajról szóló rövid botanikai közleménynek is: Takács A. & Demeter L. (2025): A Sium sisarum újabb adatai Kelet-Magyarországon – In: Adatok a Pannon Ökorégió őshonos növényfajainak ismeretéhez II.. – Kitaibelia 30 (2): 233–252.

Talajvíz kutatás keretében havonta leolvastuk a „kisvizes” KEHOP+ pályázatból az ELTE- és hidrogeológusok által fúrt potenciométerek vízszintjeit Létavértesen a Csohos-tó környékén, valamint az újlétai Nagy-Ócsán és a bagaméri Silye-réten fúrt kutak esetén. Az adatokat továbbítottuk a kutatóknak feldolgozásra.

Az újlétai egyhajúvirág *(Bulbocodium vernum)* állomány vizsgálata tovább folytatódott. A kitelepített talajnedvesség-mérőket szükség szerint feltöltöttük, adatait pedig rendszeresen letöltöttük, és továbbítottuk a kutatók számára (Ökológiai Kutatóintézet). Felmértük az újlétai egyhajúvirág *(Bulbocodium vernum)* állományt. Összesen 1960 virágzó tő volt idén. Több alkalommal végeztünk megfigyeléseket az egyhajúvirágosban hangyák maggyűjtő tevékenységével kapcsolatban, illetve gyűjtöttünk is példányokat határozás céljából. Elvégeztük az egyes mintakvadrát felmérését. A HUN-REN kutatói felmérték a többi kvadrátot. A növények száma növekedést mutatott. Novemberben kaszálást végeztünk néhány mintakvadrátban.

Az NBmR keretében felmértük a magyar kökörcsin *(Pulsatilla flavescens),* a magyar nőszirom *(Iris aphylla subsp. hungarica)* a réti angyalgyökér *(Angelica palustris)* és a kikeleti hóvirág *(Galanthus nivalis)* teljes állományát a HDNYTE területén.

Kései pitypangot *(Taraxacum serotinum)* mértünk fel a Józsai-legelőn és a hajdúböszörményi Csordalegelőn (ez már a HTE területe). A Csordalegelőn újabb állományt találtunk. A Józsai-legelőn a felmérés a főút szélesítésének terve által veszélyeztetett legelőszélen történt, és igen sok növény került elő.

Hosszúpályiban nem védett területen felmértünk egy eddig nem rögzített fátyolos nőszirom *(Iris spuria)* és sziki kocsord *(Peucedanum officinale)* állományt.

4 napon rétisas *(Haliaeetus albicilla)* gyűrűzésen működtünk közre a HTE területén alpinistaként. 8 fészekből összesen 15 fióka jelölése történt.

Május hónapban a HTE és NTE területein a rétisasok *(Haliaeetus albicilla)* gyűrűzésében és genomikai vizsgálatában nyújtottunk alpinista segítséget.

Májusban CES gyűrűzésben nyújtottunk segítséget a Hortobágyi halastavakon.

Januárban részt vettünk az országos sasszinkronon. Hajdúböszörményi, debreceni és létavértesi területeket jártunk be. Egerészölyveket, vörös vércsét regisztráltunk, és egy vándorsólyom is előkerült.

Januárban részt vettünk az erdei fülesbagoly *(Asio otus)* telelő állományainak szinkronszámlálásában.

Túzok *(Otis tarda)* szinkron megfigyelésen vettünk részt télen az Érmelléki löszös háton. Túzok nem került elő.

Kékes rétihéja *(Circus cyaneus)* szinkronszámolásokat végeztünk a téli időszakban Hosszúpályiban a Fehértói-tározó éjszakázó helyén.

A téli időszakokban ragadozó madarak fészektérképezését végeztük főleg védett és Natura 2000 erdőkben.

Egy cseh kutatóval próbáltunk több napon át földikutyákat fogni a hajdúbagosi Földikutya-rezervátumban, ahol a kutató az állat párzási hangját akarta rögzíteni.

A Martinkai-legelőn októberben felmértük az oda telepített nyugati földikutyák *(Nannospalax leucodon)* túrásait. Közel 300 túrás pontját rögzítettük.

A Hajdúbagosi Földikutya-rezervátumban és a vámospércsi Villongóval szembeni területen közönséges ürge *(Spermophilus citellus)* felmérést végeztek a Tájegység tagjai és a segítők.

Az Igazgatóságon duális képzésben lévő hallgatóval 6 db vadkamerát üzemeltettünk a Nagyerdőn, hogy az ott élő kisragadozókról pontosabb képet kapjunk.

Elektromos halászgépes felmérést végeztünk a Kondoros-csatorna mikepércsi szakaszán, valamint a Király-csatornán. Utóbbiból egy élőlény se került elő, míg a Kondorosból csak inváziós halfajok. Később szintén halfaunisztikai kutatást végeztünk a Tócón Zelemér és Mikepércs között. A Mélyvölgyi-érben szivárványos öklét *(Rhodeus sericeus)* is fogtunk.

Keleti rablópille felmérésében segédkeztünk Furta határában.

Drónnal ellenőriztük a rétisas *(Haliaeetus albicilla)* és parlagi sas *(Aquila heliaca)* fészkeket (Nyírség-Szatmár-Bereg TE). 5 parlagi, 3 rétisas fészket ellenőriztünk.

Kollégák által behozott molnárgörény és feltehetően vadmacska tetemet tudományos vizsgálatok céljára adtunk át.

Nyírség-Szatmár-Bereg Tájegység

Rendszeres vízimadár monitoringot végeztünk a szabolcsveresmarti Rétközi-tavon, a nyíregyházi Szelkó-tavon, a nagyhalász-kemecsei Bertény-tavon.

Orchideafelmérést végeztünk Nyíribronyban, védettség alatt álló gyepen több ezres pompás kosbor *(Orchis elegans)* állomány lett azonosítva. Nyírtéti Új-dűlő-rétje *ex lege* lápon új adatként a hússzínű ujjaskosbor *(Dactylorhiza incarnata)* került elő.

Drónok segítségével gémtelepeket ellenőriztünk.

Macskabagoly *(Strix aluco)* állományfelmérését végeztük el a Sóstói-erdőben.

Réti- és parlagi sas fészkek drónos ellenőrzését végeztük.

Mocsári teknős *(Emys orbicularis)* állományfelmérés történt a Belfőcsatorna, Nagyhalász-Pátrohai-csatorna és Lónyay-főcsatorna mentén.

Fattyúszerkő (*Chlidonias hybrida)* telepek felmérését végeztük a Timári-holtágon és a rakamazi Nagy-morotván.

A Tájegységben összesen 1883 db középfeszültségű oszlopot mértünk fel.

Áprilisban, májusban és júniusban több alkalommal is részt vettünk az újfehértói szikipacsirta *(Calandrella brachydactyla)* állomány felmérésében. Mindezek ellenére a célfajt nem találtuk meg.

Szeptemberben és októberben ágas tapló *(Grifola frondosa)* felmérést végeztünk a Sóstói-erdőben. A 2018-as évben az adatok nagy számából eredően, a gombával gyökérkapcsolt fák védelme érdekében azok egyedi, festékszórós jelölése mellett döntöttünk az erdőgazdálkodó egyetértésével. Ezt a munkát 2025-ben is folytattuk. Ebben az évben 6 új előfordulást rögzítettünk (összesen 209 egyedileg jelölt fát ismerünk). Ezzel a Sóstói-erdő országos szinten kiemelkedő ágas tapló előfordulások tekintetében. Ezen kívül a Baktai-erdő TT területén, a Ricsikai-, berkeszi és mándoki erdőkben is védett gombák felmérését végeztük, Berkeszen új helyen került elő ágas tapló, a Baktai-erdőben pedig a gyökeres álpereszke *(Pogonoloma macrorhizum)* termőtesteit találtuk meg új helyszínen. Az előző évekhez képest szinte alig jelentek meg gombák a megjelölt fákon. A felmérést szakértő segítette.

Védett gombák állományát mértük fel a Cégénydányádi-park TT-én, a Baktai-erdő, berkeszi erdők, Sóstói-erdő, Simai úti és borbányai lőtér területén. Számos védett faj lett azonosítva, többek között: őzlábgalóca *(Amanita vittadinii)* 68 termőteste, tüskés sörénygomba *(Hericium cirrhatum)* első alföldi adata, csoportos csiperke *(Agaricus bohusii)* első nyírségi adata, laskapereszke *(Hypsizygus ulmarius)* foltos változata, ágas tapló *(Grifola frondosa),* óriás bocskorosgomba *(Volvariella bombycina)*, gyökeres álpereszke *(Pogonoloma macrorhizum)*, lemezes pöfeteg *(Chlorophyllum agaricoides).*

Havi rendszerességgel mértük a Mohos-tó körüli talajvízszintmérő kutak vízállását.

A Tihanyi Limnológiai Intézet munkatársainak nyújtottunk segítséget a lápi póc *(Umbra krameri)* gyűjtésében a Zsid-tavon, morfológiai vizsgálathoz szükséges fotózás és genetikai mintavétel céljából.

Amurgéb gyűjtésében vettünk részt a Debreceni Egyetem (a továbbiakban: DE) munkatársaival, táplálékpreferencia vizsgálatok céljából a Zsid-tavon és a Bábtaván.

Szakértővel közös bejárás és egyeztetésen vettünk lápok kezelésével kapcsolatban.

A HUN-REN ATOMKI munkatársának terepi unkáját segítettük a Boroszló-kerti Holt-Tiszán, üledék-mintavétel további vizsgálatok céljából.

Terepi segítséget nyújtottunk a szatmár-beregi vízterek halfaunisztikai felmérésben.

Szintén terepi segítséget nyújtottunk a lápi póc *(Umbra krameri)* állományfelméréshez és telepítéshez (Balatoni Limnológiai Intézet, Magyar Környezetgazdálkodási és Vidékfejlesztési Társaság) a Navat-patakba (10 példány), a Nyíres-tóba (15 példány).

Kutató kollégák terepi segítése keresztes vipera *(Vipera berus)* felkutatásban.

Doktori iskolák hallgatói:

Kiss Ádám: A székicsér *(Glareola pratincola)* élőhely-választásának, költési sikerének, költésbiológiájának vizsgálata a magyarországi szántóföldi élőhelyeken.

Katona József: Vízimadarak vonulásának térbeli és időbeli mintázatai.

Tihanyi Gábor: Középfeszültségű elektromos szabadvezeték hálózatok madárvédelmi szempontú összehasonlító elemzése az alkalmazott technológiai sajátosságok függvényében. (2024/2025-ös tanévben halasztás.)

Wilhelm Ákos Sándor: Nyergek a IX-X. Századi Kárpát-medencében.

Turisztika, oktatás, szemléletformálás, média-feladatok

Több alkalommal, helyenként havi rendszerességgel számoltunk be a mindennapi munkáinkról, ill. speciális természetvédelmi tevékenységekről a helyi és az országos sajtóban, rádióban és televízióban. (Kossuth Rádió, Európa Rádió, Miskolci Rádió, Magyar Krónika, Erdőmánia, Nyíregyházi TV, Kölcsey TV, Duna TV, stb.).

Az Igazgatóság közösségi média felületein természetvédelmet népszerűsítő, védett és fokozottan védett fajokat bemutató posztokat állítottunk össze.

Júliusban másodjára rendeztük meg a Közép-Tiszai Természetvédelmi Kutatótábort. A táborban 10 fő egyetemi hallgató vett részt.

A túrkevei Pákász tanösvény avatója kapcsán szemléletformáló, ismeretterjesztő bemutatót tartottunk több óvodás és iskolás gyerekcsoport számára „halas” témában, illetve bemutató madárgyűrűzést végeztünk.

Kis lilik LIFE program környezeti nevelési programjain vettünk tevékenyen részt számos alkalommal.

Az MME Szolnoki Helyi Szervezete által tartott természetismereti táborban halas, ill. vízi élőlényekkel kapcsolatos foglalkozást tartottunk, mely során a Zagyván elektromos halászeszközzel gyűjtöttünk adatot, majd mutattuk be.

Tisza-tavi és Hortobágyi túravezető képzésen vettünk részt Hortobágyon.

Halas szakmai előadás és bemutatót tartása több helyszínen.

Igazgatóságunkat szakmai előadással, illetve fotókiállítással képviseltük a HoVaTe rendezvényen Túrkevén.

A Sasközpontban lezajlott az AM felkérésére szervezett „jeladós” képzés és vizsga, amely a madarak jeladózásának alapfeltétele.

Előadást tartottunk az Országos Őri találkozón Nyíregyházán.

A Tatai vadlúdsokadalmon Sakerroads és Sasközpontos kitelepüléssel és bemutatóval vettünk részt.

Falcopoliszos önkéntesképzésen jeladós technikákat mutattunk be, majd a borsóhalmi legelőerdőn éjszakázó kék vércsék befogásában segédkeztünk.

Raptormobilos kitelepüléssel több rendezvényen is részt vettünk, többek között a hortobágyi behajtási ünnepen a Sakerroads-os környezeti nevelőkkel.

Sakerroads Life Workshop-ot szerveztünk a Sasközpontban a diákszimpózium résztvevőinek és a kísérő tanároknak a kerecsensólymokat érintő áramütések kapcsán, illetve bemutattuk a tesztröpdét és annak működését.

Több helyszínen tartottunk Sakerroads Life és madárismereti bemutatót.

Nyolc alkalommal előadást tartottunk és terepi programot az Igazgatóság őszi daruvonulásra fokuszáló rendezvénysorozatában.

Kisújszálláson előadást tartottunk a székicsér védelmi tevékenységünkről, illetve kerekasztal beszélgetésen vettünk részt a Nemzeti Agrárkamara által szervezett, "Együttélés a mezőgazdasági tájban" rendezvényen. Később szakvezetést tartottunk Nagyréten.

Az MBH Bank Zrt. Által támogatott székicsérvédelmi projekt bemutató kisfilm forgatásához biztosítottunk terepi szakvezetést.

Az MBH Bank Zrt. pályázat székicsérvédelmi projekt-összefoglalót tartottunk Budapesten.

Az 51. Hortobágyi Természetvédelmi Kutatótábor munkájában részt vettünk.

Madáretető és madárodúk készítését és kihelyezését koordináltuk Tiszaszentimrén.

A Tisza-tavon 2 alkalommal vezettünk részt kenus túrán.

Előadásokon vettünk részt az V. Debreceni Alkalmazott rovartani Konferencián.

Megkezdtük egy takarófal építését a Bihari-sík tanösvény mentén, mely a vízimadarak zavartalanságát, és a látogatói élmény fokozását hivatott szolgálni. A fal készültségi szintje év végére kb. 70% lett.

Több alkalommal vezettünk csoportokat a Bihari-sík tanösvényen.

Szeptemberben 198 fő részvételével zajlott a Bihari-sík teljesítmény túra, melyben a Tájegység, mint társszervező vett részt.

A Bihar Közalapítvánnyal közös darus programot tartottunk Andaházán, melyen 48 fő vett részt.

A Bihar Közalapítvánnyal közösen szervezett bemutató gyűrűzésen vettünk részt.

Pályaorientációs nap kapcsán előadás tartottunk több helyszínen.

Kommunikációs tervet állítottunk össze Tájegységenként.

Egy szemináriumi előadást tartottunk a DE Állattani és Humánbiológiai Tanszékén a Dél-Nyírségben folytatott természetvédelmi kezelési tevékenységekről.

Előadást tartottunk a DE Mezőgazdaság-, Élelmiszertudományi és Környezetgazdálkodási Kar Nagytanácstermében a Debrecen Megyei Jogú Város településfejlesztéshez kapcsolódó integrált vízgazdálkodási célok, stratégiák, feladatok értékelése kapcsán a természetvédelmi szempontokról.

Előadást tartottunk a Hajdú-Bihar Vármegyei Önkormányzat természetvédelmi RO-HU pályázatának rendezvényén a TVŐ feladatairól.

Debrecenben a Nagyerdő Napján részt vettünk a Nagyerdő emlékoszlopának koszorúzásán a Debreceni Erdészet udvarán.

A Nagyerdő Hete családi napjára kitelepültünk a Sziget Kék rendezvényére kiállítással és játékokkal, az ÖKO munkatársának segítségével. Szakvezetett túrát vittünk a Nagyerdőben.

A Hajdúbagosi Földikutya-rezervátumban a DE hallgatóinak tartottunk terepgyakorlatot.

Természetvédelmi Őrök Országos Szakmai Találkozójának előkészítésébe, lebonyolításában vettünk rész, munkatársaink szakvezetéssel, koordinációval és dokumentációval segítették a program sikeres teljesítését.

Turisztikai létesítményként is funkcionáló Cégénydányád Kende-kúria látogatószám 2025 évben 1355 fő.

Turisztikai programok, terepi szakvezetések (hirdetett tematikus túrák, bejelentkezett csoportok szakvezetése Szatmár-Beregben): összesen 43 fő részvételével zajlottak.

Oktatási és turisztikai programok során (téli környezeti nevelési program, egyéb előadások és környezeti nevelési programok év közben, táborokban tartott előadások, EMN, tematikus napok, pályaorientációs napok, mobilkiállítás kihelyezése) elért gyerekek és felnőttek száma 2025-ben összesen 5944 fő volt.

Bátorligeti Ősláp Bemutatóhelyen a látogatószám: 199 fő.

Őszi alkotópályázat: beküldött alkotások 265 fő. Témája ezúttal „A láprétek rejtett szépsége – a mocsári nőszőfű” volt. A HNPI egész működési területéről és az ország több pontjáról érkeztek nevezések.

Előadást tartottunk a Magyar Hidrológiai Társaság és a FETIVIZIG munkatársainak.

Előadást tartottunk Nyíregyházán a Vadgazdálkodási Konferencián.

Madármegfigyelő napot tartottunk Zagyva-mente saját vagyonkezelt területen, valamint a Cégénydányádi-park Természetvédelmi Területen, ahol madárgyűrűző bemutatót rendeztünk az érdeklődőknek.

Az Ifjú Kócsagőr program keretében egyetemi hallgatók mentorálását végeztük. Az országos döntőn Monoki Ákos által felkészített hallgató különdíjat nyert.

Szakmai előadásokat készítettünk és prezentáltunk különböző rendezvényeken.

Szakdolgozó és nyári gyakorlatos hallgatókat segítettünk az ismeretszerzésben, illetve irányítottuk a szakmai munkájukat. HDNYTE: 1 fő, NYSZBTE: 2 fő.

Az Igazgatóság médiatárát fotó és videó tartalmakkal bővítettük.

Magyar Nemzeti Parkok Hetével kapcsolatos programokat szerveztünk és kiviteleztünk több helyszínen.

Valamint számos egyéb feladatban vettünk részt, melyekre vonatkozóan a 12. fejezetben találhatóak további információk.

Egyéb tevékenység

Ellenőriztük az Igazgatóság vagyonkezelésében lévő birtoktesteken és a bérbe adott területeken folyó gazdálkodást. Közreműködtünk birtoktestek bérbeadásában, illetve a

birtok visszavételi eljárásokban. Szakmai segítséget nyújtottunk a lejáró haszonbérleti szerződések birtoktesteinek a felülvizsgálatához.

Natura 2000, JFGK ellenőrzéseket végeztünk, jegyzőkönyveket készítettünk, digitalizáltunk és töltöttünk fel a MÁK szerverére.

Natura 2000 fenntartási terv korrekcióját végeztük el.

MTÉT AKG célprogramok kíméleti területeink térinformatikai lehatárolását elvégeztük.

Kaszálási kérelmeket véleményeztünk, és ellenőriztük a vagyonkezelői hozzájárulásban leírtak végrehajtását.

Villanypásztor létesítési kérelmeket véleményeztünk és ezek megvalósulásának terepi koordinálását.

Öntözés fejlesztési igényeket véleményeztünk.

Az épületleltárt frissítettük az OBM rendszerben.

Pályázatok, projektek előkészítésében, lebonyolításában, ellenőrzésében, eredmények összegyűjtésében működtünk közre. Több esetben szakfelügyeletet biztosítottunk ezekben a programokban.

Az MNV Zrt. és a Nemzeti Földalapba tartozó földrészletek Igazgatóságunk vagyonkezelésébe való átvételéhez szükséges szándéknyilatkozat szakmai tartalmát előkészítettük az AM részére.

Részt vettünk több alkalommal közösségi munkavégzésben (Kemény-kastély, Meggyes csárda).

Együttműködtünk a FÁNK munkatársaival védett, fokozottan védett fajok repatriációja, és kondíció ellenőrzése kapcsán.

Az MME irányítása alatt működő méreg- és tetemkereső kutyás munkatársával együttműködtünk.

A Madárfigyelő Szolnok Természetvédelmi Egyesülettel szerteágazó és hatékony együttműködés jött létre, ami kiterjed mind adatgyűjtési (fokozottan védett és telepesen költő madárfajok), monitorozási munkálatokra (sas-, erdei fülesbagoly-, stb. szinkron) mind szemléletformálási, bemutatási célok megvalósítására, valamint élőhelykezelési és madármentési feladatok szervezése, lebonyolítása terén egyaránt.

Online növényorvosi szakmai konferenciákon vettünk részt.

Online munkavédelmi oktatáson vettünk részt gólyagyűrűzés és magasban végzett emelőkosaras madárvédelmi munkák tárgyában.

Szakfelügyeletet látunk el beruházási munkáknál.

Lőkészség fenntartó lövészetet teljesítettünk két alkalommal Apafán.

Tűz- és munkavédelmi képzésen vettünk részt.

A lejáró pszichológiai, orvosi alkalmassági, fegyvertartási engedélyek meghosszabbítása megtörtént, üzemorvosi vizsgálaton vettünk részt.

A BTE központjában felváltva végeztünk takarítási, udvar karbantartási és kertápolási feladatokat.

Részt vettünk a „Te Szedd” programban több helyszínen, illetve ezen kívül is többször végeztük el szemét depóniák felszámolását.

Saját vadászterületeinken részt vállaltunk a vadgazdálkodási tevékenységben. Ennek meghatározó része a predátor kontroll, amelyben egyrészt hivatásos vadász kapcsolt munkakörben is foglalkoztatott természetvédelmi őrök fegyveres szolgálatot adtak, illetve Larsen- és létrás csapdákat üzemeltettek folyamatosan, másrészt nem vadász kollégáink tevékenységét segítették egyéb módon (kotorékok, fészkek felderítése, szállítási, kisegítő feladatok ellátása).

Természetvédelmi szakmai kérdések, anyagok, ügyiratok megválaszolásában működtünk közre. Ezek között számos területfejlesztési koncepció, különböző szakági tervezet megtalálható.

Rendszeresen működünk együtt társadalmi szervezetekkel. Az MME-vel és a Hortobágy Természetvédelmi Egyesület munkatársaival közös LIFE programok kapcsán is.

A Szolnoki Damjanich János Múzeum régészeti osztályával a korábbi évekhez hasonlóan tárgy évben is szoros volt az együttműködés. Rendszeresek voltak az egyeztetések a régészeti őrzés elősegítésére és a múzeum által irányított, önkéntes fémkeresősök részvételével zajló Közösségi Régészeti Program ellenőrzésére.

A WWF Magyarország szervezettel együttműködve több helyszínen, banki finanszírozással végeztünk élőhelykezelési munkákat (Nagykörű, Petneháza).

Stratégiai együttműködést tartottunk fenn továbbra is a HTGN Kft. és a HHG Zrt. munkatársaival.

Eleget tettünk a tervezési, jelentési és egyéb adminisztrációs feladatainknak.

Törekedtünk a ránk bízott területek aktuális állapotáról a lehető legszélesebb körű információt begyűjteni és azt a természeti értékek és élőhelyek megőrzése érdekében felhasználni. (Ez jelentette például a vízvisszatartó műtárgyak állapotának követését, szükség szerinti beavatkozásokat, az erdőgazdálkodási tevékenységek alakulásának ellenőrzését, vagy éppen a középfeszültségű elektromos hálózatok madárvédelmi aspektusainak alakulását.)

Élőhely kezeléseket végeztünk, ill. kezelési tevékenységeket koordináltunk.

Bekapcsolódtunk fajvédelmi programokba (díszes tarkalepke, fehér gólya, kis lilik, kékvércse, nagy szikibagoly, nyugati földikutya, túzok, egyhajúvirág, réti angyalgyökér).

Védett és fokozottan védett madárfajok fészkelését elősegítő műfészkeket, mesterséges fészkelőodúkat és -tálcákat helyeztünk ki, amelyeket rendszeresen ellenőriztük, szükség esetén karbantartottuk vagy pótoltuk.

Intézkedtünk az emberi környezetben megtelepedő védett fajokkal kapcsolatban, elsősorban a molnárfecske és a fehér gólya fészkek, illetve a denevérkolóniák védelme érdekében.

Egyeztetésen vettünk részt a CIVAQUA programmal kapcsolatban több alkalommal.

Elvégeztük a ragadozómadarakra veszélyes középfeszültségű oszlopok felmérését a kijelölt szakaszokon, továbbá erősítettük az állami természetvédelem képviseletét az áramhálózati madárvédelem stratégiai jellegű egyeztetésein és teszteltük az ott elfogadott madárvédelmi innovációk hatékonyságát területi pilot programokban.

Elláttuk a TVŐ telefonos készenléti szolgálatát.

Havária események során (tüzek, tömeges madárpusztulás botulizmus miatt, ragadós száj és körömfájás járvány miatt létrejött lezárások és kerékmosók) részt vettünk a negatív környezeti hatások megszüntetésében és a károk mérséklésében.

A „Vizet a tájba” program keretében véleményeztük a beérkező kérelmeket. Az „Aszályvédelmi akcióterv”, valamint a „Vizet az erdőbe” program lebonyolítása érdekében együttműködtünk a területileg illetékes Vízügyi Igazgatóságokkal.

A Magyar Honvédséggel közös területbejáráson vettünk részt több alkalommal.

Egy kétéltűvédelmi célú LIFE pályázat megalapozása és WP tervezetek összeállítása történt az év végéig, a HNPI, a Rónaőrző TE és a VAC kezdeményezők munkatársaival.

Részben a kétéltűvédelmi LIFE kapcsán a HNPI herpetofaunisztikai adatbázisának elemzése, terepi adatok gyűjtése, ritka fajok állományainak tavaszi felkutatása, valamint a 33. sz. főút mélyépítésű műtárgyainak és terelőinek állapot-felmérése is megvalósult.

A XXV. Madarászfutam szervezésében és terepi felügyeletében segédkeztünk.

A Nádudvari Húsüzem szennyvíztisztító telepének bővítése kapcsán vettünk részt a munkaterület átadáson.

Madárszínház, Fogadóépület és Hortobágyi-Halastavi kisvasút, TOP_PLUSZ-6.1.4-23-HB2-2024-00001tervezői programjának többkörös személyes és online véleményezését végeztük.

11. Költségvetés és vagyon

11.1. Kiadások

Az Igazgatóság 2025. évi kiadásai az alábbiak szerint alakultak

Megnevezés	Eredeti előirányzat	Módosított előirányzat	Teljesítés
	HUF		
Személyi juttatások	984 272 000	1 217 848 863	1 217 803 846
Munkaadót terhelő járulékok	111 997 000	176 674 383	176 674 383
Dologi kiadások	357 958 000	3 142 249 945	1 442 164 371
Egyéb működési célú kiadások	-	683 461 608	536 726 914
Beruházások	18 109 000	174 046 627	161 451 070
Felújítások	13 300 000	92 198 880	88 513 456
Egyéb felhalmozási célú kiadások	-	4 500 000	4 500 000
Költségvetési kiadások mindösszesen	**1 485 636 000**	**5 490 980 306**	**3 627 834 040**

A pénzügyi helyzet által megkövetelt takarékossági intézkedéseket az Igazgatóság megtette. Az alábbi táblázatokban szereplő összegek az alapfeladatok maradéktalan ellátásával

kapcsolatban felmerült költségek valamint az induló és folyamatban (megvalósítás szakaszában) lévő pályázatokkal kapcsolatban felmerült kiadások összességét mutatják.

Dologi kiadások pénzforgalmi előirányzatának és teljesítésnek alakulása

Megnevezés	Eredeti előirányzat	Módosított előirányzat	Teljesítés
	HUF		
Szakmai anyagok beszerzése	30 000 000	172 348 458	154 449 849
Üzemeltetési anyagok beszerzése	30 000 000	196 281 774	183 147 871
Készletbeszerzés	**60 000 000**	**368 630 232**	**337 597 720**
Informatikai szolgáltatások igénybevétele	6 000 000	17 282 308	16 114 800
Egyéb kommunikációs szolgáltatások	2 500 000	5 816 999	5 494 681
Kommunikációs szolgáltatások	**8 500 000**	**23 099 307**	**21 609 481**
Közüzemi díjak - ebből:	38 000 000	65 908 867	59 718 237
Villamosenergia szolgáltatás díja	*20 000 000*	*45 355 214*	*41 915 483*
Gázenergia szolgáltatás díja	*15 000 000*	*14 989 863*	*12 796 606*
Víz- és csatorna szolgáltatás díja	*3 000 000*	*5 563 790*	*5 006 148*
Bérleti és lízing díjak	5 000 000	58 132 987	52 219 863
Karbantartási, kisjavítási szolgáltatások	50 000 000	144 119 101	131 406 235
Közvetített szolgáltatások	0	0	0
Szakmai tevékenységet segítő szolgáltatások	50 408 000	1 905 794 692	395 290 873
Egyéb szolgáltatások	50 000 000	159 211 432	153 288 126
Szolgáltatási kiadások	**193 408 000**	**2 333 167 079**	**791 923 334**
Kiküldetések kiadásai	5 000 000	12 823 457	12 192 728
Reklám- és propagandakiadások	1 000 000	0	0
Kiküldetések, reklám- és propagandakiadások	**6 000 000**	**12 823 457**	**12 192 728**
Működési célú előzetesen felszámított általános forgalmi adó	75 000 000	348 006 723	228 802 563
Fizetendő általános forgalmi adó	0	8 001 137	8 001 137

Kamatkiadások	0	661 014	661 014
Egyéb pénzügyi műveletek kiadásai	50 000	299 619	245 438
Egyéb dologi kiadások	15 000 000	47 561 377	41 130 956
Különféle befizetések és egyéb dologi kiadások	**90 050 000**	**404 529 870**	**278 841 108**
Dologi kiadások	**357 958 000**	**3 142 249 945**	**1 442 164 371**

A felhalmozási kiadások pénzforgalmi előirányzatának és teljesítésnek alakulása

A felhalmozási kiadások előirányzatai közül a beruházási kiadás soron a pályázati forrásból (ROHU, LIFE pályázatok) és saját bevételből meg megvalósuló fejlesztések következtében a módosított előirányzat jelentősen meghaladja az eredeti előirányzatot.

Az HNPI 2025. évi beruházásainak alakulása

Megnevezés	Eredeti előirányzat	Módosított előirányzat	Teljesítés
	HUF		
Immateriális javak beszerzése, létesítése	0	0	0
Ingatlanok beszerzése, létesítése	3 000 000	11 119 719	6 289 798
Informatikai eszközök beszerzése, létesítése	5 000 000	5 353 439	5 353 439
Egyéb tárgyi eszközök beszerzése, létesítése	6 909 000	122 398 571	117 069 612
Beruházási célú előzetesen felszámított általános forgalmi adó	3 200 000	35 174 898	32 738 221
Beruházások	**18 109 000**	**174 046 627**	**161 451 070**

A felújítási kiadások módosított előirányzatán szereplő költségvetési támogatás összege év közben jelentős mértékben megemelésre került. Az előirányzat módosítást a halaszthatatlannak ítélt felújítási munkálatok tették szükségessé. Ezek a munkáltok az épületeink állagmegóvása, az állatok biztonságos tartási körülményinek fenntartáshoz szükséges halaszthatatlan feladatok. Ilyen például a Hortobágyi Vadasparkban 2024. évben indított, de 2025. évre is átnyúló felújítás, melyet az tett szükségesség, hogy a létesítmény megnyitása óta (több mint 10 év) jelentős felújításon nem esett át. A felújítási munkálatok többek között a kifutók és a volierek egy részének felújítását és egyéb látogatók fogadása szempontjából fontos elemeket foglal magában. A munkálatokhoz 2024-ben a turisztikai szezon zárása után kezdtünk hozzá, hogy a látogatóinkat a minél kevésbé zavarjuk, ez eredményezte azt, hogy a terveknek megfelelően a feladatok befejezésre 2025-ben került sor.

Az Igazgatóság 2025. évi felújításainak alakulása

Megnevezés	Eredeti előirányzat	Módosított előirányzat	Teljesítés
	HUF		
Ingatlanok felújítása	10 472 000	73 465 186	69 779 762
Egyéb tárgyi eszközök felújítása	0	0	0
Felújítási célú előzetesen felszámított ált. forgalmi adó	2 828 000	18 733 694	18 733 694
Felújítások	**13 300 000**	**92 198 880**	**88 513 456**

Az Igazgatóság 2025. évi egyéb működési célú kiadások alakulása

Ezen a soron szerepel a 2011. évi CXCV. törvény 47. § (1) bekezdése alapján a KF/422-1/2025. iktatószámú levélben költségvetési bevételek terhére elrendelt 500.000.000 Ft-os befizetési kötelezettség. Melyet az Igazgatóság 2025. október 31-én teljesített. Valamint ezek között a kiadások között szerepel az TURRIVE 2023/ROHU00083 A Túr folyó mentén fekvő romániai és magyarországi védett területek közös természetvédelmi kezelése és bemutató infrastruktúrájának fejlesztése pályázat keretében a román partner számára továbbutalt támogatási összeg teljesült kifizetése. De ezen a soron jelentkezik a TURRIVE 2023/ROHU00083 A Túr folyó mentén fekvő romániai és magyarországi védett területek közös természetvédelmi kezelése és bemutató infrastruktúrájának fejlesztése pályázat keretében a Széchenyi Programiroda Tanácsadó és Szolgáltató Nonprofit Kft által Megelőlegezési támogatói okirat alapján folyósított támogatás megelőlegezés visszafizetési kötelezettségének előírása. Ez a 2025. évben évet követő kötelezettségvállalások között került feltüntetésre, teljesítés ezen a soron 2026. évben fog megjelenni.

Megnevezés	Eredeti előirányzat	Módosított előirányzat	Teljesítés
	HUF		
Elvonások és befizetések	0	500 000 000	500 000 000
Működési célú visszatérítendő támogatások, kölcsönök törlesztése államháztartáson belülre	0	146 732 890	0
Egyéb működési célú támogatások államháztartáson belülre		36 728 718	36 726 914
Egyéb működési célú kiadások	**0**	**683 461 608**	**536 726 914**

11.2. Bevételek

A HNPI 2025. évi bevételei az alábbiak szerint alakultak

Megnevezés	Eredeti előirányzat	Módosított előirányzat	Teljesítés
	HUF		
Működési célú támogatások államháztartáson belülről	200 020 000	1 417 836 925	1 417 836 925
Felhalmozási célú támogatások államháztartáson belülről	0	0	0
Működési bevételek	1 211 972 000	2 294 609 345	2 294 609 345
Felhalmozási bevétel	-	5 467 180	5 467 180
Működési célú átvett pénzeszköz	-	155 976 343	155 976 343
Felhalmozási célú átvett pénzeszköz	-	6 085 680	6 085 680
Költségvetési bevételek	**1 411 992 000**	**3 879 975 473**	**3 879 975 473**

Az intézményi működési bevételek részletezése

Az Igazgatóság működési bevétele elsősorban a kezelésünkben lévő természetvédelmi terület hasznosításából, készletértékesítésből és turisztikai szolgáltatások bevételeiből tevődik össze.

A Működési bevétlek 2.294.609.345 Ft összegben teljesültek 2025. évben. A bevételi sorok többségénél a teljesítés magasabb, mint az eredeti előirányzat. A bevételek előirányzathoz képest mutatkozó teljesülése mutatja az Igazgatóság törekvését arra, hogy a saját bevételei a teljes költségvetési bevételhez képest minél nagyobb arányt képviseljenek.

A legnagyobb összegű bevételi soron (Tulajdonosi bevétel) szerepel az Igazgatóság működési bevételeinek 82%-a. Ezek közül a készletértékesítés sor részletezése az alábbiakban látható. De jelentős a termékértékesítés és szolgáltatások ellenértéke soron szereplő bevétel is.

A működési bevételeinket, többletbevételinket működési kiadásaink és befizetési kötelezettség fedezetére fordítottuk az év során.

Megnevezés	Eredeti előirányzat	Módosított előirányzat	Teljesítés
	HUF		
Készletértékesítés ellenértéke	85 000 000	191 294 843	191 294 843
Szolgáltatások ellenértéke	70 000 000	136 198 942	136 198 942
Közvetített szolgáltatások ellenértéke	15 000 000	472 726	472 726

Tulajdonosi bevételek	1 003 472 000	1 888 587 751	1 888 587 751
Kiszámlázott általános forgalmi adó	35 000 000	64 550 127	64 550 127
Kamatbevételek és más nyereségjellegű bevételek	0	10	10
Egyéb pénzügyi műveletek bevételei	0	0	0
Biztosító által fizetett kártérítés	500 000	0	0
Egyéb működési bevételek	3 000 000	13 504 946	13 504 946
Működési bevételek	**1 211 972 000**	**2 294 609 345**	**2 294 609 345**

Az intézményi felhalmozási bevétel részletezése

Megnevezés	Eredeti előirányzat	Módosított előirányzat	Teljesítés
Egyéb tárgyi eszközök értékesítése	0	5 467 180	5 467 180
Felhalmozási bevételek	**0**	**5 467 180**	**5 467 180**

Az Igazgatóság felhalmozási bevétele Egyéb tárgyi eszköz értékesítésből származott. Ez a bevételi sor tartalmazza a tenyészállat értékesítést, valamint a feleslegessé vált tárgyi eszközök értékesítésének bevételeit.

Működési célra átvett pénzeszközök tételes kimutatása

Átvett pénzeszközök 2025. évben

forintban

Átadó intézmény, szervezet, fejezeti kezelésű előirányzat megnevezése	Átvett pénzeszköz célja, rendeltetése	Összege
Működési célú támogatások államháztartáson belülről (B1)		**1 408 602 082**
Működési célú visszatérítendő támogatások, kölcsönök igénybevétele államháztartások belülről (B15)		146 732 890
Egyéb működési célú támogatások bevételei államháztartáson belülről (B16)		1 261 869 192
ebből: fejezeti kezelésű előirányzatok EU-s programokra és azok hazai társfinanszírozása (B16)		***1 255 419 912***

	MVH - Mezőgazdasági támogatások	*1 212 096 051*
	ROHU00083 pályázat támogatása	*43 323 861*
ebből: egyéb fejezeti kezelésű előirányzatok (B16)		***6 449 280***
	NÉBIH állatkártalanítás-madármérgezés	*5 097 782*
	MVH - Állati melléktermék megsemmisítés támogatás	*1 351 498*
ebből: elkülönített állami pénzalapok (B16)		***9 234 843***
	Közfoglalkoztatási program támogatása	*9 234 843*
Felhalmozási célú támogatások államháztartáson belülről (B2)		**0**
Működési célú átvett pénzeszközök (B6)		**155 976 343**
ebből: civil szervezettől (B65)	*WWF Magyarország Alapítvány - Egyéb term.véd fenntartás*	*43 304 700*
	Waclaw Felczak Alapítvány – Lengyel Magyar gyermekprogram	*3 317 000*
	Magyar Madártani és Természetvédelmi Egyesület - Kerecsen life - 101074704 LIFE21-NAT-HU-LIFE SakerRoads	*22 998 064*
	Herman Ottó Intézet Nonprofit Kft. - Pannon legelők - LIFE17 IPE/HU/000018 LIFE-IP GRASSLAND-HU	*38 308 819*
ebből: pénzügyi vállalkozástól	*Magyar Export-Import Bank Zrt. - Kecskeri-puszta, Malomháza élőhely-rekonstrukció*	*41 500 000*
ebből: egyéb vállalkozásoktól (B65)	*MOL Nyrt. által nyújtott támogatás*	*3 400 000*
ebből: egyéb külföldiektől (B65)	*Kölni Állatkert - Vadlótartás támogatására átadott pénzeszköz*	*3 147 760*
Felhalmozási célú átvett pénzeszközök (B7)		**6 085 680**

Felhalmozási célú visszatérítendő támogatások, kölcsönök visszatérülése államháztartáson kívülről (B74)		6 085 680
ebből: háztartások (B74)	*Munkáltatói kölcsön megtérülése*	*6 085 680*
Költségvetési bevételek (B1-B7)		***3 870 740 630***
Finanszírozási bevételek (B8)		***1 611 004 833***
Központi, irányító szervi támogatás (B816)		***195 468 498***
	Központi költségvetési támogatás – Elemi költségvetés	*73 644 000*
	Természetvédelmi Örök Országos Szakmai Találkozója KF/41-2/2025	*7 900 000*
	Rezsikompenzáció - KF/112/2025 2025. évi rezsikompenzáció 65%	*29 500 862*
	„A pannon gyepek és kapcsolódó élőhelyek hosszú távú megőrzése az Országos Natura 2000 Priorizált Intézkedési Terv stratégiai intézkedéseinek megvalósításával KF/257/2025	*9 020 000*
	LIFE21-SAP-NAT-HU-LIFE SakerRoads… című 1010747014 pályázat megvalósításnak fedezetbiztosítása KF/283/2025.	*4 151 196*
	Éghajlati változásokhoz alkalmazkodó élőhelyek hálózatának kialakítása a kis lilik európai állománya számára LIFE19 NAT/LT/000898 KF/257/2025	*2 694 000*
	Természetvédelmi Örök Országos Szakmai Találkozója KF/257/2025	*11 000 000*
	KF/259-2/2025 NGM/12593-1/2025 2025.évi többletkiad. finanszírozása	*5 585 460*
	Világörökség gondnoksági feladatok támogatás KF/481/2025	*8 000 000*

	Természetvédelmi kártalanítás támogatása KF/256/2025	*12 800 000*
	DSZ/14-2024.számú együttműködési megállapodás alapján végzett ellenőrzések pénzügyi elszámolás-MTÉT ellenőrzések KF/399/2025	*32 015 000*
	Rezsikompenzáció elszámolás alapján támogatás visszavonás KF/530/2025	*-842 020*
Előző év költségvetési maradványának igénybevétele (B8131)		***1 611 004 833***

11.3. Vagyon

11.3.1 Befektetett eszközök

11.3.2 Forgóeszközök

Megnevezés	2023. év	2024. év	2025. év
Nemzeti vagyonba tartozó befektetett eszközök	**37 034 719 774**	**36 724 742 975**	**36 484 895 834**
Vagyoni értékű jogok	5 780 000	562 549	0
Szellemi termékek	51 569 644	38 342 192	23 484 947
Immateriális javak	**57 349 644**	**38 904 741**	**23 484 947**
Ingatlanok és kapcsolódó vagyoni értékű jogok	34 304 684 436	34 163 641 105	34 008 918 644
ebből: Épület	4 940 900 164	4 940 900 164	4 972 510 789
Gépek, berendezések, felszerelések, járművek	671 902 427	605 533 620	550 990 802
Tenyészállatok	36 882 585	33 476 164	54 074 547
Beruházások, felújítások	1 963 900 682	1 883 187 345	1 847 426 894
Tárgyi eszközök	**36 977 370 130**	**36 685 838 234**	**36 461 410 887**
Nemzeti vagyonba tartozó forgóeszközök	**149 684 753**	**259 712 383**	**210 540 006**
Vásárolt készletek	24 596 507	17 196 809	15 766 726
Befejezetlen termelés, félkész termékek, késztermékek	36 862 246	118 235 574	73 523 280
Növendék-, hízó és egyéb állat	88 226 000	124 280 000	121 250 000

Készletek	**149 684 753**	**259 712 383**	**210 540 006**
Pénzeszközök	**842 858 189**	**1 061 500 343**	**1 840 804 085**
Követelések	**276 327 138**	**193 819 133**	**322 003 274**
ebből:			
Költségvetési évben esedékes követelések	219 598 440	100 595 972	242 177 902
Költségvetési évet követően esedékes követelések	15 085 102	38 028 763	31 159 634
Követelés jellegű sajátos elszámolások	41 643 596	55 194 398	48 665 738

11.4. Épületek

2025-ben az épületeinkkel, építményeinkkel kapcsolatban merültek fel beruházási és felújítási kiadások. A lenti táblázatok tartalmazzák ezeket a kiadásokat. A beruházási kiadások forrását a LIFE pályázatok és az Igazgatóság működési bevételei biztosították. A felújítási munkálatokat saját forrásból hajtottunk végre. Ezekre állagmegóvás és az állatok biztonságos tartási körülményeinek biztosítása érdekében, vagyonvédelmi szempontból valamint energiatakarékosság okán volt szükség.

A megvalósításra fordított összeg részletezése

Ingatlanokon végzett beruházás megnevezése	**Nettó összege**
Kocsibeálló féltető építése Jászberény Sasközpont	6 289 798
Összesen	**6 289 798**

A megvalósításra fordított összeg részletezése

Ingatlanokon végzett felújítások megnevezése	**Nettó összeg**
Kerítés felújítás - Malomházi bemutató terület, Üszőlegelő, Zámpuszta elektromos villanypásztor kerítés felújítása	19 000 000
Tiszafüred Kemény kastély fűtéskorszerűsítés	6 246 430
Fűszálló szolgálati lakás kerítés építése	2 735 000
Pusztai Kincsestár Klimatizálása	5 495 800
Hortobágy Malomháza Vadaspark, Erdei Iskola szerződés szerinti felújítási munkái	29 206 824
Fűtéskorszerűsítés - Malomháza Vadaspark	1 450 000
Fűtéskorszerűsítés - Fecskeház Erdei iskola	5 250 000
Ingatlanbérleti szerződések miatti hodályfelújítások	395 708
Összesen	**69 779 762**

11.5. Eszközök

A tárgyi eszköz beszerzéseink egy része pályázati forrásból (LIFE pályázatok) valósította meg az Igazgatóság, de év közben jelentkező eszköz igények jelentős részének kielégítése működési bevételből, támogatásból valósult meg.

Eszközbeszerzések	**Nettó összeg**
2 db Toshiba 4TB külső HDD	82 591
EPSON EB-FH06 projektor beszerzése	193 998
HDD SATANI Toshiba P300 Performance 4TB	25 354
EPSON EB-FH52 FULL HD projektor	218 890
Samsung Galaxy Tab Active 5G	154 382
Kingston NV3 1TB M.2 NVMe SSD 10db	173 780
HDD SATAIIII Western Digital 6TB EFPX Red Plus	294 410
8db Kingston 16GB micro Industrial memória kártya+olvasó; 2db Kingston 32GB Industrial Temperature Ps	65 535
HDD TOSHIBA Canvio Basic 4TB külső HDD fekete	702 994
Informatikai eszközök - Laptopok	974 495
Kingston SSD M.2 2280 PCle 4.0 NV Me 2000GB NV3	39 362
Dell Pro 24 monitor	221 676
Informatikai eszközök -Laptopok	2 205 972
Krokodil emelő, gépjármű rámpa 2 db	53 574
Iweld haggesztő, Bosch dekopírfürész, csavarhúzó készlet	113 154
DeWalt TSTAK tárolórendszer	36 898
Létra	33 621
Kameracsapda, akkumulátor	1 998 500
Ágy, matrac	109 024
Lázmérő, digitális lázmérő	7 479
38 db szolgálati maroklőfegyver és tartozékai	7 318 740
Fűkaszához sisak és alkatrész	18 189
Vontató rúd-1,82m-NOVA (3,5t)	55 740
Elektrolux mosógép	116 527

Tenyészállat beszerzés - Racka kos	1 260 000
Swarovski SOC spektív	1 758 000
Doosan DX210LC-7 láncos kotrógép	85 610 000
Doosan DX210LC-7 láncos kotrógép	3 390 000
Fényképezőgép, objektiv	473 197
Kézi földfúró 3in1	16 055
2db Manfrotto 243 Autóüveg állvány; 1db Micro fluid videófej RC2cserelappal (128RC, 8024221029666)	75 331
Honda WX 10 benzinmotoror vízszivattyú	166 887
Blankoló és krimpelő fogó	4 557
Dugókulcskészlet, fanyelű kalapács	30 168
Panasonoc Duo telefon	19 591
Mikrofon	5 685
Manfrotto MK 190x3-2W 3 szekciós állvány+XPRO fej	102 205
Fejlámpa HC35	206 654
JBL hangszórók	59 054
Kerti szerszámok	67 386
Csapszegvágó, villáskulcs	15 670
Niva fix létra tetőcsomagtartóhoz	27 795
Fejlámpa ACTIK CORE	19 677
Thermoládák YATO Gastro	103 937
Samsung mobiltelefon beszerzése	234 076
Pedrollo szivattyú	141 308
NIKON CF-EU14 Messenger táska, NIKON COOLPIX P1100 végszla	401 402
Elektromos főzőlap Sencor SCP 2254BK-EUE4	10 701
Kalapács, olló	14 331
Panasonic vezeték nélküli telefon	8 661
GoPro HERO12 Black sportkamera	102 197

Fényképezőgép, fotóstáska	2 272 915
Kowa digiszkóping rendszer	236 598
Hőkamera	475 902
DJI Mini 4 Pro Fly More Combo drón szett RC 2 távirányítóval	324 409
Vadkamera Niteforce ezmail 20 mp	144 000
Kerti ágvágó olló	6 101
Fűszegélynyíró+akku, ágvágó, fűnyíró, gereblye, létra, kanna	316 046
Összecsukható kerti kocsi	14 868
Fiskasrs Solid ásó	8 654
Pihenő védőháló	69 090
Stihl benzinmotoros láncfűrész	192 913
Körreszelő	7 402
Bicska beszerzés	138 000
Olight Javelot Mini fekete lámpa	32 091
AEG BKS18BL2-0 18v akkus szénkefementes körfürész	62 046
Panasonic KX-TG 1611HGH DECT telefon	8 890
600l Fagyasztószekrény	341 000
Samsung Galaxi A 56 6,7 telefon	1 503 092
Ágvágó, metszőolló	47 239
Reflex íj, íjtok	54 409
Végszla_Financini F18, forgalomba helyezés	1 554 505
Olight Marauder Mini 2 narancs	66 850
STIHL MSA-161T akkus láncfűrész, akku AP300, akku töltő AL301	314 767
3db Somogyi Elektronic-FK420 Wifi smart fűtőtest	87 874
Kameracsapdákhoz napelem, vezeték, csatlakozó rendszer	972 441
Szállítóbox	94 299
Merítőfej + nyél	60 378
Aluminium háztartási létra	12 709

Asztali lámpa	9 441
Teleszkópos létra	45 654
Yato kulcskészlet, villanyszerelő fogó	32 283
Kígyófogó	111 192
Telefon XIAOMI REDMI nOTE 14 PRO	1 262 504
Vákuumcsomagoló gép	37 000
Vontatórúd 3,5 t	67 202
Dagasztógép	154 100
Kávédaráló	7 872
Rendezés 312-64	41 031
Karcher magasnyomású mosó	134 002
1 BOSCH lombfúvó, akkutöltő,18V akku,36V akku, ütvecsavarozó, hőlégfúvó, körfűrész, fúrócsavarozó, pumpa	444 113
1 BOSCH akkus lombfúvó	79 449
Metabo BP200levegős fúvópisztoly, SPP1000levegős szórópisztoly,LPZ 7Set sűrített l.készlet,Basic 250-	94 165
Manfrotto 290X kit alu 3 szekciós állvány+fluid fej (Fecskeház)	77 087
Güde láncélező	11 500
Kutyabefogó hurok 6db (előleg.besz.)	590 551
Gorenje fagyasztó FH25EAW, Gorenje Hűtő R492PW	94 488
Gorenje fagyasztó FH25EAW, Gorenje Hűtő R492PW	51 179
Karcher SC 1gőztisztító; Bosch Expert körfűrészlap 165x20x1,5mm; 1250036932besz.előleg	32 118
Fénycsövek, ledek	31 671
DJI Osmo Mobile 6 (Rendelés: 837006-1764140879)	55 551
Összesen	**122 423 051**

12. Bemutatás, oktatás, társadalmi kapcsolatok

12.1. Ökoturisztikai és környezeti nevelési infrastruktúra

	Látogatóközpont	Tematikus bemutatóhely	(Idegenforgalmi haszn.) barlang	Arborétum	Tájház	Szálláshely
1	HNP Látogatóközpont	Hortobágy Infó	-	Tiszakürti Arborétum	Nagyiváni Tájház	Fecskeház Erdei Iskola
2	Pásztormúzeum	Hortobágyi Csárda Kiállítás	-	-	-	Górés-tanya
3	-	Kadarcsi és Meggyes Csárda Kiállítás	-	-	-	Kemény Kastély
4	-	Hortobágy-halastavi Kisvasút	-	-	-	Bátorligeti kutatóház
5	-	Hortobágyi Vadaspark	-	-	-	Nyugati Fogadó
6	-	Tisza-tavi Vízi Sétány	-	-	-	-
7	-	Kölcsey-Kende Kastély, Cégénydányád	-	-	-	-

12.1.1. Látogató-, és oktatóközpontok

Hortobágyi Nemzeti Park Látogatóközpont

A HNP Látogatóközpont (a továbbiakban: Látogatóközpont) egy többfunkciós épület, amely számos élményt kínál a látogatóknak. Az épületben kávézó, valamint nemzeti parki termékeket is árusító ajándékbolt működik. A látogatók megtekinthetik a Hortobágyot négy évszakon keresztül bemutató, negyedórás 3D filmvetítéseket, továbbá a Hortobágy természete interaktív kiállítást. A Látogatóközpontban információs iroda is működik, ahol a vendégek tájékoztatást kaphatnak a nemzeti park programjairól, valamint jegyet is vásárolhatnak azokra. Az épület mögött található a Pusztai Kincsestár kiállítása, amely "a jószág hasznáról", azaz a legeltető állattartásból származó alapanyagra épülő kézműves mesterségekről szól. Ugyanitt megtekinthető egy viselettörténeti galéria is. A gyerekek számára két játszótér is rendelkezésre áll.

Az év nagy részében az ügyfélforgalom kiszolgálását és az egyéb feladatokat 3 fő ökoturisztikai referens végezte, amely a turisztikai szezon csúcsidőszakában olykor kevésnek bizonyult.

Feladatok – szolgáltatások:

- Turistatájékoztatás – Formája: személyes, telefonos, írott (e-mail és postai levél). A telefonos megkeresések száma 2006 alkalom volt. Az elektronikus úton érkezett megkeresések száma 335. Személyes vendégforgalom a több hónapig tartó járványügyi helyzet ellenére pozitívan alakult. 2025-ben 16.793 főt fogadtunk.
- Értékesítés – A bolti kínálatunkban az új partnerek, beszállítók és a nagyobb bolt kialakítás következtében minőségi változás következett be a korábbi évekhez képest. Értékesítés a Látogatóközpont ajándékboltján kívül a Vadasparkban volt.
- Kölcsönzési lehetőségek - 2025-ben nem volt igény kerékpárkölcsönzésre, mivel a településen a Tourinform Hortobágy irodájában is nyílt új lehetőség kölcsönzésre. A kiépített kerékpárutak hiánya sem segíti elő ezt a fajta tevékenységet.

- Csoportok fogadása, teljes körű programszervezés és koordináció – 2025-ben az előző évek tendenciáját mutatták a csoportszámok, foglalások. A legtöbb csoport osztálykirándulások idején, a nyári hónapokban és az októberi daruvonulás időszakában érkezett hozzánk. A tavaszi járványügyi helyzet éreztette hatását a csoportfoglalásokban.

A Hortobágy természete és a Pusztai Kincsestár kiállításokat 7451 fő tekintette meg 2025-ben.

3D mozi – A 15 perces, a Hortobágy élővilágát évszakonként bemutató 4 db kisfilmet 663 fő tekintette meg 2025-ben. A csökkenő statisztikai adatok a már említett csoportszám csökkenés miatt alakult ki.

Pásztormúzeum

A Pásztormúzeum élményszerű, játékos és interaktív módon vezeti be a látogatókat a pusztai legeltető állattartás hagyományába, valamint a pásztorélet titokzatos világába, bemutatva, milyen volt egykor pásztornak lenni, és milyen feladatokat látnak el napjainkban a pásztorok a Hortobágyon. A Pásztormúzeum látogatószáma 13.828 fő volt 2025-ben. A létesítmény 2025. január 7. és december 21. között volt látogatható. Az üzemeltetéshez időszakosan alkalmi munkavállaló bevonására is szükség volt.

12.1.2. Tanösvények

Az HNPI kezelésében 2025-ben 10 db, összesen közel 70 km hosszú tanösvény áll. A tanösvények többségének állapota megfelelőnek mondható, de folyamatos karbantartást igénylő feladat.

A HNP területén jelenleg 5 tanösvény járható be (Szálkahalmi, Hortobágy-halastavi, Malomházi, Egyek-Pusztakócsi mocsarak Górési tanösvény, Tisza-tavi tanösvény). A Tisza-tavi tanösvény kivételével a nemzeti parkban lévő tanösvények belépőkártya megváltása mellett vehetők igénybe.

A Fekete-rét tanösvény a korábbi tűzeset miatt nem látogatható.

A HNPI működési területén további 5 tanösvény található (Bihari-sík, Jónásrész, Tarpai Szőlőhegy, Cégénydányádi Kastélypark tanösvény, Bátorligeti-láp). A tanösvények egy része önállóan illetve néhány előzetes bejelentkezéssel látogathatóak.

A HDNYTE-hez tartozó Kokadi Daru-láp tanösvény lezárásra került.

A tanösvényeket a Tisza-tavi tanösvény (Tisza-tavi Vízi sétány) kivételével a HNPI üzemelteti.

Tisza-tavi Vízi Sétány

A Vízi Sétány 2025-ben 17.028 főt fogadott. Kisebb növekedés tapasztalható az előző évhez képest. Az üzemeltető partnerünk megelégedésünkre látja el feladatát.

Lápok a Beregben és a Nyírségben

A Bátorligeti Őslápon és a múzeumban 2025. május 1-től fogadtuk a látogatókat.

Az éves látogatószám a Bátorligeti Őslápon és a kiállításban 199 fő volt.

A Bábtaván - a lápon lévő növények virágzása idején - meghirdetett „Virágzó lápok” elnevezésű túrán 2025-ben 21 fő vett részt.

12.1.3. Egyéb bemutatóhelyek (pl. tájházak, arborétumok, geológia, barlangi bemutatóhelyek)

Hortobágy Infó (Tourinform Hortobágy)

A Hortobágy Infó épületét (Tourinform Hortobágy) és a benne található funkciókat a HNPI és a Hortobágyi Nonprofit Kft. közösen üzemelteti. A látogatószám 22.121 fő volt. Ez a szám az előző évhez képest megduplázódott.

Hortobágy csárdamúzeum

A Hortobágyi Csárdát, a kiállítással együtt a Hortobágyi Nonprofit Kft. bérli és üzemelteti. A kiállítás egész évben ingyenesen látogatható volt és 2871 fő tekintette meg.

Meggyes csárda

Az 1770-re felépült és ma már a közúttól távolabb eső, igazi természeti környezetben található Meggyes csárda kiállítása a korabeli bútorokkal, tárgyakkal berendezett tisztaszobát, füstös konyhát, az ivót és a csárdás szobáját mutatja be.

A csárda vagy az előzetesen meghirdetett túráink alkalmával, vagy előzetes bejelentkezéssel látogatható. 2025-ben 11 fő látogatója volt.

Hortobágy-halastavi Kisvasút

A Hortobágy-halastavi Kisvasút (a továbbiakban: Kisvasút) dolgozói száma 2025-ben 1 fő Mt.-s dolgozó és 1 fő kormánytisztviselő volt.

A 2023-as év során jelentkező műszaki problémák miatt 2025-ben a Kisvasúti üzem egész évben szünetelt. A vasúti közlekedést gátló hibák kiküszöbölése 2025-ben anyagi forrás hiánya miatt nem valósult meg. A mozdonyvezetői és vonatkísérői jogosultsággal rendelkező dolgozók időszakos oktatása sikeresen megvalósult. Az év folyamán havi rendszerességgel biztosított volt a vasúti pálya felügyelete, karbantartása és a vágánygondozás.

A Kisvasút működésének hiányában egyéni vendégeknek hétvégi gyalogos, szakvezetéses túrákat ajánlottunk ki, a jelentkező iskolás csoportok is ezt az opciót választhatták. Sikeres ökoturisztikai események voltak 2025-ben: pl.: sasnap, madarásztúra és csillagászat, madarásztúrák Halastón. A tárgyévben tervezett kisvasutas darus túrák elmaradtak, igény esetén csoportoknak gyalogos darus túrát tartottunk. Az év során számos különböző híradást tettünk fel a hnp.hu honlapra a létesítmény kapcsán, melyeket a HNPI hivatalos facebook oldalán is megosztottunk, ezeket számos más hírcsatorna, honlap vette át.

A HHG Zrt.-vel megállapodva eseti jelleggel továbbra is használtuk a „Halászbárka Fogadóközpont” épületének egy részét, azonban az épület egész évben zárva tartott. 2025-ben továbbra is folytattuk a Fogadóközpont előtti park gondozását (locsolás, gyomlálás). A tanösvény mentén korábbi években több madárodú lett kihelyezve, melyek tavaszi takarítása és a költések ellenőrzése megtörtént. Az év folyamán számos tanösvényelem javítása, karbantartása megtörtént.

Hortobágyi Madárvárta (HMV) - gyűrűzőállomás

<u>Ökoturisztikai és környezeti nevelési eredmények:</u>

A 2025-ös évben összesen madárgyűrűzéssel töltött napok száma: 31 nap, melynek során összesen 5 gyűrűző (3 fő külsős önkéntes, 2 fő HNPI alkalmazott) végzett munkát, melynek során 1185 madár került a hálókba. Monoki Ákos: 10, Szilágyi Attila: 7, Dr. Lukács Máté: 6, Tóth Máté: 5, Nagy Tibor 3 alkalommal végzett gyűrűzést.

Gyűrűzött madarak száma	980 egyed
Visszafogások száma	204 egyed
Kézrekerülések száma	1 egyed

A gyűjtött biotikai adatok és a gyűrűleltár 2026. január 15-ig maradéktalanul a TRINGA adatbázisba kerültek.

2025-ben összesen 51 madárfajt fogtunk be. Külföldi gyűrűs madár idén nem volt, minden visszafogott egyed korábban a helyszínen volt jelölve.

A Hortobágyi Madárvártán zajló gyűrűzések szinte mindegyike meghirdetett programunk. Az érdeklődők belépőkártya váltása mellett részt vehetnek ezeken az eseményeken. Előre egyeztetett időpontban, néhány esetben osztályok számára is vállalunk gyűrűzési bemutatót. Bemutató madárgyűrűzés 15 alkalommal valósult meg 165 fő résztvevővel.

A gyűrűzőállomáshoz és annak tevékenységéhez kapcsolódóan két, ötnapos madárgyűrűző tábor szerveztünk 2025 augusztusában 70 fő résztvételével.

2025-ben 235 fő látogatója volt a bemutató madárgyűrűzéseknek.

Számos hír, beszámoló, toborzás, jelentés jelent meg a Hortobágy Vonuláskutató Állomás facebook oldalán.

Funkcionális eredmények:

Év elején a gyűrűleltár és a 2024-es éves jelentés határidőre elkészült. A biotikai adatokat határidőre a TRINGA online rendszerbe feltöltöttük. A Madárvárta koordinátori és adatkezelési feladatait 2025-ben is Koczka András végezte. A gyűrűzőállásokat a tavasz folyamán kitisztítottuk.

2025. novemberében a hálóállások felszámolása, a hálók, stanglik beszedése megtörtént. A pincelak műszaki állapota (vizesblokk) év végével bezárólag sem rendeződött megnyugtatóan.

A 2025-ös évben a tervezett 9 CES (Állandó Ráfordítású Gyűrűzés) alkalomból 8 sikeresen megvalósult április közepe és július közepe között. Egy alkalom időjárási körülmények miatt meghiúsult. A CES mintavételezéseket 1 fő gyűrűzővizsgával rendelkező HNPI munkatárs (2 alkalom) és 3 fő külsős, önkéntes gyűrűző (6 alkalom) végezte el: Dr. Lukács Máté (3 alkalom), Szilágyi Attila (2 alkalom), Tóth Máté (2 alkalom), Nagy Tibor (1 alkalom).

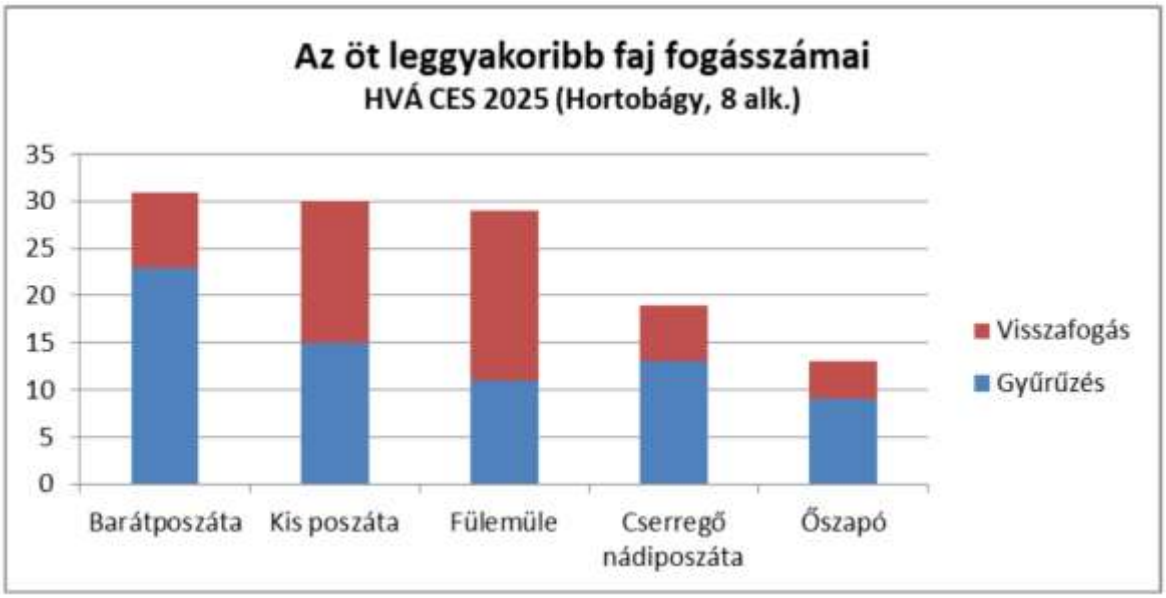
Az idei sikeres CES mintavételezések során 153 madár került a hálókba, melyek közül 53 eset visszafogásnak bizonyult. A CES során 22 madárfaj regisztrálása történt meg. A kilátogató érdeklődők száma ebben az időintervallumban összesen 70 fő volt.

A CES mintavételezések során a listavezető faj a barátposzáta (*Sylvia atricapilla*) volt (23 gyűrűzés, 8 visszafogás), a második a kis poszáta (*Sylvia curruca*) lett (15 gyűrűzés, 15 visszafogás), míg a harmadik legtöbbet jelölt fajként a fülemüle (*Luscinia megarhynchos*) (11 gyűrűzés, 18 visszafogás) szerepelt.

Az év során a két legrégebben gyűrűzött, legöregebb példány:

- Egy 7. életévében lévő kis poszáta (*Sylvia curruca*), melyet 2018. 07.07-én gyűrűztek helyben, 1y korában. Az idei visszafogásáig 2534 nap telt el.
- Egy 8. életévében lévő cserregő nádiposzáta (*Acrocephalus scirpaceus*), melyet 2018.07.16-án gyűrűztek szintén helyben, 1+ korában. Azóta 2467 nap telt el.

Az évben a legritkább fogás egy-vonulásban lévő-másodéves hím kis légykapó (*Ficedula parva*) volt.

A CES mintavételezéseken kívüli, gyűrűzési napok száma: 23 nap. Az AH protokoll (minimum 40 egymást követő nap) nem valósult meg.

Hortobágyi Vadaspark (a továbbiakban: Vadaspark)

2024. évtől vezetőváltás okán a működési feladatokat vadasparki csoportvezető munkakörben létesítményvezető látja el és 2025. év augusztus 1. napjától felelősségi köréhez kötődik az állatok tartásáért való felelősség. Ennek okán ismételten indokolttá vált nemcsak a működési engedély, hanem a tartási és bemutatási engedélyek átfogó felülvizsgálata. Ezzel együtt aktualizáltuk és a jogszabályi változásoknak megfelelően módosítottuk, valamint kiegészítettük a működési engedélyben előírt szabályzatokat. 2025. évben két esetben történt természetvédelmi hatósági ellenőrzés: 2025. tavaszán és 2025. őszén. Hatósági ellenőrzés hiányosságokat nem tárt fel, a 2024. évi ellenőrzéskor észlelt hiányosságot, a kifutókat körülvevő elektromos kerítések napi nyilvántartását azóta is naprakészen vezetjük. 2025.

évben a Vadasparkba került mentett, nem repatriálható egyedek tartása, bemutatása iránti engedélykérelmek benyújtását folyamatosan végeztük.

2025. évre vonatkozó állati melléktermékre vonatkozó adatszolgáltatásnak eleget tettünk a Nébih felé.

2025. évben a 2024-es évhez képest 24%-kal csökkent a látogatók száma a Vadasparkban (23.493 főről 17.737 főre). Ennek oka, hogy 2025. március 8-tól 2025. május 15-ig a ragadós száj- és körömfájás betegség megelőzése érdekében a létesítmény zárva tartott. Ebből kifolyólag csökkent a csoportok száma is, összesen 90 csoport, 2826 fő vett részt szervezett kiránduláson.

Szafari program továbbra is egy terepjáróval zajlott, amin 4226 fő vett részt. Népszerűségnek örvendő programok voltak 2025-ben is az Extra szafarin kívül, a Naplemente szafari, Perseida-meteorles, a Vadló névadó, a Húsvét a Vadasparkban, illetve a különböző témanapok.

Az állatkert mentőközpontként is működik, így napi szinten vezetjük a mentett állományról készült nyilvántartást, sors követéssel együtt. 2024-es évhez képest hasonló számban kerültek be legyengült, sérült állatok, összesen 156 egyed, amelynek közel 40 %-a fokozottan védett fajok egyedei voltak. A leggyakrabban mentett fajok továbbra is a fehér gólya; vörös vércse; egerészölyv. 2025-ben is lakossági bejelentések alapján kaptunk a TVŐ munkatársaitól madárfiókákat, sérült állatokat, amiket felnevelésük, valamint kezelésük után lehetőség szerint szabadon engedtünk. A mentőhely elsődleges céljának eleget téve, a meggyógyult, felnevelt madarakat meggyűrűzve természetes élőhelyükre engedtük vissza.

A FÁNK állatorvosai folyamatosan biztosították a tartott és mentett állomány ellátását. 2025. december 19-én megtörtént az éves állatorvosi szemle és állatleltár.

Vadasparkban eutanázia nem történt. Az elhullott egyedeket szolgáltatási szerződés szerint az ATEV Zrt. elszállította. A 2015. évben megkötött szolgáltatási szerződés felülvizsgálata indokolttá vált, így több kiegészítés és módosítás mellett érdemi változás, hogy az állatkert és mentőközpont önálló felrakóhelyként lett regisztrálva 2025. október 1. napjától.

2025. év végén a FÁNK-tól nagyobb létszámú mentett, nem repatriálható állományt fogadtunk be, amelyek tovább színesítik szemléletformáló, környezeti nevelési tevékenységeinket.

Megtörtént 2025. évben a takarmányozási célú állati eredetű melléktermékek szállításához szükséges hatósági regisztráció is azon gépjárművek mindegyike esetében, melyek a mentőhelyen használatosak.

A Vadaspark működését érinti, hogy 2025. évtől változott a hatósági állatorvos személye, az új állatorvossal megvalósult szakmai együttműködés rugalmas, támogató módon segíti az aktuális feladatellátást.

Vállalkozási szerződés keretein belül teljesen megújult három röpde és három kifutó, illetve további három kifutó egyes elemeit is korszerűsítették (vendégtér felőli korlátrendszer és farkaskifutó elkülönítő rendszere).

Állatállomány a Vadasparkban:

Állatfaj	2025. január	Érkezés	Távozás	2025. december
Madarak				
Rózsás gödény	5	2	0	7
Borzas gödény	2	0	0	2
Pásztorgém	3	7	0	10
Fehér gólya	5	2	0	7
Daru	2	0	0	2
Nagy kócsag	1	0	0	1
Gyöngybagoly	2	0	2	0
Macskabagoly	0	4	0	4
Szürke gém	1	1	0	2
Parlagi sas	0	1	0	1
Fakó keselyű	8	0	0	8
Rétisas	2	0	0	4
Nyári lúd	3	0	0	3
Vörös vércse	3	1	0	4
Pusztai sas	1	0	0	1
Uráli bagoly	1	0	0	1
Fekete gólya	1	1	0	1
Holló	1	0	0	1
Batla	5	0	0	5
Barna rétihéja	2	1	1	2
Bütykös ásólúd	2	0	0	2
Nagy kárókatona	1	0	0	1
Kerecsensólyom	2	0	2	0
Vándorsólyom	2	0	1	1
Egerészölyv	3	1	0	4
Erdei fülesbagoly	2	0	2	0
Bütykös hattyú	1	0	0	1
Vörös ásólúd	4	0	1	3
Apácalúd	1	0	0	1
Emlősök (ragadozók)				
Vadmacska	1	0	0	1
Sakál	3	0	0	3
Farkas	3	0	0	3
Róka	1	0	0	1

Görény	1	0	0	1
Emlősök (patások)				
Przewalski-ló	29	1	5	25
Őstulok	15	10	2	23
Vaddisznó	2	0	0	2
Kihelyezve (Budakeszi Vadaspark)				
Vadmacska	1	0	0	1
Hüllők				
Mocsári teknős	5	0	0	5

Górés-tanya madár mentőközpont

A Hortobágyi Vadaspark vette át 2025. október 1. napjától a Górés-tanya madár mentőközpont (a továbbiakban: Górés-tanya mentőközpont) szervezeten belüli irányítását.

A mentőközpont állatorvosi ellenőrzését együttműködési megállapodás alapján továbbra is a FÁNK állatorvosai biztosítják. A Vadasparkkal összehangoltan itt is megtörtént 2025. december 19-én az éves állatorvosi szemle.

Górés-tanya mentőközpont esetében is megtörtént a mentőhelyen használt gépjárművek hatósági regisztrációja állati melléktermék szállítására.

Az Igazgatóság működtetésében lévő állatkertben és mentőhelyeken az ott képződött állati melléktermék (állathulla) kezelése és szállítása az ATEV Zrt. szolgáltatóval kötött határozatlan idejű állati melléktermékek elszállítására és kezelésére vonatkozó szolgáltatási szerződés szerint történik.

A Górés-tanya mentőközpont esetében a telep elhelyezkedése okán (közúttól távol, földúton megközelíthető) nem volt indokolt az önálló felrakóhelykénti bejelentése, az Igazgatóság HNPI-00611/2024. iktatószámú döntési javaslatában foglaltaknak megfelelően hűtőládában átszállították az állati melléktermeket a Hortobágyi Vadasparkba, ahol jegyzőkönyv készült az átadás-átvételről.

A mentőhelyen elhelyezett tartósan sérült fokozottan védett fajok egyedei tartási, bemutatási engedélyének felülvizsgálata és meghosszabbítása megtörtént.

2025. decemberében a FÁNK-tól átvett, repatriálásra nem alkalmas fokozottan védett fajok egyedek tartási, bemutatási engedélykérelmét benyújtottuk, a védett fajok esetében ez a kérelem előkészítés alatt áll.

Állatállomány a Górés-tanya madár mentőközpontban:

Állatfaj	2025. január	Érkezés	Távozás	2025. december
Madarak				
Rétisas	1	1	0	2
Békászó sas	1	0	0	1
Parlagi sas	2	5	0	7
Kuvik	0	3	0	3

Kígyászölyv	0	1	0	1
Egerészölyv	0	2	0	2
Héja	0	1	0	1

Cégénydányádi Kölcsey-Kende kastély kiállítás és park

2025-ben a kastély kiállítása június 1-jén nyitott meg, a látogatókat a nyári nyitva tartással egészen augusztus végéig vártuk. Több egyéni és csoportos látogató, valamint számos iskolás és óvodás csoport kirándult el hozzánk a szezon folyamán. Ismét fogadtuk a Kerékpáros Vándortábor résztvevőit június végétől egészen augusztus végéig. A szervezők a korábbi évekhez hasonlóan beépítették a Felső-Tisza-vidéki túraútvonalukba a kúria és a park látogatását, így ennek köszönhetően az ország számos pontjáról jutott el hozzánk több iskolás csoport, összesen 354 fővel.

Az éves látogatószám a kastély kiállításában 1355 fő volt.

A térségben végzett oktatási, szemléletformálási és turisztikai munkánk során (téli környezeti nevelési program, egyéb előadások és környezeti nevelési programok év közben, Erzsébet-táborokban tartott előadások, EMN, tematikus napok, pályaorientációs napok, tematikus túrák, kitelepülések) elért gyerekek és felnőttek száma 2025-ben összesen 6143 fő volt.

Tiszakürti Arborétum

Az arborétumban az éves programok nyitánya a " Téli túra", ahol minden évben az aktuális érdekességeket mutatjuk meg a résztvevőknek, 2025-ben az új, természetes élőhelyek kialakítását, amik például szolgálhatnak a házikertekben is.

A "Beporzók napján 1 - 4 osztályos tanulókat fogadtunk ismeretterjesztő és kézműves túrákon. Az év folyamán a jeles napokra a vonzáskörzetünkből érkezett több iskolás csoport, akiknek a szakvezetést alkalmanként a Természetvédelmi Őr kollégáinkkal közösen végeztük.

Húsvéti vezetett túráink egyre népszerűbbek kellemes tavaszi időben.

Tájegységünkben minden évben fontos időszak a tiszavirágzás. Ennek kapcsán az arborétum adott otthont egy szakmai konferencia számára is. A tiszavirágzásra szervezett túráinkon évről- évre több száz érdeklődőt tudunk időben idehívni erre a különleges természeti jelenségre.

A környező településeken működő turisztikai létesítményekkel együttműködve egyre több kerékpáros túrázó is felkeresi az arborétumot. A nyári időszakban is tematikus programokat hirdettünk mint pl.: biokertészet, fűszer - konyhakert, gyógynövények bemutatója, vagy a rovarokról, denevérekről szóló terepi szakvezetés.

A gyűjteményes kertet igyekszünk minden korosztály számára érdekessé tenni. Ezért a kert tovább bővült a "Gyerekbirodalom" névre keresztelt természetes anyagokból összeállított akadálypályával, valamint homokozóval, kunyhókkal, függőágyakkal, padokkal és több újrahasznosított anyagból készült erdei hangszerekkel.

Az arborétum összes látogatója 8819 fő volt. A csoportok száma 43. Szakvezetésen 949 fő vett részt, ebből a tiszavirág túráinkon 320 fő volt a három meghirdetett túranapon. Kézműves foglalkozáson 518 fő vett részt.

A kert növénygyűjteménye folyamatos fejlődésben van. A 2025- ös évben megközelítőleg 300 új fásszárú, valamint közel 2000 lágyszárú és hagymás növénnyel gazdagodott. sajnos

az aszályos év révén a kert folyamatosan szárazodik, a kevésbé stressztűrő fenyőfélék rohamosan pusztulnak, leváltásuk folyamatban van.

Nagyiváni tájház

Az egykori lakóházból 1977-ben alakított ki tájházat a HNPI, mely az 1930-as évek életmódját és gazdálkodását mutatja be a nagyiváni puszta szélén. A kiállítótér egy szabadkéményes konyhából és két szobából áll.

A Nagyiváni tájház 2025-ben zárva tartott.

Hortobágyi csillagoségbolt-parkhoz kötődő ökoturisztikai és szemléletformálási feladatok

A HNP területén jelenleg nincs fix távcső leállítva, a Fecskeház erdei iskola udvarán lévő Csillagda bezárásra került az építmény statikai állapota miatt. A szemléletformálási feladatokat a HNP különböző helyszínein, különböző külsős csillagászati egyesületekkel, csillagászokkal együttműködve szerveztük meg és bonyolítjuk le. A bemutatáshoz szükséges infrastruktúrát is ők biztosítják (mobilizálható távcsövek).

A) Csillagászati bemutatások, a Hortobágyi Csillagoségbolt-parkkal és a pásztorok csillagismeretével kapcsolatos programok:

- Fecskeház Erdei Iskola: Erdei iskolai csoportok számára csillagászati előadások és bemutatások 12 alkalommal mintegy 300 fő részére (márciustól novemberig)
- Csillagászati bemutatások: mobil távcsővel Halastón és a Vadasparkban: 12 alkalom mintegy 200 fő részére
- Messier Maraton: 2 alkalom (2-2 napos, március vége), az Erdei Iskolában, kb. 80 fő
- Tematikus csillagásztábor: 5 napos, július végén az Erdei Iskolában, kb. 25 fő
- Természetvédelmi táborok (csillagászati előadásokkal): 2 alkalom (július, augusztus), alkotótábor Góréson (csillagászati előadással): 1 alkalom (július), összesen mintegy 90 fő
- Perseidák rendezvény: négy napon (augusztus) mintegy 2500 fő részére
- Előadások: A Hortobágyi Csillagoségbolt-parkról és a pásztorok csillagismeretéről különböző helyszíneken (többek között Budapest és Hortobágyi esték): 4 alkalom, mintegy 100 fő

B) Előadások, képzések, konferenciák, nyilvánosság:

- Német Erasmus programos diákcsoport fogadása
- Részvétel és előadás a Planetáriumok és bemutató csillagvizsgálók szerepe az oktatásban XIV. workshopon, Zselic, Pécs
- Riportok készítése pásztorokkal a Magyar Hang újságírójával közösen
- Részvétel a Csillagászati Diákolimpia döntő fordulójának elbírálásában (Jászberény)
- A Madárszínház projekthez kapcsolódó és mátai csillagda és planetárium, kiállítás, tanösvény fejlesztés előkészítése
- Részvétel a “Csillagok és virágok” elnevezésű konferencián

12.1.4. Természetiskolai minősítéssel rendelkező helyszínek és programszolgáltatások

2021-ben a HNPI 3 helyszínt regisztrált a Természetiskola minősítési rendszerbe. 2022-ben átvehettük a minősítést. A már minősített létesítmények:

Fecskeház erdei iskola, mint Bázishely:

- A minősítés során az alsó tagozatosok számára a 4 programon belül 13 modult és azon belül 42 foglalkozást alakítottunk ki. A felső tagozatosok esetében az 5 programon belül 17 modullal és azon belül 51 foglalkozással készültünk. Az óvodások részére 6 modult és azon belül 20 foglalkozást dolgoztunk ki.
- A HNPI egyetlen erdei iskolájában, a Fecskeház Erdei Iskola és Ifjúsági Szálláson 2025-ben, mint erdei iskolai programszolgáltató 2 erdei óvodás csoportot (60 fő) és 9 erdei iskolás csoportot (242 fő) fogadtunk. A csoportok részére összesen 68 természetiskolai foglalkozást tartottunk meg.
- 2025-ben osztálykirándulások keretében 220 természetiskolai foglalkozás valósult meg.
- 2025-ben saját szervezésű táborainkban 34 természetiskolai foglalkozás valósult meg.

Kölcsey-Kende kastély, mint Oktatóhely:

- A minősítés során az alsó és a felsőtagozatosok számára is a 3 programon belül 10 modult és azon belül 37 foglalkozást alakítottunk ki. Az óvodások részére 4 modult és azon belül 16 foglalkozást dolgoztunk ki.
- Ezen a helyszínen nem volt igény a minősített természetiskolai foglalkozásokra.

Tiszakürti Arborétum, mint Oktatóhely:

- A minősítés során az alsótagozatosok számára a 4 programon belül 9 modult és azon belül 30 foglalkozást alakítottunk ki. A felsőtagozatosok esetében 3 programon belül 9 modult és azon belül 29 foglalkozást, míg óvodások részére 5 modult és azon belül 17 foglalkozást dolgoztunk ki.
- Tiszakürti Arborétumban 57 foglalkozás valósult meg minősített természetiskola program keretein belül

2025-ben újabb helyszínt nem terjesztettünk elő.

12.1.5. Szálláshelyek

A HNPI 5 szálláshelyet működtet, melyek kihasználtsága és funkciója is merőben eltér egymástól.

Fecskeház erdei iskola és B kategóriás ifjúsági szálló – Leginkább kihasznált szálláshelyünk Hortobágy falu szélén, közel a pusztához és a Mátai Méneshez.

vendégszám (fő)	**vendégéjszaka szám**
1137	2529 vendégéj

Górés-tanya, kutatói szálláshely – A szálláson idén is kutatók, dolgozók és családtagjaik szálltak meg főként, illetve egy alkalommal volt csillagásztábor a tanyán.

A 2025-ös év adatai:

Felnőtt létszám (fő)	**Gyerek, diák, nyugdíjas létszám (fő)**	**Vendégéjszaka**
33	68	204

Tiszafüredi Kemény kastély: 2025-ben egész évben igénybe vehető volt a Kemény Kastély, az év során 104 fő mindösszesen 221 vendégéjszakát töltött el a szálláshelyen. A Kemény Kastély minősítésének megújítása megtörtént, a korábbi 2 csillagos minősítést felülbírálva, 3 csillagosra értékelték a szálláshelyet a Magyar Turisztikai Minőségtanúsító Testület részéről.

Bátorligeti kutatóház: Részleges felújításra került a kutatóház fűtési rendszere, külső-belső festés és a homlokzat javítása is megtörtént. Az elmúlt évben a szálláshely nem fogadott szállóvendéget.

Nyugati Fogadó: Az elmúlt évben a szálláshely nem fogadott szállóvendéget. 2025-ben tárgyalásokat folytattunk az épület bérbeadását illetően. 2026 év elején a bérbeadási szerződést aláírtuk.

12.1.6. Új ökoturisztikai és környezeti nevelési létesítmények

2025-ben új ökoturisztikai és környezeti nevelési létesítményt nem hoztunk létre.

12.2. Ökoturisztikai és környezeti nevelési programok, szolgáltatások

12.2.1. Szakvezetéses túrák, speciális túrák (pl. fotós túrák, kalandtúrák)

Szakvezetéses túráink közül változatlanul legismertebb a "Vezetett túra a darvak nyomában". Az érdeklődés a program iránt a darvak érkezte előtt, már augusztusban elkezdődik. A daruvonulás idejére meghirdetett túrák jelentős részét a TVŐ segítségével tudjuk lebonyolítani. Túraszervezésünk fő célterülete a HNP területe, így a legtöbb túrát is itt hirdetjük meg évről évre. Jelentősebb aktivitást fejtünk ki Szatmár-Beregben, Andaházán és Debrecen térségében. A többi tájegységben eseti jelleggel, a felmerülő igényeket első sorban a TVŐ munkatársainak bevonásával igyekszünk kiszolgálni. Többféle csillagászati programot is hirdettünk az elmúlt évben, szinte havi rendszerességgel. A programok egy része Hortobágy-halastavi madarásztúrával, vagy vadasparki látogatással volt egybekötött.

Vezetett túráinkon a működési területen összesen 31.888 fő vett részt, ebből a vadasparki speciális túrán: 17.737 fő, a maradék 14.151 fő leginkább gyalogos túrák, darus túrák (1402), extra szafari túrák keretében látogattak el hozzánk.

Népszerű a Perseidák-éjszakája esemény is augusztus elején (5 nap, 5 helyszín - Vadaspark, Pusztai Állatpark, Szálkahalmi tanösvény, Hortobágy-Halastó, Tiszakürti Arborétum). A programokon 966 fő vett részt. A program kiegészült a Pásztormúzeum melletti területen naptávcsöves megfigyeléssel.

2025-ben a Debrecen térségében megvalósult túráink készáma 60 fő vett részt:

- Ragadozómadarak fészkeinek feltérképezése
- Varjúbehúzás a temetőben
- Csillagvirág fotóstúra a Debreceni Nagyerdőn
- Gyalogtúra a mikepércsi “ezeréves” tölgyhöz

12.2.2. Nyílt nap, jeles nap, saját szervezésű rendezvények

Az Európai Madármegfigyelő Napon a Cégénydányádi-park Természetvédelmi Területen 265 fő érdeklődő volt.

A “Bemutatási KEHOP-os” mobil kiállítási csomaggal 2025-ben is számos kitelepülést vállaltunk ingyenesen óvodákban, iskolákban, egyéb intézményekben. 14920 érdeklődőhöz jutottunk el.

Pedagógus nyílt napot tavasszal szerveztünk, illetve nyár elején pedagógus terepi továbbképzést, mely eseményeken Igazgatóságunk működési területén összesen 84 fő volt jelen.

Számos jeles napon képviseltük a HNPI-t, többek között:

- Nagyerdő hete
- Vadonleső Gála
- Túrkevén a Bagolyfesztivál
- Magyar Református Egységnap
- Békás-napok
- Kun hagyományok napja
- Megyei vadásznapok

2025-ben a hagyományos hortobágyi nagyrendezvényeink közül a ragadós száj-és körömfájás vírus terjedése miatt többet nem tudtunk megrendezni:

- Nyitott Istállók hétvégéje - megvalósult
- Szent György-napi Kihajtási ünnep és Kézműves vásár, Világörökségünk, a Puszta napja - elmaradt
- Perseidák - megvalósult
- Hortobágyi Lovasnapok – amelyen a HNPI társszervező, s feladata a Gyermek Lovasfalu programjának összeállítása és lebonyolítása. - elmaradt
- Szent Dömötör-napi Behajtási Ünnep és Darufesztivált - megvalósult

További hortobágyi események, amelyekben a HNPI nem szervező, de a rendezvény ideje alatt nagyobb látogatószámra lehet számítani a létesítményeinkben: a Hortobágyi Gulyásnapok (2025-ben ősszel került megszervezésre), és a Hortobágyi hídivásár.

2025-ben is megvalósult a Vadaspark napja.

12.2.3. Természetiskolai minősítésre tervezett létesítmény, ill. programszolgáltatás

2025-ben a HNPI egyik létesítményét sem terveztük regisztrálni a Természetiskola minősítési rendszerbe. Az eddig minősített programszolgáltatásainkon túl más programot nem terveztünk minősíttetni.

12.2.4. Egyéb ökoturisztikai és környezeti nevelési programok, szolgáltatások (pl. természetvédelmi táborok, kulturális jellegű rendezvények, kézműves foglalkozások)

2025-ben több mint 83 csoport érkezett egynapos osztálykirándulásra hozzánk, ez mintegy 6567 gyerek látogatását jelentette. A 2024-es adatokhoz képest ez kb. a fele. Ennek az az oka, hogy tavasszal a ragadós száj- és körömfájás vírus terjedése miatt gyakorlatilag minden bemutatóhelyünk bezárt (kivéve a kiállítások). Amikor az óvodák, iskolák befoglalják a tavaszi osztálykirándulások helyszínét, mi abban az időszakban még nem tudtuk megmondani, hogy mikor tudunk kinyitni. Az osztálykirándulások keretében megvalósuló programon résztvevők számát az adott létesítményeknél számoljuk, ezért az összesítő táblázatban (*Melléklet. Környezeti nevelési statisztika*) nem tüntetünk fel létszámot az osztálykirándulások sorban.

Kétnapos osztálykirándulásra tíz osztály érkezett, akik a Fecskeház erdei iskolában szálltak meg (279 fő).

Témanapok (speciális osztálykirándulás, egyszerre egy intézmény több osztálya, évfolyama jön el): 2025-ben egy intézmény érkezett hozzánk Debrecenből, közel 150 diákkal. (*Létszám a szakvezetett túrákban jelenik meg.*)

Szakmai kirándulások, terepgyakorlatok, iskolai közösségi szolgálat: 2025-ben 420 tanuló volt jelen a HNPI működési területén, zömében egyetemisták, terepgyakorlat formájában.

Vetélkedők, versenyek: A környezeti neveléssel kapcsolatos versenyeken, vetélkedőkön 2025-ben összesen 4307 gyerek vett részt.

- Nagyítóval és távcsővel a Hortobágyért (2 korosztály számára)
- HortobágyON
- Névadó versenyek
- Hímzett kötény, kiscsizma…
- Játékos Hortobágy (2 korosztály számára)
- Alkotópályázatok (egy tavaszi, egy őszi)
- A Balti-tenger lengyel partvidékétől a magyar pusztáig (lengyel-magyar projekt keretén belül)

Továbbképzések: Hortobágyi- és Tisza-tavi túravezető képzésen 2025-ben 37-en vettek részt.

Előadások: 2025-ben számos előadást tartottunk gyermekeknek és felnőttek egyaránt. Elsősorban személyes találkozások által megvalósult találkozások voltak ezek:

- iskolai keretek között megtartott előadások kapcsán 6352 gyermekhez jutottunk el,
- kb 727 felnőttet értünk el különböző témájú előadások kapcsán.

Szakdolgozók: 2025-ben néhány alkalommal volt megkeresés, akiknek személyes, vagy írásos interjú formájában szolgáltattunk adatokat, töltöttük ki kérdőíveiket, láttuk el őket hasznos információkkal, segítettük dolgozatuk, szakdolgozatuk elkészítését.

Mobil kiállítás (10 csomag 18 különböző helyszínen): 14.920-an tekintették meg mobil kiállításaink valamelyikét.

Táborok: 6 meghirdetett táborunk volt, melyen 176 fő vett részt. Valamint a lengyel-magyar együttműködés keretében a verseny jutalom útja is egy közös tábor (27 fő):

- Családi hagyományőrző (26 fő)
- Csillagász (24 fő)
- Kalandra fel (32 fő)
- Gyűrűző (2 turnus) (34+31 fő)
- Tiszakürti tábor (19 fő)
- Kutató tábor (10 fő)
- a lengyel-magyar közös projekt keretében (Hortobágyi és Wolinski Nemzeti Parkban) (27 fő)

„Ifjú Kócsagőr" program:

A HNPI-hez 5 jelölt kérte magát. A 10 napos terepgyakorlatot 4 fő fejezte be. A területi döntő nyertes párosa vehetett rész az országos versenyen. Az országos döntőnek az Aggteleki Nemzeti Park Igazgatóság adott otthont, ahol Monoki Ákos tájegységvezető és mentoráltja képviselte Igazgatóságunkat.

A környezeti neveléshez közvetlenül kapcsolható néhány adatokat az alábbi táblázatban részletezzük (a 2025-ös visszaesések oka: ragadós száj- és körömfájás vírus terjedése miatti korlátozások/bezárások):

Tevékenység	2020 (fő)	2021 (fő)	2022 (fő)	2023 (fő)	2024 (fő)	2025 (fő)	Megjegyzés
Szakvezetéses túra				30.998	42.280	31.888	
1 napos osztálykirándulás	1067	3258	4370	5265	12.554	6567	Szakvezetéses túrák számán belül jelenik meg
2 napos osztálykirándulás	0	95	234	116	197	279	Erdei iskolában alszanak 1 éjszakát
Erdei iskola, óvoda program (Fecskeház - báz)	27	344	411	513	402	302	Minimum 3 napra (2 éj) érkeznek.
Vetélkedők, versenyek	1559	2849	2461	2749	4171	4307	
Saját szervezésű tanfolyam	12+18	11+39	10+30	0	42	37	Tisza-tavi és Hortobágyi túravezető képző tanfolyam (nem akkreditált)
Saját szervezésű táborok	67	151	176	175	200	203	5 tábor az erdei iskolában rendeztük meg, 1 tábor Tiszakürtön és 1 Magyarországon és Lengyelországban.
Pedagógus nyílt nap	0	0	15 +26	21	75	84	pedagógus nyílt nap és terepi továbbképzés pedagógusoknak

Megjegyzés: adatainkban az osztálykirándulásoknak csak egy része jelenik meg, azok, akik előre bejelentkeznek, programot/szakvezetést kérnek tőlünk.

Tájegységek ökoturisztikai és környezeti nevelési programjai

A HNPI szemléletformálási és ökoturisztikai tevékenységében a tájegységek és munkatársai is kiveszik részüket, melyben elhelyezkedésük és helyi infrastrukturális adottságai okán eltérő aktivitásokkal ugyan, de így is jelentősen gazdagítják az ez irányú tevékenységét.

Közép-Tisza-Jászság Tájegység ökoturisztikai és környezeti nevelési programjai

- A MME által szervezett táborban, általános - és középiskolás gyerekeknek (20 fő) számára ismeretterjesztő előadás volt megtartva gyakorlati bemutatóval egybekötve.
- A MOHOSZ részéről szervezett táborban, elemi- és középiskolás gyerekeknek (kb. 20 fő) számára ismeretterjesztő előadás volt megtartva gyakorlati bemutatóval egybekötve.
- Helyi civil szervezet meghívására Szolnokon az Aba Novák Kulturális Központban természetismereti, természetvédelmi előadás volt megtartva előre meghirdetett program keretében felnőttek részére.

- Napközis táborban volt előadás és gyakorlati foglalkozás tartva felső tagozatos diákoknak (20 fő) Túrkevén.
- Jászapátin alsótagozatos korosztályú elemi iskolásoknak a föld napjára, termatikus előadások lettek megtartva egész napos program keretében 10-15 fős csoportoknak, összesen kb. 200 diáknak.
- Jászapátin felsős korosztályú elemi iskolásoknak a pályaorientációs nap keretében tematikus előadások lettek megtartva egész napos program keretében 10-15 fős csoportoknak, összesen kb. 200 diáknak.
- A Tiszakürti Arborétumban 19 táborozó diákoknak lett megtartva terepi bemutató természetvédelmi és rovartani témában.
- Raptor mobil bemutató 50 diák számára
- Beporzók napja az arborétumban 52 fő
- Fenntarthatósági témahét az arborétumban 36 fő
- Gyereknapi természetismereti vetélkedő az arborétumban 60 fő
- Természet emberei ismeretterjesztő előadás az arborétumban 30 fő
- A Tiszakürti Arborétumban éjjeli rovar megfigyelésen egy alkalommal kb. 10 fő vett részt.
- A Szarvasi Főiskolán pedagógusok országos szemináriumán vízzel kapcsolatos természetvédelmi témából volt egy előadás megtartva.
- A KTJTE-ben ottalvós természetvédelmi tábort szerveztünk, amin egyetemi hallgatók (12 fő) vettek részt előre meghirdetett program keretében.
- Beporzók napja alkalmából rovarhotel készítés, filmvetítés alsó tagozatosok számára az arborétumban (45 fő).
- Fenntarthatósági témahéten diákok és pedagógusok 5 alkalommal (140 fő) vettek részt foglalkozásainkon.
- Méhek Világnapján a tiszaföldvári óvodában ismeretterjesztő családi nap.
- Környezetvédelmi Világnapon Vízi élőhely bemutató túra (22 fő).
- Állatok Világnapján a tiszaföldvári óvodában fajismereti foglalkozás.

Nagykunság Tájegység ökoturisztikai és környezeti nevelési programjai

- Nyolc alkalommal tartottunk előadást és terepi programot az Igazgatóság őszi daruvonulásra fokuszáló rendezvénysorozatában.
- Több alkalommal készítettünk bejegyzéseket a nemzeti park közösségi média felületeire.
- Részt vettünk a Nagyiváni Vadásztársaság éves taggyűlésén márciusban. Beszámoltunk az elmúlt évek vadludas tapasztalatairól, illetve a fokozottan védett vadlúdfajok aktuális helyzetéről.
- Rádió interjút adtunk az Európa Rádiónak a kék vércse gyülekezéssel kapcsolatban.
- Szemléletformáló bemutató-gyűrűzést és foglalkozást tartottunk 2025. február 7-én általános iskolások és óvodás csoportok (6 osztály, illetve csoport) részére Tiszafüreden.
- Március 18-án A Kossuth Rádiónak adtunk interjút Kapocsi Istvánnal az MBH Bank Zrt. által támogatott székicsér jeladózási projektünkkel és a Nagykun 2000 Mg. Zrt-vel folytatott szakmai együttműködésünkkel kapcsolatban.
- Interjút adtunk a Miskolci Rádiónak április 8-án a székicsér védelmével kapcsolatban.
- Július 9-én az Igazgatóság által szervezett tanárképzési kurzuson tartottunk előadást Hortobágyon.

- Július 29-én Kisújszálláson tartottunk előadást a székicsérvédelmi tevékenységünkről, illetve kerekasztal beszélgetésen vettünk részt a Nemzeti Agrárkamara által szervezett, "Együttélés a mezőgazdasági tájban" rendezvényen. Később szakvezetést tartottunk Nagyréten.
- Október 24-én az MBH Bank Zrt. Által támogatott székicsérvédelmi projekt bemutató kisfilm forgatásához biztosítottunk terepi szakvezetést.
- MBH Bank Zrt. pályázat székicsérvédelmi projekt-összefoglalót tartottunk november 25-én Budapesten .
- 2025.07.07-07.12-ig került megrendezésre az 51. Hortobágyi Természetvédelmi Kutatótábor A Farkas-szigeti erdőben, ahol több napon is részt vettünk a tábor munkájában.
- 2 alkalommal tartottunk gyerekeknek környezeti neveléssel kapcsolatos foglalkozást a Kövy Sándor Általános Iskolában Nádudvaron.
- Madáretető és madárodúk készítését és kihelyezését koordináltuk Tiszaszentimrén.
- 2 alkalommal vezettünk kenus túrát a Tisza-tavon.
- 4 alkalommal vettünk részt a HNPI kitelepülésén (gyereknap, családi nap).
- Természetismereti gyerekfoglalkoztatást végeztünk Rosti Gabriellával a Karcagi Nagykun VT. által szervezett lövészversennyel összekötött családi napon.
- A karcagi Református óvoda és Csokonai utcai óvoda óvodásainak tartottunk daru lessel összekötött kirándulást.

Hortobágy Tájegység ökoturisztikai és környezeti nevelési programjai

Ökoturisztikai programok, média:

- Az ÖKO munkatársai mellett számos alkalommal vezettek túrákat Tájegységünk természetvédelmi őrei és más szakmai munkatársa (a HTE-hez tartozó területeken, kiemelten a Hortobágyi-halastónál).
- Több mint 10 alkalommal tartottak munkatársaink terepi szakvezetéseket nemcsak a Nemzeti Park tanösvényein (Szálkahalmi és Halastavi-tanösvény) meghirdetett programok keretében, de bejelentkezett és VIP csoportoknak is, zöld jeles napokon és a HNP-s táborok (gyűrűzőtábor, természetismereti és csillagász táborok) résztvevői számára is.
- A 2025-ös őszi darus szezonban nagy számban, több, mint 25 alkalommal vezettek darus csoportokat a tájegység munkatársai.
- Számos médiamegjelenés (pl. Varázslatos Magyarország, MTV, MR1, Hajdúnánási TV, stb.) kapcsán nyilatkoztunk, cikkek, posztok megírásában vettünk részt.
- Cikkeket írtunk különböző sajtóorgánumokba, és számos posztot jelentettünk meg a HNP Facebook oldalán és a honlapján.
- A turisztikai projektek előkészítésében is részt vettünk, így a Madárszínház projekt kapcsán több alkalommal történt egyeztetés, bejárás az eljárásban részt vevő szervezetekkel.
- A behajtási eseményre szervezett futóverseny előkészítésében, lebonyolításában vettünk részt.

Környezeti nevelési programok, szakmai továbbképzések:

- Környezeti nevelési programok keretében a Vizes Élőhelyek Világnapja, a Madarak és fák napja, Fenntarthatósági témahét, pályaorientációs napok alkalmából több előadást tartottunk (pl. a Józsai Gönczy, a debreceni Szt. Efrém, és Ibolya, a hajdúszoboszlói Bárdos és a nyírmártonfalvi Iskolákban stb.).

- Balmazújvároson a Nyitnikék óvodában, játékos program biztosítása, egy térségi „zöld óvodák” közötti együttműködés alapján 80 gyermek számára.
- Online előadások, Hortobágy Természetvédelmi Egyesület rendezvényein tematikus előadások, Hortobágyi Esték, Tatai Vadlúd Sokadalmon előadások, stb.
- A Ramsari Egyezmény Magyar Nemzeti Bizottság terepi napján szakvezetés - ahol egyébként meghívottként jelen volt a Cseh Nemzeti Bizottság is.
- Közreműködtünk a Hortobágyi- és a Tisza-tavi Túravezető képzésen több előadással.
- Szakvezetés az országos őri találkozón a Bátorligeti Őslápon.
- HNPI Lengyel-Magyar természetvédelmi vetélkedő résztvevőinek szakvezetése.
- Versenyek (egyéni és csapat), vetélkedők, alkotópályázatok, IKP, Zöld Szemüveg Tanulmányi Verseny, HortobágyOn vetélkedő.
- Békás napok (7 alkalom, 424 fő részvétele), madárodú kihelyezések és ellenőrzések, terepgyakorlat a DE biológia diszciplína hallgatói számára.
- Pinczés Gergely és Faludy Luca, a DE hallgatói nyári, 40 órás gyakorlatukat töltötték a Darassai Őrkerületben természetvédelmi őri mentorálás mellett.
- A természetvédelmi hatósággal közösen kárókatona felismerő vizsgát tartottunk.
- Bemutató gyűrűzést tartottunk Zöld Kör szervezésében a Biodiverzitás világnapja alkalmából a hajdúböszörményi Csordalegelőn, ahol 7 osztály, 130 tanulója vett részt.
- Több alkalommal tartottunk éjszakai lepkész-, rovarász programot a Hortobágyi Vadasparkban és a Fecskeház Erdei Iskolában.
- Ifjú Kócsagőr Program tanulmányúton vett részt Szilágyi Attila természetvédelmi őr Szabados Annával a DDNP területén.
- Az Eszterházy Károly Katolikus Egyetem kommunikáció- és média szakos diákjainak szervezett Nemzeti Filmintézeti tematikus óráján tartottunk előadást.
- Fotóriporterek, filmes stábok kalauzolása.

Bihari-sík Tájegység ökoturisztikai és környezeti nevelési programjai

- Összesen 3 alkalommal tartottunk a TE természeti értékeivel kapcsolatos előadásokat Bakonszeg, Biharkeresztes, Derecske településeken.
- Szeptember során részt vettünk a negyedik Bihari-sík teljesítménytúra szervezésében és lebonyolításában, melyen az eddigi legtöbb résztvevő jelent meg, összesen 198 fő (Bihar Közalapítvánnyal - mint főszervezővel - közös program).
- Az idei évben két alkalommal vezettünk túrát a Bihari-sík tanösvényen 14 fő részvételével. A szabadon látogatható tanösvényt a szervezett túrákon túl rendszeresen látogatják érdeklődők, elsősorban a környékbeli településekről.
- A Bihar Közalapítvánnyal közös daru megfigyelő programot tartottunk harmadik alkalommal Andaházán, melyen 48 fő vett részt. A programon kültéri előadást tartottunk természetvédelem témában.
- Októberben a Bihar Közalapítvány által szervezett bemutató gyűrűzésen vettünk részt Földesen, ahol madárvonulás témában előadást is tartottunk az 56 fő résztvevőnek.
- A Biharkeresztesi Általános Iskolában természetvédelmi témájú vetélkedő szervezésében és lebonyolításában vetünk ismét részt 21 fő számára.
- A Bihari-sík tanösvény karbantartását az év során folyamatosan végeztük, melybe az ösvény tisztán tartása, kaszálása, a palló út szükséges karbantartási munkái, az információs táblák keretének festése, a faház takarítása és inváziós növényfajok eltávolítása tartozik.

- Megkezdtük egy takaró fal építését a Bihari-sík tanösvény mentén, mely a vízimadarak zavartalanságát, és a látogatói élmény fokozását hivatott szolgálni. A fal készültségi szintje év végére kb. 70%.
- A HNPI média felületeire több alkalommal küldtünk beszámolókat és fényképeket a HNPI honlapjára.

Hajdúság – Dél-Nyírség Tájegység ökoturisztikai és környezeti nevelési programjai

- A Tájegység Natura 2000 területei és a kis lilik témájú mobil kiállítását egy iskolába és néhányszor a debreceni Természet Házába helyeztük ki. Az ott töltött idő alatt mintegy 1876 fő tekintette meg.
- Októberben a debreceni Nagyerdő Hete családi napján vettünk részt kitelepüléssel a mobil kiállítással, táblás játékokkal, és természetismereti túrát is vezettünk a Nagyerdőn. A túrán 30 fő vett részt.
- 5 terepgyakorlatot vezettünk: a Hajdúbagosi Földikutya-rezervátumban a debreceni egyetem hallgatóinak, a debreceni Tóth Árpád Gimnázium 34 és 29 fős csoportjainak Vámospércs és Nyíracsád határában a Jónásrészen, a Soproni Egyetem természetvédelmi mérnök szakos hallgatóinak (20 fő) a nyírábrányi Keszler-tagban, Káposztás-laposon, a Hajdúbagosi Földikutya-rezervátumban a DE hallgatóinak és a DE 30 fős csoporjának a Debreceni Nagyerdőn.
- Természetvédelmi Őrök Országos Szakmai Találkozóján 50 fős csoportot vezettünk a Bátorligeti Ősláp TT és Fényi-erdő TT területén.
- 5 előadást tartottunk: Egy szemináriumi előadást tartottunk a DE Állattani és Humánbiológiai Tanszékén a Dél-Nyírségben folytatott természetvédelmi kezelési tevékenységekről. Előadást tartottunk a DE Mezőgazdaság-, Élelmiszertudományi és Környezetgazdálkodási Kar Nagytanácstermében Debrecen Megyei Jogú Város településfejlesztéshez kapcsolódó integrált vízgazdálkodási célok, stratégiák, feladatok értékelése kapcsán a természetvédelmi szempontokról. Előadást tartottunk a Vármegyei Önkormányzat természetvédelmi RO-HU pályázatának rendezvényén a TVŐ feladatairól (20 főnek). Pályaorientációs előadást tartottunk a Bocskaikerti Általános Iskolában (20 fő) és a debreceni Fazekas Mihály Gimnáziumban (2 alkalom, 45 tanuló).
- Az Ifjú kócsagőr program keretében Pompola Krisztián 1 fő kócsagőrt készített fel. Mentoráltja második helyezést ért el a területi döntőben.
- Az év során legalább 9 facebook posztot készítettek a tájegység munkatársai.
- Honlap cikk készült a Monostorpályi-legelőn a rendőrséggel közösen lebonyolított sikeres akcióról, ahol engedély nélküli terepmotorosokat értünk tetten.
- Egy nyári gyakorlatos hallgatót foglalkoztattunk.
- Szakdolgozat elkészítésében nyújtottunk segítséget 3 természetvédelmi mérnök szakos hallgatónak.
- Rétisas webkamera szerelésétben működtünk közre alpin technikával a HTE területén.

Nyírség-Szatmár-Bereg Tájegység ökoturisztikai és környezeti nevelési programjai

- A Nyírség-Szatmár-Beregi térségben 2025-ben aktív ökoturisztikai- és környezeti nevelési tevékenységet tudtak folytatni munkatársaink.
- Az év során oktatási-, szemléletformálási-, ökoturisztikai programokon és terepi szakvezetéseken összesen 6.143 főt értünk el.
- 3 alkalommal hirdettünk tematikus túrákat a térségben (pl.: Téltemető túra, Virágzásváró túra, Virágzó láp túra, stb.).

- 2025-ben megtartottuk téli környezeti nevelési programunkat, valamint a nyári szünet idején több szervezett programon, mint például Erzsébet-táborokon is részt vettünk vendégelőadóként. Az év során összesen 2.835 főt értünk el valamely oktatási programunk (Téli környezeti nevelési program, Erzsébet-tábor, Pályaorientációs nap) által.
- Az őszi alkotópályázatunkra, melynek témája a *"A láprétek rejtett szépsége - a mocsári nőszőfű"* összesen 265 pályaművet kaptunk. Az eredményhirdetést Cégénydányádon tartottuk a Kende-kúriában, illetve a díjazott alkotásokat korcsoportokra bontva osztottuk meg médiafelületeinken.
- A 2025. október első hétvégéjén megtartott Európai Madármegfigyelő Napok keretében ismét madárgyűrűzési bemutatót tartottunk a Cégénydányádi-park Természetvédelmi Területen. Ebben az évben 265 fő vett részt a több állomásból álló természetismereti játékokkal és madárgyűrűzési bemutatóval színesített programon. Többnyire helyi iskolások és környékbeli családok látogattak el az eseményre.
- Bátorligetre 2025-ben összesen 199 fő látogatott el.

12.2.5. Kiadványok

2025-ben a HNPI a nyomdai szolgáltatásokat, nyomdai termékek gyártását az előző évben lefolytatott 2027-ig hatályos nyomdai közbeszerzés nyertes ajánlattevőitől rendelte meg. Az igazgatóság megrendeléseit összesítve az alábbi táblázatban tüntettük fel.

Nyomdai termékek megnevezése	**Mennyiség (db)**
Molino nagyméretű	1 db
Kiadvány (pályázatról)	500 db
Világörökségi kiadvány	7000 db
Tájékoztató kiadávny - ökoturisztikai	9600 db
Plakát A/2	100 db
Plakát C/3	100 db
Foglalkoztató füzet A4	100 db
Matrica	2200 db
Matrica járműre	4 db
Kültéri tábla	37 db
Képeslap	2400 db
Molino nagy	6 db
Molino közepes	10 db
Roll up nyomat	12 db

12.2.6. Látogatóstatisztika

A Hortobágyi Nemzeti Park Igazgatóság ökoturisztikai bemutatóhelyek regisztrált látogatói						
	Bemutatóhely neve	*Fizetős látogatók (fő)*	*Nem fizetős látogatók (fő)*	*Összesen (fő)*	*Belépőjegy ára (tól-ig; Ft)*	*Megjegyzés*
1	**Hortobágyi Nemzeti Park Látogatóközpont**	**7 451**	**9 342**	***16 793***	**100-10 200 Ft**	**A látogatóközpontban két kiállítás tekinthető meg (Hortobágy természete, Pusztai Kincsestár), mely közös belépőjeggyel látogatható. Ezt 7451 fő vette igénybe. A létesítmény 2025. január 7. és december 21. között volt látogatható, hétfői napok kivételével.**
2	~~**Darvak világa – a vándorok nyomában kiállítás**~~	~~**0**~~	~~**0**~~	~~***0***~~	~~**0 Ft**~~	**A kiállítás 2024. március 29-től beolvadt a megújult Hortobágy természete kiállításba.**
3	**Hortobágyi Pásztormúzeum**	**11 174**	**2 654**	***13 828***	**100-10 200 Ft**	**A létesítmény 2025. január 7-től 2025. december 21-ig tartott nyitva.**
4	**Hortobágy Infó (egykori Körszín kézműveskiállítás és vásár)**	**0**	**22 121**	***22 121***	**0 Ft**	**Az épületet (információs iroda) és a benne található funkciókat a Hortobágyi Nemzeti Park Igazgatóság és a Hortobágyi Nonprofit Kft. közösen üzemelteti.**
5	**Hortobágyi csárda kiállítás**	**0**	**2 871**	***2 871***	**0 Ft**	**A létesítményt (Hortobágyi Csárda) a kiállítással együtt a Hortobágyi Nonprofit Kft. bérli és üzemelteti. A kiállítás ingyenesen volt megtekinthető 2025-ben.**
6	**Kadarcsi és Meggyes Csárda kiállítás**	**11**	**0**	***11***	**1 600-8 000 Ft**	**A Kadarcsi Csárda 2024 év végén a Magyar Nemzeti Vagyonkezelő Zrt-hez került. A 11 fő a Meggyes Csárda Kiállítást látogatta.**
7	**Hortobágy-halastavi Kisvasút**	**0**	**0**	***0***	**0 Ft**	**A 2023 tavaszi sok esőzés következtében kialakult pályasüllyedés miatt a**

						kisvasút 2025-ben nem közlekedett
8	**Hortobágyi Vadaspark**	**17 133**	**604**	***17 737***	**100-6 600 Ft**	**A létesítmény 2025-ben január 1–5., valamint december 22–31. között zárva tartott, továbbá a száj- és körömfájás járvány megelőzése miatt március 8. és május 15. között sem volt látogatható.**
9	**Tiszakürti Arborétum**	**7 345**	**1 474**	***8 819***	**100-4 800 Ft**	**A létesítmény a hétfői napokat kivéve egész évben nyitva tartott. A téli hónapokban a látogatás ingyenes.**
10	**Tisza-tavi Vízi Sétány**	**16 559**	**469**	***17 028***	**1 500-2 500 Ft**	**A létesítmény április és október között tartott nyitva, külsős bérlő üzemeltetésében**
11	**Kölcsey-Kende Kastély, Cégénydányád**	**1 201**	**154**	***1 355***	**300-4 000 Ft**	**A létesítmény a nyári hónapokban előzetes bejelentkezéssel volt látogatható**
Regisztrált látogatók összesen:		**60 874**	**39 689**	**100 563**		

Hortobágyi Nemzeti Park Igazgatóság ökoturisztikai szolgáltatásainak regisztrált igénybevevői

Szolgáltatástípus	*Fizetős látogatók (fő)*	*Nem fizetős látogatók (fő)*	*Összesen (fő)*	*Szolgáltatás ára (tól-ig; Ft)*	*Megjegyzés*
Szakvezetéses túra, nyílt túra	**12 559**	**971**	**13 530**	**0-9 100 Ft**	**A Vadasparki látogatószámok mivel külön sorban már szerepeltek, ebből a sorból már kivonásraa kerültek.**
Nyílt nap, jeles nap, saját szervezésű rendezvény	**503**	**11 560**	**12 063**	**0-3 500 Ft**	**Nagyerdő Hete, Vadonleső Gála, MNPH és egyéb kitelepülések valamint a saját szervezésű nagyrendezvények (Szent Dömötör-napi Behajtás, Perseidák, Nyitott Istállók hétvégéje stb.). A ragadós száj és körömfájás járvány miatt 2025-ben a Szent György-napi**

						Kihajtási Ünnep és a Hortobágyi Lovasnapok nem került megrendezésre.
Erdei iskolai program		406	100	506	0-8 000 Ft	
Természetvédelmi táborok		176	27	203	0-85 000 Ft	
Barlangi kalandtúra		0	0	0	0 Ft	
Csónak- és kenútúra		17	0	17	8 600-9 700 Ft	2 alkalommal, Kenutúra a Tisza-tavon program a nyári hónapokban
Fotóstúrák		7	0	7	2 000 Ft	1 alkalommal, Csillagvirág fotóstúra a Debreceni Nagyerdőn
Kulturális jellegű rendezvények (pl. koncertek)		0	0	0	0 Ft	
Egyéb:	nemzeti parki belépőkártya	4 149	0	4 149	100-40 000 Ft	
Egyéb:	3D mozi	663	0	663	600 Ft	
Egyéb:	exkluzív túra	0	0	0	0 Ft	
Egyéb:	kézművesfoglal-kozás	588	0	588	500 Ft	
Regisztrált igénybevevők összesen:		19 039	12 658	31 697		

Szálláshelyek nemzeti park igazgatósági működtetésben			
		Ár (tól-ig; Ft)	*Megjegyzés*
Szállóvendégek száma (fő)	1 342	4 600-16 000 Ft	
Vendégéjszakák száma (fő)	2 964		

Bemutatóhelyek és szolgáltatások összesen:	132 260
Szállóvendégek	1 342

Mindösszesen	**133 602**

12.2.7. Környezeti nevelési statisztika

Környezeti neveléshez kapcsolódó tevékenység	**létszám összes (fő/év)**
Szakvezetéses túra	31.888 fő/év
Barlangi program, túravezetés	0
Természetiskola/óvoda (Fecskeház és Tiszakürt) (fő) megtartott minősített természetiskolai/óvodai foglalkozások száma – erdei iskola/óvoda, osztálykirándulás, tábor keretében (ezek létszáma a létesítményeknél van elszámolva)	506 fő/év (379 foglalkozás)
Saját szervezésű szakmai napok	12.969 fő/év
Természetvédelmi táborok	203 fő/év
Természetvédelmi szakmai előadás	7.079 fő/év
Osztálykirándulás – 1 napos (ezek létszáma a létesítményeknél van elszámolva) Osztálykirándulás – 2 napos	(6567) fő/év 279 fő/év
Egyéb tematikus program	20.614 fő/év
Regisztrált igénybevevők összesen:	73.538 fő/év

A megtartott minősített természetiskolai/óvodai foglalkozások száma csak tájékoztató jellegű, a főt azért nem írtuk ide, mert a foglalkozásokon részt vettek számát a szakvezetéses túrák keretén belül tüntettük fel.

2025-ben több mint 83 csoport érkezett egynapos osztálykirándulásra hozzánk, ez mintegy 6567 gyerek látogatását jelentette. A 2024-es adatokhoz képest ez kb. a fele. Ennek az az oka, hogy tavasszal a ragadós száj- és körömfájás vírus terjedése miatt gyakorlatilag minden bemutatóhelyünk bezárt (kivéve a kiállítások). Amikor az óvodák, iskolák befoglalják a tavaszi osztálykirándulások helyszínét, mi abban az időszakban még nem tudtuk megmondani, hogy mikor tudunk kinyitni. Az osztálykirándulások keretében megvalósuló programon résztvevők számát a szakvezetéses túráknál számoljuk, ezért itt zárójelbe teszem ezt a számot.

Kétnapos osztálykirándulás keretében 10 osztály, 279 fővel vett részt.

12.3. Társadalmi kapcsolatok

12.3.1 Nemzeti Parki Termék Védjegyrendszer működtetése, védjegyhasználati pályázatok eredmények, védjegyes kitelepüléses-programok bemutatása, statisztika változásai

2025-ben 17 db lejáró szerződésből 16 db került meghosszabbításra 15 fő termelővel és 54 db termékekre vonatkozóan. Egy termelő tevékenység szüneteltetés miatt nem hosszabbította meg a védjegyhasználati jogot. Ennek tükrében 2025-ben 33 termelőnk és 321 HNP-i Termék Védjegyes termékünk van.

Helyszíni ellenőrzést nem végeztünk 2025-ben. A nagy rendezvényeken, vásárokon résztvevő termelőkkel találkoztunk. Termékeik és a védjegy megjelenítése, termékcímkék az ő esetükben megfelelő volt.

A Magyar Nemzeti Parkok Hete nyitófesztiválon egy védjegyes termelőnk volt jelen. Az alábbi hortobágyi nagy rendezvényeinken kiemelt elhelyezéssel ingyenes megjelenési és árusítási lehetőséget biztosítottunk védjegyeseinknek:

- Szent György-napi kihajtási Ünnep, Kézműves vásár és Világörökségünk, a Puszta napja
- Hortobágyi Hídivásár
- Szent Dömötör-napi Behajtási Ünnep, Kézműves Vásár és Darufesztivál

Újdonság volt az a kezdeményezés, mely során megújult kiállításainkat szakvezetéssel mutattuk be védjegyes termelőinknek. A délelőtti és délutáni program között étkezést biztosítottunk, mely közben a résztvevők megismerhették egymást. Olyan sok pozitív visszajelzést kaptunk, hogy hagyományteremtő céllal szeretnénk, hogy évente egyszer lehetőséget teremtsünk a termelőink találkozására. Ajándékboltjainkban több termelő több termékét is értékesítjük. 2025-ben nem hirdettünk meg pályázati felhívást, 2026-ban élelmiszer és kézműves termék körben szeretnénk felhívást közzétenni.

Az Agrárminisztérium által felajánlott megjelenési és értékesítési lehetőségekről, információkról tájékoztattuk a termelőket.

12.3.2. Natúrparkokkal való kapcsolat

A HNPI működési területén korábban működő Szatmár-Beregi Natúrpark több éven keresztül nem mutatott aktivitást. 2023-ban megalapozó dokumentációjuk átdolgozása és megújítása történt, amelyben a HNPI munkatársai is részt vettek. Más érdemi együttműködés 2023 óta nem valósult meg.

A Hortobágyi Tisza mente Natúrparkkal a 2025-ös évben nem volt deklarált együttműködése a HNPI-nek.

A HNPI működési területét érinti még a Körösök Völgye Natúrpark is, mely szervezettel 2025-ben nem volt érdemi együttműködés.

12.3.3. Kommunikáció – hírlevelek, honlapok, rendszeres kiadványok

A www.hnp.hu honlapon folyamatos az aktuális hírek közzététele. A statikus oldalak és letölthető dokumentumok, hirdetmények frissítése mellett 2025. évben összesen 161 honlap cikk jelent meg az Igazgatóság, Természetvédelem, Turizmus és Környezeti nevelés aloldalakon. Ökoturisztikai programjaink mindegyike elérhető az eseménynaptárban.

A HNPI nagy hangsúlyt fektet a közösségi média jelenlétre. Az Igazgatóság Facebook oldalának követői száma 2025-ben átlépte az 50 ezret. Ebben az évben több, mint 300 saját bejegyzést tettünk közzé és a szakmai munkánkhoz kapcsolódó vagy a HNPI-ről szóló

médiatartalmak posztjainak száma közel 100. Az Igazgatóság Instagram oldalának követőszáma meghaladja a hatezret. Ezen a felületen 271 bejegyzésünk jelent meg és a történet funkciót közel 800 alkalommal használatuk. Aktuális híreket, programokat, illetve az igazgatóságról szóló bejegyzéseket ilyen formában is közzéteszünk. A HNPI Youtube csatornáján 11 új videó jelent meg.

A HNPI 15 alkalommal jelent meg különböző Youtube csatornákon.

Az Igazgatóságnak az elmúlt évben 1268 sajtómegjelenése volt és 144 engedélykérelmet koordinált. Ebből 77 esetben televíziós és 49 esetben rádiós interjúban nyilatkoztak kollégáink, illetve 1142 nyomtatott és online cikk tett említést a HNPI-ről. Számos sajtómegkeresés a Przewalski vadló visszatelepítési program (2025-ben Kazahsztán), a „Jónak lenni jó!" karitatív műsor, és az őrségi vadlószállítás kapcsán, a KEHOP és a ROHU pályázatok fejlesztései és a székicsérvédelmi program vonatkozásában, illetve a rekordszámú kék vércse, daruvonulás és a Szent Dömötör-napi Behajtási Ünnep, az Ifjú Kócsagőr Program, az állami kitüntetések kapcsán, továbbá a közösségi média felületeken közzétett tartalmakkal összefüggésben érkezett. 22 sajtóközleményt jelentettünk meg ökoturisztikai, természetmegőrzési és pályázati eredményeink témában. 6 sajtónyilvános rendezvényt tartottunk.

Rendszeresen megjelenő kiadványaink nincsenek. Hírlevél szolgáltatásunk 2025-ben nem működött. Ökoturisztikai kínálatunk havi programajánlót email-ben küldünk szakmai együttműködő partnereinknek.

12.4. Tervezett fejlesztések

Hortobágyi-halastón, a halastavi tanösvény mentén megvalósítandó Madárszínház és Halastavi-kisvasút üzembiztossá tételének 2. ütemének befejezése kapcsán a Hajdú-Bihar Vármegyei Önkormányzattal közös TOP Plusz pályázat támogatási megállapodásának aláírása megtörtént, az érdemi munka elkezdődött. A konzorcium további tagjai Aktív Magyarország Központ Nkft., és az Építési és Közlekedési Minisztérium. Az ÉKM belépésével sajnos rendkívül lelassult az ügyintézési, döntéshozatali folyamat, amely meghatározza az előrelépés kereteit.

Szintén TOP Plusz támogatásból (Jász-Nagykun-Szolnok vármegyei keret) elindult a Tiszakürti Arborétum turisztikai kínálatának fejlesztését lehetővé tevő pályázati tervezési folyamat. Elindult az érdemi munka a Heves vármegyei konzorciumi partnerekkel is, melynek eredményeképpen a Tisza-tavi Vízi Sétány felújításával kapcsolatos fa szakértői beszerzésen vagyunk túl. Ezen projektek esetében is aláírt támogatási szerződésekkel rendelkezünk. További, folyamatban lévő TOP Plusz fejlesztés valósul meg a Cégénydányádi kastélykert vonatkozásában Szabolcs-Szatmár-Bereg vármegyében is, mely megvalósítása szintén elindult.

12.5. Együttműködési megállapodások

Igazgatóságunkon 2025-ben is számos együttműködési megállapodást kötött különböző szervezetekkel, magánszemélyekkel, valamint dolgozott együtt különböző partnerekkel.

- 2018. szeptember 27-én a HNPI, a lengyel Woliński Park Narodowy (Wolinski Nemzeti Park) és a Fundacji Europejski Fundusz Rozwoju Wsi Polskiej (Lengyel Falufejlesztési Európai Alap Alapítvány) közös együttműködési megállapodást írt alá.

A megállapodásban az alábbi célokat fogalmaztuk meg:

- mindkét régióban bevonni a fiatalokat olyan értékteremtő munkákba, amelyek hozzájárulnak a nemzeti parkok társadalmi elismertségének növeléséhez,
- a lakosság természethez fűződő viszonyának javulásához,
- hosszú távú együttműködést alakítsunk ki a két nemzeti park között.

Az együttműködés szándékát az eredeti partnerek továbbra is fenntartják. Ehhez a 3 oldalú együttműködéshez csatlakozott a Waclaw Felczak Alapítvány. 2022-ben aláírtuk a most már négyoldalú együttműködési megállapodást, a fent megnevezett célok elérése érdekében.

Ennek köszönhetően 2025-ben egy újabb teljes, egyben sikeres évet zárhattunk le, mely során meghirdettünk egy vetélkedőt (3 fordulós, 3 fős csapatok számára, 12-14 évesek) a HNP területével határos iskolákban (30 ezer fő alatti települések, és a tervezett védőzónával határos településeket is bevontuk). A 3 forduló során a nyertes 3 csapat 9 napos ingyenes jutalomkirándulást nyert a WNP és a HNP területére.

- A Poroszló mellett található Tisza-tavi Vízi Sétány tanösvény bérleti megállapodás keretében az ER-TANK Kft. bevonásával működtetett létesítményünk.
- A Hortobágyi Látogatóközpontban 2025-ben az új kávézó (Hortobágy Cafe) üzemeltetése szintén egy külső vállalkozó bevonásával történt.
- A térség turisztikai szereplőivel is szoros kapcsolatok ápolására törekszünk. Tagjai vagyunk a Tisza-tavi Turisztikai Kerekasztal közösségnek (JNSZ Vármegye), illetve folyamatos egyeztetések zajlanak közös rendezvények kapcsán, turisztikai létesítmények üzemeltetése, valamint turisztikai szolgáltatások fejlesztése terén.
- Debrecen városával egyre szorosabb turisztikai partnerség kialakítása.
- Hortobágy helyi szereplőivel is együttműködünk (HTGN Nkft., Hortobágy Község Önkormányzata), leginkább a közös rendezvények kapcsán,
- A HTGN Nkft-vel a Tourinform iroda működtetésével kapcsolatos korábbi megállapodásunkat újra gondoltuk. Ennek nyomán az irodavezetői feladatokat 2023-tól ismét a HTGN Nkft. biztosítja, és az iroda üzemeltetéséért is ő felel, az ő kötelssége megszervezni, melyhez Igazgatóságunk biztosítja a megfelelő épületet, helyiségeket (ideiglenesen még a Hortobágyi csárdában működött, 2024-től pedig az újonnan megnyíló Hortobágy Infó épületben), valamint anyagi és szakmai segítséget nyújtunk a jövőben. A megállapodás szerint a HTGN Nkft. feladata a közös jegyértékesítő rendszer online webshop funkció üzemeltetése is. Valamint a Hortobágyi csárda Csárdamúzeum üzemeltetése is a HTGN Nkft feladata lett.
- Iskolai közösségi szolgálat terén minden évben több együttműködési megállapodást írunk alá különböző középiskolákkal.
- Turisztikai partnerekkel való együttműködési megállapodások előkészítése és aláírása a Látogatási szabályzat paraméterei alapján.
- Hortobágyi Vadaspark kapcsán a FÁNK fő állatorvosával szakmai tanácsadás és egyedi megrendelők alapján egyéb tevékenységek.
- Hortobágy településen, nemzeti parkunk központi településén a jó kapcsolatok ápolása a helyi lakossággal kiemelten fontos. 2025-ben a helyi lakosok számára több eseményt is szerveztünk (kiállítás, bemutatás, Hortobágyi Esték előadás), melyen aktív részvételük megerősítette, hogy érdemes együtt dolgozni a helyi civil

szervezettel, a Hortobágy Természetvédelmi, Kulturális és Egyesülettel. Szintén előremutatónak bizonyult, hogy bizonyos helyi kérdésekben a település vezetői kikérik előzetesen véleményünket, kiemelten a turisztikai és természetvédelmi vonatkozású tervezett intézkedések, fejlesztések kapcsán. Számos alkalommal segítettük a helyi lakosokat azzal, hogy települési programok a HNP Látogatóközpontjában valósultak meg.

- 2025-ben több alkalommal gazdálkodók számára gazdálkodói estét szerveztünk, melyek alkalmával a gazdálkodók és egy-egy meghirdetett téma szakemberei lehetőséget kaptak a közös gondolkodásra, véleménynyilvánításra. 2025-ben 6 alkalommal 285 fő vett rész az eseménysorozaton.
- Aláírásra került egy keretmegállapodás Cserkeszőlő önkormányzatával a turisztikai együttműködés elősegítése érdekében. Még év vége előtt el is indultak az első kisvonatos járatok a cserkei fürdőtől az arborétumig, valamint a község turisztikai portálján folyamatosan népszerűsítik az arborétumi kínálatot, programokat.

12.6. Fontosabb események

- A Szent György-napi Kihajtási Ünnep, Kézműves vásár és Világörökségünk, a Puszta napja és a Hortobágyi Lovasnapok megrendezése elmaradt a ragadós száj- és körömfájás vírus terjedése miatt. A korlátozások gyakorlatilag komoly kiesést okoztak ökoturisztikai és környezeti nevelési téren az év első 6 hónapjában.
- Magyar Nemzeti Parkok Hete – 2025-ben is részt vettünk védjegyeseinkkel a Vajdahunyad várában megrendezett eseményen. Ezt követő héten létesítményeinkben egyedi programokat és kedvezményeket biztosítottunk a látogatók számára, kapcsolódva ezzel az országos programhoz.
- Az „Ifjú Kócsagőr” program 2025-ben is meg lett hirdetve. Igazgatóságunkhoz 5 jelölt kérte magát. A 10 napos terepgyakorlatot 4 fő befejezte. A területi döntő után a nyertes párossal képviselte magát a HNPI az országos versenyen. A Duna-Dráva NPI párosa minket választott jutalomkirándulás helyszínéül.
- A Szent Dömötör-napi Behajtási Ünnep, Kézműves vásár és Darufesztivál rendezvény nagy érdeklődés mellett már a megújult Vásártéren valósult meg.
- 2025-ben több ezer emberhez jutottunk el kitelepülések, rendezvények alkalmával.
- 2025-ben több ezer gyermekhez jutottunk el a különböző versenyek/vetélkedők lebonyolításával.
- A Hortobágyi Vadasparkban viszonylag nagyobb léptékű felújítási munkálatok fejeződtek be.
- Madárszínház megvalósításának előkészületei.

13. Közfoglalkoztatás (személyi feltételek, elvégzett feladatok, eredmények, javaslatok)

13.1. Alapfeladatok, személyi feltételek

A 2025-2026. évi Országos Közfoglalkoztatási program 2025. szeptember 1. és 2026. augusztus 31. közötti időszakra vonatkozóan, egy ütemben valósul meg, 5 fő támogatott létszámmal, melyből 2025. évben 4 fő foglalkoztatására került sor.

A közfoglalkoztatási program során kétféle szakképzettséget, iskolai végzettséget nem igénylő munkakörben (egyszerű mezőgazdasági segédmunkás, intézményi takarító és kisegítő) dolgoztak munkavállalóink.

13.2. Elvégzett feladatok, eredmények

A program során tervezett munkák 2 vármegyében, 2 településen (Bátorliget, Hortobágy/ Hortobágy-halastó), Igazgatóságunk működési területein valósultak meg.

A közfoglalkoztatási programban dolgozó *mezőgazdasági segédmunkás* munkakörben dolgozó munkavállalók alapfeladatai az alábbiak voltak:

- Növények kapálása, gyomlálása, permetezése, kötözése;
- Részvétel a gazdálkodási, állattartási feladatokban;
- Kaszálási, nyiladék takarítási feladatok elvégzése;
- Adventív növények, cserjék irtása;
- Termések kézi betakarítása;
- Környezetének tisztán tartása;
- Szemétszedés;
- Parlagfű mentesítéssel kapcsolatos feladatok ellátása;
- Fűnyírás, festés (pl. kerítés, pallóút, stb.), javítási munkák, udvaros tevékenységek elvégzése, melyek nem igényelnek szakképzettséget;
- Park gondozás, növényápolási munkák;
- A munkaköréhez kapcsolódó egyéb eseti feladatok ellátása.

A közfoglalkoztatási programban dolgozó *intézményi takarító és kisegítő* munkakörben dolgozó munkavállalók alapfeladatai az alábbiak voltak:

- Padlófelületek tisztítása: söprés, porszívózás, felmosás;
- Felülettisztítás: asztalok, székek, egyéb berendezési tárgyak törlése és fertőtlenítése;
- Üvegfelületek, tükörfelületek, radiátorok, csövek, világítótestek tisztán tartása;
- Ajtók, kilincsek, kapcsolók tisztítása a higiéniai előírásoknak megfelelően;
- Pókhálózás végzése;
- A rábízott terület rendben tartása, takarítása;
- Mellékhelyiségek tisztítása: WC-k, mosdók, tükrök, csempék, kézszárítók és adagolók fertőtlenítése;
- Higiéniai termékek feltöltése: WC-papír, kéztörlő, szappan, fertőtlenítő utántöltése;
- Környezetének tisztántartása;
- Az épületen kívüli területek tisztán tartása (udvar sepregetése, növénygondozás);
- A helyiségek szellőztetése, illatosítása;
- Konyhai takarítás (konyhai munkálatok segítése, mosogatás, stb.);
- Parlagfű mentesítéssel kapcsolatos feladatok ellátása;
- Hulladékkezelés: szemetesek ürítése, szemeteszsákok cseréje, hulladék megfelelő elhelyezése;
- A munkaköréhez kapcsolható, egyéb eseti feladatok ellátása.

A program keretében az Igazgatóság, mint közfoglalkoztató „természeti értékek megismerése” elnevezésű belső képzés keretében teljesítette képzési kötelezettségét. A képzésen 1 fő közfoglalkoztatott vett részt, aki sikeres vizsgát tett.

13.3. Tapasztalatok

A 2025-2026. évi közfoglalkoztatási programban engedélyezett létszámkeretet (5 fő), melyet a tárgyévben ugyan nem sikerült feltöltenünk, azonban a programban vállalt kötelezettségünknek ennek ellenére is eleget tudtunk tenni.

Összességében elmondható, hogy a 2025-ös időszakra tervezett, közfoglalkoztatás keretében kitűzött feladatok végrehajtásra kerültek. A program által, a rendszeres jövedelemmel nem

rendelkező, hátrányos helyzetben élők megélhetését tudta biztosítani Igazgatóságunk. A közfoglalkoztatottak sikeresen beilleszkedtek az intézmény szervezetébe, és kis létszámuk ellenére az általuk végzett munka hozzájárult az Igazgatóság eredményes és hatékony működéséhez.

Igazgatóságunk törekszik arra, hogy amennyiben lehetőség nyílik rá, hozzájáruljon a közfoglalkoztatási program alapvető céljához, a közfoglalkoztatottak elsődleges munkaerő-piacon való elhelyezkedéséhez.

13.4. Javaslatok

Új közfoglalkoztatási program tervezése:

Javaslat: A közfoglalkoztatási programban résztvevők - korábbi évek számaihoz kötött - létszám korlátozásának feloldásával enyhíthetők a szigorú feltételek.

Indokolás: A Belügyminisztérium az országos közfoglalkoztatási programok tervezésekor az új programban igényelt létszámok esetében feltételként szabja meg, hogy annál magasabb létszámot nem tervezhetnek a programba belépők, mint az előző évi programban ténylegesen megvalósult átlagos közfoglalkoztatotti létszám. Abban az esetben, ha nagyobb munkaerő igény jelentkezik - a korábbi évek esetlegesen sikertelen létszámfeltöltése miatt - nem ad a rendszer lehetőséget arra, hogy a következő évben sikeresen megvalósítható legyen az újonnan felmerülő munkaerőigény egy nagyobb létszámmal.

14. Belföldi és külföldi együttműködés

Hazai

A Poroszló mellett található Tisza-tavi Vízi Sétány tanösvény bérleti megállapodás keretében az ER-TANK Kft. bevonásával működtetett létesítményünk.

A Hortobágyi Látogatóközpontban 2025-ben az új kávézó (Hortobágy Cafe) üzemeltetése szintén egy külső vállalkozó bevonásával történt.

A térség turisztikai szereplőivel is szoros kapcsolatok ápolására törekszünk. Tagjai vagyunk a Tisza-tavi Turisztikai Kerekasztal közösségnek (JNSZ Vármegye), illetve folyamatos egyeztetések zajlanak közös rendezvények kapcsán, turisztikai létesítmények üzemeltetése, valamint turisztikai szolgáltatások fejlesztése terén.

Hortobágy helyi szereplőivel is együttműködünk (HTGN Nkft., Hortobágy Község Önkormányzata), leginkább a közös rendezvények kapcsán.

A HTGN Nkft-vel a Tourinform iroda működtetésével kapcsolatos korábbi megállapodásunkat újra gondoltuk. Ennek nyomán az irodavezetői feladatokat 2023-tól ismét a HTGN Nkft. biztosítja, és az iroda üzemeltetésért is ő felel, az ő kötelessége megszervezni, melyhez Igazgatóságunk biztosítja a megfelelő épületet, helyiségeket (ideiglenesen még a Hortobágyi csárdában működött, 2024-től pedig az újonnan megnyíló Hortobágy Infó épületben), valamint anyagi és szakmai segítséget nyújtunk a jövőben. A megállapodás szerint a HTGN Nkft. feladata a közös jegyértékesítő rendszer online webshop funkció üzemeltetése is. Valamint a Hortobágyi csárda Csárdamúzeum üzemeltetése is a HTGN Nkft feladata lett.

Iskolai közösségi szolgálat terén minden évben több együttműködési megállapodást írunk alá különböző középiskolákkal.

Turisztikai partnerekkel való együttműködési megállapodások előkészítése és aláírása a Látogatási szabályzat paraméterei alapján.

A Tiszakürti Arborétum látogatószámának növelését is célozza, hogy a térség turisztikai szereplőivel kerestünk együttműködési kapcsolatokat. Egyelőre kölcsönösség jegyében partnerség alakult, aki a Lakitelek Hungarikum liget, valamint a tiszakécskei Barack Hotel és Fürdővel, valamint a Cserkeszőlő Önkormányzattal. Utóbbival azonban az év utolsó negyedében együttműködési megállapodást írtunk alá.

Hortobágyi Vadaspark kapcsán a FÁNK fő állatorvosával szakmai tanácsadás és egyedi megrendelők alapján egyéb tevékenységek együttműködési keret-megállapodás alapján. A Vadaspark élénk szakmai kapcsolatot ápol továbbá a Budakeszi Vadasparkkal, illetve a veresegyházi Medveotthonnal, mely létesítmények hozzájárultak 2025. évben a farkasok kifutójának felújításához mind az ideiglenesen elhelyezésnél, mind a szállítás folyamatainál.

A HNPI területén a partimadár-élőhely fejlesztésekhez, költési siker vizsgálatokhoz, fészek védelemhez, vonulás kutatáshoz, illetve a vízimadarak egyes ökológiai funkcióinak (propagulum terjesztés) vizsgálatához kapcsolódóan az Ökológiai Kutatóközpont Tisza-kutató Osztályának kutatóival együttműködésben megkezdett természetvédelmi célú kutatási programot folytattuk (TMO, TVŐ).

A Természetvédelmi Zoológiai Kihelyezett Tanszék koordinációjában, a HNPI munkatársaival és a DE TTK Élvonal kutatócsoportjával közösen folytattuk a 2021-ben elindított oktatási-szemléletformálási együttműködésünket, melynek során két napos, telt házas terepi továbbképzést pedagógusok számára 2025. 07. 9-10-én. A képzés célja a közoktatásban tanító pedagógusok számára olyan terepi, a természetben végezhető kutatási módszerek elsajátíttatása, amely lehetővé teszi számukra azok beillesztését és alkalmazását a természettudományos oktatásba.

2025-ben a HNPI Természetvédelmi Zoológiai Kihelyezett Tanszékének koordinációjában, együttműködésben a DE Evolúciós Állattani és Humánbiológiai Tanszékével, ill. a DE TTK Ökológia Tanszéke természetvédelem és környezettan szakos tanárok képzéséért felelős Biológia Szakmódszertani Csoportjának bevonásával összeállítottuk a pedagógus terepi továbbképzésünk akkreditációjának dokumentációját, melyet a DE Oktatási Főigazgatóságához nyújtottunk be.

Nemzetközi

A 2020-ban támogatást nyert kis lilik LIFE (LIFE LWfG CLIMATE RESILIENCE, LIFE19 NAT/LT/000898) a fennoskandináv szubpopuláció vonulási útvonala mentén együttműködő nemzetközi szervezetek szorosabb együttműködését teszi lehetővé. A projekt az alábbi szervezetek együttműködését foglalja magában: Lithuanian Ornithological Society (Litvánia), UNEP/AEWA Secretariat, Estonian Ornithological Society (Észtország), HNPI, Hellenic Ornithological Society (Görögország), Natural Environment & Climate Change Agency (Görögország), Metsähallitus Parks & Wildlife Finland (Finnország), Oulun yliopisto (University of Oulu) (Finnország), Maailman Luonnon Säätiö – World Wide Fund For Nature, Suomen rahasto sr.(Finnország). A projekt megvalósítása során a közösen megvalósítandó akciókon, feladatokon túl a rendszeres partnertalálkozók és CINEA ellenőrzések keretében is biztosított az együttműködés.

Az Interreg VI-A Romania-Hungary pályázati konstrukció keretében a ROHU00083 azonosító számú projekt támogatói döntése 2024.11.08-án érkezett meg, a támogatási szerződés aláírására 2025.03.17-én került sor. A „Joint conservation management and public awareness of the natural values of protected areas along the Romanian and Hungarian course of the Tur River” című projekt keretében a Túr folyó mentén fekvő romániai és magyarországi védett területek közös természetvédelmi kezelése és bemutató

infrastruktúrájának fejlesztése valósul meg az Erdélyi Kárpát Egyesület – Szatmárnémeti / Societatea Carpatină Ardeleană - Satu Mare konzorciumi partnerrel együttműködésben.

2018. szeptember 27-én a HNPI, a lengyel Woliński Park Narodowy (Wolinski Nemzeti Park) és a Fundacji Europejski Fundusz Rozwoju Wsi Polskiej (Lengyel Falufejlesztési Európai Alap Alapítvány) közös együttműködési megállapodást írt alá.
A megállapodásban az alábbi célokat fogalmaztuk meg:

- mindkét régióban bevonni a fiatalokat olyan értékteremtő munkákba, amelyek hozzájárulnak a nemzeti parkok társadalmi elismertségének növeléséhez,
- a lakosság természethez fűződő viszonyának javulásához,
- hosszú távú együttműködést alakítsunk ki a két nemzeti park között.

Az együttműködés szándékát az eredeti partnerek továbbra is fenntartják. Ehhez a 3 oldalú együttműködéshez csatlakozott a Waclaw Felczak Alapítvány. 2022-ben aláírtuk a most már négyoldalú együttműködési megállapodást, hogy a fent megnevezett célok elérése érdekében a továbbiakban együtt kívánunk működni.

Egyéb belföldi és külföldi együttműködés területkezelési feladatkörbe tartozó ügyekben:

A HNPI által megvalósított és megvalósítani kívánt projektek nagyobb hányada konzorciumban valósul meg, mely a konzorciumi tagok közötti folyamatos együttműködésre épül.

Konzorciumi partnereink:

- Agrárminisztérium
- Nemzeti Park Igazgatóságok
- Építési és Közlekedési Minisztérium
- Hortobágy Természetvédelmi Egyesület
- Magyar Madártani és Természetvédelmi Egyesület
- Felső-Tisza-vidéki Vízügyi Igazgatóság
- Herman Ottó Intézet Nonprofit Kft.
- MAVIR Magyar Villamosenergia-ipari Átviteli Rendszerirányító Zártkörűen Működő Részvénytársaság
- Magyar Kajak-Kenu Szövetség
- Heves Vármegye Önkormányzata
- Hajdú-Bihar Vármegye Önkormányzata
- Aktív Magyarország Fejlesztési Központ (AMFK)
- Építési és Közlekedési Minisztérium
- Szabolcs-Szatmár-Bereg Vármegye Önkormányzata
- Magyar Kerékpáros Turisztikai Szövetség
- Vásárosnamény Város Önkormányzata
- Jász-Nagykun-Szolnok Vármegyei Területfejlesztési Ügynökség Nonprofit Kft.
- Tiszasüly Községi Önkormányzat
- Gyerekreáció Sport- és Közösségfejlesztő Egyesület,
- Agria Térségfejlesztési Nonprofit Kft.
- Közép-Tisza-vidéki Vízügyi Igazgatóság
- Erdélyi Kárpát Egyesület – Szatmárnémeti
- Milvus Egyesület
- Budakesz Vadaspark Nonprofit Kft.
- Bükki Emlőstani Kutatócsoport Egyesület

- HUN-REN Ökológiai Kutatóközpont
- Alapítvány a Budapesti Állatkertért

Kapcsolattartás hazai partnerszervezetekkel

A projektek megvalósítása során rendkívül fontos a hatékony ügymenetet biztosító kapcsolattartás a partnerszervezetekkel.

A PKO munkatársai - a teljesség igénye nélkül - az alábbi hazai szervezetekkel állnak kapcsolatban:

- a támogatást nyújtó Irányító Hatóság (Nemzeti Fejlesztési Központ - Emberi Erőforrás, Közlekedési, Környezeti és Energiahatékonysági Fejlesztési Programok Végrehajtásáért Felelős Főigazgatóság; MÁK)
- társfinanszírozást nyújtó szerv: Agrárminisztérium, Miniszterelnökség, Széchenyi Programiroda Nonprofit Kft., Építési és Közlekedési Minisztérium, Közigazgatási és Területfejlesztési Minisztérium
- támogatást nyújtó egyéb szervezetek (MBH Bank Nyrt., WWF Világ Természeti Alap Magyarország Alapítvány, Magyar Export-Import Bank Zrt.)
- konzorciumvezetők, konzorciumi tagok
- környezetvédelmi, természetvédelmi, vízügyi, építésügyi, örökségvédelmi, erdészeti hatóságok, földhivatalok az illetékes Kormányhivatalokon belül,
- illetékes helyi önkormányzatok
- magántulajdonban lévő földterületek tulajdonosai
- közbeszerzési tanácsadó, tervező, kivitelező, műszaki ellenőri, informatikai, PR cégek
- kutatók, alapítványok.

15. Ellenőrzés

15.1. Belső ellenőrzés

A HNPI önálló gazdálkodású költségvetési szervként, Alapító Okirata (SZIF 424/15/2021.) szerint a természetvédelemmel és természetmegőrzéssel, ökoturisztikai és környezeti nevelési tevékenységgel, valamint területkezeléssel és birtokügyi tevékenységgel kapcsolatos feladatait közfeladatként látja el.

Szervezeti és Működési Szabályzatát az irányító szerv Utasítás formájában léptette hatályba (1/2020.(I.24.) AM utasítás), melyet a jogszabály felhatalmazásánál fogva az Igazgatóság sajátosságainak megfelelő kiegészítéssel a 16/2021.számú igazgatói utasításban egészítette ki.

2022-ben az igazgató személyében változás történt, majd változás a gazdasági igazgatóhelyettes személyét is érintette két esetben. A jelenlegi gazdasági igazgatóhelyettes 2024. március 15. óta végzi ezt a tevékenységét.

A költségvetési szervek belső kontrollrendszeréről és belső ellenőrzéséről szóló 370/2011. (XII. 31.) kormányrendeletet a 462/2024. (XII.30.) kormányrendelet 2024. december 31-i hatállyal módosította, mely során a belső kontrollrendszerre vonatkozó előírások csekély mértékben módosultak.

A belső ellenőrzés rendelkezik Belső ellenőrzési kézikönyvvel, melynek utolsó módosítása 2026/1. számú igazgatói utasításként lépett hatályba.

A belső ellenőrzés a tanácsadási és ellenőrzési feladatokat kiegészítve 2024-ben elkészítette az Igazgatóság 2024-2028. évi belső ellenőri stratégiáját (2024.11.04. HNPI-10296/2024.)

A Pénzügyminisztérium 2020-ban kiadott, módosított módszertani útmutatóit a belső ellenőrzés munkája során figyelembe vette.

A 2025. évi Éves jelentés a Pénzügyminisztérium 2024. évi útmutatója szerint készült.

Az Igazgatóság 2025. évi belső ellenőrzése során a lenti táblázatban látható ellenőrzések valósultak meg az éves ellenőrzési terv alapján. Tervmódosítás tárgyévben tanácsadási feladat témakörét érintőn történt és az év folyamán nem volt soron kívüli ellenőrzés.

Egy témakör (2025/1) törölve lett amiatt, mert a 2026. évi terv témaköreivel átfedést mutat. Ez a felszabaduló kapacitás 2026. évre át lett csoportosítva. Az új témakör kijelölése vezetői egyeztetés alatt áll és tervmódosítással lesz érvényesítve.

Az eredeti Éves ellenőrzési terv öt ellenőrzést tartalmazott. A vizsgálatok közül négy végrehajtott, a 2024. évről áthúzódó két vizsgálat egyike lezajlott, másik annak komplexitása miatt még folyamatban.

A bizonyosságot adó vizsgálatokhoz fentiek alapján a tervezett 38 ellenőri napból 30 felhasználása történt.

A vizsgálatok során általánosságban megállapítható volt, hogy a belső szabályozottság kialakított, azonban maga a gyakorlat, illetve az annak megfelelő eljárásrendek kialakítása fejlesztendő terület. A jelentések megállapításai és javaslatai általában az év során elkészített intézkedési terv hatáskörébe tartoznak (III.1.).

Ssz.	Azonosító	Ellenőrzés tárgya	Ellenőrzés típusa	Az ellenőrzés státusza (végrehajtott, áthúzódó, törölt, soron kívüli)
1.	2024/1	A HNPI informatikai rendszerének adatbiztonsági vizsgálata" és „A HNPI tevékenysége során alkalmazott szoftver állományának és működtetésének ellenőrzése	informatikai ellenőrzés	áthúzódó
2.	2024/5	Az ÖKO Vadaspark csoport működésének vizsgálata a hatékonyság és szabályszerűség szempontjainak figyelembevételével	teljesítmény ellenőrzés	végrehajtott
3.	2025/1	A Nyírség-Szatmár-Bereg Tájegység működésének ellenőrzése	rendszer ellenőrzés	végrehajtott
4.	2025/2	Az igazgatóság védőszati tevékenységének vizsgálata	rendszer ellenőrzés	végrehajtott
5.	2025/3	A Csapó Tanya működésének vizsgálata	teljesítmény ellenőrzés	végrehajtott
6.	2025/4	A Fecskeház erdei iskola működésének vizsgálata	rendszer ellenőrzés	végrehajtott
7.	2025/5	A Felső-Tisza-vidéki erdészeti tevékenységének vizsgálata	teljesítmény ellenőrzés	törölt

A 2025. évi belső ellenőrzések során büntető-, szabálysértési, kártérítési, illetve fegyelmi eljárás megindítására okot adó cselekmény, mulasztás vagy hiányosság gyanúja nem merült fel, így nem történt ilyen irányú megállapítás, nem készült erre irányuló jelentés.

A belső ellenőr – a 3/2013. (II.15.) VM utasításnak megfelelő - vállalkozási szerződés keretén belül látja el az Igazgatóság belső ellenőrzési tevékenységét. A szerződés az előírásnak megfelelően határozott időre köttetett és tárgyévenként, december 31-ig van érvényben. A szerződés által biztosított belső ellenőri kapacitás szerint készített módosított belső ellenőrzési terv tárgyévben egy áthúzódó vizsgálat kivételével valamennyi pontjában teljesült.

A belső ellenőr rendelkezik a megfelelő regisztrációval (regisztrációs szám: 5113402), továbbképzési kötelezettségének kétévente tesz eleget. Legutóbbi tanfolyam 2025-ben el lett végezve.

A belső ellenőrzés a 2025. évi belső ellenőri tervnek megfelelően 78 ellenőri nappal rendelkezett, melyből 70 felhasználása - a törölt vizsgálat felszabaduló kapacitása mellett - megtörtént.

Az Igazgatóság belső ellenőrzését vállalkozási szerződéssel megbízott belső ellenőr látja el, akinek szervezeti és funkcionális függetlenségét a

- vállalkozási szerződés;
- az Igazgatóság SZMSZ-e;
- Belső Ellenőrzési Kézikönyv biztosítja.

Fenti dokumentumok alapján a belső ellenőr feladatát szervezetileg az igazgató közvetlen irányításával végzi.

A funkcionális függetlenség jegyében a belső ellenőrzés függetlenséget élvez az éves ellenőrzési terv - kockázatelemzési módszerekkel és a soron kívüli ellenőrzések figyelembevételével történő - kidolgozásában, az ellenőrzési program elkészítésében és végrehajtásában, az ellenőrzési módszerek kiválasztásában, valamint a következtetések és ajánlások kidolgozásában és az ellenőrzési jelentés elkészítésében.

A belső ellenőr nem rendelkezik semmilyen, az ellenőrzött tevékenység feletti hatáskörrel és nem felelős az Igazgatóság egyetlen – a belső ellenőrzésen kívül eső – tevékenységéért sem. A belső ellenőr bevonása a szervezet szabályzatainak, rendszereinek, eljárásainak kidolgozásába és végrehajtásába csak tanácsadás, véleményezés jelleggel történt. A belső ellenőr bizonyosságot adó ellenőrzési és a nemzetközi, valamint az államháztartásért felelős miniszter által közzétett belső ellenőrzési standardokkal összhangban lévő tanácsadó tevékenységen kívül más tevékenység végrehajtásába nem került bevonásra.

A belső ellenőr hatásköre az alábbiakra nem terjedt ki:

- az Igazgatóság végrehajtási vagy irányítási tevékenységében való részvételre;
- pénzügyi tranzakciók kezdeményezésére vagy jóváhagyására;
- a szervezet bármely munkatársa tevékenységének irányítására, kivéve, ha ezek a munkatársak megbízást kaptak arra, hogy részt vegyenek az ellenőrzésben, vagy más egyéb módon segítsék a belső ellenőrt.

Az Igazgatóságnál a belső ellenőr összeférhetetlensége a vállalkozási szerződés keretein belül nyilatkozattal biztosított, összeférhetetlenségi eset, illetve a vállalkozási szerződésben foglalt állapot bármely irányú változása nem fordult elő az év folyamán.

Az Igazgatóság ellenőrzési terve és tanácsadásra megkötött kiegészítő szerződése szerint hat, konkrét tanácsadási feladatot tartalmazott főként belső kontrollrendszer fejlesztésével kapcsolatban, a belső ellenőr jelentéseihez kapcsolódó intézkedési tervek végrehajtását érintve.

A tanácsadás valamennyi témakörben a jogszabályban meghatározott feltételek mellett a következő táblázat szerint zajlott:

A tanácsadás tárgya	A tanácsadás eredménye
tanácsadás a 2023/1. számú belső ellenőrzésre hatályba léptetett intézkedési terv végrehajtása során elkészített szakmai jellegű szabályzatok, illetve ügyrendek és ellenőrzési nyomvonalak hasznosságának és gyakorlati megfelelőségének kontrolljában.	A tanácsadás eredményeképpen a gazdasági jellegű szabályzatok felülvizsgálata és véleményezése a belső ellenőr részéről megtörtént. A dokumentumok belső véleményezése folyamatban.
tanácsadás a 2023/1. számú belső ellenőrzésre hatályba léptetett intézkedési terv végrehajtása során elkészített gazdasági jellegű szabályzatok hasznosságának és gyakorlati megfelelőségének kontrolljában. Az igényelt belső ellenőri napok száma hat.	A tanácsadás eredményeképpen a gazdasági jellegű szabályzatok felülvizsgálata és véleményezése a belső ellenőr részéről megtörtént. A dokumentumok belső véleményezése folyamatban.
Az Igazgatóság tárgyi eszköz nyilvántartás felülvizsgálati feladataiban történő vezetői tanácsadás	A tanácsadási tevékenység eredményeképpen az Igazgatóság gyakorlatban is megkezdte a tárgyi eszköz állományban fellépő korrekciós igények alapján a módosításokat, a teljes szervezetre vonatkozóan az állomány gyakorlati áttekintését és a további feladatok belső feladattervben történő meghatározását, felelősök és határidők kijelölésével. A feladatterv jóváhagyása az igazgató feladata.
tanácsadás az Igazgatóság készletnyilvántartási feladatainak áttekintésében	az új készletnyilvántartó program bevezetése miatt a feladat 2026. évben lesz végrehajtva
tanácsadás az Igazgatóság 2025. évi mérlegtételeihez kapcsolódó leltározás folyamatában	folyamatban
tanácsadás az Igazgatóság belső kontrollrendszerének felülvizsgálatához és dokumentálásához kapcsolódó vezetői feladatvégzésben	A tevékenység keretében a HNPI vezetésének belső kontrollrendszert érintő konzultációs jellegű tanácsadási feladatai történtek, valamint a belső ellenőrzési kézikönyv felülvizsgálata és módosítása.

A tanácsadási feladatokat kiegészítve az Igazgatóság külön megbízási szerződés keretében növelte a felhasználható időkeretet, mely előre nem meghatározott ellenőri nappal, hanem feladatkiírással került érvénybe. A szerződés keretében a belső szabályzati rendszer teljes megújításon esett át. A rendkívül nagy szabályzati rendszer egyes kijelölt elemeinek felülvizsgálata mellett az ellenőrzési nyomvonalak is ki lettel a teljes szervezetre terjesztve.

A valamennyi szakterületet érintő ügyrendek és nyomvonalak hatályba léptetése 2025-ben megtörtént. A szakmai és gazdasági felülvizsgált szabályzatok belső véleményezése és a gyakorlatiok egyeztetése a feladat mértéke miatt még folyamatban.

A 2025. évi tanácsadási keret 35 ellenőri napban lett meghatározva, melyből 35 nap lett felhasználva.

Szóbeli felkérésre végzett tanácsadásnak tekinthető emellett valamennyi - vizsgálati témakörhöz kapcsolódóan bonyolított - személyes beszélgetés, mely során a belső ellenőr tapasztalatai átadásával a folyamatok és eljárásrendek hatékonyabbá tételét szolgálta. Ezeknek az időigénye az adott ellenőrzésre biztosított kapacitást terhelte.

A tárgyévben lezárt öt ellenőrzés megállapításai alapján a belső ellenőrzés két esetben intézkedési terv keretében javasolta a belső kontrollrendszert érintő feladatok végrehajtását.

A javaslatok alapvetően a belső szabályozottság fejlesztésére vonatkoztak, különös tekintettel a gyakorlatnak való megfelelőség biztosítására.

Az Igazgatóság vezetése a belső ellenőrzés valamennyi javaslatát elfogadta.

Lenti táblázatban kerültek összefoglalásra a fontosabb megállapítások és javaslatok:

Az ellenőrzés címe	**Intézkedést igénylő megállapítás**	**Következtetés**	**Ellenőrzési javaslat**
Az Igazgatóság vadászati tevékenységének vizsgálata	A vizsgálat során megállpítható, hogy az Igazgatóság vadászati feladatait a jogszabályi előírások szerint végzi, belső kapcsolódó eljárásrendjét elkészítette, melyek közül a vadászati szabályzat felülvizsgálata időszerű	Közepes kockázatot jelent a belső eljárásrend, ezért fejlesztése szükséges	A következő feladatok javasoltak intézkedési terv keretében: - a vadászati szabályzat felülvizsgálata, kiegészítése és a 2026. márciusban kezdődő vadászati idényre történő hatályba léptetése a jelentésben foglaltak szerint, a jogszabályi előírások szerinti módosításokkal - a TKO ellenőrzési nyomvonalának felülvizsgálata a vadászati szabályzat módosítása után összhang megteremtése miatt - az álláshelyen ellátandó feladatok dokumentumainak és a munkaköri lerásoknak a felülvizsgálata a jelentésben foglaltak szerint - a munkaidő keretben foglalkoztatott hivatásos vadász munkaidő elszámolását jogi segítséggel kialakítani
A Csapó Tanya működésének vizsgálata	Az eljárásrend a gyakorlatban kialakított, azonban a kapcsolódó belső szabályzatokat aktualizálni szükséges	Közepes kockázatot jelent a belső eljárásrend, ezért fejlesztése szükséges	A belső ellenőrzési intézkedési terv keretében javasolja a - belső szakmai szabályzat felülvizsgálatát és utána igazgató általi hatályba helyezését - a belső szabályzat után az ellenőrzési nyomvonal vonatkozó részének felülvizsgálatát.

A 2023/1. számú jelentés javaslatai alapján az Igazgatóság elkészítette intézkedési tervét valamennyi javaslatra vonatkozóan, összesen 18 pontban. Személyi változások miatt az előírásoknak megfelelő módon, a belső ellenőr egyetértésével intézkedési terv módosítását hagyta jóvá az igazgató. A terv feladataiból 16 húzódott 2025-re, ebből 11 esetben a szabályzatok elkészültek, hatályba léptek, vagy hatályba léptetésük előkészítése zajlik, teljesítésük elfogadható.

Az áthúzódó, 2023/5. számú vizsgálatra készített intézkedési terv (HNPI-0822-7/2024.) négy pontjából három 2024. évi teljesítéssel megvalósult. A 2025-re áthúzódó egy feladat teljesítése nem fejeződött be, teljesítése 2026-ban várható.

A belső ellenőrzés 2024/3. számú jelentésének megállapításaira készített intézkedési terv három feladatának végrehajtása megtörtént.

A 2025. évi két érintett jelentés (2025/3 és 2025/2) intézkedési tervének elkészítése és végrehajtása 2026-ban időszerű.

A belső ellenőr az év során folyamatosan vezette a Bkr.21.§ (2)d. pontja alapján az intézkedések nyilvántartását.

Az intézkedési tervben foglaltakat a belső ellenőrzés szükség esetén tanácsadással segíti, illetve a végrehajtást követően majdan ellenőrzi.

15.2. Külső ellenőrzés

A jogszabályi változásoknak megfelelően (370/2011. 48.§ ca) cb)) az Igazgatóság a külső ellenőrzéseinek, illetve az azokra megtett intézkedéseinek nyilvántartását a belső ellenőr részére 2026. január 15-ig átadta. Az intézkedések nyilvántartására vonatkozó táblázat a jelentés 5. számú melléklete.

A kapott táblázat alapján megállapítható, hogy az Igazgatóságnál 2025-ben összesen 13 külső ellenőrzés zajlott, melyből egy esetben kellett intézkedést tenni helyesbítő bevallás beadásával (6003365342. számú ellenőrzés).

sorszám	A külső ellenőrzést végző megnevezése	Az ellenőrzés tárgya (címe)	Intézkedést igénylő megállapítás
1.	Állami Számvevőszék	„A Nemzeti Földalapból a Nemzeti Park Igazgatóságoknak vagyonkezelésbe adott földrészletek feletti tulajdonosi joggyakorlás ellenőrzése"	Ellenőrzés NPI-re vonatkozó megállapításai: Az ellenőrzött NPI-k szabályozási kereteiket a vagyonkezelésbe vett földrészletekkel és azok haszonbérbe adásával kapcsolatosan megfelelően alakították ki. Az ellenőrzött NPI-k vagyonnyilvántartása megfelelt a jogszabályi előírásoknak. Az ellenőrzött NPI-k vagyongazdálkodási tevékenysége összességében megfelelő volt.
2.	KPMG	KPMG tanúsító szervi vizsgálat - EMGA és EMVA alapok 2024. pénzügyi év - HNPI	Nincs
3.	KPMG	KPMG - 2025.évi Tanúsító szervi vizsgálat - HNPI interjú	Nincs
4.	KPMG	KPMG - 2026. évi Tanúsító szervi vizsgálat - Hajdú-Bihar vármegye - Natura	Nincs
5.	Hajdú-Bihar Vármegyei Kormányhivatal	HNPI OKP támogatásának ellenőrzése	Hiányosság feltárására nem került sor.
6.	Hajdú-Bihar Vármegyei Kormányhivatal	HNPI OKP támogatásának ellenőrzése	Hiányosság feltárására nem került sor.
7.	Hajdú-Bihar Vármegyei Kormányhivatal	HNPI OKP támogatásának záró ellenőrzése	Hiányosság feltárására nem került sor.

8.	Hajdú-Bihar Vármegyei Kormányhivatal	HNPI OKP támogatásának ellenőrzése	Hiányosság feltárására nem került sor.
9.	Kormányzati Ellenőrzési Hivatal	185/2022. (V.26.) Korm.rendelet 3/A. § 82) bekezdése - visszafizetési kötelezettség végkielégítésből	Nincs
10.	Kormányzati Ellenőrzési Hivatal	355/2011. (XII.30.) Korm.rendelet 11. § 83) bek, 4024/2024. Korm.határozat, 4090/2024. Korm.határozat - munkaalkalmasság	Nincs
11.	Állami Számvevőszék Ellenőrzési Igazgatóság VI.	„A természetes vizek védelmével kapcsolatos állami feladatok” - „Vizes élőhelyek védelme, rehabilitációja” c. ellenőrzés	Nincs
12.	Agrárminisztérium Ellenőrzési Főosztály	A HNPI ellenőrzés, ezen belül a büntetés-végrehajtási szervezet részéről a központi államigazgatási szervek és rendvédelmi szervek irányában fennálló egyes ellátási kötelezettségekről, a termékek és szolgáltatások átadás-átvételének és azok ellentételezésének rendjéről szóló 44/2011.(III.23) Korm.rendelet szerinti beszerzések ellenőrzése	Nincs
13.	Nemzeti Adó- és Vámhivatal Hajdú-Bihar Vármegyei Adó és Vámigazgatóság	Egyes adókötelezettségek teljesítésére irányuló jogkövetési vizsgálat (nyilvántartási, bizonylat kiállítási, - megőrzési, könyvvezetési kötelezettség ellenőrzése) Ellenőrzés alá vont időszak: 2023. március 1 - 2023. március 31.	KreaNod Kft.által kibocsátott stornó számlák 2365M-02-K lapról hiányoznak; Bakos Tamás által kibocsátott AXPR-2023-142.sorszámú számla teljesítési dátuma:2023.02.11.

16. Éves munka legfontosabb összefoglalása

2025. év kiemelkedő eseménye volt az Igazgatóság életében az Természetvédelmi Őrök Országos Szakmai Találkozójának megszervezése, melyre Dr. Rácz András környezetügyért felelős államtitkártól kapott felkérést az Igazgatóság 2024-ben. A rendezvények fő helyszínei a bárorligeti ősláp és a Nyíregyháza voltak. A találkozó helyszínének kijelölése a hazai természetvédelmi őrzés szakembereinek történelmi listája alapján történik.

Esetünkben a soron következő „természetvédelmi őrök” Tatár Ignác és Tanicsár Mihály nyírlápőrök voltak, akik a bátorligeti őslápon teljesítettek szolgálatot. A rendezvényt 2025. július 2-án és 3-án tartottuk meg.

2025-ben Igazgatóságunk a kiemelt rendezvényeit, programjait a korábbiakban már megszokott rendben tervezte megvalósítani.

Az év első felére ütemezett rendezvényinkre sajnos hatással voltak a Ragadós Száj és Körömfájás miatti korlátozások, lezárások melyeket az állattartó telepeink védelme érdekében be kellett vezetni és szigorúan be kellett tartani. Elmaradt rendezvényink a Szent György-napi Kihajtási ünnep és Kézműves vásár, Világörökségünk, a Puszta napja, de elmaradt a Hortobágyi Nonprofit Kft által minden évben megrendezett Hortobágyi Lovasnapok, melyen a HNPI társszervező, s feladata a Gyermek Lovasfalu programjának összeállítása és lebonyolítása. Nem tudtunk csoportokat fogadni az osztály kirándulások időszakában, mert a Hortobágyi Vadaspark is zárva tartott a korlátozások ideje alatt.

A lezárások, korlátozások feloldása után a megszokott rend szerint folytattuk a tevékenységünket, megszerveztük a képzéseinket, táborainkat, a versenyeket és a kitelepüléseket.

Részt vettünk, a Hortobágyon megrendezett meghatározó eseményeken, szervezőként vagy szervezésben résztvevő partnerként.

- Nyitott Istállók hétvégéje,
- Hortobágyi Gulyásnapok,
- Hortobágyi hídivásár,
- Szent Dömötör-napi Behajtási Ünnep és Darufesztivál.

Az év további részében a saját szervezésű és a hazai országos természet- és környezetvédelmi versenyeken, programokon is részt vettünk. Ezek a programok nagyon széles körben igyekeznek megszólítani az embereket, főként a fiatalokat, óvodásokat, iskolásokat.

Megszerveztük az „Ifjú Kócsagőr” program területi versenyét 2025. évben 12. alkalommal. Az országos döntőnek ebben az évben az Aggteleki Nemzeti Park Igazgatóság adott otthont, a versenyen külön díjat vehetett át Bujbáczi Fanni Luca és mentora, Monoki Ákos a kiemelkedő természetvédelmi munkájuk elismeréseként.

Szakmai szempontból jelentős esemény volt 2025-ben a pentezugi vadlórezervátumban élő Przewalski lovak állományából egy több egyedből álló állomány kiszállítása a Kazah Köztársaságba, annak érdekében, hogy ezek a félvad körülmények között élő állatok ott ismét meghonosodjanak (visszatelepüljenek). Ennek a folyamatnak előkészítésében Igazgatóságunk mellett számos szervezet pl, a prágai állatkert is részt vesz, hosszú és körültekintő előkészítést igényelt, az előkészítési munkák 2024-ben kezdődtek.

2025-ben is szem előtt tartjuk az korábbi évekhez hasonlóan a fegyelmezett pénzügyi gazdálkodást, de ezzel együtt fontos a szakmai munka végrehajtása.

Az éves tevékenységünket végigkísérték és jelentősen megnehezítették az év elejétől hatályban lévő, meghatározott beszerzésekre vonatkozó, eszközbeszerzést korlátozó intézkedések, valamint 2025. november 14-től hatályos kötelezettségvállalások tilalmára vonatkozó korlátozások.

Ezek a korlátozások visszavonásig élnek, tovább kísérik a tevékenységünket a 2026. évben is.

Számos „több éven áthúzódó” kutatási feladatot is folytattuk, illetve a tudományos életben való közreműködéseinket is tovább fejlesztettük.

Valamint folytattuk a pentezugi vadlórezervátumban, a Przewalski lovak mellett félvad körülmények között élő rekonstruált őstulkok fajta elismertetését.

De jelentős feladatot jelent az év folyamán, az utóbbi évek során, a forráshiány miatt elmaradt, de tovább már nem halasztható, természetvédelmi kezelési feladatok végzése.

A terveink megvalósításhoz a forrást jelentős mértékben a saját bevételeink jelentették melyek a jelenlegi jogszabályi környezetben tartósnak bizonyulnak. Erre építettük a 2025. évi és az azt követő években tervezett feladatokat is.

A fenti célok megvalósítását negatívan befolyásolta a 2025.október 31-én végrehajtott, bevételek terhére előírt, befizetési kötelezettség teljesítése. Ennek ellenére kiemelt céljainkat sikerült megvalósítanunk.

2025. évben jelentős plusz feladat volt az Igazgatóság számára az induló KEHOP Plusz, TOP, ROHU, LIFE pályázatokhoz kapcsolódó feladatok ellátása, koordinálása. A 2025. év a pályázataink szempontjából az előkészítés éve volt. A feladatok jelentős része, a megvalósítás szakasz a 2026 és azt követő években fog jelentkezni. Sajnos szakmai megfelelés ellenére két nagyon jelentős és fontos pályázatunk tartalék listára került.

2025. évben megkezdődött Malomháza – Vadaspark, az egyik nagyon sok látogatót vonzó turisztikai létesítményünk megújítása. A létesítményt több mint 15 éve adták át. Az azóta eltelt időben forráshiány miatt, jelentős felújításon nem esett át, csak a működéshez szükséges karbantartási feladatokat tudta az Igazgatóság az éves költségvetésekből ellátni. 2025-ben sikerült forrást biztosítani a felújítási feladatok elkezdéséhez.

Vizes élőhelyeink állapotán sokat javított a „Vizet a tájba” program, melynek keretében a TIVIZIG-gel együttműködve több millió köbméter vizet tároltunk be többek között a Kunkápolnási-mocsárba, a Fekete-rétre, Ágota-pusztára és a Kása hátra.

A vizes élőhelyek kezelésének eredménye, hogy a kis lilik *(Anser erythropus)* **teljes európai állománya** március közepétől április közepéig a Hortobágyon tartózkodott maximum 108 példányos egyedszámban.

A darus szezon hosszan elhúzódó volt, még november legvégén is jelentős csapatokat lehetett megfigyelni, illetve ez volt az első olyan daruszezon, amikor többezres példányszámban telelt át a faj a Hortobágyi Nemzeti Parkban (Virágoskúti-halastó). A legnagyobb gyülekező tömeg is a Virágoskúti-halastavi éjszakázóhelyen mutatkozott, 2025.10.23-án 45000 egyede lett számlálva a daruszinkron során.

Fajvédelmi programjainknak új lendületet adott a MBH bankkal történő együttműködésünk, aminek keretében egy mintaprojektet indítottunk útjára, melynek célfaja a székicsér.

Pályázati együttműködési szerződést kötöttünk a WWF Magyarországgal, melynek eredményeként 5 ha erdőt, 1000 m mezővédő erdősávot és 30 ha gyeptelepítést, bizonyos védett fajok célzott ültetésével hozunk létre 2025-2028 között.

Az egyenetlen csapadékeloszlás miatt a gyepek már a nyár legelején teljesen kiszáradtak. Helyenként már megfigyelhetőek a növényzet átalakulásának jelei is. Tovább folytatódott a már évek óta látott tendencia, hogy a gazdálkodók egyre inkább rákényszerülnek az idényen túli legeltetésre. A legeltetési idény rendszeres kitolása hosszabb távon csak a „legeltetési nyomás” csökkentésével tűnik fenntarthatónak és a legtöbb helyen természetvédelmi szempontból elfogadhatónak.

17. Fontosabb célkitűzések a következő évre (munkaterv), külön részletezve a tervezett pályázatok ütemezését és megvalósítását

17.1. Pályázati forrás terhére tervezett fontosabb célkitűzések

A HNPI pályázatkezelés fő célja 2026. évben is a Széchenyi Terv Plusz 2021-2027 uniós fejlesztési pályázati ciklus (pl. a KEHOP Plusz és TOP Plusz felhívás) által nyújtott lehetőségekkel élve a megvalósítás alatt álló projektek sikeres folytatása, a záruló projektek sikeres lezárása, valamint élni kívánunk az új pályázati lehetőségekkel (MAHOP Plusz, LIFE, INTERREG).

A fentiek mellett Igazgatóságunk továbbra is tervezi az egyéb támogatási források (MBH Bank, WWF támogatás) sikeres felhasználását.

17.1.1. A HNPI 2026. évben folyamatban lévő projektjei:

A HNPI a „Pannon legelők és kapcsolódó élőhelyek a PAF stratégia intézkedéseinek implementálásával történő hosszú távú megőrzése" című **LIFE17 IPE/HU/000018** azonosító számú LIFE-IP GRASSLAND-HU projekt keretében a 2021. évben sikeresen megkezdte a konkrét természetvédelmi célú beavatkozásait. A projektterületek élőhelykezelési munkálatai tovább folytatódnak 2026-ban is. A Horizont Természetvédelmi és Tudományos Egyesület a Kaszonyi-hegy – Dédai-erdő, Tarpa-Tákos, Kömörő-Fülesd és Daru-rét Natura 2000 projektterületeken a botanikai és zoológiai vizsgálatokat végzi. A „mennyiségi fűhálós és talajcsapdás mintavételek a Daru-réten, faunisztikai adatgyűjtés a Tarpa-Tákoson" feladatrész adatgyűjtése 2025-ben megvalósult, kiértékelésére 2026 februárjáig kerül sor. Kommunikációs akciók közül kiemelendő, hogy a 2024-ben elkezdődött gazdálkodói előadás sorozat nagy sikert és érdeklődést ért el, ezért ezt a sorozatot 2026 tavaszáig folytatjuk. A Natura 2000 koordinátor (Gyepvédelmi Tanácsadó) munkája, valamint az érintett területeken a természetvédelmi őrszolgálat működése 2026-ban is folyamatos. Ugyancsak folyamatos a környezeti nevelési, szemléletformálási tevékenység is.

A **LIFE19 NAT/LT/000898** számú, „Éghajlati változásokhoz alkalmazkodó élőhelyek hálózatának kialakítása a kis lilik európai állománya számára" című pályázat keretében 2021. januárjában került megkötésre a Partnerségi Megállapodás (Partnership Agreement) a litván főkedvezményezett és a HNPI között. A 2026. évi tevékenységek között már csak eszközbeszerzési feladatok szerepelnek, illetve továbbra is kiemelt szerepet kap itt tartózkodása alatt a faj monitorozása is. A környezeti nevelési akció keretében folytatódik az iskolák, óvodák látogatása, ahol tematikus nap keretében kerülnek ismertetésre a fajjal kapcsolatos legfontosabb természetvédelmi problémák, ugyanezen napok keretében történnek meg a pedagógusok képzései is.

101074704 LIFE21-NAT-HU-LIFE SakerRoads „A kerecsensólyom védelme az Észak-alföldi régióban" című projekt keretében 2026-ra az alábbi tevékenységek megvalósítását tervezzük:

- szerződéskötés rovarmonitoring tevékenységre
- kerecsensólyom fészkek monitorozása, ellenőrzése, fiókák keresése
- a jászberényi Sasközpont napelem rendszerének bővítése, elektromos autók töltésére egy töltőállomás létesítése
- a Sasközpontban egy interaktív foglalkoztató kiállítási panel létrehozása

- workshopok szervezése a faj védelmével kapcsolatos szakmai információk megosztása érdekében az érintett célközönséggel (galambászok, vadászok, gazdálkodók, stb.)
- a dűlőutak mentén tervezett élőhely-fejlesztésekre vonatkozóan élőhely-fejlesztési terv elkészítése.

LIFE24-NAT-HU-CitellusLIFE „CitellusLIFE - Életképes ürgeállomány fennmaradásának biztosítása a Pannon régióban*”* A projekt kezdete: 2025.12.01-je volt, és 2033.02.28. fog véget érni. A projekt célja a Pannon régió ürgeállományában azonosított három elkülöníthető genetikai vonal fennmaradásának biztosítása, amely a régió életképes állományának fenntartásán keresztül az ürge világállományának is legfontosabb záloga. A projekt keretében 2026-ban alapállapot felmérésekre, valamint genetikai vizsgálatokra kerül sor. Az élőhelykezelési munkálatok, invazív fajok irtása szintén megkezdődhet, valamint elindul az ürgeszaporító kontérek tervezése.

ROHU00083 „Joint conservation management and public awareness of the natural values of protected areas along the Romanian and Hungarian course of the Tur River” (A Túr folyó mentén fekvő romániai és magyarországi védett területek közös természetvédelmi kezelése és bemutató infrastruktúrájának fejlesztése). A projekt 2025. március 17-én indult a HNPI konzorciumvezetésével, az Erdélyi Kárpát Egyesület – Szatmárnémeti konzorciumi partnerrel. A projekt keretében 2026-ra az alábbi tevékenységek megvalósítását tervezzük:

- a 2025-ben megindított gépjármű beszerzés lebonyolítása
- természetvédelmi célú felmérési, kutatási feladatok megvalósítása - Biotikai felmérések a Túr-folyó mentén, monitoring jelentések készítése, a 2025-ben beszerzett 70 db denevérodú kihelyezése
- a cégénydányádi Kende-kúria részleges külső felújításához kapcsolódóan az örökségvédelmi engedélyezési eljárás lefolytatása, kivitelezés megvalósítása
- cégénydányádi Kende-kúria természetrajzi kiállításának tervezése, a kivitelezésre a közbeszerzési eljárás lebonyolítása
- fotóskönyv elkészítése; promóciós anyagok, foglalkoztató füzet elkészítése, médiamegjelenések
- élőhelyrekonstrukciós tevékenység elvégzése – fás legelő kialakítása, helyreállítása, faültetés, makkültetés.

KEHOP_PLUSZ-3.2.1-24-2024-00008 „Fás vegetációval borított területek és speciális élőhelyek természetvédelmi kezelésének fejlesztése”. A projekt célja a fenntartható, természetközeli, tartamos erdőgazdálkodás feltételeinek megteremtése, a HNPI vagyonkezelésében lévő erdő, fás vegetációval borított és erdőművelési ágú területein. A projekt során a területek természetvédelmi kezeléséhez, a folyamatos erdőborítást biztosító technológiához szükséges gépek, eszközök beszerzése tervezett, melyekkel végzett természetvédelmi kezelési tevékenység által rövidtávon elérni kívánt eredmény elsősorban a faültetvények és kultúrerdők, valamint az inváziós fafajokból álló erdők állományainak felszámolása, helyükön őshonos, az egyes tájegységeknek megfelelő fafajú és szerkezetű elegyes erdők létrehozása. 2026. évben tervezzük a fenti természetvédelmi kezelés elvégzését lehetővé tevő gépek, eszközök beszerzésére irányuló közbeszerzési eljárást lefolytatni. A gépek szállítását követően az első kezelési munkák a 2026. őszi/ 2027. téli vegetációs időszakban végezhetőek majd el.

KEHOP_PLUSZ-3.2.1-24-2024-00014 Őrszolgálat terepi jelenlétének fejlesztése a HNPI működési területén II. A fejlesztés célja a HNPI TVŐ-a terepi jelenlétének és munkavégzési

feltételeinek további fejlesztése, hatékonyságának javítása (1) gépjárművek, illetve monitoring, valamint őrzést és felderítést segítő eszközök beszerzésével, (2) a Hortobágy és a Hajdúság- Dél-Nyírség Tájegységek jelenlegi központjainak korszerűsítésével, felújításával, tároló kapacitásainak bővítésével. 2026-ban a gépjárműbeszerzés sikeres közbeszerzési eljárás lefolytatását követően a gépjárművek forgalomba helyezése tervezett. Az őrszolgálati irodaházak felújításához a kiviteli tervek ÉKM általi jóváhagyását követően a kivitelezésre vonatkozó közbeszerzési eljárás lefolytatása a feladat. A 1. sz. mérföldkő lezárását követően a megvalósítási szakaszba átfordulással a további eszközbeszerzések is lefolytathatóak.

KEHOP_PLUSZ-3.2.1-24-2024-00021 A Hortobágyi Öregtavak vízellátásának és kezelésének fejlesztése. A fejlesztés célja a Hortobágyi-Öregtavak halastórendszer extenzív akvakultúra fenntartására alkalmas tavainak működőképes állapotban tartása. A tervezett fejlesztéssel érintett tavak Hortobágy legöregebb, mintegy 100 éves halastavai, melyek jelentősen feltöltődtek és erodálódtak az évek során. A fenti természetvédelmi célok elérése érdekében a teleltető medencék, halastói tápcsatorna részleges helyreállítása, halágy rekonstrukciók, valamint a főgát egyes részeinek megerősítése tervezett. A 2026-os évre a kitűzött cél, hogy a fejlesztés terveit készítő tervező kiválasztására irányuló közbeszerzési eljárás sikeres lezárását követően az engedélyes szintű tervek, az ehhez szükséges előzetes környezeti hatásvizsgálati dokumentáció, illetve a jogerős engedélyek alapján a részletes kiviteli tervdokumentumok elkészüljenek. További cél 2026-ban, hogy az elkészült tervdokumentumok alapján a kivitelező kiválasztására irányuló közbeszerzési eljárás előkészítése, KFF jóváhagyása is megtörténjen, és ezzel a projekt előkészítésre irányuló szakasza (1. sz. mérföldkő) lezárható legyen.

A **TOP_PLUSZ-6.1.4-23-HB2-2024-00001** azonosító számú, „Aktív turizmus fejlesztése Hajdú-Bihar Vármegyében” című projekt keretében a Hortobágy-halastavi bemutatóterületen egyedülálló ökoturisztikai létesítmény, Madárszínház és kiegészítő építményeinek létrehozása tervezett, amely lehetőséget biztosít a madárvilág testközelből történő megfigyelésére. Az attrakció kiegészítéseként a megközelítő út kiépítése a kapcsolódó infrastrukturális fejlesztésekkel együtt, fogadóépület létrehozása és a Kisvasút fejlesztése megközelítőleg 1 km szakaszon, a Madárszínház épületéig tervezett. Konzorciumvezető: Hajdú-Bihar Vármegye Önkormányzata További konzorciumi partnerek: Aktív- és Ökoturisztikai Fejlesztési Központ Nonprofit Kft.; Építési és Közlekedési Minisztérium. 2026-ban az építési engedélyezéshez szükséges tervdokumentációk tervezőinek kiválasztása történik meg közbeszerzési eljárások keretében, valamint célunk az engedélyezési eljárások megindítása, lefolytatása.

A **TOP_PLUSZ-6.1.4-23-JN1-2024-00001** azonosító számú, „Az élő Tisza aktív turisztikai fejlesztése Jász-Nagykun-Szolnok vármegye” című projekt fejlesztési koncepciója alapján az élő Tisza mentén sor kerül egy több állomásból álló hálózatos vízitúra-útvonal kialakítására a vármegyében, melynek utolsó állomása a HNPI gondozásában lévő Tiszakürti Arborétum. Az Arborétumban kialakításra kerül egy új tematikus tanösvény, melynek mentén mozgáskoordinációs tér kialakítása, mosdó telepítése, erdőfürdő és madármegfigyelő hely kerül kialakításra. A fogadóépületben kisebb átalakításra kerül sor, így pénztári és ajándékbolti funkcióját kávézóval szeretnék bővíteni. 2025-ben elkezdődtek a tervezési feladatok. A tervek alapján 2026-ban a kivitelező kiválasztásáról szóló közbeszerzési eljárás lebonyolítására és a kivitelezés megkezdésére kerül sor. A projekt 2028. április 30-ig tart.

A **TOP_PLUSZ-6.1.4-23-HE2-2024-00002** azonosító számú, „Heves vármegye Tisza-tavi komplex aktív turisztikai fejlesztése” elnevezésű projekt célja a Tisza-tó partján vízitúrás

megállópontok fejlesztése, a Tisza-tó körbeevezhetőségének biztosítása kikötőkkel és a kikötőpontokkal, melyek egyúttal biztosítják a túratípus váltást is. A projektben a HNPI vagyonkezelésében lévő Tisza-tavi vízi- tanösvény kerül felújításra. A mintegy 1350 fm pallósor részben teljes cserével, részben felújítással újulhat meg. Támogatási szerződés aláírása 2025.11.14-én megtörtént. A pályázat kezdete:2025.09.01. A Tisza-tavi vízi-tanösvény felújításához faanyagvédelmi szakértővel kötöttünk szerződést a tervek elkészítésére, melynek 2026. április 30. a határideje. A műszaki dokumentáció alapján a közbeszerzési eljárást kívánjuk elindítani a kivitelező kiválasztására vonatkozóan.

Az Igazgatóság konzorciumi partnerként részt vesz a Szabolcs-Szatmár-Bereg Vármegye Önkormányzata, mint konzorciumvezető által benyújtott és támogatásban részesült „*Aktív- és ökoturizmus fejlesztése Szatmár-Beregben I. ütem*” című, **TOP_PLUSZ-6.1.4-23-SB2-2024-00003** azonosító számú pályázati projekt megvalósításában. A projekt célja a Felső-Tisza-vidék kerékpáros, vízi és ökoturisztikai kínálatának komplex fejlesztése. A HNPI a Cégénydányádi-park turisztikai célú fejlesztését kívánja megvalósítani, tanösvény megújítása, bővítése, kerékpáros pihenőpont és aktív turisztikai megálló fejlesztése révén. Továbbá cél a Kaszonyi-hegy Természetvédelmi Területnek a kerékpáros és gyalogos túrák megállóhelyeként történő fejlesztése (Információs táblák, ismertető táblák készítése; a térségben előforduló ritka, fokozottan védett rovarfajok közül kettőt tervezünk nagyított, makettként elkészíttetni). 2026. évben a szükséges tervdokumentumok, illetve a kivitelező cégek kiválasztására irányuló közbeszerezési eljárások előkészítése történik meg, cél, hogy a projekt előkészítési szakasza lezárulhasson a többi konzorciumi partnerrel közösen.

Élőhelyrekonstrukciós feladatokat tervezünk Kállósemjén külterületén a **WWF támogatás**ával. A tervezett beavatkozások a Kállósemjéni Mohos-tó Természetvédelmi Terület a fennmaradt természetes élőhelyek védelmét és a leromlott állapotú területek helyreállítását szolgálják. A projekt célja Kállósemjén 0305/1a, 0305/1b, 0305/1c helyrajzi számú területen élőhely helyreállítása: homoki gyep létrehozása felülvetéssel 30 hektáron, valamint pontvetéssel és ültetéssel 500 egyed mennyiségben, amely a jelenlegi másodlagos gyep (kiöregedő lucernás) fajdiverzifikációjának emelését célozza meg, emellett az élőhely sokszínűségének fokozása érdekében 5 ha-on táj-és termőhelyhonos erdő és facsoportok telepítése, illetve 1000 méter hosszan mezővédő cserje- és fasor telepítése. 2025-ben elvégzett tisztítási és élőhelykezelési feladatokat követően 2026-ban zajlanak majd az erdőtelepítési munkálatok.

WWF támogatásával **Pélyi Madárrezervátum élőhelyfejlesztés**ét kívánjuk megvalósítani. Az élőhelyfejlesztés célja Pély külterületén található Patkós-holtág vízmegtartó képességének javítása, vízparti erdőállomány természetességi fokának növelése, valamint természetes partszegély kialakítása. A Közép-Tiszai Tájvédelmi Körzetben a stabil szintű nyílt vízfelületek, vízállások fenntartása a védett kétéltű és halfajok számára szaporodóhelyként, továbbá gázlómadarak, gémfélék számára táplálkozó területként szolgál. A kubikgödrök parti sávjában az inváziós fásszárúakat őshonos faegyedekre cseréljük, a faállományok őshonos egyedei megtartásra kerülnek. A célállapot őshonos fafajok, elsősorban fűz egyedek alkotta parti sáv kialakítása és fenntartása a vízállás körül. 2026 évben az engedélyes és kiviteli tervezés lezárultát követően, az engedélyek birtokában a kivitelező kiválasztására kerül sor. Terveink szerint a kivitelezés 2026-2027 telén valósulhat meg.

MBH Bank Nyrt. támogatás révén „A székicsér (*Glareola pratincola*) fajvédelmi törekvéseinek bővítése jeladózással (geolokátorral) történő kutatás megvalósításán keresztül” című projektet kívánjuk megvalósítani. A székicsér (*Glareola pratincola*) a Kárpát-medence kipusztulással egyik potenciálisan fenyegetett partimadár-madárfaja.

Célunk a székicsér költőhelyeinek felderítése és a terület tulajdonosával, földhasználójával folyamatosan egyeztetve, a mezőgazdasági munkákat alaposan felügyelve és koordinálva az előkerült fészekaljak aktív védelme. A projekt megvalósítása során beszerzett 10 db műholdas geolokátoros nyomkövető tartozékokkal a jeladók üzemeltetése valósul meg 2026-ban. A műholdas nyomkövetővel jelölt madarak sok értékes információt nyújtanak a madarak élőhelyhasználati, költésbiológiai, viselkedési, valamint vonulási, telelési kérdések megismeréséhez.

Az **EXIM Bank** támogatásával a HNPI élőhely-rekonstrukciós feladatainak támogatása valósulhat meg két helyszínen 2026-2027 években. A projekt célja a Kecskeri-puszta „fő" tömbjének számító Túri és Kontai utak közé eső pusztarész egykori vízelvezető/feltöltő csatornáinak, árkainak, vápáinak megszüntetése, illetve a Kara János-mocsár maradványait jelentő Sarki- és Konta-mocsarak revitalizációja, a felszíni vízmozgások biztosítása által. A projekt másik helyszínén a cél, hogy a Malomházi-holtág gravitációs feltöltését biztosító feltöltő műtárgyak helyreállítása megtörténjen, mellyel ismét egybefüggő vizes élőhely alakítható itt ki. További cél az itt található Pelikános-tó rekonstrukciója, valamint a Malomházi öregerdő őstölgyes állományának megerősítése előnevelt tölgycsemeték visszatelepítésével és védelembe helyezésével. 2026 évben az engedélyes és kiviteli tervezésre, majd az engedélyek birtokában a kivitelező kiválasztására kerül sor.

Konzorciumi partnerként 2026-ban is részt vesz az Igazgatóság az Európai Bizottság által támogatott **Interreg Central Europe Biodiversity Innovative Communities Programme** 2021 -2027 InterregVI-B Central Europe felhívás keretén belül a „Central Europe Biodiversity Innovative Communities" projektben, célzott élőhelyek és ökoszisztéma-szolgáltatásaik kapcsolata témában.

17.1.2. Elbírálás alatt lévő pályázat 2026-ban

Interreg NEXT HUSKROUA - A resilient and green border region - felhívásra 2026.01.29-én került benyújtásra *The changing soil resources - as they define the way of life. Connected by our common soil heritage. A thematic route development for soil education, an innovative approach for geotourism development* címmel a Miskolci Egyetem konzorciumvezetésével a HUSKROUA CarpathSoil pályázat, melynek elbírálása az idén várható. A projekt talajtani bemutató szelvények hálózatos kialakítását tervezi a HNPI, a BNPI és kárpátaljai egyesület bevonásával.

17.1.3. Új pályázati lehetőségek 2026-ban

A 2026. szeptemberében esedékes **LIFE Nature and Biodiversity** programra konzorciumi partnerségben az alábbi pályázatokat tervezzük benyújtani (pályázatok kidolgozása folyamatban van):

A jelenleg tartaléklistán levő AT-LIFE **CircAID** (101293608) pályázat ismételt benyújtása tervezett konzorcium tagként. A *Cross-border protection of Circus pygargus and Circus cyaneus: Alerting, Informing and Defending in Central Europe* című projekt Közép- és Kelet-Európában, valamint Spanyolországban végrehajtott összehangolt természetvédelmi intézkedések révén igyekszik megoldani az agrárgazdálkodás okozta biológiai sokféleség csökkentés hatását, azzal a céllal, hogy megállítsa és visszafordítsa a kékes rétihéja és a hamvas rétihéja állományának csökkenését. A legfontosabb intézkedések a következők: A halálozás csökkentése a halálokok azonosításával és a madarakkal kapcsolatos bűncselekmények elleni fellépéssel. GPS-adók felszerelése és madarak jelölése az illegális vadászatok és a fészkek felderítésére. A fészkeket éves szinten történő feltérképezése és

megvédése. A földtulajdonosokat, a gazdákat és vadászokat gyakorlati útmutatások és helyi együttműködés révén vonjuk be a projektbe.

CreaLIFE (HerpLIFE): A Herman Ottó Intézet konzorciumvezetésével tervezett *CRossroads for Eptiles and Amphibians* című LIFE projekt célja, hogy integrált tervezés révén kijelöljük a hazai közút hálózatban a kétéltűek és egyes vízhez kötődő hüllő fajok gázolásával leginkább érintett útszakaszokat annak érdekében, hogy meghatározzuk a legjobb ökológiai átjárókat, terelő rendszereket és vizes élőhelyek rehabilitációját célzó beavatkozásokat az ökológiai folyosók funkcionalitásának fenntartásának vagy javításának érdekében. A projekt célja továbbá olyan „tókák" peterakó helyek kialakítása, létrehozása, melyek elősegítik a kétéltű és hüllő fajok szaporodását és megtartását. A tervezett pályázat nagy hangsúlyt fektet az oktatási, nevelési feladatokra, kampányokra, bemutató helyek létesítésére az óvodás korosztálytól a felnőtt korosztályig.

LIMOSA LIFE: *Nagy goda (Limosa limosa) magyarországi állományának megmentése* munkacímmel az MME konzorciumvezetésével tervezett a pályázat beadása. A nagy goda Magyarországon egykor gyakori fészkelő fajból ritka fészkelővé vált, melynek következtében a hazai költési arány már nem képes fenntartani, illetve növelni az állományt. Az állománycsökkenés oka többrétű (elsősorban élőhelyvesztés, klímaváltozás, predáció), európai szinten is jelentős. A magyarországi populáció olyan mértékben lecsökkent, hogy beavatkozások váltak szükségessé a faj megőrzése, fenntartása érdekében. A pályázat keretében tervezett élőhelyfejlesztési tevékenységek ezt a célt szolgálják, melyek védett illetve Natura 2000 hálózat részét képező helyszíneken valósulhatnak meg. A projekt keretében többek között nagy goda számára alkalmas és utóbbi években is használt költőterületek, illetve azokkal közelében található vizes területek vízutánpótlásának helyreállítását, vízháztartásának javítását célozzuk meg több mint 10 helyszínen, a faj számára megfelelő élő-, táplálkozó- és költőhely kialakítása érdekében.

Sirály és csér LIFE: A dankasirály, szerecsensirály, küszvágó csér régóta tartó, drasztikus, kárpát-medencei és európai léptékű állománycsökkenése miatt LIFE projekt beadása tervezett, melynek keretében az élőhelyek fejlesztése és az állományok növelése a cél. Elsősorban azon területekre fókuszál a projekt, ahol jelenleg is jelentős számú egyed fészkel és a három projektfaj együttes állománya eléri, vagy meghaladja a 100 párt. Elsősorban az ezekhez a telepekhez tartozó táplálkozó területeket kell fokozottan vizsgálni és lehetőség szerint fejleszteni/bővíteni, a fészkelőhely megőrzésén túlmenően. A területek kezelése legtöbb esetben a növényzet folyamatos visszaszorítását jelenti. Az állományok stabilizálása, növelése érdekében mesterséges költőszigetek kerülnek kialakításra.

HNPI 2026-ban pályázni kíván „*A fenntartható természetesvízi halgazdálkodás támogatása"* című, **MAHOP Plusz-1.3.1-2025** kódszámú felhívásra. A tervezett pályázat fő célja az őshonos fajok természetes szaporítása, felnevelése, kihelyezése és élőhely fejlesztéssel összekötött hasznosítása. A tervezett pályázattal érintett természetes víztereink: Hortobágy folyó, Tiszacsegei Nagyerdei Holtág (Miskafoki Holt-Tisza), míg kezelt akvakultúraként a Hortobágyi Öregtavak tóegysége. A reprodukált őshonos halfajok állományait a hortobágyi táj élővizeibe helyezzük vissza, az őshonos halfauna egyensúlyának biztosítása érdekében. A fenti célkitűzések eléréséhez a pályázatban halszaporítást, haltermelést szolgáló eszközök, valamint halgazdálkodási tevékenységhez kapcsolódó infrastruktúra fenntartását szolgáló eszközök beszerzése tervezett, monitorozó tevékenységek mellett.

2026-ban HNPI további projektjavaslatokat nyújtott be az egyéb támogatási források (**MBH Bank, WWF támogatás**) sikeres felhasználása érdekében.

17.2. 2026. évi feladatok, célkitűzések

Az előző évekhez hasonlóan jelentős esemény lesz még a 2026. év során is a pentezugi vadlórezervátumban élő Przewalski lovak állományából egy több egyedből álló állomány kiszállítása a Kazah Köztársaságba, annak érdekében, hogy ezek a félvad körülmények között élő állatok ott ismét meghonosodjanak (visszatelepüljenek). Ez a korábbi években elkezdődött együttműködés folytatásaként valósul meg.

A pentezugi vadlórezervátumban élő egyedekből a Kazah Köztársaság mellett szállítást tervezünk a 2026. év során Spanyolországba is a Rewilding Spain szervezettel több éve fennálló kapcsolatunk alapján.

A 2026. évben Igazgatóságunk rendezvényeit, programjait a megszokott rend szerint tervezi megvalósítani.

Megszervezésre kerülnek a képzéseink, táboraink, a versenyek és a kitelepülések.

Részt vesz az Igazgatóság Hortobágyon hagyományossá vált meghatározó rendezvényeken, szervezőként vagy szervezésben résztvevő partnerként.

2026. évben új rendezvénnyel tervezi bővíteni az Igazgatóság a programjait. Az új rendezvény a Gyapjúfesztivál nevet viseli és a juhgyapjú sokoldalú felhasználásra kívánja felhívni a figyelmet a szakmai és a nem szakmabeli, érdeklődők számára. A rendezvény során szakmai konferencia és vásár is lesz.

2026. évi szakmai rendezvények sorát bővíti a 2026.október 20-23 között megrendezésre kerülő XI. Nemzetközi Darukonferencia. Ennek a rendezvénynek a megszervezésére a X. Észtországban megrendezett Nemzetközi Daru Konferencián kapott felkérést az Igazgatóságunk.

Az Agrárminisztérium felkérésére 2026. márciusában Igazgatóságunkon kerül megrendezésre a Túzok Munkacsoport éves aktuális ülése.

A legfontosabb célunk 2026. évben is, hogy fegyelmezett gazdálkodás mellett az Igazgatóság működőképessége, likviditása folyamatos legyen. Az érvényben lévő korlátozások betartása mellett a feladataink ellátását folyamatosan biztosítani tudjuk.

De jelentős feladatot jelent az év folyamán, korábbi évek során, a forráshiánya miatt elmaradt, de tovább már nem halasztható, természetvédelmi kezelési feladatok, felújítási, karbantartási feladatok elvégzése. Ezeknek a feladatoknak végrehajtását melyeket 2024-2025. évek során elkezdtünk, a 2026. év során folytatni szeretnénk. Az év során kiemelkedő figyelmet szeretnénk fordítani a kutatási, természetvédelmi feladataink, mind nagyobb arányú folytatásra.

2025. évben indított KEHOP Plusz, TOP, ROHU, LIFE pályázatokhoz kapcsolódó feladatok ellátása, koordinálása 2026. évben is jelentős feladatot fog jelenteni, mid a Pályázatkezelési, mind a szakmai osztályok számára. A 2025. év a pályázataink szempontjából az előkészítés éve volt. A feladatok jelentős része, a megvalósítás szakasz a 2026 és azt követő években fog jelentkezni. Bízunk benne, hogy a szakmailag megfelelt, de tartaléklistára került két nagyon jelentős és fontos pályázatunk is a megvalósítható lesz a jelenlegi programozási időszak alatt.

2025. évben megkezdődött Malomháza – Vadaspark, az egyik nagyon sok látogatót vonzó turisztikai létesítményünk megújítása. Terveink szerint a megkezdett felújításokat 2026. évben is folytatni szeretnénk a fogadóépület és a foglalkoztató felújításával. Valamint

jogszabály által előírt kötelezettségünk kamera rendszer kiépítése a Vadasparkban élő veszélyes állatok folyamatos nyomon követése érdekében.

Vagyonvédelmi szempontból kamera rendszer kiépítését tervezzük Fecskeház – Erdei Iskola létesítményünknél is.

Szakmai feladataink között tervezzük az erdőkkel kapcsolatos feladatok (erdőnevelés) egyre nagyobb volumenben történő ellátását, valamint kutatási területen, az eddig forráshiány miatt elmaradt, hiánypótló kutatási feladatok indítását.

Tovább folytatjuk a vizes élőhelyek állapotának javítására irányuló programjainkat. A Ramsari területeink vízhez juttatása és megóvása mellett nagy szerepet kapnak a kis vizes élőhelyek, medervonulatok, erek vízgazdálkodási feladatai is.

Több éves feladat lesz a Hortobágy Világörökség címre jelölése **természeti kritériumok alapján.** Ez az előkészítő munka 2026. év elején kezdődik, több tudományág neves képviselőjének bevonásával.

Szakmai beszámoló tartalom jegyzékének 8. pontjához

LIFE projektek esetében az € átváltása egységesítésre került: az átváltási árfolyam a 2025. év utolsó banki napján (2025.12.31-én) érvényes MNB középárfolyam, 385,40 Ft/€.

Projekt címe	Támogatási szerződés hatályba lépése (dátum)	Fizikai befejezés (dátum)	Forrás megnevezése	Projekt célok, tevékenységek röviden	Megcélzott védett természeti terület/Natura 2000 terület megnevezése	Célterület kiterjedése (ha)	Kapcsolódó bemutatási elem	Pályázat költségvetése (Ft)	Támogatás összege (Ft)	Pályázat 2025. évi teljesítése
LIFE17 IPE/HU/000018 A pannon gyepek és kapcsolódó élőhelyek hosszú távú megőrzése az Országos Natura 2000 Priorizált Intézkedési Terv stratégiai intézkedéseinek megvalósításával (Long term conservation of Pannonian grasslands and related habitats through the implementation of PAF strategic measures)	2019.01.01	2026.12.31	LIFE	(1)alapállapot felmérések (botanikai és zoológiai) (2)vízgazdálkodási infrastruktúra fejlesztése: 1 db vizes műtárgy építése (3)legeltetési infrastruktúra fejlesztése villanypásztor telepítéséve (4)Természetvédelmi Gyepterület Kezelési Tanácsadó Szolgálat kiépítése és közreműködés (eszközbeszerzések, tréningek) (5)szukcesszió megfékezése (cserjeirtás, szárzúzás), inváziós fajok irtása (6)gyepterületek helyreállítása, gyepvetés (7)fajokat célzó környezetvédelmi tevékenységek, (8)monitoring munkák (9)kommunikációs kiadványok készítése	Kaszonyi-hegy – Dédai-erdő (HUHN20045) Tarpa-Tákos (HUHN20048) Kömörő-Fülesd (HUHN20050) Daru-rét (HUHN20124)	1326,58 ha 6351,29 ha 1943,52 ha 117,84 ha	Célzott információs anyagok előkészítése az érdekeltek számára: Gazdálokdói könyv QR-kódos plakát Leporello Könyvek, füzetek és más információs anyagok előkészítése és publikálása Daru-füzet” gyerekeknek Munkafüzet gyerekeknek QR-kóddal ellátott térkép Képeslap	Projektszinten 17 258 307 € (6 651 351 517,8 Ft), ebből HNPI 1 156 629 € (445 764 816,6 Ft)	Projektszinten 10 354 984 € (3 990 810 833,6 Ft), ebből HNPI 693 977 € (267 458 735,8 Ft) AM Társfinanszírozás: 452 988,18 € (174 581 647 Ft)	Az élőhelykezelési munkákhoz szükséges engedélyek korábbi évben beszerzésre kerültek. A cserjeirtásra és inváziós irtásra vonatkozó beszerzési eljárást 2025-ben is lefolytattuk, a megbízott vállalkozó a szukcesszió megfékezését (cserjeirtással, szárzúzással) 26 ha kiterjedésű területeken, az inváziós fajok irtását 54 ha kiterjedésű területen végezte. 2023-ban szerződéskötésre került sor a Horizont Természetvédelmi és Tudományos Egyesülettel a Kaszonyi-hegy – Dédai-erdő, Tarpa-Tákos, Kömörő-Fülesd és Daru-rét Natura 2000 projektterületeken botanikai és zoológiai vizsgálatok elvégzésére. A „mennyiségi fűhálós és talajcsapdás mintavételek a Daru-réten, faunisztikai adatgyűjtés a Tarpa-Tákoson” feladatrész adatgyűjtése 2025-ben megvalósult, kiértékelésére 2026 februárjáig kerül sor. Kommunikációs akciók közül kiemelendő, hogy a 2024-ben elkezdődött gazdálkodói előadás sorozat nagy sikert és érdeklődést ért el, ezért ezt a sorozatot 2025 őszén is folytattuk, 2026 tavaszáig tartó sorozattal. A Natura 2000 koordinátor (Gyepvédelmi Tanácsadó) munkája 2025-ben folyamatos volt. Petneháza osztatlan közös tulajdonának megosztása lezajlott, a projekt terület 1/1 vagyonkezelői jogát a HNPI megkapta. 2024. december 31-el lezárult a pályázat III. szakasza, a 2023-2024 periódus Interim Report jelentési kötelezettségünknek 2025. első negyedévében eleget tettünk, a beszámolót 2025-ben elfogadta a Támogató.
LIFE19 NAT/LT/000898 Éghajlati változásokhoz alkalmazkodó élőhelyek hálózatának kialakítása a kis lilik európai állománya számára	2020.09.01	2026.08.31	LIFE	A pályázat célja a kis lilikre (Anser erythropus), mint fajra, azon belül is a Magyarországon is megjelenő fennoskandináv populációra legfőbb veszélyt jelentő két tényező hatásának mérséklése: (1) A klímaváltozás okozta változó kiterjedésű és összetételű élőhelyek, ezen keresztül pedig a változó vonulási időszakok és útvonalak okozta várható problémák felderítése. (2) Az illegális vadászat nemzetközi szinten, illetve az idényen kívüli vadlúdvadászat hazai szinten jelenthet veszélyt az említett populációk egyedeire. Nemzetközi szinten a biztonságos telelő területek kiterjesztése a feladat Görögországban, továbbá a projekt	Hortobágy (HUHN10002) Hortobágy (HUHN20002)	121 110 ha 105 170 ha	Környezeti nevelés: mobil kiállítás anyagok, interaktív bemutatási elemek, játékcsomagok. Oktatási segédanyagok több korosztály számára.	Projektszinten: 5 689 448 € (2 333 185 730 Ft), ebből HNPI: 767 982 € (314 941 738 Ft)	EU Támogatás Projektszinten: 4 263 543 € (1 748 436 349 Ft), ebből HNPI: 575 294 € (235 922 3167 Ft) AM Társfinanszírozás: 49 786 € (20 417 000 Ft)	Az élőhely rekonstrukciós beavatkozásokat (2023. december – 2024. november) követően 2025-ben megkaptuk az Akadémia és a Bivalyos tóegységekre vonatkozóan az üzemeltetési engedélyeket. Fecske-rét, Szálka-ér, Bivalyos-tó és Akadémia projektterületeken, összesen 95 ha kiterjedésben, 2025 őszén élőhelykezelési munkák valósultak meg. A környezeti nevelési akció keretében az elkészült a mobil kiállítási anyaggal, valamint az oktatási segédanyagokkal a környezeti nevelő által szervezett tematikus kitelepülések folyamatosak, 2025-ban összesen 7 helyre jutottunk el, összesen 607

				célul tűzi ki, hogy a projekthelyszíneken alternatív gazdálkodási (helyi megélhetési) lehetőségek ismertetésével csökkentse az illegális vadászat felmerülésének gyakoriságát. A közreműködők által ellátott tevékenység, vagy feladat: (1) Élőhely rekonstrukciós beavatkozások előkészítés feladatai (2) Fajvédelmi terv aktualizálása (3) Élőhelykezelés és élőhely rekonstrukció a HNPI hortobágyi területein (4) A vonulási időszakban a HNPI hortobágyi területein tartózkodó kis lilikek megfigyelése, rendszeres terepi monitorozási feladatok (5) A terepi jelenlét infrastrukturális fejlesztése, eszközbeszerzések (6) Környezeti nevelés, oktatási anyagok előkészítése					39 245 € (16 094 000 Ft)	gyermek kapott betekintést a projektbe. A faj és a projekthelyszínek monitorozása folyamatos. 2025. augusztusban külföldi tanulmányúton vett részt a projektmenedzsment 6 tagja.
101074704 LIFE21-NAT-HU-LIFE SakerRoads Recovering the Saker Falcon population of the North-Hungarian Plain (A kerecsensólyom védelme az Észak-alföldi régióban)	2022.09.01	2028.11.30	LIFE	A projekt 2022. szeptember 1-én indult a Magyar Madártani és Természetvédelmi Egyesület konzorciumvezetésével, melyben a HNPI, a BNPI és a MAVIR Zrt. mellett partnerként vesz részt. A projekt legfőbb célja, hogy a mortalitási okok feltérképezésével, élőhelyek kezelésével, táplálékkínálat növelésével a projektben szereplő SPA-k tekintetében (Jászság SPA, Heves SPA) 20%-os populációnövekedést érjen el a kerecsensólyom esetében. A projekt keretében Igazgatóságunk az alábbi tevékenységek megvalósítását tervezi: - terepi vizsgálatokhoz szükséges eszközök beszerzése, valamint rovarcsapdák beszerzése és kihelyezése. - kerecsensólyom fészkeládák kihelyezése - kerecsen fészkek monitorozása, ellenőrzése, fiókák keresése - a jászberényi Sasközpont napelem rendszerének bővítése, elektromos autók töltésére egy töltőállomás létesítése, valamint egy új fagyasztó konténer beszerzése telepítéssel, beüzemeléssel. A napelemek tartására alkalmas féltető kialakítása a meglévő garázs épületéhez kapcsoltan. - a Sasközpontnál az ide látogató vendégek fogadására, a kerecsensólyom és a környék élővilágának megismertetése céljából egy új tanösvény létrehozása - a Sasközpontban egy interaktív foglalkoztató kiállítási panel létrehozása - a kerecsensólymok egyedszámának növelése érdekében a meglévő szaporító volier sor felújítása, a volier soron belül 4 volier kialakítása, míg a táplálékbázis biztosítása céljából egy galambdúc létrehozása - workshopok szervezése a faj védelmével kapcsolatos szakmai információk megosztása	Jászság SPA (HUHN10005) Hortobágy SPA (HUHN10002)	141 241 ha	a Sasközpontnál az ide látogató vendégek fogadására, a kerecsensólyom és a környék élővilágának megismertetése céljából egy új tanösvény létrehozása és interaktív foglalkoztató kiállítási panel létrehozása	Projektszinten 3 451 492,67 € (1 415 422 629 Ft), ebből HNPI 365 239,15 € (149 780 923 Ft)	LIFE támogatás: 273 929,36 € (112 335 691 Ft), Miniszterelnökségi önerő támogatás (2023-2026) konzorciumi szinten: 282 114 001 Ft, ebből a HNPI-re eső rész: 32 434 312 Ft. HNPI önrész: 3 650 € (1 496 828,5 Ft)	A projekt 2022. szeptember 1-én indult a Magyar Madártani és Természetvédelmi Egyesület konzorciumvezetésével, melyben a HNPI a BNPI és a MAVIR Zrt. partnerként vesz részt. A projekt legfőbb célja, hogy a mortalitási okok feltérképezésével, élőhelyek kezelésével, táplálékkínálat növelésével a projektben szereplő SPA-k tekintetében (Jászság SPA, Heves SPA) 20%-os populációnövekedést érjen el a kerecsensólyom esetében. 2025-ben folytatódtak a kerecsensólyom revírek, fészkelések visszaellenőrzései a projektben meghatározott protokoll szerint a Hortobágy SPA és Jászság SPA területén. A jászberényi Sasközpontban a meglévő gépkocsitárolóhoz kapcsolódóan megvalósult a gépkocsibeállóként szolgáló féltető építése, mely az MME interaktív foglalkoztató buszának, a Raptormobilnak is fedett tárolási lehetőséget nyújt. 2025-ben 2 db szakmai workshop megrendezésére került sor, Hortobágyon (Gazdatalálkozó) és Jászberényben. Élőhelyfejlesztésekkel kapcsolatban több egyeztető tárgyalást kezdeményeztünk az önkormányzatokkal az Észak-Jászságban.

				érdekében az érintett célközönséggel (galambászok, vadászok, gazdálkodók, stb.) - networking alkalmával nemzetközi konferenciákon történő részvétel - a dűlőutak mentén tervezett élőhely-fejlesztésekre vonatkozóan élőhely-fejlesztési terv elkészítése						
LIFE24-NAT-HU-CitellusLIFE (101202727) Életképes ürgeállomány fennmaradásának biztosítása a Pannon régióban "Ensuring the survival of a viable European Ground Squirrel population in the Pannonian region"	2025.12.01	2033.02.28	LIFE	Minden eddigi természetvédelmi erőfeszítés ellenére az ürge (Spermophilus citellus) világállománya monitorozási (pl. NBmR), kutatási, valamint gyakorlati természetvédelmi (pl. RAPTORSPREY LIFE) hazai és nemzetközi (IUCN endangered, declining) eredmények és tapasztalatok szerint is csökken. A csökkenés lassításában a 2018-ban zárult RAPTORSPREY LIFE számos eredményt és tapasztalatot tudott felmutatni, amelyek folytatása, illetve kiegészítése, fejlesztése elengedhetetlen ahhoz, hogy ez a faj, az egyik fő génközpontjaként tekinthető Pannon régióban fennmaradhasson. Ennek hiányában azon ökológiai rendszerek, amelyeknek az ürge is tagja, gyökeres átalakulásnak, elszegényedésnek, leromlásnak és a sebezhetőségük jelentős növekedésnek néznek elébe, hiszen ez a kisemlős kedvelt prédája számos ritka, értékes ragadozónknak, élőhelyteremtő számos védett gerinces és gerinctelen állatfajnak, valamint értékes növényfajok, társulások fennmaradását is segíti. A projekt célja a Pannon régió ürgeállományában azonosított három elkülöníthető genetikai vonal fennmaradásának biztosítása, amely a régió életképes állományának fenntartásán keresztül az ürge világállományának is legfontosabb záloga.	Hortobágy (HUHN10002 és HUHN20002): Pocsaji-kapu (HUHN20010): Hajdúbagosi-legelő (HUHN20017): Kék-Kálló-völgye (HUHN20016): Liget-legelő (HUHN21164):Martinkai-legelő (HUHN20024):Penészleki-gyepek (HUHN21165): Derecske-konyári gyepek (HUHN20009)	2654,7	információs táblák létrehozása	Projektszinten összköltség: 9791425,16 € (3 773 615 256,664 Ft) ebből HNPI 1 343 111,82 € (517 635 295,428 Ft)	1007333,86 € (388 226 469,644 Ft) AM és KTM Társfinanszírozás: 335 778 € (129 408 841,2)	A Herman Ottó Intézet konzorciumvezetésével benyújtott projekt tartaléklistáról nyert támogatást. A Támogatási szerződése (Grant Agreement) 2025.11.10-én került aláírásra. A projekt kezdete: 2025.12.01. Online egyeztetéseket követően a kick-off meeting 2026. januárban került megrendezésre. Közigazgatási és Területfejlesztési Minisztérium által közzétett, „2025. évben az egyes közvetlen irányítású uniós programok keretében megvalósuló projektek ÖNERŐKÖLTSÉGÉNEK hazai forrásból történő támogatásához” című KTM-1-2025 felhívás kapcsán önerő támogatás igénylést nyújtottunk be, melyet támogatásra érdemesnek ítélt a KTM és 16.000.000 Ft támogatási összeget megítélt 2026. évre vonatkozóan.
ROHU00083 (Acronym: TURRIVER 2023) Joint conservation management and public awareness of the natural values of protected areas along the Romanian and Hungarian course of the Tur River (A Túr folyó mentén fekvő romániai és magyarországi védett területek közös természetvédelmi kezelése és bemutató	2025.03.18	2027.09.17	Interreg VI-A Románia-Magyarország Együttműködési Program	A Magyarország és Románia területén, a Túr folyó alsó szakasza mentén található védett területek biodiverzitásának megőrzésével és kezelésével foglalkozó szervezetek által javasolt projekt célja a közösségi jelentőségű élőhelyek és fajok természetvédelmi helyzetének javítása, a korábbi közös projekt (ROHU-79 TURRIVER) során kidolgozott közös természetvédelmi akcióterv megvalósítása révén. A Túr folyó romániai és magyarországi szakasza mentén található védett területek közös természetvédelmi akciótervének felülvizsgálata során a természetvédelmi szempontból jelentős fajok és az inváziós fajok állapotának monitorozása és újraértékelése történik meg. Ennek eredményeként egy stratégiai dokumentum készül, amelyet a két projektpartner elfogad. Az akcióterv alapot	Csaholc-Garbolc (HUHN20054) Kömörő-Fülesd (HUHN20050)	14034 ha	Cégénydányád Kende-kúria kiállításának részleges megújítása, foglalkoztatókönyv, fotóskönyv, promóciós anyagok, audioguide applikációhoz tartalomkészítés	1 306 691,95 € (503 599 078 Ft) Ebből a HNPI-re eső rész 713 143,75 € (274 845 601 Ft)	A HNPI-re eső rész 713 143,75 € (274 845 601 Ft)	A projekt 2025. március 18-án indult 2 partner részvételével, a HNPI konzorciumvezetésével, illetve az Erdélyi Kárpát Egyesület – Szatmárnémeti konzorciumi partnerrel. Első lépésként a projekt közbeszerzési eljárásainak lebonyolítására vonatkozóan kiválasztásra került a közbeszerzési tanácsadó, majd 2025 nyarán elindult a biotikai felmérésekre vonatkozó uniós közbeszerzési eljárás. A nyertes vállalkozóval, a Természet Felfedezése Alapítvánnyal 2025.09.03-án szerződést kötöttünk, feladatuk a projekt végéig tart. A saját teljesítésű felmérés megvalósításához kapcsolódóan terepi monitoring eszközök, illetve a környezeti nevelést elősegítő eszközök beszerzése valósult meg (3 db fényképezőgép szett, drón, hőkamera,

infrastruktúrájának fejlesztése)				biztosít a jövőbeli természetvédelmi projektek számára, amelyek a Túr folyó határ menti térségének természeti értékeinek megőrzését célozzák. A projekt célja továbbá a Natura 2000 területeken található közösségi jelentőségű vizes élőhelyek természetvédelmi állapotának javítása. Ennek érdekében a partnerek természetvédelmi intézkedéseket hajtanak végre szakosodott szervezetek bevonásával. A projekt során háromféle természetvédelmi intézkedést alkalmaznak, amelyek együttes hatása tájléptékű javulást eredményez a védett területeken. • Mesterséges odúk kihelyezése denevérek és madarak számára: Ez elősegíti e fajok állományának növekedését, valamint hozzájárul az erdők magas szintű növényegészségügyi állapotának fenntartásához. • Vizes élőhelyek helyreállítása (Romániai területen): Az éghajlatváltozás okozta tájszintű kiszáradási tendencia figyelembevételével új szaporodóhelyek jönnek létre a védett kétéltű, hüllő- és madárfajok számára. • Faültetés a legelőkön: Ezzel visszaállíthatók a korábbi fás legelők, amelyek élőhelyet biztosítanak különböző fajok számára, valamint árnyékot adnak a helyi közösségek állatállományának. Az ökológiai helyreállítási tevékenységek élő tananyagként is szolgálnak, mind a természetvédelmi szakemberek, mind a helyi közösségek számára, akik közvetlenül megfigyelhetik a bekövetkező változásokat. Az alkalmazott természetvédelmi intézkedések, például a denevérek és madarak számára kihelyezett mesterséges odúk, jó példaként szolgálnak a földtulajdonosok és erdőgazdálkodók számára, mivel ezen fajok bizonyítottan szerepet játszanak a kártevők elleni védekezésben. A projekt célkitűzései között szerepel a védett területek elfogadottságának növelése a helyi közösségek körében, amelyet a projektpartnerek és társult szervezetek szakemberei által végzett közvélemény-tudatosító tevékenységek révén érnek el.					fejlámpa, vízálló kamera, 2 db vadkamera, ill. projektor, terepi tablet, 2 db laptop). 2025.09.09-én megrendezésre került a projekt sajtónyilvános nyitórendezvénye. A projektbe betervezett élőhelyrekonstrukciós tevékenységekhez (fás legelő jelleg kialakítása, helyreállítása csemeteültetéssel, illetve makkvetéssel) kapcsolódóan a tulajdonosi hozzájárulás beszerzése folyamatban van, a beszerzési eljárásra ezt követően kerülhet sor 2026-ban. A projekt keretében beszerzendő 1 db gépjárműre vonatkozóan is lezajlott a közbeszerzési eljárás, a nyertes vállalkozóval 2025. decemberében megtörtént a szerződéskötés, a gépjármű átvétele 2026-ra várható. Megtörtént 70 db madárodú beszerzése, a kihelyezésük folyamatban van. A cégénydányádi Kende-kúria részleges külső felújításához kapcsolódóan 2025 év végén megkezdődött a beszerzési eljárás az örökségvédelmi engedélyezési eljárás lefolytatására és a szükséges dokumentációk elkészítésére vonatkozóan.
KEHOP_PLUSZ-3.2.1-24-2024-00008 Fás vegetációval borított területek és kunhalmok természetvédelmi kezelésének fejlesztése	2025.02.13	2027.04.30	KEHOP_PLUSZ	A projekt során a HNPI vagyonkezelésében lévő erdő, fás vegetációval borított és erdőművelési ágú területein a területek természetvédelmi kezeléséhez, a folyamatos erdőborítást biztosító technológiához szükséges gépek, eszközök beszerzése tervezett. A beszerzett eszközökkel elvégzett természetvédelmi kezelési tevékenység által rövid távon elérni kívánt eredmény elsősorban a faültetvények és kultúrerdők, valamint az	HUHN10001 - Szatmár-Bereg különleges Madárvédelmi Terület HUHN10002 - Hortobágy különleges Madárvédelmi Terület	722 ha	n.r	430 000 000 Ft	430 000 000 Ft	A projekt támogatási szerződése 2025.02.13. dátummal lépett hatályba. 2025.03.27-én megrendezésre került a projekt sajtónyilvános nyitórendezvénye. A projektben szereplő eszközök közbeszerzésének lebonyolítására a Frontcore Consulting Kft. közbeszerzési tanácsadó került megbízásra. Az eszközbeszerzések kapcsán, a közbeszerzési eljárás megindítása előtt a műszaki tartalom

				inváziós fafajokból álló erdők állományainak felszámolása, helyükön őshonos, az egyes tájegységeknek megfelelő fafajú és szerkezetű elegyes erdők létrehozása. Jelen projekt keretében tervezett tevékenység maguknak a gépeknek a beszerzése, melyekkel biztosítható, hogy elvégezhetőek legyenek a HNPI munkatársai által ezen fás vegetációjú területek és kunhalmok rendszeresen, évről-évre visszatérő kezelési feladatai. Illetve a projekt része, hogy a beszerzett gépekkel, eszközökkel, az évről-évre visszatérő kezelési feladatokból a projekt megvalósítási időszakában legalább egyszer megtörténjen a projektben meghatározott területek természetvédelmi kezelése is. A projektben megjelölt, természetvédelmi kezeléssel érintett elsődleges helyszínek:Kaszonyi-hegy Dédai-erdő; Cégénydányádi-park; Tiszadorogmai Göbe-erdő; Hajdúbagosi Földikutya-rezervátum; Hencidai Csere-erdő; Tiszakürti Arborétum; Hortobágyi Nemzeti Park Ohati-erdő; valamint 11 db kunhalom a HNPI működési területének több helyszínén.	HUHN20002 - Hortobágy kiemelt jelentőségű természetmegőrzési terület HUHN20003 - A Tisza-tó kiemelt jelentőségű természetmegőrzési terület HUHN20011 - Hencidai Csere-erdő kiemelt jelentőségű természetmegőrzési terület HUHN20017 - Hajdúbagosi-legelő kiemelt jelentőségű természetmegőrzési terület HUHN20045 - Kaszonyi-hegy – Dédai-erdő kiemelt jelentőségű természetmegőrzési terület					összeállítása, előzetes piaci konzultáció lefolytatása és indikatív árajánlatkérések lefolytatása megtörtént. Ezek alapján a közbeszerzési eljárás is előkészítésre került, melyet az Irányító Hatóság és Közbeszerzési Felügyeleti Főosztály (KFF) előzetes ellenőrzésre megküldtük, a KFF az eljárás megindítására vonatkozó tanúsítványt 2025.12.16-án küldte meg. Az előkészítés és előzetes piaci konzultáció elhúzódása miatt a projektben előzetesen meghatározott előkészítési mérföldkő határidejét módosítani kellett 2025. december 31-re, mely időpontra az előkészítési szakasz tevékenységei megvalósulhattak.
KEHOP_PLUSZ-3.2.1-24-2024-00014 A Természetvédelmi Őrszolgálat terepi jelenlétének fejlesztése a HNPI működési területén II.	2025.06.02	2027.05.30	KEHOP_PLUSZ	A fejlesztés célja a HNPI TVŐ terepi jelenlétének és munkavégzési feltételeinek további fejlesztése, hatékonyságának javítása (1) gépjárművek, illetve monitoring, valamint őrzést és felderítést segítő eszközök beszerzésével, (2) a Hortobágy és a Hajdúság-Dél-Nyírség Tájegységek jelenlegi központjainak korszerűsítésével, felújításával, tároló kapacitásainak bővítésével. A fejlesztés eredményeképp a helyszíni jelenlét mértéke nőni fog, ami visszatartó erővel bír majd a jogellenes cselekmények elkövetése szempontjából, egyszersmind a folytatólagosan elkövetett szabályszegések felderítése nagyobb arányban válik lehetségessé. Az eszközbeszerzések, a napról-napra végzett munka szempontjából helyenként már elengedhetetlenül szükségesek, ahogyan a nevesített tájegységirodák fejlesztése is az. Utóbbi beavatkozás szükségességét indokolja, hogy eredetileg nem Tájegység központnak épített épületekről van szó, így a felújítás mellett az irodai fejlesztés is kiváltképp fontos.	HNPI teljes területe	n.r	n.r	629 750 000 Ft	629 750 000 Ft	2025.03.12-én kelt támogatási döntést követően, 2025.06.02-én a Támogatási Szerződés aláírása megtörtént. 2025.11.11-én megrendezésre került a projekt sajtónyilvános nyitórendezvénye. A projekt benyújtásával párhuzamosan, még 2024 decemberben megtörtént a tervező (TIM Kft.) kiválasztása, aki a TSZ hatályba lépését követően megkezdte a tervezési feladatokat a két őrszolgálati irodaház felújítása tekintetében. A projekt megvalósítása az Építési és Közlekedési Minisztériummal (ÉKM) közösen, konzorciumi együttműködésben történik, illetve az ÉKM, mint építtető is eljár. Az engedélyes és kiviteli terveket az ÉKM tervellenőrei jogosultak áttekinteni, véleményezni, melynek eredményeként az engedélyes tervek 2025.08.22-én kerültek jóváhagyásra. A kiviteli tervek kidolgozása ezt követően indult el, a tervező 2025.09.19-én szállította le azokat. 2025 októbertől a kiviteli tervek ÉKM általi ellenőrzése zajlott. A projektben tervezett gépjárműbeszerzése 2025 nyarán előzetes piackutatással kezdődött. 2025.10.15-én megbízási szerződést kötöttünk közbeszerzési feladatok ellátására vonatkozóan az Imperial Tender Kft.-vel. Szerződéskötést követően megkezdődött a gépjárműbeszerzés közbeszerzési eljárásának előkészítése, valamint a közbeszerzési

										dokumentumok kidolgozása. Tekintettel az eljárás becsült értékére, az eljárás megindításához előzetes ellenőrzésre van szükség (IH, KFF), melyek 2025 decemberben indultak el.
KEHOP_PLUSZ-3.2.1-24-2025-00021A Hortobágyi Öregtavak vízellátásának és természetvédelmi kezelésének fejlesztése	2025.03.24	2029.11.30	KEHOP_PLUSZ	A fejlesztés célja a halastórendszer extenzív akvakultúra fenntartására is alkalmas tavainak a működőképes állapotban tartása. A tervezett fejlesztéssel érintett tavak Hortobágy legöregebb, mintegy 100 éves halastavai, melyek jelentősen feltöltődtek és erodálódtak az évek során.A fenti természetvédelmi célok elérésér tervezett műszaki beavatkozások a területen:I. Teleltető medencék medrének rendezése.II. A Halastói tápcsatorna részleges helyreállítása.III. A XI. számú halastó halágyánál lehalászóhely kialakítása.IV. A VI. számú halastó halágyának rekonstrukciója.V. Főgát koronáján való közlekedés biztosítása.	Hortobágy (HUHN10002) Különleges Madárvédelmi Terület, Hortobágy (HUHN20002) kiemelt jelentőségű természetmegőrzési terület.	1774 ha	n.r	650 000 000 Ft	650 000 000 Ft	Pályázat 2025.02.13-én került beadásra, a támogatói döntés 2025.03.04-én született. A projekt támogatási szerződése 2025.03.24. dátummal lépett hatályba. 2025.04.22-én megrendezésre került a projekt sajtónyilvános nyitórendezvénye. A projekt jelenlegi előkészítési szakaszában megbízásra került az előkészítési, tervezési szakaszhoz kapcsolódó műszaki ellenőr cég (Tórusz Közmű Kft.) és a közbeszerzési tanácsadó cég (Imperial Tender Kft.), valamint az előzetes környezeti vizsgálati dokumentációt készítő szakértő (BioAqua Pro Kft.). Megkezdődött a kapcsolódó tervezési munkákat (engedélyes és kiviteli tervek) végző cég kiválasztására irányuló közbeszerzési eljárás lebonyolítása. A projektben az Építési és Közlekedési Minisztériummal (ÉKM) nem kíván részt venni konzorciumi partnerként vagy építtetőként, de a beruházást az Ábtv. (2023. évi LXIX. törvény az állami építési beruházások rendjéről) előírásai szerint szükséges megvalósítani.
TOP_PLUSZ-6.1.4-23-HB2-2024-00001 Aktív turizmus fejlesztése Hajdú-Bihar Vármegyében	2025.09.09	2029.05.01	TOP_PLUSZ	A konzorciumban megvalósuló pályázat célja a Hortobágy-halastavi bemutatóterületen Madárszínház és kiegészítő építményeinek létrehozása (ösvény, kiláto, fedett folyosó, madármegfigyelő), a megközelítő út kiépítése a kapcsolódó infrastukturális fejlesztésekkel együtt tervezett. Az attrakció komplex fejlesztése kapcsán új fogadóépület kerül létrehozásra, valamint a Kisvasút fejlesztése a Madárszínház épületéig megközelítőleg 1 km szakaszon szintén megtörténik. Célunk egy olyan nagyobb méretű madárszínház kialakítása, ami alkalmas arra, hogy egy 50 fős csoport komfortos körülmények között egy 15 méter széles üvegfalon keresztül közvetlen közelről megfigyelhesse a Hortobágy jellemző állatvilágát, különösen a madárvilágot, azok zavarása nélkül. A létesítmény egész évben történő működtetése tervezett. A Madárszínház épülete egy mesterségesen létrehozott halastó rendszer területén kerül kialakításra, tehát nem egy érzékeny természetes környezetben történik meg, hanem egy korábbi halgazdálkodási funkció kerül átalakításra turisztikai funkcióvá igazodva a területen bekövetkezett változásokhoz. Megközelítés: A fogadóközponttól a	Hortobágy (HUHN10002) Különleges Madárvédelmi Terület, Hortobágy (HUHN20002) kiemelt jelentőségű természetmegőrzési terület.	nr.	Madárszínház épületben kiállítás, Fogadóépületben kiállítás, csillagászati fejlesztés, tanösvény fejlesztés	4 322 263 804 Ft	413 445 276 Ft	2025.01.09-én kelt támogatási döntést követően, 2025.09.05-én a Támogatási Szerződés aláírása megtörtént. Konzorciumvezető a Hajdú-Bihar Vármegyei Önkormányzat, konzorciumi tag az Aktív Magyarország Fejlesztési Központ Nonprofit Kft. (korábban az Aktív- és Ökoturisztikai Fejlesztési Központ Nonprofit Kft.). A projekt előzményeire tekintettel 2025 őszén a tervezési közbeszerzési eljárás előkészítése a Madárszínház épület tervfelülvizsgálatára, tervkiegészítésére vonatkozóan kezdődött meg. A projektbe az Építési és Közlekedési Minisztérium (ÉKM), mint konzorciumi partner és építtető lépett be. A közbeszerzési eljárást az ÉKM bonyolítja.

				Madárszínházig kisvasúttal, gyalogosan, kerékpárral juthatnak el a látogatók a teleltető medencék két oldalán vezetett töltéseken. A projekt keretében egy 3,0- 3,5 méter széles, szilárd (935 m) és egy stabilizált (910 m) burkolatú út készül a belépési pont és a Madárszínház közötti szakaszon. Az aszfalt burkolatú úton zajlik majd a gépjárműforgalom (üzemeltetés, tűzoltó, mozgáskorlátozott vendégek szállítása), a stabilizált töltésen a gyalogos és kerékpáros forgalom, ugyanakkor ez az út is alkalmas gépjármű közlekedésre. Fogadóközpont kialakítása: Fontos szempont, hogy a Madárszínház látogatói egy olyan fogadóközpontba érkezzenek, ahol a kor igényeinek, illetve a vonatkozó szabályozásnak megfelelő szolgáltatásokat vehetnek igénybe, illetve rossz időjárás esetén is tartalmasan el tudják tölteni az időt. Tervezett egy többfunkciós rendezvényterem kialakítása, amely a „csillagos égbolt” bemutató megtartására is alkalmas lesz.						
TOP_PLUSZ-6.1.4-23-JN1-2024-00001 Az élő Tisza aktív turisztikai fejlesztése Jász-Nagykun-Szolnok vármegye	2025.06.12	2028.04.30	TOP_PLUSZ	A konzorciumban megvalósuló pályázat célja a Tisza partján elhelyezkedő települések aktív turisztikai infrastruktúrájának fejlesztése, amely a Tiszán vízitúrázók számára kínál kényelmes és biztonságos kikötőpontokat és fejlesztéseket. Kikötőpontok és vízreszállóhelyek kialakítása: Tiszasüly, Tisza-part, Tiszaroff, Horgászturisztikai Központ, Nagykörű, szabadstrand. Tiszapüspöki, szabadstrand, Szolnok, Tiszaliget–szabadstrand, Rákóczifalva, Martfű, Tisza-part, Tiszakürt. A Hortobágyi Nemzeti Park Igazgatóság, mint konzorcimu partner fejlesztése a projektben: Tiszakürti Arborétum fejlesztése: Az Arborétumban kialakításra kerül egy több mint 1 km hosszú új, interaktív játékokkal és pihenő-, élménypontokkal teli tematikus tanösvény, a Tölgy útja. Átalakításra kerül a meglévő pénztárhelység, funkcióbővítéssel kávézóvá alakítva. Az Arborétum területén kialakításra kerül egy mozgáskoordinációs tér kicsiknek és nagyoknak egyaránt. A madármegfigyelésre a Madárbisztró átalakítása fog szolgálni. A tanösvény nyomvonalán családi társasjátékokat helyezünk el, pihenő és relaxációs pontok kialakítása mellett valamint elhelyezünk egy akadálymentes használatra is alkalmas konténer mosdót is. A meglévő veszélyes kilátó bontása is szükségessé vált.	Tiszakürti Arborétum Természetvédelmi Terület	8	Tanösvény fejlesztés, madárbisztró, relaxációs pontok, kávézó kialakítása, mozgáskoordinációs tér fejlesztése	400 000 000 Ft	110 890 000 Ft	A Magyar Kajak-Kenu Szövetség, mint konzorciumvezető, valamint Tiszasüly Községi Önkormányzat, Közép-Tisza-vidéki Vízügyi Igazgatóság valamint a Jász-Nagykun-Szolnok Vármegyei Területfejlesztési Ügynökség Nonprofit Kft. konzorciumi partnerségében megvalósuló aktív turisztikai fejlesztési pályázat Támogatási Okiratát 2025. június 12-én írták alá a felek, mely pályázati megvalósulás 2025. szeptember 1-vel kezdődött. Első lépésként sor került a konzorcium indító megbeszélésére, majd a több körben egyeztettünk a várható ütemezéseket és pénzügyi kifizetéseket. A HNPI projektrészében a Tiszakürti Arborétum turisztikai fejlesztése valósul meg, mely során a meglévő pénztárhelyiség kávézóvá történő funkció bővítésére, a rossz állapotú kilátó bontására, mozgáskoordinációs tér kialakítására, tereprendezésre és új tanösvény fejlesztésére, valamint madárbisztró kialakítására kerül sor. A tervezési feladatokra 2025. október 28-án kötöttük meg a szerződést, a tervezési munka jelenleg is folyik. A kivitelezésre várhatóan 2026-ban kerül sor.
TOP_PLUSZ-6.1.4-23-HE2-2024-00002 Heves vármegye Tisza-tavi komplex	2025.11.14	2027.12.31	TOP_PLUSZ	A konzorciumban megvalósuló pályázat célja, hogy a Tisza-tó kényelmesen körbe evezhetővé váljon, partján a vízi túrázók megtalálják az aktív programok lebonyolításához, a biztonságos vízre szállás, kikötés, illetve a vízi	Hortobágy (HUHN10002) Különleges Madárvédelmi Terület	nr.	Tanösvény fejlesztés, interaktív bemutatás elemek	530 000 000 Ft	113 655 000 €	A Heves Vármegye Önkormányzata, mint konzorciumvezető, valamint Gyerekreáció Sport- és Közösségfejlesztő Egyesület, Közép-Tisza-vidéki Vízügyi Igazgatóság valamint a Agria Térségfejlesztési Nonprofit

aktív turisztikai fejlesztése				túrázás és a természet megfigyeléséhez szükséges feltételeket. A Tisza-tó Vízi Kör koncepció az egymástól kényelmes evezésre található, egységes arculati elemekkel rendelkező, jól felismerhető kikötőpontok hálózatára épül, amelynek köszönhetően a Tisza-tó biztonságosan körbe kajakozható, kenuzható vagy éppen SUP-deszkán állva egy vagy több napos túrák során körbe vízitúrázhatóvá válik. A fejlesztés a Tisza-tavi tanösvényt érinti a HNPI részéről, mely során a meglévő tanösvény szükség szerinti mértékű cseréje és javítása valósul meg, a tanösvény nyomvonalán új játékok és ismertető táblák telepítése valamint a tanösvény kikötőjében egy kenusok és kajakosok által is használható alacsony, műsanyag stég (kiszállópont) kerül kialakításra.						Kft. konzorciumi partnerségében megvalósuló aktív turisztikai fejlesztési pályázat Támogatási Okirata 2025. november 14.-én lépett hatályba. Első lépésként sor került a konzorcium indító megbeszélésére, majd a több körben egyeztettünk a várható ütemezéseket és pénzügyi kifizetéseket. A HNPI projektrészében kiválasztásra került a Faanyagvédelmi szakértői szolgáltatást végző vállalkozó, a Tisza-tavi tanösvény pallósorának megújítására vonatkozóan. A szakértői munka jelenleg is folyik. A kivitelezésre várhatóan 2026-ban kerül sor.
TOP_PLUSZ-6.1.4-23-SB2-2024-00003 Aktív- és ökoturizmus fejlesztése Szatmár-Beregben I. ütem	2025.07.30	2027.12.31	TOP_PLUSZ	A projekt Országos jelentőségű aktív turisztikai hálózatok fejlesztése tevékenységre irányul. A konzorciumban megvalósuló pályázat célja országos jelentőségű kerékpáros- és víziturisztikai hálózat fejlesztése Szabolcs-Szatmár-Bereg vármegye szatmári és beregi részén. A projekt partnerei: Szabolcs-Szatmár-Bereg Vármegye Önkormányzata, mint konzorciumvezető mellett, konzorciumi partnerek: Aktív- és Ökoturisztikai Fejlesztési Központ Nonprofit Kft., Felső-Tisza-vidéki Vízügyi Igazgatóság, Magyar Kerékpáros Turisztikai Szövetség, Vásárosnamény Város Önkormányzata. A HNPI projektrésze: Cégénydányádi-park turisztikai célú fejlesztése, tanösvény megújítása, bővítése, kerékpáros pihenőpont és aktív turisztikai megálló fejlesztése (Angolkert felújítása, tanösvény megújítása, bővítése; A parkban, a látogatók kiszolgálása érdekében tervezünk egy akadálymentes mosdó, WC kialakítását; Madármegfigyelőhely kialakítása (Madárbisztró); Látogatószámlálás kialakítása). Kaszonyi-hegy Természetvédelmi Területnek a kerékpáros és gyalogos túrák megállóhelyeként történő fejlesztése (Információs táblák, ismertető táblák készítése; a térségben előforduló ritka, fokozottan védett rovarfajok közül kettőt tervezünk nagyított, makettként elkészíttetni).	Cégénydányádi-park Természetvédelmi Terület; Kaszonyi-hegy Természetvédelmi Terület	171 ha	Cégénydányád: park fejlesztése; Tanösvény megújítása; Látogatók részére akadálymentes mosdó kialakítása. Kaszonyi-hegy: Információs táblák; rovar óriás makettek.	1 186 642 419 Ft	214 000 000 Ft	A projekt támogatási szerződése 2025.07.30. dátummal lépett hatályba. Az előkészítési szakaszban a konzorciumvezető vármegye az ÉKM bevonásának a kérdését és az Ábtv. előírásaira vonatkozó szabályozásokat, mentesítési lehetőségeket vizsgálta meg. A hivatalos állásfoglalások megérkezéséig Igazgatóságunk a tervezési munkák (park tervezés, mosdó épület tervezés) beszerzésének előkészítését, valamint a közbeszerzési tanácsadó beszerzésének előkészítését kezdte meg, hogy a hivatalos állásfoglalások kézhezvételét követően a tervezési munkák minél hamarabb megkezdődhessenek.
Élőhelyrekonstrukciós feladatok Kállósemjén külterületén	2024.12.19	2027.12.31	WWF támogatás	A tervezett beavatkozások a Kállósemjéni Mohos-tó Természetvédelmi Területen a fennmaradt természetes élőhelyek védelmét és a leromlott állapotú területek helyreállítását szolgálják. A projekt célja Kállósemjén 0305/1a, 0305/1b, 0305/1c helyrajzi számú területen élőhely helyreállítása: homoki gyep létrehozása felülvetéssel 30 hektáron, valamint	Kállósemjéni Mohos-tó TT	35	-	34 500 000 Ft	34 500 000 Ft	A támogatás keretében a HNPI vagyonkezelésében lévő, Kállósemjén település közigazgatási területén (0305/1a, 0305/1b, 0305/1c hrsz) erdő telepítése, mezővédő erdősáv kialakítása, valamint fajgazdag gyepes élőhelyek létrehozása, továbbá azok utókezelésével összefüggő élőhely rekonstrukciós feladatok elvégzése a

				pontvetéssel és ültetéssel 500 egyed mennyiségben, amely a jelenlegi másodlagos gyep (kiöregedő lucernás) fajdiverzifikációjának emelését célozza meg. Emellett az élőhely sokszínűségének fokozása érdekében 5 ha-on táj-és termőhelyhonos erdő és facsoportok telepítése, illetve 1000 méter hosszan mezővédő cserje- és fasor telepítése történik.						célunk. A Támogatási Okiratot 2024. december 19. napján írták alá a felek. 2025-ben tisztítási és élőhelykezelési feladatok valósultak meg a területen. Az év végére tervezett erdőtelepítés az engedélyek időigényes beszerzése miatt, átcsúszott 2026-ra.
Pélyi Madárrezervátum élőhelyfejlesztése	2024.12.19	2029.12.31	WWF támogatás	Az élőhelyfejlesztés célja Pély külterületén található Patkós-holtág vízmegtartó képességének javítása, vízparti erdőállomány természetességi fokának növelése, valamint természetes partszegély kialakítása. A Közép-Tiszai Tájvédelmi Körzetben található védett területek megőrzése által biztosítható a fennmaradt természetes élőhelyek védelme és a leromlott állapotú területek helyreállítása. Stabil szintű nyílt vízfelületek, vízállások fenntartása a védett kétéltű és halfajok számára szaporodóhelyként, továbbá gázlómadarak, gémfélék számára táplálkozó területként szolgál. A kubikgödrök parti sávjában az inváziós fásszárúakat őshonos faegyedekre cseréljük, a faállományok őshonos egyedei megtartásra kerülnek. A célállapot őshonos fafajok, elsősorban fűz egyedek alkotta parti sáv kialakítása és fenntartása a vízállás körül.	Közép-Tiszai Tájvédelmi Körzet Közép-Tisza (HUHN20015)	6	-	20 000 000 Ft	20 000 000 Ft	Az élőhelyfejlesztés célja a Patkós-holtág vízmegtartó képességének javítása, vízparti erdőállomány természetességi fokának növelése, valamint természetes partszegély kialakítása Heves Vármegyében Pély külterület 0702/1a és 0702/1b hrsz ingatlanon. A Támogatási Okiratot 2024. december 19. napján írta alá az Igazgatóság. Ezt követően beszerzésre került a terület vonatkozásában az Előzetes Vizsgálati Dokumentáció elkészítésére vonatkozó szolgáltatási feladat, valamint közbeszerzési eljárás keretében került kiírásra a tervező kiválasztásáról szóló eljárás, mely jelenleg még bírálati szakaszban tart.
A székicsér (Glareola pratincola) fajvédelmi törekvéseinek bővítése jeladózással (geolokátorral) történő kutatás megvalósításán keresztül.	2024.06.11	2028.12.31	MBH Bank Nyrt. támogatás	A székicsér (Glareola pratincola) a Kárpát-medence kipusztulással egyik potenciálisan fenyegetett partimadár-faja. A hazai állománya igen jelentős állománycsökkenést szenvedett el, melynek során az 1960-70-es években jellemző 500 párról a 2000-es évek elejére 20 pár alá csökkent a fészkelő párok száma. Az Igazgatóság Természetvédelmi Őrszolgálata kiemelt figyelmet szentel a faj védelmének, amely napjainkban legfőképpen agrárkörnyezetben, elsősorban olyan kapáskultúrákban fészkelnek rizsföldek közelében, ahol az intenzív technológiák során alkalmazott mezőgazdasági művelési folyamatok a fészkek veszélyeztetésével, sok esetben megsemmisülésével járhatnak. Emiatt a természetvédelmi őrök igen precíz és sajátos technikát alkalmazva felderítik a székicsér költőhelyeit, majd a terület tulajdonosával, földhasználójával folyamatosan egyeztetve, a mezőgazdasági munkákat alaposan felügyelve és koordinálva oldják az előkerült fészekaljak aktív védelmét. A technikai fejlődés a kutatási és gyakorlati védelmi feladatok megvalósításához új lehetőségeket is kínál, mint például a műholdas nyomkövető rendszerek alkalmazása, amely egyre nagyobb teret nyer a gyakorlati természetvédelmi és tudományos munkák során.	Hortobágyi Nemzeti Park	-	-	8 350 000 Ft	8 350 000 Ft	2024. június 13-án írta alá az Igazgatóság a székicsér (Glareola pratincola) fajvédelmi törekvéseinek támogatásáról szóló Támogatási Szerződést, mellyel az MBH Bank természetvédelmi-kutatási célú tevékenységünket támogatta. A támogatás keretében geolokátoros nyomkövető eszközök és a szükséges tartozékok beszerzése és ezen jeladók üzemeltetése valósul meg 5 éves időszak vonatkozásában. A jeladók nyomon követésén túl, elengedhetetlen a megfelelő és folyamatos terepi jelenlét, melyet két természetvédelmi őr kolléga felügyel. 2024-ben 3, 2025-ben további 7 jeladó került megvásárlásra, melyből 6 jeladót sikerült felnőtt, költő madarakra helyezni. A 2025-ben visszaérkező madarak már adatot is szolgáltattak, valamint a költő és táplálkozó madarak útvonaláról is fontos információkat kaptunk. 2025. július 4-én sajtónyilvános terepi programot és tájékoztatót szerveztünk az MBH Bankkal közösen, majd 2025. november 25-én az MBH székházában került sor az eredményekről szóló beszámolóra. A projekt eredményeit a HNPI honlapján egy új aloldalon mutatjuk be az érdeklődőknek.

				A projekt megvalósítása során 10 db műholdas geolokátoros nyomkövető tartozékokkal történő vásárlása és ezen jeladók üzemeltetése valósul meg 5 éves időszak vonatkozásában 2024-től kezdődően 2028. év végéig. A műholdas nyomkövetővelgeolokátorokkal jelölt madarak sok értékes információt nyújtanak a madarak élőhelyhasználati, költésbiológiai, viselkedési, valamint vonulási, telelési kérdések megismeréséhez. A jeladók geolokátorok nyomon követésén túl kiemelt figyelmet kell szentelni a terepi jelenlétre is, nemcsak az élőhelyhasználat és az állomány vizsgálata céljából, de a gazdálkodókkal való kapcsolattartás miatt is.						
HNPI élőhely-rekonstrukciós feladatainak támogatása (Malomháza, Kecskeri-puszta)	2025.11.03	2027.06.30	EXIM Bank	A projekt célja a Kecskeri-puszta „fő” tömbjének számító Túri és Kontai utak közé eső pusztarész egykori vízelvezető/feltöltő csatornáinak, árkainak, vápáinak megszüntetése, illetve a Kara János-mocsár maradványait jelentő Sarki- és Konta-mocsarak revitalizációja, a felszíni vízmozgások biztosítása által. A projekt másik helyszínén a cél, hogy a Malomházi-holtág gravitációs feltöltését biztosító feltöltő műtárgyak helyreállítása megtörténjen, mellyel ismét egybefüggő vizes élőhely alakítható itt ki. További cél az itt található Pelikános-tó rekonstrukciója, valamint a Malomházi öregerdő őstölgyes állományának megerősítése előnevelt tölgycsemeték visszatelepítésével és védelembe helyezésével.	Kecskeri-puszta TT; Malomháza (Hortobágy NP)	205	n.r	41 500 000 Ft	41 500 000 Ft	A támogatási szerződés 2025.11.03. dátummal lépett hatályba. A kapcsolódó előzetes vizsgálati dokumentáció elkészítése megrendelésre került. Közbeszerzési eljárás keretében került kiírásra a tervező kiválasztásáról szóló eljárás, mely jelenleg még bírálati szakaszban tart.

[1] Amennyiben adott projekt esetében a célterület a teljes működési terület, elegendő ezt feltüntetni a táblázatban, az egyes védett, ill. Natura 2000 területek felsorolását kérjük mellőzni. A célterülettel kapcsolatos információk megadása különösen fontos azon projektek esetén, amelyek hatásai a természetvédelmi helyzet javulásához közvetlenül hozzájárulnak és hatásai jól lehatárolható célterületekhez köthetők (pl. élőhely-rekonstrukciós fejlesztések, kezelési infrastruktúra fejlesztése, monitorozás)

Szakmai beszámoló tartalomjegyzékének 12. (Bemutatás, oktatás, társadalmi kapcsolatok) pontjának

12.1. részéhez (Ökoturisztikai és környezeti nevelési infrastruktúra) összefoglalóan:

	Látogatóközpont	Tematikus bemutatóhely	(Idegenforgalmi haszn.) barlang	Arborétum	Tájház	Szálláshely
1	HNP Látogatóközpont	Hortobágy Infó	-	Tiszakürti Arborétum	Nagyiváni Tájház	Fecskeház Erdei Iskola
2	Pásztormúzeum	Hortobágyi Csárda Kiállítás				Górés-tanya
3		Kadarcsi és Meggyes Csárda Kiállítás				Kemény Kastély
4		Hortobágy-halastavi Kisvasút				Bátorligeti kutatóház
5		Hortobágyi Vadaspark				Nyugati Fogadó
6		Tisza-tavi Vízi Sétány				
7		Kölcsey-Kende Kastély, Cégénydányád				

12.2. részéhez (Ökoturisztikai és környezeti nevelési programok, szolgáltatások) összefoglalóan

A nemzeti park igazgatóság ökoturisztikai bemutatóhelyek regisztrált látogatói					
Bemutatóhely neve	*Fizető látogatók (fő)*	*Nem fizető látogatók (fő)*	*Összesen (fő)*	*Belépőjegy ára (tól-ig; Ft)*	*Megjegyzés*

1	**Hortobágyi Nemzeti Park Látogatóközpont**	7 451	9 342	*16 793*	100-10 200 Ft	A látogatóközpontban két kiállítás tekinthető meg (Hortobágy természete, Pusztai Kincsestár), mely közös belépőjeggyel látogatható. Ezt 7451 fő vette igénybe. A létesítmény 2025. január 7. és december 21. között volt látogatható, hétfői napok kivételével.
2	~~**Darvak világa – a vándorok nyomában kiállítás**~~	0	0	*0*	0 Ft	A kiállítás 2024. március 29-től beolvadt a megújult Hortobágy természete kiállításba.
3	**Hortobágyi Pásztormúzeum**	11 174	2 654	*13 828*	100-10 200 Ft	A létesítmény 2025. január 7-től 2025. december 21-ig tartott nyitva.
4	**Hortobágy Infó (egykori Körszín kézműveskiállítás és vásár)**	0	22 121	*22 121*	0 Ft	Az épületet (információs iroda) és a benne található funkciókat a Hortobágyi Nemzeti Park Igazgatóság és a Hortobágyi Nonprofit Kft. közösen üzemelteti.
5	**Hortobágyi csárda kiállítás**	0	2 871	*2 871*	0 Ft	A létesítményt (Hortobágyi Csárda) a kiállítással együtt a Hortobágyi Nonprofit Kft. bérli és üzemelteti a HNPI-től. A kiállítás ingyenesen volt megtekinthető 2025-ben.
6	**Kadarcsi és Meggyes csárda kiállítás**	11	0	*11*	1 600 Ft-8 000 Ft	A Kadarcsi Csárda 2024 év végén a Magyar Nemzeti Vagyonkezelő Zrt-hez került. A 11 fő a Meggyes Csárda Kiállítást látogatta.
7	**Hortobágy-halastavi Kisvasút**	0	0	*0*	0	A 2023 tavaszi sok esőzés következtében kialakult pályasüllyedés miatt a kisvasút 2025-ben nem közlekedett
8	**Hortobágyi Vadaspark**	17 133	604	*17 737*	100-6 600 Ft	A létesítmény 2025-ben január 1–5., valamint december 22–31. között zárva tartott, továbbá a száj- és körömfájás járvány megelőzése miatt március 8. és május 15. között sem volt látogatható.

9	**Tiszakürti Arborétum**	7 345	1 474	*8 819*	100-4 800 Ft	A létesítmény a hétfői napokat kivéve egész évben nyitva tartott. A téli hónapokban a látogatás ingyenes
10	**Tisza-tavi Vízi Sétány**	16 559	469	*17 028*	1 500-2 500 Ft	A létesítmény április és október között tartott nyitva, külsős bérlő üzemeltetésében.
	Kölcsey-Kende Kastély, Cégénydányád	1 201	154	*1 355*	300-4 000 Ft	A létesítmény a nyári hónapokban előzetes bejelentkezéssel volt látogatható
	Regisztrált látogatók összesen	**60 874**	**39 689**	***100 563***		

Hortobágyi Nemzeti Park Igazgatóság ökoturisztikai szolgáltatásainak regisztrált igénybevevői					
Szolgáltatástípus	***Fizetős látogatók (fő)***	***Nem fizetős látogatók (fő)***	***Összesen (fő)***	***Szolgáltatás ára (tól-ig; Ft)***	***Megjegyzés***
Szakvezetéses túra, nyílt túra	**12 559**	**971**	**13 530**	**0-9 100 Ft**	A Vadasparki látogatószámok mivel külön sorban már szerepeltek, ebből a sorból kivonásra kerültek
Nyílt nap, jeles nap, saját szervezésű rendezvény	**503**	**11 560**	**12 063**	**0-3 500 Ft**	Nagyerdő Hete, Vadonleső Gála, MNPH és egyéb kitelepülések valamint a saját szervezésű nagyrendezvények (Szent Dömötör-napi Behajtás, Perseidák, Nyitott Istállók hétvégéje stb.). A ragadós száj és körömfájás járvány miatt 2025-ben a Szent György-napi Kihajtási Ünnep és a Hortobágyi Lovasnapok nem került megrendezésre.
Erdei iskolai program	**406**	**100**	**506**	**0-8 000 Ft**	
Természetvédelmi táborok	**176**	**27**	**203**	**0-85 000 Ft**	
Barlangi kalandtúra	**0**	**0**	**0**	**0 Ft**	
Csónak- és kenútúra	**17**	**0**	**17**	**8 600-9 700 Ft**	2 alkalommal, Kenutúra a Tisza-tavon program a nyári hónapokban

Fotóstúrák		**7**	**0**	**7**	**2 000 Ft**	1 alkalommal, Csillagvirág fotóstúra a Debreceni Nagyerdőn
Kulturális jellegű rendezvények (pl. koncertek)		**0**	**0**	**0**	**0 Ft**	
Egyéb:	**nemzeti parki belépőkártya**	**4 149**	**0**	**4 149**	**100-40000 Ft**	
Egyéb:	**3D mozi**	**663**	**0**	**663**	**600 Ft**	
Egyéb:	**exkluzív túra**	**0**	**0**	**0**	**0 Ft**	
Egyéb:	**kézművesfoglalkozás**	**588**	**0**	**588**	**500 Ft**	
Regisztrált igénybevevők összesen:		**19 039**	**12 658**	**31 697**		

Szálláshelyek nemzeti park igazgatósági működtetésben			
		Ár (tól-ig; Ft)	***Megjegyzés***
Szállóvendégek száma (fő)	**1 342**	**4600-16 000 Ft**	
Vendégéjszakák száma (fő)	**2 964**		

Bemutatóhelyek és szolgáltatások összesen:	**132 260**
Szállóvendégek	**1 342**
Mindösszesen	**133 602**

HNPI 2025. ÉVI KÖRNYEZETI NEVELÉSI STATISZTIKAI ADATAI									
Környezeti neveléshez kapcsolódó tevékenység	**korosztály/helyszín**	**létszám**					**modul-foglalkozás/év**	**belépőjegy /modul ára**	**megjegyzés**
		(összes/év)							
		fizetős (fő)	nem fizetős (fő)	regisztrált együtt (fő)	turnus//osztály	összesen fő	db	tól-ig Ft.	
Szakvezetéses túra						31888			
gyalogos túra (terepen)		20958	1256	22214	556		112		
kerékpáros túra (terepen)		0	0	0	0		0		
csónak-, kenu túra		25	0	25	0		0		
exkluzív túra (terepen - fotós, szafari, személyreszóló, extraszafari, stb.)		4450	285	4735	605		0		
kiállítások		4760	154	4914	112		108		
Erdei iskola/óvoda						506			
3-5 napos ottalvós saját helyszínen	-iskolai korosztály	242	0	242	9		**54**		
	- óvodás csoport	60	0	60	2		**14**		
3-5 napos bejárós saját helyszínen	-iskolai korosztály	0	0	0	0		**0**		
	- óvodás csoport	0	0	0	0		**0**		
erdei iskola program	- saját helyszín	104	100	204	17		**42**		
	- külsős helyszín	0	0	0	0		**0**		
saját szervezésű szakmai napok						12969			
nyíltnap, jeles nap	- saját helyszín (pedagógus nyílt nap)	0	432	432	0		**0**		
	- külsős helyszín	0	792	792	2		**0**		

témanap	- saját helyszín (egy egész iskola vagy annak több osztálya látogat el hozzánk)	0	89	89	0		**0**		
	- külsős helyszín	0	53	53	0		**0**		
családi nap	- saját helyszín (rendezvényein k)	503	8010	8513	0		**0**		
	- külsős helyszín /kitelepülés (pl. Nagyerdő Hete)	0	3090	3090	0		**0**		
természetvédelmi táborok						203			
ottalvós		174	0	184	6		**34**		
napközis		19	0	19	0		**15**		
természetvédelmi szakmai előadások						7079			
tanóra jellegű	iskolai, óvodai koroszt.	388	5964	6352	94		**0**		
ismeretterjesztő (személyes és online)	felnőtt koroszt.	64	663	727	12		**0**		
osztálykirándulás						279			
· egynapos		0	0	0	0		**0**		
· kétnapos		279	0	279	10		**0**		
Egyéb tematikus program						20614			
madárgyűrűzés		65	796	861	16		**0**		
mobil program (mobil kiállítás)		0	14920	14920	4		**0**		
vetélkedő, rajzverseny		21	4286	4307	1		**0**		
Felnőttképzés		24	60	84	0		**0**		
Terepgyakorlat/ szakmai gyak/		0	407	407	3		**0**		

közösségi szolgálat									
közösségi szolgálat		0	13	13	13		**0**		
önkéntesség		0	22	22	1		**0**		
Regisztrált igénybevevők összesen:						**73538**	**379**		